

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

AVUKATLIK HUKUKUNDA REKLAM YASAĞI

Ali Çetin ASLAN

Danışman
Doç. Dr. Mine AKKAN

İZMİR – 2013

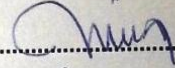
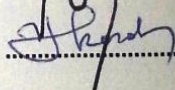
YÜKSEK LİSANS
TEZ/ PROJE ONAY SAYFASI

2011800348

Üniversite : Dokuz Eylül Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Adı ve Soyadı : ALİ ÇETİN ASLAN
Tez Başlığı : Avukatlık Hukukunda Reklam Yasağı

Savunma Tarihi : 05.08.2013
Danışmanı : Doç.Dr.Mine AKKAN

JÜRİ ÜYELERİ

<u>Ünvanı, Adı, Soyadı</u>	<u>Üniversitesi</u>	<u>İmza</u>
Doç.Dr.Mine AKKAN	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	
Prof.Dr.Muhammet ÖZEKES	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	
Prof.Dr.Yusuf KARAKOÇ	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	

Oybirliği (X)
Oy Çokluğu ()

ALİ ÇETİN ASLAN tarafından hazırlanmış ve sunulmuş "Avukatlık Hukukunda Reklam Yasağı" başlıklı Tezi (X) / Projesi () kabul edilmiştir.

Prof.Dr. Utku UTKULU
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Avukatlık Hukukunda Reklam Yasağı**” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

.../.../...

Ali Çetin ASLAN

İmza

ÖZET
Yüksek Lisans Tezi
Avukatlık Hukukunda Reklam Yasağı
Ali Çetin ASLAN

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Özel Hukuk Anabilim Dalı
Özel Hukuk Programı

Reklam, mal veya hizmetlerin tanıtımı için yapılan faaliyettir. Türkiye’de avukatın reklam faaliyeti yasaklanmıştır. Avukatın reklam yasağı, Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesinde, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 7. maddesi, 8. maddesi ve 40. maddesinde düzenlenmiştir. Ayrıca Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesine dayanılarak Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanan Reklam Yasağı Yönetmeliği de mevcuttur.

Avukatlığın tarihi incelendiğinde, son birkaç yüzyıl öncesine kadar avukatın reklamıyla ilgili doğrudan bir düzenleme bulmak mümkün değildir. 19. yüzyıldan itibaren avukatlık kurumsallaşmaya başlamış ve avukatlar arasında rekabet artmıştır. Dünyada ekonomik sistemin geçirdiği dönüşümle birlikte avukatlık kurumu da bir dönüşüm geçirmiştir. Teknolojinin gelişmesi ve avukatlar arasında rekabetin artması nedeniyle avukat kendini çeşitli araçlarla ifade etmek istemiştir. Avukatlar, reklamı engelleyen hukuk kurallarını sorgulamaya başlamıştır. Bir kamu hizmeti olarak görülen ve sıradan bir serbest meslek olarak değerlendirilmeyen avukatlık bir ticarî faaliyet olarak görülmeye başlamıştır. Avukatlık mesleğinde reklam bir hak ve avukatın ifade özgürlüğünün bir unsuru olarak görülmüş, reklamı sınırlama bir istisna haline gelmiştir. Anglo-Sakson hukuk sistemindeki bu anlayış, Kara Avrupası hukuk sistemindeki avukatlık anlayışını da etkilemiştir. Kara Avrupası hukuk sistemini benimseyen birçok ülkede avukatın reklam faaliyetine belli şartlar altında izin verilmiştir.

Türkiye’de de reklam yasağı tartışılmaktadır. Disiplin kurulu kararları incelendiğinde reklam yasağı ile ilgili verilmiş olan kararların, kararların tamamı içinde önemli bir yer tuttuğu görülür. Reklam yasağının kaldırılmasının savunulmasının yanı sıra, düzenlemenin muhafaza edilmesi ancak minimize edilmesi de savunulmaktadır. Her iki görüşün ortak noktası Türkiye’deki düzenlemeden memnun olunmadığıdır. Bu nedenle düzenleme yeniden gözden geçirilmeli, avukatların uymakta istekli olduğu, günün şartlarına ve avukatların ihtiyaçlarına uygun, ciddi bir düzenleme yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Reklam, Reklam Yasağı, Meslek Kuralları, Kamu Hizmeti, Avukatlık Unvanı.

ABSTRACT
Master's Thesis
Prohibition of Advertising in Advocacy Law
Ali Çetin ASLAN

Dokuz Eylül University
Graduate School of Social Sciences
Department of Private Law
Private Law Program

Advertising is an activity which is done to publicise goods and services. Advertising activity of an advocate is prohibited in Turkey. Advocate's prohibition of advertising is regulated in article 55 of Code of Advocacy, article 7, 8 and 40 of Code of Legal Profession made by Turkey Association of Bars. In addition to that, there is a Regulation of Advertising Prohibition based on Article 55 of Advocacy Code and made by Turkey Association of Bars.

When history of advocacy is researched, it is not possible to find a legal regulation directly related with advertising of an advocate till last a few centuries. Since 19th century advocacy has institutionalized and competition between advocates has increased. As economic system transformed, institution of advocacy transformed in the world. An advocate wanted to express himself/herself via various means because of the fact that technology developed and competition between advocated increased. Advocates began to challenge rules preventing advertising. Advocacy which has been regarded as a public service and not been regarded as an ordinary self-employment, is regarded as commercial activity. Advertising has been regarded as a right and element of an advocate's freedom of expression. Restriction of advertising became an exception. This consideration found in Anglo-Saxon Law System effected advocacy consideration in civil law system. Advertising activity of an advocate is permitted under certain circumstances in several countries adopting civil law system.

Prohibition of advertising has been argued also in Turkey. As decisions of disciplinary committees are researched, it is seen that decisions about prohibition of advertising take an important place in whole decisions of disciplinary committees. In addition to the fact that prohibition of advertising is argued, it is argued that this regulation must be preserved but minimized. Common ground of both argument is that this regulation does not satisfy. This regulation must be revised and regulation to that advocates are willing to obey, which is proper for circumstances of nowadays and needs of advocates and which is real must be made.

Keywords: Advertising, Prohibition of Advertising, Code of Practice, Public Service, Title of Advocacy.

AVUKATLIK HUKUKUNDA REKLAM YASAĞI

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
YEMİN METNİ	ii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

REKLAM YASAĞI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

I. REKLAM KAVRAMI	3
II. BİR MESLEK KURALI OLARAK AVUKATIN REKLAM YASAĞI	8
A. Meslek Kavramı	8
B. Avukatlık Meslek Kuralları ve Bu Kuralların Gerekliliği	10
C. Reklam Yasağı	16
1. Genel Olarak	16
2. Reklam Yasağını Etkileyen Gelişmeler	18
3. Avukatlık Mesleği Dışındaki Mesleklerde Reklam Yasağı	22
III. AVUKATLIĞIN VE BU ÇERÇEVEDE REKLAM YASAĞININ TARİHÇESİ	25
A. Genel Olarak	25
B. İlkçağ Uygarlıklarında Savunma Mesleğinin Durumu	27
C. Yunan ve Roma Uygarlıklarında Avukatlık Mesleğinin Durumu	29
Ç. Ortaçağ'da ve Yeniçağ'da Avukatlık Mesleğinin Durumu	37
D. İslam Hukukunda Yargılama Sistemi ve Osmanlı Devleti'nde Savunma Mesleğinin Durumu	40
E. Cumhuriyetin İlanından Günümüze Kadar Olan Gelişim	45
1. 1924 Tarihli Mahamat Kanunu	45

2. 3499 Sayılı Avukatlık Kanunu	46
3. 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu ve Reklam Yasağını Düzenleyen İkincil Mevzuat	49
4. Reklam Yasağını Düzenleyen Mevzuata İlişkin Taslaklar	51
IV. REKLAM YASAĞININ GEREKÇELERİ	56
A. Mesleğin Ticarileşmesini ve Haksız Rekabeti Önleme	56
B. Reklamın Meslek Anlayışını Zarara Uğratmasının Önlenmesi	58
C. Yeteneğin Yerini Reklama Bırakmasının Önlenmesi	59
Ç. Hak Arayanların Avukatlara ve Adalet Olan Güvenini Koruma	61
D. Reklam Yasağının Avukatlık Hizmetlerinin Pahalılaşmasını Önlemesi	62
E. Avukatın Bağımsızlığının Tehlikeye Düşmesinin Önlenmesi	62
V. AVUKATLIK MESLEĞİNİN NİTELİĞİNİN AVUKATIN REKLAM YASAĞI İLE İLİŞKİSİ	63
A. Avukatlık Mesleğinin Niteliği	63
1. Genel Olarak	63
2. Avukatlığın Kamu Hizmeti Niteliğinde Olduğu Yönündeki Görüş ve Reklam Yasağı	64
3. Avukatlığın Serbest Meslek Niteliğinde Olduğu Yönündeki Görüş ve Reklam Yasağı	72
4. Avukatlığın Bir Kamu Görevi Olduğu Yönündeki Görüş	76
5. Avukatlık Hizmetinin Niteliği Konusundaki Değerlendirmemiz	78
B. Avukatlığın Bağımsız Niteliğinin Reklam Yasağı İle İlişkisi	78
VI. REKLAM YASAĞININ HAKSIZ REKABET KURALLARI ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ	80
VII. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA AVUKATIN REKLAM FAALİYETİ	82
A. İngiliz Hukukunda Avukatın Reklam Faaliyeti	82
B. Amerika Birleşik Devletleri'nde Avukatın Reklam Faaliyeti	85
C. Almanya'da Avukatın Reklam Faaliyeti	91
1. Kanuni Düzenlemeler	91
a. Tarihi Gelişim	91
b. Avukatların Reklam Yapmasını Etkileyen Faktörler	94
c. Günümüzdeki Kanuni Düzenlemeler	95

(1) Alman Federal Avukatlık Kanunu	95
(2) Avukatlık Meslek Kuralları	98
ç. Almanya’da Reklam Yasağına İlişkin İçtihatlar	101
d. Almanya’da Reklam Hakkının Kullanımına İlişkin Örnekler	102
Ç. Avusturya’da Avukatın Reklam Faaliyeti	104
D. İsviçre’de Avukatın Reklam Faaliyeti	106
E. Avrupa Birliği Hukuku’na Göre Avukatın Reklam Faaliyeti	107
F. Uluslararası Barolar Birliği Uluslararası Meslek Ahlak Kuralları’na Göre Avukatın Reklam Faaliyeti	112

İKİNCİ BÖLÜM

AVUKATIN REKLAM YASAĞI İLE İLGİLİ TÜRK HUKUKUNDAKİ DÜZENLEMELER VE UYGULAMASI

I. GENEL OLARAK	113
II. AVUKATLIK KANUNU’NDAKİ DÜZENLEMELER VE UYGULAMASI	113
III. TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ REKLAM YASAĞI YÖNETMELİĞİ DÜZENLEMESİ VE UYGULAMASI	122
A. Genel Olarak	122
B. Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin Kapsamına Giren Kişiler	124
1. Genel Olarak	124
2. Dava Vekilleri	124
3. Avukatlık Bürosu	124
4. Avukatlık Ortaklığı	127
C. Reklam Yasağı Kapsamına Giren Durumlar	127
1. Büronun Taşınması Gereken Özellikler	127
2. Tabelanın Taşınması Gereken Özellikler	130
3. Avukatın Basılı Evrakının Taşınması Gereken Özellikler	138
a. Avukatın Basılı Evrakı İle İlgili Disiplin Kurulu Kararları	141
(1) Avukatın Kartvizitine İlişkin Kararlar	141
(i) Avukatın Kartvizitinde Fotoğraf Kullanması	141
(ii) Avukatın Kartvizitinde Başka Bir Kişinin Sıfatını Yazması	142
(iii) Avukatın Kartvizitinde Avukatlık Unvanından ve Akademik	

Unvanından Başka Sıfatlar Kullanması	143
aa. Avukatın Kartvizitine “Emekli Hakim” Unvanını Yazması	143
bb. Avukatın Kartvizitinde “Cumhuriyet Savcısı” Unvanını Kullanması	144
cc. Avukatın Kartvizitinde Marka ve Patent Vekilliği Sıfatını Belirtmesi	144
çç. Avukatın Kartvizitine “Kadın Hukuk Komisyonu Başkanı” Yazdırması	146
(2) Avukatın Bilirkişi Sıfatıyla Hazırlamış Olduğu Bilirkişi Raporuna İlişkin Kararlar	147
(3) Avukatın Yazmış Olduğu Kitapta Unvanını Kullanımı	148
(4) Avukat Hakkındaki Bilgilerin Kendisinin Düzenlemiş Olduğu Diğer Basılı Evraklarda Yer Alması	151
(5) Avukatın Basılı Evrakında Logo Kullanımı	158
(6) Avukat Hakkındaki Bilgilerin Başkalarının Düzenlemiş Olduğu Basılı Evrakta Yer Alması	159
4. Avukatın Telefon Rehberinde Yer Alması	161
5. Avukatın Medya ile İlişkileri	162
a. Avukatın Yazılı İletişim Araçlarında Yer Alması	167
(1) Avukatın İlgili Olduğu Dava Hakkında Açıklama Yapması	167
(2) Avukatın Meslekî Faaliyetleri Hakkında Bilgi Vermesi	171
(3) Avukatın Büro Açılışı, Nakli Gibi Nedenlerle İlan Vermesi	178
(4) Avukatın Avukatlık Unvanı ve Akademik Unvan Haricinde Sahip Olduğu Başka Bir Sıfat Nedeniyle Medyada Yer Alması	182
b. Avukatın Görsel İletişim Araçlarında Yer Alması	183
(1) Avukatın İlgili Olduğu Dava Hakkında Açıklamalar Yapması	183
(2) Avukatın Meslekî Faaliyetleri Hakkında Açıklamalar Yapması	184
(3) Avukatın Televizyon Programlarına Katılması	186
6. Avukatın İnterneti Kullanımı	187
a. Genel Olarak	187
b. Avukatın İnterneti Kullanımıyla Ortaya Çıkan Sorunlar	190
c. Avukatın İnterneti Kullanımıyla İlgili Uygulama	199

7. Avukatın Reklam Yasağına Aykırı Yapmış Olduğu Ücret Sözleşmeleri	210
8. Avukatın Reklam Yasağına Aykırı Yapmış Olduğu İşbirliği	211
9. Avukatın Uyması Gereken Yükümlülükler	214
IV. AVUKATLIK MESLEK KURALLARI'NDAKİ DÜZENLEMELER VE UYGULAMASI	216
A. Genel Olarak	216
B. Meslek Kurallarında Reklam Yasağının Düzenlenişi	219
1. Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın 7. Maddesi	220
2. Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın 8. Maddesi	222
3. Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın 40. Maddesi	225
V. AVUKATIN REKLAM YASAĞINI İHLAL ETMESİNİN SONUÇLARI	229

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

REKLAM YASAĞI HAKKINDA ELEŞTİRİLER VE OLMASI GEREKEN HUKUK

I. REKLAM YASAĞI HAKKINDA ELEŞTİRİLER	232
A. Reklam Yasağının Özüne İlişkin Eleştiriler	232
B. Reklam Yasağını Düzenleyen Mevzuata İlişkin Eleştiriler	236
II. TÜRK HUKUKUNDA OLMASI GEREKEN HUKUK AÇISINDAN AVUKATIN REKLAM YASAĞI	242
A. Reklam Yasağına İlişkin Genel Öneriler	242
B. Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'na İlişkin Öneriler	247
C. Avukatın Kendini Tanıtmasına İlişkin Öneriler	248
Ç. Avukatın Tabelasına İlişkin Öneriler	251
D. Avukatın Basılı Kağıtlarına İlişkin Öneriler	252
E. Avukatın Medya İle İlişkilerine Dair Öneriler	253
F. Avukatın Uzmanlaşmasına veya Faaliyet Alanını Belirtmesine İlişkin Öneriler	254
G. Avukatın İnterneti Kullanımı ve Hukuk Sitelerine İlişkin Öneriler	257
Ğ. Reklam Yasağına İlişkin Çifte Standartlı Uygulamaları Önlemeye Yönelik Öneriler	259
H. Avukatın Reklam Faaliyetini Düzenleyen Mevzuata İlişkin Önerilerimiz	262

SONUÇ	271
KAYNAKÇA	281

KISALTMALAR

Aşa.	Aşağıda
Av.	Avukat
Av. K.	Avukatlık Kanunu
D.	Daire
E.	Esas
İBDK	İstanbul Barosu Disiplin Kurulu
İBYK	İstanbul Barosu Yönetim Kurulu
K.	Karar
m.	Madde
M. Ö.	Milattan Önce
OLG	Oberlandesgericht
RG.	Resmi Gazete
s.	Sayfa
ss.	Sayfa Aralığı
TBB	Türkiye Barolar Birliği
TBBDK.	Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu
Urt.	Urteil
v.	Versus

GİRİŞ

Reklam, mal veya hizmetlerin tanıtımı için yapılan faaliyettir. Reklam ile üretilen veya pazarlanan mal veya hizmetin imajını güçlendirme, hafızalarda yer edinmesini sağlama, satışını arttırma gibi amaçlar güdülür. Teşebbüsler reklam yoluyla birbiriyle rekabet etmektedir. Reklamın ülkemizde farklı hukukî düzenlemelerde tanımı yapılmıştır. Avukatla ilgili hukukî düzenlemelerde ise reklamın tanımı yapılmamıştır. Avukatın reklamı “reklam yasağı” kavramının çatısı altında Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesinde, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 7. maddesi, 8. maddesi ve 40. maddesinde düzenlenmiştir. Ayrıca Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesine dayanılarak Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanan Reklam Yasağı Yönetmeliği de mevcuttur.

Avukatlığın tarihine bakıldığında belli dönemlerde avukatlık kurumunun oldukça geliştiği, belli dönemlerde de yok olma derecesine geldiği görülür. Avukatlık mesleğinin gelişimi mesleğin icra edildiği hukuk sisteminin yapısından da etkilenmiştir. Avukatlık mesleğinin geliştiği hukuk sistemlerinde avukatın reklam hakkı veya yasağı irdelenebilir. Son birkaç yüzyıl öncesine kadar avukatın reklamıyla ilgili doğrudan bir düzenlemeye rastlamak mümkün değildir. Bunun nedenleri olarak hem avukatlık mesleğinin zaman içindeki yükselişi ve düşüşü, hem de mesleği icra eden sayısının az olması nedeniyle avukatın reklama ihtiyaç duymaması gösterilebilir. Ancak on dokuzuncu yüzyıldan itibaren avukatlık kurumsallaşmaya başlamış ve avukatlar arasında rekabet artmıştır. Avukatın kendisini reklam yoluyla tanıtmaya çalışarak öne çıkma ihtiyacının belirgin hâle gelmesiyle avukatın reklamı ile ilgili düzenleme yapılması gerekmiştir. Avukatlık mesleğinin niteliğine göre avukatın reklam yapıp yapmaması konusunda bir tavır alınmıştır.

Avukatın reklamı hususu düzenlenirken kural olarak hukuk sistemleri avukatlığın o dönemdeki niteliğini de göz önüne alarak bazı gerekçelerle avukatın reklam yapmasını yasaklama yoluna gitmiştir. Ancak zaman içinde dünyada ekonomik sistemin geçirdiği dönüşüme paralel olarak avukatlık kurumu da bir dönüşüm geçirmiştir. Teknolojinin gelişmesi ve avukatlar arasında rekabetin artmasıyla avukatın kendini çeşitli araçlarla ifade etme isteği karşısında avukatın

reklamını engelleyen hukuk kuralları oldukça zorlanmaya başlamıştır. Bir kamu hizmeti olarak görülen ve sıradan bir serbest meslek olarak değerlendirilmeyen avukatlık mesleğinin bir ticarî faaliyet olarak görülmeye başlaması ile avukatlık mesleğinde reklam bir kural, hak ve avukatın ifade özgürlüğünün parçası olarak görülmüş, reklamı sınırlama bir istisna haline gelmiştir. Anglo-Sakson hukuk sistemindeki bu anlayış, Kara Avrupası hukuk sistemindeki avukatlık anlayışını da etkilemiştir. Kara Avrupası hukuk sisteminde de reklam bazı şartlara uyulması halinde serbest bırakılma noktasına gelmiştir.

Dünyadaki tartışmalara paralel olarak Türkiye’de de reklam yasağı tartışılmaktadır. İlgili baro disiplin kurulu kararları ve Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararlarına bakıldığında reklam yasağı ile ilgili verilmiş olan kararların, kararların tamamı göz önüne alındığında önemli bir yer tuttuğu görülür. Türkiye’de avukatlar, avukatlık ortaklıkları bilerek veya bilmeden reklam yasağını ihlal etmektedir. Ayrıca avukatın reklam yasağında çifte standartlı uygulamaların olduğu görülmektedir. Reklam yasağı düzenlemesinin tamamen kaldırılmasının savunulmasının yanı sıra, düzenlemenin muhafaza edilmesi ancak reklamın sınırlandırılmasının minimize edilmesi de savunulmaktadır. Kendi içinde farklılıklar içerse de iki başlık altında toplanılan bu görüşün ortak noktası Türkiye’deki düzenlemeden memnun olunmadığıdır. Bu nedenle düzenleme yeniden gözden geçirilmeli, avukatların uymakta istekli olduğu, günün şartlarına ve avukatların ihtiyaçlarına uygun, ciddi bir düzenleme yapılmalıdır.

Çalışmamızda reklam kavramını, bir meslek kuralı olarak reklam yasağı kavramını açıkladıktan sonra avukatlık mesleğinin tarihçesiyle birlikte reklam yasağı kurumunu da ele alacağız. Reklam yasağını haklı kılan gerekçeleri inceledikten sonra avukatlık mesleğinin özelliklerinin reklam yasağı ile bağlantısını kuracağız. Karşılaştırmalı hukukta avukatın reklamı kurumunu inceledikten sonra ülkemizde reklam yasağının hukukî dayanağını reklam yasağı ile ilgili verilmiş disiplin kurulu kararlarıyla örneklendirerek açıklayacağız. Reklam yasağı kurumuna ve ülkemizde reklam yasağını düzenleyen mevzuata yöneltilen eleştirileri belirttikten sonra yapılan önerileri açıklayacağız. Sonuç kısmında ise avukatın reklam faaliyetiyle ilgili önerilerimize bir hukukî düzenleme taslağı şeklinde yer vereceğiz.

BİRİNCİ BÖLÜM

REKLAM YASAĞI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

I. REKLAM KAVRAMI

Reklamın çeşitli eserlerde¹, millî hukukî metinlerde² ve milletlerarası hukukî metinlerde³ tanımı yapılmıştır. Bu tanımların hepsini birlikte değerlendirdiğimizde reklamın tanımını şu şekilde yapmak mümkündür: Reklam, belirli bir kişinin önceden belirlediği bir amaç doğrultusunda, çeşitli mallar, fikirler ya da hizmetler hakkında; tüketicilere, müşterilere, çeşitli kişilere veya kurumlara, belirli bir bedel karşılığında, kitle iletişim araçlarından yararlanarak çeşitli iletileri kişisel olmayan bir biçimde sunmasıdır. Reklam üst kavramı akla gelen bütün kitle iletişim araçlarını ve reklama ilişkin açıklamaları ilan etme imkanlarını kapsar⁴. Reklam, kazanç elde

¹ İsmail Kayar ve Yunus Dursun, “Avukatlık Hizmetlerinde Reklam ve Reklam Yasağı”, **Kayseri Barosu Dergisi**, Sayı:5, 1995, s. 6; Zakir Avşar, Müge Elden, Osman Çaydere ve Uğur Bakır, **Reklam ve Hukuksal Düzenlemeler**, 3. Baskı, Geçit Kitabevi, İstanbul, 2011, ss. 21-24; Yüksel Ersoy, “Avukatlıkta Reklam Yasağı”, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, s. 206; Ejder Yılmaz, **Öğrenciler İçin Hukuk Sözlüğü**, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2006, (Hukuk Sözlüğü), s. 572; Savaş Bozbel, **Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Karşılaştırmalı Reklam Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2006, s. 31; Özgür Biyan, “3568 Sayılı Yasa Çerçevesinde Reklam Yasağı Uygulaması”, **Mali Pusula Dergisi**, Sayı: 25, 2007, s. 82; Emrehan İnal ve Başak Baysal, **Reklam Hukuku ve Uygulaması**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2008, s. 6; Nadire Özdemir, Funda Algın ve Deniz Şahin, “Avukatlık Mesleği ve Reklam”, **Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi 24. Kitap**, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, 2012, s. 181.

² 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun’un 3. maddesinin 1. fıkrasının (ş) bendine göre radyo ve televizyon reklamı, “Taşınmazlar, hak ve yükümlülükler dahil olmak üzere mal veya hizmetlerin teminini teşvik etmek, bir amaç veya düşünceyi yaymak veya başka etkileri oluşturmak amacıyla ticaret, iş, zanaat veya bir meslekle bağlantılı gerçek ve tüzel kişi tarafından, bir ücret veya benzeri bir karşılıkla yapılan her türlü duyuru veya öz tanıtım yayını” anlamına gelmektedir.

195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun’un 40. maddesinin 2. fıkrasında “satışı artırmak gibi ticarî gayelerle veya bir şeye veya bir fikre rağbet sağlamak gibi maddi veya manevi bir menfaat temini maksadıyla gazete ve dergilerde yazı, resim veya çizgilerle yapılan ilanlar, reklam sayılır.” denilmektedir.

³ Avrupa Ekonomik Topluluğu’nun 10 Eylül 1984 tarihli “Yanılıcı Reklamlarla İlgili Üye Devletlerin Kanunlarını, Tüzüklerini, İdari Hükümlerini Uyumlulaştırmaya İlişkin 84/450 sayılı Direktifi’nin 2. maddesine göre “Ticaret, iş, zanaat, meslekle bağlantılı olarak; taşınmaz mallar, haklar ve yükümlülükler de dahil olmak üzere malların veya hizmetlerin arzını arttırmak amacıyla yapılan sunumdur”. “Council Directive 84/450/EEC of 10 September 1984 relating to the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning misleading advertising”, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31984L0450:EN:HTML>, (11.7.2013).

⁴ OLG Köln Urt. v. 23.11.2007-6 U 95/07 (Michael Kleine-Kosack, **Bundesrechtsanwaltsordnung mit Berufs- und Fachanwaltsordnung Kommentar**, 6. Auflage, Verlag C. H. Beck, München, 2009, s. 150.

etmek, reklamı yapılan edimin talep edilmesini sağlamak için başkalarına yöneltilen davranıştır. Reklam bir bilgilendirme aracı olarak, potansiyel alıcı konumundaki kişileri müşteri haline getirmeye yarar. Bir mal veya hizmet üreten kişi ve kuruluşlar ile bu mal veya hizmetin potansiyel alıcıları arasında haberleşme aracı olur. Piyasadaki fiyat farklılıklarını ortadan kaldırarak, rekabeti artırır. Reklam, ticarî, sınai, ve diğer bir kuruluşu tanıtmak veya herhangi bir malın satışını arttırmayı amaçlar⁵. Reklamla işletmeler, kendi ürün ve hizmetlerini tanıtarak piyasada sürümlerini artırır. Piyasada var olabilme ve başarılı olabilme çabasını sürdürürler. Bunun yanında, tüketiciler reklamı yapılan ürün ve hizmetlerin kullanım alanları ve şekli, sunulan garantiler ve servisler hakkında bilgi sahibi olurlar. Tüketicilerin bilgiye ulaşma maliyetini düşürür, alternatif mal ve hizmetlerden haberdar olmasını sağlar. Ürün ve hizmetlerin seçiminde reklam tüketicilere kolaylık sağlar⁶.

Reklamla bir mal veya hizmeti satın alabilecek konumdaki kişilere hitap edilir. Reklamla üretilen ya da pazarlanan mal veya hizmetin tanıtımı yapılarak satışı arttırılmaya, sahip olduğu imaj güçlendirilmeye, hakkındaki yanlış anlaşılmalara düzeltilmeye, tüketici ikna edilmeye, tüketicinin zihninde ürünün, markanın veya hizmetin canlı kalmasına çalışılır. Reklamın içerisinde bu mal veya hizmetin markası, bu reklamı yaptıran firmanın adı yer alır. Reklam yazılı şekilde olabilir, işitsel ve/veya görsel araçlar kullanılarak yapılabilir. Günümüzde reklam basılı ortamdan, internete, görsel medyaya yayılmış ve reklamın amacı salt satışları arttırmak olarak görülmemeye başlanmıştır⁷.

Reklamın çeşitli özellikleri vardır. Bu özellikler şu şekilde sıralanabilir:

1- Reklam tek tek bireylere değil, geniş kitlelere hitap eder⁸. Tüketicilere, müşterilere ya da bir konu ile ilgili çeşitli kişilere ya da kurumlara yönelik yapılır⁹.

2- Reklam kişisel olmayan bir sunum biçimidir. Kişisel olmadığı için zorlayıcı değildir. Reklamda tek taraflı bilgi aktarımı olduğu için, reklamın hitap ettiği kişilerin cevap verme, dinleme zorunluluğu yoktur¹⁰.

⁵ Danıştay 8. Dairesi, 5.5.1976, E. 1976/141, K. 1976/1513 (**Danıştay Dergisi**, Sayı: 24-25, ss. 350-351); Kayar ve Dursun, s. 6; Biyan, s. 82.

⁶ Kayar ve Dursun, s. 6; Özdemir ve diğerleri, s. 181.

⁷ Kayar ve Dursun, ss. 6-7; Filiz Saraç, “Avukatlık Mesleğinde Reklam Yasağı”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt: 80, Sayı: 1, 2006, s. 41; Özdemir ve diğerleri, s. 181.

⁸ Kayar ve Dursun, s. 6.

⁹ Avşar ve diğerleri, s. 28.

¹⁰ Kayar ve Dursun, s. 6.

3- Reklamı verenler reklamda açıkça belirtildiği için reklamın kimin tarafından yapıldığı bilinmektedir¹¹.

4- Reklam verenler reklamın yayınlandığı medyaya ücret ödemektedir. Reklamın söz konusu olabilmesi için taraflardan birinin para karşılığı reklam veren kişi olması ve diğer tarafın ise reklamı yayınlayan kişi olması gerekir¹². Reklamın üçüncü ve dördüncü özelliği, reklamı propaganda ve halkla ilişkiler faaliyetlerinden ayırmaktadır¹³.

5- Reklam, pazarlama iletişim amacıdır.

6- Reklam mesajları kitle iletişim araçları ile aktarılır.

7- Reklam önceden belirli olan amaçlar ve bu amaçlara ulaştıracak stratejiler doğrultusunda yapılır ve denetlenir.

8- Reklamda reklam veren tüketicilere iletiler aktarılır. Reklam mesajlarında mallar, hizmetler, vaatler, ödüller, sorunlara çözümler vardır.

9- Reklam bir yönetim sürecidir¹⁴.

Bireylerin veya toplumların amacı esas itibariyle diğer bireylerin veya toplumların arasından sıyrılarak ön plana çıkmaktır. Bunun için çaba göstermek, yetenekleri ortaya koymak, çalışmak gerekir.

Reklam rekabet etme aracıdır. Günümüzde firmalar, üreticiler, mal veya hizmet sunucuları reklam yoluyla birbirleriyle rekabet etmektedir. Reklamın hedef kitleyi yanıltma, aldatma, kitleye bilerek eksik bilgi verme gibi yollarla kötüye kullanılması mümkündür. Yapılan reklamlar gerçeğe uygun olmalı, yanıltıcı, yanlış ve talep eden grupları istismar edici nitelikte olmamalıdır. Reklamın bir mal ve hizmete talep yaratmak veya var olan talebi arttırmak için gerçekleştirilen aktif bir eylem olması gerekir¹⁵.

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da ticarî reklamların tanımı yapılmamıştır. Kanun'un 16. maddesinin ilk fıkrasında ticarî reklam ve ilanların kanunlara, Reklam Kurulunca belirlenen ilkelere, genel ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına uygun, dürüst ve doğru olmalarının esas olacağı belirtilmiştir.

¹¹ Kayar ve Dursun, s. 6; Avşar ve diğerleri, s. 28.

¹² Kayar ve Dursun, s. 6; Avşar ve diğerleri, s. 28; Şamil Demir, "Avukatların Reklam Yasağı Nasıl Olmalı", **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 4, Güz 2009, (Reklam Yasağı), s. 129.

¹³ Kayar ve Dursun, s. 6.

¹⁴ Avşar ve diğerleri, s. 28.

¹⁵ Kayar ve Dursun, s. 6; Demir, s. 129.

Kanun'un 16. maddesinin 2. fıkrasında tüketiciyi aldatıcı, yanıltıcı veya onun tecrübe ve bilgi noksanlıklarını istismar edici, tüketicinin can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürücü, şiddet hareketlerini ve suç işlemeyi özendirici, kamu sağlığını bozucu, hastaları, yaşlıları, çocukları ve engellileri istismar edici reklam ve ilanlar ve örtülü reklamın yapılamayacağı düzenlenmiştir. Kanun'un 16. maddesine aykırı davranış, Kanun'un 25. maddesinin 8. fıkrasındaki hüküm ile yaptırım altına alınmıştır. Kanun'un 17. maddesinde ticarî reklam ve ilanlarda uyulması gereken ilkeleri belirlemek, bu ilkeler çerçevesinde ticarî reklam ve ilanları incelemek ve inceleme sonucuna göre Kanun'un 16. maddesine aykırı davranışlara yaptırım uygulamakla görevli bir Reklam Kurulu'nun oluşturulması öngörülmüştür. Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a dayanılarak çıkarılan Ticarî Reklam ve İlanlara İlişkin İlkeler ve Uygulama Esaslarına Dair Yönetmelik'in 4. maddesinin h bendinde ticarî reklam ve ilanın "mal, hizmet veya marka tanıtmak, hedef kitleyi oluşturanları bilgilendirmek ve ikna etmek, satışını veya kiralanmasını sağlamak ya da artırmak amacıyla reklam veren tarafından herhangi bir mecrada yayımlanan pazarlama iletişimi niteliğindeki duyuruyu ifade edeceği belirtilmiştir. Avukatlık ticarî bir iş olmadığından, avukatlık mesleği bu tanımın kapsamına girmemektedir¹⁶. Ancak avukatlıkta reklamın mümkün kılınması durumunda yapılacak reklamın Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'un 16. maddesinin ilk fıkrasında düzenlenen esaslara uygun olması, Kanun'un 16. maddesinde yasaklanan reklamların avukatın reklam faaliyetinde de yasaklanması gerekir. Avukat reklam faaliyetinde, mesleğinin niteliği gereği ticarî reklamlarda geçerli olan serbestiye sahip olamayacaktır. Ancak ticarî reklamlardaki temel prensipler ve sınırlamalar avukatın reklam faaliyetinde de aranan asgarî şartlar olacaktır.

Reklamın yapılmasında başvuru yolları tek tek saymak mümkün değildir. Belirli kişilere yönelik veya bir gruba yönelik olarak doğrudan doğruya veya dolaylı reklam yapılabilir. Reklamda yazılı, sözlü, görsel araçlar kullanılabilir.

Reklamlar "doğru, dürüst reklamlar" ve "aldatıcı, istismar edici" reklamlar olarak da ikiye ayrılabilir. Reklamları bu kategorilere sokabilmek için gerekli olan ölçütleri tam olarak belirlemek pek mümkün değildir. Ticarî reklamların Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 16. maddesinin 2. fıkrasında belirtildiği gibi aldatıcı,

¹⁶ Ahmet Pekin, "Avukatlıkta Reklam Yasağı", **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, s. 232.

istismar edici olmaması gerekir. “Doğru, dürüst reklamların” mal veya hizmeti aynen yansıtan reklam olduğu, ticarî reklamlarda ise bu özelliklere ek olarak bazı ilgi çekici ve abartılı yöntemlere başvurabileceği söylenebilir¹⁷.

Hedef kitleyi aldatıcı yanıltıcı, kitleye eksik bilgi verici reklamları önlemek için etkin kontrol gerekir. Avukatlık Kanunu’nda ise reklamın tamamen yasaklanması tercih edilmiştir¹⁸. Avukatlık Kanunu’nun¹⁹ 55. maddesinde reklamın tanımı yapılmamaktadır. Avukatların iş elde etmek için, reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kağıtlarında avukat unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaklanmıştır. Söz konusu maddede, yalnızca avukatlık unvanının veya akademik unvanların kullanılmasına izin verilmiştir.

Avukatlık Kanunu, avukatın kendisine iş temin etme amacıyla çeşitli davranışlarda bulunamayacağını belirtmek için reklam kelimesini kullanmıştır. Avukatın tanıtım sınırları içinde kalarak, ticarî bir amaç gütmekten kamuyu bilgilendirmesini yasaklamayı Kanun amaçlamamıştır²⁰.

Reklam ve tanıtım kavramları birbiriyle karıştırılmaktadır. Tanıtım “tanıtma işi, takdim, prezantasyon” anlamına gelmektedir. Kişi, kurum, ürün ile ilgili kitle iletişim araçlarına ücretsiz aktarılan bilgilerdir. Tanıtımda bir kurum, ürün, hizmet ya da bir kişi ile ilgili basına yansıyan haber ya da bilgiler, kitle iletişim araçlarında ücretsiz olarak yer alır²¹. Reklam ile tanıtım kavramlarını karşılaştırdığımızda, reklamın menfaat sağlamaya yönelik bir ticarî anlam içerdiği, tanıtım kavramının ise kimlik bildirme, bir bilgi verme anlamı taşıdığı, ticarî bir anlamı bulunmadığı sonucuna varılabilir²². Kitle iletişim araçlarında ücretsiz yayınlanan haberlerden oluşan tanıtım ücretsiz olma özelliği ile de reklamdan ayrılır. Reklamlar bir bedel karşılığında yayınlanır ve bu bedeli kimin ödediği bellidir²³.

Reklam yapılırken, verilmek istenen mesajın tüm medya kanallarından verilmesi amaçlanır. Reklam uygulaması, kullanılan aracın gazete, dergi, radyo,

¹⁷ Pekin, s. 206.

¹⁸ Kayar ve Dursun, s. 7.

¹⁹ RG. 07.04.1969, Sayı: 13168.

²⁰ Pekin, s. 233.

²¹ Avşar ve diğerleri, s. 27; Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.519f8e0cc74805.19581441, (24.05.2013).

²² Pekin, s. 233.

²³ Avşar ve diğerleri, s. 27.

televizyon, reklam panosu, kartvizit, mektup, internet sitesi olmasına göre değişir. Avukatlık hizmeti bakımından ise avukatların kullandıkları kartvizitler, levhalar, çeşitli televizyon programlarına katılıp hukuk bilgisi veren avukatlar ve teknolojinin gelişmesiyle kullanılmaya başlanan internet hakkında çeşitli sorular gündeme gelmektedir. Reklamın amacı yanında yapılma şekli de avukatlık mesleği açısından önem taşımaktadır²⁴.

II. BİR MESLEK KURALI OLARAK AVUKATIN REKLAM YASAĞI

A. Meslek Kavramı

Meslek geleneksel anlamda birtakım özelliklere sahip işler için kullanılır. Her uğraş bir meslek değildir. Bir uğraşın meslek olabilmesi için bu uğraşın içinde bazı özellikleri barındırması gerekir. Bu özelliklerden birincisi, o mesleğin bir akademik bilgi birikimine sahip olmasıdır. Bir mesleği edinebilmek için akademik eğitimden geçmek gerekir²⁵. Avukatlık bu açıdan bir meslektir. Çünkü avukat olabilmek için hukuk fakóltesinden mezun olmak gerekir²⁶. Nitekim Kanun’da bu husus, “Türk hukuk fakólterinden birinden mezun olmak veya yabancı memleket hukuk fakóltesinden olup da Türkiye hukuk fakólterleri programlarına göre noksan kalan derslerden başarılı sınav vermiş bulunmak” olarak ifade edilmiştir (Av. K. m. 3/1-b). Ayrıca avukatlık stajı yapma gerekliliği, avukatlığın amatör bir faaliyet olmadığını, ücret karşılığı yapılan bir meslekî faaliyet olduğunu göstermektedir. Avukatlık mesleğinin icrasında, hukuk fakóltesinden mezun olmak gereklidir, ancak yeterli değildir. Staj avukatın edindiği teorik bilgileri meslekî yaşamında kullanabilmesini

²⁴ Özdemir ve diğerleri, s. 182.

²⁵ Meral Sungurtekin Özkan, **Avukatlık Mesleği Avukatın Hak ve Yükümlölükleri**, 3. Baskı, Barış Yayınları, İzmir, 2013, (Hak ve Yükümlölükler), s. 31; Mahmut Aslan, “Avukatlıkta Meslek Kuralları ve Etik”, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, s. 598. Erkan Yücel, bu görüşe katılmamaktadır. Esnaflar ve zanaatçıların akademik öğrenim görmemesine rağmen belirli meslek kurallarına uyma zorunlulukları vardır. Esnaf dernekleri bu konuda çalışmalar yapmaktadır. Esnafların da disiplin kurulları mevcuttur. Tarihteki loncalar ve özellikle Ahilik örgütü buna örnek olarak gösterilebilir. Erkan Yücel, “Avukatlık Meslek Kuralları ve Etik”, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, s. 647.

²⁶ Aslan, s. 598.

amaçlar²⁷. Lisans düzeyinde hukuk öğreniminin yanında meslekî eğitim alanlar avukatlık yapabilmektedir (Av. K. m. 3/1-c).

Bir mesleğin meslek olabilmesi için o mesleğin yazılı kurallarını oluşturmuş, o mesleğe girişleri denetleyen, gerekirse meslek mensubunu meslekten çıkarma yetkisine sahip olan bir meslek üst kurumu olması gerekir. Avukatlık bu açıdan da meslek olma niteliğini haizdir. Toplumda ilişkiler birtakım kurallar çerçevesinde yürümektedir. Toplumda görülen haksızlıklar, toplum için büyük bir tehlike oluşturabilir. Bu açıdan avukatın hukukun gerçekleştirilmesine olan katkısı çok önemlidir. Avukatlara önemli meslekî yükümlülükler yüklenmekte ve bu meslekî yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediğini denetlemek zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Denetimin tüm avukatların mensubu bulundukları bağımsız bir meslek kuruluşunca icra edilmesi gerekmektedir. Barolar avukatlık mesleği için bu görevleri üstlenen kurumlardır²⁸. Baroların iki farklı temel işlevi mevcuttur. Baroların görevi hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumaktır. Diğer görevi ise avukatların, birbirleriyle ve iş sahipleriyle olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni ön plana çıkarmak, meslek düzenini, ahlakını korumak, mesleğin saygınlığını sağlamak, avukatların ihtiyaçlarını karşılamaktır. Bu baroların özel kurumsal görevidir. Barolar olmazsa, avukatlık faaliyeti avukatların bireysel ahlak anlayışı ile sınırlı kalırdı. Kişiden kişiye değişen ahlak anlayışı toplumda güven bunalımına neden olabilirdi²⁹. Benzer bir görevi de doktorlar için tâbipler odası üstlenmektedir.

Bir başka özellik ise toplumun o meslek mensuplarına bir ayrıcalık tanımasıdır. Toplumun o kişilere tanımış olduğu ayrıcalığa karşılık meslek mensuplarının topluma karşı, diğer kişilerin yüklenmedikleri sorumlulukları yüklenmesi gerekmektedir. Avukatlık bu açıdan da meslek niteliğini haizdir³⁰.

Öte yandan eski meslek gruplarının çağdaş bir meslek olma niteliğini kazanabilmesi için uzun süren zorlu bir eğitim, bu eğitimin kazandırdığı özel bir bilgi mevcut olmalı, meslek üyelerini örgütleyen ve mesleğe giriş ve çıkışları denetleyen

²⁷ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 154; Semih Güner, **Avukatlık Hukuku**, 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011, (Avukatlık Hukuku), s. 167; Aslan, s. 598.

²⁸ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 78

²⁹ Güner, Avukatlık Hukuku, s. 591, 594.

³⁰ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 78; Aslan, s. 598.

bir meslek kuruluğu bulunmalıdır. Mesleğin ahlak kriterlerinin oluşturulması, korunması gereklidir³¹.

Yukarıda belirtilen bu özellikleri bir araya getirdiğimizde bu özellikleri haiz olan birkaç meslek olduğu görülür. Bunlara örnek olarak doktorluk, avukatlık ve tarihten gelen bir geleneğe sahip olan akademisyenlik ve öğretmenlik gösterilebilir. I. Dünya Savaşı'ndan sonra mühendislik odalarının kurulması ve bu odaların barolar, tâbipler odası gibi üst kurumlara benzer işlev görmeleri nedeniyle mühendislik de geleneksel meslekler arasına girmiştir³².

B. Avukatlık Meslek Kuralları ve Bu Kuralların Gerekliliği

Ahlak, bağlayıcı olduğu kabul edilerek belirlenen norm ve değerlerin soyutlanmasıyla oluşan kurallar sistemidir³³. Ahlaklı olmak emredici olan bu kurallara duyulan saygı ile belirlenir. Ahlak sadece bireyin içinde yetişmiş olduğu toplum içinde geçerli olan ve bireyin de bizzat biçimlendirme imkânına sahip olduğu genel ahlak biçiminde ortaya çıkmaz. Aynı zamanda genel ahlak bağlamı içinde ve fakat toplumun sadece bir kısmı için geçerli olan alanda özel ahlak biçiminde de ortaya çıkar³⁴.

Toplumsal açıdan objektif ahlak çok önemlidir, ancak yeterli değildir. Kişisel ahlakî değerlerin üzerinde daha etkin bir meslek ahlakının olması gerekir. Mesleğe özgülünen, toplum tarafından kabul edilmiş ortak davranış kurallarından oluşan meslek ahlakı, kişisel ahlakı da içermekle beraber daha kapsamlı bir kurallar topluluğudur³⁵.

Özel ahlak biçiminde ortaya çıkan ve meslek etiği/ahlakı/kuralları olarak adlandırılan bu kuralları, o mesleğin kendisi ve mensupları üretmektedir. Bu kurallar, o mesleği seçen ve yürüten herkesi bağlar. Bu kurallar genel ahlakî ilkeye, yani olabildiğince iyi olma ilkesine dayanır. Mesleğin onurunu korumak amacıyla konulan kuralları ihlal eden meslek mensubu şahsî çıkarlarını, kuralların temsil ettiği

³¹ Atila Sav, "Meslek Kuralları", **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 2005, (Meslek Kuralları), s. 190.

³² Aslan, ss. 598-599.

³³ Faruk Erem, **Meslek Kuralları (Şerh)**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2007, (Şerh), s. 10.

³⁴ Erem, Şerh, s. 10.

³⁵ Güner, Avukatlık Hukuku, s. 594.

toplumun çıkarlarından üstün tutmuş olur. Bu kişi toplumsal ve meslekî prestijini yitirdiği gibi mesleğin kendisine de zarar vermiş olur³⁶.

Meslek ahlakı bir ülkedeki işlem maliyetlerini düşürmektedir. Birbirine güvenen insanların oluşturduğu toplumda işlem maliyetleri azalmakta, toplum enerji kazanmaktadır. İktisat tarihine bakıldığında piyasaya bu güveni veren ülkelerin gelişmiş ülkeler olduğu görülmektedir. Toplumda avukatlık, doktorluk gibi öncü role sahip meslek gruplarına güven yoksa ve bu mesleklerin mensuplarının meslek kurallarına uymalarında sorun yaşıyorsa bunlar toplumun bütün meslek ahlakına da yansımaktadır³⁷.

Avukatların devletin en önemli görevlerinden biri olan adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunması özel bir meslek hukukuna tâbi olmasını gerektirmektedir. Bu yönüyle avukatlık diğer mesleklerden ayrılır³⁸. Meslek Kuralları, sadece bireysel davranışlar için değil, adil yargılamanın da gerçekleşmesi bakımından ihtiyaç duyulan etik değerlerin kurallara dönüştürülmüş ve somutlaştırılmış hâlidir. Meslek kurallarına bütün avukatların uyması ve onları içselleştirmesi arzulanır³⁹.

Hiçbir hak ve özgürlük sınırsız değildir. Birlikte yaşamak için oluşturulan kurallar bu sınırları çizmektedir. Bu durum meslek grupları da dahil olmak üzere toplumun bütün kesimleri için geçerlidir. Meslek mensupları meslek kurallarına, meslek disiplinine uyarsa, meslekî faaliyetler seviyesiz haksız rekabet ortamı olmadan, çekişmelere girilmeden, karşılıklı saygı ve hoşgörü içerisinde en ideal ortamda gerçekleştirilmiş olur. Bu nedenle avukatlık mesleği mensupları, meslek kurallarına uymalarının mesleği uygar bir ortamda icra etmek için gerekli olduğunun bilincinde olmalıdırlar⁴⁰.

Meslek kuralları mesleğin düzen ve geleneklerini korumak, yerleştirmek ve kanunların avukatlara yüklediği görevlerin onurlu bir şekilde yerine getirilmesini, kanunların avukatlara tanıdığı hakların gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla

³⁶ Erem, Şerh, s. 10.

³⁷ Aslan, s. 599.

³⁸ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 78.

³⁹ Başar Yaltı, “Avukatlık Mesleğinde Etik”, *İstanbul Barosu Dergisi*, Cilt: 81, Sayı: 1, 2007, s. 124.

⁴⁰ Ersoy, s. 204.

oluşturulmuştur⁴¹. Savunma mesleğinin değerlerinde oluşabilecek bir zedelenme, sadece kişisel ya da meslek içi bir sorun olmakla kalmayacak, bireyin savunma hakkı ve adil yargılanma hakkı da zedeleneyecektir⁴². Avukatlık meslek kuralları, avukatlık mesleğinin günlük yaşam pratiği içinden çıkmıştır⁴³.

Avukatlık mesleğini diğer mesleklerden hatta hukuka ilişkin diğer mesleklerden ayıran temel özelliği kendine özgü 2500 yıllık geçmişi olan meslek kurallarına sahip olmasıdır. Avukatlığın kamu hizmeti olma özelliğinin yanında bağımsız serbest meslek olması ciddi bir meslek kontrolünü zorunlu kılmaktadır. Avukatın hem en üst seviyede bağımsız kalması için, hem de meslekî değerlerini koruyup başkaları üzerinde hakimiyet kurmasını, yetkilerini kötüye kullanmasını önlemek için en önemli araç Avukatlık Meslek Kuralları'dır⁴⁴.

Meslek kurallarının mesleğin kanunda belirlenen ilkeleri ile çatışması söz konusu olamaz. Kanunda belirtilen ilkeler mesleğin özünden, düzen ve geleneklerinden kaynaklanmaktadır. Meslek kuralları bu yasal ilkelere uygun olarak, avukatın çalışmasında, hayatında, eylem ve davranışlarında yol gösterici niteliktedir⁴⁵.

Her ülkenin kendine özgü meslek kuralları vardır. Bir ülkenin yasal ahlak kuralları ile diğer bir ülkenin meslek kuralları arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin, Anglo-Sakson hukukunda meslekî gizliliği müvekkil ortadan kaldırılabirirken, Kara Avrupası'nda meslekî gizliliği müvekkil bile ortadan kaldıramamaktadır. Uluslararası avukat birliklerinin temel gerekliliklerinden biri de bu etik kuralları uyumlu hâle getirmeye çalışmaktır⁴⁶.

Avukatlık meslek kurallarıyla ilgili birçok uluslararası düzenleme bulunmaktadır. Bu düzenlemelere 8. Birleşmiş Milletler Konferansı Avukatların Rolüne Dair Temel Prensipler (Havana Kuralları), Avrupa Birliği Avukatlık Meslek

⁴¹ Muhammet Özkes, "Avukatlık Meslek Kurallarına Günümüz Şartlarında Yeniden Bakış", Savunma Hakkı Avukatlık Mesleği ve Kuralları Paneli, **Manisa Barosu Dergisi**, Sayı: 78, 2001, ss. 97, 98.

⁴² Serhan Özbek, Savunma Hakkı ve Avukatlık Mesleği ve Kuralları Paneli, **Manisa Barosu Dergisi**, Sayı: 78, 2001, s. 72.

⁴³ Erem, Şerh, s. 11.

⁴⁴ Özkes, ss. 96-97.

⁴⁵ Erem, Şerh, s. 19; Sav, Meslek Kuralları, s. 191.

⁴⁶ Ramon Mullerat, "Avukatlıkta Meslek Kuralları ve Etik", **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, ss. 596-597.

Kuralları, Avrupa Konseyi Avukatlık Mesleğinin İcrasındaki Özgürlükler Hakkında 9 Numaralı Tavsiye Kararı örnek olarak gösterilebilir.

Avukatlık meslek kurallarının mahiyeti Avrupa Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nda⁴⁷ incelenmiştir. Buna göre, ülkeler bütün medenî ülkelerde vazgeçilmez olarak kabul edilen avukatlık mesleğinin uygun bir şekilde yürütülmesi için meslek kurallarını gönüllü bir şekilde kabul etmişlerdir (m. 1.2.1).

Avukatlık Meslek Kuralları'nın nasıl düzenleneceği Havana Kuralları'nın⁴⁸ 26. maddesinde yer almıştır. Bu maddeye göre *“Avukatın meslekî davranış kuralları, ulusal hukuka, geleneklere, uluslararası standartlara ve normlara uygun olarak kendi meslek örgütlerinin ilgili organları veya yasama organı tarafından düzenlenir”*.

Havana Kuralları'nın 14. maddesine göre *“Avukatlar müvekkillerinin haklarını korurken ve adaletin gerçekleşmesine çalışırken, ulusal ve uluslararası hukukun tanıdığı insan haklarını ve temel özgürlükleri yüceltmeye çalışırlar ve hukuka ve hukukçuluk mesleğinin kabul görmüş standartlarına ve ahlaki kurallarına uygun biçimde serbestçe ve özenle hareket ederler.”* Görüldüğü üzere, avukatlar müvekkillerinin haklarını korumak pahasına meslek kurallarını çiğneyemezler. Bunu destekleyen bir başka hüküm ise Avrupa Konseyi Avukatlık Mesleğinin İcrasındaki Özgürlükler Hakkında 9 Numaralı Tavsiye Kararı'nın⁴⁹ 1. prensibinin 5. maddesinde yer almıştır. Bu hükme göre *“Avukatlar özgürlüğü kısıtlanmış olanlar da dahil olmak üzere müvekkillerine erişebilmeli, onların kendilerine özel olarak danışmasını sağlayabilmeli ve onları meslekî standartlara uygun olarak temsil etmelidirler”*.

⁴⁷ Avrupa Birliği Avukatlık Meslek Kuralları, 28 Ocak 1988 tarihinde gerçekleştirilen Avrupa Hukuk Toplulukları ve Baroları Konseyi Genel Kurul toplantısında kabul edilmiştir. Daha sonra 28 Kasım 1998, 6 Aralık 2002 ve 19 Mayıs 2006 tarihinde gerçekleştirilen Avrupa Hukuk Toplulukları ve Baroları Konseyi Genel Kurul toplantılarında ve 20 Ağustos 2007 tarihinde gerçekleştirilen Avrupa Hukuk Toplulukları ve Baroları Konseyi Olağanüstü Genel Kurul toplantılarında değiştirilmiştir. Avrupa Birliği Avukatlık Meslek Kuralları için bkz. “Charter Of Core Principles Of The European Legal Profession And Code Of Conduct For European Lawyers” http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/EN_Code_of_conductp1_1306748215.pdf, (11.05.2013).

⁴⁸ Havana Kuralları, 27 Ağustos- 7 Eylül 1990 tarihleri arasında Havana'da toplanan Suçların Önlenmesine ve Suçların Islahı üzerine Birleşmiş Milletler Konferansı tarafından kabul edilmiştir. Havana Kuralları için bkz. Avukatlık Kanunu, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, 2010, s. 276 vd.

⁴⁹ “Avrupa Konseyi Avukatlık Mesleğinin İcrasındaki Özgürlükler Hakkında 9 Numaralı Tavsiye Kararı”, Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu tarafından 9-11 Aralık 1997 tarihinde yapılan toplantıda alınmıştır. Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu, Avrupa Konseyi Statüsü'nün 15. maddesi (b) maddesine dayanarak bu kararı almıştır. “Avrupa Konseyi Avukatlık Mesleğinin İcrasındaki Özgürlükler Hakkında 9 Numaralı Tavsiye Kararı” için bkz. Avukatlık Kanunu, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, 2010, s. 281 vd.

Avukatlar meslek kurallarına uyarak mesleklerini icra ettiklerinde baskıya uğrayabilirler veya bazı yaptırımlarla karşılaşabilirler. İşte böyle durumlar nazara alınarak Havana Kuralları'nın 16. maddesinin c bendinde düzenleme yapılmıştır. Söz konusu hükme göre *“Kabul görmüş meslek ahlak kurallarına, görevlerine, standartlarına uygun faaliyette bulundukları için kovuşturma veya idari, ekonomik veya başka bir yaptırımla sıkıntı çekmemelerini veya tehditle karşılaşmamalarını sağlar”*. Avrupa Konseyi Avukatlık Mesleğinin İcrasındaki Özgürlükler Hakkında 9 Numaralı Tavsiye Kararı'nın 4. maddesi de yukarıda belirtilen hükümle paraleldir. Bu hükme göre, meslekî standartlara uygun olarak hareket eden avukatlar, herhangi bir yaptırıma veya baskıya tâbi tutulamaz veya bununla tehdit edilemez.

Avukat, ifade ve örgütlenme özgürlüğünü kullanırken de meslek kurallarına uymak zorundadır. Bu hususta Havana Kuralları'nın 23. maddesinde düzenleme yapılmıştır. Bu maddeye göre, *“Avukatlar, diğer vatandaşlar gibi ifade, inanç, örgütlenme ve toplanma özgürlüğüne sahiptir. Avukatlar özellikle, hukuk, adalet sistemi ve insan haklarının geliştirilmesi ve korunması ile ilgili konularda kamusal tartışmalara katılma ve yasal faaliyetleri veya yasal bir örgüte mensup olmaları nedeniyle meslekî kısıtlamalara maruz kalmaksızın, yerel, ulusal veya uluslararası örgütler kurma veya bunlara mensup olma ve bunların toplantılarına katılma hakkına sahiptir. Avukatlar bu hakları kullanırken, her zaman hukuka ve hukuk mesleğinin kabul görmüş standartlarına ve meslek ahlak kurallarına uygun davranırlar”*.

Havana Kuralları'nın 29. maddesinde bütün disiplin işlemlerinin, meslekî davranış kurallarına ve diğer kabul görmüş meslekî standartlar ile hukuk mesleğinin ahlak kurallarına uygun olarak ve bu prensipler ışığında karara bağlanacağı belirtilmiştir. Bunun yanında, Avrupa Konseyi 9 Numaralı Tavsiye Kararı'nın “Disiplin Soruşturması” başlıklı 6. Prensibinin ilk maddesinde, barolar veya avukatların oluşturdukları diğer birlikler tarafından hazırlanmış davranış kurallarında yer alan meslekî standartlara uygun davranmayan avukatlar hakkında disiplin soruşturması da dahil olmak üzere gerektiği gibi önlemler alınması gerekliliği belirtilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti’nde meslek kuralları ile ilgili ilk düzenleme, Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan Deontoloji Tüzüğü’dür⁵⁰. Sağlık Bakanlığı, bu tüzüğü bir vesayet makamı olarak düzenlemiştir. Avukatlar ile ilgili meslek kurallarını düzenleme görevi ise Avukatlık Kanunu ile Barolar Birliği’ne verilmiştir. Bu avukatlık mesleğinin bağımsızlığı açısından oldukça önemlidir. Çünkü avukatlar kendi kendilerini yönetebilir, kendi kurallarını koyabilir hale gelmiştir⁵¹.

Avukatlarla ilgili meslek kuralları ise Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları’dır. Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları, Türkiye Barolar Birliği’nin 8-9 Ocak 1971 tarihli 4. Genel Kurul toplantısında kabul edilmiş ve 26 Ocak 1971 tarihli ve 5 sayılı Türkiye Barolar Birliği Bülteni’nde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları’nı önümüzdeki bölümlerde ayrıntılı olarak inceleyeceğiz⁵².

Meslek kurallarının eksik veya yanlış uygulanmasında elbette ülke koşullarının etkisi, sistemin yıpranması, avukatlık mesleğinin karşı karşıya bulunduğu güçlüklerin payı vardır. Ancak her hal ve şartta, güven temeline dayalı olan kamu hizmeti niteliğine sahip olan avukatlık mesleğinin onurunun korunması gerekir. Nitekim 27 Ağustos- 7 Eylül 1990 tarihleri arasında Havana’da toplanan “Suçların Önlenmesine ve Suçların Islahı Üzerine Birleşmiş Milletler Konferansı” tarafından kabul edilen 8. BM Konferansı Avukatların Rolüne Dair Temel Prensipler’in (Havana Kuralları)” 12. maddesine göre “Avukatlar adalet dağıtımında temel unsur olarak, her zaman mesleklerinin şeref ve itibarlarını korurlar” denilmiştir. Mesleğin ahlaki standartlarının yozlaşmasından her meslek mensubu az veya çok etkilenmektedir. Bu nedenle barolar ve Türkiye Barolar Birliği, Meslek Kuralları’nın uygulanmasında daha titiz davranmalıdır. Meslek kuruluşlarının ilk görevi, mesleğin toplum içindeki onurunu korumaktır. Barolar kendilerine üye olan meslek mensuplarının meslek kurallarına uyup uymadıklarını sıkı bir şekilde denetlemelidir⁵³. Sadece meslek kurallarına uymayan avukatlara yaptırım uygulamakla meslek ahlaki standartlarının yükselmesi de mümkün değildir. Bu

⁵⁰ “Tıbbi Deontoloji Tüzüğü”, http://www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&task=view&id=52&Itemid=31, (13.5.2013).

⁵¹ Atila Sav, Avukatlıkta Meslek Kuralları ve Etik, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, (Etik), s. 686.

⁵² Bkz. aşağı. İkinci Bölüm IV. Avukatlık Meslek Kuralları’ndaki Düzenlemeler ve Uygulaması.

⁵³ Özekes, ss. 99-100; Aslan, s. 599.

nedenle, mesleğe yeni başlayacak avukatlar için baroların meslek ahlakı eğitimine büyük önem vermeleri gerekir. Bu konu üzerinde ciddi bir şekilde durulduğunun baro mensuplarına ve mesleğe yeni başlayan avukatlara gösterilmesi gerekir⁵⁴.

C. Reklam Yasağı

1. Genel Olarak

Reklam, bir mal veya hizmet üzerinde talep oluşturmak için kullanılan metot ise reklam yasağı ise bu metotların kullanılamamasıdır. Bir mal veya hizmet üzerinde reklam yasağı varsa, o mal veya hizmet üzerinde talep yaratmak veya satışı arttırmak mümkün değildir⁵⁵.

Reklam yasağı, mesleğin şahsen, doğrudan, bağımsız, özenle ifa edilmesi, müvekkile karşı sır sorumluluğu, güven ilkesi, sadakat yükümlülüğü, müvekkilin talimatları ile hukuka saygı temelinde bağlılık ilkeleri gibi avukatın düşünce dünyasını belirleyen temel öğelerden biri olarak görülmüştür⁵⁶.

Avukatlık mesleğinin niteliği konusunda çeşitli tartışmalar olsa da avukatlık mesleği bir kamu hizmeti olarak görülmektedir⁵⁷. Avukat, Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesinin 2. fıkrasına göre yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil etmektedir. Ayrıca avukat, Kanun'un 2. maddesine göre hukuk kurallarının tam olarak uygulanması konusunda mahkemelere yardım etmekle yükümlüdür. Bu nedenle avukata toplumda güven duyulması yargıya güven duyulmasını sağlar. Bu güvenin zedelenmemesi için avukata birtakım yükümlülükler yüklenmiştir⁵⁸.

⁵⁴ Aslan, s. 599.

⁵⁵ Biyan, s. 83.

⁵⁶ Halûk İnanıcı, **21. Yüzyılda Avukatlık ve Baro Eleştirel Bir Değerlendirme**, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2008, (Avukatlık ve Baro), s. 130.

⁵⁷ Nejat Aday, **Avukatlık Hukukunun Genel Esasları**, 2. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 1997, (Genel Esaslar), ss. 17-18. Aday, avukatlığın kamu hizmeti niteliği ile ilgili bilgilere yer veremekteyse de avukatlığın bir serbest meslek olduğunu savunmaktadır. Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 6-18; Güner, Avukatlık Hukuku, ss. 104-110; Saraç, s. 41; Cenk Akil, "Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu Kararları Işığında Avukatın Görevini Özenle Yerine Getirme Yükümlülüğü", **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 2, Sayı: 1, 2012, s. 12.

⁵⁸ Aday, Genel Esaslar, s. 62; Meral Sungurtekin Özkan, **Avukatlık Mesleği Avukatın Hak ve Yükümlülükleri**, Genişletilmiş 2. Baskı, Barış Yayınları, İzmir, 1999, (Avukatlık Mesleği), s. 279; Recep Akcan ve İbrahim Ercan, "Avukatlıkta Reklam Yasağı", **Prof. Dr. Ergun Önen'e Armağan**, İstanbul, 2003, s. 83.

Avukatlık mesleği bir serbest meslek olarak görülse⁵⁹ de sıradan bir serbest meslek değildir. Avukatlığı, tamamen kazanç amacı güden serbest mesleklerden ayrı tutmak gerekir. Bunun nedeni avukatın, adaletin gerçekleşmesine, hakkın yerine getirilmesine çalışan kişi olmasıdır. Avukatlık mesleği diğer serbest mesleklerde karşılık bulmayacak bazı özelliklere sahiptir. Avukatlar mesleklerini icra ederken, kendisi ile avukatlık sözleşmesi yapmış olan müvekkiline, yargı kurumuna, yargı mensuplarına ve toplum ile kendi meslektaşlarına karşı bazı yükümlülükler yanında bazı haklara da sahiptir. Avukat, mesleğini yürütürken herkese karşı bağımsızdır. Bu bağımsızlık keyfilik anlamına kesinlikle gelmemektedir. Avukatın özelde müvekkiline ve genelde topluma karşı bazı sorumlulukları vardır⁶⁰. Avukatla iş sahibi arasındaki hukukî ilişki temelde özel hukuk kurallarına tâbidir. Ancak kamu hukukuna ilişkin kurallar da bu ilişkide sıkça uygulanmaktadır⁶¹.

Avukatlıkta reklam yasağı, Avukatlık Kanunu’nun 1. maddesinin 1. fıkrasında “kamu hizmeti ve serbest bir meslek” olarak nitelendirilen avukatlıkta dürüst ve serbest rekabet ortamının sağlanması gereğinin bir sonucudur⁶². Avukat açısından reklam yasağının, avukatın mesleğiyle ilgili reklam yapması durumunda söz konusu olacağını önemle belirtmek gerekir. Eğer avukat mesleği dışında bir hususta reklam yapıyorsa bu durumda avukatın reklam yasağı ile ilgili mevzuata tâbi olması söz konusu olamayacaktır⁶³.

Avukatlık Kanunu’nda avukatlarla ilgili birçok yükümlülük vardır. Avukat, mesleğini yürütürken bu yükümlülükleri uymak zorundadır. Bu yükümlülüklerden bazıları “yasak” olarak adlandırılmıştır. Avukatın gerçekleştirmesi gereken olumlu eylemlere “yükümlülük”, avukatın kaçınması, olumsuz bir eylemde bulunması gerektiği eylemlere ise “yasak” denilebilir. Ancak avukatın olumsuz bir eylemde bulunması gerektiği eylemlere bazen “yükümlülük” bazen de “yasak” denildiği

⁵⁹ Aday, Genel Esaslar, ss. 19-21; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 32-33, 42-43, 47-48. Doktrinde Sungurtekin Özkan, avukatlık mesleğinin bir serbest meslek olma özelliğinin yanında kamu hizmeti niteliğini de içinde barındırdığını belirtmektedir. Güner, Avukatlık Hukuku, ss. 110-112.

⁶⁰ Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay ve Muhammet Özkes, **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümlerine Göre Medenî Usûl Hukuku**, 13. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2012, ss. 205-206; Levent Uysal, “Avukatın Hak ve Yükümlülükleri”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt: 82, Sayı: 6, 2008, ss. 2955-2956; Özdemir ve diğerleri, s. 183.

⁶¹ Aday, Genel Esaslar, s. 62.

⁶² Ersoy, s. 207.

⁶³ Meral Sungurtekin Özkan, “Yazılı ve Görsel Basın Yoluyla Yapılan Avukatlık Reklamı”, **İzmir Barosu Dergisi**, Sayı: 1, 1998, (Avukatlık Reklamı), s. 18.

görülmektedir. Örneğin, Avukatlık Kanunu'nun 36. maddesinde “sır saklama yükümlülüğü” denilmişken, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinde “reklam yasağı” denilmiştir. Bu yükümlülüklerin ayrı ayrı ele alınıp incelenmesi sadece Kanun'un lafzına bağlı kalmaya yarayacaktır⁶⁴.

Avukatın uymak zorunda olduğu bu yükümlülüklerden bir tanesi de reklam yapmama veya reklam yasağına uyma olarak adlandırılan yükümlülüktür⁶⁵. Mesleğin ticarileşmesi ve haksız rekabetin oluşmasının, reklamın meslek anlayışını zarara uğratmasının, yeteneğin yerini reklamın almasının önlenmesi, hak arayanların avukatlara ve adalete olan güveninin korunması, avukatlık hizmetlerinin yapılan reklamlardan dolayı pahalılaşmasının, avukatın bağımsızlığının tehlikeye düşmesinin önlenmesi, avukata reklam konusunda bu yükümlülüklerin yüklenmesinin gerekçelerini oluşturur. Bu gerekçeleri aşağıda ayrıntılı olarak açıklayacağız⁶⁶.

2. Reklam Yasağını Etkileyen Gelişmeler

Yirminci yüzyılda avukatlık mesleğinin değişime uğramasının arka planında, mesleğin içinde olduğu kamu kavramının çözülmesi vardır. Avukatlık mesleği pazar konusu haline gelmiş, ticarileşmiştir. Modern avukatlık tipinde avukatlık mesleğinin kamusal niteliği ve serbest meslek olma niteliği madalyonun iki yüzünü oluştururken, modern sonrası dönemde ortaya çıkan, yirminci yüzyılın ikinci yarısına egemen olan “hukuk teknisyeni” kavramı, avukatlığın kamusal niteliğini bir yük olarak görmeye başlamıştır. Buna göre, avukatlık da diğer serbest meslekler gibi, hiçbir engelle karşılaşmadan, piyasada rahatlıkla dolaşımı olan bir meslek olmalıdır⁶⁷.

Modern avukatlıkta millî karakter ön planda iken, hukuk teknisyenliğinde milletlerarası karakter ön plana çıkar. Modern avukatlıkta Kara Avrupası hukuk sistemi egemen iken, hukuk teknisyenliğinde Anglo-Sakson hukuk sistemi egemendir. Modern avukatlıkta avukatlık felsefi, sosyal ve siyasi değerlerle iç içe iken, hukuk teknisyenliği her türlü değerden arınır. Modern avukatlık tipinde avukat,

⁶⁴ Aday, Genel Esaslar, s. 53; Uysal, s. 2956.

⁶⁵ Pekcanıtez, Atalay ve Özekes, s. 206; Akcan ve Ercan, s. 83.

⁶⁶ Bkz. aşı. I. Bölüm, IV. Reklam Yasağının Gerekçeleri.

⁶⁷ Halûk İnancı, “2000’li Yıllara Girerken Avukatlık Mesleği ve Geleceği”, **Hukuk Kurultayı 2000**, Cilt: 4, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2000, (Avukatlık Mesleği), s. 284.

adaletin gerçekleşmesinde önemli bir unsur olarak görülürken, hukuk teknisyenliğinde müvekkilin çıkarının adaletle bağdaşıp bağdaşmaması avukatı ilgilendirmez⁶⁸.

Modern avukatlıkta, şube yasağı, reklam yasağı esasken, hukuk teknisyenliğinde şube yasağı gereksiz bir engel olarak görülmüştür. Hukuk teknisyenliğinde avukatın kendisini tanıtmamasının engellenemeyeceği düşüncesi hâkimdir. Her hizmette olduğu gibi avukatlık mesleğinde de reklam tamamen serbest bırakılmasa bile reklam yasağının sınırlarının daraltılması savunulmaktadır. Modern avukatlıkta, avukatlık serbest meslek niteliği taşıırken, hukuk teknisyenliğinde meslekte liberalleşme dönemi başlamıştır. Büyük hukuk firmaları tekel haline gelmiştir. Modern avukatlıkta avukatlığın ticarî faaliyet olarak görülmesi mümkün değil iken, hukuk teknisyenliğinde ekonomik rekabet giderek artmış, avukatlık hizmeti bir pazar alanı haline gelmiştir⁶⁹.

Modern avukatlıkta avukatlık onuru, mesleğin saygınlığı mesleğin temeliyken, hukuk teknisyeni için avukatlık, aldığı ücret karşılığında teknik bir iş yerine getiren bir meslek olmadan başka bir anlam ifade etmemektedir. Modern avukatlıkta meslek ilkeleri modern ahlaktan kaynaklanmakta iken, hukuk teknisyenliğinde meslek ilkeleri sadece iktisadî zihniyetin egemenliğine girmiştir⁷⁰.

Günümüzde avukatlık mesleğinde ciddi ve köklü değişiklikler yaşanmaktadır. Küreselleşme akımı ile dünya küçük bir pazar hâline gelmiştir. Bu pazarın farklı oyuncularını arasında bir mücadele vardır. Bu mücadele sadece ticaret sektöründe değil, gelir getiren bütün sektörlerde yaşanmaktadır. Uluslararası hukuk şirketlerinin yaygınlaşması nedeniyle bütün dünya ülkelerinde avukatlık sisteminde de büyük değişimler yaşanmış, avukatlık mesleği rekabetin daha fazla yaşandığı bir meslek haline gelmiştir. Gelişen teknoloji, farklılaşan ihtiyaçlar avukatlık mesleğinin icrasını etkilemekte ve avukatlık mesleğinin rekabete açılmasına neden olmaktadır⁷¹. Dürüstlük, güvenilirlik, nesnel olma, müvekkile karşı bağımsız olma gibi özelliklere sahip olmak bir avukattan beklenmektedir. Ancak avukatlık mesleğinin özelliğiyle bağdaşmayacak şekilde önerilerde bulunmaktadır. Avukatlık mesleğini

⁶⁸ İnanıcı, Avukatlık Mesleği, s. 284.

⁶⁹ İnanıcı, Avukatlık Mesleği, s. 284.

⁷⁰ İnanıcı, Avukatlık Mesleği, s. 285.

⁷¹ Tekin Memiş, “Avukatlıkta Uzmanlaşma ve Reklam Yasağı”, Prof. Dr. Fikret Eren’e Armağan, Ankara, 2006, (Reklam Yasağı), ss. 715-716, 722.

müvekkilinin ortağı haline getirmeye veya avukatın herhangi bir sınırlama olmadan müvekkilinin en aşırı istekleriyle kendini özdeşleştirdiği rekabete yönelik bir hizmet sektörüne dönüştürmeye yönelik önerilerde bulunmaktadır⁷². Yapısal ve nitelikli bir pazarlamanın gerekli olup olmadığını tartışmanın bile gereksiz olduğu belirtilmektedir⁷³. Avukatın reklam yasağı gibi çok temel bir meslek kuralı bile bu değişimden etkilenmiştir. Zaman içinde katı reklam yasağı uygulaması liberal bir şekil almıştır. Hatta, avukatların dünya çapında yapılan müsabakalara sponsor olması bile gündeme gelmiştir⁷⁴.

Avukatlık mesleğinin değişmesinin temel nedenlerinden biri mesleği icra eden avukatların hem ülkeleri bazında, hem de uluslararası alanda avukatlarla ve/veya avukatlık şirketleriyle büyük rekabet içine girmesidir. Reklam yasağı başta olmak üzere meslek kurallarında değişimle avukatların rekabet yeteneklerinin artırılması hedeflenmektedir. Mesleğin değişmesinin temel nedenlerinden biri de tüketici hakları ile ilgilidir. Tüketicinin korunması için tüketicinin gereği gibi aydınlatılması gerekir. Hukuk hizmetinin tüketicisi konumundaki kişinin avukatlık sözleşmesi de dahil olmak üzere aydınlatılmış rızasının bulunması gerekmektedir. Tüketicinin aydınlatılmış rızasının olabilmesi için alacağı hizmet hakkında yeterli derecede bilgilendirilmesi şarttır. Avukatlar verdikleri hizmetin kalitesi, uzmanlıkları, ücretleri hakkında yeterli bilgiyi vermelidir. Bunun için de reklam yasağı, reklam serbestisine dönüştürülmesi ve bu serbestinin haksız rekabet ve meslek kuralları ile sınırlandırılması gerektiği ileri sürülmektedir⁷⁵.

Avukat, Avukatlık Kanunu'nun 35. maddesi uyarınca avukatlık faaliyetinde bulunurken bir tekel hakkına sahipse de meslektaşları ile rekabet içindedir. Avukatlık mesleği Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesi uyarınca serbest meslek olduğu için avukatların reklam yapma ihtimali ve hatta ihtiyacı söz konusu olabilmektedir. Avukatlık mesleğinin rekabete her an açık olması, avukatı reklam yapmaya teşvik etmektedir⁷⁶. Günümüzde hukuk fakültelerinin sayısının artması sonucu hukuk

⁷² Özdemir ve diğerleri, s. 184.

⁷³ Memiş, Reklam Yasağı, s. 720.

⁷⁴ Memiş, Reklam Yasağı, s. 721.

⁷⁵ Memiş, Reklam Yasağı, s. 724.

⁷⁶ Seyithan Deliduman, "İnternet Üzerinden Avukatlık ve Reklam Yasağı", **Prof. Dr. Ergun Önen'e Armağan**, İstanbul, 2003 (Reklam Yasağı), s. 170.

fakültesinden mezun olup avukatlık yapmaya hak kazanan kişi sayısının artması ile rekabet gittikçe şiddetlenmektedir⁷⁷.

Avukatlık mesleğinin icrasında yaşanan ciddi rekabet nedeniyle Avrupa'daki ulusal hukuk büroları ve dünya çapında faaliyet gösteren uluslararası hukuk büroları kendilerini pazarlamak için profesyonel pazarlama şirketlerinden danışmanlık hizmeti almaktadır. Avukatlar pazarlama tekniklerini kullanarak yeni müvekkil ilişkileri yaratmak, mümkün olduğunca potansiyel müvekkilleri ile profesyonel ilişki kurmak istemekte ve daha geniş bir kitleye ulaşmayı amaçlamaktadır. Bunun yanında avukatlar mevcut müvekkillerle olan ilişkilerini de sağlamlaştırmak istemektedir⁷⁸.

Avukatlık mesleğinin icrasında pazarlama teknikleri çok farklı şekillerde kullanılmaktadır. Mahkemelere ibraz edilen dilekçelerin A4 kağıtlarından daha farklı kalınlıkta veya renkte kâğıtlara yazılması, büronun iç dizaynının, iç döşemesinin farklı olması, büro personelinin özel seçimi pazarlama tekniklerine örnek olarak gösterilebilir⁷⁹.

Bunun dışında dünyada ve buna paralel olarak ülkemizde teknoloji hızla gelişmektedir. Yeni iletişim araçları ortaya çıkmaktadır. Bu gelişmeler avukatları da yakından ilgilendirmektedir. Teknolojinin gelişmesiyle yeni mesleklerin ortaya çıkmasının yanı sıra, klasik mesleklerin icra edilmesi biçiminde de büyük değişiklikler ortaya çıkmıştır. Diğer mesleklerde olduğu gibi avukatlar gerek mesleklerini icra ederken gerek tanıtımlarını yaparken teknolojinin getirdiği imkanlardan yararlanmak istemektedir⁸⁰. İletişim araçları ve teknoloji, avukatın meslekî faaliyetini geniş bir kitleye yayabilmesine imkan tanımaktadır. İnternet ve kitle iletişim araçları ile tanıtım olanaklarının artması, reklam yasaklarının ihlalini sürekli gündeme getirmektedir. Reklam yasağının sınırlarının ne olduğu konusunda soru ve sorunların cevaplanması zorunluluğu doğmaktadır⁸¹. Teknolojideki bu gelişmeler mevcut hükümlerde düzenlenen reklam yasağı kurallarını da değiştirmeye zorlamaktadır. Mesleğin sahip olduğu niteliklerden dolayı avukatların tâbi oldukları reklam yasakları alanında yeni sorular ve sorunlar oluşmaktadır⁸².

⁷⁷ Akcan ve Ercan, s. 84; Özdemir ve diğerleri, s. 184.

⁷⁸ Memiş, Reklam Yasağı, s. 720.

⁷⁹ Memiş, Reklam Yasağı, s. 720.

⁸⁰ Akcan ve Ercan, s. 84; Özdemir ve diğerleri, s. 184.

⁸¹ Saraç, s. 57.

⁸² Akcan ve Ercan, s. 84; Saraç, s. 41.

Reklam yasağının sınırlarının nasıl çizilmesi gerektiği, bu yeni gelişmeler karşısında baroların ve avukatların karşısına güncel bir sorun olarak çıkmaktadır. Avukatlık mesleği yargının kurucu unsuru olması, adaletin gerçekleşmesine yardımcı olması, güvene dayanan bir meslek olması nedeniyle kamu hizmeti niteliği taşır. Günümüzde teknolojinin gelişmesinin insanlara getirmiş olduğu sınırsız olanaklarla avukatlık mesleğinin bu özelliği arasında çatışmalar yaşanmaktadır. Hukuk alanında sınır aşan özelliğe sahip olan işlemler yapılmaktadır. Çoğu zaman, avukatlar, mesleğini icra ettikleri ülkeler dışındaki hukukî sorunları çözmek için devreye girebilmektedirler. Bu hâllerde reklam yasağına tâbi olan Türkiye'deki avukatlarla, reklamlarla donatılmış yabancı bürolar karşı karşıya gelebilmektedir. Bu nedenle reklam yasağını ele alan mevzuatın ve bu konuda içtihatların sürekli değişmesi söz konusu olmaktadır⁸³.

Reklam yasağına ilişkin meslek kuralı çeşitli açılardan tartışılmaktadır. Avukatın reklam yasağına tâbi olup olmamasıyla ilgili farklı ülkelerdeki düzenlemelerin dayanağı olan tartışmalar sürmektedir. Buna paralel olarak bir yandan da reklam yasağının özü ve varlığı, bu yasağın sınırları tartışılmaktadır. Reklam yasağının çağın gerisinde kalıp kalmadığı sorgulanmaktadır. Bu yönüyle reklam yasağı, baroların yönetim kurulları ve disiplin kurullarının örnek kararları ile biçimlendirilmesine en çok ihtiyaç duyan meslek kuralıdır⁸⁴.

3. Avukatlık Mesleği Dışındaki Mesleklerde Reklam Yasağı

Avukatlık mesleği dışında mesleğin ruhsatla icra edildiği diğer serbest mesleklerde de reklam yasağına ilişkin düzenlemelerin olduğu görülmektedir. Örneğin, 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun'un 9. maddesinin 3. fıkrasına göre "(Veteriner hekim)ler, çalışma yerlerini ve ihtisaslarını bildirir ilanlar tertip edebilirler, ancak bunların propaganda ve reklam mahiyetinde olmaması şarttır."

6643 sayılı Türk Eczacıları Birliği Kanunu'nun 20. maddesinin 1. fıkrası b bendinde eczacı odası idare heyetinin görevleri arasında "Meslektaşların ...

⁸³ Saraç, ss. 41-42.

⁸⁴ Saraç, ss. 57-58.

eczaneler ve müstahzarlar hakkında meslek adabına ve bu husustaki kanun hükümlerine uymıyacak şekilde reklam, ilan ve propaganda yapmalarını önlemek” sayılmıştır.

Türk Eczacıları Deontoloji Tüzüğü’nün 9. maddesinin 2. fıkrasına göre *“Eczacı, yazı veya sözle veya her ne şekilde ve suretle olursa olsun kendi reklamını yapamaz; iş kağıtlarına ve faturalara reklam mahiyetinde ibareler koyamaz.”*

Türk Eczacıları Deontoloji Tüzüğü’nün 9. maddesinin 3. fıkrasına göre *“Eczacının müessesesine koyduğu tabelaya ancak, kendisinin adı ve soyadı ile eczane kelimesinden ve reklam mahiyetinde olmamak şartıyla buna eklenebilecek kelime veya ibareden kurulu eczanenin adı yazılabilir.”*

1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San’atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun’un 40. maddesine göre *“İcrayı sanat eden dış tâbipleri ve dışçiler hasta kabul ettikleri mahal ile muayene saatlerini bildiren ilanlar tertibine mezun olup diğer suretlerle reklam ve saire yapmaları memnudur.”*

3224 sayılı Türk Dış Hekimleri Birliği Kanunu’nun 11. maddesinin 1. fıkrasının e bendinde Dış Hekimleri Odası Yönetim Kurulu’nun görevleri arasında *“Dış hekimlerinin, hastalarla dış hekimleri arasında aracılık yapmayı meslek edinenlerle işbirliği yapmasını, Merkez Yönetim Kurulunca şekli belirlenmiş örneğe uymayan tabelaların kullanılmasını ve her türlü araçla veya kişiyle reklam yapılmasını; meslektaşlar arasında gayrimeşru menfaat sağlanmasını önlemek”* sayılmıştır.

3568 sayılı Kanun’un 45. maddesinin 5. fıkrasına göre *“Meslek mensupları, iş elde etmek için reklam sayılabilecek faaliyetlerde bulunamazlar. Tabela veya basılı kağıtlarında ruhsatname ile belirlenen meslekî unvanları dışında başka sıfat kullanamazlar.”*

Hukukla ilgili bazı mesleklerde de reklam yasağı ile ilgili düzenlemeler vardır. Örneğin, 1512 sayılı Noterlik Kanunu’nun 50. maddesinin 3. fıkrasında noterlerin reklam ve rekabet niteliğinde bir eylemde bulunmalarının yasak olduğu hükme bağlanmıştır.

Bu çerçevede, kül tablası yaptırıp çevresindeki iş sahiplerine dağıtan Üsküdar 2. Noteri hakkında Türkiye Noterler Birliği disiplin cezası vermiştir. Adalet Bakanlığı bu kararı onamıştır. Noter, eyleminin reklam niteliğinde olmadığını,

telefon numarasını duyurmak istediğini ileri sürerek işlemin iptali için Danıştay'da dava açmıştır. Danıştay, üzerinde unvan, isim, tanıtıcı bilgiler yazılı kül tablalarının reklam aracı olduğunu belirtmiştir. Bu aracı ticaretle uğraşanların yaptırdıkları ve çevrelerine dağıttıkları, amaçlarının firmalarını tanıtip mallarının satışını arttırmak olduğunu ifade etmiştir. Danıştay'a göre reklam, ticarî, sınaî ve diğer bir kuruluşu tanıtmak veya herhangi bir malın satışını arttırmak amacıyla kullanılan çeşitli yolların genel adıdır. Kamu görevini icra eden noterin kül tablası yaptırarak çevresine dağıtması reklam niteliğini taşımaktadır. Danıştay, verilen disiplin cezasını uygun gören Adalet Bakanlığı kararını onamıştır⁸⁵.

Reklam yasağı ile ilgili başka bir düzenleme ise arabuluculuk mesleğinde mevcuttur. 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 10. maddesine göre *“Arabulucuların iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kağıtlarında arabulucu, avukat ve akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır”*.

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'na dayanılarak çıkarılmış Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği'nin 13. maddesinde reklam yasağı düzenlenmiştir. Yönetmeliğin 13. maddesinin 1. fıkrasında arabulucuların iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü girişim ve eylemde bulunmaları, internet sitelerinde, tabelalarında ve basılı kâğıtlarında arabulucu, avukat ve akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaklanmıştır. Arabulucuların, ülke içinde işbirliği yaptıkları ve başka kentlerdeki arabulucuları, arabulucu bürolarını; irtibat bürosu ve benzeri tanımlarla, işbirliğini genelleştirecek ve süreklilik kazandıracak biçimde açıklayamayacakları, duyuramayacakları belirtilmiştir.

Yönetmeliğin 13. maddesinin 2. fıkrasında ise arabulucunun açacağı internet sayfasının alan adının, neleri içerebileceği düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin 13. maddesinin 3. fıkrasında arabulucunun; iş sağlama amacına yönelik olacak ve haksız rekabete yol açacak şekilde, özel amaçlı arama motorlarına, rehberlerine, listelerine, veri tabanlarına ve benzerlerine kayıt olamayacağı, kayıt edilmesine rıza gösteremeyeceği belirtilmiştir. Ancak, iş sağlama amacına yönelik olmamak ve haksız rekabete yol açmamak kaydıyla, internet sayfasını özel amaçlı

⁸⁵ Danıştay 8. Dairesi, 5.5.1976, E. 1976/141, K. 1976/1513, (**Danıştay Dergisi**, Sayı: 24-25, 1977, ss. 350-351; Akcan ve Ercan, s. 116).

arama motorlarına kayıt edebilmesi, anahtar kelime olarak da; sadece adı soyadı ve unvanı ile bulunduğu şehrin adını kullanabilmesi mümkün kılınmıştır.

Yönetmeliğin 13. maddesinin 4. fıkrasında ise arabulucunun, internet kullanıcılarını kendi sitesine yönlendirecek şekilde internet kısa yolları kullanılmasına izin veremeyeceği ve reklam yapamayacağı düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin 13. maddesinin 5. fıkrasında tabela ve basılı kâğıtlarda yer alabilecek bilgiler düzenlenmiş, bunların dışındaki bir unvana, deyme, şekle, ambleme ve Türkçe dışında yabancı dillerde ifade edilen şekil, işaret, resim, fotoğraf ve benzerlerine yer verilemeyeceği belirtilmiştir.

Yönetmeliğin 13. maddesinin 6. fıkrasında tabelanın asılabileceği yerler düzenlenmiştir. Birden fazla tabela asılamayacağı, tabela yerine ışıklı pano kullanılamayacağı, tabelanın ışık verici donanım ile süslenemeyeceği belirtilmiştir. Tabelada en çok iki renk kullanılabilmesine izin verilmiştir.

Yönetmeliğin 13. maddesinin 7. fıkrasında, dış cephe tabelasının boyutunun 100 cm x 150 cm' yi geçemeyeceği düzenlenmiştir.

III. AVUKATLIĞIN VE BU ÇERÇEVEDE REKLAM YASAĞININ TARİHÇESİ

A. Genel Olarak

Tarihsel süreç içerisinde bireyin savunulmasında kişiye olan bağımlılık giderek azalmıştır. Önceden savunma bizzat olayın muhatabı olan kişi tarafından yapılırken, daha sonra savunma olayın tarafları dışındaki kişiler tarafından yapılmaya başlanmıştır. Olayın taraflarının yakın akrabalarının savunmasıyla başlayan uygulamada, daha sonra akrabalar dışındaki kişiler yer almış, önceden para almadan fahri yardımda bulunulurken, daha sonra ücret alınarak hukukî yardım yapılmaya başlanmıştır⁸⁶.

Günümüzde her çağdaş devletin avukatlık kanunu ve avukatlık meslek kuralları birbirine benzemektedir. Bunun nedeni avukatlık kanunu ve avukatlık meslek kurallarının tarih boyunca, değişmez temellere dayanmasıdır. Avukatlık

⁸⁶ Semih Güner, "Savunma Hakkı ve Avukatlık", **İzmir Barosu Dergisi**, Sayı: 2, Nisan 2008, (Savunma Hakkı), s. 44.

mesleğinin, eski Yunan-Roma uygarlığı dönemindeki hukuk sistemlerinde biçimlenmeye ve belirmeye başladığı kabul edilir. Bunun nedeni yazılı kaynakların bu dönemde yoğunlaşmasıdır⁸⁷. Nitekim bu husus Avrupa Topluluğu Meslek Kuralları'nda da belirtilmiştir. Her baronun kendi meslek kuralları, çoğu zaman, aynı değerlere dayanan belli bir tabanı oluşturmaktadır (m. 1.2.2).

Avukatların mesleklerini icra ederken uymaları gereken etik kurallar tarih boyunca var olmuştur. Bu kurallar zaman içinde sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişmelerle birlikte değişime uğramıştır. Bir meslek kuralı olan reklam yasağı konusunda da benzeri gelişmeler yaşanmıştır ve yaşanmaktadır⁸⁸.

Avukatlık mesleğinde ilk zamanlarda reklam kavramına rastlanmamıştır. Reklamdan kaynaklanan meseleler söz konusu olmamıştır. O dönemde avukatlık yapacak kişilerin güzel konuşma yeteneğine sahip olması aranmaktaydı. Örneğin, Roma'da hitabet çok önemliydi⁸⁹. Avukatlar müvekkilleriyle özdeşleşerek savunma yapıyorlardı. Bu nedenle avukatlık yapabilecek insan sayısı sınırlıydı⁹⁰.

Avukatlık mesleğinin son iki yüz yıllık gelişim sürecinde ise avukatla müvekkil arasındaki ilişkiler değişmiştir. Bu değişime paralel olarak reklam ve tanıtım anlayışı doğmuştur. Avukatlar savunma yaparken kendilerini müvekkillerinin yerine koyarak savunma yapmaktan vazgeçmişlerdir. Avukatların amacı müvekkilin sahip olduğu hakların savunulması, bu hakların tam olarak yerine getirilmesini sağlamak olmuştur. Böylece, avukatlık yargının üçüncü unsuru olma niteliğini kazanmıştır. Savunma makamı olarak adaletin gerçekleşmesini temin etme işlevini görmeye başlamıştır⁹¹. Ekonominin gelişmesi, hukukun düzenlendiği alanların genişlemesi ve toplumda hak arama bilincinin yükselmesi avukatlık hizmetinde reklama başvurulmasında etkili olmuştur⁹².

⁸⁷ Faruk Erem, "Eski Yunanda ve Romada Avukatlık", **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 5, 1976, (Avukatlık), s. 849; Faruk Erem, "Savunma Hakkının Tarihsel Gelişimi", **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 2, 1990, (Savunma Hakkı), s. 206.

⁸⁸ Nurettin Bilici ve İbrahim Bayar, " "Reklam Yasağı" Mı, "Reklam Serbestisi" Mi? (İspanya ve İngiltere Örneği Işığında Türkiye Uygulamasının Değerlendirilmesi), **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, s. 187.

⁸⁹ Mehmet Karapehlivan, Avukatlıkta Reklam ve Reklam Yasağı, **Manisa Barosu Dergisi**, S. 64, 1998, s. 46; Ejder Yılmaz, "Bir Meslek Olarak Dünden Yarına Doğru Avukatlık", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 44, Sayı: 1-4, 1995, (Avukatlık), s. 193; Seldağ Güneş Ceylan, "Roma Hukukundan Günümüze Avukatlık Mesleği ve Etik Kuralları", **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, s. 604.

⁹⁰ Karapehlivan, s. 46.

⁹¹ Karapehlivan, s. 46.

⁹² Özdemir ve diğerleri, s. 184.

Kural olarak başlangıçta tüm hukuk sistemlerinde avukatların reklam yapmaları yasaklanmıştır. Ancak 1970’li yıllardan sonra, avukatlık mesleği mensuplarının sayısının artmasıyla avukatların kendini tanıtmaya ve reklam ihtiyacı had safhaya ulaşmıştır. Bu ihtiyaçları karşılamak için avukatlar, reklam yasağını delmeyi göze almışlardır⁹³.

Savunma anlayışı uzun bir süre kısır döngü içerisinde kalmıştır. Tarihin belli dönemlerinde gelişme gösterse de belli dönemlerde başlangıç noktasına geri dönmüştür⁹⁴. Avukatlık mesleğinin zaman içinde gösterdiği gelişimi reklam yasağı kavramıyla birlikte değerlendirerek aşağıda ele alacağız.

B. İlkçağ Uygarlıklarında Savunma Mesleğinin Durumu

Eski çağların büyük imparatorluklarında ayrı bir savunma hakkı kurumuna rastlanmamıştır. Çin, Hint uygarlığında, Hitit uygarlığında ve Mısır uygarlığında ayrı bir savunma hakkı kurumuna rastlanmamıştır⁹⁵.

İlkçağ uygarlıklarından biri olan Sümer (M. Ö. 4000- M. Ö. 2000) ve Akat (M. Ö. 4000- M. Ö. 2100) uygarlıklarında avukatlık mesleğine rastlanılmamıştır⁹⁶. Ancak Sümerlerde resmi arabuluculuk kurumu mevcuttu. Sümer Kanunlarında taraflara uyuşmazlığı mahkeme önüne taşımalarından önce uzlaşma yoluyla uyuşmazlığın çözülmesi tavsiye edilmekteydi. Her uyuşmazlık, hakim önüne gitmeden önce, görevleri uyuşmazlıklara dostane çözüm bulmak olan resmi arabulucuların önüne gelmekteydi⁹⁷. Pers uygarlığında (M. Ö. 558- M. Ö. 330) da avukatlık mesleğine rastlanılmamıştır. Uyuşmazlıkların tarafların anlaşması yoluyla veya arabulucu marifetiyle uzlaşarak çözülmesi teşvik edilmiştir⁹⁸.

Babil uygarlığında (M. Ö. 2000- M. Ö. 539) mahkemelerde avukatlığın bulunduğu dair bir kayda rastlanılmamıştır. Noterlik, imza tasdiki, vasiyet düzenleme gibi hizmetler rahipler tarafından yerine getiriliyordu. Rahipler bazı

⁹³ Karapehlivan, s. 46.

⁹⁴ Oya Akgönenç, “Savunmanın Tarihi Gelişmesi Üstüne Düşünceler”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 1988, Sayı: 1, s. 18.

⁹⁵ Akgönenç, s. 18.

⁹⁶ İbrahim Erol Kozak, **Kadim Dönemler Genel Hukuk Tarihi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011, s. 54.

⁹⁷ Kozak, s. 55.

⁹⁸ Kozak, s. 404.

hallerde tarafları dinleyip karar verme yetkisine sahiplerdi. Rahiplerin resmi belgeleri saklama, ticarî anlaşmaları kayıt ve tescil gibi görevleri vardı. Diğer yandan katipler sınıfı da bulunuyordu. Katipler, ücret mukabilinde, vasiyetten sözleşmeye kadar istenen her hukukî metni hazırlayabiliyordu⁹⁹. Bu uygarlıkta dava açılması arzu edilen bir olay değildi. Uyuşmazlıkların geleneksel yollardan çözülmesi arzu edilirdi¹⁰⁰.

Asur uygarlığında (M. Ö. 1900- M. Ö. 612) ve Hint uygarlığında (M. Ö. 2300- M.S. 1000) da avukatlık mesleğine rastlanılmamıştır¹⁰¹.

Hitit uygarlığında (M. Ö. 2000- M. Ö. 1200) da avukatlık mesleğine rastlanılmamıştır. Kazılarda bulunan mahkeme tutanaklarında ceza yargılamalarında sanıkların kendilerini savunmalarına imkan verildiği, savunmalarının kesilmediği görülmektedir. Sanıklar delil sunma ve tanık bildirme konusunda bir sınırlamaya tâbi tutulmamıştır. Sanıklar kendini savunurken mantık kurallarına uyarlar, edebi bir üslup kullanmaya gayret ederlerdi. Sanıklar savunmalarında hitabet teknikleriyle hakimleri etkilemeye çalışırlardı¹⁰².

Mısır uygarlığında (M. Ö. 3150- M. Ö. 30), mahkemelerde yazılı yargılama usûlü uygulanıyordu. Bunun nedeni hatibin konuşmasıyla, hareketleriyle hakimleri etkilemesinden korkulmasıydı¹⁰³. Avukatlık kurumu bulunmadığından iki taraf da kendi delillerini mahkemeye sunmak zorundaydı. Bu uygarlıkta uyuşmazlıkların hakem yoluyla çözülmesinin teşvik edildiği de görülmektedir. Hakemin yapmış olduğu yargılama faaliyetinde de yazılı yargılama usûlü söz konusuydu¹⁰⁴.

Çin uygarlığında (M. Ö. 2852- M. Ö. 221) avukatlık kurumuna rastlanılmamakla beraber avukatlık hizmetine benzer hizmetler verilmiştir. Bu uygarlıkta basit bir yargılama süreci vardı. Mahkemede savunma yapan avukatlık kurumu yoktu. Ancak müvekkilleri lehine hazırladıkları metinleri mahkemelerde okuyan lisanslı noterler mevcuttu. Bunun dışında kişinin kabilesine mensup olan, muhtemelen edebiyat öğrenimi görmüş kişiler yakınlarını savunarak, bir nevi avukatlık hizmeti sunmaktaydı. Böyle bir kişi yoksa, erişilebilen ve okuma yazma

⁹⁹ Kozak, ss. 109-110.

¹⁰⁰ Kozak, s. 108.

¹⁰¹ Kozak, s. 146, 487.

¹⁰² Kozak, s. 206, 208, 210.

¹⁰³ Erem, Avukatlık, s. 851; Erem, Savunma Hakkı, s. 208.

¹⁰⁴ Kozak, ss. 262-264.

bilen bir kişiye yazdırılan savunma metni mahkemeye sunulurdu. Bu hukuk sisteminde yargılama belgelere dayanmaktaydı. Davalarda sözlü savunma yapılmamaktaydı. Tarafların ifadeleri dinlenip dilekçeleri okunmaktaydı¹⁰⁵.

C. Yunan ve Roma Uygarlıklarında Avukatlık Mesleğinin Durumu

Savunma görevi, yargı bağımsızlığının ve yargı güvencesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Savunma görevinin üstlenilmesi tarih boyunca ilk olarak Yunan-Roma uygarlıklarında ortaya çıkmıştır. Bu uygarlıklar döneminde temel hak ve özgürlüklerin ve yazılı kaynakların yoğun bir şekilde yer alması, savunma mesleğinin bu tarihlerde tespit edilmesinin belki de en büyük nedenidir¹⁰⁶. Savunma mesleği diğer mesleklerle karşılaştırıldığında, meslek kuralları binlerce yıl öncesine dayanan ve kuralları en ince ayrıntılarına kadar düzenlenmiş tek meslek grubudur¹⁰⁷.

Eski Yunan uygarlığı (M. Ö. 1000- M. Ö. 146), kamusal bilincin geliştiği ilk uygarlıktır. İnsanlar topluluk içinde yaşamalarına kamusal bir anlam katıp kendilerini toplumun bir parçası olarak görmeye başlayınca avukatlık mesleği tarih sahnesinde yerini almıştır¹⁰⁸.

Savunmanın Sokrates ile başladığı kabul edilmektedir. Milattan önce beşinci veya dördüncü yüzyılda yaşadığı tarihçilerce belirtilen Sokrates, gençlerin ahlakını bozduğu, Atina'nın iman ettiği tanrılara iman etmediği, yeni tanrılar yarattığı gerekçesiyle yargılanmış, idam cezasına çarptırılmış ve idam edilmiştir¹⁰⁹.

Eski Yunan uygarlığının ilk dönemlerinde taraflar kendilerini bizzat savunmak zorundaydı. Solon Kanunu'nda da kural olarak bu ilke geçerli idi. Yargılama, karşılıklı itirazlar şeklinde değil, davacı ve davalının konuşmasıyla yürütüldüğü için, tarafın yanında bir yardımcı bulunması gerekliydi. Önceleri bir akraba veya bir dost, taraflardan birinin açıklamasını tamamlamaktaydı. Bu kişilere sonradan (Synagore) denildi. Daha sonraları eski Yunan uygarlığında, milattan önce dördüncü ve beşinci yüzyıllarda “konuşma yazıcısı” (Logographes) isimli

¹⁰⁵ Kozak, ss. 591-592.

¹⁰⁶ Adil Giray Çelik, Savunma Hakkı ve Avukatlık Mesleği ve Kuralları Paneli , **Manisa Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 2001, (Panel), s. 75; Güneş Ceylan, s. 601.

¹⁰⁷ A. G. Çelik, Panel, s. 76.

¹⁰⁸ Özgen Hindistan, “Avukatlıkta Meslek Kuralları ve Etik”, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, s. 621.

¹⁰⁹ A. G. Çelik, Panel, s. 76.

yardımcılara rastlandı. Yazı yazmayı ve kanunları bilen bu kişiler taraflara önceden savunma hazırlıyordu. Mahkemede söylenecek sözleri bir nutuk formatında yazıyorlar, ücret karşılığında ilgililere veriyorlardı. İlgililer ise bunları ezberleyerek hâkimin önünde tekrarlıyordu. İlgililerin kendilerine verilen bu yazıları iyi ezberleyemeyip, unutmaları, şaşkınlıkları durumunda, bu yardımcıları davalara girip ilgililerin yanında hazır bulunmaya başladılar. Logographe’lar tarafların dilekçelerini hazırlıyor, dava bu dilekçeler üzerinden yürütülüyordu. Logographe, ceza yargılamasında sanığın konuşmasını tamamlayan kısa ve son bir konuşma yapabileceği gibi, davanın önemli noktalarını ayrıntılı biçimde açıklayan bir konuşma da yapabilmekteydi. Aynı davada birden fazla Logographe savunma yapabiliyordu. Böylece Logographe’lar hakiki avukat haline geldiler¹¹⁰. İlk “baro” Atina’da kuruldu¹¹¹.

O dönemin ünlü savunmanları olan Drakon ve Solon, Atina Barosu’na çok sert bir disiplin getirmiştir. Getirilen meslek kurallarına göre:

1. Hür olmayan kişiler
2. Ana babalarına saygısızlıktan cezalandırılanlar
3. Yasal görevlere katılmayı reddedenler

¹¹⁰ Erem, Avukatlık, ss. 849-850; Nur Başar Centel, Ceza Muhakemesi Hukukunda Müdafî, İstanbul, 1984, s. 22; Erem, Savunma Hakkı, ss. 206-207; Yılmaz, Avukatlık, s. 193; Hindistan, ss. 621-622; İbrahim Ercan, “HMK Tasarısı Bağlamında Medeni Yargıda Avukat İle Temsil Zorunluluğu”, **Legal Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukukçuları Dergisi**, 2006, Sayı: 3, s. 1276; Mine Akkan, **Medenî Usûl Hukukunda Avukatla Temsil Zorunluluğu**, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2010, s. 55.

¹¹¹ Erem, Avukatlık, s. 850; Erem, Savunma Hakkı, ss. 206-207; Yılmaz, Avukatlık, s. 193; Hindistan, s. 622. Halûk İnanıcı, avukatların ilk meslek örgütlenmesini farklı açıklamaktadır. Avukatların ilk meslek örgütlenmesinin, 12. yüzyılda lonca örgütlenmesi şeklinde olduğunu ifade etmektedir. Avukatlar, bu işleri lonca mantığı içinde yapmışlar, toplumdan savunma konusunda belli imtiyazlar ve iş karşılığında bir bedel almışlardır. İmtiyazın kaynağının sorulamayacağı düşünülmüştür. Lonca şeklinde örgütlenen avukatlar, Batı’da ortaya çıkmaya başlayan parlamentolarda iktidarın, monarkın yasama konusunda da yardımcısı olmuşlardır. Fransız İhtilali’nden sonra geleneksel avukatlık örgütlenmeleri sona ermiş ve “Klasik Dönem Avukatlığı” başlamıştır. 1791 yılında çıkarılan D’allerde Kanunu ve bunu teyit eden Le Chapelier Kanunu ile meslekte önemli değişimler yaşanmıştır. Lonca döneminde mesleğe bir imtiyaz olarak bakılırken, artık avukatlık mesleği bir toplumsal faaliyet olarak görülmeye başlanmıştır. Çünkü klasik avukatlık döneminde hiçbir serbest mesleğin toplumdan imtiyaz talep edememesi söz konusu olmuştur. Eğer bir imtiyaz verilecekse, bunun açık bir şekilde gerekçesinin belirtilmesi gerekmiştir. Avukatlar artık lonca etrafında değil de, meslekî çıkar, meslekî yarar kavramı etrafında dernekler şeklinde örgütlenmeye başlamıştır. Avukatlık loncası devletin bir parçası iken, Fransız İhtilali’nden sonra dernek şeklinde kurulan avukatlık örgütleri modern toplumun içinden çıkıp bağımsız bir kurum haline gelmiştir. Klasik dönem avukatı, salt para için mesleği icra etmemiştir. Toplumda adaletin gerçekleşmesinde katkısı olduğuna inanmıştır. Yürürlükteki Avukatlık Kanunu da bu klasik dönemin tipik bir örneğidir (Halûk İnanıcı, Avukatlıkta Şirketleşme ve Reklam Yasağı Paneli, **İzmir Barosu Dergisi**, Sayı: 2, Nisan 1996, (Avukatlıkta Şirketleşme), ss. 93-94; İnanıcı, Avukatlık Mesleği, s. 283; Güner, Savunma Hakkı, s. 45; Halûk İnanıcı, “Avukatlık Meslek Etiği”, Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı 2008, **Ankara Barosu Yayınları**, Ankara, 2008, Cilt: 3, 2009 (Meslek Etiği), ss. 236-237).

4. Ahlaka aykırı işlerle uğraşanlar
5. Miras yoluyla kendilerine geçen serveti sorumsuzca harcayanlar
6. Sefahat yerlerinde görülenler
7. Aşırı nezaketleri ve mahcubiyetleri nedeniyle kadınlar savunma görevini üstlenemiyordu¹¹².

Eski Yunan uygarlığında duruşmaya her iki tarafın yakınları da gelmekteydi. Böylece iddia ve savunmaya da yer verilmiştir. Mahkemeyi etkilemek için savunma görevini üstlenenler çeşitli davranışlarda bulunmuştur. Bu davranışlara herhangi bir sınırlama getirilmemiştir. Ancak özellikle meşhur Pyre davası ile savunma görevini üstlenenlerin yaptıkları savunmalarda aşırıya gittikleri görülmüştür. Bu davada Pyre'nin savunma görevini üstlenen Hydeperides, fuhuş yapmakla suçlanan Pyre'nin güzelliğini göstermek, suçsuzluğunu kanıtlamak ve hakimleri etki altına almak için müvekkilinin göğüslerini örten tülü yırtınca, Pyre'nin üst kısmı çıplak kalmıştır. Pyre'nin güzelliği etkisinde kalan hakimlerin, sanık Pyre'nin beraatine karar vermesinin ardından sözlü savunmaya ve duruşmadaki davranışlara da sınırlamalar getirilmiştir. Konuşmacılara tevazu içinde kalma, hakimde nefret veya merhamet uyandırmaya yönelik konuşmalar yapmama, hakaret etmeme, ayağını yere vurmama gibi yükümlülükler getirilmiştir. Mesleğin vakar ve onurunu sağlamaya yönelik bu kuralları Romalılar da benimsemiştir¹¹³.

Duruşma başlamadan önce mahkemedeki bir görevli tarafları, yargılama sırasında duruşmanın disiplinini bozucu davranışlardan, davayı kazanmak amacıyla heyecan yaratıcı hareketlerden kaçınmaları, acı sözler söylememeleri, duruşma sonrası sakince uzaklaşmaları, etrafına kalabalık toplamamaları konusunda uyarırdı¹¹⁴. Kanımızca savunma görevini üstlenenlerin duruşma sonrası sakince uzaklaşmaları, etrafına kalabalık toplamamaları kuralının reklam yasağıyla bağlantısı kurulabilir.

¹¹² Erem, Avukatlık, s. 850; Erem, Savunma Hakkı, s. 207; Yılmaz, Avukatlık, s. 193; A. G. Çelik, Panel, s. 76.

¹¹³ Erem, Avukatlık, ss. 850-851; Erem, Savunma Hakkı, s. 207; Yılmaz, Avukatlık, s. 194; A. G. Çelik, Panel, ss. 76-77; Meral Sungurtekin Özkan/Gökçe Türkoğlu Özdemir, **Roma Hukukundan Günümüze Medeni Yargılamanın Esasları**, Seçkin Yayınları, Ankara, 2008, s. 40; Akkan, ss. 55-56.

¹¹⁴ Erem, Avukatlık, s. 850; Erem, Savunma Hakkı, s. 207; Yılmaz, Avukatlık, s. 194; A. G. Çelik, Panel, s. 77.

Yukarıda belirtildiği gibi eski Yunan uygarlığında savunma görevini üstlenenlerin meslek kuralları, kimlerin savunma görevini üstleneceği, bu kişilerin mahkeme ile ilişkisi ve savunma şekilleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Reklam yasağı ile doğrudan bağlantı kurulabilecek bir düzenlemeye rastlanılmamıştır.

Roma uygarlığının (M. Ö. 1200- M. S. 395) ilk zamanlarında devlet kişiler arasındaki uyuşmazlıklara karışmıyordu. Daha sonra, adaleti sağlamak amacıyla, kişilerin iddialarının haklı görülmesi halinde, adlî işleri yönetmekle görevli makamlar olan Praetorlara başvurarak, dava (actio) açma yetkisi tanınmaya başlandı. Kişinin, hukuken tanınan ve korunan bir hakkıyla ilgili iddiasını mahkemeye taşıması tamamen Praetorların takdirindeydi. Praetorlar, çıkardıkları emirnamelerle hangi uyuşmazlıklar için dava yoluna gidileceğini önceden saptarlardı¹¹⁵.

Roma uygarlığında milattan önce 17 yılında imparator Augustus tarafından çıkarılan lex Iulia'ya kadar Legis Actio usûlü uygulanmıştır¹¹⁶. Bu usûl, On İki Levha Kanunu ve onu izleyen kanunlarla oluşturulmuştu. Bu usûldeki davalar gerçek anlamda dava değildi. Kanun tarafından belirlendiği için değiştirilemeyen, belli kelimelerin kullanılmasını gerektiren dava kalıpları söz konusuydu. Dava açmak isteyenler, uyuşmazlıkları bu dava kalıplarından kendisine uygun olanını seçmek zorundaydı¹¹⁷. Legis Actio döneminde tarafların temsili kural olarak mümkün değildi. “Nemo alieno nomine lege agere potest” (Hiç kimse diğer bir kişi adına davayı yürütemez) ilkesi esas alınmıştı. Davada tarafın yanında yardımcı olarak yer alma ile davada vekalet birbirinden ayrılmıştı. Sadece tarafların yanında yardımcı kişiler bulundurması mümkün kılınmıştı¹¹⁸.

Legis Actio usûlü yabancılara dava ehliyeti tanımadığından bu sorunu çözmek ve yabancıların taraf olduğu uyuşmazlıkların çözülmesi için milattan önce 17 yılında “Formula usûlü” oluşturuldu. Formula usûlü milâttan sonra 342

¹¹⁵ Özcan Karadeniz Çelebican, **Roma Hukuku**, 13. Basım, Yetkin Yayınları, Ankara, 2008, s. 270, 273; Bülent Tahiroğlu ve Belgin Erdoğan, **Roma Hukuku Dersleri**, 4. Basım, Der Yayınları, İstanbul, 2005, s. 216, 220, Güneş Ceylan, s. 601.

¹¹⁶ Karadeniz Çelebican, s. 275; Meral Sungurtekin Özkan ve Gökçe Türkoğlu Özdemir, s. 13; Güneş Ceylan, s. 602.

¹¹⁷ Ziya Umur, **Roma Hukuku Ders Notları**, 3. bası, Beta Yayınları, İstanbul, Kasım 1999, s. 229; Tahiroğlu ve Erdoğan, s. 219; Karadeniz Çelebican, s. 283; Güneş Ceylan, s. 602.

¹¹⁸ Umur, s. 231; Karadeniz Çelebican, s. 279; Tahiroğlu ve Erdoğan, s. 221; Yılmaz, Avukatlık, s. 194; Güneş Ceylan, s. 603; Sungurtekin Özkan ve Türkoğlu Özdemir, s. 32; Akkan, s. 56.

yılına kadar uygulanmıştır¹¹⁹. Formulanın içeriği üzerinde taraflar anlaşırdı. Bu belgeyi Praetor düzenler, davaya bakması için yetki verdiği özel yargıca bu yazılı belgeyi verirdi¹²⁰. Formula usûlü döneminde hakkının ihlal edildiği veya yerine getirilmediğini iddia eden tarafın kendisinin yerine bizzat temsilcisi konumunda olan bir kişinin de harekete geçebildiği görülmektedir. Bu dönemde temsil edilebilme hakkı tamamen kabul edilerek herkese tanınmıştır¹²¹. Bu mümessillere cognitor veya procurator (vekil) denilmekteydi. Bu usûl Legis Actio usûlünden farklıydı; çünkü davada tarafın şahsen orada bulunması gerekmiyordu¹²². “Cognitor”, belli bir anlaşmazlık için ilgili kişiyi temsil ederken, “procurator” kişinin genel vekili sıfatına sahipti. Bu kişiler günümüzdeki anlamında temsilci ve avukat olarak görülmemelidir. Çünkü, Roma Hukuku’nda o dönemde doğrudan temsil kurumu mevcut değildi. Bu kişiler dolaylı temsilci olarak, işlemleri önce kendi adına yapmaktaydı. Ardından bu işlemde doğan hak ve borçları temsil ettikleri kişilere devretmekteydi¹²³.

Formula usûlünün hakim olduğu dönemde “Oratores” denilen savunma görevini üstlenen kişiler bulunmaktaydı. Bu kişilerin avukatlarla az da olsa bir ortak yönleri vardı. Bu kişiler, temsil ettikleri tarafın haklı olduğu konusunda magistra veya yargıcı ikna etmeye çalışarak davanın taraflarına yardım ederlerdi. Bu kişilerin hukuk bilgisinden çok güzel konuşma yetenekleri ön plana çıkıyordu¹²⁴.

Yukarıda “savunma görevini üstlenen” ibaresi bilinçli olarak kullanılmıştır. Bunun nedeni ise savunma görevini üstlenenlere “avukat” denilmesinin ilk kez Eski Roma’da başlamasıdır. Bu kelime üstün, ayrıcalıklı, güzel konuşan anlamına gelen “Advocatus” kelimesinden türemiştir. “Advocatus” kelimesi yanında “Patronus” terimi de savunma mesleğini yürüten kişiler için kullanılmaktaydı¹²⁵. Advocatus ile Patronus arasında şu fark mevcuttu: Çiçero zamanında savunma konuşmaları yapan, iyi hatiplik özelliklerine sahip olan kişilere “Patronus” olarak adlandırılmaktaydı. Bu kişilere hukukî danışmanlık yapan kişiler ise “Advocatus” olarak adlandırılmaktaydı.

¹¹⁹ Umur, s. 247; Karadeniz Çelebican, ss. 292-293; Tahiroğlu ve Erdoğan, ss. 227-228; Sungurtekin Özkan ve Türkoğlu Özdemir, s. 13.

¹²⁰ Umur, s. 246; Karadeniz Çelebican, ss. 298-299; Tahiroğlu ve Erdoğan, s. 227; Güneş Ceylan, s. 602.

¹²¹ Umur, s. 248; Karadeniz Çelebican, s. 296; Güneş Ceylan, s. 603; Tahiroğlu ve Erdoğan, s. 229.

¹²² Umur, s. 251; Karadeniz Çelebican, s. 296; Tahiroğlu ve Erdoğan, s. 229; Yılmaz, Avukatlık, s. 195.

¹²³ Karadeniz Çelebican, s. 296; Tahiroğlu ve Erdoğan, s. 229; Sungurtekin Özkan ve Türkoğlu Özdemir, ss. 33-34; Akkan, s. 57.

¹²⁴ Sungurtekin Özkan ve Türkoğlu Özdemir, s. 38.

¹²⁵ A. G. Çelik, Panel, s. 77; Güneş Ceylan, s. 602.

Zamanla Advocatus sıfatına sahip kişiler de davalara doğrudan katılmaya ve savunma konuşmaları yapmaya başladılar¹²⁶. “Advocatus” kelimesi de cinayet davalarında yargılananların, yargılamada yanlarında bulunmaları ve kendilerine yardımcı olmak üzere dostlarını çağırma eyleminden, yani “Advocare” fiilinden türemiştir. Advocatus kelimesi ise özellikle Bizans’ta bugünkü anlamında kullanılmaya başlanmıştır¹²⁷. Roma’da savunmanın bir meslek olarak kabulü Justinianus’un ölümünden sonraki dönemde gerçekleşmiştir¹²⁸.

Roma uygarlığında hukukçu ile avukatlık sıfatının her zaman aynı kişide bir arada bulunmadığına da dikkat çekmek gerekir. Hukukçu, avukatlık, yargıçlık, hakemlik, hukuk danışmanlığı gibi meslekleri icra edebilmekteydi. Ancak avukatlık mesleğini sadece hukukçular icra etmiyordu. Buna en iyi örnek olarak Çiçero gösterilebilir. Çiçero, hukuk eğitimi almamasına rağmen, çok iyi bir hatip olduğu için, davalara katılarak savunma konuşmaları yapıyor ve avukatlık mesleği icra ediyordu¹²⁹.

Roma’da avukatların çalışma alanları sadece tarafları mahkemede temsil etme ile sınırlı değildi. Avukatlar, hukuk danışmanlığı yapabiliyordu. Bu hukukçulara “iurisconsulti” deniliyordu¹³⁰. Avukatlar, imparatorun emirleri doğrultusunda çalışabiliyor ve imparatorların ilan edecekleri emirnamelerin hazırlanmasında yardımcı olabiliyordu. Bu avukatlar memur statüsünde maaşla çalışıyordu¹³¹.

Roma’da avukatların maddî gerçeği ortaya çıkarma amaçlarının olmadığına, taraflar için en faydalı olacak şekilde doğru veya yanlış gözetmeden hitabet sanatını kullanarak savunmalarını yaptıklarına ve hakimden müvekkil lehine karar almaya çalıştıklarına da dikkat çekmek gerekir¹³². Bu nedenle de o dönemdeki avukatlar, adaletin gerçekleşmesine yardımcı olmayı amaçlayan günümüz avukatlarından ayrılmaktadır¹³³.

Roma’da Cumhuriyet döneminde davada taraf yanında hazır bulunma veya vekillik, ücretsiz bir iş olarak kabul ediliyordu. Avukatlık hizmeti bir “operae

¹²⁶ Güneş Ceylan, s. 604.

¹²⁷ Yılmaz, Avukatlık, s. 194.

¹²⁸ A. G. Çelik, Panel, s. 77.

¹²⁹ Güneş Ceylan, s. 603, 610.

¹³⁰ Güneş Ceylan, s. 603; Sungurtekin Özkan ve Türkoğlu Özdemir, s. 38.

¹³¹ Güneş Ceylan, s. 603.

¹³² Güneş Ceylan, s. 603, 606.

¹³³ Güneş Ceylan, s. 606.

liberalis” nitelindeydi. Yani avukatlık hizmeti, düşünsel çalışmanın ürünü olan, bilimsel öğretim sonucu verilebilen, yüksek düzeydeki faaliyetler olarak görülmekteydi¹³⁴. Ovide’ın da ifade ettiği gibi, “Güzel kadınların güzelliklerini satmaları ne kadar utanç verici ise bir tanığın tanıklığını, bir hakimin hükmünü, bir avukatın yardımını satması da o kadar utanç vericidir¹³⁵”. Savunma faaliyetinin değeri para ile ölçülemeyecek kadar yüksekti. Hukuk danışmanlığı ise mahkemede savunma faaliyetinden farklı olarak ücrete tâbiydi¹³⁶. Oratorlar iş karşılığı para talep etmiyorlar ancak verilen hediyeleri kabul ediyorlardı. Oratorlar’ın giymiş oldukları şapkalı cüppelerin şapkasına hediyeler konulurdu. Bu hediyeler işi yapan avukatı onurlandırmak amacıyla verilmekte ve “honorarium” yani şeref ücreti olarak adlandırılmaktaydı¹³⁷. Zamanla hediyein ölçüsü kaçmaya ve pahalı bağışlar yapılmaya başlandı¹³⁸. Bu kurala uyulmadığı görülünce, milattan önce 204 yılında “Lex Cincia de Donis et Muneribus” adlı Kanun ile ücret veya hediye karşılığında davaya bakılması yasaklandı. Ancak Kanun uzun süre uygulanamadı. Sınırlı ekonomik güce sahip kişilere de savunma mesleğini icra etme hakkı tanındı. Bu durumda, önceden savunma mesleğini icra edenlerin ekonomik ve toplumsal statüsünün yüksekliği nedeniyle bir kazanç yolu olarak görülmeyen savunma faaliyetleri, artık sınırlı ekonomik güce sahip savunma mesleği icra edenler için kazanç yolu olarak görülmeye başlandı. Claude, çıkardığı bir kanun ile ücret alma hususunu serbest bıraktı. Ancak Kanun’da ücretin sınırları belirlenmişti. Böylece avukatlık mesleği bir iş/işletme haline gelmiş oldu¹³⁹. Avukatların kendilerine ödenen para, yapılan işin karşılığı niteliğinde görülmemekteydi. İşin yapılması nedeniyle duyulan minnetin bir ifadesi olarak görülmekteydi¹⁴⁰. Bu anlayış Fransa’da geçtiğimiz yüzyıla kadar sürmüştür¹⁴¹.

Romanın ilk dönemlerinde yalnızca Patrisyenler ve din adamları kutsal kuralları bilmekteydi. Roma’da ilk dönemlerde sadece asiller, Patrisyenler avukatlık yapabilmıştır. Plebler, davada avukatlık yapamamıştır. Patrisyenler onları

¹³⁴ Güneş Ceylan, s. 606; Sungurtekin Özkan ve Türkoğlu Özdemir, s. 17.

¹³⁵ Erem, Avukatlık, s. 852; Erem, Savunma Hakkı, s. 209,210; Yılmaz, Avukatlık, s. 195.

¹³⁶ Güneş Ceylan, s. 604, 606.

¹³⁷ Güneş Ceylan, s. 608, 611; Sungurtekin Özkan ve Türkoğlu Özdemir, s. 39

¹³⁸ A. G. Çelik, Panel, s. 77; Sungurtekin Özkan ve Türkoğlu Özdemir, s. 39.

¹³⁹ Erem, Avukatlık, s. 852; Erem, Savunma Hakkı, s. 209, 210; Yılmaz, Avukatlık, s. 195; Güneş Ceylan, s. 604.

¹⁴⁰ Güneş Ceylan, s. 608, 611.

¹⁴¹ Güneş Ceylan, s. 611.

savunmuşlardır. Patrisyenlerin, Plepleri savunmaları için, savunmayı üstlenmeyi kabul etmeleri gerekiyordu¹⁴². Patrisyen korumayı kabul ettiği zaman, onu her alanda koruma ve savunma yükümlülüğü altına girerdi, davasında da avukatı olurdu. Pleb'in de Patrisyen'ine sadakat yükümlülüğü vardı. Savaşlarda olduğu gibi duruşmada da Pleb, Patrisyen'in arkasından giderdi. Zamanla patrisyenler ile plebler arasındaki patron-müşteri ilişkisi zayıfladı. Patrisyenlerin davalarda kullandıkları gizli evrak ve formüller ifşa edildi. Patronun yerini artık “avukat” aldı. Plebler müdafilerini serbestçe seçme hakkına kavuştular¹⁴³. On İki Levha Kanunu ile de Plebler eşit haklara sahip oldular. Daha sonra avukat “uzman kişi” konumuna ulaşabildi¹⁴⁴.

Roma'da imparatorluk zamanında baro disiplini oluşmuştur. Bu baro, avukatlık kurallarını, uygulamalarını, ücretleri, mesleğe yönelik hukukî eğitimi belirleyen profesyonel anlamda bir baroydu. Ancak doktrinde baronun temellerinin Çiçero döneminde atıldığını söyleyenler de mevcuttur¹⁴⁵. Fakat baro hiçbir zaman bağımsız olamamıştır. Bunun nedeni avukatları “Yüksek Hakim” tayin etmekte ve hakkında disiplin tedbirleri uygulayabilmekteydi¹⁴⁶. İmparatorluğun son zamanlarında artık dolaylı temsilin yerini doğrudan temsil almış, günümüzdeki avukatlığa yaklaşan, hukuku bilen kişiler mahkemede yer almaya başlamışlardır¹⁴⁷.

Mesleğin evrensel kurallarından “avukatın davadan çekilme hakkı” ilk defa Roma'da biçimlenmiştir. Roma'da avukat, davanın haksız olduğunu anlarsa davadan çekilebilmekteydi¹⁴⁸. Eski Roma'da cüppe giyme ilk kez Oratorlar tarafından meslek kuralı olarak kabul edilmiştir. Oratorlar savunma yapmayı bir sanat ve profesyonel bir iş olarak görüyorlardı. Onlar şapkalı cüppe giyiyorlardı¹⁴⁹.

İmparatorluk döneminde avukatlık mesleği, günümüzdeki avukatlığa oldukça yaklaşmıştır. Avukatlık mesleğini icra edenlerin hukuk okulu mezunu olması gerekliliği, hizmet karşılığı ücret almaları¹⁵⁰, meslek örgütlerine girme zorunluluğu,

¹⁴² Erem, Savunma Hakkı, s. 208; Yılmaz, Avukatlık, s. 195; A. G. Çelik, Panel, s. 77.

¹⁴³ Erem, Savunma Hakkı, s. 209; Yılmaz, Avukatlık, s. 195

¹⁴⁴ Erem, Savunma Hakkı, s. 209.

¹⁴⁵ Erem, Avukatlık, s. 852; Erem, Savunma Hakkı, s. 209; Güneş Ceylan, s. 605. Halûk İnanıcı, ilk avukatlık meslek örgütlenmesinin 12. yüzyılda oluşturulduğunu belirtmiştir (İnanıcı, Avukatlıkta Şirketleşme, ss. 93-94).

¹⁴⁶ Erem, Savunma Hakkı, s. 209.

¹⁴⁷ Akkan, s. 56.

¹⁴⁸ Erem, Avukatlık, s. 852; Erem, Savunma Hakkı, s. 209; A. G. Çelik, Panel, s. 77.

¹⁴⁹ A. G. Çelik, Panel, s. 77.

¹⁵⁰ Umur, s. 277; Karadeniz Çelebican, ss. 312-313; Başar Centel, s. 26; Tahiroğlu ve Erdoğan, s. 251; Sungurtekin Özkan ve Türkoğlu Özdemir, ss. 39-40.

günümüz avukatlığına yakınlaştıran özelliklerdir. Avukatlar bu dönemde, mesleği icra ederken Oratoresler'e nazaran oldukça pasif kalıyorlardı¹⁵¹.

Roma'daki avukatların reklam ile en fazla ilişkilendirilebilecek meslek kurallarından biri ise avukatların evleri önüne palmye ağacı dikmeleridir. Avukatlar bu palmye ağacı ile tanınıyorlardı¹⁵².

Centumviri denilen özellikle veraset işiyle ilgilenen yüz kişilik hâkimler heyetinden oluşan mahkeme veya diğer önemli mahkemelerde davaya giren avukatlar büyük ün kazanıyorlardı. Bu mahkemelerde görülen davalar, avukatları geliştirdiği gibi, siyaset gibi diğer alanlarda da etkinliklerde bulunmasına zemin hazırlıyordu. Kanımızca avukatların reklama ihtiyaç duymamalarının gerekçesi olarak böyle önemli davalar da ileri sürülebilir¹⁵³.

Sonuç olarak, Roma uygarlığında avukatlar reklama ihtiyaç duymadıklarından dolayı, açıkça reklam yasağına ilişkin bir kuralın bulunduğu söylenemez.

Ç. Ortaçağ'da ve Yeniçağ'da Avukatlık Mesleğinin Durumu

Ortaçağ'da avukatlık mesleği hiçbir gelişme göstermemiştir. Ortaçağ, savunma hakkına karşı çıkılan bir çağ olmuştur. Bu çağda işkencelerle itiraflar elde edildiğinden savunma gereksiz bir kurum olarak görülüyordu. Yunan-Roma uygarlığında kabul edilen usûl sistemi itham usûlüydü. Bu usûl savunma mesleğinin gelişmesine zemin hazırlamıştı. Ancak Ortaçağ'da kabul olunan engizisyon sistemi savunma mesleğini adeta ortadan kaldırdı. Çünkü yukarıda belirtildiği üzere, Ortaçağ'da egemen olan kilise ve engizisyon sisteminde sorgulama usûlü kabul edilmiştir. O dönemde savunma bedene dayanarak yapılmaktaydı. Ceza yargılamasında sanık, ağır işkencelere dayanabilirse, kendisini savunmuş sayılıyor ve beraat ediyordu. İşkenceye dayanmayıp hayatını kaybedenler ise suçlu sayılıyordu. Müdafî, sanığın ikrarda bulunmasının sağlanması için bir araç haline getirilmişti¹⁵⁴. Avukatlık mesleği skolastik düşüncenin karanlığında kaybolmuş, insanın kamusal

¹⁵¹ Sungurtekin Özkan ve Türkoğlu Özdemir, ss. 39-40.

¹⁵² Erem, Avukatlık, s. 852; Erem, Savunma Hakkı, s. 209.

¹⁵³ Sungurtekin Özkan ve Türkoğlu Özdemir, s. 39.

¹⁵⁴ Centel, s. 11, 21, 30; Akgönenç, ss. 17-18; Erem, Avukatlık, s. 853; Erem, Savunma Hakkı, ss. 210-211; Akkan, s. 58.

niteliğini yitirdiği bu dönemde avukatlık mesleği engizisyon karanlığında görünmez olmuştur¹⁵⁵.

Rönesans döneminde tekrar itham usûlüne dönülünce avukatlıkta bazı gelişmeler oldu. Avukatın reklamında da önem arzeden “avukatlık levhası” kavramı ilk kez Fransa’da ortaya çıktı. 1327 yılında Philippe De Valois ilk defa bir tablo oluşturdu ve bu tablo “Matricule” veya “Rolle” olarak adlandırıldı. Avukatlık şövalyelik gibi bir düzene bağlandı. Böylece avukatlar şövalyelik ile onurlandırıldılar. Avukatların onurlarını olayların üzerinde tutmaları gerekmektedir¹⁵⁶. 1340 yılında Fransa’da avukatlar için parlamentoda bir kütük oluşturuldu. Avukatlıkla bağdaşmayan işlerin ve avukatları meslekten çıkarmaya neden olan davranışların bir listesi yapıldı¹⁵⁷.

Almanya’da 16. ve 17. yüzyılda avukatların sosyal statüsü ve itibarı çok yüksekti. Avukatlık bir meslekten daha çok sosyal bir statü olarak değerlendiriliyordu. Ancak 18. yüzyılda avukatlık hakkında onur zedeleyici sözcükler kullanılmaya başlandı. Avukatlık sıradan ve itibarsız bir meslek haline gelmiştir. Hatta avukatların cüppe giyme zorunluluğu avukatlığın itibarsızlaşması sonucu getirilmiştir¹⁵⁸. Prusya Kralı Birinci Friedrich Wilhelm’in söz konusu zorunluluğu düzenleyen Hükümet Kararnamesi’ne göre *“Biz düzenlemekte ve herkese emretmekteyiz ki, avukatlar dizlerini kapayacak uzunlukta siyah manto giymelidirler, böylece bu dolandırıcılar uzaktan tanınır ve onlardan korunmak mümkün olur.”* Birinci Friedrich Wilhelm’in oğlu, II. Friedrich zamanında da avukatların prestiji düzelmemiştir. 1775 tarihli Alman Avukatlık Kanunu’nda avukatın reklam yasağı ile de ilgili olan şu düzenleme ilginçtir: *“Kimse ülkede dava almak için dolaşmaya, çiftçileri zorlamaya, onlarla birlikte içki alemine katılmaya kalkışmasın. Her memur ... böyle biriyle karşılaşır, ... bu avukatı tutuklamalıdır.”* Avukatlığın bu durumu 1871 yılında Prusya Krallığı’nın önderliğinde Alman

¹⁵⁵ Hindistan, s. 622.

¹⁵⁶ Erem, Avukatlık, s. 853; Erem, Savunma Hakkı, s. 211.

¹⁵⁷ A. G. Çelik, Panel, s. 79.

¹⁵⁸ Hamide Özden Özkaya-Ferendeci, “Avukatlık Mesleğinin Tarihsel Gelişimine Genel Bir Bakış”, **Legal Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukukçuları Dergisi**, Cilt: 6, Sayı: 2, 2010, ss. 287-289.

İmparatorluğu'nun kurulmasına kadar devam etti. Alman İmparatorluğu zamanında yapılan kanuni düzenlemelerle avukatlık eski saygınlığını kazandı¹⁵⁹.

Rönesans'ta avukatlık mesleğini sekteye uğratan olaylar da yaşandı. Bunlardan biri iki avukatın raporu üzerine 1789 yılında Fransa'da baronun kaldırılmasıdır. İlginç olan husus, Fransız İhtilali'ni yapan meclisin büyük çoğunluğunun avukatlardan oluşmasıdır¹⁶⁰. Paradoksal bir biçimde avukatlardan nefret eden, hükümete dil uzatan avukatların dilinin kesilmesi gerektiğinden bahseden Napolyon 1810 yılında kaldırılan baronun tekrar kurulmasına bir kararname ile izin vermiştir. Avukatların meslek örgütü kurma haklarını ve devrimden önceki kadar olmasa da hak ve sorumluluklarını yeniden tanımıştır¹⁶¹. 1820'li yıllara doğru, bağımsızlığını elde eden, meslek örgütünü bizzat kendisi kurmaya, kendi meslek birliği başkanı kendisi seçmeye çalışan, disiplin kurallarını kendisi tespit edip uymayanlara yaptırım uygulayan, mesleğini serbestçe ifa eden bir avukat tipi oluşmaya başlamıştır. Lonca tipi avukatlık modeli temel birkaç avukatlık ritüeli haricinde terk edilmeye başlanmıştır. On dokuzuncu yüzyılda modern avukatlığın hem serbest meslek olma hem de bağımsız olma niteliği gelişmiştir. Avukatlık bir kamu görevi olarak kabul edilmiştir¹⁶². Rönesans'tan sonra Anglo-Sakson hukuk sistemi itham usûlüne bağlı kalırken, Kara Avrupası hukuk sistemi itham-engizisyon karması bir usûl sürdürmüş, kilise hukukunun etkisinden tam anlamıyla kurtulamamıştır. Kara Avrupası kanunlarından esinlenen Türk hukuk sisteminde de avukatlık bu nedenle hem tam bağımsız olamamış, hem de gereken düzeye ulaşamamıştır¹⁶³.

Sonuç olarak Ortaçağ'da nerdeyse yok olma aşamasına gelen avukatlık mesleğinde reklam yasağı kurumuna rastlanılmamıştır. Yeniçağ'da ise bazı dönemler saygın olan, bazı dönemler saygınlığını yitiren hatta lağvedilen avukatlık kurumunda, reklam yasağına ilişkin düzenlemelerin günümüz boyutuna ulaşmadığını söyleyebiliriz.

¹⁵⁹Hanns Prütting, **Bundesrechtsanwaltsordnung mit EuRAG, Eignungsprüfungsverordnung, Berufs-und Fachanwaltsordnung, Rechtsdienstleistungsgesetz, Partnerschaftsgesellschaftsgesetz und CCBE-Berufsregeln Kommentar**, 3. völlig neu bearbeitete Auflage, C.H. Beck, München, 2010, s. 317; Özkaya-Ferendeci, ss. 287-289; Akkan, ss. 61-62.

¹⁶⁰Hindistan, s. 622.

¹⁶¹Erem, Savunma Hakkı, s. 211; A. G. Çelik, Panel, s. 79.

¹⁶²İnanıcı, Avukatlık Mesleği, s. 283.

¹⁶³Erem, Avukatlık, s. 854; Erem, Savunma Hakkı, s. 211.

D. İslam Hukukunda Yargılama Sistemi ve Osmanlı Devleti'nde Savunma Mesleğinin Durumu

İslam hukukunda benimsenen yargılama sisteminde ve Tanzimat dönemine kadar mevcut olan Osmanlı uygulamasında, ceza yargılaması ile hukuk yargılaması birbirinden ayrı değildi. Hukuk davalarına ve ceza davalarına kadı bakmaktaydı¹⁶⁴.

İslam hukukunda ve Tanzimat dönemine kadar Osmanlı İmparatorluğu'nda, baro örgütüne ve bu meslekî örgüte bağlı olarak görev yapan avukatlara rastlanmamıştır. Ancak bugünkü avukatların görevlerini icra eden ve kendilerine “vekil” denilen kimseler bulunmaktaydı. İslam hukuku, kendi davalarını bizzat takip etme olanağı olmayan veya davalarını bir vekille takip etmeyi uygun gören taraflara vekil atama imkanını tanımıştır. Vekiller batıdaki anlamıyla avukatların sahip olduğu niteliklerin hepsine sahip olmasa da tarafların çıkarlarını savunan, avukatların yaptığı görevleri yapan kişilerdi. Vekiller genelde hukuk eğitimi görmüş kişilerdi¹⁶⁵.

Vekillik kurumu, Peygamber Hz. Muhammed döneminden beri mevcuttu. Bu kurum, Peygamberden sonra İslam aleminin liderliğini üstlenen dört halife döneminde de devam etmiş ve bir meslek haline gelmiştir. Vekillik zaman içinde kazançlı ve önemli bir meslek olmuştur. Vekiller, on ikinci ve on üçüncü yüzyılda bugünkü anlamında barolara benzeyen bir örgütlenme kurdular. Başlangıçta tarafların haklarını daha iyi savunmayı, doğru kararın çıkmasını, yargılama faaliyetinin iyi yürütülmesine katkıda bulunmayı amaçlayan vekillik kurumu, on sekizinci yüzyıldan itibaren yozlaşma ve bozulma içine girmiştir. Vekillik doktrinde tartışmalı olmakla birlikte kamu hizmeti niteliğindeki avukatlık kurumuyla, yargılamanın kurucu unsurlarından biri olan savunmayı tam anlamıyla karşılamamaktadır. Çünkü vekillik adaletin dağıtımına katkıda bulunan avukatlıktan farklı bir müesseseydi¹⁶⁶. Vekillik, irade serbestisini esas alan sıradan bir vekâlet sözleşmesine dayanmaktaydı. Vekil, vekillik görevinden istifa edebileceği gibi,

¹⁶⁴ İbrahim Durhan, Ülkemizde Avukatlık Kurumunun Tarihsel Gelişimi, **Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 8, Sayı: 3-4, Aralık 2004, s. 24.

¹⁶⁵ Centel, s. 30; Durhan, ss. 25-26; A. G. Çelik, Panel, s. 78.

¹⁶⁶ Nevin Ünal Özkorkut, “Savcılık, Avukatlık ve Noterlik Kurumlarının Osmanlı Devleti'ne Girişi”, **Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 52, Sayı: 4, 2003, s. 148; Durhan, ss. 26-28; A. G. Çelik, Panel, s. 78.

müvekkil de herhangi bir sebeple vekilini azledebilmekteydi¹⁶⁷. Vekillerin bürolarının olmaması, genellikle mahkeme önünde müvekkilleri ile buluşmaları da vekilliğin kurumsallaşmış bir yapı olmadığını göstermekteydi¹⁶⁸.

Osmanlı Devleti'nde dava vekilleri “ayak kavafi” (yürüyen, ayaklı esnaf), “kağıt kavafi” veya tezvir (yalancı, ara bozucu) olarak adlandırılıyordu¹⁶⁹. Dava vekilleri ilk yıllarda, gerçek anlamda savunma yapmayıp sadece tarafları yönlendirerek, onlara yardımcı olmaktaydı¹⁷⁰.

Dava vekilleri yanında, kendilerine “arzuhalci” denilen, dilekçe yazarak davanın taraflarına hukuksal yardımda bulunan kişiler vardı. Okuma-yazma bilenlerin oranının oldukça düşük olduğu Osmanlı Devleti'nde arzuhalcilerin yaptığı işi önemli görmek gerekir¹⁷¹. Devlet de arzuhalcilik işini disiplin altına almış ve gerekli koşulları taşıyan kişilere bu işi yapma iznini vermiştir¹⁷². 1660 yılında arzuhalcibaşının vermiş olduğu dilekçe üzerine, sadrazamın emriyle, arzuhalcilik ilk kez resmen düzenlenmiştir. Arzuhalcilik yapanların nitelikleri, mesleğe başlarken izin alma zorunluluğu, mesleğe girme şartları, arzuhalcilerin çalışabilecekleri yerler nizamnamede yer almıştır¹⁷³. Yazıcı olmak için kişinin çile çekmesi (ocaktan yetişmesi) gerekirdi. Yazıcılar, çavuş emini ve ocak katibi tarafından çavuş ocağı zabitleri arasından seçilirdi. Seçilmeye hak kazanan kişiler, arzuhalcilik dükkânı açabilirdi. Arzuhalcilerin yazdıkları dilekçelerin “ahkam-ı şeriye”ye (hukuk kuralları) uygun olması gerekirdi. Arzuhalcilerin bilgili, ırz ehli, katip kimselerden olması gerekmektedir. Onların mirî hukuku bilmesi, tecrübeli, doğru olması, halkın işini bozan hareketlerden kaçınması şarttı. Arzuhalcilere, Evliya Çelebi de seyahatnamesinde yer vermiş, arzuhalcilerin ordu ve pazarda, Sadaret Kapısı'nda arzuhal ve mektup yazdıklarını belirtmiştir. Eski Yunan'da logographe (yazıcı) denilen kişilerin, Batı'daki avukatlığın prototipi olması gibi, Osmanlı Devleti'nde de arzuhalciler, günümüz Türkiye'si'ndeki avukatlığın prototipi olmuştur. Batı'da ve

¹⁶⁷ Centel, s. 30; Durhan, ss. 26-28; A. G. Çelik, Panel, s. 78.

¹⁶⁸ Centel, s. 30, 32.

¹⁶⁹ A. G. Çelik, Panel, s. 81; Durhan, s. 27.

¹⁷⁰ A. G. Çelik, Panel, s. 81.

¹⁷¹ Durhan, s. 27; Özkorkut, s. 150.

¹⁷² Durhan, s. 27, Yılmaz, Avukatlık, s. 196.

¹⁷³ A. G. Çelik, Panel, s. 80; Özkorkut, s. 150.

Türkiye’de savunma mesleğinin gelişiminde benzer süreçlerin yaşanması sosyal açıdan ilginçtir¹⁷⁴.

Osmanlı Devleti’nde, Osmanlı hukukunun yapısı ve şer’iye mahkemelerinin yargılama usûlü, profesyonel avukatlığın icra edilmesini engellemiştir. Uyuşmazlıklara uygulanacak şer’i hukuk, fetva kitaplarında ve mecmualarda karışık bir halde bulunuyordu. Mevzuat, sistematik hale getirilmediğinden ve kodifikasyon hareketleri söz konusu olmadığından, kadının elinde yeknesak bir mevzuat bulunmamaktaydı. Kadılar karar verirken, şeklî davranmaktan çok keyfi davranıyorlardı. Bu keyfilik gayriadil olmak anlamına gelmemekteydi. Ancak verilen kararın hangi hukuk kuralına dayandığı tam ve açık olarak belirli değildi. Kadıların elinde uymak zorunda oldukları sistematize edilmiş bir usûl hukuku ve maddi hukuk mevzuatı olmadığı için, kadılar kendi vicdani kanaatine göre hüküm veriyorlardı. İşte bu nedenle avukatın, kadının düşünme tarzını bilememesi ve vereceği kararın ne yönde olacağını tam öngörememesi nedeniyle avukatlık profesyonel olarak icra edilememiştir¹⁷⁵.

Osmanlı Devleti’ndeki “itfa kurumu” da profesyonel avukatlığın oluşmasına meydan vermemiştir. Bu kurum avukatlık mesleğine duyulan ihtiyacı bir açıdan karşılamaktaydı. Bu kurumda müftüler görev yapmaktaydı. Müftüler, İslam hukukunun yapısı gereği hem bir din görevlisi hem de bir hukuk uzmanıydı. İslam hukukunda inanç ve hukuk bir arada olduğu için adalet, eğitim ve din hizmetleri ulema sınıfı tarafından veriliyordu. Osmanlı Devleti’nde itfa kurumu oldukça gelişmişti. Osmanlı tebaası, bir uyuşmazlığı olduğunda bu kuruma müracaat eder, bu konuda aldığı fetva ile mahkemede iddiasını veya savunmasını güçlendirmeye çalışırdı. Müftü, fetvaları ile kadiya yol göstermekteydi. Bu açıdan müftüler, kadiya hukuk danışmanlığı yapan bir yardımcı veya bir bilirkişiye benzetilebilir. Ancak müftünün vermiş olduğu fetva, bilirkişinin vermiş olduğu rapordan farklı bir niteliğe sahiptir. Bilirkişinin vermiş olduğu rapor hakimi bağlamamasına rağmen (HMK m. 282), topluma egemen olan anlayış nedeniyle, şer’i hukukun temsilcisi müftünün fetvasının toplum üzerindeki ve kurumlar üzerindeki fiilî ağırlığı fazlaydı. Kadının müftü fetvasına rağmen karar vermesi için çok güçlü gerekçelerinin olması gerekmektedir. Kadılar de gerekli gördüğü takdirde veya bir uyuşmazlığı çözerken

¹⁷⁴ Yılmaz, Avukatlık, s. 196.

¹⁷⁵ Durhan, ss. 28-29.

duydukları tereddütleri gidermek amacıyla müftülere başvurabiliyorlardı. Kadılar bu başvuru ile kararlarını güçlendirmek ve kararlarına itirazı bertaraf etmek istiyorlardı¹⁷⁶.

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat döneminde, şer'îye mahkemelerinin yanında Nizamiye mahkemeleri kurulmuştur. Bunun ardından çıkarılan kanunlarda davada vekillikle ilgili hükümler yer almıştır¹⁷⁷. Konsolosluk mahkemelerinde görülen davalarda yabancı kişileri temsilen yabancı avukatlar gelip dava vekilliği yapmış, hatta bu yabancı vekillerin kurduğu baro 1908 yılına kadar faaliyetini sürdürmüştür¹⁷⁸. Osmanlı Devleti'nde Batıdaki anlamıyla avukatlık kurumu, Tanzimat dönemindeki gelişmelerle 1875 yılında hukuk sistemi içerisine girmiştir. Avukatlık, 1876 yılında "Dava Vekilleri Hakkında Nizamname" ile belirli bir disipline sokulmuştur. Nizamname uyarınca sadece Hukuk Mektebi mezunları vekillik yapabilecekti. Vekillik mesleğini icra etmek için belirli bir öğrenim görülmesi ve staj yapılması gerekiyordu. Bu Nizamname uyarınca İstanbul Barosu kurulmuştur¹⁷⁹. 1875 yılında kurulup 1880 yılında kapatılan Galatasaray Sultanisi'nin bir şubesi olan Mekteb-i Hukuk-i Sultani'den sonra 1880 yılında Mekteb-i Hukuk adıyla bir okul açıldı. Okulun Nizamnamesi'nin 33. maddesinde vekâlet ruhsatnamesine hak kazanma şartları yer alıyordu. Nizamnamenin 35. maddesinde hukuk mektebi mezunu olmayanların dava vekâleti için ruhsatname alamayacakları düzenleniyordu. Bu düzenleme mesleğin kurumsallaşması için çok önemliydi¹⁸⁰. Vekillik mesleğinden rahat para kazanan, mesleği çıkarları doğrultusunda kullanan kişiler bu Nizamname'den rahatsız oldular. Bu kişiler dava vekilliğinin bir tekel haline getirildiği, çalışma özgürlüğünü kısıtladığı gerekçesiyle Sultan İkinci Abdülhamit'e şikâyetle bulundular. Sultan İkinci Abdülhamit, bunun üzerine 16 Eylül 1886 yılında yayınladığı İrade-i Seniyye ile herkesin dava vekilliği icra edebileceğini ilân etti. Bu olay, savunma mesleğinin yozlaşmasına neden

¹⁷⁶ Durhan, s. 29.

¹⁷⁷ Ferruh Dereli, "Yeni Avukatlık Kanunu'nun Kabulü Üzerine Başkan Av. Ferruh Dereli'nin Konuşması", **İstanbul Barosu Dergisi Avukatlık Kanunu Özel Sayısı**, Cilt: XLII, İstanbul, Mayıs-Haziran 1969, ss. 7-8; Centel, s. 33,34; Yılmaz, Avukatlık, s. 197; bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Özkorkut, s. 151.

¹⁷⁸ Dereli, ss. 7-8; Centel, s. 33,34; Yılmaz, Avukatlık, s. 197.

¹⁷⁹ Dereli, s. 8; Centel, s. 35; Yılmaz, Avukatlık, s. 197; A. G. Çelik, Panel, s. 82; Durhan, s. 34; Özkorkut, s. 152.

¹⁸⁰ Centel, ss. 35-36; Durhan, s. 35; Özkorkut, s. 152.

olmuştur¹⁸¹. Öte yandan Mecelle-i Ahkam-ı Adliye'nin 1516. maddesindeki davacı ve davalının her birinin dilediği kişiyi tevkil edebileceğine dair hüküm de savunma mesleğinin kurumsallaşmasını önlemiştir¹⁸².

Osmanlı Devleti'nde yirminci yüzyılın başında “avukat” toplumda yaygın bir şekilde kullanılıyor ancak yabancı bir kelime olduğu için resmi dile girmesi istenmiyordu. Bu nedenle himaye eden (koruyan) anlamına gelen “muhami” kelimesi avukat yerine kullanılmaktaydı. 3 Eylül 1909 tarihli bir Kanun-u Muvakkat ile yabancı hukuk fakültesi mezunu olanların veya hukuk fakültesi mezunu olmayıp en az üç yıldan beri Osmanlı Devleti'nde devamlı olarak görev yapanların sınav vermek şartıyla dava vekili olabilecekleri düzenlendi¹⁸³. Birinci Dünya savaşı yıllarında ise dava vekilliği azınlıklar ve Müslüman olmayan halk tarafından icra ediliyordu. Çünkü bu sırada müslümanlar ve/veya Türkler cepheden cepheye koşmakta, devlet adına askerlik, memurluk, kadılık gibi meslekleri icra etmekteydiler. Dava vekilliği gibi ayak kavafı, müzevir olarak aşağılanan bir mesleğe ilgi göstermiyorlardı¹⁸⁴. Birinci Dünya Savaşı sonunda mütareke ilanından sonra avukatlık mevzuatı üzerinde yeniden çalışmaya başlanılmış, İstanbul İstinaf Mahkemesi, bütün teşkilatlara levhada kayıtlı olmayan avukatların yargılamalara kabul edilmemeleri yönünde bir tebliğde bulunmuştur. Tebliğden ötürü menfaatleri zedelenenlerin faaliyetleri sonucu bir tamim düzenlendi. Bu tamim ile dava vekaletinin serbest olduğu belirtilerek mesleğe yeniden darbe indirilmiştir¹⁸⁵.

Sonuç olarak, İslam hukukunda yargılama sisteminde ve Osmanlı Devleti'nde modern anlamda avukatlık mesleği mevcut olmadığı için reklam yasağı da söz konusu olmamıştır.

¹⁸¹ Centel, s. 36; A. G. Çelik, Panel, s. 82.

¹⁸² Özkorkut, s. 151; Durhan, s. 36.

¹⁸³ Centel, s. 36; Yılmaz, Avukatlık, s. 197.

¹⁸⁴ A. G. Çelik, Panel, s. 82.

¹⁸⁵ Dereli, ss. 8-9.

E. Cumhuriyetin İlanından Günümüze Kadar Olan Gelişim

1. 1924 Tarihli Mahamat Kanunu

Cumhuriyetin ilanından sonra 1924 yılında İstanbul Barosu'nda büyük bir tasfiye yaşanmıştır. Baroya kayıtlı 960 avukattan, 473 avukat Millî Mücadele yılları esnasında sergilemiş oldukları tutum nedeniyle veya 1924 yılında yürürlüğe giren Mahamat Kanunu'nda avukat olmak için aranan koşulları sağlamadıkları gerekçesiyle meslekten çıkarılmıştır¹⁸⁶. Şeriye Mahkemelerinin Kaldırılması ve Mahkemelerin Birleştirilmesi Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 8 Nisan tarihinden hemen önce 3 Nisan 1924'te 460 sayılı "Mahamat Kanunu" da yürürlüğe girmiştir. Daha sonra 6 Aralık 1926 tarihli 708 sayılı Kanunla "mahami" terimi "avukat", "muhamat" terimi "avukatlık" olmuştur. Meslek böylece hem işlev açısından hem de isim açısından batıdaki savunma mesleği ile paralel hale gelmiştir¹⁸⁷.

Kabul tarihi 3 Nisan 1924 olan Mahamat Kanunu 17 maddeden ve 1 geçici maddeden oluşmaktadır. Kanun, avukatlığın kurumsallaşmasında ve kamu hizmeti gören bir meslek haline gelmesinde önemli bir yere sahiptir. Avukatlıkla ilgili daha sonra yapılan düzenlemelere bu Kanun zemin hazırlamıştır. Kanun, avukatlığı profesyonel bir meslek haline dönüştürmüştür¹⁸⁸. Kanun'da avukatın reklam yasağına dair bir hüküm yoktur. 460 sayılı Mahamat Kanunu, 3499 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 139. maddesiyle kaldırılmıştır.

Mahamat Kanunu'nun yürürlükte olduğu dönemde 11 Ağustos 1341 (1925) tarihli İstanbul Barosu Dahili Nizamnamesi'nin 35. maddesinde reklam yasağı ile ilgili bir düzenleme yer almıştır. Bu düzenlemeye göre *"Bir şahsın veya bir şirket veya dairei resmiyenin vekaletini kendisine tevdi ettirmek için avukatların mümafi haysiyet teşebbüsat ve münasebatta ve müvekkil celbi zımında cerait ve vesaiti saire ile ilamatta bulunmaları ve küşat ettikleri yazıhanelerine kendi isim ve unvanlarından başka evsaf izafe eylemeleri memnudur"*¹⁸⁹.

¹⁸⁶ A. G. Çelik, Panel, s. 82

¹⁸⁷ Yılmaz, Avukatlık, s. 197; Sav, Savunma Mesleği, s. 133.

¹⁸⁸ Durhan, s. 37.

¹⁸⁹ M. Haşım Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2008 (Avukatlık Disiplin Hukuku), s. 621.

Yukarıda belirtildiği üzere, o dönemde bir avukatın; bir kişinin, bir şirketin veya resmî dairenin kendisine vekalet vermesini sağlamak amacıyla haysiyete aykırı girişimde bulunması, bu kişilerle ilişki kurması ve müvekkili kendine çekme içeriğinde olan, gazete ve diğer yollarla duyuru yapması ve açmış oldukları yazıhanelere kendi isim ve unvanlarından başka nitelikler eklemesi yasaktır.

2. 3499 Sayılı Avukatlık Kanunu

3499 sayılı Avukatlık Kanunu 27 Haziran 1938 tarihinde kabul edilmiştir. Kanun, 1 Aralık 1938 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanun'un 139. maddesi, 460 sayılı Mahamat Kanunu dahil dava vekâleti ile ilgili bütün mevzuatı yürürlükten kaldırmıştır. Kanun, 460 sayılı Mahamat Kanunu'na göre oldukça ayrıntılı ve kapsamlıdır¹⁹⁰. Bu Kanun'un 22 ve devamı maddelerinde avukatların hak ve yükümlülükleri düzenlenmiştir. 3499 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 43. maddesine göre *“Avukatların iş celbi hususunda teşebbüsatta bulunmaları, gazetelere reklam mahiyetinde ilan vermeleri memnurdur”*.

3499 sayılı Kanun'un yürürlükte olduğu dönemde avukatların kendilerini rekabet ortamından soyutlayıp, bilgi ve tecrübelerini adaletle özgülemeleri ve Kanun'un amacına uygun hareket etmeleri arzu edilmiştir. Avukatlıkta rekabetin ortadan kaldırılması durumunda meslekte nezaketin sağlanacağı düşünülmüştür. Avukatlık kamu hizmeti mahiyetinde görüldüğünden avukatın iş elde etmek için girişimde bulunması yasaklanmıştır. Avukatların çıkar sağlayan teşebbüsler peşinde koşmaları mesleğin niteliğine ve amacına aykırı görülmüştür. Onların gazetelere reklam mahiyetinde ilan veremeyecekleri ve broşür çıkaramayacakları kabul edilmiştir. Davalarını kazandıkları müvekkillerini gazetelerde kendilerine teşekkür etmeye sevk etmelerine cevaz verilmemiştir¹⁹¹.

3499 sayılı Kanun döneminde de büyük şehirlerde rekabet söz konusu olmuştur. İş elde etme teşebbüslerine ve reklam yapmaya neden olan rekabetin ortadan kalkması amacıyla avukatların büyük şehirlerde iş bakımından sınıflara ayrılmaları, hatta sayılarının sınırlandırılması bile önerilmiştir¹⁹².

¹⁹⁰ Durhan, ss. 42-43.

¹⁹¹ Akil Önder, *Avukatlık Kanunu Şerhi ve İzahı*, Sümer Matbaası, Kayseri, 1947, ss. 131-132.

¹⁹² Önder, s. 132.

O dönemde ilan ve reklam müşteri avlamak, iş çekmek, iş peşinde koşmak için kullanılan bir yol olarak görülmüştür. Avukatın gazetelerle, ev ve yazıhanenin duvar ve kapısına asılacak levhalarla, broşürlerle mektup, sirküler gibi özel yazılarla, kartlarla ve diğer yollarla ilan vermesi ve reklam yapmasına izin verilmemiştir¹⁹³. Nitekim Kanun'un yürürlükte olduğu dönemde broşür yazıp dağıtan bir avukatın eylemi Kanun'un 43. maddesine aykırı bulunmuş ve avukat tevbih (kınama) cezası ile cezalandırılmıştır. Avukat bu işlemin iptali için Ankara Barosu ve Türkiye Barolar Birliği'ni hasım olarak gösterip Danıştay'da dava açmıştır. Danıştay, avukatın broşür dağıtma eyleminin, Kanun'un 43. maddesinde belirtildiği üzere, avukatlık mesleğinin vakar ve şerefine uymayacak şekilde iş celbi için teşebbüsatta bulunma niteliğinde olduğunu belirtmiş ve davayı reddetmiştir¹⁹⁴.

Duvarlara afiş yapıştırılması, büronun bulunduğu yerin radyoyla ilan edilmesi de reklam niteliğinde görülmüştür. Avukatın mahkemede gerçekleşen olaylar hakkında kişisel düşüncelerini açıklaması, bunları gazetede yayınlaması reklam kabul edilmiştir¹⁹⁵. Bu davranışların avukatın kendisine ve yazıhanesine dikkat çekmek ve iş bulmak amacıyla yapıldığı kabul edilmiş; avukatın saygınlığı ve bağımsızlık aşkıyla uzlaşmasının mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır¹⁹⁶.

Avukatın gazetelerle, mektup ve sirkülerle vekalet almaya teşebbüs etmesi yasaklanmıştı. Gazetelerde yapılan doğrudan reklamın yanında dolaylı reklamlar da yasaktı. Avukatın sirküler çıkarması, bu sirküler sadece yazıhane açması konusunda bilgilendirme mahiyetinde olsa bile mümkün değildi. Çünkü avukatın bu davranışı tüccarlığı andıran bir reklam mahiyetinde görülüyordu¹⁹⁷.

O dönemde Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları yürürlükte olmadığından, avukatın bürosunu değiştirmesini gazetede ilan etmesi halinin iş elde etmek amacıyla teşebbüs niteliğinde olup olmadığı tartışılmıştır. Avukatın müvekkillerine ayrı ayrı tebligat yapmasının mümkün olmaması ve yüklenmiş olduğu edimler nedeniyle müvekkilleri ile sürekli irtibatta bulunması gerektiğinden, büro değişikliğinin gazetede yayımlanması ve ilanının müvekkillere tebligat nitelikte

¹⁹³ Ali Haydar Özkent, **Avukatın Kitabı**, Arkadaş Basımevi, İstanbul, 1940, s. 550; Önder, s. 133.

¹⁹⁴ Danıştay 8. Dairesi, 17.5.1971, E. 1970/436, K. 1971/1315, (**Danıştay Dergisi**, Sayı: 5, 1972, s. 242).

¹⁹⁵ Önder, s. 133.

¹⁹⁶ Özkent, s. 550.

¹⁹⁷ Özkent, s. 551.

olacağı kabul edilmiştir. Böyle bir hareketin, Kanun'un kastettiği anlamda iş elde etmeye teşebbüs olarak kabul edilmemesi gerektiği öne sürülmüştür¹⁹⁸. Mevzuatta bir hüküm olmadığı için avukatın bir davada yapmış olduğu savunmayı broşür halinde yayımlamasının reklam olup olmadığı tartışılmıştır. Bu hususta bir ayırım yapılmıştır. Avukatın bu konuda diğer avukatların görüşlerini almak veya onlar tarafından desteklenmek amacıyla savunmasını broşür halinde yayımlamasının reklam olmayacağı belirtilmiştir. Bilimsel yayın yayımlama reklam olarak görülmemiştir. Ancak avukatın propaganda amacını gütmesi halinde, bu davranışının reklam niteliğinde olduğu ileri sürülmüştür¹⁹⁹.

Kanun'da avukatın tabelası hakkında hüküm olmadığı için avukatın yazıhanesine verdiği ismin reklam sayılıp sayılamayacağı tartışılmıştır. Avukatın tabelasında sadece adı ve soyadına yer vermesinin reklam olmayacağı kabul edilmiştir. Avukatın yazıhanesine "hukuk evi", "hak yeri", "kurtarıcı", "selamet", "emniyet" gibi isimler vermesinin de reklam sayılmadığı ileri sürülmüştür. Ancak "en zor meseleler burada takip olunur", "bu büronun sahibi avukat şimdiye kadar hiçbir dava kaybetmemiştir" şeklindeki ibareleri içeren tabelaların reklam niteliğinde olduğu kabul edilmiştir²⁰⁰. Ancak bu yorumun bile günümüzdeki mevzuat ve uygulamaya nazaran avukatın tabelasında yer verebileceği bilgiler açısından daha çok serbesti getirdiği söylenebilir. Çünkü yürürlükteki Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 5. maddesine göre Yönetmelik kapsamında olanlar kullanacakları tabelada; avukatlık unvanı ile ad ve soyadı, varsa akademik unvanı, büronun bulunduğu kat ve büro/daire numarası, telefon numarası, internet adresi ve e-posta adresine yer verebilmektedir. Aynı büroda birlikte çalışma halinde, avukatlardan birinin veya birkaçının adı ve soyadı veya sadece soyadı yanında "avukatlık bürosu" ibaresinin ve avukatlık ortaklığı halinde de; ortaklık sözleşmesinde belirtilen ortaklığın adı ve unvanı yanında "avukatlık ortaklığı" ibaresinin de yer alması zorunludur. Tabelada Yönetmelikte belirlenenlerin dışında unvan, deyim, şekil, amblem ile Türkçe dışında yabancı dillerde ifade ve sair şekiller, işaret, resim, fotoğraf ve benzerlerine yer verilememektedir.

¹⁹⁸ Önder, s. 132.

¹⁹⁹ Önder, s. 133.

²⁰⁰ Önder, s. 133.

Avukatın antetli kağıt kullanabileceği ve dava dilekçelerini, dilekçelerini ve özel mektuplarını bu kâğıda yazabileceği, bu davranışların reklam veya iş elde etmeye teşebbüs sayılmayacağı ileri sürülmüştür²⁰¹.

Avukatların yazıhanelerini dikkat çekici ışıklarla aydınlatmaları, süslemeleri o dönemde reklam mahiyetinde kabul edilmiştir²⁰².

3. 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu ve Reklam Yasağını Düzenleyen İkincil Mevzuat

Reklam yasağı 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile avukatların iş elde etmek için, reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları, özellikle tabelalarında ve basılı kağıtlarında avukat unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaklanmıştır. Kanun'un 55. maddesine eklenen 02.05.2001 tarihli 4667 sayılı Kanun'un 35. maddesi ile reklam yasağının ortak avukatlık bürosu ve avukatlık ortaklığını da kapsadığı hüküm altına alınmıştır. Reklam yasağına ilişkin esasların Türkiye Barolar Birliği'nce düzenlenen yönetmelikle belirleneceği ifade edilmiştir. Kanun'un bu hükmünü sonraki bölümlerde ayrıntılı incelemeye çalışacağız²⁰³.

Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine dayanarak 14.11.2001 tarihli ve 24583 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği yürürlüğe konulmuştur. Bu Yönetmeliği 21.11.2003 tarihli ve 25296 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği ilga etmiştir. Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin hükümlerini sonraki bölümlerde ayrıntılı incelemeye çalışacağız²⁰⁴.

Türkiye Barolar Birliği'nin 8-9 Ocak 1971 tarihli 4. Genel Kurulu'nda kabul edilen ve 26 Ocak 1971 tarihli ve 5 sayılı Türkiye Barolar Birliği Bülteni'nde yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın 7., 8., ve 40. maddesinde reklam yasağı ile ilgili kurallar yer almıştır.

²⁰¹ Önder, s. 133.

²⁰² Önder, s. 133.

²⁰³ Bkz. aşağı. İkinci Bölüm, II. Avukatlık Kanunu'ndaki Düzenlemeler ve Uygulaması.

²⁰⁴ Bkz. aşağı. İkinci Bölüm, III. Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'ndeki Düzenlemeler ve Uygulaması.

Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın anılan maddelerini sonraki bölümlerde ayrıntılı incelemeye çalışacağız²⁰⁵.

İstanbul Barosu'nun 1988 tarihli İç Yönetmeliği'nden önce yürürlükte olan İç Yönetmeliği'nin 39. maddesinde büro tabelasının en çok 40x50 santimetre ebadında olabileceği belirtilmiştir. 1988 tarihli İstanbul Barosu İç Yönetmeliği'nin 28. maddesinde ise büro tabelasının ebadı yer almamıştır. Bu madde ise şöyledir:

“Avukat, bürosunun bulunduğu binanın dışında ve içinde uygun bir yerde, reklam özelliği göstermeyen boyutta, renk ve biçimde tabela asabilir, adı ve soyadı ile birlikte varsa, akademik unvanlarını kullanabilir”²⁰⁶.

Ankara Barosu'nun 1974 tarihli İç Yönetmeliği'nde²⁰⁷, bugün yürürlükte olan Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nde yer alan hükümlere paralel hükümler vardır. Ankara Barosu İç Yönetmeliği'nin 83. maddesi şu şekildedir:

“Büro, mesleğin onuruna, ağırbaşlılığına ve bağımsız olarak yapılmasına uygun yerlerde seçilmelidir.”

Ankara Barosu İç Yönetmeliği'nin 84. maddesi şu şekilde düzenlenmiştir:

“Büro, mesleğin onur, vekar ve bilgiyle yapılabilmesini sağlayacak nitelikte olmalıdır. Bunun için, yalnızca mesleğin gereklerini karşılayacak düzende biçimde olmalıdır.”

Ankara Barosu İç Yönetmeliği'nin 87. maddesi şu şekilde düzenlenmiştir:

“Avukat büroları meslekle ilgili işler ve meslek hizmetleri dışında amaçlara tahsis edilemez. Avukatlar büro işlerinde yalnızca sekreter, daktilo ve odacı ile avukat veya avukat stajyerleri çalıştırabilirler. İş takipçisi, komisyoncu, iş adamı gibi kişilerin her ne adla olursa olsun büroda birlikte çalıştırılması veya büronun başka meslek sahipleri ile paylaşılması yasaktır.”

Barodan çıkartılmış veya baroya kabul edilmemiş olanlarla işbirliği veya ortaklık yapılması kesinlikle yasaktır.”

Ankara Barosu İç Yönetmeliği'nin 88. maddesi ise avukatların tabelasını şu şekilde düzenlemiştir:

²⁰⁵ Bkz. aşa. İkinci Bölüm, IV. Avukatlık Meslek Kuralları'ndaki Düzenlemeler ve Uygulaması.

²⁰⁶ Levent Kip, “Avukatlık Şirketleri-Başka Şehirde Büro Açma- Meslekte Uzmanlık-ve Reklam Yasağı”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt: 66, Sayı: 7-8-9, Temmuz-Ağustos-Eylül 1992, s. 690.

²⁰⁷ İnisiyatif.net, “Ankara Barosu İç Yönetmeliği”, http://www.inisiyatif.net/avtarih/tarihte_mevzuat/yic_ankbar_1974.htm, (04.01.2013).

“Avukat, bürosunun bulunduğu yapısının dışında ve içinde ve yapının uygun bir yerinde ve büronun kapısına reklam özelliği göstermeyen boyutlarda, renk ve biçimde tabela asabilir.

Tabelada “Avukat” ünvanı ile avukatın adı ve soyadının bulunması zorunludur. Bunun dışında varsa akademik unvanı olarak “Dr.” ibaresi bulunabilir. Başkaca ünvanlar, deyimler ve reklam niteliğinde sayılabilecek araç ve gereçlerden oluşan tabela kullanılamaz.”

4. Reklam Yasağını Düzenleyen Mevzuata İlişkin Taslaklar

Türkiye Barolar Birliği’nin ilgili komisyonu tarafından 28 Nisan 2007 tarihinde kabul edilen ancak yürürlüğe giremeyen Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları Taslağı’nda da avukatın reklamı ile ilgili hükümler vardır. Yürürlükteki Meslek Kuralları’nın 7. maddesine karşılık gelen Taslağın²⁰⁸ 7. maddesi şu şekilde düzenlenmişti:

“Avukat salt ün kazandırmaya yönelik her türlü davranıştan titizlikle kaçınmalıdır.

a) Avukat, yalnız adres değişikliğini reklam niteliğini taşımayacak biçimde ilan yoluyla duyurabilir.

b) Avukatın başlıklı kağıtları, kartvizitleri, büro levhaları, web sayfaları, elektronik posta ortamı ve her türlü elektronik iletişimleri reklam niteliği taşıyamaz.

c) Aynı büroda birlikte çalışan avukatlar ve avukatlık ortağı bürolarının reklam aracı olmamasına, avukatlık bürosu olma niteliğini yitirmemesine dikkat ederler.

d) Avukat, 3. kişilerin kendisi için reklam sayılabilecek her türlü eylem ve davranışlarına izin vermemek, bu konuda gerekli önlemleri almakla yükümlüdür²⁰⁹.”

Yürürlükteki Meslek Kuralları’nın 8. maddesine karşılık gelen Taslağın 8. maddesi ise şu şekilde düzenlenmişti:

²⁰⁸ “İnisiyatif.net, 28 Nisan 2007 Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları Mevcut Meslek Kuralları İle Komisyonca Kabul Edilen Metnin Karşılaştırılması”, http://www.inisiyatif.net/avtarih/tarihte_mevzuat/meslekKurallari20070428.htm, (04.01.2013).

²⁰⁹ “İnisiyatif.net, 28 Nisan 2007 Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları Mevcut Meslek Kuralları İle Komisyonca Kabul Edilen Metnin Karşılaştırılması”, http://www.inisiyatif.net/avtarih/tarihte_mevzuat/meslekKurallari20070428.htm, (04.01.2013).

“Avukat kendisine iş sağlama niteliğindeki her davranıştan çekinir.” Bu hüküm Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları’nın 8. maddesi ile aynıydı.

Yürürlükteki Meslek Kuralları’nın 40. maddesine karşılık gelen Taslağın 40. maddesi ise şu şekilde düzenlenmiştir:

“Avukat zorunlu olmadıkça müvekkil adına basına açıklamada bulunamaz. Açıklamalarında adalete etkili olma amacı güdemaz.” Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 40. maddesinde basına açıklama yapmak için “kesin olarak zorunlu olmak” şartı aranmaktayken bu hükümde “zorunlu olmak” şartı aranmıştı.

Ankara Barosu ise Türkiye Barolar Birliği Komisyonu’na bir Meslek Kuralları Taslağı²¹⁰ ile gelmişti ve komisyonda kendi taslağını savunmuştu. Taslağın 10., 11. ve 40. maddelerinde reklam yasağı düzenlenmişti. Taslağın 10. maddesinde avukatın salt ün kazandırmaya yönelik her türlü gereksiz davranıştan titizlikle kaçınması gerektiği belirtildikten sonra şu hükümler yer alıyordu:

“a) Avukat, objektif ve meslekle ilgili olmak kaydıyla kendisi ve yaptığı işle ilgili bilgi verebilir. Ancak verdiği bilgiler yanlış ve aldatıcı olmamalı ve sır saklama yükümlülüğüne ve mesleğin özündeki diğer değerlere aykırı olmamalıdır. Bununla ilgili olarak büro kitapçığı, sirküler ve diğer benzer bilgi araçları düzenleyebilir, ancak başarı ve iş hacmi ile ilgili bilgiler veremez.

b) Avukatın, başlıklı kağıtları, kartvizitleri, büro levhaları ve diğer tanıtım araçları reklam niteliği taşıyabilecek aşırılıkta olamaz.

c) Avukat telefon rehberinde meslekler kısmında adres yazdırabilir. Bunun dışında farklı büyüklükteki harflere ya da ilan niteliğinde yazılara yer verdiremez.

d) Ortak büro kuran avukatlar, büronun reklam aracı olmamasına, hukuk bürosu olma niteliği yitirmemesine dikkat ederler.

e) Avukat kendisine yasak edilmiş bir konuda üçüncü bir kişinin onun yararına reklam yapmasına göz yumamaz.”

Taslağın 11. maddesinde avukatın kendisine iş sağlama niteliğindeki her davranıştan çekineceği belirtiliyordu. Bu hüküm Türkiye Barolar Birliği Meslek

²¹⁰ “28 Nisan 2007 Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları Mevcut Meslek Kuralları İle Komisyonca Kabul Edilen Metnin Karşılaştırılması”, http://www.inisiyatif.net/avtarih/tarihte_mevzuat/meslekKurallari20070428.htm, (04.01.2013).

Kuralları Taslağı'nın 8. maddesi ve yürürlükteki Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 8. maddesinin aynısıydı.

Taslağın 46. maddesinde avukatın, zorunlu bulunmadıkça müvekkil adına basına açıklamada bulunamayacağı, açıklamalarda adalete etkili olmak amacı güdülemeyeceği düzenlenmişti. Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 40. maddesinde basına açıklama yapmak için “kesin olarak zorunlu olmak” şartı aranmaktayken bu hükümde “zorunlu olmak” şartı aranmıştı. Hüküm Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları Taslağı'nın 40. maddesi ile paraleldi.

Türkiye Barolar Birliği tarafından 2012 yılının Mart ayında “1136 Sayılı Avukatlık Kanunu Değişiklik Önerisi Çalışma Metni” hazırlanmıştır. Bu Tasarıda mevcut Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinin şu şekilde düzenlenmesi önerilmiştir:

“Avukatların iş elde etmek için, reklam sayılabilecek veya haksız rekabet teşkil edecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle internet sayfalarında, tabelalarında ve basılı kağıtlarında avukatlık unvanı ile akademik ve uzmanlık unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır.

Bu yasak, aynı büroda, birlikte çalışan avukatlar ve avukatlık ortaklığı hakkında da uygulanır.

Yukarıdaki yasaklara ilişkin esaslar Türkiye Barolar Birliği'nce düzenlenen yönetmelikle belirlenir²¹¹.”

Geçmişte avukatlık mesleğinin henüz ihtisaslaşmayı ve iş bölümünü zorunlu kılacak düzeye gelmediği gerekçesiyle uzman avukatlık kurumunun hukuk sistemine getirilmesine gerek duyulmamaktaydı²¹². 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu Değişiklik Önerisi Çalışma Metni ile Avukatlık Kanunu'na 55/A maddesi eklenerek “Uzman Avukatlık” kurumu getirilmesi amaçlanmıştır. Bu Çalışma Metni'nin 55/A maddesine göre;

“Özel bir alanda bilgi ve tecrübeye sahip olan avukata Türkiye Barolar Birliği tarafından “uzman avukat” unvanı kullanma yetkisi verilebilir.

Uzmanlık konusunda, yükseköğretim mevzuatına uygun olarak hukuk fakültelerinin anabilim dallarındaki alanlar esas alınır.

²¹¹ “1136 sayılı Avukatlık Kanunu Değişiklik Önerisi Çalışma Metni”, http://www.barobirlik.org.tr/dosyalar/duyurular/20120321_avukatlikkanuntasarisi/files/assets/downloads/Kitap.pdf, s. 96.

²¹² Erem, “Reklam Yasağı”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı: 1, 1996, s. 23.

Türkiye Barolar Birliği mesleğin gereklerini dikkate alarak bazı alanlarda uzmanlık verilmemesi yönünde karar alabilir. Bir avukat en fazla iki alan için uzman avukat unvanını kullanabilir.

Uzmanlık unvanı almak isteyen avukatın, meslekte en az on yıllık kıdeme sahip olması gereklidir. Bu kıdemin hesabına bu Kanunun 4. maddesinde yazılı geçen süreler de dahildir.

Uzmanlık unvanı almak isteyen avukatın başvurusundan önceki beş yıl içinde Türkiye Barolar Birliği'nin ilan etmiş olduğu uzmanlık alanında avukatlık akademisinin düzenleyeceği 120 saatlik eğitime tam olarak katılarak, yapılacak sınavlarda başarı göstermesi, son üç yıl içinde o alanla ilgili en az üç toplantıya katılarak sertifika alması ve yine son üç yıl içinde Türkiye Barolar Birliği tarafından kabul edilip resmen ilan edilen hakemli dergilerde en az iki makale yayınlaması zorunludur.

Belirli bir alanda yüksek lisans, doktora, doçentlik veya profesörlük unvanı alanlarla, yurt dışında bu unvanları alıp Türkiye'de denkliği tanınanlar, Türkiye Barolar Birliği'ne uzmanlıklarını gösteren belgeleri sunmaları sonucu, yukarıdaki fıkra da belirtilen meslekî kıdem şartı dışındaki diğer şartlar aranmadan Türkiye Barolar Birliği'nin uygun gördüğüne ilişkin Yönetim Kurulu kararı ile uzman unvanını kullanabilirler. Bu kişilerin uzmanlığının tespitinde, diplomasında belirtilen ya da tez konusunun ait olduğu alan esas alınır. Hukuk dışındaki alanlarda alınan unvanlar, uzman avukat unvanının kullanılması için yeterli değildir.

Doçent ve profesörler dışında, uzman unvanını alanların bu unvanları beş yıl süre ile geçerlidir. Beş yıldan sonra da uzman unvanının devam etmesini isteyen avukatın, geçen sürede en az dördü uzmanlık alanında, ikisi farklı alanlarda olmak üzere hukukla ilgili toplam altı toplantıya katıldığını ve Türkiye Barolar Birliği tarafından resmen kabul edilmiş ve kabul edildiği ilan edilmiş olan hakemli dergilerde üç makale yayınladığını, ayrıca Avukatlık Akademisi tarafından düzenlenen eğitimlere en az 40 tam saat olarak katıldığını belgelemesi gerekir. İlk başvurusundan sonra, üst üste iki defa uzman avukat unvanını muhafaza eden avukat, bu unvanı sürekli olarak kullanabilir.

Verilen uzmanlık alanıyla ilgili gerçek dışı beyanlarda bulunulduğu veya şartları haiz olmadığı sonradan anlaşılanların bu unvanları kullanmaları yasaklanır ve gerekirse haklarında yasal yollara başvurulur.

Uzmanlıkla ilgili başvuruların değerlendirilmesi, eğitim ve sınavların düzenlenmesi ve uzmanlıkla ilgili sair hususlar Türkiye Barolar Birliği tarafından çıkarılacak yönetmelikte düzenlenir.

Bu maddeye uygun uzmanlık sıfatını taşıma hakkı bulunmadığı halde uzman sıfatını kullanan avukatlar hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.”

Türkiye Barolar Birliği’nin Avukatlık Kanunu Değişiklik Önerisi Çalışma Metni’nden önce de uzman avukatlık hususunda önerilerde bulunulmuştur. Yapılan bir öneride, avukatların tabelalarında, kartvizitlerinde, “uzman avukat” unvanını kullanabilmeleri önerilmiştir. Öneriye göre uzman avukatlık, hukuk düzeninde yer aldıktan sonra barolar, avukatlardan faaliyet alanlarını bildirmelerini isteyecektir. Yapılan başvurular, bir komisyon tarafından değerlendirilip beyanların doğruluğunun araştırılmasından sonra baro levhası bastırılırken, bu faaliyet alanlarını gösteren listelere de yer verilmesi önerilmiştir. Faaliyet alanını baro levhasında belirten avukatların, hiçbir şekilde bunu kartvizitlerinde veya antetli kağıtlarında kullanamamaları, reklam vasıtası yapamamaları öngörülmüştür²¹³.

Avukatlık Kanunu’nda getirilmek istenilen uzman avukatlık ile ilgili değişikliğin kanunlaşması durumunda avukatın reklamı ile ilgili mevzuatın değişmesi gündeme gelecektir. Gerek avukatın kayıtlı olduğu baroların disiplin kurullarının gerekse Türkiye Barolar Birliği’nin Disiplin Kurulu’nun bu konuyu reklam yasağı açısından ele alışı değişecektir. Bunun nedeni mevcut uygulamanın Türkiye’de “uzman avukatlık” kurumunun olmadığından bahisle avukatın herhangi bir alanda, basılı kağıtlarında, vereceği ilanda, tabelalarda kendisini “uzman” olarak tanıtmamasının, reklam yasağına aykırılık oluşturduğu yönünde değerlendirmede bulunmasıdır. Uzman avukatlık kurumu olmadığı için uzman avukatlık algısının ve uzman avukatın diğer avukatlardan daha üstün olduğu düşüncesinin oluşması engellenmeye çalışılmaktadır.

Şu anki uygulamada avukatların kullanabileceği “her türlü icra işleri itina ile yapılır” veya “iş hukukunda tek isim” şeklindeki ifadeler reklam yasağına aykırı

²¹³ Şerafettin Gökalp, “Mesleklerde Uzmanlaşma”, Savunma Hakkı Avukatlık Mesleği ve Kuralları, **Manisa Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 2001, ss. 89-90.

görülebilecekken, avukatlıkta uzmanlığın kabul edilmesi durumunda bu tür ifadelerin kullanılmasına olanak tanınması gerekeceği savunulmaktadır²¹⁴.

Avukatlar, avukatlıkta aşırı uzmanlaşma takıntısının, avukatlık mesleğini işini yapan, paradan başka bir şey düşünmeyen, Amerikan avukatlık modeline benzeyen bir tür hukuk teknisyenliğine götüreceğinden endişe etmektedir²¹⁵.

IV. REKLAM YASAĞININ GEREKÇELERİ

A. Mesleğin Ticarileşmesini ve Haksız Rekabeti Önleme

Avukatların reklam yapma konusunda tâbi oldukları kurallarda meydana gelebilecek bir yumuşama, mesleğin ticarî bir meslek haline gelmesine ve ticarî bir rekabetin ortaya çıkmasına sebep olabilir. Bunun için avukatların reklam faaliyetinin sınırlarını belirlerken dikkatli olmak gerekir. Avukatların reklam yapmasının sınırlandırılmasıyla mesleğin ticarileşmesini önleme amaçlanır. Mesleğin ticarileşmesi avukatların müvekkilleri karşısında bağımsızlıklarını korumasını, adaletin gerçekleşmesindeki rollerini tehlikeye sokacaktır²¹⁶. Reklam büyük ölçüde serbest bırakılırsa, reklamı kontrol etmek güçleşecektir. Bu da istenmeyen sonuçlara yol açabilir. Reklam yapan avukat, müvekkiline karşı bağımsızlığını korumada zorlanacaktır²¹⁷.

Reklam yasağı, haksız rekabeti de önlemektedir. Reklam yasağı, avukatlar arasında rekabet olduğunu reddetmektedir. Reklama dayalı rekabet, ticarî işletmeler için söz konusudur. Bunun nedeni, avukatlık mesleğinin icrasında, Kanun'un avukatlara bir tekel hakkı tanınmasıdır. Serbest piyasanın ve rekabetin aracı olan reklam, avukatlık mesleği ile bağdaşmamaktadır. Reklam, serbest piyasa ve rekabetin kavram ve kuralları içinde yer alır. Avukatlar birbirinin rakibi değil, birbirinin meslektaşdır. Avukatlar iddia, savunma ve karar üçlüsünde yargının

²¹⁴ Gökalp, s. 88.

²¹⁵ İnancıcı, Meslek Etiği, ss. 259-260.

²¹⁶ Aday, Genel Esaslar, s. 62; Sungurtekin, Reklam Yasağı, s. 241; Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, s. 463; Sungurtekin Özkan, "Avukatlıkta Şirketleşme ve Reklam Yasağı", **İzmir Barosu Dergisi**, Sayı: 2, Nisan 1996, (Şirketleşme ve Reklam), s. 107; Sungurtekin Özkan, Avukatlık Reklamı, s. 18; Akcan ve Ercan, s. 93; Ersoy, s. 210; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 572; Özdemir ve diğerleri, ss. 185-186.

²¹⁷ Sungurtekin, Reklam Yasağı, s. 241; Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, s. 463; Akcan ve Ercan, s. 93; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 572.

kurucu unsuru olarak yer alan, adaletin sağlanmasına yardımcı olan kişilerdir. Avukatlık mesleğinde hakim ve savcılık mesleğinde de olduğu gibi reklama gerek yoktur. Çünkü avukatlık mesleğinin icrasının kanuni bir dayanağı vardır. Kamu görevi niteliğine sahip olan avukatlık mesleğini, iş temini konusunda meslektaşlar arasında oluşabilecek haksız rekabet ve mesleğin ticarîleşmesi tehdit etmektedir. İşte reklam yasağı ile ilgili hükümler, avukatlık mesleğini korumayı amaçlamaktadır. Reklam yasağı, avukatlık faaliyeti ile ticarî faaliyet arasındaki sınırları çizmektedir. Özel sektör için geçerli olan sınırsız ve ticarî reklam yapmanın avukatlıkla bağdaşmadığı düşünülmektedir²¹⁸. Molierac'ın avukatlıkla ilgili şu ünlü özdeyişi de aslında reklama gerek olmadığını ima etmektedir: "... En kıdemsizin en kıdemliden veya isim yapmış olandan farkı yoktur..."

1940 yılında yazmış olduğu "Avukatın Kitabı" adlı eserde Ali Haydar Özkent avukatlık mesleğinde reklama yer olmadığını belirtmiştir. Cumhuriyetin kurulmasından hemen sonra Türkiye'de mevcut olan avukatlık anlayışını yansıtmak amacıyla Ali Haydar Özkent'in sözlerini birebir alıyoruz: "*Avukat, bilmem hangi hastalığın tedavisinde yeni bir usul keşfettiğini söyleyen bir hekim gibi reklam yapamaz, bir damlası ile yüzdeki çilleri düşüreceğini söyleyen hazır ilaç satıcıları gibi ilan veremez. Bunlar yasak. Ne yapmalı? Gelen iş sahibini, biraz evvel söyledik, iyi idare etmeli.. İş sahipleri sizin için zahmetsiz, masrafsız reklam yaparlar. Fakat bu yetişmez. Mahkemelerde ilmi müdafaalar yapmak. Bu da iyi. Hakimler ve dinleyenler her yerde sizi över, haberiniz olmadan size iş gönderirler*"²¹⁹... Özkent, reklamı, tüccarların, hazır ilaç satanların, bakkal ve gazinocu esnafının, sürümelerini arttırmak amacıyla kullandığını, avukatlığın ticaret işi olmadığı için iş elde etmenin söz konusu olmadığını belirtmiştir²²⁰.

Avukatın yapmış olduğu çalışmalarla kendine ün kazandırdığı ve reklama ihtiyacı olmadığını Özkent, kitabında şöyle belirtmiştir: "*İlmî, meslekî mecmualarda yazı yazmak, fikre açıklık verir, bilgiyi genişletir. Fakat temin edeceği şöhret bunlardan aşağı değildir. O makaleyi en az birkaç yüz meslekdaş okur. Onlar sizi*

²¹⁸ Faruk Erem, "Reklam Yasağı", **İstanbul Barosu Dergisi**, Sayı: 4-5-6, 1977, (Reklam), s. 5; Erem, Reklam Yasağı, s. 19; Erem, Şerh, s. 91; Kayar ve Dursun, s. 8; Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 105; Akcan ve Ercan, s. 93; Ersoy, s. 210; Mısır, ss. 621-622; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 558; Özdemir ve diğerleri, ss. 185-186.

²¹⁹ Özkent, ss. 805-806.

²²⁰ Özkent, s. 551.

tanımağa başlarlar. Günün birinde o mevzua dair bir istişareye çağırılmış iseniz biliniz ki sebebi bu makaledir. Anadolu barolarında da böyle yazılarla akisler yaparsınız. Hiç haberiniz olmadan size iş, mürafaa gönderirler²²¹.”

Avukatlar özel bir meslek etiğine sahip olsalar da serbest rekabet ortamında faaliyetlerini yürütürler. Kâr elde etme amaçları olmasa da kazanç sağlama amaçları vardır. Mali menfaatleri söz konusudur. Avukatlık hizmeti ticarî faaliyet olmasa da avukatın yıllar sonra elde ettiği birikimi ile tanınmak istenmesi onun hakkıdır. Bundan dolayı avukatlık mesleği tamamıyla da ticarî gerçeklikten soyutlanamaz. Nitekim, Avrupa Konseyi 9 Numaralı Tavsiye Kararı'nın Taslak Gerekçesi'nin 2. maddesinde serbest avukatlığın son yıllarda oldukça değiştiği ve mesleği icra edenlerin işlerinde daha çok ticarî yaklaşımı benimsemek zorunda kaldıkları belirtilmiştir. Belirtilen sebepler nedeniyle avukatlık mesleğinin ticarîleşmesini kesin bir şekilde önlemek güçtür. Avukatı reklam yapma konusunda tamamen serbest bırakmak, avukatlığın ticarîleşmesi tehlikesini doğurur. Bu durum hem meslek anlayışını hem de kamu menfaatini zedeleyebilir. Bu nedenle mutlaka avukatlara reklam yapma konusunda bir sınırlama getirilmelidir. Avukat kendini tanıtmak istiyorsa tanıtım için yapmış olduğu davranışlar tanıtım boyutunda kalmalı, iş özendirme boyutuna ulaşmamalıdır²²².

Reklam yasağının mesleğin ticarîleşmesini ve/veya haksız rekabeti önlemeyi amaçladığı birçok disiplin kurulu kararında vurgulanmıştır²²³.

B. Reklamın Meslek Anlayışını Zarara Uğratmasının Önlenmesi

Reklam yasağının olması gerektiğini savunan görüşe göre, reklam bir kamu hizmeti niteliğinde olan avukatlık mesleğinin yapısı ile bağdaşmamaktadır. Reklam,

²²¹ Özkent, s. 806.

²²² Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, s. 464; Güner, Avukatlık Hukuku, s. 516; Akcan ve Ercan, ss. 93-94; Ersoy, s. 208; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlükler, s. 573.

²²³ "... Buna karşın, reklam yasağı ile ilgili hükümlerin, bir kamu görevi olan avukatlık mesleğini, iş temini konusunda meslekdaşlar arasında haksız rekabet yaratma, mesleğin ticarîleşmesi ve avukatın müvekkilleri karşısında bağımsızlığını kaybetme tehlikelerine karşı korumak için getirildiği de açıktır..." TBBDK, 10.10.1998, E. 1998/98, K. 1998/130, (**Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 4, 1998, ss. 116-117). Aynı yönde bkz. TBBDK, 10.10.1998, E. 1998/97, K. 1998/129, (**Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı: 1, 1999, ss. 215-217; Güner, Avukatlık Hukuku, ss. 518-519); TBBDK, 21.03.2003, E. 2002/349, K. 2003/88, (M. Lamih Çelik, Meslek Kuralları'nda Avukatın Reklam Yasağı, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Eylül-Ekim 2008, (Reklam Yasağı), S. 78, s. 343); TBBDK, 06.06.2003, E. 2003/63, K. 2003/168, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 343).

mesleği küçük düşürmekte ve mesleğin itibarını zedelemektedir. Reklamın serbestleştiği, avukatlık mesleğinin ticarileştiği bir ortamda meslek anlayışı zarara uğrar. Avukat, saygınlığını reklam ile değil, meslekî faaliyetleri ile kazanır. Kendisine ve mesleğine saygısı olan avukat müşteri aramaz. Avukatlık mesleğinin saygın olması nedeniyle meslek toplum üzerinde yakışıksız etkilemeler yoluyla değil, dürüst ve uygun davranışlarla icra edilmelidir. İşte reklam yasağı, avukatlık mesleğinin onursal olma niteliğini korumaktadır²²⁴. “Avukat iş arkasında koşmaz, iş avukat arkasında koşar” avukatların temel ilkesi olmalıdır²²⁵. Avukatı kapı kapı, müvekkil arkasından koşan ayak kavafi, tacir, dava avcısı haline getirmek avukatlıkla bağdaşmaz. Böyle bir halden kaçınılması avukat için bir yükümlülüktür. Avukat temiz gönlüyle çalışmasıyla bilgisiyle işlerinde göstereceği özen ile kendini tanıtmalıdır. Avukatı iş adamlığına yaklaştıran hallerden sakınmak gerekir²²⁶. Dünyanın en kutsal mesleklerinden biri olan avukatlıkta mesleğin icrasında reklamın söz konusu olması mümkün değildir²²⁷.

Tüketim toplumlarında meslek etiği, içinde bulunduğumuz asrın konjonktüründe önemli değişikliklere uğramaktadır. Bilginin çok önemli olduğu, avukatların birbiriyle rekabet içinde bulunduğu günümüzde, bilgilendirme amaçlı olan web sayfasının, ilanların meslek anlayışını zarara uğrattığı düşünülmemelidir²²⁸.

Reklam yasağının, meslek anlayışının zarara uğratılmasını önlemeyi amaçladığı Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararlarında vurgulanmıştır²²⁹.

C. Yeteneğin Yerini Reklama Bırakmasının Önlenmesi

Reklam yasağını savunanlara göre, avukat kendisini çalışmasıyla, bilgisiyle, işlerine gösterdiği dikkat ve özenle tanıtmalıdır. Avukat saygınlığını, reklam ile değil, meslekî faaliyeti ile elde etmek zorundadır. Avukatlar arasındaki rekabet, kişisel yetenekleri, bilgisi fazla olanın bu rekabetten galip çıkan taraf olması

²²⁴ Sungurtekin Özkan, Avukatlık Reklamı, s. 18; Kayar ve Dursun, s. 8; Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 105, 107; Akcan ve Ercan, s. 93, 95, 118; Mısır, s. 622; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 573; Ersoy, ss. 208-209; Özdemir ve diğerleri, s. 185.

²²⁵ Özkent, s. 550; Mısır, s. 622.

²²⁶ Özkent, s. 550.

²²⁷ Pekin, s. 229.

²²⁸ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 573.

²²⁹ TBBDK, 21.03.2003, E. 2002/349, K. 2003/88, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 343); TBBDK, 06.06.2003, E. 2003/63, K. 2003/168, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 343).

sonucunu doğuracak şekilde olması gerekir. Reklam yasağı, hak arayanların avukatlık hizmetinin kalitesinden daha çok reklamlarla etkilenip avukat ya da hukuk bürosunu seçmesini önler²³⁰.

Oysa, büyük şehirlerde rekabet böyle gerçekleşmemektedir. Yetenek elbette en iyi reklam biçimlerinden biridir. İyi bir avukat, yeteneğini avukatlık sözleşmesi ile üstlendiği edimi ifa ederken gösterdiği başarı ile ortaya koyacaktır. Bunu yapabilmek için de avukatlık sözleşmesi yapabileceği ortamı yaratması, iş bulması gerekecektir. Bundan dolayı da meslekte yeni olan avukatların, reklam vasıtasıyla müşteri çevresi oluşturma ihtiyacı ve bu ihtiyacı da gidermede önemli bir rolü olan reklam göz ardı edilemez. Avukatlık faaliyetinde büyüyen bir rekabet ortamı vardır²³¹.

Mesleğe yeni başlayan avukatların önüne gelen fırsatları iyi değerlendirmesi, vekalet aldığı davalara iyi hazırlanması gerektiğini belirten Özkent, genç avukatların yaptığı çalışmalarla geleceğini hazırlayacağını ve reklama gerek olmadığını şöyle belirtmiştir: “... Kendisine gelen bir davada düşünüp taşındıktan, kitap karıştırıp hazırlandıktan sonra müdafaa yapan genç avukat, parlak bir istikbalin temelini attığına emin olabilir. Müvekkil, onun intizamını, çalıştığını, dosyasının düzgünlüğünü görür, ve sırf bu sayede davasını kazandığını anlar. Başka işleri olunca artık kendisine gelir, dostlarına genç yardımcısını tavsiye eder. İlim bombardımanına, muntazam ve düzgün yaylım ateşine uğrayan hasım da böyle bir avukatı takdir eder, başka işi olunca o da kendisine koşar. Nice avukatlar bilirim ki, bir davada yere serdikleri hasımları başka işleri için kendisine müracaat etmişlerdir. Böylelikle iş işi açar, şöhret ve onun arkasından refah, kendiliğinden gelip başınıza konar... Muvaffakiyet, şöhret, refah, ancak ve ancak sağlam bir seciye, usul ve intizam dairesinde çalışma ile elde edilir²³².” Görüldüğü üzere Özkent, avukatın vermiş olduğu emeklerin karşılıksız kalmayacağını, kendisine iş olarak geri döneceğini belirtmiştir. “... İyi bir tahsil görmüş, avukatlık için lazım gelen vasıfları haiz bulunmuş iseniz, daima okuyor, çalışıyor ve dürüst hareket ediyorsanız er geç

²³⁰ Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, s. 465; Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 107; Sungurtekin Özkan, Avukatlık Reklamı, s. 18; Akcan ve Ercan, s. 95, 118; Mısır, s. 622; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 573.

²³¹ Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, s. 465; Akcan ve Ercan, s. 95; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 574.

²³² Özkent, s. 805.

*meydan sizindir*²³³...” Özkent, iyi hukuk eğitimi almış, avukatlık mesleğini icra eden kişilerin sahip olduğu özellikleri bünyesinde barındıran ve çalışmasını hukuk eğitiminden sonra da devam ettirmiş, meslek kurallarına uyan avukatların hukuk camiasında yer bulacaklarını ifade etmiştir. “...*Avukatın reklamını yavaş yavaş kendi fazilet ve bilgisi, kıymetli müdafaaları yapar. Adliye sarayı, liyakat kazandığı şöhreti kendisine temin eder*²³⁴...” Özkent, avukatın kişiliği ve çalışmasının kendisi için zaten bir reklam aracı olduğunu dile getirmiştir.

Ç. Hak Arayanların Avukatlara ve Adalet Olan Güvenini Koruma

Avukatın reklamı, hak arayanların abartılı reklamlar nedeniyle yanlış beklentilere girmesine neden olabilir. Avukata reklam ve ücret konusunda getirilen sınırlamalar, avukatın kâr amacı güdemeyeceği esasına dayanır. Reklam yasağı, avukatın mesleğini sadece kazanç sağlama amacıyla yürütmediğini göstermesine yardımcı olur. Bu konuda hak arayanlara güven verir. Reklam, avukatı meslektaşları arasında daha üstün bir konuma getirebilir. Avukata, hak arayanların özel bir ilgi göstermesini sağlayabilir²³⁵.

Avukatın görevi reklam yapmak değildir. Avukatın görevi, adaletli kararların verilmesinde mahkemelere, hakemlere, resmî ve özel kurul ve kurumlara yardımcı olmaktır. Avukatlık Kanunu’nun 2. maddesine göre “Avukatlığın amacı, hukukî münasebetlerin düzenlenmesini, her türlü hukukî mesele ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözülmesini ve hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasını her derecede yargı organları, hakemler, resmi ve özel kişi, kurul ve kurumlar nezdinde sağlamaktır. Avukat bu amaçla hukukî bilgi ve tecrübelerini, adalet hizmetine ve kişilerin yararlanmasına tahsis eder.” Avukat, bir hakim gibi, bir noter gibi adaletin bir organıdır. Avukatın, yargının kurucu unsuru olması özelliğinden dolayı bir sosyal işlevi vardır. Reklam sonucu üstlenilecek ve takip edilecek davalar adaletle zarar verebilir. Gürültü ve ticarî reklam, avukatlara zarar vermenin yanında, mahkemelere ve adaletle yani devletin esas müesseselerinden

²³³ Özkent, s. 795.

²³⁴ Özkent, s. 551.

²³⁵ Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, s. 451,454; Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 105; Akcan ve Ercan, s. 94, 119; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 41, 558.

birine olan güveni de zedelemektedir. Bu nedenle reklam yasağı yargının görünümünün zarara uğramasını engellemektedir. Avukatlara reklam yapmama yönünde somut bir yükümlülük yüklenmiştir²³⁶.

D. Reklam Yasağının Avukatlık Hizmetlerinin Pahalılaşmasını Önlemesi

Avukatlık hizmetinin olabildiğince uygun bir ücret karşılığında yürütülmesi, kamunun yararınadır. Mevcut avukatlık reklam uygulaması da bu çerçevede değerlendirilmelidir. Serbest ve yoğun reklam yapma imkanı, avukatlık hizmeti ücretini etkileyecektir. Pahalı reklam kampanyaları, avukatlık hizmetlerinin pahalılaşmasına neden olacaktır. Avukatın reklamı konusunda getirilen sınırlamaların yumuşatılmasının böyle bir sakıncası vardır²³⁷.

Hukuk hizmetleri çok çeşitli olduğundan, hukuk hizmetlerinden yararlanmak isteyen kişi, hukuk hizmeti hakkında önceden bilgisi olmadıkça verilecek hukuk hizmetinin niteliğini değerlendiremez. Hukuk hizmetinden yararlanacak kişi verilecek hukukî hizmetin kalitesini değerlendiremediği sürece reklamın bu kişinin menfaatine en uygun avukatı seçmesi hususunda olumlu bir etkisi olmayacaktır. Hatta bu kişiyi reklamın yanıltabilmesi ihtimali de vardır. Reklam bu durumda faydasız olacağı gibi, avukatlık ücretine de yansıtacağı için, hukuk hizmetinden yararlanan kişiden daha fazla masraf talep edilmesine yol açacaktır²³⁸. Reklam yasağı bu sakıncayı önlemesi açısından faydalıdır.

E. Avukatın Bağımsızlığının Tehlikeye Düşmesinin Önlenmesi

Bir avukat kendi kişisel çabası ve yeteneği ile değil de reklam yoluyla iş elde ediyorsa, vekâleti sadece reklam yoluyla temin ediyorsa avukatın iş sahiplerine karşı bağımsızlığı tehlikeye girmektedir. Reklam yasağı bu suretle avukatın

²³⁶ Erem, Reklam, s. 6; Erem, Reklam Yasağı, s. 19; Erem, Şerh, s. 91; Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 105, 107; Kayar ve Dursun, s. 8; Akcan ve Ercan, s. 94, 118; Saraç, s. 42; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 557.

²³⁷ Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, ss. 465-466; Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 107; Sungurtekin Özkan, Avukatlık Reklamı, s. 18; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 574.

²³⁸ Stefan Rapp ve Uta Kuchelkorn, "Berlin İstinaf Mahkemesi'nin "Avukatın Reklam Yapma Hakkına İlişkin Kararının Değerlendirilmesi", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı: 69, Mart-Nisan 2007, s. 379.

bağımsızlığının korunmasına hizmet etmekte ve avukatlığın kamu hizmeti niteliğinin zarar görmesini engellemektedir²³⁹. Avukat, reklam yolu ile iş elde ederse, her bir iş sahibine karşı mutlak bağımsızlığı değil, nisbi bağımsızlığı söz konusu olacaktır²⁴⁰. Bağımsızlığına ve şerefine düşkün olan avukat, kendisini müşteri aramaktan alıkoyacaktır. Mesleğine ve bağımsızlığına saygılı olan avukat müvekkillerini müşteri olarak nitelendirmeyecek, müşteri aramak niyetiyle reklama başvurmayacaktır²⁴¹.

Reklam yasağının, avukatın bağımsızlığını korumayı amaçladığı birçok Türkiye Barolar Birliği Disiplin kurulu kararında da belirtilmiştir²⁴².

V. AVUKATLIK MESLEĞİNİN NİTELİĞİNİN AVUKATIN REKLAM YASAĞI İLE İLİŞKİSİ

A. Avukatlık Mesleğinin Niteliği

1. Genel Olarak

Avukatlık mesleği Roma Hukukunda bir kamu hizmeti (minus publicum) niteliğini taşımış ve günümüze kadar da bu niteliğini devam ettirmiştir²⁴³. Avukatın hem müvekkilinin haklarının savunucusu olması hem de hukukun uygulanmasında hakime yardımcı kişi olması, avukatlık mesleğinin niteliğini tartışmaya açmıştır²⁴⁴.

²³⁹ Aday, Genel Esaslar, s. 62; Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, s. 466; Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 107; Sungurtekin Özkan, Avukatlık Reklamı, s. 18; Ersoy, s. 210; Mısır, s. 622; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 574; Özdemir ve diğerleri, s. 185.

²⁴⁰ Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, s. 466.

²⁴¹ Özkent, s. 550; Mısır, s. 622; Özdemir ve diğerleri, s. 186.

²⁴² "... Buna karşın, reklam yasağı ile ilgili hükümlerin, bir kamu görevi olan avukatlık mesleğini, iş temini konusunda meslekdaşlar arasında haksız rekabet yaratma, mesleğin ticarileşmesi ve avukatın müvekkilleri karşısında bağımsızlığını kaybetme tehlikelerine karşı korumak için getirildiği de açıktır..." TBBDK, 10.10.1998, E. 1998/98, K. 1998/130, (**Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 4, 1998, ss. 116-117); "...Diğer yandan, Avukatlık Yasası ve Meslek Kurallarının reklam yasağı ile ilgili hükümlerinin bir kamu görevi olan avukatlık mesleğini, iş temini konusunda meslekdaşlar arasında haksız rekabetin yaratılması, mesleğin ticarileştirilmesi ve avukatın müvekkiller karşısında bağımsızlığını kaybetme tehlikelerine karşı korumak için, getirildiği de açıktır..." TBBDK, 10.10.1998, E. 1998/97, K. 1998/129, (**Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı: 1, 1999, s. 215-217; Güner, Avukatlık Hukuku, ss. 518-519); TBBDK, 21.03.2003, E. 2002/349, K. 2003/88, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 343); TBBDK, 06.06.2003, E. 2003/63, K. 2003/168, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 343).

²⁴³ Güneş Ceylan, s. 605, 610.

²⁴⁴ Aday, Genel Esaslar, s. 16.

Avukatlık mesleğinin tarihi gelişimi sürecinde reklama duyulan ihtiyaç sonucunda avukatlık mesleğinin niteliği de tartışılmaya başlanmıştır.

Mülga 3499 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 22. maddesinde de “Avukatlık, amme hizmeti mahiyetinde bir meslektir.” hükmü bulunuyordu. Aynı maddede avukatlığın amacı şöyle belirtiliyordu: *“Gayesi avukatların hukukî bilgi ve tecrübelerini adalet hizmetine tahsis, tarafların hukukî münasebetlerinden veya karşılıklı menfaatlerinden doğan ihtilafların hakka uygun olarak halline tavassut ve umumiyetle mahkemelerle diğer resmi mercilere kanunun tam olarak tatbiki hususunda yardım etmektir.”*

Günümüzde hukukçular arasında avukatlık hizmetinin niteliği konusunda görüş ayrılığı bulunmaktadır. Bazı hukukçular avukatlığın kamu hizmeti sayılmayıp serbest meslek olduğunu²⁴⁵ savunurken, bazı hukukçular ise avukatlığın kamu hizmeti sayılmayıp bir kamu görevi²⁴⁶ olduğunu savunmuştur. Bazı hukukçular ise Avukatlık Kanunu'nda ifadesini bulduğu şekilde avukatlığın bir kamu hizmeti olduğunu²⁴⁷ savunmaktadırlar.

2. Avukatlığın Kamu Hizmeti Niteliğinde Olduğu Yönündeki Görüş ve Reklam Yasağı

Yürürlükte olan 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesi “Avukatlığın mahiyeti” başlığını taşımakta olup, bu hükme göre “avukatlık kamu hizmeti ve serbest bir meslektir”. Kanun'un 1. maddesine eklenen ikinci fıkra şöyledir: *“Avukat, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder.”* Kanun'un “Avukatlığın amacı” başlıklı 2. maddesindeki düzenlemeyle avukatlık mesleği, “sosyal hukuk devleti”nin bir kurumu olarak yargının ögesi haline gelmiştir²⁴⁸. Kanun'un 2. maddesinin 2. fıkrasında avukatın adalet hizmetine

²⁴⁵ Aday, Genel Esaslar, s. 19; Şamil Demir, “Avukatlık Kariyeri Üzerine Düşünceler”, **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 2009, (Avukatlık Kariyeri) , ss. 66-67.

²⁴⁶ Nurullah Kunter ve Feridun Yenisey, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 12. Bası, İstanbul, 2002, s. 207.

²⁴⁷ Güner, Savunma Hakkı, s. 45.

²⁴⁸ Sav, Meslek Kuralları, s. 187.

yardımcı olmasına değinilmiştir. Bu yüzden avukatlığın bir kamu hizmeti olduğu düşünülebilir²⁴⁹.

Kamu hizmetinin gerek Anayasa’da ve kanunlarda, gerekse yargı içtihatlarında yaygın kullanılan bir tanımı yapılmamıştır. Kamu hizmeti bazen faaliyet anlamında bazen kamu kuruluşları anlamında kullanılmaktadır²⁵⁰. Doktrinde organik açıdan kamu hizmeti, maddi açıdan kamu hizmeti, şeklî açıdan kamu hizmeti ayrımı yapılmıştır. Organik açıdan kamu hizmeti, belli bir görevi yürütmek için kamu tüzelkişisi tarafından tahsis edilen araçlardır. Maddi açıdan kamu hizmetinde ise faaliyetin niteliğine bakılmakta, görülen hizmet kamu yararını sağlıyorsa bu hizmet kamu hizmeti olarak kabul edilmektedir²⁵¹. Şeklî açıdan kamu hizmeti ise kamusal yönetim usûllerine tâbi tutulan hizmettir²⁵².

Liberal anlayışın egemen olduğu dönemde doktrinde bu ayrımlar yapılabilirken, sosyal devlet anlayışının egemen olmasından sonra bu ayrımlar geçerliliğini yitirmeye başlamıştır²⁵³. Organik açıdan kamu hizmeti ölçütü, artık kamu hizmetinin sadece klasik idari kuruluşlarca görülmemeye başlanmasıyla geçerliliğini yitirmiştir²⁵⁴. Maddi açıdan kamu hizmeti ayrımı da geçerliliğini yitirmiştir. Çünkü niteliği gereği kamu hizmeti sayılan bir hâl yoktur. Kamu hizmeti tanımlamasını yapan siyasi iradedir²⁵⁵. Şeklî açıdan kamu hizmeti ayrımı da geçerliliğini yitirmiştir. Çünkü artık devletin müdahale ettiği iktisadi, ticarî ve sınai faaliyetlerde, devlet özel sektörle mücadele edebilmek için bu faaliyetleri özel hukuk rejimine tâbi kılmıştır²⁵⁶. Gözübüyük/Tan ile Sungurtekin Özkan’a göre, kamu hizmetinden söz edilebilmesi için iki unsur mevcut olmalıdır. Bu unsurlardan birincisi hizmetin toplumun ortak ihtiyaçlarını karşılamasıdır (maddi unsur). Diğer unsur ise hizmetin kamu kuruluşlarınca yerine getirilmesi veya onların sıkı denetimi

²⁴⁹ Aday, Genel Esaslar, s. 16.

²⁵⁰ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 6; Metin Günday, **İdare Hukuku**, Güncelleştirilmiş 8. Baskı, İmaj Yayıncılık, Ankara, 2003, s. 295; A. Şeref Gözübüyük ve Turgut Tan, İdare Hukuku, Güncelleştirilmiş 4. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2006, C.1, s. 642; Güner, Avukatlık Hukuku, s. 102.

²⁵¹ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 6; Günday, ss. 295-296; Gözübüyük ve Tan, s. 645; Güner, Avukatlık Hukuku, s. 103.

²⁵² Günday, ss. 295-296; Gözübüyük ve Tan, s. 648; Güner, Avukatlık Hukuku, s. 102.

²⁵³ Aday, Genel Esaslar, s. 17; Sungurtekin Özkan, s. 7; Günday, s. 296; Gözübüyük ve Tan, s. 645; Güner, Avukatlık Hukuku, s. 103.

²⁵⁴ Aday, Genel Esaslar, s. 17; Günday, s. 296-297; Gözübüyük ve Tan, s. 645.

²⁵⁵ Günday, s. 296-297; Gözübüyük ve Tan, s. 645-646.

²⁵⁶ Günday, ss. 296-298.

altında, kamusal yetki ve usûllere göre yürütülmesi söz konusu olmadan, özel kişilerce yürütülmesidir (biçimsel unsur)²⁵⁷.

Bir faaliyetin kamu hizmeti sayılabilmesi için öncelikle bu hizmetin kamu hizmeti olarak tanınması konusunda kanun koyucunun bir irade göstermesi gerekir. Kanunda bir faaliyet kamu hizmeti olarak tanımlanmışsa sorun yoktur. Eğer böyle bir şey söz konusu değilse birtakım koşulların gerçekleşmesini aramak gerekir. Bunlar söz konusu faaliyetlerin yürütülmesinde kamusal yetki ve usûllerin kullanılması ve bu faaliyetlere ilişkin yapılan sözleşmelerde idarenin tek taraflı kayıtlar koyabilmesidir. Bu ölçütlerden bir veya birkaçı gerçekleşiyorsa söz konusu hizmet kamu hizmeti olarak kabul edilebilir²⁵⁸. İşte kanun koyucu anayasal hak arama özgürlüğünün gerçekleşebilmesi için son derece önemli olan avukatlık faaliyetini de kamu hizmeti olarak nitelemiştir. Bu kamu hizmetinin maddi unsurunu karşılamaktadır. O halde Avukatlık Kanunu’nun 1. maddesinde avukatlık mesleğinin kamu hizmeti olduğunu belirtmesinden dolayı avukatlık mesleğinin bir kamu hizmeti olduğu düşünülebilir²⁵⁹. Ancak doktrinde, kanun koyucunun Avukatlık Kanunu’nun 1. maddesinde yanlış bir nitelemede bulunduğunu savunanlar da mevcuttur²⁶⁰.

Avukatlık Kanunu’nun 76. maddesinin ilk fıkrasına göre, avukatlar meslekî faaliyetlerine, kamu kurumu niteliğindeki baroların gözetim ve denetimleri altında devam ederler (AvK m. 76/1). Bu hüküm doktrindeki kamu hizmetinin şekli unsurunu karşılamaktadır²⁶¹.

Avukatlığın bir kamu hizmeti olduğunu savunanlar, Avukatlık Kanunu’nun 57. maddesindeki “görev sırasında veya yaptığı görevden dolayı avukata karşı işlenen suçlar hakkında, bu suçların hakimlere karşı işlenmesine ilişkin hükümler uygulanır” hükmüne dayanmaktadır. Bu görüşe göre, avukatlık asgari ücret tarifelerinin özel kanun hükümlerine göre belirlenmesi de avukatlığın kamu hizmeti

²⁵⁷ Gözübüyük ve Tan, s. 645, 648, 649; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 7-8. Aynı görüşte Güneş Ceylan, s. 225; Güner, Avukatlık Hukuku, s. 104.

²⁵⁸ Günday, s. 298.

²⁵⁹ Aday, Genel Esaslar, s. 17; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 8-9; Güneş Ceylan, s. 225; Güner, Avukatlık Hukuku, s. 104.

²⁶⁰ Lütfi Duran, **İdare Hukuku Ders Notları**, İstanbul, 1982, s. 308; Aday, Genel Esaslar, s. 17; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 8.

²⁶¹ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 10. Doktrinde Aday, bu görüşe katılmamaktadır. Avukatlık hizmetinin ifa etmesi, kamu hizmetinin özel kişilerce ifa edilme usûllerinden hiçbirine dayanmamaktadır. Avukatlık ücreti, avukat ile iş sahibi arasında serbestçe belirlendiğinden, kamu hizmetinin bedelinin idare tarafından belirlenmesi özelliği, avukatlık açısından söz konusu olmamaktadır. Aday, Genel Esaslar, ss. 17-18.

olmasının bir sonucudur²⁶². Avukatlık Kanunu'nun 42. maddesi, Avukatlık Kanunu'nun 176. ve devamındaki maddeler ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 334. maddesinde, avukatın istemediği işi reddedebilmesinin sınırlanması, Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki zorunlu müdafiliğe ilişkin hükümler (CMK m. 147, 149, 150) de avukatlığın kamu hizmeti olmasının bir sonucu olarak görülmüştür. Bunun nedeni ihtiyaç duyan herkesin avukatlık hizmetinden yararlanabilmesinin hukuk devleti olmanın bir gereği olmasıdır. Savunma hakkı kısıtlanamayan, doğal ve kutsal bir haktır²⁶³. Adalet dağıtımı bir kamu hizmeti olduğu için bu hizmetin ifasına katılan avukatlık mesleğinin de kamu hizmeti sayılması gayet doğaldır. Avukat, adil bir karara ulaşılması sürecinde katkısı olan kişidir. Avukat hak arama özgürlüğünün gerçeklik kazanabilmesinin olmazsa olmaz şartı olarak kamu yararını gerçekleştirmektedir. Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesinin 2. fıkrası da bu görüşü desteklemektedir²⁶⁴.

Avukatlar, bir yandan bireyin hukukî sorununun çözümünde görev almakta iken, bir yandan da yargının kurucu unsuru olan bağımsız savunma makamının temsilcisi olmaktadır. Avukat, savunma ve hak arama görevini yerine getirirken, sadece bir hukukî uyuşmazlığın çözümünde katkıda bulunmaz. Aynı zamanda adaletin ve hukukî barışın sağlanmasına da katkıda bulunur. Avukatlar, ülkedeki hukuk kurallarının herkese eşit, etkin ve adil bir biçimde uygulanmasına katkıda bulunur. Bu düşüncenin toplumdaki her bireyde oluşmasını sağlamaya çalışır. Böylece avukat teknik hukuk bilgisini kullanarak müvekkilinin menfaatini koruyan uzman kişi olma özelliğinden ayrılır. Bu açıdan avukatlık çok önemli bir kamu

²⁶² Aday ve Demir bu görüşe katılmamaktadır. Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi avukatlık hizmetinin ücretinin sınırlarını değil fiyat tabanını belirler. Bu tarife bir kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu olan Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanmaktadır. Yani tarife bir özel kanun hükmüyle belirlenmemektedir. Avukatların tarifenin belirlediği ücretten daha yüksek ücretle sözleşme yapabilmeleri her zaman mümkündür. Tarife avukatın işi kabulü açısından bir alt sınır getirmektedir. Tarife hizmetten yararlananları değil hizmet veren avukatları korumaktadır. Asgari ücret tarifesine kamu hizmeti özelliği olmayan mesleklerde de rastlanabilir. Bu nedenle avukatlığın bir kamu hizmeti olduğu söylenemez. Aday, Genel Esaslar, s. 18; Demir, Avukatlık Kariyeri, s. 67.

²⁶³ Aday, Genel Esaslar, s. 17; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 11-12, 18; Güner, Avukatlık Hukuku, s. 107, 108. Aday, bu görüşe katılmamaktadır. Teklif edilen işi reddetme özgürlüğünün sınırlanması başka serbest mesleklerde de olabilir. Kamu hizmeti gören kişiler ve kurumlar için kamu hizmeti vermekten kaçınmama asıldır. Avukatlık Kanunu'nun 57. maddesini kanun koyucu ise sadece bir istisna olarak ayrıca olarak düzenlemiştir. Aday, Genel Esaslar, s. 18.

²⁶⁴ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 9-10.

hizmetidir²⁶⁵. Toplum ve avukatların bizzat kendisi uygulamada avukatın adaletin sağlanmasındaki rolünü göz ardı etseler bile, avukatsız yargılama faaliyeti düşünülemez²⁶⁶.

Avukatlık hizmeti para karşılığında verilse bile, bu hizmetten yararlanamayacak durumda olanlar için adli yardım kurumunun tanınması ile kamu hizmetinin eşit ve genel olma ilkesi varlığını koruyacaktır. Yani salt avukatlık hizmetinin para karşılığında verilmesi bu hizmetin bir kamu hizmeti sayılmayacağı anlamına gelmez²⁶⁷.

Avukatlık hizmetinde yaşanabilecek bir kalite düşüşü veya aksama yargı sistemini ve toplumsal yaşamı olumsuz etkiler. Bu nedenle avukatlık hizmetinin sürekli ve düzenli verilmesi, avukatlığın bir kamu hizmeti olmasının bir gereğidir²⁶⁸.

Avukatlık mesleğinin, her hukukî meselede insan hakları ihlallerinin karşısında duran bir meslek olması Avukatlık Kanunu’nun “hukuk kurallarının uygulanmasını sağlamak” görevinin avukatlara verilmesinin bir sonucudur. Bu da avukatlık mesleğinin bir kamu hizmeti sayılmasına yol açar²⁶⁹.

Avukatlık mesleğinin kamu hizmeti olup olmadığı tartışması Anayasa Mahkemesi’ne de taşınmıştır. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu yürürlüğe girdikten sonra Cumhuriyet Senatosu’nun 44 üyesinin imzası ile açılan davada Kanun’un 1. maddesinin, iptal isteminde bulunulduğunda yürürlükte olan 1961 Anayasası’nın 117. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştü. İptali istenen hüküm “Avukatlık kamu hizmetidir” hükmüydü. Hükümün aykırı görüldüğü Anayasa’nın 117. maddesi ise şöyleydi:

“Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin, genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar eliyle görülür.”

“Memurların nitelikleri, atanmaları, ödev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.”

Kanun’un 1. maddesinin Anayasa’nın 117. maddesine aykırı olduğunu

²⁶⁵ Güner, Savunma Hakkı, ss. 44-45; Teoman Oğuzhan, “Türk ve Alman Hukukunda Avukatın Hukukî Konumu”, *İstanbul Barosu Dergisi*, Cilt: 76, Sayı: 2, 2002, s. 398; Özdemir ve diğerleri, ss. 182-183.

²⁶⁶ Özdemir ve diğerleri, s. 182.

²⁶⁷ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 12.

²⁶⁸ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 16-17.

²⁶⁹ Güner, Avukatlık Hukuku, s. 107.

savunanlar Kanun'un 1. maddesinin avukatlığı "kamu hizmeti" ve "serbest meslek" olarak nitelediğini, kamu hizmetinin aynı zamanda serbest meslek olamayacağını devletin temel ilkelerden biri olduğunu belirtmiştir. Onlara göre Anayasa'nın 117. maddesi kamu hizmetlerinin memurlar eliyle yürütülmesini buyurmaktadır. Kimlerin memur olacağı özel kanunda belirtilmiştir. Avukatın memur sayılamayacağı açıktır.

Anayasa Mahkemesi'nin, Kanun'un 1. maddesi ile ilgili görüşleri şöyledir:

" 1136 sayılı Kanun'un 1. maddesi avukatlığı kamu hizmeti ve serbest bir meslek olarak tanımlamış, ayrıca avukatın görevini yerine getirmede bağımsız olduğu kuralını koymuştur.(...) Anayasa'nın 117. maddesinin memurlar eliyle görülmesini zorunlu kıldığı işler Devletin ve öteki kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları hizmetlerin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerdir. Kamu hizmetleri kavramının gerek öğretide, gerekse uygulamalarda Devletçe ve öteki kamu tüzel kişilerin genel idare esaslarına göre yürütülen hizmetler alanının dışına taşan ve yayılan bir kapsamı olduğu ve kapsamın da gittikçe genişlediği bilinmektedir. Tüzel kişilikli kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarını oluşturan Türkiye Barolar Birliği'nin (1136 sayılı Kanun- madde 109) ve baroların (aynı kanun- madde 76) gözetim ve denetimleri altında hak arama hürriyetinin (Anayasa- madde 31) işleyişine destek olan; hukukî ilişkilerin düzenlenmesinde, her türlü hukukî sorun ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözülmesinde vs. genellikle hukuk kurallarının eksiksiz uygulanmasında yargı organlarına, hakemlere resmi ve özel kurul ve kurumlara yardım etme ereğini güden hukukî bilgi ve tecrübelerini adalet hizmetine ve kişilerin yararlanmalarına adanmış görevlerinin yerine getirilmesinde adli mercilerin ve öteki resmi dairelerin kendilerine yardımcı olmakla yükümlü tutulduğu (1136 sayılı Kanun- madde 2) bir meslek topluluğunun, avukatlığın faaliyetlerinin kamu yararı ile olan sıkı ilgisi, bu ilginin de işe bir kamu hizmeti niteliği kazandırdığı ve bunun serbest meslek kavramıyla bağdaşabilir ve o kavramı, 1136 sayılı Kanunun hükümlerinde görüldüğü üzere sınırlar bir nitelikte olduğu ortadadır."

Şu duruma göre 1136 sayılı Kanunun 1. maddesinin Anayasanın 117. maddesine aykırı, hatta bu madde ile doğrudan doğruya ilgili bir yönü yoktur. Davanın 1. maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir²⁷⁰."

Görüldüğü üzere, Anayasa Mahkemesi Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesinde yer alan avukatlığın kamu hizmeti ve serbest meslek olma niteliğinin İdare Hukuku ilkeleri ve Anayasa ile çelişmediğine karar vermiştir.

²⁷⁰ Anayasa Mahkemesi, 21.1.1971, E. 1969/33, K. 1971/7, (R.G. 23.3.1971 tarihli 13935 no).

Avukatlık hizmetinin kamu hizmeti olduğunu savunanlar yargının kurucu unsuru sayılan bağımsız savunmayı temsil eden savunma mesleğinin kamu hizmeti sayılmasının zorunlu olduğunu, iddia ve hüküm makamının nasıl bir kamusal işlevi varsa hukuk düzenini koruyan, adaletin gerçekleştirilmesinde katkısı olan savunmanın da bir kamusal işlevi olduğunu savunmaktadır²⁷¹. Avukatlığın “kamu hizmeti” ve “yargının kurucu unsuru” olmasının bir anayasal düzenleme haline getirilmesi önerilmektedir. Türkiye Barolar Birliği ve baroların Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu gibi Anayasa’nın “Yargı Erki” kısmında yer alması gerektiği savunulmaktadır. Gerekçe olarak da iddia ve savunma arasında hüküm olduğu, adil yargılanma hakkının iki temel ögesi olan “hak arama özgürlüğü”, “adil yargılanma hakkı” ve “savunma hakkı”nın savunma mesleğini gerektirdiği gösterilmektedir²⁷².

Reklam yasağını avukatlığın kamu hizmeti niteliğine sahip olmasına dayandıran bir görüşe göre, avukatlığın kamu hizmeti niteliğinin olması, avukata adaletin sağlanması konusunda toplumsal sorumluluk yüklemektedir. Bireylerin adalete duyduğu güven ile avukatlık mesleğinin toplumdaki itibarının korunması arasında ilgi vardır. Avukatın toplumsal sorumluluğunu bir yana bırakarak “salt iş ve ün sağlamak” amacıyla rekabet ortamı yaratacak şekilde tanıtım yapması avukatlık mesleğiyle bağdaşmaz. Avukatlığın kamu hizmeti niteliğinde olmasının sonucunda meslek icra edenlerin sadece kazanç elde etmek amacıyla hareket etmemesinin gereği olarak avukat reklam yapamaz. Avukatlık iş elde etmek amacıyla teşebbüste bulunamaz. Ticarî kaygılar ve rekabet mesleğin amacı ve gereklerini geride bırakamaz. Avukatların menfaat sağlayan teşebbüsler peşinde koşmaları mesleğin mahiyeti ve amacıyla bağdaşmaz. Reklam yasağı ile avukatların müvekkilleri karşısında bağımsızlığı korunarak avukatlığın kamu hizmeti özelliğinin zarar görmesi engellenmeye çalışılmaktadır²⁷³. Avukat itibarlı ve nitelikli olduğunu reklam yoluyla değil, meslekî faaliyetleri ve başarısı ile ispatlarsa ve kendisini tanıtırta avukatlık mesleğinin kamu hizmeti niteliğine hizmet edilmiş olacaktır²⁷⁴.

Reklam yasağı düzenlemesini savunanlar, avukatlık mesleğinin bir kamu hizmeti olduğunu gerekçe olarak göstermektedir. Avukatlık Kanunu’nda yapılan

²⁷¹ Güner, Avukatlık Hukuku, s. 106; Atila Sav, “Savunma Mesleği Bir Kamu Hizmetidir”, **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 1, 2010, (Savunma Mesleği), ss. 137-138.

²⁷² Oğuzhan, s. 394; Sav, Savunma Mesleği, ss. 137-138.

²⁷³ Önder, ss. 131-132; Deliduman, Reklam Yasağı, s. 175; Özdemir ve diğerleri, s. 185.

²⁷⁴ Uysal, s. 2967.

değişikliklerden sonra avukatlık mesleği yargının yardımcılığı seviyesinden yargının kurucu unsuru olma seviyesine yükselmiştir. Avukatlık mesleğinin kamu hizmeti yönünden ağırlığı giderek güç kazanmaktadır. Bu kadar yüceltilen bir meslek erbabının reklama ihtiyacı yoktur²⁷⁵. Avukatlık hizmetinin tanıtılma ve ifade edilmesindeki kural ve yöntemler, ticarî hayattaki mevcut düzenlemelerden farklı olmalıdır. Bu tanıtımın nasıl olacağı ayrı bir şekilde düzenlenmelidir²⁷⁶. Hatta bu görüş, Disiplin Kurulu kararlarına da yansımıştır²⁷⁷.

Reklamın avukatlığın kamu hizmeti niteliği ile ilgisi olmadığını savunan görüşe göre, reklam avukatlık hizmetinin ifası ile ilgili bir konu değildir. Vekâlet üstlenen avukat, bu vekâleti reklam sonucunda üstlense de üstlenmese de vermiş olduğu hizmetin kamu hizmeti niteliğinde olduğunun bilincinde olmak zorundadır. Reklama izin verilmesi avukatlık hizmetinin niteliğine açıkça aykırı değildir. Mesleğe yeni başlayan bir avukatın, baroya kaydolup, belirli bir adreste avukatlığa başladığını, özellikle belirli konularda vekâlet almak istediğini basın-yayın yoluyla belirtmesinin herhangi bir olumsuz etkisi yoktur²⁷⁸. Bunun yanında kamu hizmetinin reklamının yapılamayacağı anlayışı terkedilmiştir. Günümüzdeki reklam anlayışında, ürünler, hizmetler, organizasyonlar, düşünceler hakkında bireyleri bilgilendirmek ve/veya ikna etmek amacı yer alır. Bu anlayışta reklamı yapan suje, firma, kar amacı gütmeyen organizasyon, kamu kurumları veya bireyler olabilir²⁷⁹. Reklamı ticarî işletmeler yanında kâr amacı gütmeyen hastane, okul, vakıf, dernekler kullanmaktadır. Hatta batıda kiliselerin de reklama başvurdukları görülmektedir. Çünkü reklamlar, markanın tercih edilebilirliğini sağlamada, insanları kötü alışkanlıklardan uzaklaştırmada etkili bir mesaj iletme yoludur²⁸⁰. Reklam yapan bu kuruluşların saygınlığına gölge düşmemiştir. Ancak kamu hizmeti niteliğini

²⁷⁵ Oğuzhan, s. 398.

²⁷⁶ Saraç, s. 41.

²⁷⁷ "... Kamu hizmeti niteliği dikkate alınarak tesis edilen reklam yasağı mesleğin ticarileşmesini engellediği kadar avukatın bağımsızlığında korumayı, meslek anlayışının zarara uğratılmasını önlemeyi amaçlamaktadır..." TBBDK, 21.03.2003, E. 2002/349, K. 2003/88, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 343).

"... Avukatlık Kanunu uyarınca avukat, hukukun hizmetinde olup, kamu hizmeti görmektedir. Bu niteliği nazara alınarak tesis edilen reklam yasağı, mesleğin ticarileşmesini engellediği kadar, avukatın bağımsızlığını da korumayı, meslek anlayışının zarara uğratılmasını önlemeyi amaçlamaktadır..." TBBDK, 06.06.2003, E. 2003/63, K. 2003/168, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 343).

²⁷⁸ Kayar ve Dursun, s. 8.

²⁷⁹ Kayar ve Dursun, s. 6; Avşar ve diğerleri, s. 28; Özdemir ve diğerleri, ss. 181-182.

²⁸⁰ Kayar ve Dursun, s. 6; Avşar ve diğerleri, s. 28.

bünyesinde barındıran avukatlık mesleği mensuplarının, teknik hukukî bilgilerini müvekkillerine satan bir tacirden farklı değerlendirilmesi gerekir²⁸¹.

3. Avukatlığın Serbest Meslek Niteliğinde Olduğu Yönündeki Görüş ve Reklam Yasağı

Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesine göre avukatlık aynı zamanda bir serbest meslektir. Avukat meslekî faaliyette bulunmak veya bulunmamakta ya da bu faaliyetin yoğunluğunu düzenlemekte serbesttir. Avukat, herhangi bir davada vekâlet üstlenmeye veya kendisinden istenilen hukukî mütaalayı vermeye zorlanamaz. Avukat kendi kişisel sorumluluğu altında meslekî faaliyetini yürütür. Avukat, sözleşme ilişkisi sonucu üstlendiği işi bizzat görmektedir. Ekonomik riski bizzat kendisi taşır. Avukatlık mesleği adalet hizmetleri için önem taşımakta olduğundan avukatlar böyle hak ve yetkilerle donatılmıştır²⁸². Avukatlığın serbest meslek niteliği özgür çalışma için gereklidir. Özgür savunma, ekonomik bağımsızlıkla ilgilidir²⁸³. Avukatlık mesleğinin serbest meslek olması, avukatın müvekkilini eksiksiz bir şekilde savunabilmesi için oldukça önemlidir. Çünkü ancak faaliyetini bağımsız olarak yürütebilen bir avukat, devletle ve toplumla müvekkillerinin menfaati çatışsa bile, müvekkilinin haklarını layıkıyla savunur²⁸⁴.

Avukatlık mesleği serbest mesleklerin çoğunda olduğu gibi akademik eğitime dayanmakta ve bilimsel esaslar çerçevesinde yürütülmektedir. Avukatlar müvekkilleri ile yaptıkları özel hukuk sözleşmesine dayanarak mesleklerini icra etmektedir. Mesleği icra eden avukatın kişisel özellikleri önem taşımaktadır. Avukat kişisel nitelikleri ve başarısıyla avukatlar arasında ön plana çıkmakta ve müşteri çevresi oluşturmaktadır. Müvekkil de kendisini en iyi şekilde temsil edeceğini düşündüğü avukata vekâlet vermek istemektedir. Bu nedenle müvekkil ile avukat arasında yapılan sözleşmede avukatın yüklenmiş olduğu edimi bizzat kendisinin ifa etmesi çok önemlidir²⁸⁵. Serbest meslek olan avukatlıkta müvekkille avukat

²⁸¹ Kayar ve Dursun, s. 8; Özdemir ve diğerleri, s. 183.

²⁸² Aday, Genel Esaslar, s. 19; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 42-43; Özdemir ve diğerleri, s. 183.

²⁸³ Sav, Meslek Kuralları, s. 189.

²⁸⁴ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 47-48.

²⁸⁵ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 30-34.

arasındaki güven ilişkisi son derece önemlidir. Müvekkil, avukatının uzmanlığına, kişiliğine, sır saklama özelliğine güven duymak ister. Müvekkil avukata vermiş olduğu özel bilgilerin avukat tarafından açıklanmayacağına, avukatın bu bilgileri kendi menfaatine kullanmayacağına inanmak ister. Müvekkil, hukukî bilgisi az olduğu için avukat yardımına ihtiyaç duymuş ve ona başvurmuştur. Avukatın meslekî gereklilikleri ne kadar yerine getirip getiremediği konusunda denetleme imkanı da son derece sınırlıdır. Bu yüzden müvekkilin avukatına duyduğu güven son derece önemlidir. Güven ilişkisinin oluşturulması ve pekiştirilmesi, müvekkilin hangi avukatla daha iyi ilişki kurabileceğini belirleyebilmesi, kendi çıkarlarına en uygun avukatı bulabilmesi için reklam hususu çok önemlidir. Reklam yasağının, avukatın hukukî bilgisine başvuracak olan bireylerin, reklamlardan etkilenecek seçim yapmasını önlemesi açısından faydalı olduğu savunulmaktadır. Reklam yasağı, müvekkilin avukata duyduğu güvenin temelini oluşturmaktadır²⁸⁶. Nitekim bir Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararında da avukatlığın üst düzeyde güven statüsüne sahip bir meslek olduğu vurgulanmıştır²⁸⁷.

Avukatlığın bir kamu hizmeti sayılmayıp serbest meslek olduğunu savunan görüşe göre, Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesindeki "serbest meslek" ve "kamu hizmeti" kavramları birbirine tamamen zıt kavramlardır. Kamu hizmeti, devletin kamunun ihtiyaçlarını gidermek için verdiği, siyasi organın bu hizmetlerin neler olduğunu, topluma ulaştırılmasını, hizmetlerin tutarını, maliyetinin kimler tarafından karşılanacağını belirlediği hizmetlerdir. Kamu hizmetlerinin önemli özelliklerinden biri sürekli ve düzenli olmasıdır. Bu nedenle kamu hizmeti görenlerin grev hakları yoktur. Avukatın sunmuş olduğu hizmette ise süreklilik ve düzenlilik yoktur. Avukatlık Kanunu'nun 37. maddesine göre "Avukat, kendisine teklif olunan işi sebep göstermeden reddedebilir." Avukat istifa hakkını her zaman kullanabilir ve sürekli hizmet taahhüdü yoktur. Avukatlık bağımsız bir meslek olup siyasi iktidarın iradesine tâbi değildir. Avukat devlete, müvekkiline, topluma, mahkemelere karşı bağımsızdır. Kamu hizmetlerinin bir diğer özelliği de hizmet veren tarafından objektif ve eşit koşullarla sunulması ve sağlanmasıdır. Kamu hizmetinin amacı toplum yararını sağlamak olduğundan idare hizmet alanlara objektif davranmalıdır. Hizmet alanlar kamu hizmetleri önünde hem yararlanma hem de kamu hizmetlerine

²⁸⁶ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 35-39.

²⁸⁷ TBBDK, 19.02.2000, E. 1999/151, K. 2000/21 (Ersoy, s. 208).

katılma açısından eşit muamele görmektedirler. Avukatların ise kimseye eşit davranma gibi bir borç veya yükümlülükleri yoktur. Avukatlar, kendisine gelen işi kabul etmek zorunda değildirler. Kamu hizmetinin avukatlık hizmetlerinin koşullarını belirlemesi söz konusu değildir. Avukatlık hizmetinin fiziksel koşulları yere, ekonomik koşullara, istihdam edilen kişi sayısına göre değişebilmektedir²⁸⁸.

Avukatlık hizmetinin kamu hizmeti olmadığını savunan görüşe göre, avukatlık hizmetinin iç yapısına doğrudan müdahale etme unsuru diğer kamu hizmetlerinde olduğu kadar avukatlıkta belirgin değildir²⁸⁹.

Kamu hizmeti kamu yararını sağlama amacına yönelir. Bir girişim ve faaliyetle ilk izlenen amaç eğer kamu yararı ise kamu hizmeti niteliğini kazanır. Teşebbüs ve faaliyetin kurulma amacı genel ihtiyacı karşılama ise o teşebbüs ve faaliyet kamu hizmeti olur. Oysa avukat kendi hesabına iş yapar, iş kabul etmekte serbesttir. Avukatla temsil zorunluluğunun yer almadığı hukuk sisteminde avukatlık hizmeti umumi bir ihtiyaç olarak görülemez. Kamu hizmetlerinin bazıları bedelsizdir, bazıları ise ücrete tâbidir. Ücrete tâbi olanlarda ise kar ve kazanç amacı güdülmez. Oysa avukatlık mesleğinde kazanç sağlama amacı güdülür. Kamu hizmetini sunan idarenin hizmet sunarken kamu gücünü de kullanması söz konusudur. Avukatlıkta ise herhangi bir kamu gücü kullanımı söz konusu değildir²⁹⁰.

Avukatlığın kamu hizmeti olmadığını savunanlar Gelir Vergisi Kanunu'nun 65. maddesine dayanmaktadır. Gelir Vergisi Kanunu'nun 65. maddesine göre "Serbest meslek faaliyeti, sermayeden ziyade şahsi mesaiye ilmi veya mesai bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticarî mahiyette olmayan işlerin işverene tâbi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır." Avukatlık mesleği bu kanundaki serbest meslek tanımının unsurlarına uymaktadır²⁹¹.

Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesine göre kişi, kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkumiyetin kanuni sonucu olarak bir kamu kurumunun veya

²⁸⁸ Demir, Avukatlık Kariyeri, s. 66.

²⁸⁹ Aday, Genel Esaslar, s. 18.

²⁹⁰ Demir, Avukatlık Kariyeri, s. 67.

²⁹¹ Aday, Genel Esaslar, s. 20; Demir, Avukatlık Kariyeri, s. 67. Savunma mesleğinin bir kamu hizmeti olduğunu savunan Atila Sav ise "serbest meslek" ibaresinin Gelir Vergisi Kanunu'nda vergi yükümlülüğünü tanımlayıcı bir deyim olmakla beraber buradaki asıl işlevinin savunmanın bağımsızlığını belirtmek olduğunu savunmaktadır. Serbest meslek olarak icra edilen kamu hizmetleri de vardır. Bunlara örnek olarak hekimlik hem bir serbest meslek olarak hem de bir kamu görevi olarak icra edilebilir. Bu durum hekimlerin kamu hizmeti gördükleri gerçeğini değiştirmez. (Atila Sav, Savunma Mesleği, s s. 141-142).

kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tâbi bir meslek veya sanatı, kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etmekten yoksun bırakılmaktadır. Avukatlığın bir kamu hizmeti olmadığını savunanlara göre, bu hüküm, avukatlığın bir kamu hizmeti olmadığı gerçeğini değiştirmez. Hatta avukatın çalışırken serbest meslek icra etmesine rağmen yargılanırken kamu hizmeti icra ettiğinin kabul edilmesi eleştirilecek bir husustur²⁹².

Avukatlığın bir kamu hizmeti olmadığını savunan görüş, avukatlığın kamu hizmeti olarak kabul görmesinin, avukatlığın gerçek anlamda bir serbest meslek olarak kabul görmesini, avukatlık şirketlerinin kurulmasını, uzmanlaşabilmeyi engellediğini savunmaktadır. Avukatların kamu hizmeti icra etmeleri gerekçesiyle düzenlenen tarifeler Anayasa'daki angarya yasağını ihlal edebilecek ölçüdedir. Avukatlığı kamu hizmeti olarak kabul etmek avukatlık mesleğinin gelişmesindeki en büyük engel olarak görülmektedir²⁹³.

Avukatlık serbest meslek olsa bile ticarî faaliyet olarak kabul edilemez. Avukatlık Kanunu'nda avukatlığın ticarî faaliyet olup olmadığına ilişkin doğrudan bir hüküm yoktur. Ancak Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesinde avukatlığın bir kamu hizmeti olduğunun belirtilmesiyle, onun ticarî mahiyette olmadığı sonucuna varılabilir. Avukatlık mesleğinde, ticarî faaliyetlerde olduğu gibi kâr amacı güdülmez. Günümüzde “kâr amacı gütmeme” unsuru serbest meslekler açısından zayıflasa da hala belirleyicidir. Avukatın, hukuk kurallarının yaşama geçirilmesine katkıda bulunmak amacı olduğu için, salt kâr elde etme amacı güttüğü söylenemez. Bunun yanında, avukat, sermayesi ile değil, hukukî bilgi ve tecrübesi ile hareket eder. Ücret ve reklam konusunda getirilen sınırlamalar da avukatın kâr amacı gütmeyi gösterir²⁹⁴.

Günümüzde avukatlığın serbest meslek olma niteliğini serbest girişimcilik ve yarışmaya dönüşmesini önerenlerin sayısı giderek artmaktadır. Adaletin sadece soyut bir kavram olmadığını, adalette güçlü olanın hakka daha kolay ulaşması, ekonomik güçlenmenin önünün açılması gerektiğini savunan bu görüş eleştirilmektedir²⁹⁵. Avukatlığın serbest meslek niteliğinde olduğunu savunanlar, avukatlıkta rekabet

²⁹² Demir, Avukatlık Kariyeri, s. 67.

²⁹³ Demir, Avukatlık Kariyeri, s. 67.

²⁹⁴ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 39-41; Özdemir ve diğerleri, s. 183.

²⁹⁵ Sav, Meslek Kuralları, s. 189.

olduğunu belirterek avukatın kendisini tanıtımını bir hak olarak görmektedir. Öte yandan bulunduğu yerde kendisine hukukî hizmet sunulabilecek birden fazla avukat olan iş sahibinin bir tercih yapabilmesi için avukatları tanınması da onun meslek adamını seçme özgürlüğü gereğidir²⁹⁶.

Avukat serbest bir meslek mensubu olarak arzulanan bir yaşam düzeyine sahip olmalıdır. Hayat standardı belli bir yaşam düzeyinin altına inmemeli, arzulanan bir yaşam kalitesine sahip olmalıdır. Bu durum, avukatın ekonomik yönden güçlü olmasına bağlıdır. Ancak avukat ekonomik yönden güçlü olmak için mesleğinin onurunu ve kutsallığını hiçe saymamalıdır. Avukatlık, salt para kazanmak için icra edilen bir meslek değildir. Avukatlıkta para kazanma bir araçtır. Çalışan insanın emeğinin karşılığını alması gerekir. Ancak avukat para kazanmak için her yolu deneyen, her işi kabul eden olmamalıdır. Avukatın meslek onuru ve kişisel onuru her şeyin üstündedir. Avukatlığın ücret karşılığı icra edilen meslekler içinde en onurlu mesleklerden biri olduğu unutulmamalıdır²⁹⁷. Bu nedenle avukatın reklam yasağını avukatlığın bu özelliği çerçevesinde değerlendirmek gerekir. Avukata tanınan reklam yapma hakkının her zaman avukatlığın onuru ve avukatların kişisel onuru dikkate alınarak kullanılması gerekir.

4. Avukatlığın Bir Kamu Görevi Olduğu Yönündeki Görüş

Avukatlığın kamu görevi olduğu doktrinde savunulmuştur²⁹⁸. Bazı disiplin kurulu kararlarında da avukatlık bir kamu görevi olarak nitelendirilmiştir²⁹⁹.

Avukatlık mesleğinin bir kamu hizmeti değil de kamu görevi olduğunu savunmak bazı hukukçulara göre savunmanın önemini ve değerini yükseltmektedir. Ancak bu görüş totaliter rejimlerde benimsenmiştir. Bu rejimlerdeki anlayış savunma bağımsızlığını zedelemiştir³⁰⁰. Örneğin, Bolşevik devriminin 1 numaralı genelgesinde, devrim yasasında sayısı 13.000'e yakın bütün avukatların avukatlık unvanları elinden alınmıştır. 1 Numaralı Genelgede, sabıkası olmayan, fiil ehliyetine

²⁹⁶ Güner, Avukatlık Hukuku, s. 516.

²⁹⁷ Güner, Özen Yükümlülüğü, s. 877.

²⁹⁸ Kunter ve Yenisey, s. 207.

²⁹⁹ TBBDK, 10.10.1998, E. 1998/98, K. 1998/130, (Ankara Barosu Dergisi, 1998/4, s. 116; Akcan ve Ercan, s. 109; M. L. Çelik, Reklam Yasağı, ss. 342-343; M. L. Çelik, Meslek Kuralları, ss. 132-133).

³⁰⁰ Sav, Savunma Mesleği, s. 135.

sahip olan her yoldaşa savunma yapma hakkı verilmiştir. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nde "Collessium" denilen bir yapı oluşturulmuştur. Avukatlık kamu otoritesine bağlı bir hizmet olarak yürütülmüştür. Avukatlar ancak Collesium'un gönderdiği kişiyi savunabilmekte, Collesium'un belirlediği ücrete hak kazanabilmekteydi. Böylece günümüz anlamında avukatlığın temel kurallarından ikisi olan işi reddetme, müvekkille serbest ücret belirleme hakkı Bolşevik Rusya'da avukatların elinden alınmıştır. Yıllarca Petersburg Barosu bu kurallara karşı çıkmıştır. Ancak Baroya mensup olan tüm avukatlar devlet güçleri tarafından tutuklanmışlardır. Bazı avukatlar yargılama yapılmadan idam cezasına çarptırılmıştır veya hapis cezasıyla cezalandırılmıştır³⁰¹. Seçme veya atanma yoluyla belirlenen savunma görevlileri rejimin hoş görmeyeceği biçimde savunma yapamamıştır. Savunma ihtiyacı duyan halk istediği savunmacıyı bulamamıştır³⁰².

Avukatlık mesleğinin kamu hizmeti niteliğine sahip olması, mesleği icra edenlerin kamu görevlisi olmasını zorunlu kılmaz. Toplumsal yarar, bir hizmetin kamu hizmeti olarak nitelendirilmesini gerektirse de, onun kamu görevi olarak nitelendirilmesi zorunlu değildir. "Kamusal görev" kavramı ile "kamu hizmeti" kavramı her zaman birbiriyle örtüşmez. Yargılama faaliyetine yargıç ve savcılar gibi kamu görevlilerinin yanında serbest meslek mensubu olan avukatlar da katılmaktadır. Avukat, Anayasa'nın 128. maddesi anlamında bir kamu görevlisi değildir. Avukat, kamusal niteliğinden şüphe duyulmayan yargılama faaliyetine ortak olmaktadır. Avukat, yargının unsuru olarak çalışsa da, devletin yerine getirmekle yükümlü olduğu yargılama faaliyetine katılsa ve kamu hizmeti görse de, idare hukuku anlamında kamu görevlisi değildir. Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesinin 1. fıkrası da avukatlık mesleğini serbest meslek olarak nitelendirerek, mesleği icra edenlerin kamu görevlisi olmadığını kabul etmektedir. Avukatın işlevsel anlamda kamu görevi gördüğünü kabul etmek onun bağımsız olma niteliğiyle çelişmez. Çünkü avukatın idare ile bağımlılığı ve idare hukuku anlamında kamu görevlisi olması söz konusu değildir³⁰³. Nitekim Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu'nun bir kararında da bu husus vurgulanmıştır³⁰⁴.

³⁰¹ A. G. Çelik, Panel, s. 80.

³⁰² Sav, Savunma Mesleği, s. 135.

³⁰³ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 19-27; Ersoy, s. 208.

³⁰⁴ "... Kamu hizmeti görmek ve kamu görevlisi olmak birbirinden ayrı kavramlardır. Avukat için kamu hizmeti kavramı serbest meslek sahibi olmasına karşın, sözleşme üzerine aldığı işin

5. Avukatlık Hizmetinin Niteliği Konusundaki Değerlendirmemiz

Kanımızca avukatlık bir kamu hizmetidir. Kanun koyucu avukatlığı bir kamu hizmeti olarak tanımlamıştır. Bu tanımlamanın isabetli olduğunu düşünüyoruz. Adalet dağıtımına katkıda bulunan, kamu yararını gerçekleştirmeyi amaçlayan, temel hak ihlalleri karşısında duran, yargının kurucu unsuru olan avukatlık mesleği kamu hizmetidir. Avukat, hukuksal barışın oluşmasına katkıda bulunur. Avukatlığın aynı zamanda serbest meslek niteliğinde olması mesleğin kamu hizmeti niteliğinde olmasıyla çelişmez. Yargılama faaliyetine katılan avukatın adalet dağıtmaya layıkıyla katkıda bulunabilmesi için ancak serbest meslek sahibi olması gerekir. Bu nedenle avukatlık hizmetinin kamu hizmeti olması niteliği ile serbest meslek olması niteliği birbirini tamamlar³⁰⁵. Nitekim bir Anayasa Mahkemesi kararında belirtildiği üzere "... kamu hizmeti ve serbest meslek...olan avukatlık iki yönlüdür. Hem "kamu hizmeti" hem "serbest meslek" nitelemesi, serbest meslek çalışmalarını yürütürken görev yapılan alanın kamusal ağırlığına dayanmaktadır. Adalet, yargı, hukuk işleri, kamu hizmetinin en yoğun olduğu "kamu" kavramının anlam olarak en önde geldiği alandır³⁰⁶..."

B. Avukatlığın Bağımsız Niteliğinin Reklam Yasağı İle İlişkisi

Avukatlığın geleneksel en önemli özelliklerinden biri de bağımsız olmasıdır. Avukat, tıpkı hakim gibi devlete, topluma ve taraflara karşı bağımsız olmalıdır. Avukat, bağımsız olabildiği ölçüde müvekkiline ve hukuka hizmet edebilir³⁰⁷. Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesinin 2. fıkrasına göre "*avukat, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder.*" Avukatlık Kanunu'nun 35. maddesinde yazılı olan hususlar avukatlar açısından bir yükümlülük olduğu gibi aynı zamanda bir haktır. Avukatlık Kanunu'nun 37. maddesinde

yapılmasında müvekkilin buyruğu altına girmemesi, yalnız onun çıkarları ve yararları peşinde olmaması ve iş sahibinin arzu ve çıkarlarının avukatlığın yasada açıklanan amaçlarına ters düşmesi halinde Yasanın ve Meslek Kurallarının yanında yer almak zorunda olması anlamına gelmektedir." TBBDK, 20.11.1995, E. 1995/137, K. 1995/152 (Ersoy, s. 208).

³⁰⁵ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 19-27; Pekcanitez, Atalay ve Özekes, s. 203.

³⁰⁶ T.C. Anayasa Mahkemesi,

http://www.anayasa.gov.tr/index.php?l=manage_karar&ref=show&action=karar&id=870&content=, (14.06.2013).

³⁰⁷ Pekcanitez, Atalay ve Özekes, s. 205.

avukatın kendisine teklif olunan işi sebep göstermeksizin reddedebileceğinin düzenlenmesi de avukatlığın bağımsız olma niteliğinin bir göstergesidir. Avukat yapmış olduğu bir avukatlık sözleşmesi ile bir işin yapılmasını üstlenmekle müvekkilinin emri altına girmez. Avukatın gerçek anlamda bağımsız olması, hem adaletin gerçekleşmesine hizmet etmesini sağlar, hem de iş sahibinin çıkarına olur. Avukatın hukuka ve iş sahibine hizmet etmesi tarafsızlığının sağlanmasıyla mümkün olur. Avukat sadece iş sahibine değil devlete ve topluma karşı da bağımsız olur. Avukat kendisine teklif edilen işi kabul ettikten sonra da bağımsızdır. Hukukî düşünce ve kanaatlerini ifade etmekte özgürdür³⁰⁸.

Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesi 2. fıkrası uyarınca avukatlığın yargının kurucu unsuru olması ve mesleğin yargının diğer sujeleriyle eşit seviyeye gelmesi mesleğin bağımsız olmasını kaçınılmaz kılmaktadır³⁰⁹.

Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesinin 2. fıkrası, Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen hak arama özgürlüğü ile ve 48. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenen çalışma özgürlüğünün bir sonucudur. Maddede yer alan "serbestçe temsil" ibaresi ile avukat- müvekkil ilişkilerinde, avukatın temsil görevini yerine getirirken müvekkiline karşı da bağımsız olduğu vurgulanmıştır. Bağımsızlığı olumsuz yönde etkileyen en önemli unsur, avukatın kendisini müvekkiline karşı maddi açıdan bağımlı hissetmesi veya gerçekten müvekkiline bağımlı olmasıdır³¹⁰.

Avukatlığın bağımsız niteliğinin avukatın reklam yasağı ile doğrudan bağlantısı vardır. Avukatlara reklam yapma konusunda getirilen sınırlamalarla avukatın müvekkiline karşı bağımsızlığını koruması amaçlanmaktadır. Reklam yapan avukatın müvekkiline karşı bağımsızlığını koruması güçleşecektir. Avukatın kendi kişisel çabaları ve yeteneği yerine reklam yoluyla iş sağlamaya çalışması, iş sahiplerine bağımlı olma tehlikesiyle yüz yüze gelme sonucunu doğurabilir³¹¹.

Reklam yasağı ile avukatın bağımsızlığının korunması, yargının da bağımsızlığının korunmasını sağlar. Avukat, yargının bağımsız bir unsurudur. Bu nedenle reklam yasağını savunan görüşe göre, avukatın modern reklamcılık

³⁰⁸ Aday, Genel Esaslar, s. 21.

³⁰⁹ Oğuzhan, s. 399.

³¹⁰ Oğuzhan, ss. 396, 399-400.

³¹¹ TBBDK, 10.10.1998, E. 1998/98, K. 1998/130, (Ankara Barosu Dergisi, S. 4, 1998, ss. 116-117); Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, s. 463; Akcan ve Ercan, s. 94.

yöntemlerinden vazgeçmesi, yargının yararına olan reklam yasağına katlanması gerekir³¹².

VI. REKLAM YASAĞININ HAKSIZ REKABET KURALLARI ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Serbest piyasa ekonomisi rekabet özgürlüğüne dayanmaktadır. Müteşebbis, ürettiği mal veya verdiği hizmetin piyasada tanınmasını ve böylece sürümünün ve piyasadaki pazar payının artmasını ister. Ticarete rekabet, mal ve hizmetlerin kalitesinin artması ve fiyatların düşmesinde, işletmelerin veriminin artmasında önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle rekabet, gelişmiş her ülkede teşvik edilmektedir. Daha nitelikli mal ve hizmetlerin daha düşük fiyatlarla halka sunulması tüketicilerin, işletmelerin ve devletin yararınadır. Serbest rekabet ortamının sürdürülebilmesi için müteşebbisler açısından eşit bir rekabet ortamının sağlanması gerekir. Bunun için rekabet hakkının kötüye kullanılması yani haksız rekabet yasaklanmış ve haksız rekabet yaptırıma tâbi tutulmuştur³¹³. Rekabet yararlı olsa bile sınırsız değildir. Rekabet dürüstlük kuralı çerçevesinde yapılmalıdır. Rekabet gerçek dışı, kötü niyetli, aldatıcı, yıkıcı olmadığı müddetçe olumlu bir fonksiyon gösterir³¹⁴.

Ülkemizde haksız rekabete ilişkin hükümler farklı kanuni düzenlemelerde yer almaktadır. Örneğin, Türk Borçlar Kanunu'nun 57. maddesinin ilk fıkrasına göre “gerçek olmayan haberlerin yayılması veya bu tür ilanların yapılması ya da dürüstlük kurallarına aykırı diğer davranışlarda bulunulması yüzünden müşterileri azalan veya onları kaybetme tehlikesiyle karşılaşan kişi, bu davranışlara son verilmesini ve kusurun varlığı halinde zararın giderilmesini isteyebilir. Görüldüğü üzere Türk Borçlar Kanunu'nun 57. maddesinin uygulanabilmesi için müşterilerin azalması veya kaybedilmesi tehlikesinin ortaya çıkmış olması gerekir.

Türk Borçlar Kanunu'nun 57. maddesinin 2. fıkrasına göre “*ticari işlere ait haksız rekabet hakkında Türk Ticaret Kanunu hükümleri saklıdır.*”

³¹² Akcan ve Ercan, s. 94.

³¹³ Sabih Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 16. Bası, Ankara, 2012, s. 307; Mehmet Bahtiyar, **Ticari İşletme Hukuku**, Beta Yayınları, 12. Bası, İstanbul, 2012, s. 137; Ersoy, s. 205; Şaban Kayıhan ve Mustafa Yasan, **Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticari İşletme Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2012, s. 143.

³¹⁴ Ersoy, s. 205.

Türk Borçlar Kanunu'nun 57. maddesinin 2. fıkrasıyla Türk Borçlar Kanunu'ndaki haksız rekabet hükmünün yürürlükte olduğunu, Türk Ticaret Kanunu hükümleri tarafından ilga edilmediğini kabul etmek gerekir. Bu durumda ticarî nitelikte olmayan haksız rekabet uyuşmazlıklarına Türk Borçlar Kanunu'nun 57. maddesinin uygulanması gerekir. Ticarî nitelikteki haksız rekabet uyuşmazlıklarına ise Türk Ticaret Kanunu'nun 54. maddesi uygulanacaktır³¹⁵.

Haksız rekabet oluşturan fiil kişinin kişilik hakkını zedeliyorsa kişinin manevi tazminata ve/veya Türk Borçlar Kanunu'nun 58. maddesinin 2. fıkrasındaki saldırının kınanmasına karar verilmesini ve bu kararın yayınlanmasını talep hakkı da saklıdır (TBK m. 58).

Haksız rekabete ilişkin ilk düzenlemelerde sadece rakiplerin ekonomik kişiliklerinin korunması düşüncesi hakimken, daha sonra yapılan düzenlemelerde haksız rekabet halinde sadece rakiplere değil müşterilere, meslekî-ekonomik birliklere de dava açma hakkı tanınmıştır. Mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 48. maddesi ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 57. maddesindeki haksız rekabet düzenlemesinde sadece rakiplerin ekonomik kişiliklerinin korunması düşüncesi hakimdir. Mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 56. maddesinde ise toplumun ekonomik çıkarlarını haksız rekabet karşısında koruma düşüncesi hakimdir³¹⁶.

Türk Ticaret Kanunu'nun 54. maddesi ve Türk Borçlar Kanunu'nun 57. maddesinin haricinde devletin piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önleme görevini düzenleyen Anayasa'nın 167. maddesine dayanarak 1994 yılında kabul edilen 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun mevcuttur. Bu Kanun düzenlenirken, büyük ölçüde Roma Antlaşması'nın 85. ve 86. maddelerinden yararlanılmıştır.

Avukatlık hukukundaki reklam yasağı ile haksız rekabet arasında farklılık mevcuttur. Reklam yasağı kamu hukukunun meslek mensuplarına yönelik sınırlayıcı bir düzenlemedir. Reklam yasağı ile mesleğin ticarileşmesinin önlenmesi amaçlanır. Ancak Türk Borçlar Kanunu'nun haksız rekabet ile ilgili hükümleri özel hukukun bir parçasıdır. Bu hükümler ekonomik rekabeti korumayı amaçlar. Haksız rekabet, reklam yapılması ile ilgili değil onun içeriği ile ilgilidir. Haksız rekabet hükümleri

³¹⁵ Arkan, s. 311; Biyan, s. 89, 98; O. Gökhan Antalya, **6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Cilt: 1, Beta Yayıncılık, İstanbul, Ocak 2012, s. 515.

³¹⁶ Arkan, s. 307.

reklam yapılmasını yasaklamamakta, ancak yapılan reklam haksız rekabete neden olursa bu tür bir reklamı yasaklamaktadır³¹⁷.

Günümüzde avukatların haksız rekabet teşkil eden davranışları çeşitli şekillerde cereyan etmektedir. Bunlar, avukatın yargı organlarındaki görevli kişilerin kendisinin tanıdığı olduğunu ileri sürmesi; yargı organlarındaki önceki iş deneyimini, iş alma ve iş bitirmede ön plana çıkarma, gerçek değerinden ve de özellikle avukatlık ücret tarifesinde belirtilen miktardan daha düşük bir ücret ile iş alma, hukuka aykırı yollara başvurarak ve de özellikle komisyon vererek iş sağlama, belirli bir konunun uzmanı olduğunu ileri sürerek iş sağlama, kendini yanlış tanıtarak birikimi yeterli olmadığı halde bir işi almak ve reklam yasağına aykırı faaliyette bulunmaktır³¹⁸.

VII. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA AVUKATIN REKLAM FAALİYETİ

A. İngiliz Hukukunda Avukatın Reklam Faaliyeti

İngiltere’de avukatlık mesleği iki çeşide ayrılır. Bunlardan birincisini “Solicitor” (danışman avukat) oluşturur. Ondan fazla sayıda solicitor bir araya gelerek ortak büro oluşturup büro çerçevesinde çalışmaktadır. Barrister ise bizdeki avukat kavramına daha yakındır. Barrister, Solicitor’lara ve onların müvekkili olan davanın taraflarına hukukî görüşlerini aktarmakta, gerekli önerilerde bulunmakta, davayı yürütmektedir. Barrister’lar avukatlık görevi dışında başka bir iş yapamazlar³¹⁹.

Birleşik Krallık Baro Konseyi Meslek Kuralları’na³²⁰ göre 710.2 paragrafına bağlı olarak bir “barrister”, İngiliz Satış Tanıtımları ve Reklam Kanunu’na uyan eylemleriyle bağlantılı her reklam ve tanıtım faaliyetinde bulunabilir. Bu tanıtım ve reklam “barrister” unvanına sahip kişinin fotoğraflarını ve açıklamalarını, oran açıklamalarını, ücretlendirme yöntemlerini, hizmetlerinin nitelik ve kapsamı

³¹⁷ Biyan, s. 90.

³¹⁸ Remzi Demirkol, “Avukatlıkta Meslek Kuralları ve Etik”, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, s. 614-615.

³¹⁹ Gökalp, s. 87.

³²⁰ Council of Bars and Law Societies of Europe, “UK/England&Wales-Code of Conduct of the Bar Council”, http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/code_england_wales_b1_1188552401.pdf, (8.6.2013).

hakkındaki açıklamaları içerebilir. Bunun yanında bu tanıtım ve reklam, barrister unvanına sahip kişinin girmiş olduğu kamuya mal olmuş bir dava hakkındaki, davada temsil ettiği müşterinin ismini de içeren bir bilgiyi içerebilir. Tanıtım ve reklam, kamuya mal olmayan bir dava hakkında, müşterinin önceden açık ve yazılı izin vermesi şartıyla, “barrister”ın temsil ettiği müşterinin adını da içeren bilgiyi içerebilir (m. 710.1).

Bu tanıtım veya reklam yanlış ve yanıltıcı olma ihtimali taşımamalıdır. Avukatlığa, adalet yönetimine veya diğerlerine kamunun güvenini azaltmamalı ve avukatlığa gölge düşürmemelidir. Belirlenebilen barrister veya diğer meslek mensuplarıyla kalite açısından doğrudan karşılaştırma yapmamalı veya bu kişileri eleştirmemelidir. “Barrister”ın başarı oranı hakkındaki açıklamaları içermemelidir. Bu Meslek Kuralları dışındaki talimatları kabul etme konusunda rıza göstermemeli veya bu konudaki rızayı ima etmemeli, talimatları kabul eden kişileri sınırlamamalıdır. Tanıtım veya reklam, yöneldiği muhatabı kızdıracak derecede sık tekrarlanan veya rahatsız edici nitelikte olmamalıdır (m. 710.2).

Barrister, açılması beklenen davalar veya kendisinin şu anda vekil olduğu veya vekil olmayı umduğu veya çoktan vekil olarak girdiği mevcut davalar hakkında basına veya diğer medyaya açıklama yapmamalı, davadaki hukukî sorunlar veya vakıalar üzerine kamuya açıklama yapmamalıdır (m. 709.1).

709.1. maddesi, bir hukukî sorun üzerine akademik veya öğretim içerikli bir düşüncenin açıklanmasını engellemez (m. 709.2).

2011 tarihli Solicitor Düzenleme Otoritesi Meslek Kuralları’nın³²¹ 8. bölümünde reklam hususu yer almıştır. Bu bölümde “solicitor” unvanına sahip kişinin firması hakkında, kurum içinde veya başka diğer işletmeler hakkında nasıl reklam yapabileceği yer almaktadır. Burada ağır basan husus, reklamın yanıltıcı olmaması, müşterilerin veya diğerlerinin bilinçli tercihler yapabilmesini sağlayacak yeterlilikte bilgi verici olmasıdır. Reklamda kanuni düzenlemelere uyulmalı ve uyulması isteğe bağlı düzenlemelere saygı duyulmalıdır. Bu bölümdeki sonuçlar ilkelerin reklamın içeriğine nasıl uygulandığını göstermektedir. Yapılan reklamda şu sonuçlar elde edilmelidir:

³²¹ Council of Bars and Law Societies Of Europe, “UK/England&Wales- Code of Conduct of the Solicitors Regulation Authority”, <http://www.sra.org.uk/solicitors/handbook/code/content.page>, (9.6.2013).

1. Firmayla, kurum içiyle veya diğer başka işletmelerle ilgili tanıtım doğru olmalı, yanıltıcı olmamalı, hukuk hizmetleri hakkındaki hükümlere ve kamuya güveni azaltmamalıdır.

2. Ücretlendirmeye ilişkin tanıtım açıkça ifade edilmeli ve masrafları ve katma değer vergisini içerip içermediği açıkça belirlenmelidir.

3. Firma, kurum içi veya diğer başka işletmelerle ilgili tanıtımlarda kişiler veya telefon yoluyla insanlara istenmeden başvuruda bulunulmamalıdır.

4. Müşteriler veya kamu solicitor ve firma hakkında uygun bilgilere sahip olmalı, “solicitor”ın nasıl düzenlendiğini bilmelidir.

5. Başlıklı kağıt, web sitesi ve e-maillerde “Solicitor Düzenleme Otoritesi tarafından yetkilendirilmiş ve düzenlenmiştir” kelimesi olmalıdır. Ayrıca, sınırlı sorumlu ortaklıklarda veya şirketlerde firmanın kayıtlı ismi ve numarası, firma bir ortaklık ise veya tek avukattan oluşuyorsa “Solicitor Düzenleme Otoritesi” tarafından yetkilendirilenin altındaki isim ve “Solicitor Düzenleme Otoritesi”nin tahsis ettiği numara yer almalıdır.

“Solicitor”ın aşağıda belirtilen şekilde davranması reklamla ilgili ilkelere uyduğunu gösterir:

1. Diğer düzenlenen aktiviteler yürütüldüğünde, tanıtımın bu aktivitelerin nasıl düzenlendiğini göstermesi,

2. Firma çok disiplinli bir avukatlık ise avukatlıkla ilgili tanıtımın hangi hizmetlerin hukukî hizmet hangilerinin hukukî hizmet olmadığını açık kılması,

3. İngiltere ve Galler’in yargı yetkisi dışındaki yerlerde, bu ilkelere, uyulması isteğe bağlı olan düzenlemelere, o yerdeki reklamla ilgili düzenlemelere uygun reklam yapılması,

4. Solicitor ve diğer işletmeler birlikte hizmetlerini pazarlaması durumunda, her işletme tarafından sağlanan hizmetin açık bir şekilde belirtilmesi.

Aşağıda belirtilen şekilde Solicitor davranırsa, reklamla ilgili ilkelere uymadığı sonucuna varılır:

5. Sokaklarda, limanlara girişte, hastanede, kaza alanında insanlara, potansiyel müşterilerin iletişim bilgilerinin detaylarını toplamak için anket yapmak amacıyla başvurulması veya başka şekilde firmanın ve kurum içi uygulamanın reklamının yapılması,

6. Diğer insanların Solicitor'ın firması veya kurum içi uygulaması hakkında ilkelere aykırı tanıtım yapmasına izin verilmesi,
7. Gerçekçi olmayacak derecede düşük seviyede tutulan ortalama ücret hakkında reklam yapmak
8. Firmanın normal posta ücreti, telefon görüşmeleri, 2007 tarihli Kara Para Aklama Yönetmeliği'ne göre gereken özeni göstermesinden doğan yükümlülükler gibi genel giderlerinin reklamlarda harcama olarak tanımlanması
9. Sözkonusu olan ücretse, ortalama veya sabit ücret hakkında ödenebilecek ek ücretleri açık kılmaksızın reklam yapılması
10. Yöneticilerin hiçbirinin Solicitor olmaması durumunda, "Solicitor(s)" kelimesini içeren firma veya kurum içi uygulaması ismi veya tanımlamasının kullanılması
11. Başka işletmeler tarafından sağlanan hizmetin Solicitor'ın kendi firması veya kurum içi uygulaması tarafından sağlandığını belirten şekilde firma veya kurum içi uygulamasının reklamının yapılması
12. Firmanın veya kurum içi uygulamasının yöneticisi veya işçisinin kişisel statüsü hakkında yanıltıcı bilgiler üretilmesi.

B. Amerika Birleşik Devletleri'nde Avukatın Reklam Faaliyeti

Kara Avrupa'sında özellikle Almanya'da hukuk öğretimi hakim yetiştirmeye yönelmiştir. Kara Avrupa'sında avukatlık mesleği, adalet mekanizmasının bir organı olarak görülmekte ve meslek kamu hizmeti olarak değerlendirilmektedir. Buna karşılık Amerika Birleşik Devletleri'nde hukuk öğretimi, avukat yetiştirmeye yöneliktir. Avukatlık, deyim yerindeyse bir ticarî iş/işletme olarak görülmekte ve yüzlerce avukattan oluşan avukatlık şirketleri faaliyet göstermektedir³²². Amerika Birleşik Devletleri'nde mevcut olan avukatlık sistemi ile Kara Avrupası'ndaki avukatlık sistemi arasında yaklaşık kırk yıldır süren bir mücadele söz konusudur. Bu mücadelede galip gelen taraf Amerikan avukatlık sistemidir. Yaklaşık 800 yıllık geçmişi olan Kara Avrupası avukatlık sistemi tamamıyla yok olmasa da en önemli ilkeleri ve kurumları geçerliliğini yitirmeye başlamıştır. Kara Avrupası avukatlık

³²² Yılmaz, Avukatlık, ss. 203-204.

sistemi avukatlık faaliyetini tamamıyla serbest meslek olarak değerlendiren Amerikan avukatlık sistemine giderek daha fazla benzemektedir³²³.

Mevcut Amerikan avukatlık sisteminde avukatlık mesleği serbest bir meslektir. Diğer serbest meslekler gibi pazarın kurallarına tâbi olmalıdır. Avukatlık hizmetinin dolaşımı önündeki engeller kaldırılmalıdır³²⁴.

Amerika'da avukatlığı salt para kazanmak için değil aynı zamanda sosyal bir faaliyet olarak gören, adaletin gerçekleşmesine yardımcı olmaya dayanan klasik anlayış değil avukatlığı sadece para için icra etmeye dayalı bir yeni meslek anlayışı hakimdir. Bu anlayış, klasik sonrası anlayış olarak adlandırılabilir³²⁵.

Reklam konusunda en fazla serbestinin Amerika Birleşik Devletleri'nde olduğu söylenebilir. Amerika Birleşik Devletleri'nde avukatların reklam konusunda birçok imkanı mevcuttur. Avukatların bu imkanlarının olumsuz sonuçlar doğurduğu söylenemez³²⁶. Amerika Birleşik Devletleri'nde reklam hususunda bir federal düzenleme bulunmamaktadır. Her eyaletin bu konuda kendine özgü bir yasal düzenlemesi ve örf ve adet kuralı vardır. Bu kurallar eyalet barolarının ve Amerikan Barolar Birliği'nin düzenlemelerine dayanmaktadır. Federal Yüksek Mahkeme'nin (Supreme Court) bu düzenlemeleri Anayasa ile korunan ifade özgürlüğünü ihlal edip etmeme konusunda denetleme yetkisi mevcuttur³²⁷.

Amerikan sisteminde reklamın her çeşidi, reklamın yanlış ve yanıltıcı olmaması kaydıyla serbest bırakılmıştır. Bu konuda avukatlar kendi kendilerini denetleyeceklerdir. Reklamın bu boyutlara ulaşmasının en büyük nedenlerinden biri de avukatlık sisteminde şirketleşmesinin mümkün olmasıdır³²⁸. Amerika Birleşik Devletleri'nde reklam her ne kadar serbest olsa da, Avukatlık Kanunları ve meslek kuralları ile reklamın istenmeyen sonuçları önlenmeye çalışılmıştır³²⁹.

Amerika Birleşik Devletleri Barolar Birliği, 1907 yılında çıkardığı bir genelgeyle reklam yapmayı tamamen yasaklamıştı. Birlik, böylece kişilerin yanıltılmaması ve hukuk sistemine duyulan güvenin zedelenmemesini amaçlıyordu. Ancak 1970'li yıllarda reklam yasağı hususunda tartışmalar yaşanmaya başlandı. Bu

³²³ Halûk İnanıcı, ss. 276-277.

³²⁴ İnanıcı, Avukatlık Mesleği, s. 277.

³²⁵ İnanıcı, Avukatlıkta Şirketleşme, s. 94.

³²⁶ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 572-573.

³²⁷ Akcan ve Ercan, s. 91.

³²⁸ Karapehlivan, ss. 48-49.

³²⁹ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 573.

tartışmalar, Federal Yüksek Mahkeme'ye kadar taşındı. Mahkeme, bu hususta yol gösterici kararlar verdi. Bu kararlar, avukatın reklam yapıp yapamayacağı, yapabilecekse bunun ölçüsünün ne olacağı konusunda belirleyici oldu³³⁰.

Amerika Birleşik Devletleri'nde avukatların reklam yapmasının önü ilk kez aşağıda ayrıntılı olarak açıklanan Federal Yüksek Mahkeme'nin 27 Haziran 1977 tarihinde vermiş olduğu bir kararla açılmıştır³³¹. “Bates et al v. State Bar of Arizona” isimli ünlü davanın davacıları John Bates ve Van O'Steen idi. Davacılar 1972 yılında Arizona Devlet Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuşlardı. İki yıl sonra bu avukatlar bir hukuk bürosu açtılar. Amaçları adli yardıma hak kazanamayan ve mütevazî bir gelir düzeyine sahip olan kişilere az miktarda avukatlık ücreti karşılığında hukukî yardım sağlamaktı. Bu avukatlar ücretleri düşük tutmak için, sadece anlaşmalı boşanma, anlaşmalı evlat edinme, basit iflas, isim değişiklikleri gibi basit davaları kabul ettiler. Onların iş modellerinin başarısı yüksek iş hacmine bağlıydı. Yeterli iş hacmi oluşturmak için 22 Şubat 1976 tarihinde “The Arizona Republic” isimli günlük yayımlanan bir gazeteye ilan verdiler.

İlan açık bir şekilde reklam olarak nitelendirilmişti. Reklamda büronun Phoenix şehir merkezinde yer alan adresi ve telefon numarası veriliyordu. 1976'da Arizona Eyalet Barosu, bu eyalet içinde avukatların hizmetleri konusunda reklam yapmasını kesin bir şekilde yasakladı. Eyalet barosu Bates ve O'Steen hakkında disiplin işlemleri başlattı. Disiplin Kurulu, Bates ve O'steen'in altı aydan az olmamak üzere görevden uzaklaştırılması için öneride bulundu. Bates ve O'steen Arizona Yüksek Mahkemesi'ne başvurdu. Yüksek Mahkemeden işlemlerin yeniden incelenmesi talebinde bulundular. Avukatın reklamının mutlak bir şekilde yasaklanmasının Sherman Antitröst (Antitröst, kartelleşmeyi engelleyici) Yasa'sına ve Anayasa'da yapılan birinci değişikliklere (First Amendment) aykırı olduğunu ileri sürdüler. Mahkeme her iki talebi de reddetti. Sherman Antitröst Yasası uygulanmadı. Amerikan Anayasa Mahkemesi daha önceden, ilk Anayasa değişikliklerine göre, eczacıların reçeteli ilaçların fiyatları konusunda reklam yapmalarının yasaklanamayacağına hükmetmişti. Buna rağmen, mahkeme gerekçesinde avukatın reklamının özel bir değerlendirmeye tâbi olmasının söz konusu olduğunu belirtti. Bu

³³⁰ Akcan ve Ercan, s. 91.

³³¹ Wikipedia The Free Encyclopedia, “Bates et al v. State Bar Of Arizona, 27.06.1977, No. 76-316”, http://en.wikipedia.org/wiki/Bates_v._State_Bar_of_Arizona, (16.05.2013).

değerlendirmelerle avukatın reklamı Birinci Anayasa Değişiklikleri'nin kapsamı dışında kalıyordu. Bununla beraber mahkeme, Bates ve O'Steen hakkında uygulanacak yaptırımı kınama olarak değiştirdi. Mahkeme, reklamın iyiniyetle yapılmasını gerekçe göstererek reklamın müeyyidesinin ağırlığını azalttı. Bir hakim, Mahkeme'nin kararına karşı oy verdi. Hakim, karşı oy yazısında, avukatın reklam yasağının hukuk hizmetleri hakkında kamunun bilgi alma hakkını ihlal ettiğini belirtti ve yasağın bu nedenle Birinci Anayasa Değişikliği'ni ihlal ettiği sonucuna vardı.

Amerikan Anayasa Mahkemesi, yapılan sözlü yargılama sonucunda baronun geleneksel olarak, avukatın hizmetleri hakkında reklam yapmasını yasaklama pozisyonunu aldığını belirtti. Baronun aslında her avukatın sabit müvekkillerinin olduğu, avukatın yapmış olduğu iyi işin kendisine kazandırdığı şöhretin, kaçınılmaz olarak diğer kişilerin de o avukatın hizmetini aramaya yönlendireceği yönünde bir önyargısı olduğunu ifade etti.

Anayasa Mahkemesi, Parker vs. Brown davasında içtihat olarak konulan devlet eyleminin muafiyeti konusundaki kuralın, Arizona Barosu'nun avukatın reklamı konusunda getirdiği yasağa uygulanması açısından Arizona Mahkemesi'nin vermiş olduğu kararı haklı buldu. Yüksek Mahkeme, Arizona Yüksek Mahkemesi'nin Sherman Kanunu'na dayanan talebini reddetmesini onayladı. Avukatların 1. Anayasa Değişikliği'ne dayanan talebi konusunda ise Yüksek Mahkeme, ilanın salt ticarî ilişkiler önermesi gerekçesiyle 1. Anayasa Değişikliği hükümlerinin koruması dışına çıkamayacağına hükmetti. Ayrıca, ticarî ilanın, serbest piyasa sisteminde kamunun mantıklı davranabilmesine olanak tanıyan, kamuya ürünlerin ve hizmetlerin mevcudiyeti, doğası ve fiyatları hakkında bilgi verme şeklinde önemli toplumsal çıkarlara hizmet ettiğini belirtti. Potansiyel ticarî ilişkiler hakkında dinleyicinin bilgi alma konusunda menfaatinin önemli olduğunu ifade etti.

Mahkeme, Arizona Barosu'nun avukatın reklamı konusundaki koymuş olduğu yasağı, serbest bilgi akışını engellemeye, kamuyu bilgisiz bırakmaya hizmet ettiği şeklinde niteledi. Mahkeme, Bates ve O'Steen'in yayınladığı ilanın çeşitli hizmetleri, ödenecek ücretleri, adres ve telefon numaralarını listeleyen muhtemel olan en temel ilanlardan biri olduğunu vurguladı. Bu iddiadaki ihtilafın merkez

noktası avukatların yapmış oldukları belirli hizmet için istedikleri fiyatın reklamını yapıyor olmalarıydı.

Arizona Eyalet Barosu hukukçular arasındaki uzmanlık durumunu sürdürme isteğini avukatların reklamını yasaklama için bir meşrulaştırma olarak görüp temyize başvurdu. Eyalet Barosu, reklamın avukatın saygınlık ve onur duygusunu zedeleyeceğini, avukata müvekkilin duyduğu güvenin, müvekkili temsilde ekonomik saiklerin ortaya çıkması yoluyla zedeleneceğini; mesleğin, kamuda oluşan onurlu imajını lekeleyeceğini ileri sürdü.

Mahkemeye göre, avukatlar tarafından yapılan reklam doğası gereği yanıltıcı değildi. Bates ve O'Steen'in hizmetleri açık bir şekilde reklama tâbiydi. Her hizmet için talep edilen fiyat biraz farklılaşmasına, hukuk hizmetleri misli olmamasına rağmen, avukat ilan edilen fiyatta gerekli işleri yaptığı sürece bu gerçekler reklamı yanıltıcı yapmaz. Mahkeme, hukuk hizmetleri için yapılan reklamlarla hizmet ücretinin yaklaşık olarak ifade edilmesinin, kamu açısından, o hizmetin ücretini tamamıyla bilinmez kılmaktan daha da faydalı olacağını belirtmiştir.

Avukatın reklamının önemsiz davaları açma konusunda avukatları cesaretlendireceği yönündeki Arizona Eyalet Barosu'nun iddiaları ile ilgili olarak, Mahkeme, nüfusun %70'ine hukuk hizmetlerinin ulaşmadığı ya da yeterli hizmet verilmediğini tespit ederek Amerikan Barosu'nun iddiasını asılsız bulmuştur. Mahkeme, çok büyük sayıdaki değerli davanın, müvekkilin davayı açmasında isteği ve yeteneği olan avukat bulunmadığından dolayı yürütülemediğini belirtmiştir. Ayrıca, reklam yasaklarının sağlanan hukuk hizmetlerinin kalitesinin sürdürülmesinde etkisiz bir araç olduğunu tespit etmiştir. Mahkemeye göre, avukatların reklam yapmasına izin vermenin, eyalet barosunun soruşturacağı ve kovuşturacağı samimi olmayan, tsunami dalgaları gibi gelen iddialarla sonuçlanmasına inanmak için neden yoktur. Reklam yoluyla insanları kandıran her avukatın yerine, başka binlerce açık sözlü, dürüst, samimi avukat bulunabilecektir.

Sonuç olarak Amerikan Federal Yüksek Mahkemesi, Arizona Barosu'nun avukatın reklamını tamamen yasaklamasının, Birinci Anayasa'da Değişikliği'nde öngörülen ifade hürriyetini ihlal ettiğine hükmetti. Mahkeme, eyaletlerin; avukatların yanlış, aldatıcı, yanıltıcı reklamlar yapmasını yasaklamasına izin veriyordu. Eyaletler, avukatların ısrarla kişilerden iş isteyebilme davranışları ile ilgili

düzenlemeler yapabilecek, kamunun yanıltılmamasını sağlamak için avukatın reklamı konusu hakkında yasal uyarılarda bulunabilecek, avukatın reklamının zamanı, yer ve biçimi hususunda makul başka sınırlamalar koyabilecektir. Amerikan Federal Mahkemesi kararına bir hakim katılmamış ve karşı görüşünü yazmıştır. Hakim, avukatın müvekkili temsil etmesinin değerini belirlemenin zor olduğunu belirtti. Bu nedenle müvekkillerin, belirli ve reklamı yapılmış bir fiyat karşılığında verilen hizmetin kalitesini değerlendirmelerinin zor olduğunu dile getirdi. Bates ve O'Steen'in, ücretlerin makul olduğu iddiasının, doğru bir iddia olduğunu değerlendirebilmenin mümkün olmadığını ifade etti.

Amerikan uygulamasında, reklam yapma (advertising) ile müşteri kapma (solicitation) kavramları arasında bir ayrım yapılmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde müşteri kapmaya yönelik hareketlere izin verilmemektedir. Müşteri kapma, hukukî yardıma muhtaç olan belirli bir kimseye avukatın yazılı veya sözlü olarak doğrudan doğruya başvurmasıdır. Ancak Federal Yüksek Mahkeme, daha sonraki tarihlerde verdiği kararlarda, eyaletlere müşteri kapma konusunda yasaklama ile ilgili olarak tanımış olduğu bu yetkide bazı sınırlamalar getirmiştir. Federal Yüksek Mahkeme bu kararlarında³³², belli bir kişiyi değil de belli bir mağdur olmuş kesimi hedef alan reklamlara izin vermiştir. Federal Yüksek Mahkeme, "Columbus Bar Association vs. Zauderer Case" olarak adlandırılan olayda, belli bir ürünü korunmak amacıyla kullanan ama zarar gören kadınlara yönelik olarak gazeteye ilan veren avukatı disiplin cezası ile cezalandıran baronun kararını Anayasaya aykırı bulmuştur. Federal Yüksek Mahkeme, başlangıçta müşteri kapmayı kesin olarak yasaklamış olmasına rağmen, "müşteri kapma" olarak adlandırılan bu eylemleri bile bazı şartlarda mümkün görmüştür. Bu eylemler için bile artık reklam yapma özgürlüğünün var olduğu söylenebilir³³³.

Amerikan Yüksek Mahkemesi vermiş olduğu kararlarda, avukatın uzmanlık alanını ilan etmesinin basın özgürlüğü ve vatandaşın bilgi edinme hak ve özgürlüğü çerçevesinde ele alınması gerektiğini belirtmiştir³³⁴.

³³² FindLaw For Legal Professionals, "Columbus Bar Association vs. Zauderer, 31.12.1997, No. 97-867", <http://caselaw.findlaw.com/oh-supreme-court/1259336.html>, (9.6.2013), Justia.com US Supreme Court Center, "Shapiro vs. Kentucky Bar Association, 13.6.1988, No. 87-16", <http://supreme.justia.com/cases/federal/us/486/466/case.html>, (9.6.2013).

³³³ Akcan ve Ercan, ss. 92-93.

³³⁴ Akcan ve Ercan, s. 97.

Amerika Birleşik Devletleri’nde avukatların reklam uygulamasının reklam çılgınlığına dönüştüğü söylenebilir. Televizyon ve radyo kanallarında önceden hazırlanmış avukatların reklam filmleri ve bildirileri yayınlanmakta, yerleşim yerlerinde reklam panoları, bankalar ve duvarlar avukatların reklam yapması amacıyla kullanılmaktadır. Avukatlar ücretsiz telefon hatları, danışma merkezleri kurabilmektedir. Büroda çalışan elemanların özellikleri, büroya katılacak yeni elemanlarla ilgili reklamlar yapılabilmektedir. Amerikan avukatlar dava sonuçlanıncaya kadar ücret alınmayacağı, dava kaybedildiğinde ise masrafların davayı kaybeden avukata ait olacağı, ücretlerde indirimle gidileceği yolunda reklamlar yapmaktadır³³⁵. Avukatlık mesleği bir ticarî faaliyet olarak görülmekte ve avukatlar bir işletme sahibi olarak algılanmaktadır. Avukat için iş sahibinin çıkarı ile adalet anlayışının çatışması önemli değildir. Avukat iş sahibi ile özdeşleşmektedir³³⁶. Bu tür yapılan reklamlar özellikle Türk hukukunda kabul edilemeyecek, disiplin cezası gerektirecek niteliktedir.

C. Almanya’da Avukatın Reklam Faaliyeti

1. Kanuni Düzenlemeler

a. Tarihi Gelişim

Almanya’da çok eski zamanlardan bu yana özellikle birtakım güzel konuşan avukatlık mesleği mensupları hakkında olumsuz düşünceleri olan üst düzey yetkililer avukatların kendi yeteneklerini överek müşterilerini arttırmalarına katı bir şekilde karşı koymuştu. 1775 tarihli Avukatlık Kanunu’nda şöyle deniliyordu³³⁷: “Kimse ülkede göçebe gibi yaşama, davalarını reklam etme, çiftçileri ürkütme, onların yanında çok içme teşebbüsünde bulunamaz. Herhangi bir kamu görevlisi, kendisine bırakılan bir bölgede böyle bir kişiye rastlarsa ve böyle yasak teşebbüsleri yakalarsa, avukatı hemen tutuklamalıdır.” Devletin gözetimi sadece mesleğin onurunu korumak ve avukatı haksız rekabetten korumak için değildi, aynı zamanda gereksiz davaları

³³⁵ Karapehlivan, s. 48.

³³⁶ Demirkol, s. 615.

³³⁷ Henssler ve Prütting, s. 317.

önleme amacı da söz konusuydu. Mahkemelerin ve diğer devlet kuruluşlarının, tahrik edici avukatların giderek artan arzularıyla meşgul edilmesi korkusu mutlakiyetle yönetilen Alman devletlerinde pek yaygındı. Öfkesi kadar avukatlara karşı güvensizliği ile de bilinen Prusya Kralı I. Friedrich Wilhelm, 1739 yılında Berlin Eyalet Mahkemesi Başkanı Cocceji'ye yazdığı yazıda şunu belirtiyordu: “Eğer ... bir avukat veya vekil insanları ayaklandırma teşebbüsünde bulunursa, eski bayağı şeyleri dava ederse, Kral böyle bir avukat veya vekili yargılama yapmadan asacaktır ve daha fazla nefret uyandırmak için O'nun yanında bir de köpek astırılacaktır”.

19. yüzyılın başlangıcında avukatlıkta reklamın yasak olmasını savunan görüşler mevcuttu. Onlara eşlik eden mesleğin yükselmeye başlayan itibarı ve özgüveni, özgür avukatlığın uygulamaya geçirilmesini sağladı. Reklamın reddedilmesi, özellikle Prusya'da ticarî işlerin üstünde görülen mesleğin onuruyla gerekçelendirildi. Meslekte yol almış avukatların arkadan gelen genç meslektaşlarıyla rekabet etme korkusu da bilinç dışı bir rol oynamıştı³³⁸.

1878 yılında Avukatlık Kanunu Tasarısı kabul edildiğinde, bütün Alman devletlerinde yürürlükte olan avukatın standart meslekî görünümü henüz katı bir hal almamıştı. Bu özellikle her reklama müsaade edilmemesinde geçerliydi. Kanun koyucu Meslek Kuralları'nın 28. maddesinde meslekî yükümlülükleri sadece genel hükümlerle belirtmekle yetinmişti ve somutlaştırma konusunda Onur Kurulu'na güvenmişti. Bu şüphesiz genel bir reklam yasağını çabuk bir şekilde yerleştirdi. 1883 yılında Onur Kurulu, en yüksek disiplin makamı olarak, reklamın avukatın onuruyla bağdaşmadığını tespit etmişti. Birçok avukat, bu sert reklam yasağına uymakta zorlanmıştı, çok sayıda kınama kararı verilmişti. Ancak Onur Kurulu bu konudaki sert tutumunu sürdürdü ve bu yasağa yönelik içtihatlarını aynı yönde devam ettirdi. Mesleğin onuruna yapılan devamlı vurgunun arkasında gerçekte rekabetin korunması görüşünün bulunduğu hep biliniyordu³³⁹.

Alman hukukunda avukatlık federal hukuk kuralları ile düzenlenmiştir. Federal Avukatlık Kanunu (BRAO) 1 Ağustos 1959 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Alman Federal Avukatlık Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasına göre, avukat serbest bir meslek icra eder. Kanun'un 2. maddesinin 2. fıkrasına göre avukatın

³³⁸ Henssler ve Prütting, s. 317.

³³⁹ Henssler ve Prütting, s. 317.

faaliyetinin bir ticarî faaliyet olmadığı belirtilmiştir. Bu hükümlerin avukatın reklamı konusunda önemli etkileri vardır.

Avukatların reklam yapıp yapamayacakları, reklam yapabilecekler ise bu reklamın sınırlarının nasıl çizilmesi gerektiği konusu Almanya’da da öteden beri tartışma konusudur. Avukatın reklamı menfaatlerin temel noktası olduğu için hem doktrinde hem de mahkeme içtihatlarında ayrıntılı olarak ele alınmıştır³⁴⁰. Alman hukukuna, Amerika Birleşik Devletleri’nde reklam yasağı konusunda mevcut olan liberal görüşlerin yapmış olduğu etki sonucunda bu konu halen tartışılmaya devam etmektedir³⁴¹. Almanya’da avukatların sayısı sürekli artmaktadır. Vekâlet ve müvekkil yarışması sürekli daha sertleşmektedir ve avukatların hak arayan topluma iş görme edimlerini çekici gösterme menfaatleri sürekli güçlenmektedir. Bunun tam zıttı olarak geleneksel ve düzenlenmiş, serbest meslek erbabının reklam hakkı bulunmaktadır³⁴².

Almanya’da eskiden avukatlık mesleğindeki reklam, mesleğin haysiyetiyle bağdaşmaz görülüyordu. Reklam kesinlikle yasaklanmıştı. 1973 yılında Meslek İlkeleri’nin 2. maddesinde bu tespit edilmişti. Değişen koşullar altında Alman Anayasa Mahkemesi, meslek özgürlüğünün etkisiyle reklamı uygun buldu. Alman Federal Avukatlık Kanunu’na patent avukatları ve hukuk avukatlarının meslek haklarında yeni düzenleme yapan 2 Eylül 1994 tarihli “Avukatlık Meslek Hukukunun Yeniden Düzenlenmesine Dair Kanun” ile 43b maddesi eklendi. Anayasa Mahkemesi’nin 14 Temmuz 1987 tarihli kararı³⁴³ ile geçmişteki reklam yasağının geçersizliğini tespit ettikten sonra avukatın reklam hakkına ilişkin bir kanuni düzenlemeye gerek duyulmuştu³⁴⁴. Alman Anayasa Mahkemesi’nin vermiş olduğu birden çok karar Alman Federal Avukatlık Kanunu’nun 43b, 59b, 191a ve

³⁴⁰ Brigitte Borgmann, Antje Jungk, Holger Grams, **Anwaltshaftung Systematische Darstellung der Rechtsgrundlagen für die anwaltliche Berufstätigkeit**, 4. völlig neu bearbeitete Auflage, Verlag C. H. Beck, München, 2005, s. 21.

³⁴¹ Akcan ve Ercan, s. 87.

³⁴² Carsten Menebröcker, “Anwaltswerbung-Was ist Erlaubt?”, **Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Praxis im Immaterialgüter- und Wettbewerbsrecht**, Sayı: 9,2010, s. 189.

³⁴³ BVerfGE, 14.7.1987, U. 76-171, “BVerfGE 76, 171 Ständesrichtlinien” <http://www.servat.unibe.ch/dfr/bv076171.html>, (12.6.2013).

³⁴⁴ Christian Wagner ve Frank Hansen, **Der Rechtsanwalt Grundlagen des Anwaltsberufs**, 1. Auflage, Alpmann Schmidt Juristische Lehrgaenge Verlagsges, Münster, 2005, s. 54; Wolfgang Hartung ve Volker Römermann, **Berufs- und Fachanwaltsordnung : Europäische Berufsregeln - CCBE, Bundesrechtsanwaltsordnung (§§ 43-59m BRAO)** ; Kommentar, 4. Auflage, Beck, München, 2008, ss. 878-879; Christian Rumpf, “Türk Hukuku İle Mukayese Edildiğinde Almanya’da ve Avrupa’da Avukatların Reklam Hakkı”, **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı:1, 2010, s. 147.

devamındaki maddelerin 2 Eylül 1994 tarihli Kanun ile değişmesine neden oldu. Ayrıca bu kararlar Kanun'un 6. ve devamındaki maddelerde hem bazı hükümlerin ilave edilmesinde hem de mevcut hükümlerin değiştirilmesinde etken oldu³⁴⁵. Avukatların reklam yapmasına meslekî faaliyet hakkında şekil ve içerik olarak gerçek bilgi vermek ve istisnai durumlarda vekalet verilmesine yönelik olmamak kaydıyla izin verildi³⁴⁶.

Alman Federal Avukatlık Kanunu'nun 59b maddesinde Alman Federal Barosu'nun görevleri arasında bir tüzükle Avukatlar için Meslek Kuralları'nın içinde avukatların meslekî hak ve yükümlülüklerinin ayrıntılı olarak belirtilmesi sayılmıştır. Avukatlar için Meslek Kuralları 1997 yılında yürürlüğe girdi ve 6 ilâ 10. maddelerinde Alman Federal Avukatlık Kanunu'nun 43b maddesindeki avukatın reklam hakkını, Kanun'un 59b maddesi, 2. fıkrası, 3. bendinde verilen yetkiye dayanarak somutlaştırdı³⁴⁷.

b. Avukatların Reklam Yapmasını Etkileyen Faktörler

Alman mahkemelerinin, zaman içerisinde avukatların faaliyetlerini reklam vasıtasıyla tanıtılabilmeleri hakkını tanımasını, avukatlık meslek hukukunda ve Avukatlık Kanunu'nda bulunan iki temel ilke etkilemiştir. Bu ilkelerden birincisi, avukatlık mesleğinin icrasının ekonomik bir faaliyet olmasıdır. Bu avukatlık faaliyetinin ticarileştirilmesi anlamına gelmez. Avukat, ekonomik hayatın içerisinde yer almaktadır. Avukat, sadece yaşamını sürdürmek için değil kendisini ekonomik güvence altına almak için de ekonomik faaliyetlerini sürdürmek isteyecektir. 2010 yılı itibariyle seksen milyonu aşkın insanın yaşadığı Almanya'da, 130.000'den fazla avukat bu mesleği icra etmektedir. Avukatlar giderek daralan bir piyasada faaliyet göstermektedir. Bu nedenle avukatlar arasında gerçek bir rekabet yaşanmaktadır. Rekabet, avukatların kendi yetenek ve kalitesine uygun müvekkil bağlantıları edinebilme ve bağlantı kurma imkanı tanınmasına neden olmuştur. Diğer yandan ise günümüzde müvekkil, avukatı seçiminde artık sadece kişinin avukat unvanına sahip

³⁴⁵William E. Feuerich, Dag Weyland, Rüdiger Brüggemann ve Gregor Böhnlein, Bundesrechtsanwaltsordnung mit BORA, FAO, PartGG, EuRAG und PAO Kommentar, 8. Auflage, Verlag Franz Vahlen, München, 2012, s. 1256.

³⁴⁶Wagner ve Hansen, s. 54.

³⁴⁷Wagner ve Hansen, s. 54; Rumpf, s. 147.

olup olmadığına bakmamaktadır. Müvekkil kendi kriterlerine uygun avukatı seçen, bir tüketici konumundadır³⁴⁸.

Avukatların reklam yapmasını etkileyen ikinci ilke ise avukatın yargının tarafsız bir organı olmasıdır. Bu ilke avukatın, müvekkilin menfaatlerini subjektif bir yaklaşımla koruyamaması anlamına gelmez. Ancak, avukatın hukukun uygulanmasında sahip olduğu objektif bir görevi vardır. Avukat, mahkeme içtihatlarının geliştirilmesinde, hukukun yorumlanmasında ve gelişmesinde önemli bir rol oynar. Avukata kanunlar ile başka kimselere tanınmayan haklar tanınmış ve yüklenmediği görevler yüklenmiştir. Avukatın mesleğinde göstermesi gereken özel bir özen yükümlülüğü vardır. Avukatlık mesleği, hem meslekî yaşamda hem özel yaşamda ciddiyet ve sorumluluk gerektiren bir iştir. Avukatın faaliyetleri, müvekkillerinin kaderini belirleyici nitelikte olabilir. Bu nedenle avukatın hizmeti, vitrinde sunulan mal ile bir tutulamaz. Avukat bir piyasa aktörü değildir. Bu nedenle avukata sınırsız bir reklam yapma hakkı tanınamaz³⁴⁹.

c. Günümüzdeki Kanuni Düzenlemeler

(1). Alman Federal Avukatlık Kanunu

Alman hukukunda, üç husus meslek etiği kapsamında kabul edilmiştir: Bunlardan birincisi, avukatın bağımsızlığıdır. İkincisi, avukatın sır saklama yükümlülüğüdür. Üçüncüsü ise avukatın tarafla ve hakimle olan ilişkileridir. Avukatın reklamı, meslek etiği kapsamında değerlendirilmemiştir³⁵⁰.

Avukatların iş ilişkilerinde kendini anlatım hakkı kendi sınırlarını genel dürüstlük hukukunda (Haksız Rekabete Karşı Kanun) ve avukatların reklam hakkına ilişkin özel hükümlerinde bulmaktadır³⁵¹.

Federal Alman Avukatlık Yasası'nın 43b maddesi avukatların reklamına sadece bu reklam meslekî faaliyet hakkında şekil ve içerik olarak nesnel açıklamada bulunmak şartıyla ve münferit durumlarda bir vekalet verilmesine yönelik olmamak

³⁴⁸ Rumpf, s. 146.

³⁴⁹ Rumpf, ss. 146-147.

³⁵⁰ Hakan Pekcanitez, Avukatlıkta Meslek Kuralları ve Etik, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, s. 673.

³⁵¹ Menebröcker, s. 189.

şartıyla izin vermektedir. Bununla beraber meslekî uygulama düzenlemesi olarak bu hüküm Anayasa'nın 12. maddesinin 1. fıkrasının 2. cümlesi ışığında yorumlanır ve uygulanır. Bundan sonra oranlılık ilkesinin koruması altında kamu menfaati nedeniyle reklam hakkının savunmasının sınırlanmasının meşruiyetine ihtiyaç duyulur. Alman Federal Avukatlık Kanunu'nun 43b paragrafı, karşıt kavram kanıtı yoluyla yorumlanırsa prensip olarak avukatlar tarafından yapılan reklama eğer reklam şekil ve içerik olarak gerçek dışı değilse veya münferit olarak bir vekalet verilmesi hedeflenmiyorsa izin verilir. Federal Alman Avukatlık Kanunu'nun 43b paragrafı, Alman Anayasası'nın 12. maddesi 1. fıkrası 2. cümlesiyle uyumlu olarak yorumlanan Avukatlık Meslek Kuralları'nın 6 ilâ 10. paragrafı tarafından somutlaştırılmaktadır³⁵².

Almanya'da avukatların reklamı hususunda göz önüne alınması gereken diğer bir hukukî düzenleme ise Haksız Rekabeti Önleme Kanunu'dur. Avukatlık hizmetleri piyasasında mesleğini icra eden avukat, rekabet hukukuna ilişkin kurallara uymalıdır.

Haksız Rekabeti Önleme Kanunu'nun 4. paragrafının 11. bendi Alman Federal Avukatlık Kanunu'nun 43b paragrafı ve Avukatlık Meslek Kuralları'nın 6 ilâ 10. paragrafı ile dürüstlük kuralı çerçevesinde birlikte değerlendirilmelidir. Hem Alman Federal Avukatlık Kanunu'nun 43b paragrafını hem de Alman Avukatlık Meslek Kuralları'nın 6 ilâ 10. paragrafını ihlal edici reklam, Alman Haksız Rekabet Kanunu'nun 3. paragrafı 1. fıkrası uyarınca caiz olmayan ticarî davranış olarak değerlendirilir³⁵³.

Alman Federal Avukatlık Kanunu'nun 43b maddesi, aşırıya kaçmamak ve yanıltıcı olmamak şartıyla avukatların meslekleri ile ilgili reklam yapmalarına izin vermiştir. Ancak belirli bir olayda iş almak amacıyla yapılan reklamlara Kanun izin vermemektedir. Kanun'un yapmış olduğu bu ayrıma dikkat etmek gerekir.

Alman Federal Avukatlık Kanunu'nun 43b maddesi avukatlara kural olarak reklam yapma özgürlüğünü tanımıştır. Ancak bu özgürlüğe üç bakımdan sınırlama getirilmiştir: Öncelikle, avukat sadece avukatlık faaliyeti ile ilgili olarak karşı tarafı bilgilendirmek amacıyla reklam yapabilir. İkinci sınırlama, bu bilgilendirmenin şekil

³⁵² Menebröcker, s. 189.

³⁵³ Menebröcker, s. 189.

ve içerik olarak nesnel bilgi vermesi ile ilgilidir³⁵⁴. Üçüncü sınırlama ise yapılan reklamın belirli bir olayda iş almaya yönelik olmamasıdır.

Bu hüküm, avukatın piyasadaki varlığını ve hizmetlerini kamuya açıklama gerekliliğini dikkate almıştır. Aynı zamanda, avukatın hukuk yaşamında özellikle korunması gereken rolünü dikkate aldığından, Alman Federal Anayasası'nın 12. maddesi ile de uyumludur. Hüküm, Anayasa tarafından korunan mesleği icra etme hakkının bir unsuru olan reklam yapma hakkını, ölçülülük ilkesinin unsurları olan amaca uygunluk, gereklilik ve orantılılık ilkeleriyle bağdaşan bir şekilde sınırlayıp korumaktadır³⁵⁵.

Federal Yüksek Mahkeme, Alman Federal Avukatlık Kanunu'nun 43b maddesini yorumlamış ve reklam yapmanın sınırlarını çizmiştir. Mahkeme, gösterişli ve aşırı olan, mesleğin mahiyetiyle bağdaşmayan reklamlara yasak getirmiştir. Verilen hizmetleri gerçeğe uygun bir şekilde bildirmeyen reklamlar da yasaklanmıştır. Potansiyel müvekkillerle doğrudan temasa geçme yasağı, vekalet alınması hedefi bulunduğu sürece geçerli görülmüştür³⁵⁶.

Örneğin, bir avukatın lokantada yemek yerken bir kişinin evini yaptırmak için inşaat ruhsatı alamadığını öğrenip ertesi gün o kişiye göndermiş olduğu bir yazıyla işini takip etme teklifinde bulunması reklam yasağına tâbidir. Ancak rekabetin çok olduğu bir yerde bürosunu yeni açan, imar hukukunda uzman bir avukatın, telefon rehberinden inşaat sektöründe iş yapan firmaları arayıp, o bölgede yeni bir büro açtığını ve özellikle imar hukuku alanında hizmet vereceğini bildirmesi reklam yasağı kapsamında değildir. Bu eylem "Mailing" olarak adlandırılmaktadır³⁵⁷. Ancak "Mailing" eylemini yasal bulmayan mahkeme kararları da mevcuttur. Hamburg Yüksek Eyalet Mahkemesi, sermaye yatırımcılarına yöneltilen ve muhataplarının yatırımlarının riskinin arttığını belirten, ekinde doldurulması istenen bir vekalet formu taşıyan "Mailing"ın yasal olmadığına hükmetmiştir³⁵⁸.

³⁵⁴ Akcan ve Ercan ise Alman Avukatlık Kanunu'nun 43b maddesinde getirilen ikinci sınırlamanın, bilgilendirmenin gerek biçim gerekse içerik yönünden amaca uygun, yani, avukatlık mesleğinin gereklerine ve sadece karşı tarafı bu konuda bilgilendirmeye yönelik olması gerekliliği ile ilgili olduğunu belirtmiştir (Akcan ve Ercan, s. 88).

³⁵⁵ Memiş, Reklam Yasağı, s. 723; Rumpf, s. 147.

³⁵⁶ Rumpf, ss. 147-148.

³⁵⁷ Rumpf, s. 148.

³⁵⁸ OpenJur Die Freie Juristische Datenbank, "OLG Hamburg, 2.6.2005, U.126-04", <http://openjur.de/u/85567.html>, (12.6.2013); Rumpf, s. 148.

Mailing reklam tekniği ile normal bilgi veren reklam arasındaki sınırın belirlenmesi konusunda güçlükler yaşanmaktadır. Aynı şekilde mailing reklam tekniği ve vekâlet verilmesi hedefine yönelik potansiyel müvekkillerle temasa geçme arasındaki sınırın belirlenmesi konusunda da güçlükler yaşanmaktadır. Örneğin, Düsseldorf Yüksek Eyalet Mahkemesi bir kararında kiraya verenin birden çok kiracısına bilgi mektubu yollayıp, kira sözleşmesinde yer alan belli maddelerin hükümsüzlüğüne dair kazandığı bir davayla reklamını yapan avukatın eylemini potansiyel müvekkillerle iletişime geçme olarak değerlendirmemiştir. Halbuki daha sonra avukat, belirtmiş olduğu telefon numaralarını arayanlara, kira sözleşmesini ücret karşılığında gözden geçireceğini söylemiştir. Sözleşmede belirli farklılıkların bulunması halinde kiraya verenle hemen iletişime geçeceğini belirtmiştir. Ancak Freiburg Yüksek Eyalet Mahkemesi, zarara uğrayan, hukuk danışmanlarına ihtiyacı olan sermaye yatırımcılarını hedef alıp temasa geçme eyleminin yasak olduğunu belirtmiştir. Reklamın bu durumda vekâlet verilmesini hedeflediğini belirtmiştir³⁵⁹. Aşağıdaki değinilecek olan Alman Avukatlık Meslek Kuralları ile sorunun çözümü daha da kolaylaştırılmıştır. Alman Avukatlık Meslek Kuralları'nın 6. maddesi bu anlamda Alman Avukatlık Kanunu'nun 43. maddesini tamamlamıştır³⁶⁰.

(2). Avukatlık Meslek Kuralları

Almanya'da avukatların reklam yapması ile ilgili hukukî dayanaklardan biri de Alman Avukatlık Meslek Kuralları (BORA, Berufsordnung für Rechtsanwälte) olmaktadır. Alman Avukatlık Meslek Kuralları, Federal Baro tarafından ana tüzük çerçevesinde çıkarılmış olduğundan kanun seviyesinde kabul edilmemektedir. Bu nedenle, geçmişte bazı Alman mahkemeleri, reklam yapma hususunda vermiş oldukları kararlarda Alman Avukatlık Meslek Kuralları'nı dikkate almamışlardır³⁶¹.

Alman Federal Avukatlık Kanunu'nun 43b maddesinde düzenlenen “münferit durumda bir vekâlet almaya yönelik” yasak Meslek Kuralları'na tekrar eklenmemiştir. Belki de bu durum, tüzük toplantısında bazı üyelerin aslında ilk

³⁵⁹ Rumpf, ss. 148-149.

³⁶⁰ Rumpf, s. 149.

³⁶¹ Rumpf, s. 147.

fıkradaki genel hükmün yasağı da içerdiğini belirtmesi nedeniyle gerçekleşmiş olabilir³⁶².

Meslek kuralından kuralın münferit durumda bir vekâlet almaya yönelik yasak içerdiği anlamı çıkarılamaz. Tam metin böyle açık bir yasağı içermemektedir. Avukatın hizmet verme teklifi hakkında gerçek bilgilerle münferit bir vekaletin reklamını yapması düşünülebilir. Şüphesiz ki Alman Federal Avukatlık Kanunu'nun 43b maddesine her halde öncelikle uyulmalıdır³⁶³.

Alman Avukatlık Meslek Kuralları'nın 6. maddesinde avukatın reklam yapma hakkı ve bu konuda sınırlamalar daha ayrıntılı düzenlenmiştir. Bu maddenin ilk fıkrasında, avukatın, hizmet edimleri hakkında ve kendisi hakkında, verilen bilgiler objektif ve meslekle ilgili olduğu sürece, bilgilendirme yapabileceği belirtilmiştir.

Meslek Kuralları'nın 6. maddesinin 2. fıkrasında başarı bilgisinin ve ciro sayısının verilmesinin hukuka aykırı olduğu belirtilmiştir. Müvekkil açık bir şekilde rıza göstermişse, müvekkiller ve vekâlet hakkında yapılan açıklamalar hukuka uygundur.

Meslek Kuralları'nın 6. maddesinin 2. fıkrası ile üçüncü kişilerin de hakları korunmuştur. Çünkü müvekkil hakkında açıklama yapılması, sadece o müvekkilin buna izin vermesi halinde mümkün olacaktır³⁶⁴.

Nürnberg Yüksek Eyalet Mahkemesi, Alman Avukatlık Meslek Kuralları'nın bu fıkrasının Alman Anayasası'nın 3. ve 12. maddesine aykırı olduğuna hükmetmiştir³⁶⁵.

Meslek Kuralları'nın 6. maddesinin 3. fıkrasında avukatın, üçüncü kişilerin, avukatın kendisine yasak olan reklamı avukat için yapmasına katkıda bulunamayacağı belirtilmiştir.

Meslek Kuralları'nın 6. maddesi reklam araçları bakımından bir sınırlama getirmemektedir. Almanya'da mahkemeler reklam araçlarının mahiyetini bu maddede belirtilen genel reklam ilkeleri çerçevesinde değerlendirecektir. Almanya'da avukatlar gazete ilanları ile reklam yapabilmektedir. Avukatların

³⁶² Hartung ve Römermann, s. 879.

³⁶³ Hartung ve Römermann, s. 879.

³⁶⁴ Rumpf, s. 149.

³⁶⁵ "OLG Nürnberg, 22.6.2004, 3 U 334/04", http://web.archive.org/web/20041108042759/www.justiz.bayern.de/olgn/rspr/pdf/u_3u334_04.pdf, (12.6.2013).

kendilerini web sayfalarında tanıtmasının sınırları, rekabet hukuku ve Meslek Kuralları'nın 6. maddesi ile çizilmiştir. Avukatlıkla ilgili olmayan sınırlamalar ise saklıdır. Örneğin, Telekomünikasyon Hizmetleri Kanunu'nun 6. maddesi uyarınca web sayfası sahibinin ve varsa hangi meslek kurallarına bağlı olduğunun ilgili web sayfasında bildirilmesi zorunluluğu avukatlıkla ilgili olmayan sınırlamalardandır.

Bu hükümlerin yorumlanması ve uygulaması, Alman Anayasa'sının 12. maddesinde düzenlenmiş bulunan teşebbüs özgürlüğü ve 5. maddesinde düzenlenmiş bulunan ifade özgürlüğüne uygun olmalıdır. Ayrıca, bu hükümlerin yorumlanması ve uygulanması, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesinde düzenlenen ifade özgürlüğüne de uygun olmalıdır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesinde ise ifade özgürlüğü düzenlenmiştir. Sözleşme'nin 10. maddesinin ilk fıkrasına göre *“herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tâbi tutmalarına engel değildir.”*

Sözleşme'nin 10. maddesinin 2. fıkrasına göre *“görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayınlanmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar ve yaptırımlara tâbi tutulabilir.”*

Alman Anayasası'nın 12. maddesinin ilk fıkrasına göre, bütün Almanlar özgür bir şekilde mesleğini, işyerini, öğrenim yerini seçme hakkına sahiptir. Meslek icrası kanun tarafından veya kanun nedeniyle düzenlenebilir. Görüldüğü üzere Anayasa hükmü, sadece mesleğin seçimi özgürlüğünü değil aynı zamanda mesleğin icrası özgürlüğünü de kapsamaktadır. Bu nedenle diğer temel haklar ve Anayasa ile korunan menfaatler bu özgürlüğün sınırlarını belirler. Anayasanın yorumlanması sırasında hak ve menfaatler birbiriyle çatışırsa, bunlar ölçülülük ilkesi göz önünde

bulundurularak bağdaştırılacaktır³⁶⁶. Anayasa'nın 12. maddesi ile korunan meslek özgürlüğünün kapsamına reklam da dahil olmak üzere mesleğe ilişkin ifadeler de girmektedir. Avukat, potansiyel müvekkillerini vermiş olduğu hizmet için bilgilendirmeye ihtiyaç duyar. Anayasa'nın 12. maddesinde düzenlenen meslek icra etme özgürlüğü nedeniyle, avukatlar kamuyu bilgilendirme konusunda yetkilidirler. Bu nedenle avukatlar kural olarak meslekî faaliyetleri hakkında reklam yapabilirler³⁶⁷.

Alman Anayasası'nın 5. maddesinin ilk fıkrasına göre, herkes düşüncelerini yazılı, sözlü ve görsel olarak açıklama, yayma ve kamusal erişilebilir kaynaklara engelsiz bildirmek hakkına sahiptir. Radyo ve film yoluyla basın özgürlüğü ve haber verme özgürlüğü garanti altına alınır. Sansür gerçekleşemez.

Alman Anayasası'nın 5. maddesinin 2. fıkrasına göre, bu haklar sınırlarını bütün kanunların hükümlerinde, gençliği koruyan kanunun sahip olduğu amaçta ve insan onurunda bulur.

ç. Almanya'da Reklam Yasağına İlişkin İçtihatlar

Avukatların reklam yapmasına ilişkin Alman mahkemeleri kararı çok sayıda olmasına rağmen, bu kararlar istikrar kazanamamıştır. Bu kararların bazılarına örnek verilirse:

- Alman Federal Mahkemesi, internette yer alan “Menfaatlerinizin en optimal şekilde temsil etmek üzere daha bugünden sekiz avukat emrinizdedir.” şeklindeki reklamda “optimal temsil” ibaresinin dava edilmesi üzerine vermiş olduğu kararda, bu reklamın, diğer unsurların da tarafsız olması durumunda yasak kapsamında olmadığını belirtmiştir³⁶⁸.

- Nürnberg Yüksek Eyalet Mahkemesi, avukatlık bürosunun ciro verileriyle reklam yapılabileceğini, ancak “Orta Ölçekli Firmaların Uluslararası Piyasada 1

³⁶⁶ Rumpf, s. 146.

³⁶⁷ Kleine-Cosack, s. 151.

³⁶⁸ Der

Bundesgerichtshof, <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&nr=32537&pos=0&anz=1>, (8.6.2013); Rumpf, s. 150.

Numaralı Tercih” veya “Alman Orijinli En İyi Serbest Muhasebeci/Mali Müşavir ve Avukat Bürosu” şeklindeki ibareleri övgü sınırını aşmış olarak değerlendirmiştir³⁶⁹.

- Federal Anayasa Mahkemesi, spor hukuku dalında uzmanlaşmış bir avukatın, büro broşüründe sporda kazanmış olduğu şahsi başarılarına yer verebileceğini belirtmiştir³⁷⁰.

- Alman Federal Anayasa Mahkemesi vermiş olduğu bir kararda avukatın, hizmeti gerçekten sunabildiği takdirde, “kapsamlı hukuk danışmanlığı” yaptığına dair reklam yapabileceğini belirtmiştir. Avukatın yapmış olduğu reklamda, meslek bilgilerini sürekli geliştirdiğine yer verebilmesine imkan tanımıştır³⁷¹.

- Hamburg Yüksek Eyalet Mahkemesi, zarar gören uzman yatırımcıları konusunda uzmanlaşan bir avukatlık bürosunun, İnternet sayfasında belli bir firmadan dolayı zarar görmüş olabileceklerini düşündüğü yatırımcılara hitap ederek, açılacak toplu davada davayı kazanma oranlarını belirtmesi, vekâlet verilmesine yönelik özel bir form bulundurması, konuyla ilgili diğer bilgiler sunabileceğini belirtmiştir³⁷².

- Alman Federal Mahkemesi, bir avukatlık bürosunun yayınladığı sirkülerde, seçkin kişileri öğle yemeğine davet edebileceği ve hukukî sorunlarının tecrübeli avukatlar aracılığıyla cevaplanması teklifinde bulunabileceğini belirtmiştir³⁷³.

d. Almanya’da Reklam Hakkının Kullanımına İlişkin Örnekler

Almanya’da günümüzde avukatların dışında avukatların kurmuş oldukları dernek gibi kişi topluluklarının da reklam kampanyası düzenledikleri görülmektedir. Bu reklamların otobüs ve metrolara verilmesi yanında broşür, internet bannerı, takvim, açacak, buz kazıyıcı, şemsiye, çanta, tükenmez kalem, sırt çantası, şapka, şeker, çakmak ve not defteri üzerinde reklam niteliğini taşıyan sloganları görmek

³⁶⁹ OLG Nürnberg, Urt. v. 22.6.2004-3 U 334/04, (**Bundesrechtsanwaltskammer Mitteilungen**, 2004, Sayı: 4, ss. 184;186).

³⁷⁰ Das BundesVerfassungsgericht, “BVerfG, 04.08.2003, 1 BvR 2108/2”, http://www.bverfg.de/entscheidungen/rk20030804_1bvr210802.html, (8.6.2013).

³⁷¹ Das BundesVerfassungsgericht, “BVerfG, 28.02.2003, 1 BvR 189/03”, (http://www.bundesverfassungsgericht.de/entscheidungen/rk20030228_1bvr018903.html, (8.6.2013).

³⁷² IWW Institut Praxiswissen auf den Punkt Gebracht “OLG Hamburg, 06.10.2004, 3 U 82/02”, <http://www.iww.de/quellenmaterial/042530>, (8.6.2013).

³⁷³ EWIR Online. De, “BGH, 1.3.2001, U 14/669”, <http://ewir-online.de/3d557e6f5dfd69a5ac606d2d4baaa555>, (8. 6. 2013).

mümkündür. Avukat dernekleri üzeri baskılı promosyon ürünleri satâbilmektedir. Slogan içeren broşür ve benzeri materyaller ücretsiz olarak avukatlar tarafından kendi bilgileri eklenerek kullanılabilir³⁷⁴.

Reklamlarda işlenen genel tema, bir hukukî uyumsuzluğa düşüldüğünde veya danışma konusunda avukata ihtiyaç olduğudur. Reklamlarda yer almış bazı sloganlar şöyledir:

- . Koruyucu meleğiniz hukuk mezunu!
- . Maliye sorar, avukatınız cevaplar.
- . Ne kadar emekli maaşı aldığınız emeklilik belgenizde yazar, ne kadar almaya hakkınız olduğunu avukatınız söyler.
- . Dikkat! Avukatsız bir inşaat sözleşmesi güvensizdir.
- . Avukatsız imza atmayın!
- . Eğer bir avukata ihtiyacınız olduğundan emin değilseniz, kesinlikle bir avukata ihtiyacınız vardır.
- . Gerçek bir avukat sadece davanızı bilmez, sizi de tanır.
- . Bir avukata gidin, mecbur kalmadan önce!
- . Bir avukat maliyetlidir, avukatsız olmak daha da maliyetlidir.
- . İyi bir danışma/n pahalıdır, kötü bir danışma/n daha da pahalıdır.
- . Sırlarınızı herkese anlatın; anlattığınız kişi, avukat olduğu sürece³⁷⁵.

Yapılan reklam kampanyaları, ülkedeki avukatlara ilişkin reklam mevzuatına aykırı değildir. Ülkede yapılan reklamların bağımsız reklam ajansları aracılığıyla değil de baroların anlaştığı reklam ajansına hazırlattırılmış olması, avukatın reklam yaparken meslektaşlarını kötüleyecek bir ifadeye bulunmasını engellemektedir. Reklam kampanyaları avukatlık piyasasındaki artan rekabetin kamuoyunda tanınır olmayı zorunlu hale getirmesi ve rekabetin sadece serbest piyasada değil hizmet sektöründe de kendini iyice hissettirmesi nedeniyle yapılmaktadır³⁷⁶.

³⁷⁴ Oğuz Kaan Doğan ve Mete Han Doğan, “Koruyucu Meleğiniz Hukuk Mezunu”, **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 1, 2010, s. 309.

³⁷⁵ Doğan ve Doğan, ss. 309-310.

³⁷⁶ Doğan ve Doğan, s. 310.

Ç. Avusturya’da Avukatın Reklam Faaliyeti

Avusturya Avukatlık Kanunu’nun 10. maddesi 5. fıkrasına göre “*Avukat, meslekî faaliyetleri hakkında gerçek ve nesnel bilgi vermesi ve meslekî yükümlülüklerine uymak şartıyla reklam yapabilir*³⁷⁷.”

Avusturya’daki Avukatların Uluslararası Faaliyetler Yoluyla Hizmetlerini Sunması, Hizmetin Serbest Dolaşımı ve de Avrupalı Avukatların Şube Açması Hakkında Kanun’un 38. maddesine göre “Bu Kanun’da yer alan “Avrupalı Avukat” unvanını kullananlar meslekî tanıtım ve reklamlarında bu unvanı kullanamazlar³⁷⁸.”

Aynı Kanun’un 43. maddesine göre “Bu Kanunda yer alan “Uluslararası faaliyet gösteren avukat” unvanını kullananlar, bu unvanı meslekî tanıtım ve reklamlarında kullanamazlar.”

Avusturya’da 1977 tarihli “Avukat Adaylarının Eğitimi, Avukatın Yükümlülüklerinin Kontrolü ve Avukatlık Mesleğinin İcrası” isimli Yönetmelik³⁷⁹ de vardır. Bu yönetmeliğin 45 ilâ 50. maddelerinde “Avukat ve Kamu” başlığı altında avukatın reklamı düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin 45. maddesinin ilk fıkrasında “*Avukatın reklamını özellikle avukatlık hizmet kalitesiyle yapabileceği*” belirtilmiştir.

Yönetmeliğin 45. maddesinin ikinci fıkrasında “*Reklam eğer gerçek, objektif; mesleğin onur ve itibarı, yasaların uygulanması kapsamında avukatın fonksiyonları yanında yükümlülükleri ile de uyumlu ise hukuka uygundur.*”

Yönetmeliğin 45. maddesinin üçüncü fıkrası ise şöyledir:

“*Reklama özellikle şu hallerde izin verilmemiştir:*

- a) *Saldırgan reklam yoluyla kendini övme*
- b) *Meslek mensuplarına karşı yapılan karşılaştırmalı reklam*
- c) *Zor durumdan faydalanarak vekâlet elde etme*

³⁷⁷Jusline Österreich, “Rechtsanwaltsordnung”, <http://www.jusline.at/index.php?cpid=ba688068a8c8a95352ed951ddb88783e&lawid=7&paid=10> (8.6.2013); Rumpf, s. 151.

³⁷⁸Jusline Österreich, EIRAG (EuropäischesRechtsanwaltsgesetz), Verbot der Wervendung der Bezeichnung “europäischer Rechtsanwalt “ als Berufsbezeichnung und in der Werbung” <http://www.jusline.at/index.php?cpid=ba688068a8c8a95352ed951ddb88783e&lawid=164&paid=38>, (8.6.2013).

³⁷⁹ Council of Bars and Law Societies of Europe, “Richtlinien für die Ausübung des Rechtsanwaltsberufes und für die Überwachung der Pflichten des Rechtsanwaltes (RL-BA 1977)”, http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/rl_ba11052009pdf1_1247040386.pdf, (8.6.2013).

d) *Vekaletname örneklerini üçüncü kişilere, belirsiz çevrelere aktarılması şartıyla teslim etme*

e) *Müvekkillerin rızası olmaksızın müvekkillerin adının söylenmesi*

f) *Vekalet sağlamak için yarar sağlamak ve yarar sunmak*

g) *Başarı sayısı veya ciro sayısına dayanarak reklam.*

Yönetmeliğin 46. maddesine göre, “Avukat, üçüncü kişiler veya özellikle medya yoluyla kendisi için mesleğe aykırı reklam yapılmamasını, kendisinden beklenebilir şekilde sağlamak zorundadır.”

Yönetmeliğin 47. maddesine göre, “Avukat medya ile ilişkilerinde meslekî yükümlülükleri olduğu gibi, mesleğin itibarı, onuru, müvekkillerinin çıkarını da göz önünde bulundurmak zorundadır. Bir vekaletin yürütülmesinde medyada yapılan yayına, eğer yayın müvekkilin hukuka uygun çıkarlarına aykırı değilse ve müvekkilden açıkça izin alınmışsa, izin verilmiştir.”

Görüldüğü üzere avukatlara çok sınırlı da olsa uzmanlıkları ile ilgili bilgi verme imkanı tanınmıştır. Ancak avukatlık mesleğiyle bağdaşmayan reklamların yapılmasına da izin verilmemiştir³⁸⁰.

Avukatlar, Yönetmeliğin 45. maddesi uyarınca meslekî faaliyetlerinin kalitesi hakkında reklam yapabilirler. Avukat, gerçeğe aykırı olmamak ve karşı tarafı yanıltmamak şartıyla şahsı ve meslekî faaliyetleri hakkında bilgi verebilir. Böylece avukat, akademik unvanı, avukatlık faaliyeti ile bağdaşabilecek diğer unvanları, bildiği yabancı diller hakkında bilgi verebilir³⁸¹.

Avusturya’da avukatlar meslek kurallarına aykırı bir şekilde belirli kişi ve kuruluşlara yardım teklif etmekten çekinmeli, objektif bakımından yanlış beklentilere yol açmamalı, vekalet ücreti üzerinden veya müvekkillerinin isimleri üzerinden meşru olmayan avantajlar sağlamaktan çekinmelidir³⁸².

Avusturya’da günümüzde Avusturya Barolar Birliği tarafından reklam kampanyaları düzenlenmektedir. Bu kampanyalardan birinde yer almış sloganlardan bazıları şöyledir:

. Bir hakka sahip olmakla onu elde etmek arasındaki fark, sizin avukatınızdır.

. Avukatınıza her şeyi itiraf edebilirsiniz.

³⁸⁰ Akcan ve Ercan, s. 90.

³⁸¹ Akcan ve Ercan, s. 90.

³⁸² Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 106.

- . Beyaza (çıplak) imza, sizi çıplak bırakabilir.
- . Manevi tazminat, acılarınızı dindirebilir³⁸³.

Yapılan reklam kampanyaları, ülkedeki avukatlara ilişkin reklam mevzuatına aykırı görülmemektedir. Ülkede yapılan reklamların bağımsız reklam ajansları aracılığıyla değil de, baroların anlaştığı reklam ajansına hazırlattırılmış olması, avukatın reklam yaparken meslektaşlarını kötüleyecek bir ifadeyle bulunmamasını sağlamaktadır. Reklam kampanyaları avukatlık piyasasındaki artan rekabetin kamuoyunda tanınır olmayı zorunlu kılması ve rekabetin sadece serbest piyasada değil hizmet sektöründe de kendini iyice hissettirmesi nedeniyle yapılmaktadır³⁸⁴.

D. İsviçre’de Avukatın Reklam Faaliyeti

İsviçre hukukunda şu anda “Federal Avukatlık Kanunu” bulunmamaktadır. Her kantonun kendi avukatlık kanunu vardır³⁸⁵. Ayrıca, “Avukatların Serbest Dolaşımı Üzerine Federal Kanun” bulunmaktadır. Bu kanun, İsviçre Konfederasyonu Federal Meclisi tarafından, İsviçre Federal Anayasası’nın 95. maddesine dayanarak çıkarılmıştır. Kanun’un çıkarılmasına bir diğer dayanak ise 21 Haziran 1999 tarihli İsviçre Konfederasyonu ve Avrupa Topluluğu ve ona üye olan ülkeler arasında yapılan, serbest dolaşıma ilişkin olan anlaşma olmuştur. Kantonların avukatlık kanunlarında reklam ile ilgili ya açık bir düzenleme olmamakta ya da Avukatların Serbest Dolaşımı Üzerine Federal Kanun’a yollama yapılmaktadır³⁸⁶.

Avukatların Serbest Dolaşımı Üzerine Federal Kanun’un 12. maddesi meslek kurallarını düzenlemektedir. Bu meslek kurallarından reklam ile ilgili olanı, maddenin 1. fıkrasının d bendinde düzenlenmektedir. Bu düzenlemeye göre, avukatlar, objektif kalması ve kamunun bilgi ihtiyacını karşılaması şartıyla reklam yapabilir.

³⁸³ Doğan ve Doğan, s. 310.

³⁸⁴ Doğan ve Doğan, s. 310.

³⁸⁵ Erdener Yurtcan, “Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Avukatlık Mesleğine İlişkin Bazı Düşünceler, **İÜHFM Doğumunun 100. Yılında Atatürk’e Armağan**, İstanbul 1982, Cilt: 45-47 Sayı: 1-4, s. 909; Akcan ve Ercan, s. 89; Memiş, Reklam Yasağı, ss. 722-723.

³⁸⁶ Örneğin, Bern Kantonu’nun Avukatlık Kanunu’nun 9. maddesine göre “Avukatların Serbest Dolaşımı Üzerine Federal Kanun’a göre söz konusu olan meslek sırları ve meslek kuralları, taraf vekilli olarak yetkilendirilen avukatlar hakkında geçerlidir.”(Für die zur Parteivertretung berechtigten Anwaeltinnen und Anwaelte gelten die Berufsregeln und das Berufsgeheimnis nach dem BGFA). Kanton Bern Staatskanzlei, “Kantonales Anwaltsgesetz”, http://www.sta.be.ch/belex/d/BAG-pdf/BAG_06-94.pdf, (8.6.2013).

İsviçre Avukatlık Meslek Kuralları'nın³⁸⁷ 16. maddesinde avukatın reklamı düzenlenmiştir. 16. maddenin ilk fıkrasına göre *“Avukatlar reklamını yapabilir.”* Hükmün ikinci fıkrasına göre *“Bu reklam gerçeğe uygun olmalı, meslek sırrını korumalı, meslekî faaliyetle gerçek bir ilgisi olmalıdır.”*

E. Avrupa Birliği Hukuku'na Göre Avukatın Reklam Faaliyeti

Uluslararası ilişkilerin gelişmesi sonucu Amerikan hukukunun Avrupa Birliği hukuku üzerindeki etkileri artmıştır. Avrupa Birliği'nde mesleği bir araya gelerek icra konusunda yeni seçenekler aranmaktadır³⁸⁸. Avrupa Birliği'nde henüz avukatlık hukuku alanında temel ilkeler oluşturulamamıştır. Avukatlık meslek hukukunda bir birlik oluşturulması konusunda temkinli davranılmaktadır. Çünkü, bir avukatın müvekkili ile ilişkileri ülkeden ülkeye, hatta bölgeden bölgeye farklılıklar göstermektedir. Avrupa Birliği'nde şu anda mevcut siyasi irade, birliğe üye ülkelerin geleneksel hukuk ve yargı yapısının çekirdeğine müdahale etmemek yönündedir³⁸⁹.

Daha sonra Avrupa Topluluğu adını alacak Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran antlaşma olan Roma Antlaşması'nda “Topluluğun Temelleri” başlıklı ikinci bölümün “Kişilerin, Hizmetlerin ve Sermayenin Serbest Dolaşımı” başlıklı üçüncü ayırımında yer alan 60. maddeye göre hizmet, bu antlaşma anlamında ücret karşılığı sağlanan; eşyaların, kişilerin ve sermayenin dolaşımı ile ilgili hükümlerin kapsamına girmeyen işlerdir. Hizmetler özellikle endüstriyel karakterli faaliyetleri, ticarî karakterli faaliyetleri, esnafî faaliyetlerini, meslek faaliyetlerini içermektedir. 60. maddenin 2. fıkrasına göre, yerleşme hakkıyla ilgili bu bölümdeki hükümler (m. 52-58) saklı kalmak kaydıyla, hizmet sağlayan kişi, hizmet sağlanan ülkede, o ülkenin kendi vatandaşlarına uyguladığı aynı koşullarla geçici olarak faaliyet sürdürebilir.

Avukatın kişisel reklamı dahil Avrupa Birliği Avukatlık Meslek Kuralları, Meslek Kurallarının 1.4. maddesine göre “Avrupa Topluluğu Avukatlarına, 22 Mart 1977 tarih ve 77/249 sayılı direktifte açıklandığı şekilde uygulanacaktır.”

³⁸⁷Council Of Bars and Law Societies Of Europe, “Schweizerische Standesregeln”, http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/code_switzerland_de4_1188553292.pdf , (8.6.2013).

³⁸⁸ Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, ss. 99-100.

³⁸⁹ Rumpf, ss. 154-155.

Bu kuralların yer yönünden uygulanma şekli ise Kurallar'ın 1.5 maddesinde belirtilmiştir. Bu maddeye göre “*Milli sınırlar içinde uygulanabilecek kuralların gittikçe gelişme gösteren uyumuna engel olmamak şartıyla aşağıdaki kurallar, avukatın Avrupa Topluluğu içindeki sınır ötesi etkinliklerine uygulanacaktır. Sınır ötesi etkinliklerden anlaşılan:*

a) *Diğer bir üye devlet avukatı ile meslekî ilişkiler,*

b) *Avukatın şahsen bulunmadığı bir diğer üye devlette sürdürdüğü etkinlikler.”*

Avrupa Birliği hukukunun uygulanması ile ilgili olarak bir üye devletin avukatı, hukukî faaliyette bulunacağı başka bir üye devletin barosunun meslek kurallarına uymak zorunda kalabilir. Bu durumda avukat, bu meslek kuralları hakkında da bilgi edinmekle yükümlüdür³⁹⁰.

Avrupa Barolar Konseyi (Council of Bars and Law Societies of Europe (CCBE)) genel kurulunun 28 Ekim 1988’de gerçekleştirdiği toplantıda Avrupa Birliği Avukatlık Meslek Kuralları kabul edilmiştir³⁹¹. Bu meslek kuralları günümüz ihtiyaçlarına cevap verebilecek, çerçeve niteliğinde meslek kurallarıdır. Avrupa Birliği üyesi ülkelerin baroları bu kuralları kendi kuralları ile birlikte uygulamaktadır³⁹². Avrupa Barolar Konseyi’nin 28 Kasım 1998 ve 6 Aralık 2002’de gerçekleştirdiği genel kurul toplantılarında bu meslek kuralları değiştirilmiştir. Bu kurallar oldukça az sayıda zorlayıcı normlar içermektedir³⁹³.

Avrupa Birliği Meslek Kuralları’nın amaçları Avrupa Birliği Avukatlık Meslek Kuralları’nın 1.3.1 maddesinde ve 1.3.2. maddesinde yer almıştır. 1.3.1. maddenin ilk fıkrasına göre, “*Avrupa Topluluğunun giderek yerleşmesi ve avukatın bu topluluk içindeki çalışmalarının sınırlar ötesi alanlarda yoğunlaşması sonucu, kamu yararı doğrultusunda, artık avukata aslen hangi baroya mensup olursa olsun topluluk içinde tâbi olacağı tek tip meslek kurallarının belirlenmesi zorunlu olmuştur.”*

³⁹⁰ Saraç, s. 46.

³⁹¹ Engin Karaman, “Avrupa Birliği Barolar Konseyi (CCBE) Meslek Kuralları Perspektifinde Türkiye Barolar Birliği (TBB) Meslek Kurallarının Kritik Edilmesi”, **Ankara Barosu Dergisi**, 2005, Sayı: 2, s. 90; Saraç, s. 45; Rumpf, s. 155.

³⁹² Karaman, ss. 90-91.

³⁹³ Rumpf, s. 155.

1.3.1. maddenin 2. fıkrasına göre, “Topluluk içinde uygulanacak meslek kurallarının bir tanımını yapmanın en önemli amacı, 22 Mart 1977 tarih ve 77/249 sayılı Topluluk talimatının 4. maddesinde öngörüldüğü üzere, değişik meslek kurallarının uygulanmasından ortaya çıkabilecek zorlukların önlenmesidir.”

Avrupa Birliği Avukatlık Meslek Kuralları’nın 1.3.2 maddesinin ilk fıkrasına göre “C.C.B.E. Bünyesinde toplanmış avukatlık mesleği ile ilgili kuruluşların temsilcileri, aşağıda hüküm altına alınmış kuralların,

- Şimdiden AT barolarının ortak düşüncelerinin bir ifadesi olarak kabul edilmesini,

- En kısa sürede ulusal ve/veya topluluk prosedürleri uyarınca, avukatın AT içindeki sınırlar ötesi etkinliğine uygulanmasının sağlanması,

- Meslek kurallarından ulusal düzeyde yapılacak her gözden geçirme (revizyon) sırasında bu kurallarını dikkate alınmasını, böylelikle AT meslek kurallarının giderek artan bir ölçüde uyumunun sağlanmasını temenni etmektedirler.

Bu meslek kurallarının sınırlar ötesi faaliyetlere uygulanması söz konusu olduğunda, avukat, üyesi bulunduğu baronun kuralları ile, ancak, bu sonuncuların, Avrupa Topluluğu Avukatları Meslek Kuralları ile bağdaştığı ölçüde bağlı olacaktır.”

Avukatın kişisel reklamı Avrupa Birliği Avukatlık Meslek Kurallarının³⁹⁴ “Genel İlkeler” başlıklı 2.6. maddesinde düzenlenmiştir. Kuralların 2.6.1. maddesine göre,

“Bir avukat, toplumu hizmetleri hakkında bilgilendirme hakkına bu bilginin doğru ve yanıltıcı olmaması, gizlilik yükümlülüğüne ve mesleğin diğer esas değerlerine saygılı olması şartıyla sahiptir.

Kuralların 2.6.2. maddesine göreyse “Avukatın kişisel reklamını yazılı basın, radyo, televizyon, diğer elektronik ticarî iletişim araçları veya başka araçlarla yapmasına reklamın doğru ve yanıltıcı olmaması, gizlilik yükümlülüğüne ve mesleğin diğer esas değerlerine saygılı olması şartıyla izin verilmiştir.”

³⁹⁴ Council of Bars and Law Societies Of Europe, “Charter of Core Principles Of The European Legal Profession And Code Of Conduct For European Lawyers”, http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/EN_Code_of_conductp1_1306748215.pdf, (8.6.2013).

Reklam yasağı ile ilgili mevzuatın ihlal edilmesi durumunda disiplin soruşturması veya kovuşturmasına muhatap olan avukatlar savunmalarında, mevcut kural ve uygulamaları eleştirmektedir. Bu avukatlar, Türkiye'nin Avrupa ile olan entegrasyon sürecini ve Avrupa avukatlarının faaliyetlerini gerekçe göstermektedirler³⁹⁵.

Avukatın reklam faaliyetiyle ilgili millî düzenlemelerin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı olup olmadığı tartışması Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne de taşınmıştır. "Casado Coca v. Spain" davası bu tartışmaların söz konusu olduğu davalardan biridir³⁹⁶. Casado Coca isimli bir avukat İspanya'da Barselona şehrinde 1979 yılında avukatlık hizmetine başlamıştı. Vermiş olduğu hizmetlerin reklamını içeren ilanları düzenli olarak yerel gazetelere vermiş, çeşitli işletmelere mektup göndererek kendi hizmetinden yararlanmalarını önermiştir. Barselona Baro Konseyi, avukat hakkında çok sayıda şikayetin olması nedeniyle, avukat hakkında disiplin soruşturmaları başlatmıştır. 1981 yılında disiplin işlemleri sonucunda avukata kınama ve uyarma cezaları verilmiştir. 1982 yılının Ekim ayında Valldoreix Sakinleri ve Gayrimenkul Sahipleri Derneği'nin haber bülteninde avukatın ismini, avukatlık unvanını, büro adresini ve telefon numarasını içeren bir ilan yayınlanmıştır. 5 Nisan 1983 tarihinde Barselona Baro Konseyi avukat Casado Coca'ya daha ağır bir disiplin cezası verdi. 3 Haziran 1983 tarihinde bu kararı Ulusal Baro Konseyi onaylamıştır. Avukat idare mahkemesine başvurmuş, İspanyol Anayasa'sının 20. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir. İspanyol Bölgesel Yüksek Mahkemesi, 11 Mayıs 1987 tarihinde avukat aleyhine karar vermiştir. Avukat mahkeme kararına karşı kanun yoluna başvurmuştur. 23 Eylül 1988 tarihinde Yüksek Mahkeme, avukatın temyiz başvurusunu reddetmiştir. Avukat, Yüksek Mahkeme'nin kararına karşı Anayasa Mahkemesi'ne itiraz etmiştir. Anayasa Mahkemesi, 17 Nisan 1989 tarihinde vermiş olduğu kararda, Anayasa'nın 20. maddesinin reklam hakkında uygulanmadığına hükmetmiştir.

Uyuşmazlık Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önüne geldiğinde, hükümet Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesinin somut olaya uygulanmasına

³⁹⁵ Saraç, s. 46.

³⁹⁶ Utrecht School of Law Netherlands Institute of Human Rights, "Casado Coca v. Spain", <http://sim.law.uu.nl/SIM/CaseLaw/hof.nsf/e4ca7ef017f8c045c1256849004787f5/8656375463bf7d5cc1256640004c2887?OpenDocument>, (10.07.2013).

itiraz etti. Böyle bir reklamın maddenin koruma altına aldığı ifade özgürlüğünün alanına girmediğini savundu. Mahkeme, 10. maddenin kâr elde etme amacı olup olmadığı ayrımı yapılmaksızın herkese uygulanacağını belirtti. Hükmün sadece belirli tip düşüncelere, bilgilere, özellikle politik nitelikli açıklama şekillerine uygulanmayacağını, bunun yanında sanatsal açıklamalara, ticarî nitelikteki bilgilere hatta hafif müziğe, televizyonda yapılan reklamlara da uygulanacağını belirtmiştir. Mahkeme, söz konusu ilanın avukatın ismini, mesleğini, adresini ve telefon numarasını içerdiğini belirtti. Söz konusu ilanlar reklam yapma amacıyla basılmıştı. İlanlar hukukî yardıma ihtiyaç duyan kişilere belirli bilgi sağlamakta ve adalete ulaşmalarını kolaylaştırmaktaydı. Mahkeme, 10. maddenin bu yüzden olaya uygulanabilir olduğunu belirtmiştir.

İspanya devleti, yapılan uyarıların Casado Coca'ya meslektaşları tarafından uygulanan bir iç yaptırım olduğunu bu nedenle kamu otoritesinden kaynaklanmadığını ileri sürmüştür. Mahkeme, İspanya'daki meslek birliklerinin kamu hukuku kurumları olduğunu belirtmiştir. Barolar için bu statü, baroların, devlet gözetiminde ve meslek kurallarıyla uyumlu olan, ücretsiz, yeterli hukuki yardım vermesi yoluyla kamu menfaatlerine hizmet etmesiyle desteklenmiştir. Ayrıca Mahkeme, karşı çıkılan kararın Barselona Barosu üyelerine uygulanan hükümlere göre verildiğini belirtmiştir. Mahkemeye göre, temyiz daha sonra kararı Anayasa Mahkemesi gibi onaylayan yetkili mahkemeye yapılmıştır. Bu nedenle mahkemenin bir müdahale hakkı vardır.

Devlet ve hükümet, disiplin önleminin baro üyelerine reklamı yasaklayan İspanya Barosunun tüzüğünün 31. maddesine dayandığını düşünmekteydi. Casado Coca, 1978 tarihli İspanyol Anayasası'nın yürürlüğe girmesinden sonra Baro Tüzüğü'nün hükümsüz olduğunu sürdürdü. Mahkeme, iç hukuku yorumlamanın ve uygulamanın öncelikle millî makamlara özellikle de mahkemelere ait olduğunu belirtti. Mahkeme, ifade özgürlüğünü düzenleyen İspanyol Anayasası'nın 20. maddesi ve devletin o zamanki içtihat hukuku ışığı altında, İspanyol Anayasa Mahkemesi'nin içtihatlarını makul buldu.

F. Uluslararası Barolar Birliği Uluslararası Meslek Ahlak Kuralları'na Göre Avukatın Reklam Faaliyeti

Uluslararası Barolar Birliği, Ulusal Baroların ve Hukuk Kuruluşlarının tam üye ve destekleyici üye oldukları bir kuruluştur. Bu birlik tarafından, üyelerine model olması amacıyla Avukatlık Meslek Kuralları oluşturulmuştur. Bazı ülkelerde bu kurallar, ilgili barolar, hukuk kuruluşları, mahkemeler veya idari organlar tarafından benimsenmiş ve tüm meslek çalışanları için uygulanmıştır³⁹⁷. Uluslararası Barolar Birliği 1947 yılında kurulmuştur. Birliğin dünyanın çeşitli ülkelere baro, hukuk kurumu ve bireysel hukukçu üyesi bulunmaktadır. Uluslararası Barolar Birliği'nin, Ticaret Hukuku, Hukuk Uygulaması ve Enerji ve Doğal Kaynaklar bölümleri bulunmaktadır. Bu bölümler alt komiteler şeklinde örgütlenerek çalışmalar yapmaktadır. Uluslararası Barolar Birliği'nin aynı zamanda bir de İnsan Hakları Enstitüsü bulunmaktadır³⁹⁸.

Avukatın reklamı konusu, Uluslararası Barolar Birliği Uluslararası Meslek Ahlak Kuralları'nın 8. maddesinde yer almıştır. Bu maddeye göre: *“Avukat, ülkesinde, kuralların izin verdiği ölçülerin dışında reklam veremez, iş önerisinde bulunamaz. Bu kural, çalıştığı diğer ülkelerde de geçerlidir.”*

Uluslararası Barolar Birliği Uluslararası Meslek Ahlak Kuralları, aksine bir düzenleme olmadıkça, bir hukukçunun, diğer bir ülkedeki hukukçuyla kurmuş olduğu ilişkilerde veya başka bir ülkede yapmış olduğu faaliyetlerde de uygulanmaktadır. Bu Meslek Ahlak Kurallarının hiçbir hükmü, ilgili ülkelerdeki hukuk ve meslek kurallarının hukukçuyu tâbi kıldığı yükümlülüklerden alıkoymaz. Bu kurallar, her ülkenin meslek ahlak kuralları için de bir yol göstericidir. Uluslararası Barolar Birliği, bu kuralların ihlal edilmesi durumunda, bu ihlaller ile ilgili üye organizasyonların dikkatini çekebilir³⁹⁹.

³⁹⁷ G. İrem Kayserilioğlu, “Uluslararası Meslek Ahlak Kuralları”, **Ankara Barosu Dergisi**, Mart 1995, Sayı: 1, s. 69.

³⁹⁸ Özgü Yücel, “Uluslararası Avukatlık Örgütleri ve Hukuk Devleti”, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, s. 219.

³⁹⁹ Kayserilioğlu, s. 69.

İKİNCİ BÖLÜM

AVUKATIN REKLAM YASAĞI İLE İLGİLİ TÜRK HUKUKUNDAKİ DÜZENLEMELER VE UYGULAMASI

I. GENEL OLARAK

Türk avukatların tâbi olduğu düzenlemeler ile yabancı ülkelerdeki avukatların tâbi olduğu düzenlemeler arasındaki en büyük farklılıklardan biri kendisini avukatın reklam yasağı konusunda gösterir⁴⁰⁰. Türk hukukunda reklam yasağının oldukça katı bir şekilde düzenlendiği düşünülmektedir⁴⁰¹.

Avukatın reklam yasağı 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun⁴⁰² 55. maddesinde, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın⁴⁰³ 7., 8., ve 40. maddelerinde düzenlenmiştir. Ayrıca Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine dayanılarak Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanan Reklam Yasağı Yönetmeliği⁴⁰⁴ de mevcuttur.

II. AVUKATLIK KANUNU'NDAKİ DÜZENLEMELER VE UYGULAMASI

Reklam yasağı Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre *“Avukatların iş elde etmek için, reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kağıtlarında avukat unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır.”*

Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine 02.05.2001 tarihli 4667 sayılı Kanun'un 35. maddesi ile eklenen hükme göre *“Bu yasak, ortak avukatlık bürosu ve avukatlık ortaklığı hakkında da uygulanır.”*

Böylece bu Kanun ile reklam yasağı avukatlık ortaklıklarını da kapsayacak bir şekilde uygulanmaya başlanmıştır⁴⁰⁵.

⁴⁰⁰ Demir, Reklam Yasağı, s. 127.

⁴⁰¹ Aday, Genel Esaslar, s. 62.

⁴⁰² RG. 07.04.1969, Sayı: 13168.

⁴⁰³ 5 sayılı TBB Bülteni, 26.01.1971.

⁴⁰⁴ RG. 21.11.2003, Sayı: 25296.

⁴⁰⁵ Saraç, ss. 42-43.

Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine 4667 sayılı Kanunu'nun 35. maddesi ile eklenen hükme göre “*yukarıdaki yasaklara ilişkin esaslar Türkiye Barolar Birliği'nce düzenlenen yönetmelikle belirlenir.*” Bu konuda getirilen düzenleme, hem uygulamadaki tereddütle yaklaşılacak hususlara açıklık getirmesi, hem de boşluk sayılan hususları çağdaş uygulamalara uygun bir şekilde doldurması bakımından önem taşımaktadır⁴⁰⁶.

Avukatlık Kanunu'nun 44/A maddesinin 2. fıkrasına göre “ Birlikte çalışan avukatlardan biri ya da birkaçının ad ve/veya soyadının yanında (Avukatlık Bürosu) ibaresinin kullanılması zorunludur. Benzer düzenleme Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 5. maddesi 2. fıkrasında yer almıştır.

Avukatlık Kanunu'nun 44/B maddesinin 1. fıkrasına göre “ Avukatlık ortaklığının adı, bir ya da birkaç ortağın ad ve/veya soyadlarına (Avukatlık Ortaklığı) ibaresi eklenerek belirlenir. Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 5. maddesi 2. fıkrasında ise daha farklı bir düzenleme yer almaktadır. Bu düzenlemeye göre “... avukatlık ortaklığı halinde de; ortaklık sözleşmesinde belirtilen ortaklığın adı ve unvanı yanında “avukatlık ortaklığı” ibaresinin yer alması zorunludur.” Kanımızca Avukatlık Kanunu'nun 44/B maddesi ile Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 5. maddesi 2. fıkrası birbiriyle uyumlu hale getirilmeli, iki hüküm arasında uygulamada tereddüte yol açabilecek farklılıklara meydan verilmemelidir.

Avukat ile müvekkili arasında her ne kadar vekalet sözleşmesi olsa yani aradaki hukukî ilişki özel hukuka tâbi olsa da, kamu hukukuna ilişkin kuralların da bu ilişkiye uygulandığı görülmektedir⁴⁰⁷.

Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinde görüldüğü üzere reklam yasağı getirilmekle beraber, nelerin reklam sayılacağı açıklanmamış, reklamın kapsamı belirtilmemiştir. Kanun'da her türlü yoruma açık ve hiçbir sınırı olmayan, tanımlanmamış bir “reklam” kavramına yer verilmiştir. Yasak “her türlü teşebbüs ve hareket” ibaresi ile geniş tutulmuştur. Somut olarak nelerin reklam kapsamına girdiğinin tek tek belirlenmesi gerekmektedir. Hükümde tabela ve basılı kağıtlarda avukat ve akademik unvanlardan başka unvanların kullanması reklam sayılmıştır⁴⁰⁸.

⁴⁰⁶ Akcan ve Ercan, s. 87.

⁴⁰⁷ Uysal, s. 2967.

⁴⁰⁸ Erem, Reklam, s. 3; Erem, Reklam Yasağı, s. 17; Akcan ve Ercan, s. 84, 96; Pekin, s. 229.

Kanun'un 55. maddesinden çıkarılabilecek bir başka sonuç ise iş elde etmeye yönelik olmayan her türlü teşebbüs ve hareketin, reklam yasağının ihlali olarak görülemeyeceğidir⁴⁰⁹. Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi doğrudan reklamı yasaklamaktadır⁴¹⁰.

Kanun'un 55. maddesinin ifadesinden anlaşıldığı üzere reklam yasağının oluşması için yasağa konu eylemleri gerçekleştiren bir baroya kayıtlı avukat olmalı, iş elde etmek amacı olmalı, reklam sayılabilecek teşebbüs ve harekette bulunulmuş olmalıdır⁴¹¹. Bir insanı avukat olarak tanıtan, toplumu belli bir avukatın avukatlık hizmetlerinden yararlanmayı tercih etmesine yönelten etkinlikler reklam sayılır. Bunun yanında bir avukatın emeğini, çalışmalarını, hizmetini tanıtan ve öven duyurunun, ilanının, filmin kendisi ve bunların içeriği de reklam sayılmaktadır. Avukatın halk tarafından tanınma yolunda gösterdiği çaba ve dikkatleri üzerine çekme çalışması da bir reklam faaliyetidir⁴¹².

Unvan, san, belirli kimselere verilen titr anlamına gelir⁴¹³. Unvan yerine bazen ünvan kelimesi de kullanılmaktadır. İki kelime de aynı anlamdadır⁴¹⁴. Unvan aslında aynı zamanda bir sıfattır. Kişi belirli aşamalardan geçerek elde ettiği unvanı kullanarak sıfatını da belirtmiş olur. Sıfat veya unvan, aynı zamanda uzmanlaşmanın da bir ifadesidir. Unvanın bir kişiye yetkili makam ve mercilerce verilmesi söz konusu iken, sıfatın kişiye yetkili makam ve mercilerce verilebilmesi yanında, kişi belli bir alana yoğunlaşmasıyla sıfatı bizzat kendisi de elde edebilir. Örneğin bir kişinin avukat unvanını elde edebilmesi için hukuk fakültesinden mezun olması ve ardından avukatlık stajını bitirmesi gerekir. Avukat unvanını kazanan bir kişi vergi, aile hukuku, ceza hukuku gibi alanlarda yıllarca çalışarak, vergi, aile, ceza avukatı gibi sıfatları elde edebilir. Ceza hukukçusu, avukat açısından bir unvan niteliğini taşımamaktadır. Yetkili makam veya kişiler bir avukata ceza hukukçusu unvanını vermez. Kişinin kendi kişisel çalışmaları sonucu uzmanlaşacağı belli bir alan onun

⁴⁰⁹ Akcan ve Ercan, s. 85.

⁴¹⁰ Sungurtekin Özkan, Avukatlık Reklamı, s. 19.

⁴¹¹ İlker Hasan Duman, "Reklam Yasağı", **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 1992, s. 359.

⁴¹² Duman, ss. 359-360.

⁴¹³ Yılmaz, Hukuk Sözlüğü, s. 721.

⁴¹⁴ Yılmaz, Hukuk Sözlüğü, s. 721.

sıfatı olabilir. Ancak bu alan kişinin unvanı onun sıfatı olamaz, avukat bunu tabela, basılı kağıtlarında veya diğer yerlerde kullanamaz⁴¹⁵.

Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinde yer alan "özellikle" ibaresinin sadece, tabela ve basılı kağıtlarla sınırlandırılmaması gerekir. Kanun'un 55. maddesinin hükmü söze bağlı şekilde değil, amaca uygun bir şekilde yorumlanmalıdır. Avukatın tabela ve basılı kağıtların dışında da, avukat ve akademik unvanlarını kullanabilmesi sonucuna varmak gerekir. Avukatın avukatlık ve/veya akademik unvanlarını yalnızca tabela ve basılı kağıtlarında kullanabilmesine imkan tanımak hayatın olağan akışına ters bir durumdur. Kanun'un 55. maddesinde "özellikle" ibaresine, avukatlık ve akademik unvanlar en çok tabela ve basılı kağıtlarda kullanıldığı için yer verilmiştir⁴¹⁶. Nitekim Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 9. maddesinin 3. fıkrası a bendinde akademik unvana İnternet sitesinde yer verilebileceği de belirtilmiştir.

Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinde yer alan "basılı kağıt" kavramına kartvizit, mektuplar, yılbaşı kartları, büro açılışına davet kartları, gazete ilanları, el ilanları, broşür, afiş, PTT rehberi, hukuk alanında yayınlanan dergiler gibi her türlü basılı kağıt örnek verilebilir⁴¹⁷.

Avukatlık Kanunu'nun 34. maddesinde avukatlarla ilgili bir genel hüküm vardır. "Avukatlar, yüklendikleri görevleri bu görevin kutsallığına yakışır bir şekilde özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmek ve avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene uygun biçimde davranmak ve Türkiye Barolar Birliğince belirlenen meslek kurallarına uymakla yükümlüdürler." Kanun'da avukatların meslekî yükümlülüklerinin genel çerçevesi belirlenmiş, Meslek Kuralları'nın ayrıntısına girilmeden, Meslek Kuralları'nın ayrıntılarının düzenlenmesi Türkiye Barolar Birliği'ne bırakılmıştır⁴¹⁸. Türkiye Barolar Birliği'nce belirlenen meslek kurallarının 7. ve 8. maddesi reklam yasağı ile ilgili meslek kurallarıdır. Kanun böylece avukatların Avukatlık Meslek Kuralları'nın reklam yasağı ile ilgili 7. ve 8. maddesine de uyması gerektiğini dolaylı bir biçimde belirtmiştir.

⁴¹⁵ Akcan ve Ercan, s. 99.

⁴¹⁶ Akcan ve Ercan, s. 100.

⁴¹⁷ Akcan ve Ercan, s. 100.

⁴¹⁸ Özekes, s. 98.

Doktrinde *Kip*, Avukatlık Kanunu’nun 34. maddesinde reklam yasağının daha geniş ve anlamlı olarak yer aldığını savunmaktadır. O’na göre reklam yasağı için genel kural bu maddedir⁴¹⁹.

Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesindeki hükmün 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu’ndaki maddelerle birlikte değerlendirilmesi gerekir. Yüksek Öğretim Kanunu’nun 29. maddesinin 2. fıkrasına göre, “Başka bir işe geçmek, emekli olmak veya çekilmek ya da işten çekilmiş sayılmak yoluyla öğretim görevinden ayrılanlar, akademik unvanlarını taşıyabilirler. Ancak, profesörlük, doçentlik ve yardımcı doçentlik unvanlarını kazananlar her unvan dönemi içinde yüksek öğretim kurumlarında fiilen iki yıl görev yapmadıkları takdirde yüksek öğretim dışındaki çalışmalarında bu unvanı kullanamazlar.”

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda, şikayet edilen avukat Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü tarafından verilen “uzmanlık” unvanını kullanmıştır. Disiplin Kurulu, Kanun’un 55. maddesinde yer alan akademik unvanın, Üniversiteler Kanunu uyarınca, üniversite öğretim üyelerinin sahip oldukları ilmi unvan olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü tarafından verilen “uzmanlık” unvanının bu anlamda bir akademik unvana karşılık gelmediği, reklam yasağına aykırı davranıldığını belirtmiştir⁴²⁰. Kanımızca karar, yürürlükteki mevzuat açısından değerlendirildiğinde hukuka uygundur. Doktrinde karar Kanun’un 55. maddesindeki “akademik unvan” ibaresini sadece öğretim üyelerinin sahip oldukları bilimsel unvanlarla sınırlandırdığı gerekçesiyle eleştirilmiştir. Bu karar, öğretim üyesi olmayan bir kişinin elde ettiği doktor unvanını bile kullanamamasına neden olmuştur. Karar bu nedenle eleştirilmiştir ve doktoranın akademik unvan sayılması gerektiği belirtilmiştir. Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu, almış olduğu bir kararla doktor unvanının akademik unvan olduğunu belirtmiştir⁴²¹. Yönetim Kurulu’nun bu kararına rağmen, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu’nun “akademik unvan” ibaresini sadece öğretim üyelerinin sahip oldukları bilimsel unvanlarla sınırlandırması eleştirilmiştir. Doktorluk unvanını sadece öğretim üyeleri değil doktora eğitimini başarıyla bitiren

⁴¹⁹ Kip, s. 690.

⁴²⁰ TBBDK, 8.12.1973, E. 1973/27, K. 1973/27 (Erem, Reklam, s. 5; Erem, Reklam Yasağı, ss. 17-18; Erem, Şerh, ss. 89-90; Bilici ve Bayar, s. 189; Ersoy, s. 217).

⁴²¹ TBBYK, 25.11.1972, E. 1972/799, K. 1972/45, (Erem, Reklam, s. 6; Erem, Reklam Yasağı, s. 19; Erem, Şerh, s. 91; Ersoy, s. 218).

herkes kazanabilir. Bu nedenle, avukatın ğretim üyesi olmasa da hukuk doktoru unvanını kullanabilmesi gerektiği ileri sür÷lmüştür⁴²². Fahri doktorluk akademik unvan sayılmaz⁴²³.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan başka bir olayda⁴²⁴, bir avukat tabelasında avukat unvanı ile birlikte “bilim uzmanı” sıfatını da kullanmıştır. İlgili baro, “bilim uzmanı” yazısının kaldırılması için avukata tebliğde bulunmuş ve yedi günlük süre vermiştir. Avukat ise verilen süre içerisinde “bilim uzmanı” yazısını sildirmemiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu’nun 3. maddesinin m bendinde, sadece Yüksek Öğretim Kurumlarında görevli profesör, doçent ve yardımcı doçentlerin akademik unvana sahip kişiler olduğunu ve bilim uzmanının akademik bir unvan olmadığını belirtmiştir. Kurul, avukatın eyleminin Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesine aykırı olduğunu belirtmiş, ilgili baro disiplin kurulunun yapmış olduğu hukukî değerlendirmeyi isabetli bulmuş ve kurulun kararını onamıştır.

Kanımızca karar yürürlükteki mevzuat açısından ele alındığında yerinde bir karardır. Yukarıda belirtildiği üzere Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu, “doktor” unvanının akademik unvan olduğunu belirtse de 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu’nun 3. maddesinin m bendinde sadece profesör, doçent ve yardımcı doçentlerin akademik unvana sahip olduğu yer almıştır. Kanun’un 3. maddesinin t bendinde doktora tanımlanırken akademik unvan olduğundan bahsedilmemiştir. Disiplin Kurulu’nun bu kararı Avukatlık Kanunu ve Avukatlık Meslek Kuralları’nın uygulanması açısından kamu avukatı ve özel avukat arasında bir ayırım olmadığını belirtmesi açısından oldukça önemli ve yerinde bir karardır.

Avukatın kullanabileceği akademik unvanın sadece hukuk öğrenimi ile ilgisi olması gerekir. Bu husus, Kanun’da belirtilmemiş, disiplin kurulu kararlarında yer almamıştır. Açıkça yazılmasına da gerek yoktur. Başka alanlarda elde edilen

⁴²² Ersoy, s. 218.

⁴²³ TBBDK, 8. 12. 1973, E. 1973/27, K. 1973/27, (Erem, Reklam, s. 6; Erem, Reklam Yasağı, s. 19; Erem, Şerh, s. 91).

⁴²⁴ TBBDK, 14.11.1998, E. 1998/111, K. 1998/141 (**Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 4, 1998, s. 119; Ersoy, s. 218). Aynı yönde başka bir karar için bkz. TBBDK, 06.06.2003, E. 2003/59, K. 2003/168 (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 626-628).

akademik unvanın ilgili kişi tarafından yanlış anlamaya yer verecek şekilde avukatlık unvanıyla birlikte kullanılması mümkün olmamalıdır⁴²⁵.

Yukarıda yer verdiğimiz disiplin kurulu kararlarının yürürlükteki mevzuata uygun olduğunu belirtmiştik. Kanımızca, yapılacak düzenlemeyle avukatın bilimsel çalışmalar yapmasını teşvik etmek amacıyla bilim uzmanı unvanını kullanması mümkün kılınmalıdır. Sahip olduğu hukuk doktoru unvanını, bu unvan 2547 sayılı Kanun’un 3. maddesinin m bendi kapsamında bir akademik unvan olmasa bile kullanmasına izin verilmelidir.

Kullanılan kağıtlarda klişenin olması, duvar, pano gibi yerlere avukat ve avukatlıkla ilgili yazı, resim ve simgelerin asılması, yazılı ve sözlü basın organlarında tanıtım, özendirme, haber ve reklamların kullanılması reklam yasağı kapsamında yer almaktadır. Bir avukatın avukatlığını televizyon, sinema, radyo ve basın organlarında yapılan çeşitli etkinliklerle ön plana çıkarması; bir yayın organında avukatın haberinin, makalesinin, röportajının yayımlanması da reklam yasağı kapsamındadır.⁴²⁶ Avukatlık Kanunu, avukatın tabelasında ve basılı kağıdında nelerin yazılabileceğini saymış olduğundan bu sayılanlardan başka avukatın sahip olduğu milletvekili, eski senatör, emekli hakimlik, emekli Yargıtay üyesi ya da başkanı, parti başkanlığı gibi unvanların yazılması yasak kapsamındadır⁴²⁷.

Avukatın, Cumhurbaşkanlığı, Merkez Bankası, Başbakanlık gibi saygın kurumların avukatı olduğunu açıklaması, kendisinin ve hizmetlerinin akılda kalmasını sağlaması için müzik parçalarını kullanması, bir avukatın kendisini ceza avukatı, kamulaştırma avukatı, gayrimenkul avukatı, iflas avukatı, yurt dışında öğrenim görmüş veya uzmanlaşmış bir avukat olarak tanıtıp, kendisinin diğerk avukatlardan daha farklı olduğunu ifade etmesi Kanun’a göre reklam yasağı kapsamındadır⁴²⁸. Uluslararası avukat sıfatının değışik yerlerde kullanılması, “Yalnız Yargıtay Ceza Dairelerinde murafaa kabul edilir” gibi ibarelerin kullanılması reklam niteliğindedir⁴²⁹. Örneğın, Türkiye Barolar Birliğı Disiplin Kurulu kararına konu olan

⁴²⁵ Ersoy, s. 218.

⁴²⁶ Duman, s. 360; Baki Kuru, **Hukuk Muhakemeleri Usûlü**, Cilt: 1, 6. Baskı, Demir Yayıncılık, İstanbul, 2001, s. 560; Akcan ve Ercan, ss. 101-102.

⁴²⁷ Erem, Reklam, s. 6; Erem, Yasak, s. 21; Kuru, s. 560; Akcan ve Ercan, ss. 101-102.

⁴²⁸ Duman, s. 360; Kuru, s. 560; Akcan ve Ercan, ss. 101-102.

⁴²⁹ Kuru, s. 560; Akcan ve Ercan, ss. 101-102.

diğer bir olayda, şikayet edilen avukat basılı kağıtlarında “Yalnız Yargıtay Ceza Dairesi’nde mürafaa kabul edilir” cümlesini yazdırmıştır. Şikayet edilen avukat, kartına “Ceza Davaları Avukatı” ibaresini ihtisas alanında olmayan işler için kendisine başvurulmasını önlemek için yazdığını belirtmiştir. Kurul, bu savunmayı içten bulmamıştır. Çünkü Kurul’a göre, Kanun’un 37. maddesinin son fıkrasındaki istisna dışında avukata, kendisine teklif olunan işi sebep göstermeden reddetmek imkanı tanınmıştır. Kurul, avukatın eylemini Kanun’un 55. maddesine aykırı görmüştür⁴³⁰. Kararın verildiği tarihte sadece Avukatlık Kanunu’nun yürürlükte olduğunu göz önüne aldığımızda kararın yerinde olduğunu görürüz. “Ceza davaları avukatı” ibaresi avukatlık unvanı ve akademik unvanın kapsamı dışındadır.

Avukat tarafından belli bir kitleye mesaj gönderilmesi de reklam yasağı kapsamındadır⁴³¹. Örneğin, Danıştay 8. Dairesi’nin kararına⁴³² konu olan diğer bir olayda, davacı avukat, 869 sayılı Kanun hükümleri gereğince İstiklal madalyasına hak kazanmış bazı vatandaşların adları kararnameye girdikten hemen sonra madalyalarını ve birikmiş aylıklarını en geç üç ay içinde çıkarabileceğine ilişkin ilgili kişilere bir mektup yazmış ve kendisine vekalet verilmesini talep etmiştir. Avukat hakkında ilgili baro disiplin kurulu 3 ay müddetle işten çıkarma cezası vermiştir. Avukat karara itiraz etmiştir. Kararı, itiraz üzerine inceleyen Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, itirazı reddetmiştir. Adalet Bakanlığı da Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu’nun vermiş olduğu kararı onaylamıştır. Davacı, Adalet Bakanlığı kararının iptali istemiyle dava açmıştır. Davacı, madalya almak için müracaat eden şahıslara vekaletlerini kendisine vermesi için kendisinin mektup yazmasının, Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesinde yasaklanmadığını belirtmiştir. Avukata göre, iş celbi amacıyla mektup yazma reklam değildir. Davalılardan biri olan Adalet

⁴³⁰ TBBDK, 18.6.1976, E. 1976/42, K. 1976/41 (Erem, Reklam, s. 9; Erem, Yasak, s. 24; Erem, Şerh, s. 97; Bilici ve Bayar, s. 189).

⁴³¹ Duman, s. 360; Kuru, s. 560; Akcan ve Ercan, ss. 101-102.

⁴³² Danıştay 8. Dairesi, 2.4.1973, E. 1972/1135, K. 1973/1429 (Danıştay Dergisi, Sayı: 12-13, ss. 367-368; Akcan ve Ercan, s. 107). Trafik kazasında eşi ve kızı ölen bir kişiye yazdıkları mektupla, tazminat davasını üstlenmek istediklerini bildiren avukatların Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesi ve Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 8. maddesine aykırı davrandıkları için disiplin cezası verilmesini içeren bir karar için bkz. TBBDK, 4.7.1992, E. 1992/41, K. 1992/51 (Ersoy, s. 215).

Şehit olan erin ailesine mektup yazan, emekli hakim albay olduklarını ve birlikte çalıştıklarını, tazminat davalarını üstlenmek istediklerini bildiren, doldurulmak üzere bilgi formu gönderen avukatlar hakkında Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesine, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 8. maddesine aykırı davrandıkları gerekçesiyle disiplin cezası verilmesini öngören disiplin kurulu kararı için bkz. TBBDK, 4.7.1992, E. 1992/44, K. 1992/50 (Ersoy, s. 215).

Bakanlığı, alınan kararın Avukatlık Kanunu'nun hükümlerine uygun olduğu savunmasında bulunmuştur. Kanun sözcüsü, avukatın mektup yazıp iş temin etmesinin meslek kurallarına aykırı olduğunu belirtmiştir. Resmi temaslarda bulunmamasına rağmen bu temaları yapmış gibi mektubuna kayıt koyan ve haksız menfaat temin etmeye çalışan avukat bütün avukatların olumsuz etkilenmesine neden olmuştur. Avukatın davranışı, Avukatlık Kanunu'nun 34. ve 134. maddelerine aykırıdır. Bu davranış mesleğin onuruna, ahlakına, düzen ve geleneklerine uymamaktadır. İlgili baro disiplin kurulunun, Avukatlık Kanunu'nun 135. maddesi 4. fıkrası ve 136. maddesi uyarınca vermiş olduğu üç ay süreyle işten çıkarma cezası Kanun'a uygun olduğu tespit edilmiştir. Kanun sözcüsü, davanın reddedilmesi gerektiğini savunmuştur. Raportör, davacının iş elde etmek amacıyla reklam teşebbüsü içeriğinde mektuplar yazmasını Avukatlık Kanunu'nun 34. ve 134. maddesine, Kanun'un 55. maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle davanın reddini talep etmiştir. Danıştay 8. Dairesi, Avukatlık Kanunu'nun 34. maddesini, 134. maddesini, 55. maddesini gerekçe göstererek, davacı avukatın bu davranışının iş elde etmek için reklam teşebbüsü mahiyetinde olduğu gerekçesiyle davayı reddetmiştir.

Kanımızca, Danıştay'ın kararı yerindedir. Avukatın davranışı Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine ve Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 8. maddesine açıkça aykırıdır. Avukatın davranışı geçmiş bölümde⁴³³ belirttiğimiz üzere Amerikan hukukunda “solicitation” (müşteri kapma) olarak adlandırılmaktadır.

Disiplin nedenleri ile meslekten uzaklaştırılan avukatların barodan ayrıldıktan sonra isminin yanında “eski avukat” unvanını kullandıkları görülmüştür. Manevi tatmin amacıyla yapılan bu davranışları yasaklamak doğru olmayabilir⁴³⁴. Kanımızca, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 2. maddesindeki “Bu Yönetmelik, avukatları ... kapsar” ibaresi ile reklam yasağı ile ilgili kuralların meslekten çıkarılan avukatlar hakkında da bağlayıcı olduğu söylenemez. Bu eylem haksız rekabet de oluşturmaz. Çünkü meslekten uzaklaştırılan avukat, Avukatlık Kanunu'nun 63. maddesine göre şahıslarına ait olmayan dava evrakını düzenleyemez, icra işlemlerini takip edemez ve avukatlara ait diğer yetkileri kullanamazlar. Aynı maddenin 3. fıkrasına göre avukatlık yapmak yetkisini taşımadıkları halde, muvazaalı yoldan alacak devralan, kanunların tanıdığı başka

⁴³³ Birinci Bölüm, VII. Başlık B. Amerika Birleşik Devletleri'nde Avukatın Reklam Faaliyeti.

⁴³⁴ Erem, Reklam, s. 6; Erem, Yasak, s. 20.

hakları kötüye kullananlar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılacaktır. Bu nedenle avukatlık tekeli kapsamına giren işleri yapamayan avukatların Türk Borçlar Kanunu'nun 57. maddesi anlamında haksız rekabet oluşturmaları da mümkün olmayacaktır.

Mesleğin onurunu korumayı amaçlayan Avukatlık Kanunu, avukatlık mesleğini icra eden herkesi bağlamaktadır. Kanun'un herkes tarafından mutlak olarak bilinmesi ve uyulması zorunludur. Avukatlık Kanunu'nun hükümlerinin bilinmemesi bir mazeret olarak kabul edilemez⁴³⁵. Avukatın sahip olması gereken hukukî bilgilerin en başında Kanun bilgisi gelmektedir. Avukat, yürürlükte olan kuralları bilmekle yükümlüdür. Bu, avukatın özen yükümlülüğünün bir parçasıdır⁴³⁶.

III. TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ REKLAM YASAĞI YÖNETMELİĞİ DÜZENLEMESİ VE UYGULAMASI

A. Genel Olarak

Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinin ilk fıkrasına iki fıkra daha ekleyen 02.05.2001 tarihli 4667 sayılı Kanun ile reklam yasağına ilişkin esasların Türkiye Barolar Birliği'nce düzenlenecek yönetmelikle belirleneceği ifade edilmiştir. Bu husus Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinin 3. fıkrasında yer almıştır. Bu hükme dayanarak 14.11.2001 tarihli ve 24583 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği düzenlenmiştir. Bu Yönetmeliği 21.11.2003 tarihli ve 25296 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği ilga etmiştir. 2003 tarihli Yönetmelik, reklam yasağının yorumunda ve saptanmasında asıl kaynaklardan biridir.

Reklam yasağı kuralının varlığından sınırlarına kadar tartışılması, bu kuralın şekillenmesi gerekliliği nedeniyle 2003 tarihli Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nde daha önceki tarihlerde verilmiş baro yönetim kurulu ve disiplin kurulu kararlarında yapılan tespitler açık hüküm haline getirilerek yer

⁴³⁵ Akcan ve Ercan, s. 86.

⁴³⁶ Semih Güner, "Avukatın Özen Yükümlülüğü", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı: 2, 2000 (Özen Yükümlülüğü), s. 564.

verilmiştir⁴³⁷. Yönetmelik, avukatların iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü girişim ve eylemlerinin yasak olduğunu belirtmiş; bu tür girişim ve eylemleri Avukatlık Kanunu'na göre daha ayrıntılı açıklamıştır. Yönetmelik, iletişim teknolojisindeki gelişmelerden yararlanan avukatlar hakkında da düzenlemeler getirmiştir⁴³⁸ (m. 5-9). Tanımlanmayan “reklam” kavramı, Yönetmelik ile şekillendirilmeye çalışmıştır. Reklam ve tanıtım birbirinden ayırt edilmeye, serbest olan tanıtım faaliyetinin sınırlarının çizilip, reklam niteliğini kazanmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır⁴³⁹. Türkiye Barolar Birliği Reklam Yönetmeliği'ni çıkarırken sınır çizme ve sayımda bulunmanın zorluğunun bilincinde olarak reklam kapsamına giren davranışları saymış, bazı yerlerde “reklam niteliğinde olmama” ölçüsünü kullanmış, sorunların çözümünü uygulamaya bırakmıştır⁴⁴⁰.

Yönetmeliğin amacı Yönetmeliğin 1. maddesinde belirtilmiştir. Yönetmeliğin amacı, Yönetmelik kapsamında olanların, iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü girişim ve eylemde bulunmalarının önlenmesidir. Avukatların mesleklerini özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmelerini, avukatlık sıfatının gerektirdiği saygı ve güvene yakışır şekilde hareket etmelerini, yargılama faaliyetindeki yerlerini ve işlevlerini olumsuzlaştıracak ve yargının görünümünü bozacak davranışlardan kaçınılmasını sağlamaktır. Yönetmeliğin maddelerinde öngörülen haller söz konusu olmasa dahi, avukatların iş elde etmek için reklam sayılacak herhangi bir harekette bulunmaları disiplin suçu oluşturacaktır. Bunun nedeni, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinde genel bir hüküm olarak, avukatların iş elde etmek için, reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmalarının yasaklanmasıdır.

⁴³⁷ Saraç, ss. 57-58.

⁴³⁸ Erem, Şerh, ss. 88-89.

⁴³⁹ Pekin, s. 232; Ersoy, s. 210.

⁴⁴⁰ Ersoy, s. 211.

B. Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin Kapsamına Giren Kişiler

1. Genel Olarak

Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin kapsamına giren kişiler, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 2. maddesinde yer almıştır. Yönetmeliğin 2. maddesi şöyle düzenlenmiştir:

“Bu Yönetmelik, avukatları, avukatlık ortaklıklarını, avukatlık bürolarını, avukat stajyerlerini ve dava vekillerini kapsar.”

Yukarıda⁴⁴¹ belirtildiği üzere disiplin nedenleri ile meslekten uzaklaştırılan, barodan ayrılan avukatlar Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin kapsamına girmemektedir.

2. Dava Vekilleri

3 Nisan 1924 tarihli ve 460 sayılı Mahamat Kanunu'nun 12. maddesi en az 5 yıl süreyle adalet hizmetinde bulunan kişilere baro bulunmayan yerlerde dava vekilliği yapma imkanını tanımıştır. Bu kişiler 6.1.1926 tarih ve 708 sayılı Kanun'un 6. maddesi gereğince dava vekaleti ruhsatnamesi almışlardır. 3499 sayılı Kanun'un geçici 3. maddesi ile 1.12.1939 tarihinden sonra bu kişilere dava vekaleti ruhsatnamesi verilmesi yasaklanmıştır. 3499 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 1.12.1939 tarihinden önce dava vekaleti ruhsatnamesi almış kişilere dava vekili denilmektedir. Avukatlık Kanunu'nun Geçici 13. maddesi uyarınca dava vekilleri beş avukat bulunmayan yerlerde vekalet icra edebilirler.

3. Avukatlık Bürosu

Avukatlık mesleği bir avukat tarafından tek başına icra edilebileceği gibi, ortak bir avukatlık bürosunda da icra edilebilir. Eğer, bir avukatın yanında bir veya birden çok avukat ücretli olarak çalışıyorsa bir ortaklık söz konusu değildir. Avukatlık Kanunu'nun 44/A maddesi birden çok avukatın bir avukatlık bürosu çatısı

⁴⁴¹ Bkz. İkinci Bölüm, II. Avukatlık Kanunu'ndaki Düzenlemeler ve Uygulaması.

altında çalışmasını hüküm altına almıştır. Söz konusu avukatlık bürosunun tüzel kişiliği yoktur. Bürodaki avukatlar aralarındaki hukukî ilişkiyi, ücretleri kararlaştırılacak oranda paylaşımları veya bazılarının sadece belli ücret alması şeklinde düzenleyebilirler⁴⁴² (AVK m. 44). Aynı büroda çalışan avukatlar arasında adi ortaklık sözleşmesi mevcuttur. Kanun'un, "birlikte çalışma" ibaresini kullanmasına ve ortaklık terimini kullanmaktan kaçınmasına rağmen aynı büroda birlikte çalışmanın adi ortaklık olduğu nitelendirilmektedir⁴⁴³. Doktrinde *Sungurtekin Özkan* ise Kanun'un 44/A hükmünü avukatların büro ortaklığı şeklinde bir araya gelmesi olarak nitelendirmektedir⁴⁴⁴. Eğer bu durum bir adi ortaklık olarak nitelendirilirse şu sonuçlara ulaşılır: Böyle bir şirkette, avukatlar müşterek meslek icrası konusunda anlaşılır. Şirketin konusu, hukukî yardıma ihtiyaç duyanlara, yardımda bulunulmasıdır. Bu şirket, ekonomik menfaat elde etmeyi amaçlasa da ticaret şirketi niteliğinde değildir. Ortaklar kural olarak müşterek bir büroya sahiptirler, vekâletnameler ve vekâlet ücretleri karşılıklılık esasına göre alınır. Müşterek büro levhası, basılı kağıt kullanırlar. Ortaklık, gider ortaklığından farklı olarak tüm ortakların menfaatine faaliyette bulunur. Avukatlık ortaklığının bir ortağına vekâletname veren kişi sadece o kişiye vekâletname vermiş olmaz, ortaklığa vekâletname vermiş olur. Yapılan vekâlet sözleşmesi gereğince sadece taraf olan şirket ortağı karşı tarafın zararlarını gidermeyi üstlense de, şirket ortağı olan avukatlar, sözleşmenin avukat olmayan tarafına karşı müteselsilen, sınırsız ve birinci dereceden sorumludurlar (TBK m. 627). Hem avukatın hem de müvekkilin, avukatlık ortaklığı ile vekâlet ilişkisi kurmayı arzuladığı düşünülebilir. Bu kurallar, ortaklığın ortak olmayan 3. kişilerle ilişkisinde de geçerlidir. Bu nedenle ortaklıktan ayrılan birinin ortaklığın başlıklı kağıdından ve büro levhasından ismini sildirmesi gerekir. Aksi takdirde ortaklıktan ayrılan ortak da ortaklığın borçlarından müteselsilen sorumlu olur⁴⁴⁵.

Kanun'daki "bir büroda yürütme" ibaresi ile birlikte çalışan avukatların başka bürolarının olamayacağı, aynı şehirde bir başka yerde şube açamayacakları sonucuna

⁴⁴² Aday, Genel Esaslar, s. 23; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 175-176.

⁴⁴³ Aday, Genel Esaslar, s. 23; Güner, Avukatlık Hukuku, s. 768.

⁴⁴⁴ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 173-174.

⁴⁴⁵ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 175-180; Güner, Avukatlık Hukuku, s. 760.

varılır. Bir büroda mesleklerini icra edecek avukatların da aynı baroya kayıtlı olması gerekir⁴⁴⁶.

Avukatların birlikte büroda çalışmalarının bir başka görünümü ise büro ortaklığı şeklinde ortaya çıkan avukat birlikteliğidir. Bu ortaklığın tüzel kişiliği yoktur. Büroda çalışan avukatlar serbest meslek icra ederler. Avukatların çalışmalarını birleştirdikleri en sık rastlanan yapılanmalardan biri avukatlık bürosudur. Bu yapılanmada, avukatlar büroyu ortaklaşa kullanmak amacıyla anlaşılır. Avukatlar, üçüncü kişilerle faaliyetlerini tek başına yürütürler. Avukatlar birbirinden bağımsız çalışırlar. Sadece büronun birtakım giderlerini ortaklaşa üstlenirler. Avukatlar giderlerini azaltmak amacıyla bu yapılanmaya başvurmaktadır. Diğer açılardan avukatlar arasında ortaklık yoktur⁴⁴⁷. Bu nedenle avukatlar ortaklaşa vekalet çıkartamazlar, vekalet ücretini ortaklaşa tahsil edemezler. Ortak mektup başlıkları, basılı kağıtlar, mühürler kullanamazlar. Çünkü aksi durum, büronun avukatlık şirketi olarak zannedilmesine yol açabilir⁴⁴⁸. Gider ortaklığının Avukatlık Kanunu'nun 44. maddesinde düzenlenmemesi, Kanun'un büro ortaklığı kurumuna izin vermediği anlamına gelmez. Çünkü adi ortaklığa izin veren Kanun'un, evleviyetle büro ortaklığına da izin verdiğinin kabul edilmesi gerekir⁴⁴⁹.

Kanımızca Kanun'un 44/A maddesinde büro ortaklığından ziyade adi ortaklık kastedilmektedir. En az iki avukatın bir büroda emeğini birleştirerek mesleğini icra etmesi adi ortaklıktan başka bir hukukî kalıba sokulamaz. 44/A maddesinin 2. fıkrasında yer alan "Karşılıklı hak ve yükümlülükler, gelir ve giderlerin paylaşılması, büro yönetimi, birlikteliğin sona ermesi birlikte çalışanlarca belirlenir ve yazılı olarak kayıtlı oldukları baroya bildirilir." hükmünün gider ortaklığı için getirildiği düşünülemez. Gider ortaklığında karşılıklı haklar, gelir paylaşımı söz konusu değildir. Kanun'un 44/A maddesinde büro ortaklığı düzenlenmemiştir.

⁴⁴⁶ Güner, Avukatlık Hukuku, s. 760.

⁴⁴⁷ Aday, Genel Esaslar, s. 23; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 173-174; Güner, Avukatlık Hukuku, s. 760.

⁴⁴⁸ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 173-174.

⁴⁴⁹ Aday, Genel Esaslar, s. 23.

4. Avukatlık Ortaklığı

Kanun'un 44/B maddesinde ise avukatlık ortaklığının aynı baroya kayıtlı birden çok avukatın bu Kanuna göre mesleklerini yürütmek için oluşturdukları tüzel kişilik olduğu belirtilmiştir. Kanunda ortaklığın konusunun “meslek çalışması” olduğu belirtilmiş, ortaklığın bir ticarî ortaklık olmadığı ve vergilendirme bakımından şahıs ortaklığına ilişkin hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir. Doktrinde *Sungurtekin Özkan*, Kanun'un 44/B maddesinde avukatlık ortaklığını bir adi ortaklık olarak nitelendirmiştir ve adi ortaklıkla ilgili kuralların uygulanacağını belirtmiştir⁴⁵⁰. Kanımızca avukatlık ortaklığı adi ortaklık değildir. Çünkü Kanun'un 44/B maddesinde ortaklığın tüzel kişiliğinin olduğu belirtilmiştir. Bu ortaklık, Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan ortaklık türlerinden birine girmemektedir. Ortaklıklar için öngörülen “sınırlı sayı” ilkesinin bir istisnasını oluşturmaktadır. Bu ortaklık temeli Avukatlık Kanunu ve Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Ortaklığı Yönetmeliği'ne dayanan kendine özgü türdeki bir ortaklıktır⁴⁵¹.

Avukatların sadece bir veya birkaç uyuşmazlığı çözmek amacıyla aralarında anlaşmaları durumunun avukatlık ortaklığı kapsamında düşünülmemesi gerekir. Çünkü avukatlar arasında sermayeye katılım ve sözleşme ile farklı ortaklıkların bir araya gelmesi söz konusu değildir. Taraflar sadece ortak bir işi gerçekleştirme ve bir dereceye kadar kar elde etmeyi amaçlamaktadırlar. Taraflardan birisi veya her ikisi tüzel kişiliği haiz avukatlık ortaklığı veya adi ortaklık olabilir⁴⁵².

C. Reklam Yasağı Kapsamına Giren Durumlar

1. Büronun Taşınması Gereken Özellikler

Yürürlükte olan Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 4. maddesine göre, “*avukat, müvekkillerini bürosunda kabul eder. Bunun mümkün olmaması halinde müvekkille görüşme yapılacak yerin, bu amaca elverişli ve mesleğin saygınlığına yaraşır nitelikte olması gerekir*”⁴⁵³.

⁴⁵⁰ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 175-184.

⁴⁵¹ Güner, Avukatlık Hukuku, ss. 769-770.

⁴⁵² Aday, Genel Esaslar, s. 24.

⁴⁵³ Yönetmeliği'nin 4. maddesinin 7 Eylül 2010 tarihli Yönetmelikle yapılan değişiklikten önceki ilk hali şöyleydi: “Meslekî faaliyetlerin yürütüldüğü büro; bu amaca elverişli ve mesleğin saygınlığına

Avukat büroları; avukatlık hizmetinin bağımsızlığına aykırı olacak şekilde, meslek hizmetleri dışındaki iş ve amaçlara tesis edilemez.”

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 4. maddesini, Avukatlık Kanunu'nun 43. maddesi ve 51. maddesiyle birlikte değerlendirmek gerekir.

Avukatlık Kanunu'nun 43. maddesinin ilk fıkrasına göre avukatlar, levhaya yazıldıkları tarihten itibaren üç ay içinde baro bölgesinde bir büro kurmak zorundadırlar. Büronun niteliklerini barolar belirtecektir.

Kanun'un 43. maddesinin 2. fıkrasına göre bir avukatın birden fazla bürosu olamayacaktır. Birlikte çalışan avukatlar ayrı büro edinemeyeceklerdir. Avukatlık ortaklığı, yurt içinde şube açamayacaktır.

Kanun'un 51. maddesine göre, avukatlar baroda yazılı olan bürolarından başka yerlerde, mahkeme salonunda veya adalet binasının başka bir yerinde iş sahipleri ile hukukî danışmada bulunmaktan ve iş kabul etmekten yasaklıdır. Buna karşılık, avukat bir yere özel olarak çağrılırsa, bu hüküm uygulanmaz⁴⁵⁴.

Avukatın büro edinme ve sadece büroda iş kabul etme yükümlülüğünün temelinde avukatlar arasında haksız rekabeti önleme düşüncesi bulunmaktadır. Bu yükümlülük avukatın iş kabul etmek ve hukukî danışmada bulunmak için iş sahibinin ayağına gitmesini önler. Bir yandan da avukatın masrafını azaltır. Bu açıdan bu yükümlülük avukat için faydalıdır⁴⁵⁵.

Avukatlık mesleğinde bağımsızlığın en belirgin ve gerçek şekilde gerçekleştiği hal avukatın kendine ait bürosunda kendi hesabına çalışma yapmasıdır. Büro, avukatın hakimiyetini ve bağımsızlığını gösterir. Bu nedenle kural olarak avukatın bürosu dışında faaliyette bulunması ve mütalaa vermesi mümkün değildir⁴⁵⁶.

yaraşır nitelikte olmalıdır.” Görüldüğü üzere, değişiklikten önceki Yönetmelik hükmü, avukatın müvekkili ile bürosu dışında bir yerde görüşme yapması halini kapsamıyordu. Yönetmelikte yapılan değişiklikle avukatın, müvekkili ile imkansızlık halinde büro dışında bir yerde de görüşebilmesi mümkün kılınmıştır. Ancak bu yer, mesleğin saygınlığına gölge düşürecek bir yer olamayacaktır.

⁴⁵⁴ Daha önce Çumra'da çalışan, Konya'ya bürosunu nakleden ama Çumra'da emekli bir icra katibi vasıtasıyla iş almaya devam eden avukatın davranışlarının Avukatlık Kanunu'nun 43. maddesinin 2. fıkrası, 51. maddesi ve Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 8. maddesine aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle avukat hakkında ilgili il baro disiplin kurulunca verilen disiplin cezasını onayan Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararı için bkz. TBBDK, 20.02.2009, E. 2008/504, K. 2009/113 (**Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı: 87, 2010, ss. 504-506).

⁴⁵⁵ Aday, Genel Esaslar, ss. 69-70.

⁴⁵⁶ Kip, s. 676.

Bir kamu hizmeti, kutsal meslek olarak görülen avukatlık mesleğini icra eden kişinin adeta taşra terzihanesi gibi mekanlarda görevini ifa etmesine göz yumulmamalıdır. Noter dairelerinin belirli bir standardı vardır. O standartların altında bir noter dairesi kurulmasına Adalet Bakanlığı müsaade etmez. Baroların da Adalet Bakanlığı gibi avukatlık büroları için belirli standartlar koyması ve o standardın altında bir büroda avukatlık yapılmasına müsaade etmemesi gerekir. Bürolarda sekreter veya benzeri yardımcı personelin bulunması şart koşulmalıdır⁴⁵⁷.

Avukatlık Kanunu'nun 51. maddesi, 43. maddesi ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 4. maddesi, kamu hizmeti veren avukatın onurunu korumak için son derece önemli ve gereklidir. Ancak Yönetmelik hükmüyle Kanun hükmünün birbiriyle çeliştiği şekilde yorumlar yapılabilir. Eğer Yönetmelikteki avukatın müvekkilini büroda kabul etmesi, bu mümkün olmazsa görüşme yapılacak yerin, bu amaca elverişli ve mesleğin saygınlığına yaraşır nitelikte olması düzenlenmiş bir vekalet sözleşmesi sonrasında yapılan görüşmeleri kastediyorsa Kanun'un 51. maddesiyle çelişmemektedir. Ancak aksi durum söz konusuysa, Kanun'un 51. maddesi, işin kabul edileceği yani müvekkille vekalet sözleşmesinin düzenleneceği yer olarak sadece avukatın bürosunu öngördüğünden ve istisna olarak avukatın özel olarak çağrılmasını belirttiğinden Kanun'un 51. maddesi ve Yönetmeliğin 4. maddesinin çeliştiği söylenebilir. Bu nedenle Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 4. maddesi daha açık bir şekilde kaleme alınmalıdır.

Avukatın Avukatlık Kanunu'nun 12. maddesinin 1. fıkrasının f bendi uyarınca ortağı olmasının mümkün olduğu şirket ile avukatlık bürosunun aynı dairede fakat ayrı ayrı odalarda olması Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 4. maddesi 2. fıkrası uyarınca mümkün değildir⁴⁵⁸.

Avukatın bürosunun reklam yasağı ile bağlantısının kurulmasının yanı sıra Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 4. maddesinin reklam yasağı konusuyla ilgisinin olmadığı da savunulmaktadır. Bu hükmün Türkiye Barolar Birliği'nin 12. maddesinde yer alan "Avukat, bürosunun görevin vakarına uygun biçimde tutulmasına çaba gösterir" hükmünün tekrarı niteliğinde olduğu belirtilmektedir. Bir büronun diğerinden daha az veya daha çok gösterişli olmasının

⁴⁵⁷ Uğur İbrahim Hakkıoğlu, Avukatlıkta Meslek Kuralları ve Etik, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, s. 634.

⁴⁵⁸ Özen, s. 181.

reklam unsuru taşımayacağı düşünülmektedir⁴⁵⁹. Ancak uygulamada Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, bir kararında büronun niceliği veya nitelik bakımından büyüklüğü hakkında bilgi vermenin reklam yasağı kapsamında olduğunu belirtmiştir⁴⁶⁰.

2. Tabelanın Taşınması Gereken Özellikler

Yürürlükte olan Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 5. maddesi şöyledir:

“Bu Yönetmelik kapsamında olanlar kullanacakları tabelada; avukatlık unvanı ile ad ve soyadı, varsa akademik unvanı, büronun bulunduğu kat ve büro/daire numarası, telefon numarası, İnternet adresi ile e-posta adresi de yer alabilir. Tabelada bu Yönetmelikte belirlenenlerin dışında unvan, deyim, şekil, amblem ile Türkçe dışında yabancı dillerde ifade ve sair şekiller, işaret, resim fotoğraf ve benzerlerine yer verilemez.

Aynı büroda birlikte çalışma halinde, avukatlardan birinin veya birkaçının adı ve soyadı veya sadece soyadı yanında “avukatlık bürosu” ibaresinin ve avukatlık ortaklığı halinde de; ortaklık sözleşmesinde belirtilen ortaklığın adı ve unvanı yanında “avukatlık ortaklığı” ibaresinin de yer alması zorunludur.

Tabela, fiziki imkansızlık hallerinde bina cephelerine, büro balkonu ve pencerelerine asılabilir. Fiziki imkansızlık halleri dışında, büronun bulunduğu binanın giriş kapısının yanına, giriş holü veya koridoruna, büro giriş kapılarının yanına asılabilir⁴⁶¹.

Bina cephelerine, büro balkonu ve pencerelerine birden fazla tabela asılamaz, benzeri yazılar yazılamaz. Tabela yerine ışıklı pano kullanılamaz, tabela ışık verici donanım ile süslenemez. Tabelada en çok iki renk kullanılabilir.

Tabela (70 cm X100 cm) boyutunu geçemez. Ancak birden fazla avukata ya

⁴⁵⁹ Ersoy, s. 215.

⁴⁶⁰ TBBDK, 6.6.2003, E. 2003/62, K. 2003/167 (Ersoy, s. 215).

⁴⁶¹ Yönetmeliğin 5. maddesinin 3. fıkrasının 7 Eylül 2010 tarihli Yönetmelikle değiştirilmesinden önceki hali ise şöyleydi: “Tabela, fiziki imkansızlık dışında, büronun bulunduğu binanın giriş kapısının yanına, giriş holü veya koridoruna, büro giriş kapılarının yanına bırakılabilir.” Görüldüğü üzere, Yönetmeliğin değişikliktan önceki halinde fiziki imkansızlık hallerinde tabelanın nereye asılabileceğine ilişkin bir hüküm bulunmuyordu. 7 Eylül 2010 tarihli Yönetmelikle bu belirsizlik ortadan kaldırılmıştır.

da avukatlık ortaklığına ait tabelalar ile yüksek katlarda kullanılacak tabelalarda bu boyut (100 cm X 150 cm)ye kadar arttırılabilir⁴⁶². ”

Yönetmeliğin 5. maddesinin 2. fıkrasında yer alan “aynı büroda birlikte çalışma” ibaresini büro ortaklığı olarak değil adi ortaklık olarak nitelendirdiğimizi belirtmiştik⁴⁶³. Bu görüşümüzü Yönetmeliğin 5. maddesinin 2. fıkrasındaki hüküm de desteklemektedir. Bir büroda birlikte yer alan sadece büronun ortak giderlerinin paylaşılması konusunda anlaşılan ve onun haricinde mesleklerini bağımsız olarak icra eden avukatların büro tabelalarında bu avukatlardan sadece avukatlardan birinin veya birkaçının adı ve soyadı veya sadece soyadı yanında “avukatlık bürosu” ibaresinin kullanılmasını beklemek kabul edilemez. Bu duruma ortak büroda mesleğini bağımsız icra eden hiçbir avukat razı olamaz. Bu nedenle biz Yönetmeliğin 5. maddesi 2. fıkrasındaki hükmün gider ortaklığı hakkında getirilmediğini, en az iki avukatın oluşturduğu adi ortaklık hakkında getirildiğini düşünüyoruz.

Avukatların tabelalarının görünümü ülkemizde bir çevre kirliliği oluşturmaktadır. Avukatlık bürolarının bulunduğu binaların dış cephesinin her yönüne tabelalar asıldığı gibi, aynı büronun her penceresinde de tabelalar görmek mümkündür. Bu durum tabelaların çoğalması veya boyutunun büyümesiyle avukata iş geleceği şeklinde yanlış bir kanıdan kaynaklanmaktadır. Halbuki aslolan avukatın bilgisi ve becerisi, onun kişiliğidir. Tabelalarda avukatın isminin üste yazılması, avukatın isminin meslekten daha önde olduğu intibasını uyandırdığı gerekçesiyle eleştirilmekte ve baroların bu konularda bir çaba göstermemesinden şikayet edilmektedir⁴⁶⁴. Nitekim Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, bir olayda Avukatlık Kanunu ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nde belirlenen ölçülerden daha büyük boyutlarda tabelası olan ve tabelasında adı ve soyadı ile ilgisi bulunmayacak şekilde “... Hukuk Bürosu” ibaresi ve Türkiye

⁴⁶² 14.11.2001 tarihli mülga Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nde tabelada, telefon numarası, İnternet adresi, e- posta adresine yer verilmesi mümkün değildi. Aynı büroda birlikte çalışma halinde, tabelada avukatlardan birinin veya bir kaçının sadece soyadı yanında "Avukatlık Bürosu" ibaresinin yer alması imkanı yoktu. Tabela her hal ve şartta (70 cm x 100 cm) boyutunu geçemiyordu.

⁴⁶³ Bkz. II. Bölüm, III. B. Yönetmeliğin Kapsamına Giren Kişiler.

⁴⁶⁴ Ersoy, s. 217; Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, s. 622-623. Avukatların tabelalarının Avukatlık Kanunu ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’ne aykırı olmasının yaygınlaştığı, baroların mevzuata aykırı tabela sahiplerini, tabelalarını mevzuata uygun hale getirmesi için uyarması, aksi halde disiplin hükümlerinin uygulanması hakkında Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı’nın duyurusu için bkz. (Kaçak, s. 166).

Barolar Birliği amblemi yer alan avukat hakkında, bu avukatın eyleminin Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine, Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 5. maddesine ve Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7/b maddesine aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle Avukatlık Kanunu'nun 136. maddesi 1. fıkrası uyarınca Baro Disiplin Kurulu'nun vermiş olduğu uyarma cezasını yetersiz bulmuş ve uyarma cezasını kınama cezasına çevrilmesi suretiyle düzelterek onamıřtır⁴⁶⁵. Kanımızca yürürlükteki mevzuat göz önünde bulundurulduğunda verilen karar yerindedir. Avukat, Yönetmelikte belirtilen ölçülerden daha büyük boyutlarda tabela kullanamaz. Çalışmasını tek başına sürdürdüğü için tabelasında “avukatlık bürosu” unvanını kullanmalıdır. Türkiye Barolar Birliği amblemi Yönetmeliğin 5. maddesinin ilk fıkrasında belirlenenlerin dışında bir amblem olduğu için tabelada yer verilemez.

Doktrinde *Kip*, ortak avukatlık bürolarının tabelalarında ve basılı kağıtlarında yer alan “Adalet Hukuk Bürosu”, “Marjinal Hukuk Bürosu”, “Akademi Hukuk Bürosu” gibi ibarelerin yanlış, diğer meslektaşlara göre üstünlük fikri uyandıran veya anlamsız ibareler olduğunu düşünmektedir. Bu tür ibareler hem reklam mahiyetini içeren ibarelerdir, hem de mesleğin onuru ile bağdaşmayan ibarelerdir. Kanun'un dışına çıkılmasını öngören sebep veya düşünceler mazur görülmemelidir. “Avukatlık Bürosu” yerine “Hukuk Bürosu” ibaresinin kullanılması yanlış ve yanıltıcı bir eylemdir. Bu nedenle “Hukuk Bürosu” ibaresinin “Avukatlık Bürosu” olacak şekilde düzeltilmesi gereklidir. “Hukuk Bürosu” ibaresinin avukatlığı da kapsadığı düşüncesi

⁴⁶⁵ “şikayetli avukatın, Avukatlık Kanunu'na aykırı çok büyük logolu, reklam amaçlı tabela kullandığı iddiası ile yapılan şikayet üzerine başlatılan disiplin kovuşturması sonucunda Baro Disiplin Kurulu'na eylem sabit görölerek uyarma cezası tayin etmiştir. şikayetli avukat, savunma vermemiştir, karara itiraz da etmemiştir. Dosyada bulunan fotoğrafta şikayetli avukatın tabelasının, yasa ve yönetmelikte yazılı boyutların üzerinde olduğu, şikayetli avukatın adı ve soyadı ile ilgisi bulunmayacak biçimde “... Hukuk Bürosu” ibaresinin ve Türkiye Barolar Birliği ambleminin yer aldığı görölmektedir. şikayetli avukatın eylemi, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine göre “Avukatların iş elde etmek için, reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kağıtlarında avukat unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır.”, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 5. maddesine göre “Tabelada bu yönetmelikte belirlenenlerin dışında unvan, deyim, şekil ve amblem... bulunamaz... Tabela 70X100 cm boyutunu geçemez...” hükmü ile Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7/b maddesine göre “Avukatların başlıklı kağıtları, kartvizitleri, büro levhaları reklam niteliğini taşıyabilecek aşırılıkta olamaz.” hükümlerine aykırı olup, disiplin suçuunu oluşturmaktadır. şikayetli avukatın eylemi aynı zamanda Avukatlık Kanunu'nun “Avukatın hak ve ödevleri” ile ilgili 6. kısmında yer alan 55. m.ye aykırılık oluşturduğundan, Avukatlık Kanunu'nun 136/1. maddesi uyarınca, Baro Disiplin Kurulu'na en az kınama cezası tayini gerekirken, uyarma cezası tayini isabetli bulunmamış, uyarma cezasının, kınama cezasına çevrilmesi suretiyle düzeltilerek onanmasına karar vermek gerekmiştir.” TBBDK, 05.10.2007, E. 2007/248, K. 2007/310 (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, s. 623-624).

bilmeye ve savunmaya değer değildir⁴⁶⁶. Birden çok avukatın “hukuk bürosu” ibaresini kullanmaları reklam yasağına girer. Böyle bir ibare, müvekkillerin zihninde bir şirket ile muhatap oldukları izlenimini uyandırabilir⁴⁶⁷. Hukuk bürosu ibaresi ticarî faaliyetleri de akla getireceği için, haksız rekabete neden olabilir. Avukatın ticarî faaliyetle değil, adalete yardımcı olmakla yükümlü olduğu unutulmamalıdır⁴⁶⁸.

Doktrinde *Deliduman* ise bu görüşe katılmamaktadır. “Hukuk bürosu” ibaresini kullanmak kurallara aykırı değildir. Avukatlık Kanunu’nun 44. maddesi, birden çok avukatın çalışmalarını ortak avukat bürosu şeklinde birleştirmelerine izin vermiştir. Kanun’daki birlikte çalışan avukatların ad ve soyadlarının (veya sadece soyadlarının) yanında ortak avukat bürosu ibaresini kullanabileceklerine dair düzenleme yasağın sınırını çizmemekte sadece Kanun’un caiz kıldığı bir uygulamaya örnek vermektedir. Kanun, mesleğin kamu hizmeti niteliği ve meslek onuruyla bağdaşan bir örnek vermiştir. Kanun’un sadece bu örnekle kendini sınırlaması ve Kanun’un hazırlandığı sırada kullanılmayan bir ibarenin Kanun’da yer alması beklenemez. “Ortak hukuk bürosu” veya sadece “hukuk bürosu” tâbiri mesleğin niteliği ve meslek kuralları ile bağdaşmaktadır. Bu tâbirlerin “avukatlık bürosu” veya “ortak avukat bürosu” ibaresinden hiçbir farkı bulunmamaktadır. “Hukuk bürosu” ibaresini kullanırken bu ibareyle birlikte kullanılacak ismin de haksız rekabete veya reklama neden olmaması gerekir. Çünkü Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 7. maddesinin 1. fıkrasının 4 bendine göre ortak büro kuran avukatlar büronun reklam aracı olmamasına, hukuk bürosu olma niteliğinin yitirilmemesine dikkat edecektir. Bu hüküm aynı zamanda avukatların “hukuk bürosu” tâbirini kullanabileceğine ilişkin de bir gerekçe teşkil etmektedir⁴⁶⁹. *Deliduman*’ın görüşleri sadece avukatın tabelasında “hukuk bürosu” ibaresini kullanabilmesi açısından değil aynı zamanda İnternet ortamında da kullanabilmesi için de geçerlidir.

Günlük hayatta avukatların kullanmış oldukları tabelalara bakıldığında birçok avukatın tabelasında “hukuk bürosu” ibaresinin olduğu görülmektedir. Bazı tabelalarda “hukuk bürosu” ibaresinden sonra bir avukatın ismi yer alırken bazı

⁴⁶⁶ Kip, s. 691; Uysal, s. 2967; Akcan ve Ercan, s. 104. *Deliduman*, Reklam Yasağı, s. 175.

⁴⁶⁷ Akcan ve Ercan, s. 104.

⁴⁶⁸ Akcan ve Ercan, s. 103.

⁴⁶⁹ *Deliduman*, Reklam Yasağı, ss. 175-176; *Deliduman*, İnternette Reklam, s. 127.

tabelalarda ise “hukuk bürosu” ibaresinden sonra büroda çalışan avukatların isim listesi bulunmaktadır. Bu uygulama günümüzde oldukça yaygındır. Ancak bugün olağan görülen bu uygulamanın Yönetmeliğin 5. maddesi ile bağdaşmadığı görülmektedir. Yukarıda görüldüğü üzere birlikte çalışan avukatların bürolarına verebilecekleri isim, avukatlardan birisinin ya da birkaçının adı, soyadı olabilecektir. Ancak belirlenecek ad veya soyadların yanında ise sadece “avukatlık bürosu” ibaresi kullanılabilecektir. Baro disiplin kurulu kararları⁴⁷⁰ da “hukuk bürosu” ibaresini kullanmanın reklam yasağı kuralını ihlal ettiği yönündedir. Anglo-Sakson hukuk literatüründe kullanılan “law office”, “law firm” gibi kavramlar Türkçeye “hukuk bürosu”, “hukuk firması” olarak çevrilse de, yönetmelik Türkiye için kendine özgü bir düzenleme getirmiş ve farklı bir uygulamayı tercih etmiştir. Ayrıca baro disiplin kurullarının, tek başına çalışan avukatın kullandığı “hukuk bürosu” ibaresini, bu ibarenin o büroda birden çok avukatın çalıştığı şekilde algılanabileceği gerekçesiyle yanıltıcı bularak disiplin cezası verdiği kararları mevcuttur⁴⁷¹. Örneğin, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan başka bir olayda, şikayet edilen avukatın, kovuşturmaya konu tabelasında ve resimli olarak bastırdığı kartvizitinde “...Hukuk Bürosu” ibaresi yer almış, alt kısmında ise Av... ismine yer vermiştir. Söz konusu tabela ve kartvizit Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesine, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 5. ve 6. maddesine aykırı bulunmuştur. Kurul’a göre, Avukatlık Kanunu’nun 44/A maddesi uyarınca ancak birlikte çalışan avukatların biri ya da birkaçının ad ve/veya soyadının yanında “avukatlık bürosu” ibaresinin kullanılması zorunludur. Bu halde karşılıklı hak ve yükümlülükler, gelir ve giderlerin paylaşılması, büro yönetimi, birlikteliğin sona ermesi birlikte çalışanlarca belirlenir ve durumun baroya bildirilmesi gerekir. Bu nedenle, tek başına çalışan avukatın usûlüne uygun bir şekilde gerekli işlemleri yerine getirmeden “hukuk bürosu” ibaresini kullanması, kendisine haksız bir şekilde iş temin etmesini sağlayacak, meslektaşları ile kendisi arasında haksız rekabete yol açacaktır. Böyle bir davranış aynı zamanda kamuyu yanıltacaktır. Disiplin Kurulu, baronun tayin ettiği

⁴⁷⁰ TBBDK, 05.10.2007, E. 2007/248, K. 2007/310 (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, s. 623-624); TBBDK, 22.12.2004, E. 2004/175, K. 2004/321 (Mısır, ss. 593-594)

⁴⁷¹ Demir, Reklam Yasağı, ss. 129-130. TBBDK, 05.10.2007, E. 2007/248, K. 2007/310 (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, s. 623-624); TBBDK, 21.01.2006, E. 2005/373, K. 2006/8, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 587-589).

disiplin cezasını onamıştır⁴⁷². Kanımızca, yürürlükteki mevzuat göz önünde bulundurulduğunda karar yerindedir. Mesleğini tek başına icra eden avukat, Yönetmeliğin 5. maddesinin 2. fıkrasına ve 6. maddesinin 3. fıkrasına aykırı şekilde tabelasında ve kartvizitinde “hukuk bürosu” ibaresini kullanamaz. Avukat, Yönetmeliğin 6. maddesinin 6. fıkrasına aykırı olarak kartvizitinde kendi isim veya unvanını aşan resme yer veremez.

Avukatlık Meslek Kuralları’nda “Genel Kurallar” başlığı altında 7. maddenin d bendinde, reklamdanda ve “hukuk bürosu”ndan bahsedilmektedir. 1971 yılından bu yana yürürlükte olan Meslek Kuralları “hukuk bürosu” ibaresinin kullanılmasını sakıncalı görmemiştir. Kırk yılı aşan uygulamaya yerleşmiş olan ve halen mevzuatta yer alan “hukuk bürosu” yerine “avukatlık bürosu” veya “avukatlık ortaklığı” ibarelerini kullandırma çalışması çok başarılı olamamıştır. Türkiye Barolar Birliği’nin sitesinde de sık sık “hukuk bürosu” ibarelerinin kullanıldığı görülmüştür⁴⁷³. Avukatlık ortaklık bürolarının, kurulan büroların hukuk bürosu olma niteliğinde olması nedeniyle hukuk bürosu ibaresini kullanabilecekleri yönünde disiplin kurulu kararı da mevcuttur⁴⁷⁴.

Kanımızca yapılan düzenlemeyle mesleğini tek başına icra eden avukatın, aynı büroda birlikte çalışan avukatların “hukuk bürosu”, “avukatlık bürosu” ibarelerinden dilediğini, avukatlık ortaklığının ise “hukuk bürosu” veya “avukatlık ortaklığı” ibarelerinden dilediği ibareyi kullanabilmesine imkan tanınmalıdır.

14.11.2001 tarihli mülga Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 5. maddesinin 1. fıkrasında “...Türkçe dışında yabancı dillerde ifade ve sair şekiller, işaret..” ibaresinin iptali istemiyle dava açılmıştır. Danıştay 8. Dairesi de aynı gerekçelerle Yönetmeliğin 5. maddesinin ilk fıkrasında yer alan ibarenin yasaya ve hukuka aykırı olmadığı yönünde beyanda bulunmuştur. Bu ibare

⁴⁷² TBBDK, 22.12.2004, E. 2004/175, K. 2004/321 (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 593-594). Benzer yönde bir karar için bkz. TBBDK, 13.12.2002, E. 2002/224, K. 2002/356 (Ersoy, s. 218).

⁴⁷³ Demir, Reklam Yasağı , s. 130.

⁴⁷⁴ TBBDK, 13.09.1997, E. 1997/97, K. 1997/81 (Akcan ve Ercan, s. 104; Deliduman, Reklam Yasağı, s. 175; M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 341). Bu kararda Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 7. maddesi ç bendinde yer alan “Ortak büro kuran avukatlar büronun reklam aracı olmamasına, hukuk bürosu olma niteliğini yitirmemesine dikkat ederler.” hükmünü gerekçe göstererek mevcut kurallara uygunsuzluğun söz konusu olmadığını belirtmiştir (Ersoy, s. 218).

aynı şekilde yürürlükte olan Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nde de yer almıştır⁴⁷⁵.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu başka bir olayda Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine, Reklam Yasağı Yönetmeliği'ne ve Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'na aykırı tabelaları bulunan avukatlar hakkında verilen disiplin cezalarını onamıştır. Bu avukatlar tabelaların Reklam Yasağı Yönetmeliği'ne uygun hale getirilmesi uyarısını içeren Baro Başkanlığı yazısının kendilerine tebliğ edilmediği, bu nedenle Yönetmeliğin gereğinin yerine getirilmediği, Baro Disiplin Kurulu'nun kendilerine savunma istemi ile ilgili yazıyı tebliğ etmelerinden sonra levhaları yönetmeliğe uygun hale getirdikleri yönünde savunmada bulunmuş olsa da Disiplin Kurulu avukatların savunmalarına itibar etmemiştir. Kurul vermiş olduğu kararda baroların, Yönetmelik hükümlerinin uygulanması için üyelerine uyarıda bulunma gibi bir yükümlülüklerinin söz konusu olmadığını belirtmiştir. Avukat, avukatlık mesleğinin yerine getirilmesi ile ilgili olan Avukatlık Kanunu, Meslek Kuralları, Kanun uyarınca çıkarılan tüm yönetmelikleri iyi bilmek, özümsemek ve bu alanda yapılacak değişiklikleri de tüm imkanlarını kullanarak öğrenmek zorundadır. Reklam Yasağı Yönetmeliği Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Yönetmeliğin yayınlanmasıyla avukatların yönetmelik hakkında bilgi sahibi oldukları varsayılır⁴⁷⁶.

Bu karar her ne kadar Reklam Yasağı Yönetmeliği'ne aykırı tabelalar hakkında verilmişse de kararın Avukatlık Kanunu, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları, ve Avukatlık Kanunu uyarınca çıkarılmış bütün yönetmelikler için geçerli olacağını savunmak gerekiyordu. Söz konusu Disiplin Kurulu kararı bu açıdan çok önemliydi. Ancak Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 12. maddesinde 7 Eylül 2010

⁴⁷⁵ Danıştay 8. Dairesi, 22.1.2003, E. 2002/180, K. 2003/829, "Kazancı Kazancı-İçtihat Bilgi Bankası" "<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>" (14.03.2013); Ersoy, s. 216.

⁴⁷⁶ "...Yönetmelik Resmi Gazete'de yayınlanmakla, tüm avukatların bilgisinin olacağı varsayılmalı, bu nedenle avukatlar tabelalarını, Yönetmeliğe uygun hale getirmelidir... Barolara ayrıca, Yönetmeliğin maddelerinin uygulanması için üyelerine uyarıda bulunması gibi bir yükümlülük de yüklenmemelidir. Avukat, avukatlık mesleğinin yerine getirilmesi ile doğrudan ilgili bulunan Avukatlık Kanunu, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları ve yasa uyarınca çıkarılmış bulunan yönetmelikleri iyi bilmek ve özümsemek ve bu alanda yapılacak değişiklikleri de tüm olanakları kullanarak izlemek zorundadır. Bu nedenle Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin uygulanması için Baroların kendilerine uyarıda bulunmasını beklemeden gereği yerine getirilmelidir... Şikayetli avukatların eylemleri Avukatlık Kanunu'nun 55 ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 5 ve Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7. maddesine aykırı olmakla disiplin suçu oluşturduğundan, Baro Disiplin Kurulu'nca yapılan hukuksal değerlendirme isabetli bulunmuş, kararın onanması gerekmiştir." TBBDK, 11.06.2004, E. 2004/211, K. 2004/211 (Mısırlı, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 624-625).

tarihinde yapılacak değişikliklerle verilen karar, baroların uyarı yükümlülüğü olmaması açısından geçerliliğini yitirmiştir. Çünkü Yönetmeliğin bu maddesi uyarınca, Yönetmelik hükümlerine aykırılığın tespiti halinde, Barolar tarafından ilgiliye bir uyarı yazısı gönderilecek ve söz konusu aykırılığın on beş gün içerisinde giderilmesi gerektiği aksi takdirde baro tarafından re’sen soruşturma açılacağı bildirilecektir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, bir olayda vermiş olduğu kararda avukatların tabelalarında hacı unvanı kullanamayacaklarını belirtmiřtir⁴⁷⁷. Kanımızca, karar yerindedir. Tabelasında avukat unvanının yanında “hacı” unvanını da kullanan avukatın iş elde etme amacıyla bu unvana tabelasında yer verdiği açıktır.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu’na göre, avukatların tabela ve basılı kağıtlarında Türkçe “avukat” kelimesi dışında yabancı dille eş anlamlı dahi olsa başka kelime kullanmaları mümkün deęildir⁴⁷⁸. Kanımızca, kararın verildiği tarihte yürürlükte olan mevzuat göz önüne alındığında karar yerindedir.

Yukarıda verilen disiplin kurulu kararlarının yürürlükteki mevzuat dikkate alındığında yerinde kararlar olduğunu belirtmiştik. Kanımızca, yapılacak düzenlemeyle turistik bölgelerde mesleklerini icra eden avukatların tabelalarında, basılı kağıtlarında yabancı dillerde mevzuata aykırı olmayacak şekilde ifade kullanmaları mümkün olmalıdır.

Ankara Barosu Etik Kurulu, tabelasında “inşaat mühendisi” ibaresi bulunan bir avukat hakkında görüş beyan etmiştir. Kurul’a göre, avukatlık hukuku mevzuatı ve disiplin kurulu kararları, avukatlar arasında ayrıcalıklı bir grup oluşmamasına çalışmaktadır. Meslektaşların birbiriyle eşitliği avukatlıkta temel ilkelerden biridir. Bu ilke gereği, avukatlıkla birleşebilen işlerden kaynaklanan unvanlar, barolarda veya Barolar Birliği’nde üstlenilen geçmiş görevler hatta barolarda veya Barolar Birliği’nde görev alanların bu görevlerini ifa etmemeleri halinde bu unvanlar, avukatın basılı kağıtlarında kullanılamazlar. Avukatlıkla birleşebilen işleri yapabilenler, barolarda veya Barolar Birliği’nde görevleri olanların mesleği bu özelliklere sahip olmayan diğer avukatlardan daha iyi icra edecekleri gibi bir kural

⁴⁷⁷ TBBDK, 24.2.1973, E. 1973/99, K. 1973/77, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s.340; M. Lamiş Çelik, **TBB Disiplin Kurulu Kararları Işığında Avukatlık Meslek Kuralları**, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2011, (Meslek Kuralları), s. 129).

⁴⁷⁸ TBBDK, 5.9.1983, E. 1983/74, K. 1983/9, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s.340; M. L. Çelik, Meslek Kuralları, s. 129).

yoktur. Avukatlar arasındaki meslekî açıdan olabilecek farklılıklar tamamıyla öznelidir. Oysa avukatlık mesleğinin dışında olanlar bu unvanlara sahip olan avukatların diğer avukatlardan daha iyi oldukları hususunda bir yanılgıya düşebilirler. Kanun koyucu ve baro disiplin kurulları bu yanılgıyı önlemek iradesini göstermektedirler⁴⁷⁹.

İnşaat Mühendisi olan bir avukat, inşaat mühendisliği bölümünü bitirmemiş olan avukatlardan inşaatla ilgili konularda elbette daha fazla bilgi sahibidir. İnşaat mühendisi olan avukatın inşaat bilgisi, inşaatla bağlantılı olan davalarda bu avukatın diğer avukatlardan daha başarılı olacağı anlamına gelmez. İnşaat mühendisi olan avukatların başarılı olma ihtimali diğer avukatlarla aynıdır. Oysa avukatların hukukî yardımına ihtiyaç duyan kişiler, tabelasında diğer meslektaşlarından farklı bir ibare bulunan bir avukatın, o alanda diğer meslektaşlarından üstün olduğunu düşünecektir. Bu durum avukatlar arasında farklı sınıflar olduğu izlenimini yaratacaktır.

Belirtilen bu hususlar, belirli bir hukuk alanında sistemli bir akademik çalışma yapmış olan bir hukukçunun hukuk alanında sahip olduğu akademik unvanına tabelasında yer vermesinden farklıdır. Çünkü bu hukukçu akademik çalışma yapmış olduğu alanda kuşkusuz diğer hukukçulardan daha fazla bilgi sahibi olmaktadır. Bu nedenle bu unvanın ilan edilmesi, avukat-müvekkil ilişkisinin doğal akışından bir sapmaya yol açabilirse de bu sapma gerçek bir nedene dayanacaktır. Tabelalara da hangi alanda akademik unvana sahip olunduğu yazılmamaktadır. Sonuç olarak avukatın tabelasında bir meslek olan “inşaat mühendisi” ibaresine yer vermesi meslek Kuralları’nı ihlal etmektedir. Yürürlükteki mevzuat dikkate alındığında bu kararın yerinde olduğunu belirtmek isteriz.

3. Avukatın Basılı Evrakının Taşınması Gereken Özellikler

Yürürlükteki Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 6. maddesi şöyledir⁴⁸⁰:

⁴⁷⁹ Ankara Barosu Etik Kurulu’nun 2007/1 sayılı görüşü, **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 2007, ss. 229-230.

⁴⁸⁰ Yürürlükteki Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 6. maddesinin ilk halinde başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı evrakta; Türkiye Barolar Birliği ve/veya kayıtlı bulunduğu baronun ambleminin yer alması mümkün değildi. Yönetmelik kapsamında olanların damga biçiminde mühür kullanmaları yasaklanmamıştı.

“Başlıklı kağıtlar, kartvizitler ve diğer basılı evrak, reklam niteliği taşıyacak aşırılıkta olamaz.

Başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı evrakta; sadece avukatlık unvanı, varsa akademik unvan, adı ve soyadı, adres, telefon-faks numaraları, İnternet ve e-posta adresleri ile bağlı bulunulan; Baro ve Türkiye Barolar Birliği sicil numaraları, vergi dairesi ile vergi sicil numarası ve Türkiye Barolar Birliği ve/veya kayıtlı bulunduğu baronun amblemi yer alabilir.

Birlikte çalışma halinde; "avukatlık bürosu" ibaresi, avukatlık ortaklığı halinde "avukatlık ortaklığı" ibaresi ve ortaklıkta yer alan avukatların ad ve soyadlarının yer alması da zorunludur.

Ortaklığa mensup avukatların, başlıklı kağıtlarında, kartvizitlerinde ve diğer basılı kağıtlarında; büro ya da ortaklığın adı yanında, kendi ad ve soyadlarını da kullanmaları zorunludur.

Başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı kağıtta avukat unvanı ve akademik unvan dışında; emekli yargıç, emekli savcı, emekli noter, hukuk uzmanı, marka- patent vekili, sigorta uzmanı, bilirkişi, Bakan, Milletvekili ve benzeri sıfatlar kullanılamayacağı gibi kamu kurum ve kuruluşu ile özel kurum ve kuruluşlardaki, siyasi partilerdeki geçmiş ve mevcut görevler belirtilemez. Barolar ve Türkiye Barolar Birliği organlarında geçmişte görev alan avukatlar bu unvanlarını kullanamazlar. Halen görevli olanlar bu unvanlarını; ancak bu görevin ifasında ve bu görevleri ile sınırlı olmak kaydıyla kullanabilirler.

Başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı evrakta; avukatın veya avukatlık ortaklığının ad ve unvanını belirtme amacını aşan her türlü yazı, deyim, resim, kayıtlı bulunduğu baro veya Türkiye Barolar Birliği amblemi dışında amblem ve şekiller yer alamaz.

Avukatlık hizmeti, hiçbir unvan altında marka tesciline konu olamaz; bu yolda başvuruda bulunulamaz.

Bu Yönetmelik kapsamında olanlar mühür biçiminde damga kullanamazlar⁴⁸¹.”

⁴⁸¹ 14.11.2001 tarihli Mülga Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesinde başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı evrakta Türkiye Barolar Birliği ve/veya avukatın kayıtlı bulunduğu baronun ambleminin yer alabilmesi mümkün değildi.

Yönetmeliğin 6. maddesinin 1. fıkrasında başlıklı, kağıtlar, kartvizitler ve diğer basılı evrakın, reklam niteliği taşıyacak aşırılıkta olamayacağı şeklinde genel bir esas getirilmiştir. Bu aşırılığı önlemek için Yönetmeliğin 6. maddesinin 2. fıkrasında başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı evrakta yer alacak bilgiler tek tek sayılmıştır⁴⁸².

14 Kasım 2001 tarihli mülga Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nden önceki dönemde avukatların basılı kağıtlarında sicil numaralarının yer almasına dair bir hüküm avukatlıkla ilgili mevzuatta yer almıyordu. İsim benzerliklerinin disiplin kovuşturmasında bir sorun yaratacağı gerekçesiyle bu husus eleştirilmişti⁴⁸³. Bu nedenle hem mülga Reklam Yasağı Yönetmeliği'nde hem de yürürlükte olan Reklam Yasağı Yönetmeliği'nde avukatların basılı evraklarında baro sicil numaraları ve Türkiye Barolar Birliği sicil numaralarına yer vermesine imkan tanınması isabetli olmuştur.

Avukatın daha önceden sahip olduğu veya şu anda mevcut bulunan politik konumundan yararlanarak hak arayan kişilerde avukatın söz konusu konumu sayesinde birtakım özel ilişkileri devreye sokarak müvekkiline faydalı olabileceği şeklinde beklentiler yaratmasının engellenmesine çalışılmalıdır⁴⁸⁴. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu'na göre, avukatlık başka bir sıfatla desteklenmeyi gerektirmeyecek kadar onurlu bir meslektir⁴⁸⁵.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu, 23 Temmuz 1972 tarihinde çıkarmış olduğu 505626 sayılı Genelge ile avukatların mühür biçiminde damgalar kullanmasının meslek kurallarının ruhuna aykırı olduğunu ve avukatların bu tür davranışlardan çekinmesi gerektiğini barolara duyurmuştu⁴⁸⁶. Nitekim bu hususa Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesinin 8. fıkrasında da yer verilmiştir. Uygulamada bazı avukatlar, mahkeme veya resmi kurumlar gibi kırmızı renkte mühür bastırmakta, özellikle icra ve ihtar bilgilerini ilgililere posta yoluyla göndermektedir. Bu nedenle böyle bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur⁴⁸⁷.

⁴⁸² Ersoy, s. 219.

⁴⁸³ A. G. Çelik, Panel, s. 112.

⁴⁸⁴ Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 106.

⁴⁸⁵ TBBDK, 29.04.2005, E. 2005/76, K. 2005/166, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 341).

⁴⁸⁶ Erem, Reklam, s. 7, 9; Erem, Yasak, s. 23; Erem, Şerh, s. 97.

⁴⁸⁷ Özgür Eralp, "Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nde Yapılan 10 Önemli Değişiklik", <http://www.ozgureralp.av.tr/makaleler/tbbreklamyasagi.html>, (11.07.2013).

a. Avukatın Basılı Evrakı İle İlgili Disiplin Kurulu Kararları

(1). Avukatın Kartvizitine İlişkin Kararlar

(i) Avukatın Kartvizitinde Fotoğraf Kullanması

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesinin 2. fıkrasında başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı evrakta; sadece avukatlık unvanı, varsa akademik unvan, adı ve soyadı, adres, telefon-faks numaraları, İnternet ve e-posta adresleri ile bağlı bulunulan; Baro ve Türkiye Barolar Birliği sicil numaraları, vergi dairesi ile vergi sicil numarası ve Türkiye Barolar Birliği ve/veya kayıtlı bulunduğu baronun amblemi yer alabileceği belirtilmiştir.

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesinin 6. fıkrasına göre başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı evrakta; avukatın veya avukatlık ortaklığının ad ve unvanını belirtme amacını aşan her türlü resim yer alamaz”.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda⁴⁸⁸, şikayet edilen avukat fotoğraflı kartvizit bastırmıştır. İlgili il baro yönetim kurulunun 30.11.2005 gün ve 2005/499 sayılı kararı ile şikayet edilen avukat hakkında re'sen soruşturma başlatılmış, şikayet edilen avukatın Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7. maddesi, Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesi uyarınca cezalandırılması için hakkında disiplin kovuşturması açılmasına karar verilmiştir. Şikayet edilen avukat savunmasında, şikayete konu olan kartviziti bir matbaacının bastırıp getirdikten sonra ilgili baro yönetim kuruluna danışıp kartvizitin bastırılmasından vazgeçtiğini belirtmiştir. Kartviziti kimseye vermediğini, kullanmadığını, kartvizitte belirtilen telefonları kapattığını ileri sürmüştür. 29 yıldan beri avukatlık mesleğini icra ettiğini, yasalara saygılı olduğunu, herhangi bir kastının olmadığını belirtmiştir. Avukat, kartvizitte yazılı telefonu kapattığına ilişkin ... firmasının 23.05.2005 tarihli yazısının fotokopisini ibraz etmiş, ... nolu telefon ile ilgili aboneliğini 11.05.2005 tarihinden

⁴⁸⁸ TBBDK, 15.09.2006, E. 2006/256, K. 2006/325, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 635-636; M. L. Çelik, Meslek Kuralları, s. 130).

itibaren geçerli olarak feshettiğini belirterek hakkında ceza tayinine yer olmadığına karar verilmesini talep etmiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, avukatlık mesleğinin taşıdığı kamu hizmeti niteliği, hukuk ve adaletin pazarlık konusu yapılamayacağı gerekçesiyle reklam yasağı ilkesinin önemli bir ilke olduğunu belirtmiştir. Reklam yasağı ilkesinin Avrupa ülkesindeki barolarda da uygulanan bir meslek kuralı olduğu ifade edilmiştir. Kurula göre, şikayet edilen avukatın kartvizitte fotoğraf kullanması, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7/b maddesine, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesi 6. fıkrasına aykırı bir eylemdir. Disiplin Kurulu, ilgili il baro disiplin kurulunun vermiş olduğu kararı onamıştır.

Kanımızca, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, avukatın bastırmış olduğu kartvizitin kullanılıp kullanmadığını, kimseye verilip verilmediğini tespit etmeliydi. Çünkü söz konusu kartvizitin kullanılmasından vazgeçilmesi durumunda reklam yapılması gündeme gelemez. Kartvizit kullanılmış ve başkalarına dağıtılmışsa, bu durumda Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliğinin 6. maddesinin 6. fıkrasına aykırılık söz konusu olacaktır. Avukatın kartvizitinde salt fotoğraf kullanması Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7. maddesinin b bendine göre reklam niteliğini taşıyabilecek aşırılıkta değildir. Kanımızca Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7. maddesinin b bendine aykırılık yoktur.

(ii) Avukatın Kartvizitinde Başka Bir Kişinin Sıfatını Yazması

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesinin 2. fıkrasında başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı evrakta; sadece avukatlık unvanı, varsa akademik unvan, adı ve soyadı, adres, telefon-faks numaraları, İnternet ve e-posta adresleri ile bağlı bulunulan; Baro ve Türkiye Barolar Birliği sicil numaraları, vergi dairesi ile vergi sicil numarası ve Türkiye Barolar Birliği ve/veya kayıtlı bulunduğu baronun amblemi yer alabileceği belirtilmiştir.

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesinin 6. fıkrasına göre başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı evrakta; avukatın veya avukatlık ortaklığının ad ve unvanını belirtme amacını aşan her türlü yazı yer alamaz”.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda⁴⁸⁹, şikayet edilen avukat bastırmış olduğu kartvizitin arkasına eşi doktor ...'in ismi ve "il sağlık müdürü" sıfatını, eşinin hastane adres ve telefon numarasını yazdırmıştır. Kartvizitte ayrıca şikayet edilen avukatın meslek ve sıfatı, çalışma yeri, telefonları, vergi numarası, renkli fotoğrafı mevcuttur. Avukatın kartvizitinde aynı zamanda vesikalık fotoğraf yer almıştır. Şikayet edilen avukatın savunmaları ve dinletmiş olduğu tanıkların anlatımı mevcut kartvizitle çelişmiştir. Disiplin Kurulu, Avukatlık Kanunu'nun 34. maddesi, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 2. ve 3. maddesi, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesini gerekçe göstererek avukatın eyleminin disiplin suçu teşkil ettiğine hükmetmiştir. Kanımızca, karar son derece yerindedir. Avukat, il sağlık müdürü eşinin ismini kartvizitine yazarak diğer avukatlara nazaran bazı problemleri daha kolaylıkla çözeceğini, diğer avukatlardan daha üstün konumda olduğunu göstermek istemektedir.

(iii) Avukatın Kartvizitinde Avukatlık Unvanından ve Akademik Unvanından Başka Sıfatlar Kullanması

aa. Avukatın Kartvizitine "Emekli Hakim" Unvanını Yazması

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesinin 5. fıkrasına göre başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı kağıtta avukat unvanı ve akademik unvan dışında; emekli yargıç ve benzeri sıfatlar kullanılamaz.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda⁴⁹⁰, kartvizitinde avukatlık unvanının yanında "Emekli Yüksek Hakim" ibaresi olan avukatın eyleminin Avukatlık Kanunu'nun 55., Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. ve Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7/b maddesine aykırılık oluşturduğunu ve disiplin suçu teşkil ettiğini belirtmiştir. Avukat hakkında verilen "kınama" cezasını onamıştır. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu'nun, şikayet edilen avukatın "emekli hakim" sıfatını, muhataplarda tecrübe

⁴⁸⁹ TBBDK, 07.04.2005, E. 2005/26, K. 2005/113, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 636-637; M. L. Çelik, Meslek Kuralları, s. 130).

⁴⁹⁰ TBBDK, 06.06.2003, E. 2003/59, K. 2003/168, (Ersoy, s. 219; Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 628-629; M. L. Çelik, Meslek Kuralları, s. 130).

ve bilginlik sıfatı uyandırmak amacıyla kullandığı, bu sıfatın muhatapta müspet veya menfi bir etki gösterebileceği, ancak somut olayda bu sıfatı kullanan avukatın amacının ayrıcalıklı olduğunu belirtmek olduğu yönünde benzer nitelikte bir kararı daha vardır⁴⁹¹. Kanımızca karar yerindedir. Kartvizitinde “emekli hakim” unvanını kullanan avukat, diğer avukatlardan daha bilgili olduğunu göstermeye çalışmakta ve muhatapta daha çok olumlu bir etki bırakmaya çalışmaktadır.

bb. Avukatın Kartvizitinde “Cumhuriyet Savcısı” Unvanını Kullanması

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 6. maddesinin 5. fıkrasına göre başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı kağıtta avukat unvanı ve akademik unvan dışında; emekli savcı ve benzeri sıfatlar kullanılamaz.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu’nun kararına⁴⁹² konu olan başka bir olayda, şikayet edilen avukat, bastırdığı kartvizitte avukat unvanı yanında “Cumhuriyet Savcısı” unvanını da kullanmıştır. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, şikayet edilen avukatın eyleminin Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesine ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 6. maddesinin 5. fıkrasına aykırı olduğunu ve disiplin suçu oluşturduğunu belirtmiş ve vermiş olduğu kararda ilgili Baro Disiplin Kurulu’nun vermiş olduğu “kınama” cezasını onamıştır. Kanımızca yürürlükteki mevzuat dikkate alındığında karar yerindedir.

cc. Avukatın Kartvizitinde Marka ve Patent Vekilliği Sıfatını Belirtmesi

Türkiye Barolar Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 6. maddesinin 5. fıkrasına göre başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı kağıtta avukat unvanı ve akademik unvan dışında marka-patent vekili ve benzeri sıfatlar kullanılamaz.

⁴⁹¹ TBBDK, 12.11.1975, E. 1975/58, K. 1975/61 (Erem, Reklam, s. 6; Erem, Yasak, s. 20; Erem, Şerh, s. 92; Akcan ve Ercan, ss. 101-102). Kartvizitinde “İstanbul Birinci Ticaret Mahkemesi Emekli Başkanı” unvanını avukatlık unvanı ile birlikte kullanan avukat hakkında avukatlık unvanının yeterli onuru tek başına içermesi ve başka unvanlar gereksiz olduğu için Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesi ve Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 7. ve 8. maddesine aykırılıktan dolayı disiplin cezasını öngören karar için bkz. TBBDK, 4.7.1992, E. 1992/55, K. 1992/64 (Ersoy, s. 219).

⁴⁹² TBBDK, 13.12.2002, E. 2002/228, K. 2002/358, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 630-631; M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 341; M. L. Çelik, Meslek Kuralları, s. 130).

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesinin 6. fıkrasına göre başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı evrakta; avukatın veya avukatlık ortaklığının ad ve unvanını belirtme amacını aşan her türlü yazı yer alamaz”.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına⁴⁹³ konu olan, Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesinden sonra gerçekleşen marka ve patent vekilliği ile ilgili bir olayda şikayet edilen iki avukata ait kartvizitte “... Hukuk Bürosu Avukatlık Danışmanlık Marka Vekili” ibareleri yazılmıştır. Kartvizitte her iki avukatın isim ve telefon numaraları bulunmaktadır. Bu avukatlar hakkında ilgili baro disiplin kurulu Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7/b maddesi ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 5. ve 6. maddelerinin ihlal edildiği gerekçesiyle disiplin cezası vermiştir. Marka patent vekilliği niteliğini haiz olmayan avukat, soruşturmanın daha kendisinin avukatlık mesleğine başlamadan açılmış olduğunu, “Avukatlık Danışmanlık Marka Vekili” ibaresinin büronun kapsamını göstermekte olduğunu, “...” ibaresinin isim ve soyadının kısaltılmış hali olduğunu, birlikte büroyu paylaştıkları avukat meslektaşının marka vekilliğini yasalar çerçevesinde yaptığı yönünde savunmada bulunmuştur. Marka patent vekilliği belgesine sahip olan avukat ise kartvizitte aşırıya kaçılmadığı, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın ihlal edilmediği, kendisine Türk Patent Enstitüsü tarafından 06.12.2003 tarih ve 892 sayılı “Marka Vekilliği” belgesi verildiğini, bu sıfatın iş temini amacıyla kullanılmadığını savunmuştur. Marka-patent vekilliği belgesine sahip olmayan avukat daha sonra Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu'na da bir savunma dilekçesi göndermiştir. Bu dilekçede kartviziti kendisinin bastırıp, kullanmadığını, çalışma arkadaşı avukatın kartviziti büro açılışı için sınırlı sayıda bastırdığını belirtmiştir. Ancak daha önce mensup olduğu ilgili baronun disiplin kuruluna verdiği savunmada bu savunmayı yapmamıştır. Kartvizitte aşırılık olmadığı yönünde savunmada bulunduğu için Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu tarafından kartvizitin kendisine ait olduğunu kabullendiği varsayılmıştır. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7/b maddesi, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 5. ve 6. maddesinin ihlal

⁴⁹³ TBBDK, 24.03.2006, E. 2006/36, K. 2006/114, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 631-633).

edildiği gerekçesiyle her iki avukat hakkında verilen disiplin cezasını onamıştır. Kanımızca yürürlükteki mevzuat dikkate alındığında verilen karar yerindedir. Kartvizitte her iki avukatın isimleri yer almaktadır. Kartvizitte avukatın veya avukatlık ortaklığının ad ve unvanını belirtme amacını aşan yazılar yer alamaz. Her iki avukata da disiplin cezası verilmesi yerindedir.

çç. Avukatın Kartvizitine “Kadın Hukuk Komisyonu Başkanı”

Yazdırması

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 6. maddesinin 5. fıkrasında başlıklı kağıtlarda, kartvizitte ve diğer basılı kağıtta avukat unvanı ve akademik unvan dışında sıfatlar kullanılamayacağı belirtilmiştir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda⁴⁹⁴, şikayet edilen avukat, kartvizitinde “... Barosu Kadın Hukuk Komisyonu Başkanı” sıfatını kullanmıştır. İlgili baro disiplin kurulu tarafından, avukat hakkında Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesini ihlal ettiği gerekçesiyle disiplin cezası verilmiştir. Şikayet edilen avukat, savunmasında reklam yasağını ihlal etme kastının olmadığını, kartvizitine “kadın hakları komisyonu başkanı” yazdırmasında amacının ticarî kazanç olmadığını, yardım isteyenine kendisine kolayca ulaşmasını sağlamak olduğunu belirtmiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, reklam yasağına aykırı davranarak işlenen disiplin suçunun biçimsel olarak işlenen bir disiplin suçu olduğunu, bu suçun oluşumunda kast unsurunun dikkate alınmadığını belirtmiştir. Bütün yurttaşlar için kanunu bilmemenin mazeret sayılmadığı bir hukuk düzeninde, şikayet edilen avukat ne kadar iyiniyetli olursa olsun kastının olmadığı şeklindeki savunmanın kabul görmeyeceğini belirtmiştir. Şikayet edilen avukatın eyleminin, Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesi, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 7. maddesi, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 6. maddesine aykırı olduğunu ifade etmiştir. Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 6. maddesi uyarınca avukatların, barodaki görevleri ile ilgili unvanlarını ancak ve sadece bu görevin ifası sırasında ve görevin ifası ile sınırlı olmak şartıyla kullanabileceklerini belirtmiştir. Disiplin Kurulu, ilgili il baro disiplin kurulunun vermiş olduğu cezayı onamıştır.

⁴⁹⁴ TBBDK, 30.09.2005, E. 2005/205, K. 2005/296, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 637-638).

Kanımızca, yürürlükteki mevzuat dikkate alındığında verilmiş olan karar yerindedir. Avukat kartvizitinde avukatlık unvanı ve akademik unvanından başka unvan kullanamaz. Baro organında görev almakta olan avukat, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesinin 5. fıkrası uyarınca görevine ilişkin unvanları ancak bu görevin ifasında ve bu görevleri ile sınırlı olmak kaydıyla kullanabilir. Somut olayda avukat, görevinin ifası bağlamında, göreviyle sınırlı olarak kartvizitinde bu unvanı kullanmamıştır.

(2). Avukatın Bilirkişi Sıfatıyla Hazırlamış Olduğu Bilirkişi Raporuna İlişkin Kararlar

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesinin 5. fıkrasına göre avukat, başlıklı kağıtlarda, kartvizitte ve diğer basılı kağıtta avukat unvanı ve akademik unvan dışında bilirkişi ve benzeri sıfatlar kullanamaz.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda⁴⁹⁵, şikayet edilen avukat, hazırladığı bilirkişi raporlarında adresini ve telefon numarasını içeren antetli kağıtlar kullanmıştır. Avukat hakkında, itiraz sonucu Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu'nun almış olduğu soruşturma kararı üzerine başlatılan disiplin soruşturması sonucu ilgili il baro disiplin kurulu şikayet edilen avukat hakkında “ün kazanma ve iş elde etme kastı olmadığı” gerekçesiyle disiplin cezası verilmesine yer olmadığına karar vermiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu'na göre, bilirkişilik yapan avukat hazırladığı raporu “avukat” sıfatıyla imzalayabilir. Ancak, avukatın bilirkişi raporunda antetli kağıt kullanması alışılmışın dışındadır ve gerekli de değildir. Bilirkişi raporunun büro adresinin, büro telefonunun ve cep telefonunun yer aldığı antetli kağıda yazılması “ün kazanmaya”, “iş elde etmeye yönelik” reklam amaçlı bir davranış olarak değerlendirilmiştir. Avukatın eylemi, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7 ve 8. maddelerine aykırı görülmüştür. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, ilgili baro disiplin kurulunun disiplin suçu oluşturan eylemle ilgili olarak yaptığı değerlendirmeyi isabetli bulmamış ve ceza verilmesine yer olmadığı kararını kaldırarak, disiplin cezası tayin etmiştir.

⁴⁹⁵ TBBDK, 14.06.2002, E. 2002/60, K. 2002/188, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, s. 633).

Kanımızca, yürürlükteki mevzuat dikkate alındığında verilen karar yerindedir. Avukatın hukukî konularda bilirkişi olarak atanması sorununu bir yana bırakırsak avukatın hazırlamış olduğu bilirkişi raporunda, adresini ve telefon numarasını içeren antetli kağıt kullanması onun iş elde etme amacının olduğunu gösterir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda şikayet edilen avukat hazırlık dosyasına sunduğu bilirkişi raporunun altında ismi ile birlikte “T.C Ziraat Bankası Emekli Müdürü, Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavir, Serbest Avukat” unvanlarını kullanmıştır. Avukatlık unvanından başka unvanlar da kullanan avukatın eylemi Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesi ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’ne aykırı bulunmuştur⁴⁹⁶. Yukarıda belirttiğimiz gerekçelere atıf yaparak kararın yerinde olduğunu söylemekle yetiniyoruz.

(3). Avukatın Yazmış Olduğu Kitapta Unvanını Kullanımı

Avukatın Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 6. maddesinin 6. fıkrasına göre

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına⁴⁹⁷ şikayet edilen avukatın yazmış olduğu bir kitap konu olmuştur. Avukatın kitabının ön kapağında “Av ...” yazısı siyah renkte olup, 32 punto yer kaplamıştır. “... Barosu” amblemi de kapağın dörtte birini kaplamıştır. Kapağın ortasında 8 punto ile ilk satırı küçük harf ve ikinci satırı büyük harf olarak kitabın adı yazılmış, üçüncü satırında ise konu ile ilgili yasa adı ve maddelerinin belirtildiği görülmüştür. İlgili baro disiplin kurulu, açılan disiplin kovuşturması sonucu, avukatın eylemini sabit görerek disiplin cezası vermiştir. Kurul, gerekçesinde “... Barosu” ambleminin kullanılış tarzının kitabı gören her kişide, “... Barosu” yayını olduğu kanaati uyandırdığı ve yazar isminin alışılmışın dışında büyük puntolarla yazılmasının reklam yasağına aykırı olduğunu belirtmiştir. Şikayet edilen avukat, savunmasında Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 6. maddesinin 6. fıkrasının baro ambleminin kullanılmasına izin verdiğini, yönetmelikte ebat konusunda bir bilgi olmadığı, öngörülen yasakların kişiye göre değerlendirilmesinin mümkün olmadığı, amatör bir matbaacının kitabın güncelliği

⁴⁹⁶ TBBDK, 23.04.2004, E. 2003/344, K. 2004/12, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 341; M. L. Çelik, Meslek Kuralları, s. 131).

⁴⁹⁷ TBBDK, 25.06.2005, E. 2005/136, K. 2005/213, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 639-641).

nedeniyle kitabı ivedi olarak bastırıldığı, matbaacının kitapta kullandığı baro ambleminin kendince belirlediği ebatları, avukatın kendisinin kitapçık basıldıktan sonra gördüğünü, kitabın sadece avukatlara ve hukukçulara yönelik olarak böyle bir içerikle hazırlandığı ve bu nedenle reklam amacı taşımadığını savunmuştur. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, kitap kapak düzeninin reklam niteliğini taşıyacak derecede aşırı olduğunu ve avukatın da bu durumu savunmasıyla kabullendiğini belirtmiştir. Kurul’a göre, Yönetmeliğin 6. maddesinin 6. fıkrası uyarınca avukatlar, kayıtlı olduğu baronun veya Türkiye Barolar Birliği amblemini kullanma hakkına sahiptir. Ancak avukatların bu amblemi kullanırken aşırıya kaçmamaları, avukatların özen borcunun bir gereğidir. Baro ve Türkiye Barolar Birliği amblemi mesleğin ciddiyetini ifade eden, ortak manevi değerlerden biridir. Baroların Avukatlık Kanunu’nun 76. maddesinde belirtilen kuruluş ve niteliklerine zarar verilmemesi için, eserlerini yayınlayan yazarların, yayının Türkiye Barolar Birliği veya ilgili baro yayını izlenimini uyandırmaması için özenle davranmaları gerekir. Bu özen, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 4. maddesinin de bir gereğidir. Avukat mesleğin itibarını, vakarını zedeleyecek her türlü tutum ve davranıştan özenle kaçınmalıdır. Böylece, ortak manevi değer korunacaktır. Açıklanan gerekçelerle Disiplin Kurulu, ilgili baro disiplin kurulunun vermiş olduğu kararı onamıştır.

Kanımızca yürürlükteki mevzuat dikkate alındığında verilen karar yerindedir. Avukatın bilimsel eserlerini yayımlamasında reklam yasağı kuralı açısından herhangi bir engel yoktur. Ancak yayımlanan eserde koyu, 32 punto ile avukat unvanına yer verilmesi reklam yasağını ihlâl etmektedir. Kurul, kararında sadece Yönetmeliğin 6. maddesinin 6. fıkrasının ihlâlinden bahsetmiştir. Oysa olayımızda aynı zamanda Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 7. maddesinin b bendinin ihlâli de mevcuttur. Avukatın eylemi, basılı evrak niteliğinde olan kitabında reklam niteliğini taşıyabilecek aşırılıktadır.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, bir başka kararında⁴⁹⁸, yazarı olduğu bir kitabın kapağında ismiyle birlikte “Emekli Adalet Başmüfettişi, Avukat”

⁴⁹⁸ “Şikayetli avukatın yazdığı ve yayınlattığı bir kitapta kullandığı unvanların ve kullanım biçiminin Meslek Kuralları’na aykırı olduğu görüşü ile açılan disiplin kovuşturması sonunda Baro Disiplin Kurulu’na “disiplin cezası tayinine yer olmadığına” karar verilmiştir. Müellifi olduğu “...” kitabının kapağında ismiyle birlikte “Emekli Adalet Başmüfettişi, Avukat” unvanlarını kullanan şikayetli, savunmasında, “kitabı yazmaya başladığında adalet baş müfettişi olarak görev yaptığını, matbaaya verdiği anda emekliye ayrılarak avukatlığa başladığını, başmüfettişlik yaptığı sırada emek sarfederek

unvanlarını kullanan şikayet edilen avukat hakkında karar vermiştir. Karara konu olan olayda avukat, “Emekli Adalet Baş Müfettişi” sıfatından sonra ve parantez içinde “Avukat” unvanını kullanmıştır. Disiplin Kurulu, avukatın söz konusu eylemiyle eski resmi görevini ön plana çıkardığını ve yeni mesleğine gereken saygıyı göstermediğini belirtmiştir. Avukatın kitabında bu unvanı kullanmasıyla diğer meslektaşlarına göre ayrıcalıklı bir statüye sahip olduğunu belirtmeyi amaçladığını ileri sürmüştür. Avukatlık hayatına başladıktan sonra da hala geçmişteki görevine ilişkin resmi sıfatını kullanan ve kitabının satışını arttırmak için adalet kurumlarını aracı kılmaya yönelik avukatın eyleminin, Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesine, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 4., 7., 8. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle ilgili baro disiplin kurulunun vermiş olduğu “disiplin cezası tayinine yer olmadığı” kararını kaldırmış ve disiplin cezası tayin etmiştir.

Kanımızca yürürlükteki mevzuat dikkate alındığında verilen karar yerindedir. Avukat, davranışıyla “Emekli Adalet Başmüfettişi” unvanına “avukat” unvanından daha fazla önem verdiğini göstermektedir. Avukat, kendisinin diğer avukatlardan daha ayrıcalıklı bir konumda olduğunu göstermeye çalışmıştır. Avukat, basılı kağıtlarında kamu kurum ve kuruluşlarındaki geçmişteki görevini belirtmez. Bu nedenle Yönetmeliğin 6. maddesinin 5. fıkrasını da ihlal etmiştir.

yazdığı kitapta bu unvanı kullanmasının 24 yıl görev yaptığı bu mesleği hiçe saymak anlamına geleceğini, bu nedenle hem başmüfettiş hem de avukat unvanını kullanarak kitabı basıma verdiğini” bildirmiştir.

Doğal olan durum, yazarın yayınlanan kitabın piyasaya çıktığı tarihteki sıfatının- veya unvanının- yazılmasıdır. Yazarın- akademik unvanla ilgisi olmayan- geçmişteki görevine ilişkin resmi sıfatını avukatlığa başladıktan sonra da kullanmaya da devam etmesi, üstelik bununla da yetinmeyerek kitabının satışını arttırmak amacıyla adalet kurumlarının aracılığını kullanmaya yönelmesi, savunmalarında samimiyet ifade eden beyanları ile çelişmektedir.

“Emekli Adalet Baş Müfettişi” sıfatının kullanmasındaki amaç, kitabı görenlerde deneyim ve bilginlik izlenimi uyandırmak ve diğer meslektaşlarına göre ayrıcalıklı bir statüye sahip olduğunu belirtmektir. Ayrıca, şikayetli “Emekli Adalet Baş Müfettişi” sıfatından sonra ve parantez içinde “Avukat” unvanını kullanmakla, eski resmi görevini ön plana çıkarmış ve yeni mesleğine gereken saygıyı göstermemiştir. “Serbest meslek” olmakla birlikte öncelikli niteliği “kamu hizmeti” olarak belirginleşen avukatlık mesleğinde reklama ve ayrıcalık ifadelerine yer yoktur.

Bu nedenle Avukatlık Kanunu’nun “reklam yasağını” düzenleyen 55. maddesi hükmüne ve Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 4,7 ve 8. maddelerine aykırı bulunan eylem “disiplin suçu” oluşturduğundan, Baro Disiplin Kurulu’nun davranışın niteliğine uygun düşüncelere dayanarak yaptığı değerlendirmede hukuki isabet görülmemiş ve kararın kaldırılması ile disiplin cezası tayini gerekmiştir.” TBBDK, 12.07.2002, E. 2002/97, K. 2002/229, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 629-630).

(4). Avukat Hakkındaki Bilgilerin Kendisinin Düzenlemiş Olduğu Diğer Basılı Evraklarda Yer Alması

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesinin 2. fıkrasına göre başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı evrakta; avukatın veya avukatlık ortaklığının ad ve unvanını belirtme amacını aşan her türlü yazı yer alamayacaktır.

Türkiye Barolar Birliği'nin vermiş olduğu karara⁴⁹⁹ konu olan bir olayda, şikayet edilen avukat, yeni bürosunun açılışı için bastırıp dağıttığı davetiyelerde “Avukat” unvanının yanında “Marka ve Patent Vekili” sıfatını da kullanmış ve davetiye metninde “yeni bürosunda marka ve patent vekili olarak da çalışmalarını sürdüreceğini” bildirmiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu vermiş olduğu kararda, “Patent ve Marka Vekilliği” işinin avukatlıkla birlikte yürütülebileceğini belirtmiştir. Ancak Kurul, bu imkanın, bir avukata “Patent ve Marka Vekilliği” sıfatının basılı kağıtlarda bir unvan ve uzmanlık statüsü şeklinde belirtmek ve reklam aracı olarak kullanmak hakkını vermeyeceğini ifade etmiştir. Bunun nedeni ise Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi ile avukatların, tabelalarında ve basılı kağıtlarında avukat unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmalarının yasaklanmış olmasıdır. “Marka ve Patent Vekilliği” bir akademik unvan değildir ve bu yasak kapsamındadır. Kurul, ayrıca, Avukatlık Kanunu'nda uzman avukatlık gibi bir statüye yer verilmediğinden, diğer avukatlardan farklı olarak belirli bir konuda uzman olma mesajını da taşıyan bir sıfatın kullanılmasının, Kanun'a, meslek düzen ve geleneklerine ters düştüğünü belirtmiştir.

Kanımızca Kurulun verdiği karar yürürlükteki mevzuat dikkate alındığında yerindedir. Kanun koyucu ve disiplin kurulları avukatlar arasında ayrıcalıklı bir grup oluşmasına engel olmaya çalışmaktadır. Hukuk camiasında olmayanların Kanun'da izin verilen unvanlar dışında unvanların kullanılmasını gördüklerinde o unvanlarını kullanan avukatların daha iyi avukat oldukları hususunda düşebilecekleri yanılgıyı önlemeye çalışmaktadır.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan başka bir olayda şikayet edilen avukat basılı kağıtlarında “... Patent Ofisi ...” olarak ilan vermiştir.

⁴⁹⁹ TBBDK, 18.07.1998, E. 1998/60, K. 1998/94, (Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 3, 1998, ss. 121-122); Akcan ve Ercan, s. 97, 101.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu vermiş olduğu kararda her ne kadar patent ve marka vekilliği işi avukatlıkla birlikte yürütülebilir olsa da avukatın basılı kağıtlarında “Patent Ofisi” belirtmek suretiyle uzmanlık alanı belirtemeyeceğini ve bunu reklam aracı olarak kullanamayacağını belirtmiştir. Kurul gerekçesinde, avukatların iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları, tabelalarında ve basılı kağıtlarında avukatlık unvanı ve akademik kariyerinden dışında başka sıfat kullanmalarının yasak olduğunu belirtmiştir. Avukatlık Kanunu’nda uzman avukatlık gibi bir statü olmadığından, diğer avukatların belirli bir konuda uzman olma mesajını taşıyan sıfatlar kullanmalarının Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesi ve Meslek Kuralları’nın 7. maddesine aykırı bulmuştur⁵⁰⁰. Yukarıda belirtilen gerekçelerle verilen kararın yürürlükteki mevzuat uyarınca yerinde olduğunu belirtmekle yetiniyoruz.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu’nun vermiş olduğu karara⁵⁰¹ konu olan bir olayda şikayet edilen avukat “... Hukuk Bürosu” başlıklı bir kitapçık hazırlamıştır. Bu kitapçıkta büronun çalışma alanları belirtilmiş, referans olarak çeşitli şirketler gösterilmiş ve stajyer avukatların isimleri bölüm sorumluları olarak belirtilmiştir. Söz konusu kararda avukatın kitapçığın tanıtma amaçlı olduğuna dair yaptığı savunmaya itibar edilmemiştir. Kararda avukatın “kamuya bilgi verme hakkının” kullanıldığının kabul edilmesi için verilen bilginin doğru ve gerçek olması, verilen bilgilerin gerekli olması, objektif sınırlar içinde verilmesi ve diğer meslek ilkelerine aykırı olmaması gerektiği belirtilmiştir. Böylece “kamuya bilgi verme hakkı”nın çerçevesi çizilmiştir. Disiplin Kurulu tarafından basılı evrakta isim ve soyadından başka isim kullanılamayacağı belirtilmiştir. Kurula göre, kitapçıkta “uzmanlık iddiasında bulunulmuş, müvekkil isimlerinin bildirilmesi suretiyle bilgi

⁵⁰⁰ TBBDK, 18.07.1998, E. 1998/59, K. 1998/93, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 341; M. L. Çelik, Meslek Kuralları, s. 131).

⁵⁰¹ “...Şikayetli kitapçığın sadece bilgi verme amaçlı olup reklam niteliği taşımadığını savunmakta ise de, bir avukatın “kamuya bilgi verme hakkı”nı kullandığının kabul edilebilmesi için, doğru ve gerçek bilgi sunulması, bu bilginin verilmesinde gerekli olanlarla sınırlı olması (ölçülülük), objektif sınırlar içinde verilmesi ve diğer meslek ilkelerine aykırı olmaması gereklidir. Kovuşturma konusu kitapçıkta “uzmanlık” iddiasında bulunulmuş, gerekli olmayan ifadeler yer verilmiş, objektiflik ve ölçülülük ilkelerine uyulmamış, müvekkil isimlerinin bildirilmesi suretiyle de “bilgi verme hakkı”nın sınırları aşılmıştır... Bu nedenlerle Avukatlık Kanunu’nun 44. ve 55. maddeleri ile Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 7. ve 8. maddelerine aykırı bulunan eylem “disiplin suçu” oluşturduğundan, Baro Disiplin Kurulu’nca yapılan değerlendirmede hukukî isabetsizlik görülmemiş ve kararın onanması gerekmiştir. (Eylem kınama cezasını gerektirmemekle birlikte, aleyhe itiraz olmadığından uyarma cezasına ilişkin kararın onanması zorunlu olmuştur). TBBDK, 13.12.2002, E. 2002/224, K. 2002/356, (Ersoy, ss. 211-212, 213; Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, s. 625-626).

verme hakkının sınırları aşılmıştır. Şikayet edilen avukat, gerekli olmayan ifadelere yer vererek objektiflik ve ölçülülük ilkelerine aykırı davranmıştır. Ayrıca şikayet edilen avukatın sahibi olduğu hukuk bürosuna isim ve soyadı dışında bir isim koyması da Avukatlık Kanunu'nun 44. maddesi hükmüne aykırı görülmüştür. Kanımızca verilen karar yerindedir. Karar avukatın kamuya bilgi hakkı çerçevesini çizmesi açısından önemlidir. Avukatın basılı kağıdında belirtmiş olduğu bölüm sorumluları, referans şirketler, büronun çalışma alanları Yönetmelikte yer verebileceği bilgilerin kapsamı dışındadır.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına⁵⁰² konu olan bir başka olayda, şikayet edilen avukatın kullanmış olduğu basılı kağıdın üst orta kısmında büyük harflerle "... hukuk bürosu", üst sol tarafta "Av. ..., Av. ..., Av. ..., Av. ...", üst sağ tarafta "Av..., Av..., Av...", alt kısımda "İstanbul Ofisi: ... Cd. ... Şişli/İst. Tel: ... Faks: ...", "Ankara Ofisi: ... Cad. Ulus/Ank. Tel: ... Telefax: ...", "İzmir Ofisi: ... Bulvarı, Alsancak/İzmir Tel: ..." yazıları yer almakta, irtibat büroları da bu şekilde gösterilmektedir. İlgili baro disiplin kurulu, şikayet edilen bu avukatın eylemini Avukatlık Kanunu'nun 43. maddesi 2. fıkrasına, 44/A maddesine, 55. maddesine aykırı bulup disiplin cezası tayin etmiştir. Şikayet edilen avukat savunmasında soruşturmanın usûlüne uygun yapılmadığını belirtmiştir. Somut olayda birlikte çalışan avukatların ayrı büro edinmesinin söz konusu olmadığı, ayrı ayrı çalışan ve ayrı ayrı vergi numaraları bulunan avukatların hepsinin birlikte aynı antetli kağıda yazıldığını ve baronun sadece basılı kağıda bakarak karar verdiğini öne sürmüştür. Avukat savunmasında antetli kağıda yazılan avukatlar arasında sadece bir meslekî dayanışma olduğunu, aralarında birlikte çalışma için gerekli olan süreklilik ve bağımlılık ilişkisinin söz konusu olmadığını iddia etmiştir. Avukat ayrı şubelerin kurulmadığını, mevzuatta ayrı büroları olan avukatların tek bir adrese bağlı olarak başlıklı kağıtta yazılmalarını engelleyen bir hükmün olmadığını belirtmiştir. Avukatlık bürosu ibaresi ile hukuk bürosu ibaresi arasında anlam bakımından bir fark olmadığını, çok sayıda avukatın "hukuk bürosu" ibaresini kullandığını belirtmiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu bu savunmaya itibar etmeyerek şikayetli avukatın İstanbul, İzmir, Ankara'da bürolarının olduğunu belirtmiştir. Bu durumun her avukatın bir büro edinmesinin zorunlu olduğunu, birlikte çalışılsa bile birden

⁵⁰² TBBDK, 21.01.2006, E. 2005/373, K. 2006/8, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 587-589).

fazla büro edinilemeyeceğini öngören Avukatlık Kanunu’nun 43. ve 44. maddelerine aykırı olduğunu ifade etmiştir. Kurul’a göre, şikayet edilen avukat, birlikte çalışma söz konusu olmasına rağmen “avukatlık bürosu” ibaresini kullanmayıp “hukuk bürosu” ibaresini kullandığından Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 6. maddesini ve Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesini ihlal etmiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu ilgili baro disiplin kurulunun vermiş olduğu disiplin cezasını onamıştır. Kanımızca verilen karar yerindedir. Kanun’un 44. maddesinin 1. fıkrasında öngörülen aynı büroda birlikte çalışma veya avukatlık ortaklığı kurma haricinde avukatların birlikte çalışabilmeleri mümkün değildir. Aralarında süreklilik ve bağımlılık ilişkisi olmayan avukatların isimleri bir arada basılı kağıda yazılamaz. Avukatların birlikte çalışması söz konusu olsa dahi doktrinde tartışma ve farklı yönde disiplin kurulu kararları verilse de Kanun’un 44/A maddesi, Yönetmeliğin 5. maddesinin, 6. maddesi açıktır. Birlikte çalışan avukatlar avukatlık bürosu ibaresini kullanmalıdır.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan başka bir olayda⁵⁰³ bir üniversitenin rektörlüğünde hukuk müşaviri olarak görev yapan bir avukatın yazışmalarda “uzman avukat” unvanı kullanmasını değerlendirmiştir. Bu avukat savunmasında bir üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Ticaret Hukuku uzmanlığı diplomasına sahip olduğunu ve bu unvanın 2547 sayılı Kanun’un 3/T maddesinin 1. fıkrası uyarınca akademik unvan olduğunu ve bu unvanı sadece kurum içi yazışmalarda kullandığını savunmuştur. Savunmasında 657

⁵⁰³ “...Yasanın 3/T-1 maddesinde “yüksek lisans” (bilim uzmanlığı, yüksek mühendislik, yüksek mimarlık, master) “Bir lisans öğretimine dayalı, eğitim-öğretim ve araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yüksek öğretimdir.” olarak tanımlanmıştır. Görüldüğü üzere Kanun’un 3/T-1 maddesi uyarınca, yüksek lisans eğitimi sonucu elde edilen “Bilim uzmanlığı, yüksek mühendislik, master” gibi sıfatlar, yapılan eğitimi belgeleyen sıfatlar olup, akademik unvanlar değildir. Avukatlık Kanunu’nun ek m. 1. (Ek; 05.08.1984, 3003/8) uyarınca, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli veya sürekli avukatlık görevlerinde çalışanların baro levhasına yazılmaları isteklerine bağlı ise de; görevlerinin gereği olan işleri yaparken baro levhasına kayıtlı avukatların yetkileriyle haklarına sahip ve onların ödevleriyle yükümlü oldukları gibi, Avukatlık Kanunu ve Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’na aykırılık teşkil eden eylemler için öngörülen disiplin işlem ve cezalarının sözü edilen avukatlar hakkında da barosunca uygulanacağı tartışmasızdır. Kaldı ki kamu avukatlığı, serbest avukatlık gibi bir ayırım, avukatlık etik kuralları ile de bağdaşmaz. Avukatlık Kanunu’nun 55., Avukatlık Meslek Kuralları’nın 7., Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 6. maddesinde, başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı kağıtta avukat unvanı ve akademik unvan dışında, emekli yargıç, emekli savcı, emekli noter, hukuk uzmanı, marka patent vekili, sigorta uzmanı, bilirkişi, bakan, milletvekili ve benzeri sıfatların kullanılamayacağı açıkça bildirilmiştir. Bu nedenlerle Baro Disiplin Kurulu’nca yapılan hukuksal değerlendirme isabetli bulunmuş, kararın onanması gerekmiştir.” TBBDK, 06.06.2003, E. 2003/59, K. 2003/168 (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 626-628).

sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun Genel İdari Hizmetler kadrosunda görev yaptığını, esasen “Serbest Avukat” olarak çalışmamakla gelir elde etmek amaçlı ticarî faaliyette bulunmadığını, reklam amaçlı hareket etmediğini belirtmiştir. Disiplin Kurulu ise vermiş olduğu kararda 2547 sayılı Kanun'un 3/T maddesi 1. fıkrası uyarınca, yüksek lisans eğitimi sonucu elde edilen “bilim uzmanlığı” gibi sıfatların, yapılan eğitimi belgeleyen sıfatlar olduğunu, akademik unvanlardan olmadığını belirtmiştir. 2547 sayılı Yüksek Öğrenim Kanunu'nun 2880 sayılı Kanun ile değişik 3/1-m maddesi uyarınca profesörler, doçentler ve yardımcı doçentlerin akademik unvana sahip olduğunu ifade etmiştir. Kurul, avukatın eylemini Avukatlık Kanunu'nun 55., Avukatlık Meslek Kuralları'nın 7., Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesine aykırı bulmuş, avukat hakkında ilgili baronun verdiği disiplin cezasını onamıştır. Kanımızca verilen karar yürürlükteki mevzuat dikkate alındığında yerindedir. Yukarıda⁵⁰⁴ da belirtilen gerekçelerle bilim uzmanı bir akademik unvan değildir. Yönetmeliğin 6. maddesi 5. fıkrası uyarınca avukat basılı kağıdında hukuk uzmanı sıfatına yer veremez.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu bir başka kararında⁵⁰⁵, şikayet edilen avukatın, dosyada bulunan ücret sözleşmesi, zarf, kağıt gibi basılı belgelerde “Dr.” unvanı kullanmasının haksız rekabet yaratacak nitelikte olduğunu belirterek ilgili baronun disiplin kurulunun verdiği “kınama” cezasını onamıştır. Yürürlükteki mevzuat dikkate alındığında “Dr.” Unvanının akademik bir unvan olmadığı görülecektir. Kanımızca, karar yürürlükteki mevzuat göz önünde bulundurulduğunda yerinde bir karardır.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda, şikayet edilen avukat, unvanı ile birlikte “Samsun eski Belediye Başkanı” sıfatını, büyük ölçülerde renkli fotoğrafını, büro ve ev telefonlarını içeren 1993 yılına ait bir takvim bastırarak dağıtmıştır. Şikayet edilen avukat, dağıttığı takvimin reklam ve iş elde etme amacına yönelik olmadığını belirtmiş, takvimin “belediye başkanlığı

⁵⁰⁴ İkinci Bölüm II. Avukatlık Kanunu'ndaki Düzenlemeler ve Uygulaması.

⁵⁰⁵ “... Dosya içinde bulunan avukatlık sözleşmesi, zarf, basılı kağıt ve yazılı belgeler, “...” ibarelerinin Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi ile Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesini ihlal eder niteliktedir. Bu belgelerde “Dr.” unvanı da kullanıldığından ve savunmalarda buna dair bir açıklama getirilmediğinden şikayetli avukatın eyleminin haksız rekabet yaratacak nitelikte olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle savunmaya itibar edilmemiştir. Bu durum karşısında eylemin disiplin suçu oluşturduğuna ilişkin Baro Disiplin Kurulu'na yapılan hukuksal değerlendirmede isabetsizlik görülmemiş, kararı onanması gerekmiştir.” TBBDK, 11.06.2004, E. 2004/114, K. 2004/207 (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, s. 628).

seçimlerine yönelik bir hediye” olduğunu savunmuştur. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu verdiği kararda, yerel seçimlerin 1994 yılı Mart ayında yapılacağını, bir buçuk yıla yakın bir süre önceden kimin sadece Belediye Başkanlığı adaylığı ile olduğunun kabulünün olanaksız olduğunu belirtmiştir. Avukatın yasal propaganda süresi içinde avukat unvanıyla siyasal amaçlı tanıtım yapabileceğini, ancak henüz bu süre başlamadan ve aday olduğu da belirlenmeden, unvanını kullanmak suretiyle, kendisine n kazandırmaya yönelen davranışlardan kaçınmak zorunda olduğunu ifade etmiřtir⁵⁰⁶. Benzer bir karar, 1998 yılına ait bir masa takvimi bastıran, bu takvimde adına, soyadına, büro adresine yer veren avukatlar hakkında da verilmiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, Avukatların Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesi ile Meslek Kuralları’nın 7. ve 8. maddesine aykırı davrandıkları gerekçesiyle haklarında ilgili baro disiplin kurulu tarafından verilen disiplin cezasını onamıřtır⁵⁰⁷. Kanımızca verilen kararlar yerindedir. Karara konu olan avukatların davranışları iş elde etme amacına yöneliktir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir başka olayda⁵⁰⁸, şikayet edilen avukatlar hazırlamış oldukları dava dilekçesinde, akademik unvanlarla birlikte isimlerini diyagonal, kalın ve büyük puntolarla her bir sayfaya basmışlardır. Avukatlar hakkında ilgili baro yönetim kurulu 21.04.2005 tarihli ve 2005/401 sayılı kararı ile disiplin kovuşturması açılmasına yer olmadığına ilişkin karar vermiştir. Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu, 07.05.2005 tarihli, 2005/437 esas, 2005/433/27 karar sayılı kararı ile şikayet edilen avukatların eyleminin Avukatlık Kanunu’nun 34. maddesi, 55. maddesi, 134. maddesine, Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 6. maddesi 1. fıkrasına, son maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle ilgili baro yönetim kurulunun kararını bozmuştur. Bunun zerine ilgili baro yönetim kurulu, Avukatlık Kanunu’nun 142. maddesi uyarınca disiplin kovuşturması açılmasına karar vermiştir. şikayet edilen avukatlara göre, reklam hedef kitleye yönelik bir değerlendirme, sürümü arttırma, müşteriyi çoğaltma, hizmeti övme anlamı taşır. Oysa, mahkemeye sunulan dava dilekçesinde bu amaçlardan hiçbirisi yoktur. Reklam sayılamayacak bir beyanı aşırı reklam saymak

⁵⁰⁶ TBBDK, 5.2.1994, E. 1994/8, K. 1994/10, (Erem, Reklam Yasağı, ss. 19-20; M. L. elik, Reklam Yasağı, s. 340; M. L. elik, Meslek Kuralları, s. 130).

⁵⁰⁷ TBBDK, 16.02.2002, E. 2001/210, K. 2002/40, (Erem, şerh, ss. 91-92; Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, s. 645).

⁵⁰⁸ TBBDK, 13.07.2007, E. 2007/186, K. 2007/244, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 642-644).

da mümkün değildir. Bu dilekçenin yazımında emeğinden yararlanan meslektaşının yeni işe alındığını, dilekçeyi yazan genç meslektaşının koyuluk-açıklık ayarını ilk defa kullanımı nedeniyle ayarlayamadığını ileri sürmüşlerdir. Avukatlar, reklama ihtiyaçları olmadığını, bu eylemin bilerek ve istenerek gerçekleştirilmemiş olması nedeniyle ceza tayininin yasa ve yönetmeliklerin ruhuna aykırı olduğunu iddia etmişler ve cezanın kaldırılmasını talep etmişlerdir. Disiplin Kurulu, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinde reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve hareketin yasaklandığını, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesi 1. fıkrasına göre, basılı kağıtlar, kartvizitler ve diğer basılı evrakın, reklam niteliği taşıyacak aşırılıkta olamayacağını belirtmiştir. Kurul, şikayet edilen avukatların, reklamın hedef kitlesinin kamuoyu olduğu, mahkemelerin bu kapsamda müşteri olarak değerlendirilemeyeceği, eylemlerinin reklam sayılmayacağı iddiasının haklı ve yerinde olamayacağını ifade etmiştir. Kurula göre, reklam yasağının amacı, bir yandan avukatlık hizmetini ticarî bir meta haline dönüştürmemek, adaletin yerine getirilmesinde eşitliğin bozulması nedeniyle doğabilecek olumsuz sonuçları önlemek, diğer yandan da meslektaşlar arasında haksız rekabete yol açacak farklılıkların oluşmasına engel olmaktır. Kurul, dosyadaki mevcut dava dilekçesinde, büyük puntolarla ve koyu renk yazılı ve dilekçenin tümünü kapsayan "Prof. Dr. ... ve Av. Dr. ..." yazılarının dilekçeyi okunamaz hale getirdiğini ve aşırılık taşıdığını düşünmüştür. Disiplin Kurulu, açıklanan nedenlerle şikayet edilen avukatların eyleminin Avukatlık Kanunu'nun 34. maddesine, 55. maddesine, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesi 1. fıkrasına aykırılık oluşturduğu gerekçesiyle ilgili baro disiplin kurulunun vermiş olduğu disiplin cezasını onamıştır.

Kanımızca, verilen karar yerinde değildir. Dilekçede her ne kadar her bir sayfada aşırı denebilecek nitelikte avukatların isimleri ve akademik unvanları yer alsa da bu dilekçelere erişebilecek olanlar dilekçelerin yer aldığı dava dosyasıyla ilgisi olanlardır. Kararda yer alan avukatların reklam yapma amacının olduğu yönündeki görüşe katılmıyoruz.

(5). Avukatın Basılı Evrakında Logo Kullanımı

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesinin 6. fıkrasına göre başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı evrakta; avukatın veya avukatlık ortaklığının ad ve unvanını belirtme amacını aşan, kayıtlı olduğu baro veya Türkiye Barolar Birliği amblemi dışında amblem ve şekiller yer alamaz.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda⁵⁰⁹, şikayet edilen avukatlar Türk Standartları Enstitüsü'nden aldıkları logoyu antetli kağıt ve sair evraklarda kullanmışlardır. İlgili baro disiplin kurulu, bu avukatlar hakkında Avukatlık Kanunu'na ve Reklam Yasağı Yönetmeliği'ne aykırı davrandıkları için disiplin cezası vermiştir. Şikayet edilen avukatlar savunmalarında büroları için Türk Standartları Enstitüsü Başkanlığı'ndan "Kalite Sistem Belgesi" aldıklarını, Türk Standartları Enstitüsü mevzuatı uyarınca antetli kağıtlarında "Kalite Sistem Belgesi" logosunu kullanmalarının bir zorunluluk olduğunu belirtmişlerdir. Avukatlar, bu belgeyi avukatlık mesleğini özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmeleri sonucu almaya hak kazandıklarını, amaçlarının avukatlık mesleğini yüceltmek olduğunu ifade etmişlerdir. Disiplin Kurulu'na göre, avukatlar, hizmetlerinden memnun olmayan müvekkillerinin müracaat edecekleri kurumun Türk Standartları Enstitüsü Başkanlığı olduğu izlenimini uyandırmışlardır. Çünkü ISO 9001 kalite belgesini alarak bürolarının denetimini Türk Standartları Enstitüsü Başkanlığı'na açmış ve antetli kağıtlarında Türk Standartları Enstitüsü Kalite Belgesi logosu kullanmıştır. Kurula göre, avukatların eylemi, meslek kuruluşu olan baroların görev ve sorumluluk alanlarına bir müdahale biçimde algılanabileceği gibi, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesine de aykırıdır. Disiplin Kurulu, ilgili baro disiplin kurulunun yapmış olduğu hukukî değerlendirmeyi haklı bulmuştur. İlgili baro disiplin kurulu, eyleme verilecek disiplin cezası türü kınama olmasına rağmen, kurul kararına aleyhte itiraz olmadığı için kararı onamıştır.

Kanımızca yürürlükteki mevzuat dikkate alındığında verilen karar yerindedir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu'nun, avukatla muhatap olanların avukatın vermiş olduğu hizmetle ilgili doğacak ihtilaflarda Türk Standartları Enstitüsü

⁵⁰⁹ TBBDK, 11.02.2005, E. 2004/370, K. 2005/46, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 641-642; M. L. Çelik, Meslek Kuralları, s. 137).

Başkanlığı'na müracaat edecekleri konusunda duyduğu endişe yerindedir. Bunun yanında avukatın kullandığı üzerinde logo bulunan basılı kağıtlar, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7. maddesinin b bendi anlamında reklam niteliğini taşıyacak aşırılıkta görülebilir.

(6). Avukat Hakkındaki Bilgilerin Başkalarının Düzenlemiş Olduğu Basılı Evrakta Yer Alması

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına⁵¹⁰ konu olan bir olayda, şikayet edilen avukatın sahip olduğu hukuk bürosu, bankaları tüm ülkelerde temsil eden hukuk firmalarının yer aldığı bir kitapçık olan “American Bank Attorneys”ın 1999 yılı Temmuz ayı sayısında yer almıştır. Kitapçıkta “... ve ... Hukuk Bürosu” isimli bu hukuk bürosunun Türkiye'nin en büyük hukuk bürolarından biri olduğu, menkul kıymetler ve finans alanında lider olduğu, en çok bankalar ve bankacılık alanındaki faaliyetleriyle tanındığı yer almıştır. Büro adresleri bölümünde ise “İzmir Office” ve “Ankara Liasion Office” ibareleri altında birden fazla büro adresine yer verilmiştir. Şikayet edilen avukat hakkında, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine aykırı davranışı nedeniyle ilgili baro disiplin kurulu tarafından disiplin cezası verilmiştir. Şikayet edilen avukat bu yayının kendi bilgisi ve isteği dışında yapıldığını ileri sürmüştür. Ancak, bu yönde herhangi bir delil göstermediğinden ve büro isminin bu yayından çıkartılması için herhangi bir girişimde bulunduğunu savunmasında belirtmediğinden ve buna yönelik deliller ibraz etmediğinden savunmasına itibar edilmemiştir. Şikayet edilen avukatın bürosu hakkında kitapçıkta “large⁵¹¹” ifadesinin kullanılması avukatın savunmasında belirttiği üzere nitelik değil nicelik ifade etmektedir. Bu ifade nesneler için kullanılmakta, büronun mekanı ve çalışanların adedi gibi nesnel büyüklüğü ifade etmekte ise de, bir avukatlık bürosunun nesnel büyüklüğünü ifade eden bilgilerin yayınlanmasının da reklam yasağı kapsamına girdiği Disiplin Kurulu tarafından kabul edilmiştir. Bu nedenlerle şikayet edilen avukatın eylemi Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi ve Türkiye

⁵¹⁰ TBBDK, 21.03.2003, E. 2002/349, K. 2003/88, (Saraç, s. 52; Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, s. 634; Güner, Avukatlık Hukuku, ss. 516-517; M. L. Çelik, Reklam Yasağı, ss. 344-345; M. L. M. L. Çelik, Meslek Kuralları, ss. 135-136).

⁵¹¹ “Large” büyük, geniş, iri anlamına gelmektedir. “Tureng-İngilizce Türkçe Sözlük”, <http://tureng.com/search/large>, (14.07.2013).

Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7. maddesine aykırı görölmüş ve avukat hakkında ilgili baro disiplin kurulunun vermiş olduğu ceza onanmıştır. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu bu kararda, avukatların kamuya sunduğu bilgilerde “bilgi verme hakkı”nın kriterlerini belirtmiştir. Bu hakkın kullanıldığının kabul edilebilmesi için sunulan bilginin “doğru ve gerçek bilgi” olması, “verilmesinde gereklilik olanlarla sınırlı olması”, “objektif sınırlar içinde verilmesi”, “meslek kurallarını ihlal etmemesi” zorunludur.

Kanımızca, yürürlükteki mevzuat dikkate alındığında verilen karar yerindedir. Avukatlar kendileri bizzat dahil olmasa da üçüncü kişilerin kendileri için reklam sayılabilecek eylem ve davranışlarına izin vermemek, engel olmak için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Kamunun avukat hakkında bilgi elde etmesinin çerçevesini çizen bu karar oldukça önemlidir.

İstanbul Barosu Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda, bir avukat Berlin’de dağıtılan bir iş rehberine ilan vermiştir. Avukat hakkında soruşturma başlatılmıştır. Avukat, rehberin Berlin’de sınırlı bir çevreye dağıtıldığını, İstanbul Barosu üyeleri açısından kendisi ile söz konusu üyeler arasında bir haksız rekabetin mevcut olmadığını, Avukatlık Kanunu’ndaki düzenlemenin çağın gerisinde kaldığı yönünde savunmada bulunmuştur. Avukat, Almanya’da tanınan olanaklara dayanarak, Berlin Barosu’na yaptığı başvurunun kabul edilmesi üzerine Almanya’daki Türklere hukukî yardım yapabilmek için soruşturma konusu ilanı verdiğini belirtmiştir. Vermiş olduğu ilanda, Türkiye için herhangi bir amacının olmadığını vurgulamıştır. Avukat, eyleminin 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’na aykırı olduğunu kabul etmiştir. Ancak Avrupa Birliği’ne entegre olmak gayretinde olan Türkiye’de böyle kısıtlamalar olmaması gerektiğini çünkü Avrupa ülkelerinde avukatlara reklam konusunda daha geniş haklar tanındığını belirtmiştir. Kurul, avukatın yasaya aykırı davrandığını kabullendiği, mevzuat değişmeden mevzuatın Avrupa Birliği ve günümüz normlarına aykırılık nedeniyle itirazda bulunmanın avukatlar için kabul edilemez nitelikte olduğu gerekçesiyle avukata kınama cezası vermiştir⁵¹². Baro Disiplin Kurulu’nun ikinci gerekçesi çok tatmin edici olmasa da Türk avukatların sadece yurt içinde değil, yurt dışında da reklam yasağına aykırı

⁵¹² İBDK, 17.06.2003, E. 2001/?, K. 2003/?, (Saraç, ss. 52-53).

faaliyetlerin müeyyideye tâbi tutulacağını göstermesi açısından karar oldukça önemlidir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu bir kararında⁵¹³, bir derneğin bastırılmış olduğu takvimi incelemiştir. Takvimin iç bölümünde Aksaray Barosu amblemlili “Avukat M.G- Tüm hemşehrilerimizin yeni yılını kutlarım.” ibareli yazı ile iş, cep telefon numaraları ile büro adresinin yazılı olduğu bir kart mevcuttur. Kurul kararında, takvimi bastıran derneğe yardım eden, karttaki bilgiler kendisine ait olan avukatın Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesi ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 1. maddesine aykırı davrandığı değerlendirmesinde bulunmuş ve Aksaray Barosu Disiplin Kurulu kararını onamıştır.

Kanımızca yürürlükteki mevzuat açısından ele alındığında verilen karar yerindedir. Yardım ettiği derneğin bastırdığı takvimde büro adresine, iş ve cep telefonlarına yer verilen avukat iş elde etmeyi amaçlamaktadır.

4. Avukatın Telefon Rehberinde Yer Alması

Yürürlükte olan Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 7. maddesinde yer alan hüküm şöyledir:

“Bu Yönetmelik kapsamında olanlar, telefon rehberinin "meslekler" kısmına alfabetik sırada dizilmiş olmak ve diğer avukatlardan, avukat bürolarından ve avukatlık ortaklıklarından ayırt edici herhangi bir ifade, sembol, işaret ve saire kullanmamak koşulu ile; adı, soyadı, büro adresi, telefon ve faks numaraları, İnternet adresi ve e-posta adresini yayınlatabilirler⁵¹⁴”.

Yönetmelikte belirtilenler haricinde rehberde konulan bilgiler reklam yasağı kapsamında sayılacaktır. Bu hükümde “telefon rehberi” ibaresinden kağıt baskı telefon rehberlerinin anlaşılması gerekir. Çünkü internetteki “on-line” telefon rehberleri, isme ve numaraya göre tek tek arama sağlamakta, ancak alfabetik liste şeklinde görünmemektedir. “On-line” telefon rehberlerinde de avukatlarla ilgili

⁵¹³ TBBDK, 07.11.2008, E. 2008/307, K. 2008/442 (Kaçak, ss. 166-167).

⁵¹⁴ 14.11.2011 tarihli Mülga Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nde avukat, yürürlükte olan Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nden farklı olarak iletişim kodunu da yayınlatabiliyordu.

bilgilerin Yönetmelikte hükmün çizdiği çerçeve içinde kalması gerektiği düşünülebilir⁵¹⁵.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına⁵¹⁶ konu olan bir olayda, şikayet edilen avukat, Berlin’de yayınlanan ve dağıtılan bir iş rehberine ilan vermiştir. İş rehberinin 44. sayfasındaki ilanda avukat hakkında “Türk Hukuku avukatı..., Türk Hukuku ve Türkiye ile ilgili sorunlar için boşanma, evlenme, tanıma ve tenfiz, miras, alacak, tazminat, icra takibi, gayrimenkul işlemleri” ibaresine yer verilmiş, ilanın alt kısmında ise adres, telefon, faks numaraları yer almıştır. Avukat hakkında reklam yasağına aykırı davrandığı iddiası ile başlatılan disiplin kovuşturması sonunda, avukatın eylemi sabit görülmüş, Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesine aykırı davranan avukat, kınama cezası ile cezalandırılmıştır. Türkiye Barolar Disiplin Kurulu, avukatların adres değişikliğinde, büro açılışında veya telefon rehberinde ayırt edici herhangi bir ifade, sembol, işaret kullanmadan yalnız adı, soyadı, büro adresi, telefon ve fax numaralarını yayınlatabileceklerini belirtmiştir. Kurul, avukatın eylemini Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesinin 2. fıkrasına, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 7. maddesine, Reklam Yasağı Yönetmeliği’ne aykırı bulmuştur. Şikayet edilen avukat hakkında ilgili baro disiplin kurulu tarafından verilen disiplin cezasını onamıştır. Karar, reklam yasağına ilişkin mevzuata tâbi olan avukatların yurtdışındaki faaliyetlerinin de reklam yasağını düzenleyen mevzuata uygun olması gerektiğini tespit etmesi açısından önemlidir.

5. Avukatın Medya ile İlişkileri

Yürürlükte olan Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 8. maddesinde yer alan hüküm şöyledir⁵¹⁷:

“Bu Yönetmelik kapsamında olanlar;

⁵¹⁵ Ersoy, s. 222.

⁵¹⁶ TBBDK, 23.01.2004, E. 2003/257, K. 2004/20, (Saraç, s. 50; Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 645-646; M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 345).

⁵¹⁷ Türkiye Barolar Birliği Reklam Yönetmeliği’nin 8. maddesinin ilk halinde Yönetmelik kapsamında olanların Barolar Birliği organ ve başkanlık seçimleriyle genel veya yerel seçimlerdeki adaylıklarına ilişkin bilgileri duyurabilecekleri zaman aralığı ve usûle ilişkin herhangi bir hüküm yer almıyordu.

a) Adres değişikliğini, büro açılışını ve altı ayı aşan ara vermeden sonra yeniden mesleğe dönüşünü; avukatlık ortaklığına girişini ve çıkışını, reklam niteliğini taşımayacak şekilde, gazete ve sair yazılı basın yolu ile bir kez duyurabilirler. Avukatlık ortaklığının tescil ya da sona ermesi ya da ortaklardan birinin ayrılması ilan yolu ile duyurulabilir,

b) Yaşamları, kazançları, meslekî faaliyeti hakkında "reklam niteliğinde" yayınlarda bulunamaz, halen ya da eskiden takip ettiği, devam eden veya sonuçlanmış bir dava hakkında; dava ile özdeşleşip tarafların sözcüsü gibi hareket edemez, davanın hukukî boyutları içinde kalmak kaydıyla ve zorunlu haller dışında yazılı, işitsel ve görsel iletişim araçlarına ve İnternet'e görüntü, bilgi, demeç veremez, açıklama yapamazlar,

c) Yazılı, işitsel ve görsel iletişim araçlarında ve İnternet'te röportaj, sohbet, konuşma, tartışma ve benzeri programlara katıldıklarında; reklam sayılabilecek her türlü davranıştan, avukatlık mesleğini zedeleyici her türlü açıklamadan kaçınmak zorundadırlar,

d) Avukat unvanı kullanarak yazılı, işitsel, görsel iletişim araçlarında ve İnternet'te yönetmen, düzenleyici, danışman ve sair sıfatlar ile dizi, sürekli yayın, süreli ya da süresiz programlar hazırlayamaz, sunamaz, yönetemez, hazırlanmasına, sunulmasına ve yönetilmesine katılamazlar,

e) Gerek mahkemede temsil görevini yerine getirirken, gerek yazılı, işitsel ve görsel iletişim araçları ve İnternet ile ilişkisinde kendisini veya üzerinde çalışmakta olduğu hukukî işi reklam olabilecek nitelikte ön plana çıkaramazlar.

f) Bu Yönetmelik kapsamında olanlar iş sağlama amacına yönelik olmamak ve meslektaşlarıyla haksız rekabete yol açmamak kaydıyla, baro veya Türkiye Barolar Birliği organ ve başkanlık seçimleri ile genel veya yerel seçimlerdeki adaylıklarına ilişkin bilgileri seçim tarihinden azami 2 ay önce başlayıp seçimi izleyen 10 gün içinde sona erdirmek kaydı ile yazılı, işitsel ve görsel iletişim araçları veya İnternet yoluyla duyurabilirler. Bu duyurular amaca elverişli ve mesleğin saygınlığına yaraşır nitelikte olur⁵¹⁸.

⁵¹⁸ 14.11.2001 tarihli mülga Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nde yönetmelik kapsamında olanların; adres değişikliğini, büro açılışını ve altı ayı aşan ara vermeden sonra yeniden mesleğe dönüşünü; Avukatlık ortaklığına katılışını ve ortaklıktan çıkışını, "reklam niteliğini

Yönetmelikte görüldüğü üzere, kamuya belli gelişmelerle ilgili bilgi vermenin reklam olmadığı kabul edilmiş, ancak uygulamada sınırların aşılması endişesi nedeniyle yapılan duyuruların reklam niteliğini taşımaması yönünde uyarı yapılması gerekli görülmüştür⁵¹⁹.

Televizyon veya radyoda adliye ile ilgili haberler çıkmışsa haberi yayınlayan ile avukat arasında reklam konusunda bir anlaşma yoksa avukatın reklam yaptığı söylenemez. Ancak demeç verme veya açık oturum programına katılma konusunda talep genellikle avukatlardan gelmektedir⁵²⁰. Televizyon ekranlarında, kamuyu bilgilendirme amacıyla avukatın görüntüsüne, ismine ve avukatlık unvanına yer verilmesi durumunda bu eylem reklam olmayabilir. Ancak görülmekte olan dava hakkında, avukat sıkça televizyonlarda boy göstererek konuşmalar yapıyorsa, bu durumda bu avukatın ün sağlayarak iş elde etmeye çalıştığı söylenebilir⁵²¹. Örneğin, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu bir kararında, hangi amaçla yapılırsa yapılsın, avukatın basın organlarında sık sık resimlerinin ve beyanlarının çıkması suretiyle kampanya yapması, avukatın halka geniş ölçüde tanıtımı, avukatın

taşımayacak şekilde" gazete ve sair yazılı basın yolu ile kaç kez duyurabileceklerine ilişkin herhangi bir hüküm yer almıyordu.

Yönetmelik kapsamında olanların devam eden veya eskiden ilgilendiği dava hakkında her hal ve şartta dava ile özdeşleşip tarafların sözcüsü gibi demeç ve bilgi vermeleri, radyo ve televizyonda konuşmaları, görüntü vermeleri, İnternet ortamında bilgi vermeleri, açıklama yapmaları mümkün değildi. Ayrıca avukatın takip etmiş olduğu sonuçlanmış olan bir davaya ilişkin hüküm yer almıyordu. Görüldüğü üzere, yürürlükte olan Yönetmelik, mülga Yönetmelikten farklı olarak avukata halen takip ettiği veya eskiden takip etmiş olduğu devam eden veya sonuçlanmış olan bir dava hakkında iletişim araçlarına ve İnternete görüntü, bilgi ve demeç verme, açıklama yapma imkanı tanımıştır.

Mülga Yönetmelikte, avukatın reklam sayılabilecek her türlü davranıştan, avukatlık mesleğini zedeleyici her türlü açıklamadan kaçınmak zorunda olduğu yerler arasında İnternet sayılmıyordu. Bu yerler hakkında, yürürlükte olan Yönetmelikte olduğu gibi yazılı, işitsel ve görsel iletişim araçları şeklinde bir genelleme getirilmemişti.

Mülga Yönetmelikte avukatın avukat unvanını kullanarak İnternette yönetmen, düzenleyici, danışman vesair sıfatlar ile dizi, sürekli yayın, süreli ya da süresiz programlar hazırlamasına sunmasına, yönetmesine; hazırlanmasına, sunulmasına ve yönetilmesine katılmasına ilişkin bir hüküm yoktu.

Mülga Yönetmelikte, Yönetmelik kapsamında olanların; İnternet ile ilişkisinde kendisini veya üzerinde çalışmakta olduğu hukukî işi reklam olabilecek nitelikte ön plana çıkarmalarını yasaklayan bir hüküm yoktu. Bu kişilerin mahkemede temsil görevini yerine getirirken veya bunun dışındaki hallerde kendisini veya üzerinde çalışmakta olduğu hukukî işi reklam olabilecek şekilde ön plana çıkarmasının yasaklandığı yerler hakkında, yürürlükte olan Yönetmelikte olduğu gibi yazılı, işitsel ve görsel iletişim araçları şeklinde bir genelleme getirilmemiştir.

Mülga Yönetmelikte Yönetmelik kapsamında olanların Barolar Birliği organ ve başkanlık seçimleriyle genel veya yerel seçimlerdeki adaylıklarına ilişkin bilgileri duyurabilecekleri zaman aralığı ve usûle ilişkin herhangi bir hüküm yer almıyordu.

⁵¹⁹ Ersoy, s. 223.

⁵²⁰ Erem, Reklam, s. 10; Erem, Yasak, s. 25; Akcan ve Ercan, ss. 114-115.

⁵²¹ Akcan ve Ercan, ss. 114-115.

reklamını da yapacağından yasaya ve meslek kurallarına aykırı olduğunu belirtmiştir⁵²².

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'ne 2010 yılı değişiklikleriyle (f) bendinin eklenmesinden önce doktrinde avukatın, adaylığını koymuş olduğu seçimle ilgili süreç başlamış ve avukatın adaylığı kesinleşmişse, avukatın yasal propaganda süresi içerisinde, gazete ve diğer yollarla, avukat unvanı ile birlikte her türlü reklamı yapabileceği savunuluyordu. Avukatın adaylığının kesinleşmesi ancak seçim takviminin başlamaması durumunda, avukatlık unvanının siyasal çalışmalarda kullanılamayacağı ileri sürülüyordu. Avukatın adaylığını koyup koymayacağı henüz belirsizse avukatlık unvanını hiçbir siyasal amaçlı tanıtımda kullanamayacağı savunuluyordu⁵²³. Avukatın katılmış olduğu seçimlerde adaylıklarına ilişkin bilgileri duyurma şartları ve usûlü, Yönetmeliğe eklenen 8. maddenin (f) bendiyle açıklığa kavuşturulmuştur. Bu düzenleme çerçevesinde örneğin avukatın Avukatlık Kanunu'nun 12. maddesi 1. fıkrası a bendi uyarınca avukatlık mesleği ile bağdaşan belediye meclisi üyeliği adayı sıfatı ile yerel seçim zamanı, "14 Mart Hekimler Gününüz Kutlu Olsun" ibaresini, adını, soyadını ve avukatlık unvanını içeren bez bir ilanla bulunduğu şehirde tebrikte bulunması reklam yasağına aykırı değildir. Verilen bu ilanın süreklilik içermemesi, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nde öngörülen süreler içinde verilmesi gerekir⁵²⁴.

Bir kuruluşun açılışına telgraf çeken veya çiçek gönderen avukat hakkında, açılışı yapılan kuruluş tarafından gazetede, diğer kişilerle birlikte avukatın isminin de verilmesi, avukata ilan yolu ile teşekkür edilmesi belirli bir ölçüde olmak şartıyla reklam olarak kabul edilmemelidir. Çünkü üçüncü şahıslar avukat adına reklam yapamazlar. Hukukumuzda, uzman avukatlık şu anda söz konusu olmadığından, gazete ilanında uzmanlığa ilişkin veya sadece belli davalara ilişkin vekalet kabul edileceğinin bildirilmesi reklam yasağına aykırıdır⁵²⁵.

Avukat, gazete ve dergilerde fotoğraflarının çıkması için teşebbüste bulunamaz. Aksi takdirde reklam yasağını ihlal eder. Ancak avukatın, baro veya

⁵²² TBBDK, 27.10.1990, E. 1989/101, K. 1990/2, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 342; M. L. Çelik, Meslek Kuralları, s. 132).

⁵²³ Akcan ve Ercan, s. 111.

⁵²⁴ Özen, s. 181.

⁵²⁵ Akcan ve Ercan, s. 112.

bilimsel nitelikteki hukuk dergilerinde fotoğrafının yayınlanmasının, reklam yasağını ihlal ettiği düşünülmemelidir. Çünkü bu ihtimalde avukatın iradesinden söz edilemez. Avukatın başından geçen evlenme, çocuğunun doğumu haberinde avukatın fotoğrafının yayınlanması halinde avukatın bu konuda bilgisi olsa bile reklam yasağına aykırılık yoktur. Çünkü evlenme, doğum gibi olaylarla avukatın kendisine iş sağlaması düşünülemez. Ayrıca bu fotoğraflar bir kez yayınlanmaktadır. Ancak avukat, bu olayları suistimal ederek, fotoğrafının birden çok kez yayınlanmasına sebep olursa, burada avukatın reklama yöneldiğini ve kendisinin tanıtımını amaçladığı kabul edilir⁵²⁶.

Reklamın doğrudan değil de medya yolu ile yapıldığı durumlarda, şikayet edilen avukatların kastının olup olmadığı hususu Yönetim ve Disiplin Kurulu kararlarında ön sorun olarak ortaya çıkabilmektedir. Avukatın, kastının olup olmadığını saptamada, yazılı metnin içeriği ve yazılış şekli de belirleyici bir unsur olarak kullanılmaktadır⁵²⁷. Halbuki Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu vermiş olduğu bir kararda⁵²⁸ kartvizitinde “kadın hukuk komisyonu başkanı” unvanını kullanan avukatın reklam yapma kastının olmadığı yönündeki savunmasına itibar etmemiş, disiplin suçunun şekli bir suç olduğunu ve kasıt aranmayacağını belirtmiştir. Bu açıdan Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu’nun vermiş olduğu kararlar birbiriyle çelişmektedir.

Türkiye Barolar Birliği’nin Disiplin Kurulu ve Yönetim Kurulu kararlarına ve baroların disiplin kurulu ve yönetim kurulu kararlarına bakıldığında ilgili kurulların, avukatların medya yolu ile reklam yasağı kuralını ihlal edip etmediğini tespit ederken bazı ölçütleri kullandıkları görülür. Bu ölçütler şunlardır:

1. Şikayet konusu fiilin reklam yasağı ihlalini içerip içermediği
2. “Bilgi verme” amacı sınırının aşılıp aşılmadığı
3. Avukatın ihlale konu fiilinde kastının söz konusu olup olmadığı
4. Şikayet edilen avukatın, reklam yasağının ihlal edilmesinin kendi bilgisi dahilinde olmadığı yönünde savunma yapması durumunda, avukatın bu eylemleri engelleme veya tekzip etme yönünde bir çabasının olup olmadığı⁵²⁹.

⁵²⁶ Akcan ve Ercan, s. 115.

⁵²⁷ Saraç, s. 53.

⁵²⁸ TBBDK, 30.09.2005, E. 2005/205, K. 2005/296, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 637-638).

⁵²⁹ Saraç, s. 48.

Disiplin Kurulu kararlarına bakıldığında, medya aracılığıyla reklam yasağını ihlal eden avukatlara genellikle Avukatlık Kanunu'nun 135. maddesi uyarınca uyarma cezası verildiği, olayın özelliğine göre kınama cezası veya para cezası verildiği görülmektedir⁵³⁰.

a. Avukatın Yazılı İletişim Araçlarında Yer Alması

(1). Avukatın İlgili Olduğu Dava Hakkında Açıklama Yapması

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 8. maddesi b bendine göre avukat, halen ya da eskiden takip ettiği, devam eden veya sonuçlanmış bir dava hakkında davanın hukukî boyutları içinde kalmak kaydıyla ve zorunlu haller dışında yazılı iletişim araçlarına görüntü, bilgi, demeç veremez, açıklama yapamaz. Yönetmeliğin 8. maddesi e bendine göre avukat gerek mahkemede temsil görevini yerine getirirken, gerek yazılı iletişim araçları ile ilişkisinde kendisini veya üzerinde çalışmakta olduğu hukukî işi reklam olabilecek nitelikte ön plana çıkaramaz.

Avukat hayatı, kazancı, meslekî çalışmaları hakkında reklam niteliğinde yayın yapamaz. Süregelen veya eskiden ilgilenmiş olduğu bir dava hakkında gazetelere demeç veremez⁵³¹. Müvekkili hakkında henüz mahkeme tarafından bir karar verilmeden, müvekkilinin kamuoyunda mahkum edilmesi üzerine, avukatın bu hususları eleştirmesi, toplumu bilgilendirmesi, avukatın görülmekte olan bir davada görüş belirtmek suretiyle yargıya müdahale etmesi olarak yorumlanmamalıdır. Ancak avukat da hükümden önce sadece bilgilendirmek amacıyla konuşma yapmalıdır. Avukatın, iş elde etmek amacı olmadan, müvekkilinin sonuçlanmış davası hakkında konuşması, reklam yasağının ihlal edilmesi olarak algılanmamalıdır⁵³².

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda⁵³³, şikayet edilen avukat hakkında Çorum'da bir yerel gazetenin Haziran 2004 sayısında "Nema davasını kazandı" başlıklı bir haber yayımlanmıştır. Söz konusu yazıda,

⁵³⁰ Saraç, s. 49.

⁵³¹ Akcan ve Ercan, s. 112.

⁵³² Akcan ve Ercan, s. 106.

⁵³³ TBBDK, 02.12.2005, E. 2005/320, K. 2005/401, (Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 1, 2006, ss. 169-171; Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 650-651; M. L. Çelik, Meslek Kuralları, s. 132).

Reklam Yasağı Yönetmeliği'ne aykırı hususlar olduğu gerekçesiyle avukat hakkında disiplin kovuşturması başlatılmış ve ilgili baro disiplin kurulu eylemi sabit görerek avukat hakkında disiplin cezası vermiştir. Şikayet edilen avukat, haberin yapılmasında ve icrasında herhangi bir rolünün olmadığını, haberin yapılmasından sonra da haberde değişiklik yapma şansı kalmadığını, yapılan haberi çok sonra öğrendiği, Kırıkkale belediye başkanı aday adayı olan kendisini yıpratma amacıyla gazetede bu haberin yapıldığını ve iş elde etmek gibi bir niyeti olmadığını belirtmiştir. Şikayete konu gazete yazısını inceleyen Disiplin Kurulu, yazıda şikayet edilen avukatın, nemaları belediye tarafından ödenmeyen 150 işçi adına 2003 yılı Ağustos ayı içerisinde Kırıkkale İdare Mahkemesi'nde açtığı davaları süratle bitirip kazandığı, nemaların ödendiği, avukatın 180 kişi adına daha dava açtığının yer aldığını tespit etmiştir. Bunun dışında bu yazıda avukatın Çorum'da da buna benzer sıkıntıların var olup olmadığını araştırdığını, mağdur olanların kendisine ulaşabilmesi için Çorum'da bir adres ve telefon numarası bildirdiği görülmüştür. Disiplin Kurulu, avukatın gazete yazısıyla ilgili olan bir açıklamasının bulunmadığı, şikayet edilen avukat hakkında çıkan haberin iş temin etmeye yönelik reklam mahiyetinde olduğunu belirtmiştir. Avukatın eylemi, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7. ve 8. maddeleri, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 8/b maddesine aykırı olduğu görülmüştür. Bu nedenle Ankara Barosu'nun vermiş olduğu disiplin kurulu kararını onamıştır.

Kanımızca yürürlükteki mevzuat dikkate alındığında kurulun vermiş olduğu karar yerindedir. Kırıkkale belediye başkan aday adayı olan ve olaydan Kırıkkale'de avukatlık mesleğini icra eden şahsın, Çorum'da bir yerel gazetede açmış olduğu davanın sonuçlarına kadar yer verilmesi ve avukatın Çorum'da aynı hukukî ihtilâfları yaşayanlar için bir iletişim bilgisi bırakması onun iş elde etme amacını ortaya çıkarmaktadır.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan başka bir olayda⁵³⁴, bir gazetenin 26.05.2005 tarihli nüshasında "... Barosu avukatlarından ... günde 4 paket içtiği ... (marka sigara üreticisi) ... AŞ hakkında ... Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulundu ..." diye bir haber yer almıştır. Gazetede, avukatın dilekçesinden de alıntılar yapılmıştır. Aynı tarihli bir gazetede haber

⁵³⁴ TBBDK, 17.11.2006, E. 2006/326, K. 2006/407, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 654-655).

fotoğraflı olarak kullanılmıştır. 25.05.2005 tarihli başka bir gazetede ise avukatın Cumhuriyet Başsavcılığı'na yapmış olduğu suç duyurusuna yer verilmiş ve ayrıca şikayet edilen avukatın, üretici firma aleyhine 67.5 trilyon liralık manevi tazminat davası açtığı haberine yer verilmiştir. Haberde şikayet edilen avukatın fotoğrafına da yer verilmiştir. Gazete haberlerinde avukatın “avukat” unvanından da sürekli bahsedilmiştir. Avukatın mensubu olduğu baronun yönetim kurulu, 06.12.2005 gün ve 2005/59 sayılı kararı ile şikayet edilen avukat hakkında, basında yer alan haberler nedeniyle re'sen soruşturma başlatmıştır. Avukat hakkında, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7. maddesi ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 8. maddesinin b fıkrası, c fıkrası ve e fıkrası uyarınca cezalandırılması için disiplin kovuşturması açılmasına karar verilmiştir. Şikayet edilen avukat savunmasında, ... marka sigara üreticisi firma hakkında açtığı davanın avukatlık mesleğiyle ilgisi olmadığını, davayı bir vatandaş ve bir tüketici sıfatıyla açtığını belirtmiştir. Başta cumhurbaşkanı olmak üzere birçok devlet görevlisi ve sağlık mensubunun konuyla ilgilenmiş olmaları nedeniyle davanın basında yer aldığını, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'na aykırı davranmadığını iddia etmiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, şikayetli avukatın, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 11. maddesine aykırı davrandığını, sigara üreticisi şirket aleyhine yaptığı suç duyurusu ve açmış olduğu tazminat davası hakkında 3 ayrı gazeteye yapmış olduğu açıklamaların disiplin suçu oluşturduğu gerekçesiyle ilgili baro disiplin kurulunun vermiş olduğu kararı onamıştır.

Kanımızca verilen karar yerindedir. Gazetede verilen haberlerde avukatın avukatlık unvanından bahsedilmeseydi, avukatın yapmış olduğu suç duyurusunu tüketici sıfatıyla yaptığına itibar edilebilirdi. Ancak farklı gazetelerde avukat unvanıyla yer alan, üstelik bu gazetelerden birine dava dilekçesini veren avukat, Kanun'un 55. maddesini, Yönetmeliğin 8. maddesinin b bendini ve 11. maddesini, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 8. maddesini ihlal etmiştir.

İstanbul Barosu Yönetim kurulu kararına konu olan bir olayda, bir avukat hakkında 08.06.1996 tarihli Hürriyet Gazetesi'nin 1. ve 24. sayfasında “Bir Devi Yendim” başlıklı bir haber yayınlanmıştır. Haberde, avukat, bir iş adamının boşanma davasında göstermiş olduğu başarı, davanın seyri ve sonuçları hakkında bilgi

vermektedir. Üstelik söz konusu davada verilen hüküm kesinleşmemiş olduğundan avukatın beyanları yargıyı da etkiler niteliktedir. Yönetim Kurulu, oy çokluğuyla taraflar arasındaki davanın özelliği dikkate alındığında, şikayet edilen avukata atfedilen sözlerin iddia ve savunma sınırları içinde kaldığı değerlendirmede bulunmuştur. Avukat hakkında “disiplin kovuşturması açılmasına yer olmadığına” yer verilmiştir. Kanımızca, karar yerinde değildir. Reklam yasağının ihlal edildiği haber başlığı içeriğiyle birlikte değerlendirildiğinde ortadadır. Ayrıca disiplin kurulunun belirttiğinin aksine ihlal edildiği iddia olunan kural “rekabet yasağı” kuralı değil “reklam yasağı” kuralıdır⁵³⁵.

Danıştay’ın 8. Dairesinin kararına konu olan bir olayda Bursa Barosu avukatlarından olan davacı, vekili olduğu firmaya ait bir ürün hakkında açıklama yapmış ve bu konudaki ilanın altına avukat unvanıyla imza atmıştır. Hakkında başlatılan soruşturma sonucunda Bursa Barosu Disiplin Kurulu, avukatın bu eyleminin Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesi ve Meslek Kuralları’nın 7. maddesine aykırı olmadığı gerekçesiyle ceza yer verilmesine yer olmadığına karar vermiştir. Bursa Barosu başkanının karara itiraz etmesi üzerine kararı inceleyen Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kınama cezası verilmesine karar vermiştir. Kararın iptali için avukat idare mahkemesinde dava açmıştır. Ankara 8. İdare Mahkemesi, söz konusu ilanının, vekili olduğu şirketin haklarını aramak amacıyla ve kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla yayımlandığını, ilanının alt kısmında avukatın unvanı ile şirketin isminden başka adres veya övgü içeren reklam niteliğinde herhangi bir unsur bulunmadığı gerekçesiyle Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararını iptal etmiştir. İdare Mahkemesi’nin kararı temyiz edilmiştir. Danıştay Tetkik Hakimi, Danıştay Savcısı temyiz isteminin reddi yönünde talepte bulunmuştur. Ancak Danıştay, davacı avukatın eyleminin reklam niteliğini taşıdığını belirtmiş, avukatın vermiş olduğu ilanının Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesine ve Meslek Kuralları’na aykırı olduğu yönünde karar vermiştir. Danıştay, davayı reddetmesi gerekirken kabul eden Ankara 8. İdare Mahkemesi’nin kararını bozmuştur⁵³⁶. Kanımızca, avukatın eylemi kamuoyunu bilgilendirmeyi amaçlıyorsa ve verilen ilanının altında sadece

⁵³⁵ İBYK, 23.09.1999, E. 1999/253, K. 1999/496, (Saraç, ss. 49-50).

⁵³⁶ Danıştay 8. Dairesi, 19.4.2005, E. 2004/2155, K. 2005/1841, (**Danıştay Dergisi**, Sayı: 110, 2005, ss. 234-235; Timuçin Muşul, **Notlu-İçtihatlı Avukatlık Kanunu ve İlgili Mevzuat Notlu-İçtihatlı Noterlik Kanunu**, 2. Baskı, Alternatif Düşünce Yayın Dağıtım, İstanbul, 2006, s. 119).

avukatın unvanı ve şirketin ismine yer veriliyorsa bu eylem reklam yasağına aykırı görülmemelidir. Kararda Danıştay'ın, avukatın müvekkili olduğu şirket adına açıklama yapmasının zorunlu olup olmadığının ve açıklamasında hukukî boyutların içinde kalıp kalmadığının tespit edilmesi ve ona göre karar verilmesi gerekirdi.

(2). Avukatın Meslekî Faaliyetleri Hakkında Bilgi Vermesi

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 8. maddesinin b bendine göre avukat yaşamı, meslekî faaliyetleri hakkında “reklam niteliğinde” yayınlarda bulunamaz. Aynı maddenin c bendine göre avukat yazılı iletişim araçlarında röportaj yaptığında reklam sayılabilecek her türlü davranıştan, avukatlık mesleğini zedeleyen her türlü açıklamadan kaçınmak zorundadır.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, Çevre Koruma Hizmetleri Dergisi'nde büyük boyutlarda kartviziti yayınlanan şikayet edilen avukat hakkında, avukatın eylemi Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine ve Meslek Kuralları'nın 7. ve 8. maddelerine açıkça aykırılık teşkil ettiğinden, İzmir Barosu Disiplin Kurulu'na verilen disiplin cezasını onamıştır⁵³⁷. Kanımızca, verilen karar yerindedir.

Disiplin Kurulu kararlarında, şikayet edilen avukat, reklam yasağına aykırı davranışın kendi bilgisi dışında gerçekleştiğini ileri sürüyorsa, olayda engellemeye veya tekzip etmeye yönelik bir iradesinin olup olmadığı somut olaya göre önem taşımaktadır. Avukattan bu hususta aktif olması beklenmekte, avukatın haberi dışında bir yayın varsa avukatın bu yayını tekzip veya önleme gibi bir yükümlülüğünün söz konusu olduğu belirtilmektedir⁵³⁸. Örneğin, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda⁵³⁹ şikayet edilen avukat hakkında bir ilde yayımlanan, “... Postası” isimli gazetenin 09.03.2002 tarihli nüshasının ilk sayfasında “... Postası'ndan yeni bir hizmet daha” başlığı altında haber verilmiştir. Haberde, şikayet edilen avukatın fotoğrafı da yer almış, “Ailenizin ve işyerinizin hukuk danışmanı Av. ... bundan böyle kira, boşanma, icra, gayrimenkul ve idare ile ilgili hukuksal uyumsuzluklarda sorunlarınıza çözüm yolları

⁵³⁷ TBBDK, 5.4.1995, E. 1995/20, K. 1995/22, (Ankara Barosu Dergisi, 1995, Sayı: 2, s. 116; M. L. Çelik, Meslek Kuralları, s. 132).

⁵³⁸ Saraç, s. 56.

⁵³⁹ TBBDK, 26.12.2003, E. 2002/317, K. 2003/432, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 344; Mısırlı, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 648-649).

gösterecek” ibareleri yer almıştır. İlgili baro disiplin kurulu, Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesine aykırılık nedeniyle şikayet edilen avukat hakkında disiplin kovuşturmasını başlatmış, kovuşturma sonucunda “disiplin kovuşturması açısından ceza tertibine mahal olmadığına” karar vermiştir. Kurul, avukatın dolaylı veya dolaysız reklam yapmasının yasak olduğunu belirtmiştir. Kurul’a göre, avukatın zaten reklam yapmaya ihtiyacı yoktur. Avukat, meslekî faaliyeti hakkında reklam mahiyetinde yayınlarda bulunamaz. Gazetelerde, dergilerde avukat olarak resminin çıkması için teşebbüste bulunamaz. Disiplin Kurulu, hakkında yayın yapılan avukatın, yayından daha sonra haberi olduğunu savunmasını yeterli görmemiş ve gazeteye tekzip göndermesi gerektiğini belirtmiştir. Avukatın hakkında gazetede yer alan ifadelerin reklam yasağına aykırı olduğuna karar vermiştir ve disiplin cezası tayin etmiştir. Kanımızca verilen karar yerindedir. Yönetmeliğin 11. maddesine göre, avukat, üçüncü kişilerin kendileri için reklam sayılabilecek bu tür eylem ve davranışlarına izin vermemek, engel olmak için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan başka bir olayda⁵⁴⁰, bir avukatla yapılan röportaj, bir gazetenin 3.11.2004 tarihli nüshasında yer almıştır. Röportajın reklam yasağına aykırı olduğu gerekçesiyle avukat hakkında, avukatın mensup olduğu baro yönetim kurulu tarafından re’sen disiplin soruşturması açılmıştır. Avukatın eylemi, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 7. ve 8. maddesine, Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 11. maddesine aykırı bulunmuş, Avukatlık Kanunu’nun 134. maddesine, 135. maddesinin 2. fıkrasına aykırı bulunmuş ve avukat hakkında kınama cezası verilmiştir. Şikayet edilen avukat 14.01.2005 tarihinde yapmış olduğu savunmasında, gazetede yapılan haber/röportajı basıldıktan sonra gördüğünü, gazeteci ile görüşmediğini, ... üyesi olduğu için yapılan röportajından alıntılar yapmış olabileceğini savunmuştur. Avukat, 17.02.2005 tarihinde yapmış olduğu ek savunmasında yazının nasıl hazırlandığını tespit ettiğini, ... Reklamcılık Ltd. Şti. sahibi ...”ın davasını kazanması üzerine, sürpriz olarak bu yazıyı yazdırdığını ve kendisinin katılımı, haberi ve izni olmadığını bildirmiş, suçsuz olduğunu savunmuştur. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, avukatın savunma için sunmuş olduğu belgeleri incelemiştir. Avukatın, uzun

⁵⁴⁰ TBBDK, 28.07.2006, E. 2006/210, K. 2006/286, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 651-654).

zamandır tahsil edilemeyen bir alacağı tahsil ettiği için müvekkilinin kendisine sürpriz ve jest olarak böyle bir haber hazırlattığı savunması ile sunulan belgelerin birbiriyle uyuşmadığı gerekçesiyle bu savunmaya itibar etmemiştir. Kurul'a göre, gazete haberinin içeriği ile haberde kullanılan şikayet edilen avukatın çok sayıda hukuk kitaplarını kucaklar şekilde çektiği fotoğrafı, röportaj/haberin şikayet edilen avukatın bilgisi dışında hazırlanmasının mümkün olamayacağını göstermektedir. Şikayet edilen avukatın, ... üyesi olduğu ve bu fotoğrafın da o sebeple çekildiği, röportajdaki bilgilerin de bu yönde toplanan bilgilerden yararlanılarak hazırlandığı şeklindeki savunmasına, fotoğrafın hukuk kitapları ile birlikte düzenlenmiş olması nedeniyle itibar edilmemiştir. Kurul'a göre, Avukatlık Kanunu, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği hükümleri bir kamu hizmeti olan avukatlık mesleğini, iş temini konusunda meslektaşlar arasında haksız rekabetin yaratılması, mesleğin ticarileştirilmesi ve avukatın iş sahipleri karşısında bağımsızlığını kaybetme tehlikesine karşı korumak için getirilmiştir. Kurul, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesini, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7. ve 8. maddesini, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 11. maddesini gerekçe göstererek ilgili baro disiplin kurulunun hukukî değerlendirmesini uygun bulmuştur. İlgili baro disiplin kurulunun, şikayet edilen avukatın eyleminin, Avukatlık Kanunu'nun 34. maddesine ve 55. maddesine aykırı olması nedeniyle Avukatlık Kanunu'nun 136. maddesi 2. fıkrasına göre verdiği cezayı onamıştır.

Kanımızca verilen karar yerindedir. Gazetede avukatın röportajının fotoğrafı ile birlikte verilmesi röportajın avukatın bilgisi dahilinde yapıldığını göstermektedir. Yönetmeliğin 8. maddesinin c bendine göre avukat, yazılı iletişim araçlarında yapmış olduğu röportajlarda reklam sayılabilecek her türlü davranıştan kaçınmalıdır.

İstanbul Barosu Yönetim Kurulu kararına konu olan bir olayda, bir avukatın röportajı "Hürbakış" isimli yerel bir gazetede yayınlanmıştır. Avukat bir sivil inisiyatifin iki yıldır başkanı olması nedeniyle basın ve kamuoyu önünde olduğunu, röportajında avukatlık kimliğini kullanmadığını savunmuştur. Yönetim Kurulu, röportajın avukatın şahsını tanımaya yönelik olduğunu, avukatın kimliğine ve reklama yer verilmediği tespitinde bulunmuştur. Bu nedenle avukat hakkında

“disiplin kovuşturması açılmasına yer olmadığına” karar vermiştir⁵⁴¹. Avukatın kimliğine yer verilmemişse yapılan röportajın reklam niteliğinde olmadığına ilişkin değerlendirme yerindedir.

İstanbul Barosu Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda, şikayet edilen avukatın röportajı “VIP” isimli bir dergide yayınlanmıştır. Avukat bu derginin magazin ağırlıklı olduğunu, bayilerde satılmadığını, dergiye abone olunmak suretiyle derginin temin edildiğini, kendisini dergiye abone yapmak için bürosuna gelen dergi yetkilisinin teklifi üzerine röportaj yaptığını belirtmiştir. Röportajda kendi hayatına yer verildiği ve bu kapsamda hukuk bürosuna da yer verilmesinin gayet doğal olduğu, röportaj notlarını dergi editörlerinin düzenlediği yönünde savunmada bulunmuştur. Ayrıca, avukat, reklam yasağına ilişkin Türk hukukundaki mevcut düzenlemenin, Avrupa Topluluğu Meslek Kuralları’nın reklam ile ilgili maddelerine aykırı olduğunu belirtmiştir⁵⁴². Kurul, röportajda yer alan “... katılımcı ve çoğulcu bir sistem içinde çalışan X Hukuk Bürosu, İstanbul’un hemen her adliyesinde bulunan çalışmasıyla, zamandan kazanarak sorunları son derece süratle çözüyor. Getirdikleri kadro ile Türkiye’nin dört bir yanı bir tarafa dünyanın her tarafına da yetişmeye çalışıyorlar.” ibaresinin bir gazetecinin kendiliğinden gözlemleyip aktaracağı sözler olamayacağı tespitinde bulunmuştur. Kurul, kararında “Meslek Kurallarının Mahiyeti” başlıklı Avrupa Topluluğu Meslek Kuralları’nın 1.2.2. maddesine ve “Şahsi Reklam” başlıklı Avrupa Topluluğu Meslek Kuralları’nın 2.6. maddesine yer vermiştir. Kurul, reklam hususunda Avrupa Topluluğu Meslek Kuralları’nın, Türk mevzuatıyla arasında uyumsuzluk olmadığı tespitinde bulunmuştur. Sonuç olarak, Kurul, avukatın eylemini Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesi, Meslek Kuralları’nın 8. maddesi, Avukatlık Kanunu’nun 135. maddesinin 3. fıkrasına aykırı bulmuştur. Avukatın daha önce almış olduğu kesinleşmiş para cezasını da dikkate alıp avukata verilen cezayı daha da ağırlaştırarak para cezası vermiştir⁵⁴³.

Kanımızca, kurulun vermiş olduğu karar yerindedir. Röportajı yayımlayan dergi editörleri, bu şekilde röportajı yayımlamalarından bir fayda elde etmemektedir. Röportaj yapan avukatın bu şekilde reklam mahiyetinde açıklamalarda bulunduğu

⁵⁴¹ İBYK, 03.12.2002, E. 2002/640, K. 2002/131, (Saraç, s. 49).

⁵⁴² İBDK, 24.06.2003, E. 2003/14, K. 2003/138, (Saraç, ss. 47-48).

⁵⁴³ İBDK, 24.06.2003, E. 2003/14, K. 2003/138, (Saraç, ss. 47-48).

anlaşılmaktadır. Ayrıca Avrupa Topluluğu Avukatlık Meslek Kuralları da, öncelikle üye ülkenin mevzuatına atıfta bulunmakta ve avukatın mesleğini icra ettiği üye ülkenin reklam mevzuatına uyması gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca Türkiye, Avrupa Topluluğu'nun bir üyesi olmadığından bu kurallar Türkiye için bağlayıcı değildir.

İstanbul Barosu Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda, şikayet edilen avukatın Bahçeşehir'de yayınlanan bir dergide röportajı yer almıştır. Derginin Mart 2002 sayısının kapağında yer alan 4 fotoğraf ve başlıktan birinde avukata yer verilmiştir. Başlıkta “Bahçeşehir'in ilk hukuk bürosu” deyiimi kullanılmıştır. Derginin 13. sayfası tamamıyla “X Hukuk Bürosu” başlığı ile avukatın röportajına ayrılmıştır. Yazının içeriğinde şu ibareler yer almaktadır:

“Bahçeşehirlielerin avukatı olmaktan gurur duyuyorum.”

“Bahçeşehirlielere her türlü hukukî konuda danışmanlık yapmaya ticarî olarak değil komşu olarak hazırım.”

“Bütün Bahçeşehirlieler beni çekinmeden arayabilir.”

“Her türlü gayrimenkul, ekonomik, ailevi problemlerde ne olursa olsun hizmet vereceğim.”

“Ben Bahçeşehirlielere hizmet için geldim. Hiç çekinmeden hukukçu olarak elimden gelen her konuda bana danışabilirler.”

Avukat yaptığı savunmasında, derginin ücretsiz dağıtılan ve ticarî amaç gütmeyen bir yayın olduğunu, kendisiyle yapılan röportajda güncel konulara değinildiğini, reklam sayılacak konulardan kaçındığını belirtmiştir. Avukatın eylemi, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi ile Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 8. maddesine aykırı bulunmuş ve avukat kınama cezası ile cezalandırılmıştır⁵⁴⁴.

Kanımızca verilen karar yerindedir. Avukat yapılan röportajda reklam sayılacak açıklamalarda bulunmuştur. Avukatın davranışı açık bir şekilde Yönetmeliğin 8. maddesinin c bendini ihlal etmektedir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan olayda, bir avukat Türkiye Gazetesi'nin 20 Kasım 2001 tarihinde yayınlanan yurtdışı ilanında “Endüstri holding ve Konya'daki diğer holdinglerin hissedarlarına, Holdinglerdeki ve Sermaye

⁵⁴⁴ İBDK, 04.03.2003, E. 2002/227, K. 2003/41, (Saraç, ss. 50-51).

Piyasaları Kurulundaki haklarınızı koruyabilmeniz, alacaklarınızı tahsil edebilmeniz için hukuk büromuzu arayınız” metnine yer verilmiştir. İlanda ayrıca hukuk bürosuna ait telefon, faks ve e-mail adresi yer almıştır. Avukat, avukatlığın bir kamu görevi olduğunu, kendisinin kamu görevi olan avukatlık mesleğini yürütürken, vatandaşlara yardımcı olmak ve Holdinglerle ilgili olarak halkı aydınlatma görevinin olduğunu belirtmiştir. İlan verirken reklam ve iş temini amacının olmadığı yönünde savunmada bulunmuştur⁵⁴⁵. Disiplin Kurulu, ilanın şikayet edilen avukatın iradesi dışında yayınlandığı savunmasına itibar etmemiştir. Kurul’a göre, avukatın toplumsal konularda görüşlerini aktarmasında sosyal fayda vardır. Ancak bu faydanın suistimal edilmemesi ve iş elde etme amacıyla kullanılmaması gerekir. Bu nedenle Disiplin Kurulu, Ankara Barosu Disiplin Kurulu’nun vermiş olduğu disiplin cezasını onamıştır⁵⁴⁶.

Kanımızca verilen karar yerindedir. Avukatın bir kamu görevlisi olduğuna katılmadığımızı yukarıda⁵⁴⁷ belirtmiştik. Bunun yanında avukatın bir gazetenin yurtdışı ilanında yukarıda belirtildiği üzere ilan yapan avukat kamu görevini icra etmemektedir. Avukatın hukukî ihtilâfı olan belli bir grup için ilan verdiği ve iş elde etme amacını güttüğü açıktır. Avukatın davranışı önceki bölümlerde⁵⁴⁸ belirtildiği üzere Amerikan hukukunda “solicitation” (müşteri kapma) olarak adlandırılan davranış kalıbı içine girmektedir.

İstanbul Barosu Yönetim Kurulu’nun birçok kararında, avukatın reklam yasağına aykırı davrandığına kanaat getirilebilmesi için avukatın savunmasını çürüten delillerin dosyada olması gerektiği belirtilmiştir⁵⁴⁹. Örneğin, İstanbul Barosu Yönetim Kurulu’nun kararına konu olan olayda, Para dergisinin kapağında ve 18. sayfasından itibaren yayınlanan yazı ve resimlerde, bazı avukatların iradeleri ile röportaj yapıldığı, avukatların fotoğraflarına yer verildiği, uzmanlık alanı belirtildiği gerekçesiyle şikayet edilmiştir. Kurul, derginin kapak yazısında ve derginin içindeki yazıların avukatların bilgi ve onayıyla hazırlandığına dair delil olmadığını, derginin editörünün yazmış olduğu yazıdan dolayı şikayet edilen avukatlara kusur

⁵⁴⁵ TBBDK, 10.04.2004, E. 2004/19, K. 2004/112, (Saraç, s. 53, M. L. Çelik, Reklam Yasağı, ss. 345-346).

⁵⁴⁶ TBBDK, 10.04.2004, E. 2004/19, K. 2004/112, (Saraç, s. 53).

⁵⁴⁷ Birinci Bölüm, V. Alt Başlık 5. Avukatlık Hizmetinin Niteliği Konusundaki Değerlendirmemiz.

⁵⁴⁸ Birinci Bölüm, VII. Alt Başlık B. Amerika Birleşik Devletleri’nde Avukatın Reklam Faaliyeti.

⁵⁴⁹ İBYK, 12.04.2001, E. 99/458, K. 2001/249 (Saraç, s. 54); İBYK, 08.02.2001, E. 2000/818, K. 2001/161, (Saraç, s. 54); İBYK, 09.01.2003, E. 2002/642, K. 2003/38, (Saraç, s. 54).

atfedilemeyeceği yönünde oyçokluğuyla karar vermiştir. Kurul üyesi muhalefet eden iki üye muhalefet şerhlerinde, şikayet edilen avukatların savunma dilekçelerinden röportajın ne amaçla yapıldığını bildikleri yönünde güçlü kanaatin olduğu, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi ve Meslek Kuralları'nın 7. maddesine aykırı davranıldığını belirtmiştir. Yönetim Kurulu'nun kararına katılmak kanımızca mümkün değildir. Anılan derginin 143. sayfasında yer alan kapağında “en iyi şirket avukatları” yazısı yer almış, kendileri ile röportaj yapılmış, dergide fotoğraflarına yer verilmiştir. Dergide yayınlanan yazının, avukatların bilgisi dahilinde olmadığını söylemek güçtür.

İstanbul Barosu Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda, bir avukat Almanya'nın Hamburg şehrinde yayınlanan reklam dergisine ilan vermesi nedeniyle şikayet edilmiştir. Avukat, Hamburg'ta oturma ve çalışma iznine sahip olduğu, yazının içeriğinin teşekkür yazısı olduğu, ilanı kendisinin değil dergi sahibinin verdiği yönünde savunmada bulunmuşsa da, uyarma cezası almıştır⁵⁵⁰. Bu karar da, avukatın yurtdışında yapmış olduğu reklam yasağına aykırı faaliyetlerin müeyyideye tâbi tutulduğunu göstermektedir.

Uygulamada, kayıtlı olduğu baronun faaliyet alanı dışında reklam yasağına aykırı fiillerde bulunan avukatları, fiili işlediği yerdeki baro başkanlığı, adı geçen avukatın kayıtlı olduğu baroya bildirmektedir. İstanbul Barosu Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda, şikayet edilen avukatların bir hukuk bürosunun tanıtım yazısında adının geçmesi üzerine Ankara Barosu Başkanlığı, İstanbul Barosu Başkanlığı'na bildirimde bulunmuştur. Avukatlar bu tanıtım yazısını ancak soruşturma sırasında öğrendiklerini, yazının kendi bilgileri dışında yayınlandığı, yazıyı yazan kişiye sadece İstanbul'daki işlerinde kanun çerçevesinde yardımcı olabileceklerini söyledikleri yönünde savunmada bulunmuştur. Tanıtım yazısında, hukuk bürosunun çalışma alanları, bu alanlarda çalışan büro personeli olarak şikayet edilen avukatlar ve diğer avukatların isim ve adresleriyle yer aldığı tespit edilmiştir. Yazı içeriğinin Avukatlık Kanunu'nun 43. maddesi ve 55. maddesine aykırı olduğu görülmesine rağmen, şikayet edilen eylemde, iddia dışında somut bir delil olmaması nedeniyle disiplin cezası verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir⁵⁵¹. Tanıtım yazısında yapılan tespitten sonra, somut bir delil olmaması nedeniyle disiplin cezası

⁵⁵⁰ İBDK, E. 2001/148, K. 2001/270, (Saraç, s. 55).

⁵⁵¹ İBDK, 04.12.2011, E. 2001/148, K. 2001/270, (Saraç, ss. 55-56).

verilmesine yer olmadığına karar verilmesinin kanımızca hukuka uygunluğu tartışmalıdır.

İstanbul Barosu Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda, şikayet edilen avukatın 07.09.1999 tarihli gazetede bir röportajı yer almıştır. Röportaj, depremzedelere hukukî yardımda bulunmayı konu alan bir vakıf kurulması üzerinedir. Röportajda, avukat bazı müvekkillerinin de adlarını sıralamıştır. Avukat, röportaj metni ve biçiminin kendi iradesi dışında gazeteci tarafından düzenlendiğini, haberin magazin boyutuna taşınmaması ve kendisinin öne çıkartılmaması konusunda gazeteciyi uyardığını ancak röportajın kendi istemi dışında yayınlandığını savunmuştur. Disiplin Kurulu, avukatın özellikle müvekkillerinin ismini açıklaması nedeniyle uyarma cezası vermiştir⁵⁵². Kanımızca kurulun vermiş olduğu karar yerindedir. Avukat, üçüncü kişilerin kendileri için reklam sayılabilecek eylem ve davranışlarına izin vermemek, engel olmak için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Önceki bölümlerde⁵⁵³ belirttiğimiz üzere Avukatın reklam faaliyetine izin veren Almanya’da bile Avukatlık Meslek Kuralları’nın 6. maddesinin 2. fıkrasına göre, müvekkil açık rıza gösterirse, avukat müvekkili hakkında açıklamalar yapabilir. Önceki bölümlerde⁵⁵⁴ belirttiğimiz üzere avukatın reklam faaliyetine izin veren Avusturya’da bile Avukat Adaylarının Eğitimi, Avukatının Yükümlülüklerinin Kontrolü ve Avukatlık Mesleğinin İcrası” isimli Yönetmeliğin 45. maddesinin e bendine göre müvekkillerin rızası olmaksızın müvekkillerin ismi söylenemez.

(3). Avukatın Büro Açılışı, Nakli Gibi Nedenlerle İlan Vermesi

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 8. maddesinin a bendine göre avukat, adres değişikliğini, büro açılışını reklam niteliğini taşımayacak şekilde, gazete ve sair basın yolu ile bir kez duyurabilir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan başka bir olayda⁵⁵⁵, şikayet edilen avukatın büro açılışına “... Gazetesi”nin ... isimli ... tarihli nüshasında şu şekilde yer verilmiştir: “Genç Av. ... ve ... Parti ... milletvekili ... ve

⁵⁵² İBDK, 06.06.2001, E. 2001/76, K. 2001/120, (Saraç, s. 56).

⁵⁵³ Birinci Bölüm, VII. Alt Başlık C. Alt Başlık 1. Alt Başlık c. Alt Başlık (2). Avukatlık Meslek Kuralları.

⁵⁵⁴ Birinci Bölüm, VII. Alt Başlık Ç. Avusturya’da Avukatın Reklam Faaliyeti.

⁵⁵⁵ TBBDK, 17.11.2006, E. 2006/354, K. 2006/421, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 646-647).

Yargıtay üyesi ...'ın oğlu ..., ortak olarak bir hukuk bürosu kurdu. ... ve ...'ın ortak kurdukları hukuk bürosunun açılışı nedeniyle, geçtiğimiz günlerde bir davet verildi. Davet öğle saatlerinde başladı. Konuklar arasında, Başsavcı Vekili ... ve Savcı ..., Doç. Dr. ..., ... Gazetesi Baş Hukuk Müşaviri ... Gazetesi Genel Yayın Müdürü, ... TV Genel Müdürü ... ve ...'da vardı.” Gazetede haberin üst ve yan tarafında konukların ve ortak büro açan şikayet edilen avukat ve ortağı avukatın fotoğraflarının yer aldığı görülmüştür. İlgili baro yönetim kurulu, 07.07.2005 tarihli, 2005/476 esas, 2005/992 sayılı kararı ile şikayet edilen avukat hakkında ... ve ... gazetelerinde yer alan yazılar nedeniyle re’sen soruşturma başlatarak, Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesi, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 8/a ve 8/b maddesi gereğince disiplin kovuşturması açılmasına karar vermiştir. Şikayet edilen avukat savunmasında, açmış olduğu avukatlık bürosunun haber konusu yapıldığını, açılışa medya, hukuk ve siyaset dünyasında tanınan kişilerin gelmiş olduğunu, bu durumun ... Nisan 2005 günlü ... Gazetesi’nin ... ekinde yer aldığını, Avukatlık Kanunu ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’ne aykırı bir durum olmadığını belirtmiştir. Disiplin Kurulu’na göre, şikayet edilen avukat, Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesini, Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 8/a ve 8/b maddesini ihlal etmiştir. Çünkü bürosunun açılışı nedeniyle düzenlediği davette, hem katılanların mevki ve sıfatlarını belirtmiş hem de bu kişilerin fotoğraflarını kullanarak daveti reklam sayılacak bir tarzda yapmıştır. Avukatın eylemi disiplin suçunu oluşturmaktadır. Kurul, ilgili baro disiplin kurulunun vermiş olduğu kararı onamıştır.

Kanımızca verilen karar kısmen doğrudur. Avukatların büro açılışının duyuruş şekli reklam niteliğini taşımaktadır. Gazetede avukatların kimliklerinin yanında, açılışına katılan kişilere de yer verilmiştir. Bu nedenle avukatlar Yönetmeliğin 8/a bendini ihlal etmişlerdir. Ancak Yönetmeliğin 8/b maddesinin ihlal edildiği söylenemez. Çünkü avukatların bir dava hakkında açıklama yapmaları veya yaşamları, kazançları, meslekî faaliyetleri hakkında reklam niteliğinde yayın yapmaları söz konusu değildir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu’na konu olan adres değişikliği ile ilgili başka bir olayda⁵⁵⁶, ilgili baro disiplin kurulu, şikayet edilen avukatlar hakkında, Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesi, Avukatlık Meslek Kuralları’nın 7.

⁵⁵⁶ TBBDK, 10.10.2003, E. 2003/205, K. 2003/319, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 647-648).

maddesine, 8. maddesine, Reklam Yasağı Yönetmeliği'ne aykırılık nedeniyle re'sen açılan disiplin kovuşturması sonucunda, avukatların eylemini sabit görerek, "1.250.000.000 TL Para Cezası" vermiştir. Şikayet edilen avukatlardan biri, soruşturma konusu belgelerin bizzat kendisi tarafından hazırlandığını, diğer şikayet edilen avukatın konuyla herhangi bir ilgisi olmadığını, yazı içeriğinin kişiye özel olup reklam niteliği taşımadığını, büro naklini gazetede ilan ile duyurmasının yasal hakkı olduğunu savunmuştur. Disiplin Kurulu'na göre, Avukatlık Meslek Kuralları'nın 7/a maddesine göre, avukatın sadece adres değişikliğini reklam niteliğini taşımayacak derecede ilan yolu ile duyurabilmesinin yasal bir hak olduğunu belirtmiştir. Ancak Kurul'a göre, bu hakkın kullanımı, sadece adres değişikliğini bildirmeye yönelik ve abartısız olmalıdır. Hukuk bürosu, her iki avukatın olup, kovuşturma konusu belge de bu içeriktedir. Bu nedenle Kurul, her iki avukatı da sorumlu tutmuştur. Kurul'a göre, disiplin cezası verilirken, Avukatlık Kanunu'nun "Cezaların Uygulanma Şekli" başlıklı 136. maddesi ile "Ceza Vermenin Amacı"nı düzenleyen 158. maddesindeki ilkeler gözetilmelidir. Eylem ile verilen disiplin cezası arasındaki denge anılan hükümlerin öngördüğü ölçüler çerçevesinde kurulmalıdır. Bu nedenle sicillerinde ceza olmayan şikayet edilen avukatların hakkında verilen para cezası, kınama cezasına çevrilmek suretiyle düzeltilerek onanmıştır.

İstanbul Barosu Yönetim Kurulu kararına konu olan bir olayda, bir avukatın hukuk bürosu, 27.06.2004 günlü Hürriyet Gazetesi'nde "İlk Havacılık Hukuk Bürosu" başlıklı yazıyla haber konusu olmuş, haberde bu büronun faaliyetlerine başladığı belirtilmiştir. Şikayet edilen avukat, sivil havacılık ve bir kurum ile ilgili çalışmalarla yıllarca iştigal ettiğini, anılan kurumda baş hukuk müşavirliği ve genel sekreterlik görevlerinde bulunduğunu belirtmiştir. Yıllardır yürüttüğü görevler nedeniyle basın tarafından kendisinin tanındığını, gazetede yayınlanan haberden haberinin olmadığını, haberin sohbet konuşmasından hareketle kaleme alındığını belirtmiştir. Yönetim Kurulu, haberin ilan niteliğini taşımadığı ve haber niteliğinde olduğu, gazetede yer alan haberin avukatlık mesleğini zedelediğini, bir hukuk bürosu açılışının haber konusu olmasının reklam yasağına aykırı olamayacağını belirtmiştir⁵⁵⁷. Kanımızca yürürlükteki mevzuat dikkate alındığında verilen karar

⁵⁵⁷ İBYK, 30.12.2004, E. 2004/740, K. 2004/880, (Saraç, s. 55).

yerinde değildir. “İlk havacılık hukuk bürosu” başlıklı haber reklam niteliğini taşımaktadır. Haber, büro açılışıyla ilgili bilgi vermenin kapsamı dışına çıkmıştır. Avukat Yönetmeliğin 8. maddesinin a bendini ihlal etmiştir.

İstanbul Barosu Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda, bir avukat hakkında “Para” dergisinin 267. sayısında “Özal’ın avukatı iddialı geliyor” başlığıyla bir yazı yer almıştır. Yazıda avukatın boydan çekilen fotoğrafına yer verilmiştir. Avukatlık şirketinde Amerikan modelinin esas alındığı belirtilmiş ve bazı avukatların şirkette çalıştığı yazılmıştır. Avukat, Avukatlık Kanunu’nun 44. ve 55. maddesine aykırı davrandığı gerekçesiyle şikayet edilmiş ve hakkında yapılan kovuşturmada, dergideki yazıyı kendisinin de yadırgadığını, böyle demeç vermediğini, Avukatlık Kanunu’na uygun meslekî faaliyetini sürdürdüğünü belirtmiştir. Avukat, dergide çalışan ilgili kişileri tanık olarak dinletmiştir. Tanıklar beyanlarında, şikayet edilen avukatlar ile görüştiklerini, avukatın dergide yer aldığı şekilde açıklama yapmadığını, gazeteci olarak bu açıklamayı kendilerinin oluşturduğunu belirtmişlerdir⁵⁵⁸. Disiplin Kurulu, vermiş olduğu kararda Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 4. maddesinde, avukatın görevini yürütürken avukatlık mesleğine olan kamu inancını ve mesleğe güveni ortadan kaldıracak davranışlara neden olmaması, mesleğin itibarını zedeleyecek davranışlardan kaçınması gerekliliğinin düzenlendiğini belirtmiştir. Mesleğin genel ilkelerine aykırı davranılması kamu vicdanında, kamu inancında olağanüstü etki doğurmaktadır. Bu nedenle Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 4. maddesinin ilk cümlesinin, Meslek Kuralları’nın 3. maddesi, 6. maddesi, 5. maddesi, 7. maddesi ile birlikte değerlendirilip bu meslek kuralının, avukatın sadece birtakım davranışlardan kaçınması gerektiği şeklînde değil yani edilgen olması biçiminde değil aktif bir şekilde tutum almayı gerektirecek şekilde yorumlanması gerekir. Avukat istemeden de olsa kamunun mesleğe güveninin sarsılmasına neden olmuşsa, bu olumsuz imajın kaldırılması onun aktif meslekî görevidir. Aksi takdirde, avukatın kendisine izafe edilen olumsuz sıfatların kamuoyunda kabul edilmesi, yaygın hale gelmesi toplumda söz konusu olacaktır. Avukat doğrudan ilgili olmasa bile, kamuoyunda mesleğe güvensizlik yaratacak olumsuz kanının ortadan kaldırılması için üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmezse sorumlu olacaktır. Basın Kanunu’nun 19.

⁵⁵⁸ İBDK, 06.11.2001, E. 2000/16, K. 2001/237, (Saraç, s. 56).

maddesinde düzenlenen “tekzip-düzeltilme hakkı” avukatın üzerine düşen yükümlülüğü yerine getirmesi için önemli bir imkandır. Bir avukat ilgisi olmasa bile, kendisi dolayısıyla avukatlık mesleği hakkında kamu güvenine zarar veren, meslek hakkında yanlış bilgi veren basın açıklamaları karşısında bu açıklamaları tekzip etmekle yükümlüdür. Basında yer alan açıklama nedeniyle, haber veya yazıyla meslek hedef alınıyorsa, küçük düşürülüyorsa, avukat tekzip hakkını sonuna kadar kullanmalı, ortaya çıkan olumsuz imajı ortadan kaldıramasa bile en azından bu yolda çaba göstermelidir. Belirtilen gerekçelerle şikayet edilen avukata uyarma cezası verilmiştir⁵⁵⁹.

Kanımızca, kurul vermiş olduğu karar ile avukatın meslek kurallarına uyması açısından edilgen konumdan çıkarak etken konuma geçmesi gerektiğini belirterek yeni bir içtihat yaratmıştır. Bu karar, daha sonra Türkiye Barolar Birliği tarafından oluşturulan Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 11. maddesine de yol gösterici olmuştur. Avukatın, üçüncü kişilerin kendileri için reklam sayılabilecek eylem ve davranışlarına izin vermemesi, engel olması için gerekli yükümlülüklerden birisi de tekzip hakkını kullanmasıdır.

(4). Avukatın Avukatlık Unvanı ve Akademik Unvan Haricinde Sahip Olduğu Başka Bir Sıfat Nedeniyle Yazılı İletişim Araçlarında Yer Alması

Avukatın, avukatlık sıfatının dışında tüzel kişiliklerin üyesi, organı, fahri konsolos gibi sıfatlarla yazılı iletişim araçlarında yer aldığı zaman zaman görülmektedir.

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 8. maddesinin c bendine göre avukat yazılı iletişim araçlarında yer aldığı reklam sayılabilecek her türlü davranıştan, avukatlık mesleğini zedeleyici her türlü açıklamadan kaçınmak zorundadır.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, bir olayda yerel gazeteye “köy taş yönetim kurulu başkanı Av... adıyla ilan veren ve ilanda büyük boy fotoğraf kullanan avukatın, içerikten çok kendisini ön plana çıkarıp kendisine ün

⁵⁵⁹ İBDK, 06.11.2001, E. 2000/16, K. 2001/237, (Saraç, s. 56).

kazandırmaya yönelik davranış sergilediği gerekçesiyle disiplin suçu işlediği yönünde karar vermiştir⁵⁶⁰.

İstanbul Barosu Yönetim Kurulu'nun kararına konu olan bir olayda, bir avukatın ismi 17.02.1999 tarihli Hürriyet Gazetesi'nde yer verilen bir ilanda geçmiştir. Avukat hakkında avukatın mesleğinin yanında Malta Fahri Konsolosu sıfatına iş ve para kazanma amacıyla sahip olduğu, bu sığata sahip olmasının ona tıtr kazandırdığı gerekçesiyle şikayette bulunulmuştur. Bunun üzerine avukat hakkında disiplin soruşturmasına başlanılmıştır. Yönetim Kurulu, ilanın Malta'nın İstanbul Konsolosluğuna ait olduğunu, Malta Ticaret Heyeti ile Türk işadamlarının ilanda belirtilen gün ve saatte ticarî anlaşmalar yapmak üzere bir davetini içerdiğini, ilanın en alt satırında "Av. X'in dikkatine" ibaresinin bulunduğunu tespit etmiştir. Kurul, fahri konsolosluğun Avukatlık Kanunu'nun 12. maddesinde avukatlıkla birleşebilen işler kapsamında olduğunu, fahri konsolosluk unvanının mesleği ya da görevi nedeni ile tanınmış kişilere verildiğini, fahri konsolosluğun ün ve para kazanmak için alınan tıtr niteliğinde olmadığı gerekçesiyle "disiplin kovuşturması açılmasına yer olmadığına" karar vermiştir⁵⁶¹. Kanımızca verilen karar yerindedir. Fahri konsolosluk unvanı avukatın iş elde etmesini sağlamamaktadır. Malta Konsolosluğu'nun vermiş olduğu ilan, avukatın reklamını yapacak mahiyette değildir.

b. Avukatın Görsel İletişim Araçlarında Yer Alması

(1). Avukatın İlgili Olduğu Dava Hakkında Açıklamalar Yapması

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 8. maddesinin b bendine göre avukat halen veya eskiden takip ettiğı, devam eden veya sonuçlanmış bir dava hakkında, davanın hukuki boyutları içinde kalmak kaydıyla ve zorunlu haller dışında görsel iletişim araçlarına açıklama yapamaz. Yönetmeliğin 8. maddesinin e bendine göre avukat gerek mahkemede temsil görevini yerine

⁵⁶⁰ TBBDK, 16.03.2002, E. 2001/726, K. 2002/86, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 342; M. L. Çelik, Meslek Kuralları, s. 132).

⁵⁶¹ İBYK, 12.08.1999, E. 1999/212, K. 1999/412, (Saraç, s. 49).

getirirken, gerek görsel iletişim araçları ile ilişkisinde kendisini veya üzerinde çalışmakta olduğu hukuki işi reklam olabilecek nitelikte ön plana çıkaramaz.

Türkiye Barolar Birliği'ne konu olan bir olayda⁵⁶², şikayet edilen avukat başbakan ve yardımcısı aleyhine açacağı bir dava için ... Gazetesi muhabirini telefonla adliyeye davet etmiş, dört farklı gazetede müvekkili ile birlikte cüppeli fotoğraflarının yayınlanmasını sağlamıştır. Avukat, müvekkili adına basına ve televizyona açtığı davayla ilgili açıklamalar yapmıştır. Avukat hakkında ilgili baro disiplin kurulu tarafından, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine, Avukatlık Meslek Kuralları'nın 40. maddesine aykırılık nedeniyle disiplin kovuşturması açılmış ve disiplin cezası tayin edilmiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararında, avukatın eyleminin, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine, Avukatlık Meslek Kuralları'nın 7. ve 8. maddesine aykırı olduğunu, avukatın herhangi bir zorunluluk olmadan müvekkili adına basın açıklaması yapmış olmasının Avukatlık Meslek Kuralları'nın 40. maddesine aykırı olduğunu belirtmiştir. Avukatın açtığı davayı reklam aracı olarak kullandığını ve böylece iş sağlamayı amaçladığı gerekçesiyle ilgili baro disiplin kurulunun vermiş olduğu disiplin cezasını onamıştır. Kanımızca verilen karar yerindedir. Açacağı dava ile ilgili muhabir çağırıp davet eden, gazetelere cüppesiyle poz veren, müvekkili ve dava adına hiçbir zorunlu neden olmadan açıklamalar yapan avukat, yürütmüş olduğu davayı reklam olabilecek nitelikte ön plana çıkarmıştır.

(2). Avukatın Meslekî Faaliyetleri Hakkında Açıklamalar Yapması

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 8. maddesinin b bendine göre avukat, yaşamı, kazancı, meslekî faaliyeti hakkında reklam niteliğinde yayınlarda bulunamaz. Yönetmeliğin 8. maddesinin c bendine göre avukat görsel iletişim araçlarında röportaj, sohbet, konuşma, tartışma ve benzeri program katıldığında; reklam sayılabilecek her türlü davranıştan, avukatlık mesleğini zedeleyici her türlü açıklamadan kaçınmak zorundadır. Yönetmeliğin 8. maddesinin e bendine göre avukat görsel iletişim araçları ile ilişkisinde kendisini veya üzerinde çalışmakta olduğu hukuki işi reklam olabilecek nitelikte ön plana çıkaramaz.

⁵⁶² TBBDK, 14.06.2002, E. 2002/50, K. 2002/178, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 649-650).

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda⁵⁶³, bir avukat 07.02.2007 tarihinde Eskişehir'in bir yerel televizyon kanalında yayınlanan bir programda yapılan söyleşide, programa konu kurumdan iş alış şekli, çalışma düzeni, başarı oranı, kendisi, ailesi, meslekî çalışma düzeninden bahsetmiştir. Diğer kurum vekillerinin başarı oranları ile kendi başarı oranını kıyaslamıştır. Avukat hakkında Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 8/b-c-e bentlerine aykırı davrandığı gerekçesiyle açılan disiplin kovuşturması sonucu eylem sabit görülerek disiplin cezası tayin edilmiştir. Şikayet edilen avukat, hangi beyanlarının disiplin suçu oluşturduğunun açıkça bildirilmesi gerektiğini Baro Başkanlığı'na dilekçe ile sorduğunu, Baro Genel Sekreteri'nin, avukatın programdaki genel açıklamaları nedeniyle savunmasının istendiğini içeren bir yazı ile dilekçesine cevap verdiğini bildirmiştir. Bunun üzerine kendisinin 21.05.2007 tarihli dilekçesi ile savunma yapamayacağını bildirdiğini, Baro Disiplin Kurulu'nun da somut bir savunma istemeden karar verdiğini, savunma haklarının kısıtlanması nedeniyle verilen kararın usul ve yasaya aykırı olduğunu belirtmiş, kararın bozulmasını istemiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, şikayet edilen avukatın savunmasına itibar etmemiştir. Gerekçe olarak ise avukattan, yapılan programda reklam yasağına aykırı davrandığı gerekçesiyle savunma istendiğini, Baro Yönetim Kurulu kararına ek soruşturma raporunda disiplin soruşturmasına konu aykırılıkların tespit ve rapor edildiğini belirtmiştir. Bu rapor ve disiplin kovuşturması açılmasına ilişkin Baro Yönetim Kurulu kararı, şikayet edilen avukata 25.12.2007 tarihinde tebliğ edilmiştir. Bu yazıya karşılık da şikayet edilen avukat 03.01.2008 tarihinde savunma dilekçesi ile cevap vermiştir. Disiplin Kurulu vermiş olduğu kararda, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesini, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 1. maddesini, 8/b maddesini, 8/c maddesini, 8/e maddesini, 11. maddesini, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7. maddesini ve 8. maddesini gerekçe göstermiştir. Şikayet edilen avukatın, eski alacaklarının tahsili ile ilgili yapmış olduğu söyleşide, bürosunun özel niteliklerini ve iş kapasitesini devamlı ön plana çıkardığını ve Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesini ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin belirtilen maddelerini ihlal ettiği yönünde karar vermiştir. Eylem her ne kadar Avukatlık Kanunu'nun 55.

⁵⁶³ TBBDK, 03.04.2009, E. 2009/57, K. 2009/200, (Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 4, Güz 2009, ss. 164-166).

maddesine aykırı olmasından dolayı kınama cezasını gerektirmekteyse de, aleyhe itiraz olmadığı için, Kurul, Eskişehir Barosu Disiplin Kurulu'nun vermiş olduğu kararı onamıştır. Kanımızca verilen karar yerindedir. Avukat, katıldığı televizyon programında yaşamı, kazancı, meslekî faaliyeti hakkında reklam niteliğinde açıklamalarda bulunmuş, kendisini ön plana çıkarmıştır.

(3). Avukatın Televizyon Programlarına Katılması

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliğinin 8. maddesinin c bendine göre avukat görsel iletişim araçlarında röportaj, sohbet, konuşma, tartışma ve benzeri program katıldığında; reklam sayılabilecek her türlü davranıştan, avukatlık mesleğini zedeleyici her türlü açıklamadan kaçınmak zorundadır. Yönetmeliğin 8. maddesinin e bendine göre avukat görsel iletişim araçları ile ilişkisinde kendisini veya üzerinde çalışmakta olduğu hukuki işi reklam olabilecek nitelikte ön plana çıkaramaz

Avukatın televizyondaki tanıtımı konu ile bağlantılı, doğru, abartısız, tarafsız ve objektif şekilde yapılmalıdır. Yapılan yayınlar haber verme niteliğini ve bilgilendirme amacını taşımalıdır. Aksi takdirde bu yayın ister avukat tarafından yapılsın ister üçüncü kişi tarafından yapılsın reklam yasağını ihlal eder. Avukat, belirsiz bir hukukî konunun aydınlanması amacıyla, ismini belirterek televizyonda canlı olarak yayınlanan açık oturuma bizzat veya telefon, faks yoluyla katılıyorsa bu reklam olarak görülmemelidir⁵⁶⁴. “Bilgi verme” adı altında yapılan faaliyetlerin “bilgi verme” amacını aşıp aşmadığı, bilgi verme adı altında reklam yasağı ihlallerinin olup olmadığını tespit etmekte önem taşımaktadır. Bilgi verme sınırları içinde kaldığı müddetçe bir açıklama, reklam niteliğinde olamaz. Ancak bilgi verme amacı söz konusu olsa dahi, bu amaç “zorunlu haller” ve “gereklilik” gibi koşullarla sınırlandırılmıştır⁵⁶⁵. İstanbul Barosu Yönetim Kurulu yukarıda belirtilen şartlar gerçekleşmeden bir şov programına katılan avukat hakkında disiplin cezası vermemiştir. İstanbul Barosu Yönetim Kurulu kararına konu olan söz konusu olayda, show programının yapımcısı ve sunucusu, kendisini “ipten alan adam” olarak tanıtmış ve hakkında abartılı ifadeler kullanmıştır. Avukat da bu tanıtım karşısında

⁵⁶⁴ Akcan ve Ercan, s. 115.

⁵⁶⁵ Saraç, s. 51.

suskun kalmıştır. Yönetim Kurulu, abartılı konuşmanın program yapımcısı ve sunucusu olan kişi tarafından yapıldığı, program yöneticisinin espri anlayışı ve kendi stili içinde söylemesi nedeniyle disiplin kovuşturması açılmasına yer olmadığına karar verilmiştir⁵⁶⁶. Kanımızca verilen karar yerinde değildir. Öncelikle avukat, hiçbir zorunlu neden olmadan ve kamuyu bilgilendirme amacı olmaksızın televizyon programına katılmıştır. Ayrıca avukatın Yönetmeliğin 11. maddesine göre program sunucusu kişinin kendisi için reklam sayılabilecek eylem ve davranışlarına izin vermemesi, engel olmak için elinden gerekeni yapması gerekirdi.

6. Avukatın İnterneti Kullanımı

a. Genel Olarak

Avukatın interneti kullanımı Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 9. maddesinde düzenlenmiştir.

Yürürlükte olan Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 9. maddesinde yer alan hüküm şöyledir⁵⁶⁷:

"Bu Yönetmelik kapsamında olanlar, internet dahil, teknolojinin ve bilimin olanak tanıdığı her tür ortamda avukatlık mesleğinin onur ve kurallarına, avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene, Türkiye Barolar Birliği tarafından belirlenen "Avukatlık Meslek Kuralları"na aykırı olmayacak şekilde kendisini ifade etme hakkına sahiptir.

Bu Yönetmelik kapsamında olanlar, meslekî faaliyetlerini internet üzerinden sürdürmek, müvekkillerini bilgilendirmek, meslekî makalelerini ve bilimsel çalışmalarını yayımlamak amacıyla internet sitesi açabilir. Tabelada, basılı evraklarında ve internet sitesinde tercih ettiği e-posta adreslerini kullanabilir. İnternet sitesi üzerinden meslekî faaliyetini yürütürken avukatlık mesleğinin onur ve

⁵⁶⁶ İBYK, 07.10.2004, E. 2004/197, K. 2004/551, (Saraç, ss. 54-55).

⁵⁶⁷ Yürürlükte olan Türkiye Barolar Birliği Yönetmeliği'nin 9. maddesinin ilk halinde Yönetmelik kapsamında olanlar, meslekî faaliyetlerini İnternet üzerinden sürdürmek, müvekkillerini bilgilendirmek, meslekî makalelerini ve bilimsel çalışmalarını yayımlamak amacıyla yalnızca [av.tr] uzantılı İnternet sitesi açabiliyordu.

Bu Yönetmelik kapsamında olanların açacakları İnternet sitelerinde, baro ve Türkiye Barolar Birliği seçimlerine yönelik oy verecek üye ve delegeleri kendileri ve diğer adaylar hakkında bilgilendirmeye ilişkin bir hüküm yer almıyordu.

kurallarına, avukat unvanının gerektirdiği saygı ve güvene aykırı olmamak şartı ve gerekli güvenlik tedbirlerini alarak, sır saklama yükümlülüğüne uygun davranmak kaydı ile internetin kendine özgü araçlarını ve sadece ilgili kişinin ulaşabileceği, şifre-algoritma ile korunan internet sitesinin geri planında kişiselleştirilmiş “sanal ofis” benzeri uygulamaları kullanabilir. Bu uygulamalar ilgisinin dışındakilerin kullanımına açılmaz.

Bu Yönetmelik kapsamında olanlar açacakları internet sitelerinde;

a) Site sahibi ya da sahiplerinin adı soyadı varsa akademik unvanı, avukatlık ortaklığı ise tescil unvanı, avukatlık bürosu ise büro unvanı, fotoğrafı, Türkiye Barolar Birliği ve baro sicil numaraları, mesleğe başlama tarihi, mezun oldukları üniversite, bildikleri yabancı dil, meslekî faaliyetin yürütüldüğü büro adresi, telefon ve faks numaraları, e-posta adresi, baro ve Türkiye Barolar Birliği seçimlerine yönelik oy verecek üye ve delegeleri kendileri ve diğer adaylar hakkında bilgilendirme gibi bilgilerin bulunmasını sağlar,

b) İş sağlama amacına yönelik olmamak ve meslektaşlarıyla haksız rekabete yol açmamak kaydıyla internet sitelerini arama motorlarına kayıt ederken anahtar kelime (keyword) olarak; "adı ve soyadı", "avukatlık ortaklığı unvanı", "avukatlık bürosu unvanı", "bulunduğu şehir ve kayıtlı oldukları baro" "avukat, hukuk, hukukçu, adalet, savunma, iddia, eşitlik, hak" dışında bir sözcük ya da tanıtım tümcesi kullanamaz,

c) İş sağlama amacına yönelik ve meslektaşlarıyla haksız rekabete yol açacak şekilde, internet kullanıcılarını kendi sitesine veya kendi sitesinden bir başka siteye yönlendirecek internet kısa yolları kullanamaz, kullanılmasına izin veremez ve reklam veremez ve alamaz⁵⁶⁸.”

⁵⁶⁸ 14.11.2001 tarihli mülga Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nde avukatın faaliyetlerini ve bürosunu tanıtacak şekilde İnternet sayfası açma hakkının, öncelikle üyesi bulunduğu Baro ve Türkiye Barolar Birliğine ait olduğu vurgulanıyordu. Yönetmelik kapsamında olanların, bağlı bulunduğu Baroya önceden bildirmek kaydıyla İnternet sitesi açabilmeleri mümkündü. Bu kişilerin, meslekî faaliyetlerini İnternet üzerinden sürdürmek ve müvekkillerini bilgilendirmek amacıyla İnternet sayfası açabileceğine ilişkin bir hüküm yoktu. Avukatlık ortaklığının İnternet sayfasında tescil unvanı bulunabileceğine, avukatlık bürosunun İnternet sayfasında büro unvanı bulunabileceğine ilişkin bir hüküm mevcut değildi. İnternet sayfasında, baro ve Türkiye Barolar Birliği seçimlerine yönelik oy verecek üye ve delegeleri kendileri ve diğer adaylar hakkında bilgilendirmeye ilişkin bir hüküm yer almıyordu.

Mülga Yönetmelikte avukatın açacağı İnternet sayfasının adresi sadece avukatlara özgü bir adres türü tesis edilene kadar (<http://www.isimsoyisim.gen.tr>) ya da (<http://www.ortaklikunvani.gen.tr>) şeklinde olmak zorundaydı. Avukat, bir başka İnternet uzantısı ile

İnternet, herhangi bir konuda dünyanın hangi yerinden olursa olsun bilgiye ulaşabilmek için kurulmuş olan ve bilgisayarlar aracılığıyla işleyen çok büyük bir sistemdir. İnternete tüm dünyada milyonlarca bilgisayar katılmakta ve bu dev ağ tek bir merkezden yönetilmemektedir. Bağımsız olarak çalışan bilgisayarlar birbirleriyle ortak bir şekilde network olarak adlandırılan veri alışverişine imkan veren işletim sistemi aracılığıyla çalışabilirler⁵⁶⁹.

“Bilgi Çağı” olarak da adlandırılan içinde bulunduğumuz çağda, avukatlık mesleğinin icrasında önemli değişiklikler olmuştur. Dünyadaki internet kullanımındaki artışa paralel olarak avukatların internet kullanımında da gün geçtikçe bir artış söz konusudur. Avukatlar internet vasıtasıyla hem yargı kararlarına, mevzuata ulaşma açısından avantaj yakalamışlar hem de yeni müvekkiller kazanma imkanına sahip olmuşlardır. İnternetteki web sayfaları ile avukatlar sadece Türkiye’nin değil dünyanın dört bir yanına hitap edebilecek duruma gelmişlerdir⁵⁷⁰. İnternet vasıtasıyla avukatlar çeşitli ülke kanunlarına erişebilmekte, daha zengin içerikli dilekçe içerikleri bulabilmekte, daha önceden hazırlanan sözleşme örneklerine ulaşabilmektedir. İnternette yayınlanan makaleleri inceleyebilmekte, kaydedilen seminerleri ücretli veya ücretsiz olarak dinleyebilmektedir. İnternette

(com., net., org., vb) İnternet sayfası açamıyordu. Yürürlükteki Yönetmelikte ise İnternet sayfası adresinin bu şekilde olması zorunlu değildir. Avukatın başka İnternet uzantısı ile İnternet sayfası açması yasağı kaldırılmıştır. Avukat, İnternette varolan bir başka İnternet adresi altında ya da üstünde İnternet sayfası açamazdı. Yürürlükteki Yönetmelikte bu yasak kaldırılmıştır. Avukat, İnternet sayfasını sadece genel içerikli arama motorlarına kayıt ettirebilirdi. Yönetmelik kapsamında olanlar; iş sağlama amacına yönelik ve meslektaşlarıyla haksız rekabete yol açacak şekilde özel amaçlı arama motorlarına, rehberlerine, listelerine, veri tabanlarına ve benzerlerine kayıt olamazlar ve kayıt edilmelerine rıza gösteremezlerdi. Yürürlükteki Yönetmelikte bu yasak kaldırılmıştır.

Avukat, İnternet sayfasının, sadece avukatların bulunmasına yönelik özel amaçlı arama motorlarına kayıt ederken anahtar kelime (keyword) olarak; "adı ve soyadı ya da ortaklık unvanı", "bulunduğu şehir ve adı ve unvan" dışında bir sözcük ya da tanıtım tümcesi kullanamazdı. Mülga Yönetmelik, yürürlükteki Yönetmelikten farklı olarak İnternet sitesini özel amaçlı arama motorlarına kayıt ederken iş sağlama amacına yönelik olmama ve meslektaşlarıyla haksız rekabete yol açmama şartına uymayı açık bir şekilde hüküm altına almamıştır. Mülga Yönetmelikte, yürürlükteki Yönetmelikten farklı olarak anahtar kelime olarak avukatlık bürosu unvanının, kayıtlı olunan baronun, “avukat, hak, hukukçu, adalet, savunma, iddia, eşitlik, hak” gibi sözcüklerin ya da tanıtım tümcelerinin kullanılması mümkün değildi.

Mülga Yönetmelikte, avukatın, İnternet kullanıcılarını kendi sitesine yönlendirecek İnternet kısa yolları kullanılmasına izin vermesi ve reklam yapması mümkün değildi. Yürürlükteki Yönetmelikte ise avukatın, iş sağlama amacına yönelmeme ve meslektaşlarıyla haksız rekabete yol açmayacak şekilde, bu eylemleri yapması mümkün kılınmıştır. Mülga Yönetmelikte, Yönetmelik kapsamında olanların kendi sitelerinden bir başka siteye yönlendirecek İnternet kısa yolları kullanmaları, reklam almaları hükme bağlanmamıştı.

⁵⁶⁹ Mehmet Can Tarhan, “İnternette Gelen Değişim ve 2. Bine Yaklaşırken Avukatlık”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 1998, s. 684.

⁵⁷⁰ Deliduman, Reklam Yasağı, s. 169.

mevcut olan tartışma grupları sayesinde hukukçular birbiriyle görüş alışverişinde bulunabilmektedir. Hukukçular uluslararası hukukî metinlere ulaşp bu metinleri inceleyebilmekte, hatta bu metinlerin hazırlanmasında katkıda bulunabilmektedir. İnternet vasıtasıyla ulusal veya uluslararası mahkemelerin vermiş olduğu kararlar takip edilebilmektedir. İnternet sayesinde Türkiye ile ticarî ilişkiler içine girmek isteyen bir iş adamı hazırlar arası bir sözleşme görüşmesi yapmadan kendisine hukukî danışmanlık yapması konusunda Türkiye’de baroya kayıtlı bir Türk avukatla hukukî ilişki içine girebilmektedir. İnternet, Avukatlık Kanunu’na aykırı bir şekilde Türkiye’de avukatlık mesleğini icra etme yetkisi olmayan bir şahıs veya kurumun Türk hukuku ile ilgili danışmanlık yapabilmesi tehlikesini de bünyesinde barındırmaktadır⁵⁷¹. Bu gelişmeler sonucunda Türkiye Barolar Birliği çıkarmış olduğu Reklam Yasağı Yönetmeliği’yle bu gelişmelere ayak uydurmaya çalışmıştır⁵⁷².

İnternete girildiğinde arama motorlarına belli kelimeler yazıldığında, internet kullanıcısının karşısına bir liste çıkmaktadır. İnternet kullanıcısı, gösterilen listede kayıtlı olan avukatların sayfalarına girerek bu avukatların hangi davalara baktığını görünce bir avukatın kendisi için en uygun avukat olduğu kanısına varabilir. Ancak o avukatın o alanda gerçekten uzman olup olmadığı belli değildir. Bu nedenle avukatın web sayfası kullanıp kullanmayacağı, kullanabilecekse bu sayfalarda hangi bilgilere yer verebileceği, kullanacağı sayfanın içeriğinin belirlenmesi önemlidir⁵⁷³.

b. Avukatın İnterneti Kullanımıyla Ortaya Çıkan Sorunlar

Avukatların interneti kullanmaları sonucu ortaya çıkan en büyük sorunlardan biri avukatların bilgi verme- reklam yasağı sorunudur. Avukatlar internet üzerinden vermiş oldukları bilgilerde zaman zaman sınır aşmaktadır. Bir diğer sorun ise web sayfalarında yer verilen “hukuk şirketi” ibaresidir. Türkiye’de şu anda mevcut hukuk düzeninde avukatlık şirketi müessesesi yer almamaktadır. Bu nedenle bu ibare de yanıltıcıdır⁵⁷⁴.

⁵⁷¹ Tarhan, s. 686; Doğan ve Doğan, s. 307.

⁵⁷² Doğan ve Doğan, s. 307.

⁵⁷³ Deliduman, Reklam Yasağı, s. 171.

⁵⁷⁴ Tarhan, s. 687.

Doktrinde Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesinden önce avukatların hiçbir şekilde ücretli veya ücretsiz olarak internet üzerinden meslekî faaliyetlerini yürütmelerinin mümkün olmadığı ileri sürülüyordu. Avukatın, Türkiye Barolar Birliği veya baroların açtığı sayfalar dışında internet yoluyla kendisini, faaliyetlerini veya bürosunu tanıtıcı sayfa açamayacağı savunuluyordu⁵⁷⁵. Hatta Danıştay 8. Dairesinin, iş elde etmek için broşür yazıp dağıtan avukata verilen disiplin cezasını uygun bulan 1971 yılında vermiş olduğu karara⁵⁷⁶ dayanılarak avukatın açmış olduğu internet sayfasıyla adeta binlerce kişiye kartvizit dağıtan ve bunu sürekli olarak yapan avukat konumunda olması sebebiyle daha fazla cezalandırılması gerektiği savunulmuştur⁵⁷⁷. Reklam Yasağı Yönetmeliği yürürlüğe girmeden önce mevcut düzenleme bu görüşe kısmen gerekçe oluştursa da bu görüş zamanla geçerliliğini yitirmiştir. Mevcut düzenleme internet ortamının henüz yaygın olmadığı bir zamanda hazırlanmıştı. Bu nedenle reklam yasağının bu kadar katı uygulanmaması gerektiği düşünülmüş, mevzuattaki eksik düzenleme tamamlanıncaya kadar bir boşluğun olduğu ve bu boşluğun avukatlık mesleğinin niteliği ve meslek kuralları göz önüne alınarak doldurulması gerektiği savunulmuştur⁵⁷⁸. Web sayfası açmanın haksız rekabete yol açacağı anlamına gelmediği belirtilmiştir. Bu web sayfalarını oluşturma imkanını sadece barolara bırakmanın avukatların kendisini geliştirme hakkını elinden almak anlamına geleceği savunulmuştur. Bu imkanı barolara bırakmanın hem web sayfası açma sürecini yavaşlatacağı hem de barolar üzerine ağır bir yük yükleyeceği savunulmuştur. Zira ülkede avukat sayısının çokluğu ortadadır⁵⁷⁹.

Avukatların çağın tekniklerinden uzak kalmaması gerekir. Bu nedenle avukatlar internette web sayfası açabilmelidir. Ancak açılan web sayfası reklam unsurunu içermemelidir. Web sayfasında iş ve ün sağlama amacı mevcut ise bu web sayfası reklam unsurunu barındırmaktadır. İş sağlamak ve ün elde etmek ticarî işlere yönelmek demektir. Avukatların iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü davranışlardan uzak durmaları Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinin, avukatın salt

⁵⁷⁵ Akcan ve Ercan, s. 109; Deliduman, Reklam Yasağı, s. 171.

⁵⁷⁶ Danıştay 8. Dairesi, 17.5.1971, E. 1971/1436, K. 1971/1315, (Danıştay Dergisi, Sayı: 5, 1972, s. 242).

⁵⁷⁷ Deliduman, Reklam Yasağı, s. 171.

⁵⁷⁸ Deliduman, Reklam Yasağı, ss. 171-172.

⁵⁷⁹ Tahran, s. 686, 688.

ün kazanmaya yönelik bütün davranışlardan özellikle kaçınmak zorunluluğunun söz konusu olması ise Meslek Kuralları'nın 7. maddesinin gereğidir⁵⁸⁰.

Alan ismi, internette hazırlanmış olan web sayfalarına ulaşmak için gerekli olan dijital adreslerdir. Avukat kullandığı alan ismiyle kendi hazırlamış olduğu web sayfalarına internet kullanıcılarını yönleltmektedir. Arama motorlarına verilen kelimelerle internet kullanıcıları belirli web sayfalarına yönelmektedir. Örneğin, arama motorlarına ceza, sigorta, marka, haksız rekabet gibi kelimeler yazan kişinin karşısına bir avukatlık bürosu veya avukat ismi yazılı olan bir web sayfası gelmektedir. Böylece avukatlara reklamı yasaklayan mevzuat ihlal edilmektedir. Bu nedenle avukatın kullanmış olduğu alan ismi önemlidir⁵⁸¹.

Avukatın kullandığı alan isminin ve arama motorlarına verdiği kelimelerin reklam yasağına aykırı olmaması için, bu kelimelerin avukatın meslekî faaliyetiyle ilgili olması, içerik olarak doğru olması, somut olarak iş almamaya yönelik olmaması gerekir⁵⁸².

Arama motorlarına verilecek herhangi bir kelime ile de doğrudan avukata ulaşılmaması gerekir. Avukat, arama motorlarına vereceği kelimelerin başına veya sonuna belli sayılar veya birtakım numaralar getirerek kendisine doğrudan ulaşılmasını sağlamamalıdır. Örneğin “1 Avukat”, “0800 Avukat” gibi avukata doğrudan ulaşılmasını sağlayan kelimeler reklam yasağını ihlal edecektir. Bu durum sadece yerli değil, aynı zamanda yabancı arama motorları için de geçerli olacaktır. Çünkü yabancı arama motorları da ülke içindeki müvekkil adaylarına hitap edeceği için reklam yasağını ihlal edecektir⁵⁸³.

Reklam yasağı, sadece alan ismi ve arama motorlarına verilecek kelimeler için değil, sayfanın içeriği için de geçerlidir. Avukat, web sayfasının içeriğini düzenlerken veya burada yer verilecek konuların başlıklarını seçerken reklam yasağı ile ilgili düzenlemeye uymalıdır. Günümüzde avukatlar web sitelerinde dikkat çekici cümleler ve kelimeler kullanabilmekte, kullandıkları şekil ve grafiklerle web sitesini ziyaret eden kişilerin dikkatini çekmektedir. İnternet kullanıcı sayısının artmasıyla avukatlar web sayfasını diğer avukatlardan farklı kılabilmek için reklam yasağının

⁵⁸⁰ Ercan ve Akcan, s. 110.

⁵⁸¹ Deliduman, Reklam Yasağı, s. 172.

⁵⁸² Deliduman, Reklam Yasağı, ss. 172-173.

⁵⁸³ Deliduman, Reklam Yasağı, s. 173,180.

sınırlarını zorlamaktadır. Bazı avukatlar kendileri hakkında kısa bilgi verirken, bazı avukatlar ise ayrıntılı bilgi vermektedir. Bazı sayfa sahibi avukatlar Türkiye dışında da faaliyet gösterdiğini iddia etmektedir. Web sayfalarını Türkçe hazırlayanlar çoğunlukta olmakla beraber sayfasını sadece yabancı dilde hazırlayanlar veya Türkçe ile birlikte yabancı dilde hazırlayan avukatlar da mevcuttur. Bazı avukatlar web sitelerinde müzik yayını yaparken bazıları “chat” yapabilme imkanı sunmaktadır. Bazı avukatlar ise sayfalarında esas uğraş alanı dışında birtakım faaliyetlerde de bulunduklarını belirtmektedir⁵⁸⁴.

Avukat web sayfasında tanıtımlarda bulunamaz. Bir sponsor aracılığıyla reklam yapamaz. Aksi davranışlar reklam yasağı ile ilgili düzenlemeyi ihlal eder. Çünkü bu hususlar içerik açısından avukatlık mesleğiyle ilgili değildir. Sponsor kullanımı sadece avukatların web sayfalarında değil bütün web sayfalarında karşılaşılan bir durumdur. Ücretsiz olarak web sayfası tahsis eden kuruluşlar bunun karşılığında web sayfasına reklamlar koymaktadır. Aynı şekilde avukatın kendi web sayfasının dışındaki web sayfalarında kendi adresini verdirmesi veya kendisini tavsiye ettirmesi de reklam yasağını ihlal etmektedir⁵⁸⁵.

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 9. maddesinin 2. fıkrasının 7 Eylül 2010 tarihli ve 27695 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”in 5. maddesi ile değiştirilmeden önceki ilk halinde şöyle bir ibare bulunuyordu: “Meslekî faaliyetlerini internet üzerinden sürdürmek, müvekkillerini bilgilendirmek, meslekî makalelerini ve bilimsel çalışmalarını yayınlamak amacıyla yalnızca [av.tr]uzantılı internet sitesi açabilir. Tabelada, basılı evraklarında ve internet sitesinde sadece [av.tr] uzantılı veya Türkiye Barolar Birliği’nin ya da bağlı bulunduğu barosunun verdiği e-posta adreslerini kullanabilir.” Yürürlükte olan Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin, 7 Eylül 2010 tarihli ve 27695 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik”in 7. maddesi ile yürürlükten kaldırılan geçici 1. maddesi ise şöyleydi: “

⁵⁸⁴ Deliduman, Reklam Yasağı, ss. 173-174, 180; Deliduman, İnternette Reklam, s. 127; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 570.

⁵⁸⁵ Deliduman, Reklam Yasağı, s. 173; Deliduman, İnternette Reklam, s. 126; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 571.

14/11/2001 tarihli ve 24583 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 9 uncu maddesi uyarınca halen kullanılmakta olan “gen.tr” uzantılı internet adresleri iş bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde “av.tr” uzantılı şekle dönüştürülür.” Bu hükümler avukatların kendilerinin açmış olduğu ve makalelerini yayınladıkları siteler dışında, avukatların bir araya gelerek açacakları ve çalışmalarını yayınlayacakları hukuk siteleri için bir engel oluşturmaktaydı. Makalesini kendi [av.tr] sitesinde değil de, herhangi bir hukuk sitesinde yayınlayan avukat reklam yasağını ihlal etmekteydi. Hükümlerin oluşturduğu engel avukatların çalışma yapmasını ve makale yayınlama konusundaki motivasyonunu olumsuz etkiliyordu⁵⁸⁶.

Avukatların [av.tr] alan adı kullanmalarının zorunlu olması avukatın reklam yasağının en dikkat çeken unsurlarından biri olarak görülmüştü. Her ne kadar Türkiye Barolar Birliği alan adı tescili konusunda gösterebileceği kolaylığı gösterse ve [av. tr] alan adını bazı avukatlar benimsese de [av.tr] pek bilinen bir uzantı değildi. Tescil işlemlerinin üzerinden yürütüldüğü “nic.tr”nin çok kısıtlı DNS imkanları sağladığı belirtiliyordu. Örneğin bir avukatın internet sitesi istemeyip sadece [av.tr] uzantılı bir e-posta kullanmayı tercih etmesi ihtimalinde, önce alan adını “nic.tr”den bir “dns”e, oradan da e-posta hizmetini alacağı sunucuya yönlendirmesi gerektiği, halbuki “com”, “net”, “org” gibi alan adlarının tescilini sağlayan birçok firmanın bu ve birçok yan hizmeti ücretsiz olarak sağladığı dile getirilmişti⁵⁸⁷. Bu hüküm evrensel nitelikli alan adlarının alınmasını önlemekte ve uluslararası alanda belirsizliğe sebebiyet vermektedir.

Türkiye’deki avukat sayısına oranla tescil edilmiş [av.tr] uzantılı alan adlarının sayısı çok azdı. Her avukat doğal olarak [av.tr] uzantılı olsa da bir internet sitesine sahip olmayı kendisinin tanıtımı açısından istemesine rağmen, [av.tr] uzantılı alan adları çok tercih edilmiyordu. Bunun çeşitli sebepleri vardı. Birçok avukat, [av.tr] uzantısını benimsememişti. Avukatlar açmış olduğu siteye istediği yazıları yazamıyordu. Yeni yazı ve çalışmasını eklemek isteyen avukatlar veya bunları düzeltmek isteyen avukatlar teknik desteğe ihtiyaç duymaktaydı. [Av.tr] uzantılı alan adının tescil işlemleri diğer alan adlarının tesciline göre daha zordu.

⁵⁸⁶ Demir, Reklam Yasağı, s. 131.

⁵⁸⁷ Demir, Reklam Yasağı , s. 127.

Güvenilir site tasarım ve hosting şirketlerinin sayısı azdı. Bu şirketlerden popüler olanları site oluşturma karşılığında yüksek ücretler talep etmekteydi. Kalite ve fiyat açısından Amerikalı veya Avrupalı rakipleriyle rekabet edemeyen Türk internet sektöründe güvenilir site tasarım ve hosting şirketlerinin sayısının az olduğu ve bunlardan popüler olanların da yüksek ücret talep ettiği ifade edilmekteydi. Piyasadaki dizayn ve hosting şirketlerinin avukatlar için hazırladıkları şablonların avukatların kendi yönetimlerinde makale yayınlamaya elverişli olmadığı, kâr amacı güden şirketlerin avukatların isteklerini karşılamaya razı olmayabileceği ifade ediliyordu. Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin ilk halinde tanınmış olan [av.tr] alan adıyla site açma özgürlüğünün aslında avukatların çalışma yapmasını ve kendisini ifade etmesini engelleyici bir hal aldığı savunulmaktaydı⁵⁸⁸. Böyle bir düzenlemenin hukuka uygun olmadığı belirtilmekteydi. Neden olarak Türkiye Barolar Birliği'nin gösterdiği alan adını avukatın kullanmasının, onun reklam yasağını ihlal ettiği anlamına gelmediği gösterilmekteydi. Dünyada alan adı konusunda bir serbestlik mevcutken, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nde böyle bir sınırlama getirilmesinin yersiz ve özgürlükleri sınırlayıcı olduğu belirtilmekteydi. Avukatlık Kanunu'nda alan adı konusunda herhangi bir sınırlama olmadığı, avukatlara özgü alan adı sistemi dışında bir alan adının seçilmesi durumunda reklam yasağı da dahil olmak üzere herhangi bir meslek kuralının ihlal edilmediği ileri sürülmekteydi. Türkiye Barolar Birliği'nin, çıkarmış olduğu Reklam Yasağı Yönetmeliği ile alan adı konusunda sınırlama yetkisi olmadığı belirtilmekteydi. Ad ve soyadı ile herhangi bir uzantıdan oluşan bir alan adı seçiminin Avukatlık Kanunu ve Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın hükümlerini ihlal edip etmediğinin her somut olayın özelliklerine göre ayrı ayrı araştırılması gerektiği savunulmaktaydı⁵⁸⁹.

Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 9. maddesinin 2. fıkrasının değiştirilmeden önceki halinde avukatların tabelada, basılı evraklarında, ve internet sitesinde sadece [av.tr] uzantılı veya Türkiye Barolar Birliği'nin ya da bağlı bulunduğu baronun verdiği e-posta adreslerini kullanabileceği düzenleniyordu. Avukatların büyük bir çoğunluğu [av.tr] uzantılı mail adresi kullanmayarak reklam yasağını ihlal ediyordu.

⁵⁸⁸ Demir, Reklam Yasağı, s. 127.

⁵⁸⁹ Memiş, Reklam Yasağı, s. 732.

Avukatların internet sitelerindeki yeknesaklığı sağlamak için düşünülen [av.tr] siteleri konusundaki düzenleme, e-posta hesapları için de zorunlu tutularak kapsam gereğinden fazla tutulmuştu. Avukatlar tarafından Gmail, Hotmail gibi ücretsiz ve geniş olanaklar tanıyan e-posta hizmetlerini kullanma imkanı varken, alan adı tescili ve mail server hesabı açmayı gerektiren, web mail ve pop desteği, barındırma alanı tatmin edici olmayan, telaffuzu ve yazması zor olan [av.tr] mailini kullanma zorunda bırakılması eleştirilmişti. Bütün dünyada herkese ücretsiz ve sınırsız olarak sunulan e-posta hizmetinden avukatın yararlandırılmamasının makul olmadığı belirtiliyordu⁵⁹⁰. Bu düzenlemenin reklamı yasaklamak amacını aştığı, reklamlarla hiçbir alakası olmadığı belirtiliyordu. Gerekçe olarak önemli olanın potansiyel müvekkillerle iletişimin sağlanması olduğu, burada uzantının [av], [com] veya [av.tr] olmasının önemli olmadığı ifade ediliyordu. Böyle bir düzenlemenin makul bir düzenleme olmadığı, düzenlemenin kanuna, hukuka ve hukukun temel ilkelerine aykırı olduğu belirtiliyordu⁵⁹¹.

Uygulamada, Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 9. maddesinin 2. fıkrasında yer alan düzenlemeye büyük ve ünlü bürolar uymuyorlar ve haklarında hiçbir disiplin işlemi yapılmıyordu. Bu bürolardaki avukatlar dışındaki avukatlar için düzenlenmiş gibi görünen ve dünyada örneği olmayan [av.tr] alan adından ve [av.tr] uzantılı e-posta kullanma zorunluluğundan vazgeçilmesi gerektiği savunulmuştu⁵⁹².

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 9. maddesinin 2. fıkrasında 7 Eylül 2010 tarihinde yapılan değişiklikle Yönetmelik kapsamında olanların, meslekî faaliyetlerini internet üzerinden sürdürmek, müvekkillerini bilgilendirmek, meslekî makalelerini ve bilimsel çalışmalarını yayımlamak amacıyla internet sitesi açabilecekleri hüküm altına alınmıştır. Tabelada, basılı evraklarında ve internet sitesinde tercih ettiği e-posta adreslerini kullanabileceği belirtilmiş ve [av.tr] uzantılı internet sitesi ve e-mail adresi alma zorunluluğu kaldırılmıştır. Kanımızca bu düzenleme son derece yerinde olmuştur. Böylece artık Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin ilgili hükmünün ciddiyetini yitirmesi durumuna son verilmiştir. Birçok alan adına göre kısıtlı imkanlar tanıyan, tescili zor olan, pek bilinmeyen ve de benimsenmeyen, siteye her yeni bilgi eklenildiğinde teknik desteğe

⁵⁹⁰ Memiş, Reklam Yasağı, s. 733; Demir, Reklam Yasağı, s. 132.

⁵⁹¹ Pekin, s. 229; Memiş, Reklam Yasağı, s. 733.

⁵⁹² Demir, Reklam Yasağı, s. 132.

ihtiyaç duyan, pahalı olan, avukatın kendisini ifade etmesi imkanını kısıtlayan [av. tr] uzantılı internet sitesinde ve e-mail adresi kullanımı konusunda ısrar etmemek, avukatlara seçme serbestisi tanımak son derece isabetli olmuştur.

İnternet sitelerinde karşılaşılan sorunlardan biri de avukatın uzmanlık alanını belirtip belirtmeyeceğidir. Birçok avukatın web sayfasında faaliyet alanları, uğraş alanları, uzmanlık alanları gibi isimlerle söz konusu alanlar belirtilmekte ve sayfayı ziyaret edenlerde belirtilen alanlarda uzmanlık algısının oluşmasına neden olunmaktadır. Bir avukat bir alanda uzman olduğunu belirtiyorsa, bu uzmanlığı ispatlayabilmek için o alanda belli bir süre çalışması gerekmekte ve bu hususta yetkili makamlardan uzmanlığa ilişkin belge almalıdır. Türk hukukunda uzman avukatlık kurumu mevcut olmadığından, uzmanlık iddiasını ispatlamak mümkün değildir. Bu durum nazara alındığında, avukatın web sayfasında “iş-dava kabul edilen alanlar” gibi haksız rekabet ve reklam sonucu doğurmayacak ibareler kullanması önerilmiştir⁵⁹³.

İnternette karşılaşılan bir başka sorun ise avukatın web sayfasında ücretsiz bilgi vermesidir. Avukatın web sayfasında boş bir dava dilekçesi örneğine yer verdiği görülebilmektedir. Bu durumun tarifiedeki asgari miktarın altında kalan avukatlık ücreti karşılığında iş ve dava kabulünü yasaklayan Avukatlık Kanunu’nun 163. maddesinin 3. fıkrasına ve ücretsiz dava alınması durumunda durumun Baro Yönetim Kurulu’na bildirilmesi gerektiğine ilişkin hükme aykırı olmadığı ileri sürülmüştür. Gerekçe olarak söz konusu hükümlerin bir işin kabul edilmesinden sonra uygulanacağı, avukatın bir işi kabul etmeden böyle bir hizmet sunmasının söz konusu hükümleri ihlal etmediği hatta verilen hizmetin avukatlık mesleğinin kamu hizmeti niteliği ile de bağdaştığı belirtilmiştir⁵⁹⁴.

Kanımızca mevcut düzenlemeler ışığında bu durumda verilen bilginin niteliğini her somut olayda irdelemek gerekir. Elbette web sayfasına konulan boş dilekçe ile avukatın iş elde etmeyi amaçladığı söylenemez. Ancak avukatın vermiş olduğu bilgi, bu bilgiyi gören web sayfası ziyaretçisinin bu avukata müracaat etmesini sağlayıcı nitelikse bu durumda avukatın bu bilgiyi vermekle bir iş elde

⁵⁹³ Deliduman, Reklam Yasağı, s. 177; Deliduman, İnternette Reklam, s. 128.

⁵⁹⁴ Deliduman, Reklam Yasağı, ss. 176-177; Deliduman, İnternette Reklam, ss. 127-128.

etmeyi amaçladığı söylenebilecektir. Avukat da böylece reklam yasağını ihlal etmiş olacaktır.

İnternette karşılaşılan bir başka sorun ise avukatların web sayfalarında kendilerine her türlü sorunun mail aracılığıyla aktarılabilceğini hatta soru soranların takma isim kullanabileceğini ifade etmeleridir. Bu hususun çok tehlikeli olduğu, avukatın menfaati zıt olan diğcr tarafın vekâletini almaktan Avukatlık Kanunu’nun 38. maddesi 1. maddesi b bendi ve Türkiye Barolar Birliğı Meslek Kuralları’nın 36. maddesi uyarınca yasaklı olduğu belirtilmiştir. Avukat, farkında olmadan müvekkilinin hasmına hukukî yardımda bulunabilir ve bu kuralı ihlal edebilir. Bu durumda avukatın Avukatlık Kanunu’nun 36. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenen müvekkiline karşı sır saklama yükümlülüğünü ve Avukatlık Kanunu’nun 34. maddesinde düzenlenen usûli yolları kötüye kullanmama yükümlülüğünü de ihlal ettiğı ileri sürülmüştür⁵⁹⁵. Kanımızca bu durumda reklam yasağının da ihlal edilmesi gündeme gelebilir. Avukat yapmış olduğu hukukî yardımdan sonra, yardımda bulunduğı kişinin kendisine vekâlet vereceğı beklentisi içinde olabilir.

Doktrinde avukatların web sayfalarında büroda bulunma saatlerini, özgeçmişlerini, fotoğraflarını, şahsı ve ailesi hakkında bilgiler, ağırlıklı olarak aldığı davalar, açık onayları olmak kaydıyla geçmişteki müvekkilleri hakkındaki bilgileri; tapu sicili, ticaret sicili, adliye gibi ilgili makamlara ait bilgileri, avukatlık asgari ücret tarifesi, avukatlıkla ilgili mevzuat, ücret sözleşmesi, ziyaretçi defteri, gibi hususlara yer verebileceğı belirtilmiştir⁵⁹⁶. Avukatın web sayfasında yer verebileceğı hususlar, Türkiye Barolar Birliğı Reklam Yasağı Yönetmeliğı’nin 9. maddesinde yer almıştır. Yönetmeliğın 9. maddesi 3. fıkrası a bendinde “... bilgilerin bulunmasını sağlar,” ibaresi yer almaktadır. Bu nedenle tamamıyla Yönetmelik metnine bağılı kalınarak bu bilgilere yer verilemeyeceğı, Yönetmeliğın avukatın web sayfasında yer verebileceğı bilgiler hakkında sınırlı sayıda bulunduğı şeklinde yorum yapılabilir. Kanımızca yürürlükteki mevzuata göre hareket edildiğinde, Yönetmelikte yer almayan bilgilere yer verilip verilmemesini değerlendirme hususunda avukatın iş elde etme amacının olup olmadığı ölçütüne başvurmak gerekir. Bu ölçüte başvurulduğunda, avukatın fotoğrafı, şahsı ve ailesi hakkında bilgiler, tapu sicili,

⁵⁹⁵ Deliduman, Reklam Yasağı, ss. 179-180; Deliduman, İnternette Reklam, s. 128.

⁵⁹⁶ Deliduman, Reklam Yasağı, s. 180; Deliduman, İnternette Reklam, s. 129; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 572.

ticaret sicili, adliye gibi ilgili makamlara ait bilgileri, avukatlık asgari ücret tarifesini, avukatlıkla ilgili mevzuata web sayfasında yer vermesini iş elde etme amacı olmadığı için mümkün görmek gerekir. Ancak büroda bulunma saatlerine, ağırlıklı olarak aldığı davalara, müvekkillerinin açık onayı olsa bile müvekkilleri hakkındaki bilgilere, kendisinin hazırlamış olduğu ücret sözleşmesine, ziyaretçi defterine, web sayfasında yer vermesi halinde reklam yasağını ihlal ettiği gerekçesiyle disiplin cezası alması söz konusu olabilecektir.

c. Avukatın İnterneti Kullanımıyla İlgili Uygulama

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda⁵⁹⁷, şikayet edilen avukat tarafından açtırıldığı sabit olan web sayfasında avukatın kimliği ve adresi belirtilerek “Dünyanın her yerinde profesyonel hizmet” ibaresine yer verilmiştir. Şikayet edilen avukat, internet servis sağlayıcısı ile ilişkisinin ve sözleşmesinin olmadığını, sayfa hazırlanması konusunda bir teşebbüsü olmadığını ileri sürmüştür. Avukatın, Avukatlık Kanunu’nun 55. ve 7. maddesini ihlal ettiği gerekçesiyle açılan soruşturmada ilgili baro disiplin kurulu, avukatın eylemini sabit görerek avukat hakkında kınama cezası vermiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, reklam yasağı ile ilgili hükümlerin, iş temini konusunda meslektaşlar arasında haksız rekabet yaratmasını, mesleğin ticarileştirilmesini ve avukatın müvekkilleri karşısında bağımsızlığını yitirme tehlikelerini bertaraf ettiğini belirtmiştir. Kurul, avukatlığın bir kamu görevi olduğunu belirtmiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu’nun yazısına cevap veren internet servis sağlayıcısı, şikayet edilen avukatın adına Bursa’da yapılan başvuru ile internet hizmetinin ve buna bağlı olarak web sayfasının 1997 yılı Ocak ayında açıldığını belirtmiştir. Bu nedenle kurul, şikayet edilen avukatın web sayfasındaki disiplin kovuşturmasına konu sözlerin kendisi tarafından yazdırılmadığı savunmasına itibar etmemiştir. Kurul’a göre avukat dışında bir üçüncü kişinin, avukat için internet hizmeti ve web sayfası açtırmasında herhangi bir yararı yoktur. Kurul vermiş olduğu kararda Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, bu ibareyle reklam amacı güdüldüğü ve durumun

⁵⁹⁷ TBBDK, 10.10.1998, E. 1998/98, K. 1998/130, (Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 4, 1998, s. 116; Akcan ve Ercan, s. 109; M. L. Çelik, Reklam Yasağı, ss. 342-343; M. L. Çelik, Meslek Kuralları, ss. 132-133).

Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi ve Meslek Kuralları'nın 7. maddesine aykırı olduğunu belirtmiştir. Kurul, kararda teknolojinin ve bu bağlamda internetin sunduğu yeni oluşumların Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinin ve Meslek Kuralları'nın 7. maddesinde düzenlenen reklam yasağı ile ilgili kriterleri çok zorladığını kabul etmektedir. Web sayfasında avukat tarafından belirtilen bilgilerin, Avukatlık Kanunu ve Meslek Kuralları'nda belirtilen kriterlere aykırı olmaması gerektiğini belirtmiştir. Aksi takdirde, Kanun'un ve Meslek Kuralları'nın reklam yasağı ilkesi ile ilgili yukarıda belirtilen amacına ters bir durum yaşanır.

Kanımızca verilen karar yerindedir. Avukatın bilgisi dışında bir internet servis sağlayıcısının avukat adına web sayfası açması hayatın olağan akışına aykırıdır. Web sayfasında yer alan “dünyanın her yerinde profesyonel hizmet” ibaresi iş elde etmeye yöneliktir. Avukatlığın bir kamu görevi olmadığını ise önceki bölümlerde⁵⁹⁸ belirtmiştik.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, bir olayda avukatın interneti kullanımında “bilgi verme hakkı” ile reklam arasındaki sınırları çizmiştir. Disiplin işlemine konu olan olayda, avukatın web sitesinde “üniversite profesörleri ile birlikte eski hakim ve savcılarla çalıştıkları... alanlarında uzman oldukları” yer almıştır. Şikayet edilen avukat, söz konusu internet sayfasının sadece bilgi amaçlı olup reklam niteliği taşımadığı yönünde savunmada bulunmuştur. Disiplin Kurulu'na göre bir avukatın bilgi verme hakkının kullandığının kabul edilebilmesi için, doğru ve gerçek bilgi sunulması, bu bilginin verilmesinde gerekli olanlarla sınırlı olması (ölçülülük ilkesi), objektif sınırlar içinde bilgi verilmesi ve diğer meslek ilkelerine aykırı olmaması gerekir. Disiplin Kurulu, avukatın internet sayfasında yer alan bilgilere dayanarak bu bilgilerin gereksiz bilgi olduğu, objektif ve ölçülülük ilkelerine uyulmadığı, “bilgi verme hakkı”nın sınırlarının aşıldığı yönünde karar vermiştir⁵⁹⁹. Karar, avukatın bilgi verme hakkının kullandığının kabul edilmesi için gereken şartları belirlemesi nedeniyle önemlidir. Yürürlükteki mevzuat dikkate alındığında verilen karar yerindedir. Avukatın web sitesinde yer vermiş olduğu ibareler kendini ifade etmesinin sınırları dışına çıkmıştır. Ayrıca Türk hukukunda uzman avukatlık

⁵⁹⁸ Birinci Bölüm, V. Alt Başlık A. Alt Başlık 5. Avukatlık Hizmetinin Niteliği Konusundaki Değerlendirmemiz

⁵⁹⁹ TBBDK, 21.02.2003, E. 2002/311, K. 2003/48, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 343).

kurumu olmadığı için avukatın alanında uzman olduğunu belirtmesi müvekkilini yanıltıcı bir ifadedir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, bazı kişilere e-mail gönderen ve bu gönderdiği e-mailde “katıldığım profesyonel yönetici ve yönetim eğitimleri”, “iş kariyeri”, “faaliyet gösterdiğim hukuk alanları”, “hobilerim ve üye olduğum kulüpler”, “... hukuk bürosu organizasyon ağı”, üniversite öğretim üyeleri akademisyenler ve uzman mali müşavirlerle dayanışma içerisindeyiz”, “hukuk krizi yaşanmadan önce de müvekkillerimizin yanındayız, müvekkillerimizin yönetici ve çalışanlarına hukuk eğitimi programı sunmaktayız”, “bir kanun çıkmış bilginiz var mı? sorusunu artık bizim müvekkillerimiz kendilerine sormayacak” başlıkları altındaki bilgiler olan avukatın eyleminin Avukatlık Kanunu’nun 55. ve Meslek Kuralları’nın 7 ve 8. maddelerine açıkça aykırı olduğu kararını vermiştir⁶⁰⁰. Verilen karar yerindedir. Avukatın davranışı önceki bölümlerde⁶⁰¹ belirttiğimiz üzere Amerikan hukukunda “solicitation” (müşteri kapma) olarak adlandırılan davranış kalıbı içine girmektedir. Bu davranışa avukatın reklam faaliyetine izin veren Amerikan hukukunda bile izin verilmemiştir. Avukatın davranışı, avukatlık mesleğinin saygınlığıyla bağdaşmamaktadır.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, vermiş olduğu bir başka kararda da reklam kavramı ile tanıtım kavramının farklı olduğunu, ilk kavrama izin verilmeyeceğini, ancak ikinci kavrama izin verileceğini belirtmiştir. Karara konu olan olayda, şikayet edilen avukat, internette açtığı web sayfasında “Hakkımızda” ve “Referans” başlıklı kısımda vekili bulunduğu kurum ve kuruluşların isimlerini, bilgi verme zorunluluğu olmadan tek tek açıklamıştır. Avukat, bu şirketlere danışmanlık ve avukatlık hizmetleri verdiği görüntüsünü vermiştir. Büronun ve büroda çalışan avukatların faaliyet konularını bildirmiş, soru-cevap formu ile ücretsiz danışmanlık yapmıştır. Disiplin Kurulu, şikayet edilen avukatın eyleminin tanıtım boyutunu aştığını, iş sağlama amacına yönelik meslektaşları ile haksız rekabete yol açacak bir boyuta ulaştığı kanısına varmıştır. Avukatın eylemini, Avukatlık Kanunu’nun 55.

⁶⁰⁰ TBBDK, 19.04.2003, E. 2003/14, K. 2003/119, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 343).

⁶⁰¹ Birinci Bölüm VII. Alt Başlık B. Amerika Birleşik Devletleri’nde Avukatın Reklam Faaliyeti.

maddesi, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7. maddesine aykırı bulmuştur⁶⁰².

Kanımızca verilen karar yerindedir. Karar reklamla tanıtım kavramları arasındaki farkı belirtmesi açısından önemlidir. Avukat, kendisini ifade etme hakkının dışına çıkarak müvekkillerinin ismini açıklamış, bürosunun ve çalışanlarının çalışma alanlarına yer vermiştir. Önceki bölümlerde⁶⁰³ belirttiğimiz üzere Avukatın reklam faaliyetine izin veren Almanya'da bile Avukatlık Meslek Kuralları'nın 6. maddesinin 2. fıkrasına göre, müvekkil açık rıza gösterirse, avukat müvekkili hakkında açıklamalar yapabilir. Önceki bölümlerde⁶⁰⁴ belirttiğimiz üzere avukatın reklam faaliyetine izin veren Avusturya'da bile Avukat Adaylarının Eğitimi, Avukatının Yükümlülüklerinin Kontrolü ve Avukatlık Mesleğinin İcrası" isimli Yönetmeliğin 45. maddesinin e bendine göre müvekkillerin rızası olmaksızın müvekkillerin ismi söylenemez. Avukatın soru-cevap formuyla ücretsiz danışmanlık hizmeti vermesi, Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesine aykırıdır. Ayrıca avukat, mesleğine de zarar vermektedir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan başka bir olayda⁶⁰⁵, şikayet edilen avukat web sayfasında iki büro adresi ve telefon numaralarını göstermiştir. Bu bürolardan biri baroya kayıtlı olduğu büro, diğeri de İzmir'deki bir bürodur. Avukat hakkında, Avukatlık Kanunu'nun 43. maddesinin 2. fıkrasını ihlal ettiği gerekçesiyle disiplin kovuşturması başlatılmıştır. İlgili baro disiplin kurulu, avukatın eylemini sabit görerek Meslek Kuralları'nın 7. maddesine aykırılık nedeniyle avukat hakkında uyarma cezası vermiştir. Şikayet edilen avukat, kayıtlı olduğu büro adresi dışındaki yerde ofisinin bulunmadığını savunsa da web sayfasında "...office" başlığı altında gösterdiği kayıtlı olduğu büro dışında başka bir büronun adres, telefon ve faks numaralarının niçin yer aldığını açıklayamamıştır. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, avukatın web sayfasında iki farklı büro adresi göstermesinin tanıtım boyutunu aştığını, reklam niteliği taşıyan avukatın bu

⁶⁰² TBBDK, 06.06.2003, E. 2003/63, K. 2003/168, (Güner, Avukatlık Hukuku, s. 516; Ersoy, s. 212; M .L. Çelik, Reklam Yasağı, ss. 343-344).

⁶⁰³ Birinci Bölüm, VII. Alt Başlık C. Alt Başlık 1. Alt Başlık c. Alt Başlık (2). Avukatlık Meslek Kuralları.

⁶⁰⁴ Birinci Bölüm, VII. Alt Başlık Ç. Avusturya'da Avukatın Reklam Faaliyeti.

⁶⁰⁵ TBBDK, 28.09.2003, E. 2003/208, K. 2003/301, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 672-673).

eyleminin Meslek Kuralları'nın 7. maddesine aykırı olduğunu belirtmiştir. Kurul, ilgili baro disiplin kurulunun vermiş olduğu cezayı onamıştır.

Kanımızca kurulun vermiş olduğu karar yerindedir. Avukat elbette web sayfasında kendi büro adresini belirtebilir. Ancak avukatın birden fazla büro adresinin web sayfasında göstermesi hem reklam yasağına aykırıdır hem de avukatın birden fazla bürosu olamayacağına ilişkin Avukatlık Kanunu'nun 43. maddesinin 2. fıkrasına aykırıdır.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu'nun kararına konu olan başka bir olayda⁶⁰⁶, şikayet edilen avukat, internette açmış olduğu web sayfasında çalışma konularını belirtmiştir. Web sayfasında “Dört hukukçu ve üç büro personeliyle birlikte Hukuk Danışmanlığı büromuzda Sanayii Kuruluşlarına hizmet vermektedir. Başta N. Holding ve B... Şirketler Grubu olmak üzere kendi alanında en büyükleri arasında yer alan 50 sanayi kuruluşu büromuzdan hizmet almaktadır...” ibareleri yer almıştır. Şikayet edilen avukat internette açılan web sayfasının, çeşitli konular hakkında bilgi veren bir dosya olduğunu belirtmiştir. Avukat hakkında, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi ve Meslek Kuralları'nın 7. maddesine aykırı davrandığı gerekçesiyle disiplin kovuşturması açılmış ve ilgili baro disiplin kurulunca, eylemin disiplin suçu oluşturduğu kanaati ile kınama cezası verilmiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, kararı verdiği tarihte reklamla ilgili mevzuat olarak sadece Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi ve Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları mevcut olduğu için Kurul, internet gibi yeni teknolojilerin sunduğu imkanların, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi ve Meslek Kuralları'nın 7. maddesi hükümlerini ve bu hükümlerdeki ölçütleri çok zorladığını kabul etmiştir. Kurul, Avukatlık Kanunu ve Meslek Kuralları'nın reklam yasağı ile ilgili hükümlerinin bir kamu görevi olan avukatlık mesleğinin, iş temini konusunda meslektaşlar arasında haksız rekabetin yaratılması, mesleğin ticarileştirilmesini önlemeyi amaçladığını belirtmiştir. Bu hükümlerin avukatın müvekkilleri karşısında bağımsızlığını korumasını sağladığını dile getirmiştir.

Kurul'a göre, web sayfasında yer alan bilgiler, Kanun ve Meslek Kuralları'nda belirtilen ölçütlere uygun olmalıdır. Aksi durum, Avukatlık Kanunu'nun ve Meslek Kuralları'nın, reklam yasağı ile ilgili yukarıda belirtilen

⁶⁰⁶ TBBDK, 10.10.1998, E. 1998/97, K. 1998/129, (Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 1999, Sayı: 1, ss. 215-217; Akcan ve Ercan, s. 110).

amacına ters düşmektedir. Şikayet edilen avukatın, internette açtığı web sayfasında “çalışma konuları” başlığı altında verilen bilgiler, tanıtıma yönelik Kanun’un öngördüğü bilgilerin dışında kalmıştır. Bu bilgiler iş teminine yönelik olan, reklam amacını güden bilgiler olarak kabul edilmiştir. Web sitesinde “hizmetler” kısmında verilen bilgilerin iddialı bir şekilde sunulması ve hizmetlerin uzmanlık alanı içinde yapıldığının belirtilmesinin ün kazandırmaya yönelik olduğunu ve iş temini amacı güttüğünü belirtmiştir. Bu bilgiler Kanun’un 55. maddesine ve Meslek Kuralları’nın 7. maddesine aykırı görülmüştür. Web sitesindeki bilgilerin Türkçe olmasının haksız rekabet doğurduğunu belirtmiştir. Şikayet konusu edilen web sayfasında belirtilen iş alanlarının, daha çok üst seviyede iş yapan özel teşebbüs tarafından kullanılması nedeniyle şikayet edilen avukatın bu teşebbüslere web sitesi ile mesaj verdiğini, bu teşebbüslerle iş diyalogu kurmaya çalıştığını ifade etmiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, ilgili baro disiplin kurulunun şikayet edilen avukatın kovuşturma konusu eylemi hakkındaki hukukî değerlendirmesini isabetli bulmuştur. Ancak şikayet edilen avukat, bu eyleminden önce kınama cezası aldığı ve bu ceza kesinleştiği için Avukatlık Kanunu’nun 136. maddesi 2. fıkrası uyarınca kınama cezasından bir üst ceza olan para cezası verilmemesi nedeniyle, Kurul verilen kınama cezasını bir üst ceza olan para cezasına çevirmek suretiyle düzelterek onamıştır.

Kanımızca verilen karar yerindedir. Web sitesinde müvekkillerinin ismini açıklayan, çalışma konularını belirten ve bu alanlarda uzman olduğunu ifade eden iş elde etme amacı gütmektedir. Önceki bölümlerde⁶⁰⁷ belirttiğimiz üzere Avukatın reklam faaliyetine izin veren Almanya’da bile Avukatlık Meslek Kuralları’nın 6. maddesinin 2. fıkrasına göre, müvekkil açık rıza gösterirse, avukat müvekkili hakkında açıklamalar yapabilir. Önceki bölümlerde⁶⁰⁸ belirttiğimiz üzere avukatın reklam faaliyetine izin veren Avusturya’da bile Avukat Adaylarının Eğitimi, Avukatının Yükümlülüklerinin Kontrolü ve Avukatlık Mesleğinin İcrası” isimli Yönetmeliğin 45. maddesinin e bendine göre müvekkillerin rızası olmaksızın müvekkillerin ismi söylenemez. Avukatlığın bir kamu görevi olmadığını ise önceki

⁶⁰⁷ Birinci Bölüm, VII. Alt Başlık C. Alt Başlık 1. Alt Başlık c. Alt Başlık (2). Avukatlık Meslek Kuralları.

⁶⁰⁸ Birinci Bölüm, VII. Alt Başlık Ç. Avusturya’da Avukatın Reklam Faaliyeti.

bölümlerde⁶⁰⁹ belirtmiştik. Bu nedenle Disiplin Kurulu kararının görüşüne bu açıdan katılamıyoruz.

Ankara Barosu Etik Kurulu kararına konu olan bir olayda⁶¹⁰ avukat, çeşitli sitelerde “Google”ın adwords sistemi aracılığıyla reklam vermiştir. Bu ilan sistemin doğası gereği dünya çapında İnternette pek çok kez yer almıştır. Bu reklamlarda “Professional Turkish Mediator”, “Barrister&Solicitor in Ankara Legal Services of Turkey” ifadelerine yer verilmiştir. Avukatın web sitesinde de “Owner of the Law Office- Attorney at Law- Mediator” ibarelerine yer verilmiştir. Web sitesinde ayrıca avukatın hesap numaraları ile birlikte bazı kredi kartlarının logoları da yer almaktadır. Ayrıca “Ödemelerinizi kredi kartı ile yapabilirsiniz/Credit Card Accepted” ifadeleri kullanılmıştır. “Hizmetlerimiz Ankara Barosu tarafından duyurulan avukat- iş sahibi arasındaki asgari ücret çizelgesine göre ücretlendirilmektedir” denilmiştir. Etik Kurul’a göre, bir avukata ait olan İnternet sitesinin, başka web sitelerinde “reklam” olarak yer alması, avukatın iş ve ün sağlama amacı güttüğü izlenimini yaratmaktadır. Avukatın İnternet dahil her türlü medyada ve basılı evraklarında sadece mevzuatın izin verdiği bilgilere yer vermesi mesleğin vakarı ve saygınlığına leke gelmemesi için gereklidir. Reklam yasağına kaynaklık eden anlayış mesleğin toplum nezdinde saygınlığının korunması ve adaletin rekabetten her zaman üstün tutulması anlayışıdır. Bu anlayış çerçevesinde ekonomik kaygılar mesleğin önüne geçirilmemeli ve tanıtım olgusunun sınırları belirlenmelidir. Etik Kurulu, mesleğin hem kamu hizmeti niteliğini hem de serbest meslek olma niteliğini haiz olmasının mesleğin tanıtımının sınırlarının belirlenmesi konusunda duraksamalara yol açtığını kabul etmiştir. Avukatlar kamu hizmeti icra ettikleri ve hukukçu oldukları için avukatların birbiriyle rakip değil meslektaş oldukları iddiası güçlenmiştir. Bunun sonucunda da avukatların kendisini tanıtmaya yönelik faaliyetlerinin “reklam” boyutuna ulaşması yasaklanmıştır. Reklam, serbest rekabetin doğal bir unsurudur. Reklam yapan mutlak surette yarar sağlama amacıyla hareket eder. Avukatlık mesleği öncelikle bir kamu hizmetidir. Adaletin gerçekleşmesi ve kişinin haklarının savunulmasında üzerine büyük sorumluluklar

⁶⁰⁹ Birinci Bölüm, V. Alt Başlık A. Alt Başlık 5. Avukatlık Hizmetinin Niteliği Konusundaki Değerlendirmemiz

⁶¹⁰ Ankara Barosu Etik Kurulu’nun 2007/2 sayılı Görüşü, **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 2007, ss. 231-235.

düşen avukatlık mesleğinin serbest rekabet ortamında niteliği zedeleneyecektir. Bu nedenle avukatın yapacağı tanıtımın sınırları kalın çizgilerle çizilmiştir. Avukatın her ne suretle olursa olsun salt iş ve ün sağlama amacına yönelik davranışlarda bulunması açıkça yasaklanmıştır. Avukatların reklam yapmaması meslek onurunun ve toplumun avukatlardan beklediği özelliklerin bir gereğidir. Reklamın avukatların kamudaki imajlarını zedelediği, kamuya ve müvekkillere zarar verdiği düşünülse de çözüm tümüyle reklam yasağı getirmek değildir. Daha çok benimsenmesi gereken çözüm, bu tür sakıncaları giderecek olan reklam yasağı sınırlamalarının getirilmesidir.

Günümüzde artan avukat sayısı nedeniyle, avukatlar verimli ve karlı bir iş olarak mesleklerini sürdürmek, reklam yapmak ile mesleklerinin onurunu korumak arasında ikilemde kalmaktadırlar. Reklam yapmak, hukukî tavsiye almak isteyenler açısından faydalıdır. Böylece kamu hukukî sorunların farkında olmaktadır ve hukuk hizmetlerinden yararlanmaktadır. İnsanlar avukatların sunacağı hizmetler hakkında bilgi almak istemektedir. Reklam yapmanın olumsuz etkisi ise reklam yapmanın artmasıyla, avukatlığın saygınlığını kaybedeceği ile ilgilidir. Çünkü avukat bir işadami değildir. Avukatlığın sadece özel değil aynı zamanda kamusal boyutu da vardır. Kurul'a göre, reklam yapmanın ticarî boyutunun yanı sıra kamusal yönü de bulunmaktadır. Reklam, kamunun bilgi alma hakkı ile ilgilidir. Reklamın tek başına avukatlık mesleğinin onurunu zedelediği söylenemez. Avukatlar reklamdan bağımsız olarak da etik kuralları ihlal etmektedir. Reklam yasaklanınca sadece en fazla görünür olan meslek ihlallerinin önüne geçilecektir. Reklam yasağı avukatlığın ticarete dönüşmesini engelleyecek, avukatların mesleklerini barış içerisinde ve hukukun sınırlamalarına uygun bir şekilde icra etmesini sağlayacaktır. Bu nedenle reklam yasağının kamuyu bilgilendirme amacıyla uyumlu olması gerekmektedir.

Kurul, günümüzde artan iletişim olanaklarının meslek kurallarındaki katı yasakları çağdışı bıraktığını kabullenmektedir. Avrupa ülkelerindeki reklam yasağı anlayışı da gün geçtikçe yumuşamaktadır. Nitekim Avrupa Baroları Konseyi'nce 1988 yılında kabul edilen ve 1998 ve 2002 yılında kabul edilen "Avrupa Birliği Avukatlık Meslek Kuralları"nın 2.6 maddesinde de geleneksel katı kuralların yumuşatıldığı görülmüştür. Avukatlık mesleğindeki tanıtım olgusunda daha liberal bir anlayışa yer verilmiştir. Reklam yasağı uygulamasındaki bu yumuşama ekonomik

ve adli sistemin gerçeklerinin bir sonucudur. Ancak Avrupa Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın bu hükmü, mesleğin serbest rekabetçi özelliğinin mesleğin kamu hizmeti niteliğinden daha baskın olduğu anlamına gelmez. Çünkü reklam yasağının temelinde avukatlık mesleğinin toplumdaki saygınlığının korunması ve adaletin her zaman rekabetten üstün olması anlayışı vardır. Kurul'a göre, Avukatlık Kanunu'nda da aynı amacı taşıyan düzenlemeler vardır. Avukatlığı ticarete dönüştürecek şekilde reklamlar yapılamaz. Ancak elbette kamuyu bilgilendiren tanıtımlar mümkündür. Bu tanıtımlar belli ilkelere uygun olmalı, övgü ve özendirme içermemelidir. Haksız rekabete yer vermemeli ve iş almaya yönelik olmamalıdır. Reklam ve sınırlı tanıtım arasında ayırım yapılmalı ve kamu yararıyla bağdaşacak şekilde sınırlı tanıtıma imkan tanınmalıdır.

Kurul'a göre, bir davranışın reklam yasağını çiğneyip çiğnemediği konusunda değerlendirme yapmak için hareket noktası, davranışın iş veya ün elde etme amacına yönelik olup olmamasıdır. Avukatın kendini tanıtması ile kendisini meşhur etmesi farklı şeylerdir. Avukat kendini tanıtırken iş veya ün sağlama amacı ağır basmıyorsa reklam yasağına aykırılık söz konusu değildir. Ancak avukatın kendini meşhur etmeye çalışması özünde her zaman iş elde etme amacını barındırdığından ve avukatlar arası ilişkileri zedelediğinden her zaman reklam yasağına aykırıdır.

Kurul'a göre avukatın akademik unvan haricinde bir unvan kullanamamasıyla avukatın avukatlık unvanının önüne hukukla doğrudan ilgili olmayan meziyetlerinin önüne geçmesinin engellenmesi amaçlanmıştır. Çünkü kişilerin gözünde, diğer alanlarda bilgi ve unvan sahibi olduğunu ilan eden avukatın daha iyi olduğu konusunda yanılsamaya düşülecektir. Olayda web sitesinin eski halinde avukatın isminin altında "Owner Of The Law Office- Attorney at Law- Mediator" ibaresine yer verilmiştir. Web sitesinde sitenin görünümünün değiştirilmiş halinde ise "... Hukuk Bürosu Avukatlık ve Hukukî Danışmanlık Hizmetleri Sahibi: Av..." ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeler avukatın akademik unvan dışında bir unvan kullanmaması ilkesine aykırıdır. Olayda "Mediator" ibaresinin kullanılması hem mevzuata hem de etik kurallara aykırı olduğu yönünde değerlendirilmesinde bulunulmuştur. Kurul'a göre, faaliyet alanının belirtilmesinin reklam olmadığı, tanıtım olduğu tartışılabilir. Kurul'a göre, tanıtımın sınırsız olması söz konusu değildir. Tanıtım, avukatlar arasındaki eşitliği ihlal etmemeli, avukatlar arasında

haksız rekabet yaratmamalıdır. Avukatlık mesleğine ilişkin mevzuatın ve uygulamadaki disiplin kurulu kararlarının iradesi de avukatlar arasında ayrıcalıklı bir grup yaratmamak yönündedir. Meslektaşlar birbirleriyle eşittir. Avukatlık mesleğinin dışında olanların avukatlar hakkında bir yanlışlığa düşmemesi için, Avukatlık Kanunu’nun 12. maddesinde sayılan avukatlıkla birleşebilen işlerden kaynaklanan unvanlar basılı evrakta yer alamamaktadır. Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 6. maddesi uyarınca, baroda veya Barolar Birliği’nde üstlenilen geçmiş görevler dahi basılı evrakta belirtilememektedir. Hatta baroda veya Barolar Birliği’nde halen görevli olanlar bu görevlerini ifa etmedikleri sürece bu unvanları basılı evrakta kullanmaları mümkün değildir.

Kurul’a göre, “Owner of the Law Office” ibaresi tek başına etik kuralları ihlal etmez. Ancak somut olayın özelliklerine bakıldığında, sitenin bütünü göz önüne alındığında, avukatın bu ibareyi İngilizce kullanmasıyla ün sağlama kaygısının daha ön planda olduğu izlenimi uyanmaktadır. Sitenin hem eski görünümü hem de değiştirilmiş yeni görünümü ile “salt ün kazanma” amaçlanmaktadır. Avukatın web sitesinde hesap numaralarını vermesi, tek başına etik kuralları ihlal etmemektedir. Avukat bilgilendirmek amacıyla göze batmamak ve sitenin asli unsuru olarak görülmemek kaydıyla web sitesinde hesap numaralarına yer verebilmelidir. Sitenin eski görünümünde “hesap numaraları” bölümünün boyutu sitenin ana sayfasının yaklaşık üçte birini kaplayacak boyutta yer almıştır. Hesap numaralarının bu şekilde belirtilmesi ile sitenin bütünü değerlendirildiğinde, iş sağlama ve ün kazanma amacının ön plana çıktığı kabul edilmiştir. Bu amaç, bilgilendirme amacının da önüne geçmiştir. Bu nedenle somut olayda avukatın eylemi etik kuralları ihlal etmektedir. Sitenin görünümünün değiştirilmiş son halinde ise hesap numaraları sitede aşırıya kaçmayacak şekilde ana sayfada değil ayrı bir bölümde yer almıştır. Bu nedenle etik kurul, sitenin mevcut halinde etik kuralların ihlal edilmediğini belirtmiştir.

Etik Kurulu’na göre, sitenin karar verildiği anda mevcut olmayan ancak eski görünümünde yer alan “Ödemelerinizi Kredi Kartıyla Yapabilirsiniz/Credit Card Accepted” ibaresi, bu ibarelerin boyutu, büyük logolarla yer verilen bazı kredi kartları ve siteye bir arama motoru kanalıyla reklam alınması meslek kurallarını ihlal etmektedir. Sitede ayrıca, “Hizmetlerimiz Ankara Barosu tarafından duyurulan

avukat-iş sahibi arasındaki en az ücret çizelgesine göre ücretlendirilmektedir” ibaresine yer verilmiştir. Kurul’a göre, bir avukatın yaptığı her işi bu tarifeye göre ücretlendirmesi işin niteliğini göz ardı etmesine ve haksız rekabete yol açar. Baro tarafından tavsiye edilen bu ücret çizelgesi ile mesleğin saygınlığı korunmaya çalışılmakta ve haksız rekabet asgari seviyeye indirilmesi amaçlanmaktadır. Ücret çizelgesi dava türlerine göre asgari bir ücret belirlemeye çalışmaktadır. Çizelgenin amacı avukatın verdiği her hizmette kendisinin esas alınması değildir. Bu nedenle avukatın vereceği tüm hukukî hizmetlerde asgari ücret çizelgesini esas alacağını belirtmesi ve böylece ücrete ilişkin genel ve peşin bir kabulde bulunması “iş sağlama amacı ile yapılmış” meslektaşlar arasında haksız rekabet yaratan bir davranıştır. Avukatın bu davranışı etik ilkelere aykırıdır. İnternet üzerinden verilen reklamın diğer medya araçlarıyla yapılan reklamdan bir farkı yoktur. Avukatlar açtıkları web sitelerinde, basılı kartlarında gösterdikleri özeni göstermelidirler.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda⁶¹¹, bir avukat, Didim’de “G. Hukuk Bürosu Law Office” yazılı tabela ile büro kurduğuna ve büroda avukat istihdam etmeye başlamıştır. Avukat hakkında şikayette bulunulmuştur. Avukat, Didim’de sadece bir danışmanlık firmasına hukukî danışmanlık hizmeti yaptığını, onun haricinde Didim ile hiçbir bağlantısı olmadığını, tabelayı firmanın kendi bilgisi dışında astığını ve kendisinin tabelanın kaldırılması yönünde ihtarname gönderdiği yönünde savunmada bulunmuştur. Avukata ilgili baro disiplin kurulu, disiplin cezası vermiştir. Avukat kararın gerekçesiz olduğunu, bu kararın web sitesinde kendini ifade etme hakkını ortadan kaldırdığını, eyleminin avukatlık mevzuatına aykırı olmadığını belirtmiş ve karara itiraz etmiştir. Dosyayı inceleyen Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, K. Ltd. Şti.’nin merkezi ile avukata ait olduğu iddia edilen söz konusu G. Hukuk Bürosu’nun aynı yerde olduğu, adı geçen şirketin Didim’de şube açtığı, adı geçen yerin hukuk bürosu olarak da kullanıldığı, web sitesinde reklam yasağına aykırı açıklamalar olduğu tespitinde bulunmuştur. Kurul, Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesi ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 9. maddesine dayanarak verilen kararı onamıştır.

Kanımızca verilen karar yerindedir. Avukatın web sitesinde kendi bürosu haricinde başka bir bürosunun da olduğuna yer vermesi reklam yasağına aykırıdır.

⁶¹¹ TBBDK, 28.11.2008, E. 2008/337, K. 2008/473, (Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 1, 2010, ss. 325-326).

Avukatın davranışı aynı zamanda bir avukatın birden fazla bürosu olamayacağına ilişkin Avukatlık Kanunu'nun âmir hükmüne de aykırıdır. Ayrıca avukatın Didim'de kurmuş olduğu büroya astığı tabelanın da Yönetmeliğin 5. maddesini ihlal ettiğini belirtmek gerekir. Çünkü tabelada yabancı dillerde ifadelerin olmasına Yönetmelik izin vermemektedir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan başka bir olayda⁶¹², şikayet edilen avukatlar İnternette açtıkları web sitesinde, vekili bulundukları şirket, holding ve grupların isimlerini, bilgilenme açısından zorunluluk olmamasına rağmen tek tek açıklamış ve bu şirketlere danışmanlık ve avukatlık hizmeti verdiklerini belirtmiştir. Avukatlar, büronun referanslarına yer vermiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, avukatlığın kamu hizmeti olduğunu belirtmiştir. Reklam yasağının mesleğin ticarileşmesini engelleme, avukatın bağımsızlığını koruma, meslek anlayışının zarara uğratılmasını önleme amacıyla getirildiğini ifade etmiştir. Kurul, avukatların tanıtım boyutunu aştığını, iş sağlama amacına yöneldiklerini ve diğer meslektaşlarıyla aralarında haksız rekabetin söz konusu olduğunu belirtmiştir. Avukatların eyleminin Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7. maddesine aykırı olduğunu tespit etmişlerdir. İlgili baro disiplin kurulunun vermiş olduğu kararı onamışlardır.

7. Avukatın Reklam Yasağı'na Aykırı Yapmış Olduğu Ücret Sözleşmeleri

Avukatın davayı kazanacağını taahhüt etmesi ve davayı kaybetmesi ihtimalinde masraf ve ücret istemeyeceği yönünde ücret sözleşmeleri yaptığına günlük hayatta rastlanılmaktadır. Avukatın yapmış olduğu bu sözleşmeler reklam yasağını ihlal edici niteliktedir. Buna ilişkin ilanlar da reklam yasağını ihlal etmektedir⁶¹³. Bu sözleşmeler aynı zamanda ücret sözleşmelerinin geçerliliğini düzenleyen Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesi karşısında da geçersizdir⁶¹⁴.

⁶¹² TBBDK, 21.03.2003, E. 2002/349, K. 2003/88, (Ersoy, s. 212; Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 659-660).

⁶¹³ Aday, Genel Esaslar, s. 63; Uysal, s. 2967; Akcan ve Ercan, s. 106; Özdemir ve diğerleri, s. 185.

⁶¹⁴ Aday, Genel Esaslar, s. 63; Uysal, s. 2967.

Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 34. maddesine göre “Avukat, müvekkiline davanın sonucu ile ilgili hukukî görüşünü açıklayabilir. Fakat bunun bir teminat olmadığını özellikle belirtir.”

Avukatın ilanda, ücretsiz olarak danışmanlık faaliyetinde bulunduğunu belirtmesi mümkün değildir. Böyle bir ilan ticarî reklam niteliğindedir. Avukatın, çok cüz’i bir vekâlet ücreti alacağını veya bazı işlerden danışma ücreti almayacağını ilan etmesi reklam niteliğindedir⁶¹⁵.

Avukatla müvekkil arasındaki ücret konusunda sahip olunan kültür, avukatın müvekkiline bağımlı olup olmayacağını da belirlemektedir. Avukat sayısının artmasıyla şüphesiz avukatlar arasında rekabet artmaktadır. Ancak düzenlemelerle avukatın belirli bir ücretin altında vekillik yapamaması avukatın bağımsızlığını korumaktadır. Çünkü dava sonucunun belirli bir oranının vekalet ücreti olarak kararlaştırılması veya Birleşik Krallık’ta olduğu gibi “No success, no fee” (Başarı yoksa, ücret de yok) anlayışının mevcut olması avukatı müvekkiline bağımlı kılmaktadır⁶¹⁶.

Danıştay 8. Dairesi, müvekkilleri ile yaptığı ücret sözleşmesinde masraf ve karşı taraf vekâlet ücreti konusunda kullandığı ibarelerle davanın kazanılması yolundaki taahhüt yasağını ihlal eden avukat hakkında verilen kınama cezasının Kanun’a aykırı olmadığını belirtmiştir. Avukatlık Kanunu’nun 136. maddesine göre, Avukatlık Kanunu’nun altıncı kısmında yazılı esaslara uymayanlar hakkında kınama cezası verilmesi gerektiğini ifade etmiştir⁶¹⁷.

8. Avukatın Reklam Yasağına Aykırı Yapmış Olduğu İşbirliği

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 10. maddesine göre, *“Bu Yönetmeliğin kapsamında olanlar, ülke içinde ve dışında işbirliği yaptıkları ve başka kentlerdeki avukatları, ortak avukat bürolarını ve avukatlık ortaklıklarını;*

⁶¹⁵ Akcan ve Ercan, s. 106.

⁶¹⁶ Altan Heper, “Avukatlık Meslek Etiği”, **Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı 2008**, Cilt: 3, 2008, s. 249.

⁶¹⁷ Danıştay 8. Dairesi., 7.1.1976, E. 1974/4395, K. 1976/26, (**Danıştay Dergisi**, Sayı: 24-25, 1977, ss. 332-333; **Yasa Hukuk Dergisi**, Cilt:1, Sayı: 1, Ocak 1978, ss. 150-151).

“İrtibat Bürosu” ve benzeri tanımlarla, işbirliğini genelleştirecek ve süreklilik kazandıracak biçimde açıklayamazlar, duyuramazlar⁶¹⁸”.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda⁶¹⁹, şikayet edilen avukatların kullandığı antetli kağıtlarda, “...&... Düsseldorf GERMANY ...&... Frankfurt am Main GERMANY, ...& München GERMANY ve ...&..., SWITZERLAND” büroları, “İrtibat Büroları” başlığı altında yazılmıştır. Avukatlar hakkında, Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesi, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 10. maddesine aykırı davrandıkları gerekçesiyle, re’sen açılan disiplin kovuşturması sonucunda, eylem sabit görülerek disiplin cezası tayin edilmiştir. Şikayet edilen avukatlar, isimsiz ve imzasız ihbar mektubu ile soruşturma başlatıldığını, Avukatlık Kanunu Yönetmeliği’nin 65. maddesi uyarınca soruşturmanın yasaya aykırı olduğunu belirtmişlerdir. Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 10. maddesinin Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesine aykırı olduğunu, Avukatlık Kanunu’nun 43. maddesinin şube açmayı yasakladığını, irtibat büroları ile ilgili herhangi bir yasaklamanın söz konusu olmadığını iddia etmiştir. Avukatların yurt dışındaki meslektaşları ile irtibat kurulmasına izin verilmemesinin Anayasa’nın 36. maddesinde düzenlenen hak arama özgürlüğüne aykırı olduğunu belirtmiştir. Avukatlar, yurtdışında milyonlarca Türk vatandaşının yaşadığını, yurtdışında yabancı firma ve kişilerle ithalat ve ihracat yapıldığını ifade etmiştir. Bu firma ve kişilerle, bunların yakınlarıyla sorunlar yaşandığı takdirde doğal olarak Türkiye’de yerleşik “yerli avukatlar”a başvurulduğunu belirtmiştir. Yerli avukatların veya yerli avukatlık ortaklıklarının yurtdışında irtibat kurmalarına izin verilmediği takdirde, bu kişilerin Avukatlık Kanunu’nun 44/B maddesi uyarınca Türkiye’de yerleşik “yabancı avukat ortaklıkları” ile hak aramak zorunda kalacaklarını iddia etmiştir. Avukatlara göre, bu durumda yabancı avukatlık ortaklıkları lehine kapitülasyon, yerli avukatlar yönünden de haksız rekabetin söz konusu olacağını, Anayasa’nın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesine aykırılığın gerçekleşeceğini belirtmiştir. Avukatlar, ilgili hukuk bürolarının unvanlarında hiçbir şekilde

⁶¹⁸ Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 10. maddesine 14.11.2001 tarihli mülga Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 10. maddesi karşılık gelmektedir. Bu maddeye göre “Bu yönetmelik kapsamında olanlar, ülke içinde işbirliği yaptıkları ve başka kentlerdeki avukatları, Ortak Avukat Bürolarını ve Avukatlık Ortaklıklarını; “İrtibat Bürosu” ve benzeri tanımlarla, işbirliğini genelleştirecek ve süreklilik kazandıracak biçimde açıklayamazlar, duyuramazlar.”

⁶¹⁹ TBBDK, 28.07.2006, E. 2006/183, K. 2006/277, (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 655-656).

bürolarının adının geçmediği, bu büroların gerçek anlamda “irtibat bürosu” olmadığını, “irtibatlı oldukları bürolar” olduğunu belirtmiştir. Büro ortaklarından bir avukatın hem ... Barosu’nun ... sicil numaralı, hem ... Düsseldorf Barosu’nun sicil numaralı, hem CCBE’nin ... sicil numaralı üyesi olduğunu ifade etmiştir. Bu hususun antetli kağıtlarda belirtilmesinin malumun ilanı olduğunu dile getirmiştir. Avukatlara göre zor şartlarda mesleklerini onurlarına uygun şekilde icra eden avukatların, çalışma şartlarını daha da ağırlaştırmamak meslekî dayanışmanın gereğidir. Avukatlar cezanın kaldırılmasını talep etmiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, Avukatlık Kanunu’nun 76. maddesini gerekçe göstererek şikayet ve ihbar yasaya aykırı da olsa, Avukatlık Kanunu’na ve Yönetmelikleri’ne aykırı davranışları re’sen soruşturmanın ve sonuçlandırmanın baro yönetim kurullarının asli görevi olduğunu belirtmiştir.

Disiplin Kurulu, Yönetmeliğin 10. maddesinin işbirliğini yasaklama amacını gütmeye, iş sağlama amacına yönelik meslektaşlar arasında haksız rekabete yol açacak şekilde davranışlara yol açmamayı amaçladığını belirtmiştir. Avukatlık Kanunu’nun 43. maddesinin 2. fıkrası yurt dışındaki irtibat bürolarının yasak kapsamına girmediği şekilde dar yorumlanamaz. Avukatlık Kanunu’nun 44/B maddesi uyarınca, yabancı avukatlık ortaklıkları Türkiye’de sadece yabancı hukuk ve milletlerarası konularda danışmanlık hizmeti verebilme hakkına sahiptir. Kuralın uygulanabilmesi için mütekabiliyet şartı aranmaktadır. Bu ortaklıklar, ortaklığın kurucularının kayıtlı bulunduğu Baro Yönetim Kurulu tarafından baro avukatlık siciline yazılmasıyla tüzel kişilik kazanır. Avukatlık Kanunu’nun 44/B maddesi uyarınca ortakların ve ortaklıkta çalışan avukatların meslekî görevlerinden dolayı, Avukatlık Kanunu ve meslek kurallarına göre sorumluluğunun saklıdır. Avukatlık ortaklıkları hakkında da disiplin işlem ve cezaları uygulanacaktır. Bu nedenle yabancı avukatlık ortaklıkları lehine kapitülasyon yaratıldığı, haksız rekabetin teşvik edildiği iddiaları asılsızdır. Disiplin Kurulu, avukatların eylemini Avukatlık Kanunu’nun 34. maddesine, 55. maddesine, Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 7. maddesine, 8. maddesine, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 1., 6., 10. maddelerine aykırı bulmuş ve ilgili baro disiplin kurulunun kararını onamıştır.

Danıştay 8. Dairesi'nin kararına konu olan bir olayda⁶²⁰, avukat olan davacılar hakkında İstanbul Barosu Disiplin Kurulu, 2.12.2005 tarihli ve 292 sayılı kararıyla kınama cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir. Türkiye Barolar Birliği, 28.07.2006 tarihli ve 277 sayılı kararı ile Baro'nun bu disiplin kararını onamıştır. Davacı avukatlar, Türkiye Barolar Birliği'nin ilgili kararının ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 10. maddesinin iptalini istemişlerdir. Danıştay 8. Dairesi, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi ile avukatlık mesleğini icra edenlerin mesleği gereği daha fazla iş almak amacıyla haksız rekabete yol açacak eylem ve işlem yapmalarının yasaklandığını belirtmiştir. Daire, avukatların, aynı mesleği yapan ve işbirliği içinde bulundukları kişi ya da ortaklıklarla olan ilişkilerinde, sürekliliğin üzerine basacak ifadelerle açıklama yapmalarının, kendilerine iş sağlamaya yönelik reklam niteliğinde olduğunu ifade etmiştir. Bu nedenle bu tür davranışların reklam yasağı kapsamına alınmasında, Kanun'un amacına aykırılık yoktur. Daire, dosyayı incelediğinde, davacılara ait hukuk bürolarının antetli kağıtlarında, irtibat büroları başlığı altında yabancı hukuk bürolarının isimlerinin yer aldığının tespit edilmesi üzerine dava konusu işlemin yapıldığını görmüştür. Davacılar, söz konusu büroların irtibat büroları değil irtibatlı bürolar olduğunu iddia etmişlerdir. Daire, Yönetmelik'te irtibat bürolarıyla benzer tanımlarla, işbirliğinin genelleştirilecek ve süreklilik kazandırılacak bir şekilde ifade edilemeyeceğinin hükme bağlandığını belirtmiştir. Yönetmelik, Daire tarafından, Avukatlık Kanunu'na aykırı olmadığı için Yönetmelik hükümlerine dayanan, dava konusu disiplin cezasına ilişkin işlemde de hukuka aykırılık görülmemiştir.

9. Avukatın Uyması Gereken Yükümlülükler

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 11. maddesine göre, *“Bu Yönetmelik kapsamında olanlar; salt ün kazanmaya yönelik her tür girişim ve eylemlerden kaçınmak, iş elde etmek için reklam sayılabilecek herhangi bir girişim ve eylemde bulunmamak, üçüncü kişilerin kendileri için reklam sayılabilecek bu tür*

⁶²⁰ Danıştay 8. Dairesi, 11.3.2008, E. 2007/9224, K. 2008/1793, (Türkiye Cumhuriyeti Danıştay Başkanlığı, <http://www.danistay.gov.tr/>), (02.01.2013).

eylem ve davranışlarına izin vermemek, engel olmak için gerekli önlemleri almakla yükümlüdürler”.

Doktrinde, avukatın yalnız hukukî sorunlara ilişkin bilgilendirme içeren bir mülakatı yazılı ve/veya görsel basında yayınlandığında avukatın kontrol yükümlülüğü olduğunu savunmanın avukat için kabul edilebilir nitelikte olmadığı savunulmuştur. Avukattan mülakatın düzenlenmesi ve şekli bakımından, sözleşmede kararlaştırılan çerçeve içinde yayının gerçekleştirildiğini kontrol etmesi beklenemez. Avukatın, mülakatta bulunurken reklamı arzulamaması yeterlidir. Avukatın yazılı veya görsel olarak basında yer alması objektif olarak haklı bir nedene dayanıyorsa, avukatın mesleğiyle ilgili olarak adının geçmesini önleme yükümlülüğünü yüklemek avukat için ağır olacaktır⁶²¹.

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 8. maddesinde düzenlenen avukatın medya ilişkilerinin, aynı Yönetmeliğin 11. maddesinde düzenlenen avukatın yükümlülükleri ile birlikte değerlendirilmesi gerekir⁶²².

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu ve baroların disiplin kurulu kararlarında avukatın medya ile ilişkilerinde reklam yasağını ihlal edip etmediğinde belirli ölçütler kullanılmaktadır. Bu ölçütlerden biri de şikayet edilen avukatın, reklam yasağının ihlal edilmesinin kendi bilgisi dahilinde olmadığı yönünde savunma yapması durumunda, avukatın bu eylemleri engelleme veya tekzip etme yönünde bir çabasının olup olmadığıdır⁶²³. Disiplin Kurulu kararlarında, şikayet edilen avukat, reklam yasağına aykırı davranışın kendi bilgisi dışında gerçekleştiğini ileri sürüyorsa, olayda engellemeye veya tekzip etmeye yönelik bir iradesinin olup olmadığı somut olaya göre önem taşımaktadır. Avukattan bu hususta aktif olması beklenmekte, avukatın haberi dışında bir yayın varsa avukatın bu yayını tekzip veya önleme gibi bir yükümlülüğünün söz konusu olduğu belirtilmektedir⁶²⁴.

⁶²¹ Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 107.

⁶²² Saraç, s. 44.

⁶²³ Saraç, s. 48; İBDK, 06.11.2001, E. 2000/16, K. 2001/237, (Saraç, s. 56).

⁶²⁴ Saraç, s. 56; TBBDK, 26.12.2003, E. 2002/317, K. 2003/432, (M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 344; Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 648-649).

IV. AVUKATLIK MESLEK KURALLARI'NDAKİ DÜZENLEMELER VE UYGULAMASI

A. Genel Olarak

Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları, Türkiye Barolar Birliği'nin 8-9 Ocak 1971 tarihli 4. Genel Kurul toplantısında kabul edilmiş ve 26 Ocak 1971 tarihli ve 5 sayılı Türkiye Barolar Birliği Bülteni'nde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu husus Avukatlık Meslek Kuralları'nın 50. maddesinde yer almıştır.

“Meslek kuralları” deyimi 1136 sayılı Avukatlık Kanunu ile hukuk sistemimize girmiştir. 3499 sayılı mülga Avukatlık Kanunu'nda meslek kuralları terimi yer almıyordu⁶²⁵.

Avukatlık Kanunu'nun 110. maddesinin 1. fıkrasının 16. bendine göre “uyulması zorunlu meslek kurallarını tespit ve tavsiye etmek” Türkiye Barolar Birliği'nin görevleri arasında sayılmıştır. Bunun yanında Avrupa Konseyi 9 Numaralı Tavsiye Kararı'nın “Avukatların Görevleri ve Roller” başlıklı 3. prensibinin 1. maddesinde baroların ve avukatların diğer birliklerinin, meslekî standartları ve diğer davranış kurallarını hazırlaması ve avukatların müvekkillerinin meşru haklarını savunurken adil, dikkatli ve bağımsız olmalarını sağlaması gerektiği belirtilmiştir.

Avukatlık Kanunu'nun 9. maddesinin 6. fıkrasına göre, mesleğe kabul edilen avukata ruhsatname verilirken, baro yönetim kurulu önünde mesleğin kurallarına uygun davranacağına namusu ve vicdanı üzerine ant içtirilir. Avukatlık Kanunu'nun 117. maddesinin 7. bendine göre Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulu'nun görevleri arasında “Adaleti ve mesleği ilgilendiren işler hakkında teklifte bulunmak, uyulması zorunlu meslek kurallarını tespit etmek” de sayılmıştır.

Meslek Kuralları'nın önemi sebebiyle Kanun'da 123. maddede, Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı'na “Meslek onuru ve bağımsızlığı ile ilgili işlerde kanunlar ve meslek kurallarının gereğini her türlü organa karşı savunmak ve bu konuda doğrudan doğruya veya dolayısıyla kendisini göreve zorlayan hususları

⁶²⁵ Sav, s. 185.

yapmak” görevi verilmiştir. Avukatlık Kanunu’nun 95. maddesi 1. bendinde Baro yönetim kurulu görevleri arasında “Avukatlık onurunun ve meslek düzeninin korunmasını, mesleğin adalet amaçlarına uygun olarak bağlılık ve onurla yapılmasını sağlamak” da sayılmıştır⁶²⁶.

Avukatlık Meslek Kuralları’nın hukukî temeli Avukatlık Kanunu’nda yer alır. Avukatlık Kanunu’nun 34. maddesine göre “Avukatlar, yüklendikleri görevleri, bu görevin kutsallığına yakışır bir şekilde özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmekle ve avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene uygun biçimde davranmak ve Türkiye Barolar Birliği’nce belirlenen meslek kurallarına uymakla yükümlüdür”. Meslek kurallarının tümü Kanun’un 34. maddesine yönelik oluşturulmuştur. Kanun’un 35 ilâ 65. maddelerine bakıldığında, 34. maddede belirtilen yükümlülüklerin değişik şekillerde gerçekleştirilmesinin amaçlandığı görülür⁶²⁷. Kanun’un 34. maddesinde yer alan “özen, doğruluk, onur” ve “avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güven” ibarelerinin içeriği net ve kesin değildir. Bu davranış kurallarının aynı hükümde yer alan “meslek kuralları” ile belirlenmesi gerekecektir. “Mesleğin gerektirdiği saygı ve güven” deyiminin içeriği özellikle meslek disiplin kurulu kararlarıyla belirlenecektir⁶²⁸.

Tüm bu hükümler birlikte ele alındığında, kanun koyucunun Meslek Kuralları’na ayrı bir önem atfettiği ve Meslek Kuralları’nın kaynağının Avukatlık Kanunu’nun değişik hükümleri olduğu anlaşılmaktadır⁶²⁹.

Mesleğin onurunu korumayı amaçlayan ve Türkiye Barolar Birliği tarafından tespit edilen Meslek Kuralları, avukatlık mesleğini icra eden herkesi bağlamaktadır. Avukatlık mesleğini icra eden herkes tarafından mutlak olarak bilinmesi ve uyulması zorunlu olan kurallardır. Avukatlık mesleğini icra edenler Avukatlık Kanunu ve Avukatlık Kanunu Yönetmeliği ile birlikte meslek kurallarını da iyi bilmek ve özümsemekle yükümlüdür⁶³⁰. Bu yükümlülük açısından serbest avukat- kamu avukatı ayrımı yapılması, yükümlülüğün sadece serbest avukatlar açısından geçerli olduğu düşüncesi son derece yanlış ve sakıncalıdır. Avukatlık Meslek Kuralları’nın

⁶²⁶ Özkes, s. 98.

⁶²⁷ Özkes, s. 98.

⁶²⁸ Sav, Meslek Kuralları, s. 185.

⁶²⁹ Özkes, s. 98.

⁶³⁰ TBBDK, 20.07.2000, E. 2000/75, K. 2000/108 (Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 3, 2000, s. 925); TBBDK, 12.11.2004, E. 2004/260, K. 2004/358; TBBDK, 25.06.2005, E. 2005/134, K. 2005/211 (Ersoy, ss. 204-205; M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 337).

sadece baro yönetim kurulunda görev alanlar tarafından bilinebileceği yanlış bir düşüncedir. Meslek kurallarına bütün Türk avukatları uymak zorundadır⁶³¹. Avukatlık Kanunu'nun hükümleri gibi Avukatlık Meslek Kuralları'nın da bilinmemesi mazeret olarak kabul edilmez⁶³². Avukatın kanunların yanında diğer yazılı hukuk kurallarını da bilmesi, bunları takip etmesi gerekir. Bu, avukatın özen yükümlülüğünün bir parçasıdır⁶³³.

Avrupa Topluluğu Meslek Kuralları'na göre meslek kurallarına uyulmaması avukat için bir disiplin cezasına çarptırılmakla sonuçlanır (m. 1.2.1). Her baronun örf ve adetlerinden kaynaklanan kendine özgü meslek kuralları vardır. Bu kurallar, söz konusu üye devlette mesleğin faaliyet sahasına, millî mevzuata, adli ve idari uygulamaya uyum sağlar. Bu kuralları genelleştirmek ve köklerinden ayırmak, ne doğru ne de arzu edilen bir durumdur (m. 1.2.2).

Havana Kuralları'nda da avukatların haklarını kullanırlarken, her zaman hukuka ve hukuk mesleğinin kabul görmüş standartlarına ve meslekî ahlak kurallarına uygun davranacakları belirtilmiştir (m. 23).

⁶³¹ TBBDK, 20.07.2000, E. 2000/75, K. 2000/108 (**Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı: 3, 2000, s. 925); Ersoy, ss. 204-205.

⁶³² "...Şikayetli avukatın, Meslek Kurallarının, yasa gibi hukuk normu olmadığı, bu nedenle, bilinmesinin mazeret sayılamayacağı ilkesinin, Meslek Kuralları için söz konusu olmadığı yolundaki savunmasına ve itirazına itibar etmek mümkün değildir. Avukatlık Yasasının 134. maddesi; "Avukatlık onuru yahut "meslek düzen" ve "geleneklerine" uymayan eylem ve davranışlarda bulunanlara bu konuda ... yazılı disiplin cezası uygulanır" hükmünü içermektedir. Avukatlık mesleğinin düzen ve gelenekleri, Avukatlık Yasası ve Türkiye Barolar Birliği tarafından tespit edilen Meslek Kuralları ile belirlenir. Bu kurallar avukatlık mesleğini ifa eden herkesi bağlar. Bu nedenle, avukat olan herkes tarafından bilinmesi ve uyulması gereken hükümlerdir. Avukatlık Yasası hükümleri gibi, Meslek Kurallarının bilinmemesi de mazeret olarak kabul edilemez. Ayrıca, avukatlık mesleğinin düzen ve geleneklerini belirleyen kuralların mevzuattan sayılamayacağı gibi ciddi olmayan bir iddiayı, hiçbir avukat dayanak olarak ileri süremez. Bu nedenle, Baro Disiplin Kurulunun, kovuşturma konusu eylemin disiplin suçu oluşturduğuna ilişkin değerlendirmesi ve tayin ettiği ceza isabetli bulunmuş ve kararın onanması gerekmiştir..." TBBDK, 10.10.1998, E. 1998/102, K. 1998/133 (**Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 4, 1998, s. 117-118); Akcan ve Ercan, s. 86.

"... "Meslek Kuralları" mesleğin düzen ve geleneklerini korumak, yerleştirmek ve yasaların avukatlara yüklediği görevlerin onurlu bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Meslek Kurallarının bir bölümü Avukatlık Yasasında gösterilmiştir. Bir bölüm Meslek Kuralları ise 1136 Sayılı Yasanın 117. maddesinin (7) No.lu bendi uyarınca Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunca kabul edilmiş ve yürürlüğe konulmuştur. Sözü edilen Yasa hükmünde, bu kuralların "uyulması zorunlu" kurallar olduğu açıkça belirtilmiş bulunmaktadır. Meslek düzen ve geleneklerinin önemli bir bölümünü kapsayan Meslek Kurallarına uygun davranmayan avukatlar hakkında, Avukatlık Yasasının 134. maddesi hükmüne göre, yine bu yasa da belirtilen disiplin cezaları uygulanır. Avukat, meslekî çalışması ile doğrudan ilgili olan Avukatlık Yasasını ve Meslek kurallarını bilmek, iyi özümsemek ve bunlara uygun davranmak zorundadır..." TBBDK, 25.1.1999, E. 1998/149, K. 1999/15 (**Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı: 2, 1999, ss. 572-573).

⁶³³ Güner, Özen Yükümlülüğü, s. 564.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu önüne gelen bir olayda avukatlık mesleğinin düzen ve geleneklerini belirleyen kuralların mevzuattan sayılamayacağı gibi ciddi olmayan bir iddiayı, hiçbir avukatın dayanak olarak ileri süremeyeceğini belirtmiştir⁶³⁴.

B. Meslek Kurallarında Reklam Yasağının Düzenlenişi

Avukatlık Meslek Kuralları'nın 7., 8. ve 40. maddesi reklam yasağı konusu ile ilgili meslek kurallarıdır. Bu kurallar doğrudan doğruya reklam yasağını ilgilendirmektedir. Ancak başkaca meslek kurallarının ihlalini ilgilendirse bile Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın 5. maddesinin, 18. maddesinin ve 26. 27. maddelerinin ihlali de somut olayın özelliklerine göre reklam yasağının ihlali niteliğini taşıyabilecektir⁶³⁵.

Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın 5. maddesine göre *“Avukat yazarken de, konuşurken de düşüncelerini olgun ve objektif bir biçimde açıklamalıdır.”*

Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın 18. maddesine göre *“Avukat daha önce hakim, savcı, hakem ya da başkaca resmi bir sıfatla incelediği işte görev alamaz.”*

Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın 26. maddesine göre *“Hiçbir avukat, bir meslektaşının meslekî tutum ve davranışları hakkındaki düşüncelerini kamuoyuna açıklayamaz. Bu yoldaki şikayetlerin mercii yalnız barolardır”.*

Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın 27. maddesine göre *“Hiçbir avukat; herhangi bir meslektaşı özellikle hasım vekili meslektaşı hakkında küçük düşürücü nitelikteki kişisel görüşlerini ve düşüncelerini açıkça belirtmez”.*

⁶³⁴ TBBDK, 10.10.1998, E. 1998/102, K. 1998/133 (Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 4, 1998, ss. 117-118).

⁶³⁵ Saraç, s. 45.

1. Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın 7. Maddesi

Avukatlık Meslek Kuralları'nın 7. maddesi şöyledir:

“Avukat, salt ün kazandırmaya yönelik her türlü gereksiz davranıştan titizlikle kaçınmalıdır.

a. Avukat, yalnız adres değişikliğini, reklam niteliğini taşımayacak biçimde, ilan yoluyla duyurabilir.

b. Avukatın başlıklı kağıtları, kartvizitleri, büro levhaları reklam niteliği taşıyabilecek aşırılıkta olamaz.

c. Avukat, telefon rehberinde meslekler kısmında adres yazdırabilir. Bunun dışında farklı büyüklükte harflere ya da ilan niteliğinde yazılara yer verdiremez.

d. Ortak büro kuran avukatlar, büronun reklam aracı olmamasına, hukuk bürosu olma niteliğini yitirmemesine dikkat ederler.”

Büro adres değişikliğinin herhangi bir şekilde ilanı reklam sayılmaz. İlanda adres değişikliği dışında, avukatın uğraştığı veya vekâletini aldığı ticaret, ceza, iş hukuku gibi belirli konuların yer alması, reklam yasağının ihlali olarak kabul edilecektir⁶³⁶.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda, yazıhanesini nakleden avukat, nakil ilanında “Kırşehirli, Çiçekdağlı, Yozgatlı, Bursalı ve tüm işçi ve işveren kardeşlere duyurulur” ibarelerine yer vermiştir. Kurul, bu ibarelerin nakil hadisesinin vukuundan ziyade iş celbi niteliğini taşıdığını belirtmiştir⁶³⁷. Bu karardan anlaşıldığı üzere, büronun nakli gazete gibi araçlarla duyurulabilir. Ancak bu ilan, sadece büro naklini bildirmeyi amaçlamalıdır. Aksi takdirde, ilanda yer alan reklama ilişkin hususlar reklam yasağının ihlal edilmesine neden olacaktır⁶³⁸.

⁶³⁶ Akcan ve Ercan, s. 105; Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda, Yargıtay Dairesi Başkanlığı'ndan isteği ile ayrılan şikayet edilen avukat yazıhanesini mevcut adresinden başka bir adrese taşıdığını ilan etmiştir. Ancak şikayet edilen avukatın ilanında Yargıtay Dairesi Başkanlığı'ndan isteği ile ayrıldığı bilgisi de yer almaktadır. Disiplin Kurulu, kararında bu ilanın yalnız yazıhane nakli ve adres değişikliği mahiyetinde kabul edilemeyeceğini belirtmektedir. Şikayet edilen avukatın eylemini Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi ve Meslek Kuralları'nın 7/a ve 8. maddesine aykırı görmüştür. TBBDK, 27.09.1975, E. 1975/36, K. 1975/22 (Erem, Reklam, s. 6; Erem, Reklam Yasağı, s. 20; Erem, Şerh, s. 92; M. L. Çelik, Reklam Yasağı, s. 341-342).

⁶³⁷ TBBDK, 8.12.1973, E. 1973/29, K. 1973/24, (Erem, Reklam, s. 8; Erem, Yasak, s. 22; Erem, Şerh, ss. 95-96; Akcan ve Ercan, s. 105, 111; Güner, Avukatlık Hukuku, s. 522).

⁶³⁸ Akcan ve Ercan, s. 105.

Avukatın vermiş olduğu ilanda ücretsiz olarak danışmanlık faaliyetinde bulunduğunu belirtmesi de reklam yasağının ihlalidir. Çünkü avukat Avukatlık Meslek Kuralları'nın 7. maddesi 1. fıkrası (a) bendi uyarınca sadece adres değışikliğini reklam niteliğı taşımayacak biçimde ilan yoluyla duyurabilir. Bu ilanlar ticarî reklam niteliğinde olamaz. İlanlar göze batmamalı, abartılı olmamalıdır. Gerçeğı yansıtan bir içeriğı olmalıdır. Aksi halde reklam yasağı ihlal edilir⁶³⁹.

Avukat telefon rehberinin meslekler kısmında adres yazdırabilse de, ayrı bir baskı ile çerçeveye alarak veya diğeri bir biçimde vurgulayamaz⁶⁴⁰.

Avukatın bürosunun açıldığını, bürosunun adresini değıştirdiğini, bir meslektaşının büroda kendisine katıldığını veya bürodan ayrıldığını, belirli bir ayrılıktan sonra büroda tekrar birlikte çalışmaya başladıklarını duyurabilmesi gerekir. Yalnız bu olayların üzerinden fazla bir zaman geçmemeli, bir veya birkaç kez gazetelerde ilan edebilmesi gerekir. Bu hallerde ilan sadece bilgilendirmeye yönelik olmalıdır⁶⁴¹.

Avukatların ortak büro kurmaları durumunda tanınmış bir büro ortağının isminin iş celbi maksadıyla kullanılması durumunda reklam yasağına aykırılık söz konusu olur⁶⁴².

Türkiye Barolar Birliğı Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda, şikayet edilen avukatın büro levhasını bürosunun ön cephesini kaplayacak büyüklükte yapmıştır. Avukata yazılı bildirimde bulunulmuş ancak avukat levhayı kullanmaya devam etmiştir. Kurul, verdiği kararda avukatlık bürosunun ön cephesini kaplayacak büyüklükteki levhanın aşırı olduğunu ve reklam niteliğinde olduğunu belirtmiştir. Meslek Kuralları'nın 7. maddesi 1. fıkrası (b) bendi uyarınca büro levhaları reklam niteliğini taşıyabilecek aşırılıkta olamaz. Türkiye Barolar Birliğı Disiplin Kurulu, Tekirdağ Barosu Disiplin Kurulu'nun kararına yapılan itirazı haklı görmüş, kurulun yapmış olduğı hukukî değıerlendirmeyi isabetli bulmamıştır. Şikayet edilen avukatın sicil durumu da gözetilmek suretiyle eylemine uygun bir disiplin cezası tayin

⁶³⁹ Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 106; Akcan ve Ercan, s. 112.

⁶⁴⁰ Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, ss. 106-107.

⁶⁴¹ Akcan ve Ercan, s. 105.

⁶⁴² Erem, Reklam, s. 10; Erem, Yasak, s. 25.

edilmek üzere, Tekirdağ Barosu Disiplin Kurulu'nun disiplin cezası verilmesine yer olmadığına ilişkin kararını bozmuştur⁶⁴³.

Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın 7. maddesi 1. fıkrası (c) bendi uyarınca rehberde ilanın koyu harflerle yazılması reklam olarak düşünülebilir. Telefon rehberinin meslek bölümünün görünüşü, arayana kolaylık sağlamaktan başka bir amaç taşımamalıdır. Avukatla ilgili telefon rehberindeki kayıtların, ayrı bir baskı ile çerçevelenmesi veya vurgusunun farklı bir şekilde yapılması reklam yasağının ihlalidir. Buna karşılık, büro açılışı söz konusu olduğunda, büro açılışına davet eden kartlarda, avukatın internetteki web sayfasının verilmesi reklam olarak görülmemelidir⁶⁴⁴.

Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın 7. maddesi 1. fıkrası (d) bendi uyarınca ortak avukatlık bürosu kuranların, büronun reklam amacı olmaması ve hukuk bürosu olma özelliğini yitirmemesine özen göstermeleri gerekir. Tanınmış bir kişinin, iş sağlamak amacıyla sadece ismini kullanmak, reklam yasağına aykırıdır⁶⁴⁵.

2. Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın 8. Maddesi

Avukatlık Meslek Kuralları'nın 8. maddesi ise şöyledir:

“Avukat kendisine iş sağlama niteliğindeki her davranıştan çekinir”.

Bu hükümde de Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinde olduğu gibi, reklam yasağı getirilmesine rağmen yasak “her türlü teşebbüs” ibaresi ile oldukça geniş tutulmuştur. Türkiye Barolar Birliği hükmün yorumlanmasında “genişletici yorum”u benimsemiştir⁶⁴⁶. Avukatlık Meslek Kuralları'nın 8. maddesinde yer alan hükmün varlığı, Türkiye Barolar Birliği'nin, Avukatlık Kanunu'nun 110. maddesinin 16. fıkrası hükmüne dayanarak meslek kurallarını belirleyebilme ile ilgili yetkisini kullanırken, Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinde yer alan yasağın kapsamını geniş tuttuğunu gösterir. Türkiye Barolar Birliği, Avukatlık Kanunu'nun 55.

⁶⁴³ TBBDK, 14.9.1996, E. 1996/85, K. 1996/111, (Ankara Barosu Dergisi, Sayı:1, 1997, s. 100; Akcan ve Ercan, s. 103).

⁶⁴⁴ Akcan ve Ercan, s. 108.

⁶⁴⁵ Akcan ve Ercan, s. 104.

⁶⁴⁶ Erem, Şerh, s. 89.

maddesinin uygulanması ile ilgili olarak genişletici yorumu benimsemiştir⁶⁴⁷. Meslek Kuralları'nın 8. maddesi, avukatlar için genel bir yükümlülük getirmiştir⁶⁴⁸.

Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi ve Meslek Kuralları'nın 7. ve 8. maddesi birlikte değerlendirildiğinde avukatın avukatlık ve akademik unvanlarından başka unvanları her türlü yollarla kullanması, ün sağlama ve iş sağlama niteliğinde düşünülecek ve reklam kapsamında olacaktır⁶⁴⁹.

Avukatın iş elde etmek için vekâlet verebilecek kişilere mektup yazması, yılbaşı kartı göndermesi reklam niteliğindedir. Bunun gerekçesi olarak avukatın, kendisine iş sağlamaya yönelik her türlü davranıştan uzak durmak zorunda olduğu gösterilmektedir.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda, şikayet edilen avukat imtiyaz sahibi olduğu, haftalık çıkan “Gölbaşı'nın Sesi” isimli gazetenin reklam olanaklarından yararlanarak dağıtmış olduğu kağıt kutu ve takvimlerin üzerine avukat unvanı ile birlikte ismini yazdırmıştır. Kurul, avukatın davranışının imtiyaz sahibi olduğu gazeteden ziyade kendisine ün kazandırmak olduğunu belirtmiştir. Avukatın davranışı Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi ve Avukatlık Meslek Kuralları'nın 7. ve 8. maddesine aykırı görülmüştür. Disiplin Kurulu, ilgili baro disiplin kurulunun vermiş olduğu kınama cezasını onamıştır⁶⁵⁰.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda, şikayet edilen avukat, müşteki vekiline 3.2.1987 tarihli bir mektup yazmıştır. Mektupta “şahsını ilgilendiren mühim bir meseleyi görüşmek üzere en kısa zamanda yazıhaneye gelmesini” rica etmiştir. Şikayet edilen avukat, yapmış olduğu savunmasında mektubunun bir icaba davet olduğunu ısrarla tekrarlamış ve müştekiye mektup yazmasının haberleşme özgürlüğünün bir parçası olduğunu belirtmiştir. Kurul'a göre, avukatın gönderilen mektubun bir icaba davet olduğunu bizzat açıklaması, mektup muhatabının bir avukatlık sözleşmesi yapmaya davet edildiğinin açık delilidir. Dosyadan şikayet edilen avukatın, Sosyal Sigortalar Kurumu aleyhine tazminat davası açmak isteyen kişilerle ilişki kurmak için teşebbüste bulunduğu anlaşılmaktadır. Meslek Kuralları'nın 8. maddesine göre, avukat kendine iş sağlama

⁶⁴⁷ Erem, Reklam, s. 5; Erem, Reklam Yasağı, s. 18; Akcan ve Ercan, s. 96.

⁶⁴⁸ Güner, Avukatlık Hukuku, s. 518.

⁶⁴⁹ Akcan ve Ercan, s. 102.

⁶⁵⁰ TBBDK, 20.2.1998, E. 1998/1, K. 1998/1 (Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 1, 1998, ss. 70-71).

niteliğindeki her türlü davranıştan çekinmek zorundadır. Kurul'a göre, avukatın davranışı avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene ters düşmektedir. Avukatın kendisine iş sağlamak amacıyla yaptığı bu davranış meslek kurallarının açık hükmüne de aykırıdır. Kurul, ilgili baro disiplin kurulunun vermiş olduğu kınama cezasını onamıştır⁶⁵¹.

Kanımızca verilen karar yerindedir. Avukatın davranışı önceki bölümlerde⁶⁵² belirttiğimiz üzere Amerikan hukukunda "solicitation" (müşteri kapma) olarak adlandırılan davranış kalıbı içine girmektedir. Bu davranışa avukatın reklam faaliyetine izin veren Amerikan hukukunda bile izin verilmemiştir. Avukatın davranışı, avukatlık mesleğinin saygınlığıyla bağdaşmamaktadır.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu'nun vermiş olduğu bir karara konu olan olayda, şikayet edilen avukat, farklı baroların mensubu avukatlara basılı kağıtlar göndermiştir. Bu kağıtlarda avukat, muhataplarına Ankara'daki duruşma, icra kovuşturması, haciz, muhafaza altına alma gibi işlemler için Ankara'ya gelmelerinin gerekmediği, banka hesabına işin niteliğine göre (Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ndeki ücretten daha aşağı olmamak kaydıyla 500.000 ya da 1.000.000 TL yatırılarak vekillik belgesi gönderildiğinde işlerinin titizlikle yapılacağını yazmıştır. Avukat, savunmasında Meslek Kuralları'nın 30. maddesinde öngörülen meslekî dayanışma ilkesine dayanmıştır. Kurul, avukatın eyleminin Meslek Kuralları'nın 30. maddesiyle ilgisi olmadığını, eylemin iş sağlama amacına yönelik olduğunu belirtmiştir. Avukatın eylemi Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine ve Meslek Kuralları'nın 8. maddesine aykırı görülmüştür. Avukat hakkında ilgili baro disiplin kurulunca verilen ceza onanmıştır⁶⁵³.

İstanbul Barosu Disiplin Kurulu'nun vermiş olduğu bir karar avukatın bilgi verme hakkının sınırlarını oldukça ayrıntılı bir şekilde çizmiştir. Karara konu olan bir hukuk bürosunun bastırması olduğu tanıtma broşürü ile ilgili disiplin soruşturması açılmıştır. Broşürde, stajyer avukatlar bölüm sorumluları olarak gösterilmiş, büronun çalışma alanları belirtilmiş, referans olarak çeşitli şirketler belirtilmiş, marka ve tasarım müşavirliği ile ilgili bilgiler başta olmak üzere çeşitli bilgiler sunulmuştur.

⁶⁵¹ TBBDK, 19.12.1987, E. 1987/62, K. 1987/67, (Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 1, 1987, ss. 68-69; Akcan ve Ercan, ss.106-107).

⁶⁵² Birinci Bölüm VII. Alt Başlık B. Amerika Birleşik Devletleri'nde Avukatın Reklam Faaliyeti.

⁶⁵³ Erem, Yasak, s. 26.

Kurul'a göre, bilgi verme hakkının sınırlarının iyi tespit edilmesi gerekir. Bir avukatın bilgi verme hakkını kullandığını kabul etmesi için:

- Öncelikle verilecek bilginin doğru ve gerçek olması gerekir. Avukat doğru olmayan bilgiyi vermemelidir.

- Avukat bilgi verme adı altında her türlü bilgiyi vermemelidir. Avukatın vermiş olduğu bilgi kamunun bilgilenme hakkı çerçevesinde olmalıdır. Kamunun bilmesinde yarar olacak zorunlu bilgiler verilmelidir.

- Bilginin verilmesinde objektif sınırlara uyulmalıdır.

- Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 7. maddesinin 1. fıkrasının a bendine uyulmalı, bilgi verilirken sade biçimler tercih edilmelidir.

- Avukatın vermiş olduğu bilgi gerçeği yansıtmalıdır, kullanmış olduğu üslûp abartıya kaçmamalıdır.

- Avukatın vermiş olduğu bilgi, "iş-müvekkil temini" yasağı gibi diğer meslek ilkelerini ihlal etmemelidir⁶⁵⁴.

Kurul, avukatın vermiş olduğu bilgide ölçülülük ve objektif sınırlarını aştığını, bilgi broşürünü gereksiz bilgilerle doldurduğunu tespit etmiştir. Avukat, sahibi olduğu hukuk bürosuna isim veya soy isminin dışında bir ad koymamalıdır. Kurul'a göre, Marka ve Patent Vekilliği, avukatlık hizmeti kapsamında değildir. Marka ve Patent mevzuatı gereğince, Marka ve Patent Vekilliği, avukatlık mesleği ile bağdaşsa bile avukatlık mesleğinden ayrı ifa edilen bir meslektir. Bu nedenle marka ve patent vekilliği ile ilgili bilgilerin avukatlık broşüründe yer alması kabul edilemez. Avukat bu hizmeti ile bilgi verecekse, ayrı bir bilgi broşürü düzenlemeli ve bu hizmetini avukatlık görevinden bağımsız yürütmelidir. Belirtilen sebeplerle Disiplin Kurulu, avukatın eylemini Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları'nın 8. maddesine aykırı bulmuştur⁶⁵⁵.

3. Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın 40. Maddesi

Avukatlık Meslek Kuralları'nın 40. maddesine göre, *"avukat kesin olarak zorunlu bulunmadıkça, müvekkili adına basına açıklamada bulunamaz. Açıklamalarda, adalete etkili olma amacı güdülemez"*.

⁶⁵⁴ İBDK, 29.01.2002, E. 2001/219, K. 2002/20 (Saraç, ss. 51-52).

⁶⁵⁵ İBDK, 29.01.2002, E. 2001/219, K. 2002/20 (Saraç, s. 52).

Avukatlık mesleğinin temel ilkesi başkasının hakkını korumaktır. Avukat, taraf değildir, taraflardan birinin temsilcisidir. Savunma mesleğini üstlenenler, tarih boyunca taraf olmamaya özen göstermiştir. Meslek, başkasının hakkını koruduğu için kutsaldır. Başkasının hakkını korurken, hakkını koruduğu kişiyi ve olayı kullanarak avukatın kendisini ön plana çıkartması, kamuoyu oluşturmaya, reklam yapması, avukatın bağımsızlık niteliğiyle bağdaşmaz⁶⁵⁶.

Avukat, yazılı ve görsel basında açıklamalar yaparken Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi ve Avukatlık Meslek Kuralları'nın 7. maddesindeki reklam ile ilgili hükmü göz önünde bulundurarak açıklamaların reklam etkisi yaratmamasına dikkat etmelidir. Açıklamaları mutlaka gerekiyorsa yapmalıdır. Avukat basın yayın organlarında yaptığı açıklamalarda kendisini ön plana çıkarmamalı, ün kazanma amacı gütmemelidir. Açıklamalarıyla sansasyon yaratmamalıdır. Avukat, basın organlarında sık sık resimlerinin ve beyanlarının çıkmasına yol açmamalıdır. Avukatın yaptığı açıklamalarda ismini verebilmesi için bunu gerektiren objektif ve haklı sebepler gerekmektedir. Aksi takdirde avukat dolaylı reklam faaliyetinde bulunmuş olur⁶⁵⁷. Avukat, yazılı veya sözlü olarak basına açıklamalarda bulunduğunda, özel bir tavsiyede bulunuyorsa veya hiçbir bağlantı olmamasına rağmen avukat sıfatını belirtiyorsa reklam yasağının ihlal edildiğini kabul etmek gerekir. Ancak toplum yararının söz konusu olduğu hallerde, avukatın basına yapmış olduğu açıklamalar reklam yasağını ihlal eder nitelikte görülmemelidir⁶⁵⁸. Müvekkilin yararının söz konusu olduğu hallerde de avukat basın açıklaması yapabilmelidir. Örnek verilirse, eğer avukat, müvekkili hakkında dava henüz sonuçlanmadan, basında suçlu olabileceği yönünde yayınlar yapılmışsa, karşı basın açıklaması yapabilmelidir. Ancak avukat, basın açıklamalarında davadaki başarısına değinemez. Avukat basın açıklamalarını istisnai hallerde ismini zikretmeden yapmalıdır. Bu haller avukatın şahsına yönelik müdahaleler yapılması durumunda kendisini savunma zorunluluğunun ortaya çıkması, yapılan bilgilendirmeyi düzeltme zorunluluğunun ortaya çıkması, önemli bazı olayları resmen açıklama zorunluluğunun doğması gibi hallerdir. Sonuç olarak, somut olayın özellikleri

⁶⁵⁶ Adil Giray Çelik, "Avukatların Müvekkilleri Adına Medyaya Demeç Vermeleri veya Olayla İlgili Açıklama Yapmaları", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı: 2, 2000, ss. 395-396.

⁶⁵⁷ Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, s. 458; Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 107; Sungurtekin Özkan, Avukatlık Reklamı, ss. 18-19; Akcan ve Ercan, ss. 113-114.

⁶⁵⁸ Akcan ve Ercan, s. 114.

dikkate alınarak, açıklamanın meşru savunma hakkının kullanılması amacıyla mı yoksa iş sağlamak amacıyla mı yapıldığı değerlendirilmelidir⁶⁵⁹.

“Bilgi verme” adı altında yapılan faaliyetlerin “bilgi verme” amacını aşıp aşmadığı, bilgi verme adı altında reklam yasağı ihlallerinin olup olmadığını tespit etme önem taşımaktadır. Bilgi verme sınırları içinde kaldığı müddetçe bir açıklama, reklam niteliğinde olamaz. Ancak bilgi verme amacı söz konusu olsa dahi, bu amaç “zorunlu haller” ve “gerekliklik” gibi koşullarla sınırlandırılmıştır⁶⁶⁰.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına⁶⁶¹ konu olan bir olayda, bir bayan avukat, müvekkilini temsil ederek Samsun Belediye Başkanlığı’na genelev açılmasına izin verilmesi için talepte bulunmuştur. Avukat hakkında gazetelerde çok sayıda destekleyici yayın yapılmış, avukatın resmi kullanılmış, avukat basına konuyla ilgili demeçler vermiştir. Avukatın yapmış olduğu başvuru, avukatın öncülüğünde bir kampanyaya dönüştürülmüştür. Bu nedenle Samsun Yönetim Kurulu, avukat hakkında Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesi, Meslek Kuralları’nın 7. maddesi ve 40. maddesine aykırı davrandığı gerekçesiyle disiplin kovuşturması açma kararı almıştır. Avukat, yayınların iradesi dışında yapıldığını savunmuştur. Samsun Barosu Disiplin Kurulu, böyle bir işin bayan bir avukat tarafından takip edilmesinin basın için ilginç bir haber niteliğinde olması nedeniyle avukatın isminin ve resminin kullanıldığı, bu durumun avukat için bir reklam aracı olamayacağı, avukatın Kanun’a ve Meslek Kuralları’na aykırı bir davranışının olmadığı gerekçesiyle ceza tayinine yer olmadığına oy çokluğuyla karar vermiştir. Karara, re’sen kovuşturma açan Samsun Barosu Yönetim Kurulu adına baro başkanı itiraz etmiştir. Avukatın eylemini değerlendiren Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, salt olumlu sonuç elde edebilmek için kamuoyu oluşturmak amacıyla avukatın kampanya yürüttüğü düşünülse bile, avukatın meslekî faaliyetinin üzerine kamunun dikkatini çekmek için böyle yöntemlere başvurusunun hoş görülemeyeceğini belirtmiştir. Böyle kampanyalar yürütmek, avukatın halka geniş ölçüde tanıtımını ve reklamını sağlayacaktır. Kurul’a göre, avukat, basında yayınlanan kendini öven

⁶⁵⁹ Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 107; Akcan ve Ercan, s. 114.

⁶⁶⁰ Saraç, s. 51.

⁶⁶¹ TBBDK, 27.1.1990, E. 1989/101, K. 1990/2, (Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 2, 1990, ss. 320-322); Akcan ve Ercan, s. 113, 115).

yazılara tepki göstermeli, bu yazıların devam etmemesi için gerekli önlemleri almalı, işin bir reklam aracına dönüştürülmemesi için açıkça tavır almalıdır. Ancak, somut olayda avukat, basına demeç vermekten kaçınması mümkün olduğu halde aksine davranmıştır. Bu nedenle avukatın savunmasına itibar edilmemiştir. Şikayet edilen avukatın eylemi, Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesine, Meslek Kuralları’nın 7. ve 40. maddesine aykırı görülmüştür. Kurul, Samsun Barosu Disiplin Kurulu’nun “ceza tayinine yer olmadığına dair vermiş olduğu kararı kaldırmış ve avukatın kınama cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir⁶⁶².

Avukatlık Meslek Kuralları’na uyulması avukatların tercihinin bırakılan bir husus değildir. Bu kurallara uyulması zorunludur. Avukatlık Kanunu’nun 134. maddesinde “Avukatlık onuruna, düzen ve gelenekleri ile meslek kurallarına uymayan eylem ve davranışlarda bulunanlarla, meslekî çalışmada görevlerini yapmayan veya görevinin gerektirdiği dürüstlüğe uygun şekilde davranmayanlar hakkında bu Kanunda yazılı disiplin cezaları uygulanır.” hükmü yer almıştır.

134. maddede yer alan “meslek onuru” soyut bir kavramdır. “Düzen ve gelenekler” ibaresi Kanun’da belirtilen ilkeler ve yasaklarla belirlenmiştir. Ancak bu ibarenin içeriğini baro yönetim kurulları ve disiplin kurulları kararları dolduracaktır. Bu maddedeki disiplin suç ve fiillerine aykırılıkların belirlenmesinde de meslek kurallarına ağırlık verilmiştir⁶⁶³.

Bunun yanında, Avukatlık Kanunu’nun 158. maddesinin 2. fıkrası uyarınca Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu ve barolar disiplin kurallarının disiplin cezalarının verilmesinde; avukatlık onurunu, düzen ve gelenekleri ile meslek kurallarını ve itibarı korumak, mesleğin amaç ve gereklerine ve adalete uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak ilkelerini göz önünde tutacakları belirtilmiştir. Ayrıca Avukatlık Kanunu Yönetmeliği’nin 63. maddesi 2. fıkrasına göre “Avukatlık

⁶⁶² TBBDK, 27.1.1990, E. 1989/101, K. 1990/2, (**Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 2, 1990, ss. 321-322; Akcan ve Ercan, s. 113, 115). Gazeteci H.D’nin öldürülmesi olayı zanlılarından tutuklu Y.H ile yaptığı görüşmeleri basına sızdıran, gazetelere demeç veren, disiplin soruşturmasında ajandasından bilgilerin gazeteciler tarafından gizlice elde edildiği, gazetelere demeç vermediği yönünde savunmada bulunan avukat hakkında Trabzon Barosu Disiplin Kurulu’nun vermiş olduğu disiplin cezası verilmesine yer olmadığına ilişkin kararı kaldıran ve kınama cezası veren Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararı için bkz. TBBDK, 24.04.2009, E. 2009/83, K. 2009/221 (**Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı: 90, 2010, ss. 452-453).

⁶⁶³ Sav, Meslek Kuralları, s. 186.

Kanunu'na ve Meslek Kuralları'na aykırı davranışlar, disiplin kovuşturmasını gerektirmektedir.”⁶⁶⁴

Avukatın, Meslek Kuralları'na aykırı davranışı onun disiplin sorumluluğunu gerektireceği gibi, bu kurallar ağır bir şekilde ihlal edildiğinde şartları olursa avukatın cezai sorumluluğu ve tazminat sorumluluğu da doğacaktır⁶⁶⁵.

V. AVUKATIN REKLAM YASAĞINI İHLAL ETMESİNİN SONUÇLARI

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 12. maddesinin ilk fıkrasına göre “Bu Yönetmelik hükümlerine aykırılık tespiti halinde Barolar tarafından ilgiliye bir uyarı yazısı gönderilir ve söz konusu aykırılığın 15 gün içerisinde giderilmesi gerektiği aksi takdirde baro tarafından re'sen soruşturma açılacağı bildirilir. Uyarı yazısının ilgisine tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde aykırılığın giderilmediği tespit edilirse, Baro tarafından re'sen soruşturma başlatılır. Bu Yönetmeliğe aykırı fiil veya fiilleri birden fazla işleyenler hakkında uyarı yazısı gönderilmez, derhal ve re'sen disiplin soruşturması açılır.

Yönetmeliğin 12. maddesinin 2. fıkrasına göre, “Türkiye Barolar Birliği'ne yapılan şikayet başvuruları içerik incelemesine tâbi tutulmaksızın avukatın kayıtlı olduğu Baroya gönderilir.”

Yönetmeliğin Geçici 2. maddesine göre, “Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte kesinleşmemiş disiplin soruşturmaları hakkında da 12. madde hükümleri uygulanır.”

7 Eylül 2010 tarihinde yapılan değişiklikten önce Yönetmeliğin 12. maddesi uyarınca, Yönetmelik hükümlerine aykırılığın tespiti halinde baro tarafından re'sen soruşturma açılmaktaydı. 14.11.2011 tarihli mülga Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 11. maddesi uyarınca da Yönetmelik hükümlerine aykırılığın tespiti halinde baro tarafından re'sen soruşturma açılmaktaydı.

Yönetmelikte 7 Eylül 2010 tarihinde yapılan değişiklikten önce hakkında disiplin işlemleri başlatılan avukatlar, kendilerine reklam yasağının ihlali ile ilgili bir uyarının gelmediği yönünde savunmalar yapabiliyordu. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, baroların, Yönetmelik hükümlerinin uygulanması için üyelerine

⁶⁶⁴ Özkes, s. 99.

⁶⁶⁵ Özkes, s. 99.

uyarıda bulunma gibi bir yükümlülüklerinin söz konusu olmadığını belirtmekteydi. Avukat, avukatlık mesleğinin yerine getirilmesi ile ilgili olan Avukatlık Kanunu, Meslek Kuralları, Kanun uyarınca çıkarılan tüm yönetmelikleri iyi bilmek, özümsemek ve bu alanda yapılacak değişiklikleri de tüm imkanlarını kullanarak öğrenmek zorunda olduğu ifade ediliyordu. Reklam Yasağı Yönetmeliği Resmi Gazete’de yayınlandığı, Yönetmeliğin yayınlanmasıyla avukatların yönetmelik hakkında bilgi sahibi oldukları varsayımında bulunuluyordu⁶⁶⁶.

Baro disiplin kurulu kararının nihai incelemeye tabi tutulacağı merci Türkiye Baro Birliği olacağı için, şikayetlerin içeriğinin incelemeye tabi tutulmasıyla “ihsası reyin” söz konusu olması ihtimalinin önüne geçilmesi Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 12. maddesinin 2. fıkrasıyla amaçlanmıştır⁶⁶⁷.

Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararına konu olan bir olayda, avukat hakkında ilgili il baro disiplin kurulu tarafından kınama cezası tayin edilmesinden sonra Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nde değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklikler 7 Eylül 2010 tarihli 27695 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Şikayet edilen avukat karara itiraz etmiştir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, Türk Ceza Kanunu’nun 7. maddesinde yer alan temel ilkenin nitelik itibariyle bir ceza yargılaması olan disiplin kovuşturmaları için de geçerli olduğunu belirtmiştir. Kurul, Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin geçici 2. maddesini gerekçe göstererek Yönetmeliğin 12. maddesi uyarınca uyarı ön koşulu gerçekleşmeden disiplin cezası verilmesinin hukuka uygun olmadığı değerlendirmesinde bulunmuştur. İlgili il disiplin barosu kararını kaldırarak, avukat hakkında disiplin cezası verilmesine yer olmadığına karar vermiştir⁶⁶⁸.

Avukatlarla ilgili disiplin cezası ve işlemleri, Avukatlık Kanunu’nun 134 ilâ 162. maddelerine ve Avukatlık Kanunu Yönetmeliği’nin 63 ilâ 73. maddelerine göre yürütülür. Bu cezalar uyarı, kınama, para cezası, işten çıkarma ve meslekten çıkarma cezalarıdır. Avukatlık ortaklığı için meslekten çıkarma cezası, avukatlık

⁶⁶⁶ TBBDK, 11.06.2004, E. 2004/211, K. 2004/211 (Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, ss. 624-625).

⁶⁶⁷ Özgür Eralp, “Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nde Yapılan 10 Önemli Değişiklik”, <http://www.ozgureralp.av.tr/makaleler/tbbreklamyasagi.html>, (11.07.2013).

⁶⁶⁸ TBBDK, 03.04.2011, E. 2010/698, K. 2011/198 (Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 97, 2011, ss. 400-401). Aynı yönde başka kararlar için bkz. TBBDK, 28.01.2011, E. 2010/529, K. 2011/49 (Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 94, 2011, ss. 456-458); TBBDK, 27.05.2011, E. 2011/152, K. 2011/341 (Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 103, 2012, ss. 433-435).

ortaklığının baro avukatlık ortaklığı sicilinden silinmesi şeklinde gerçekleşir (AvK m. 135).

Avukat hakkında yapılacak kovuşturmada, isnat olunan hususun avukata açıkça ve yazılı olarak bildirilmesi, yazılı savunmasının istenmesi ve bu savunma için on günlük süre tanınması zorunludur (m. 219). Avukata yazılı bildirimin Tebligat Kanunu ve Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümlerine göre yapılması gerekir. Aksi halde avukata savunma hakkı verilmeden disiplin cezası verilmiş olur. Bu ceza yapılan itiraz üzerine, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu tarafından bozulacaktır⁶⁶⁹.

Avukatın iradesi dışında, üçüncü kişilerin reklam yapması durumunda avukata disiplin cezası verilmemesi gerektiği savunulmaktadır. Üçüncü kişinin avukatın lehine reklam yapması durumunda, avukatın reklam cezası almaması için, reklamın yapılmasında herhangi bir katkısının olmaması, reklamın yapılmaması için gereken bütün tedbirleri alması gerekir. Avukatın, üçüncü kişinin yapmış olduğu reklamda iradesi varsa, iş sağlama amacı mevcutsa bu avukat disiplin cezası almalıdır⁶⁷⁰.

Avukata disiplin cezası verilirken avukatın sicil durumu göz önünde bulundurulacaktır. Verilen disiplin cezasına karşı Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu'na itiraz edilebilir. Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu, ilgili baronun disiplin kurulu kararını doğru bulursa, bu durumda kararı onar. Yanlış bulması halinde kararı bozar. Bazı hallerde ise kararı düzelterek onar. İlgili baro disiplin kurulunun, avukata daha önceden bir disiplin cezası verilmesi nedeniyle bir üst cezayı vermesi gerekirken önceden verilmiş aynı cezaya karar vermesi durumunda, baro disiplin kurulunun vermiş olduğu disiplin cezasının bir üst cezası verilerek karar düzeltilir ve onanır. Avukata, reklam yasağına ilişkin eyleminden önce verilen ve kesinleşen bir disiplin cezası varsa, bir üst ceza verilmelidir. Aynı ceza verilemez⁶⁷¹.

⁶⁶⁹ TBBDK, 14.11.1998, E. 1998/122, K. 1998/147, (Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 1, 1997, s. 100).

⁶⁷⁰ Akcan ve Ercan, s. 118.

⁶⁷¹ Akcan ve Ercan, s. 118.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

REKLAM YASAĞI HAKKINDA ELEŞTİRİLER VE OLMASI GEREKEN HUKUK

I. REKLAM YASAĞI HAKKINDA ELEŞTİRİLER

A. Reklam Yasağının Özüne İlişkin Eleştiriler

Avukatın reklam yasağı konusunda özellikle reklam yasağı hakkında olumsuz nitelikte çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Reklam yasağını eleştiren görüşe göre, reklamın, toplumda avukatlara olan güveni zedelediği, avukatı bağımlı hale getireceği düşüncesi artık günümüz sosyal ve ekonomik yapısına uymamaktadır. Bu düşünce eskimiş, geçerliliğini yitirmiş düşüncedir⁶⁷². Reklam yasağı konusunda takınılan tavrın yumuşaması sonucu avukatlık mesleğini icra edenlerin itibarının zedeleneyeceğini düşünmek, aslında avukatlara duyulan güvenin onların saygınlığından kaynaklanmadığı anlamına gelecektir. Bu ise meslek etiği ile bağdaşmamaktadır⁶⁷³.

Reklam yasağının lehinde ve aleyhinde olan iki görüş vardır. Reklam yasağını savunan görüşün dayandığı en temel gerekçelerden biri reklam yasağının avukatın bağımsızlığını korumasıdır⁶⁷⁴. Ancak reklam yasağını eleştirenler bunun tam tersini düşünmektedir. Onlara göre reklam yasağı avukatın bağımsızlığını korumamaktadır. Tam tersine avukatın bağımsızlığını tehlikeye düşürmektedir. Reklam yapma fırsatı bulamayan avukat, iş bulmada zorlanacak ve asıl böylece avukatın bağımsızlığı tehlikeye düşecektir⁶⁷⁵.

Reklam yasağını savunan görüşün dayandıkları temel gerekçelerden bir diğeri ise pahalı kampanya reklamlarının avukatlık hizmetinin ücretlerini arttırması durumudur⁶⁷⁶. Ancak reklam yasağını eleştirenler, asıl reklam yasağının avukatlık hizmetinin ücretini arttıracaklarını düşünmektedir. Reklam yasağı sonucu, yeterince iş

⁶⁷² Akcan ve Ercan, s. 95.

⁶⁷³ Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 573.

⁶⁷⁴ Aday, Genel Esaslar, s. 62; Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, s. 466; Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 107; Sungurtekin Özkan, Avukatlık Reklamı, s. 18; Mısır, Avukatlık Disiplin Hukuku, s. 622; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 574.

⁶⁷⁵ Akcan ve Ercan, s. 95.

⁶⁷⁶ Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, ss. 465-466; Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 107; Sungurtekin Özkan, Avukatlık Reklamı, s. 18; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 574.

alamayan avukat, vekaletini aldığı sınırlı sayıdaki müvekkillerinin zararına olacak şekilde, az sayıdaki vekalet işinden en fazla kazanç sağlama yoluna gidip yüksek ücretler talep edebilecektir⁶⁷⁷.

Kanımızca bu görüşe katılmak pek mümkün değildir. Günümüzde avukatlık piyasasında yaşanan tecrübeler avukat sayısı arttıkça ve avukatların almış oldukları iş sayısı azaldıkça avukatların daha fazla vekalet alabilmek için avukatlık hizmeti ücretlerini düşürdüğünü göstermektedir.

Avukatlıkta reklamın mümkün olması gerektiğini savunan ve avukatlık ücretlerine farklı açıdan bakan bir başka görüş ise reklamın artmasıyla avukatlar arasında rekabetin artacağını ve bunun sonucunda kalitenin artıp ücretlerin de düşeceğini belirtmektedir⁶⁷⁸.

Reklam yasağı, avukatın uzmanlık alanı ve meziyetleri konusunda toplumun bilgi alma hakkını engellemektedir⁶⁷⁹. Serbest çalışan avukatların hepsinin aynı kalitede hizmet verdiği, aynı bilgi, tecrübe ve özelliklere sahip olduğu söylenemez. Avukatın yardımına ihtiyaç duyan kişinin kendisi açısından en uygun avukatı tercih edebilmesi açısından avukatlar hakkında asgari bilgi sahibi olması gerekir. Kendi amacına ulaşması açısından en uygun avukat hakkında yeterli bilgisi olmayan kişiler dost, akraba referansı ile avukatlara vekâlet vermektedir⁶⁸⁰. Hak arayan kişilerin hızlı ve fazla çaba sarf etmeden kendileri için en uygun olan avukatı seçebilmelerini engelleyen reklam yasağı konusundaki sınırlamalar kamu menfaati ile çelişmektedir. Faaliyet alanını, reklam yasağı sebebiyle bildiremeyen avukatın muhatabı olan ve gün geçtikçe bu bilgilere ihtiyaç duyan kişilerin sayısının arttığı düşünüldüğünde reklam yasağı konusundaki kısıtlamaların kamu menfaatiyle çatıştığı görülür⁶⁸¹.

Reklam yasağı, uzun yıllardan beri mesleğini yürüten avukatları, mesleğini yeni yürütmeye başlamış avukatlara karşı koruyup kollamaktadır. Uzun yıllardan beri mesleğini yürüten avukatların yeterince çevresi vardır. Bu nedenle de reklama ihtiyaç duymamaktadırlar. Meslekte yıllarını almış avukatlar, reklam yasağı

⁶⁷⁷ Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, s. 466; Akcan ve Ercan, s. 95; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 574.

⁶⁷⁸ Özdemir ve diğerleri, s. 184.

⁶⁷⁹ Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 108; Akcan ve Ercan, s. 95; Özdemir ve diğerleri, s. 184. Ersoy'a göre, Türkiye'de uzman avukatlık sistemi mevcut olmadığı için hukuk uzmanlığı iddiasında bulunmayı reklam yasağı kapsamında saymak oldukça yerindedir (Ersoy, s. 213).

⁶⁸⁰ Kayar ve Dursun, ss. 7-8.

⁶⁸¹ Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 108; Sungurtekin Özkan, Avukatlık Reklamı, s. 18.

dolayısıyla da rekabet yasağı sayesinde kendilerini korumada hissetmektedirler. Reklam yasağı olmasından dolayı mutluluk duymaktadırlar. Reklam yasağının yumuşamasında bu avukatların hiçbir menfaati yoktur. Bu avukatlar bunun için reklam yasağına sıkı sıkıya sarılmaktadırlar⁶⁸². Ancak, mesleğe yeni başlayan avukatlar için reklam yasağı, çevre oluşturma, tanınma engeli oluşturur. Bu nedenle de reklam yasağı mesleğe yeni başlayan avukatlara zarar vermektedir⁶⁸³. Yetenekli genç bir avukat mesleğe başlarken sınırlı da olsa reklama ihtiyaç duyacaktır. Mesleğe yeni başlayan avukatlar reklam sayesinde, müşteri çevresi oluşturmaktadır. Mesleğe yeni başlayan bir avukatın ne kadar da yetenekli olsa, dürüst ve çalışkan olsa bile reklama ihtiyaç duyması kaçınılmazdır⁶⁸⁴. Bir meslektaşıyla ortak çalışmayan veya müvekkil portföyü olan mevcut bir büroyu devralmayan, mesleğe yeni başlamış bir avukat için reklam yasağı adil olmayan bir engel niteliğindedir. Katı bir şekilde düzenlenen reklam yasağını kamu menfaatiyle gerekçelendirmek mümkün değildir. Yetenekli, dürüst, çalışkan ve bilgili olan avukatların mesleğe başladığında sahip olduğu özellikleri, bildiği yabancı dilleri, aldığı ödülleri ve başarılarını dile getirmesi çok doğaldır⁶⁸⁵.

Doktrindeki bir görüşe göre, avukatın belli bir konuda uzmanlaştığını ifade eden ibareleri tabela veya basılı kağıtlarında kullanmasının reklam yasağını ihlal ettiği açıktır. Ancak, bu yasağın uygulanması, spesifik bir hukukî sorunun çözümünde uzman bir hukukçu arayan müvekkilin zararına olacaktır. Kişinin başvurduğu avukatın hangi alan veya alanlarda uzman olduğunu bilmesi onun yararına olan bir husustur⁶⁸⁶.

Reklam yasağının avukatların iş alanını ifade etmesini engellemesi sonucu avukatlar istemediği işlerle ilgilenmekte, ekonomik kaygılarla birbirinden çok farklı hukuk dallarındaki işleri almakta ve her hukuk dalında az çok bilgi sahibi olan ama

⁶⁸² Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, s. 467; Akcan ve Ercan, ss. 95-96; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 575. Ersoy ise bu görüşe katılmamaktadır. Reklam yasağını meslekte eski ve deneyimli olanlar için farklı, mesleğe yeni başlayanlar için farklı değerlendirmek ve düzenlemek mümkün değildir. Mesleğe yeni başlayan avukatlar, çok çalışarak, dürüstlikle ve sabırla başarı kazanma yolunu seçerek mesleğe hak ettiği onuru kazandıracaktır (Ersoy, s. 209).

⁶⁸³ Akcan ve Ercan, ss. 95-96.

⁶⁸⁴ Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, s. 466.

⁶⁸⁵ Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, ss. 466-467; Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 108; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 575.

⁶⁸⁶ Akcan ve Ercan, ss. 96-97.

uzman olamayan avukatlar olmaktadır⁶⁸⁷. Bu şekilde bir tutum içine girmeyen bir avukat ise uzmanlık alanını ve yoğun olarak uğraştığı işleri beyan edememesi nedeniyle bürosuna gelen işlerin büyük kısmını reddetmekte ya da ilgilendiğini düşündüğü meslektaşına yönlendirmektedir. Bu da mevcut müvekkili koruyamama probleminin doğmasına neden olmaktadır. Oysa ki serbest avukatlıkta müşteri devamlılığını sağlamak çok önemli bir husustur⁶⁸⁸.

Ülkemizdeki reklam yasağı düzenlemesi katı görülmektedir. Bu katı reklam düzenlemesi ilk etkisini yoğun rekabetin olduğu avukatlık mesleğinde, avukatların bilgi, beceri ve uzmanlıkları ile değil fiyatlarıyla rekabet etmesi olarak göstermiştir⁶⁸⁹.

Reklam yasağı nedeniyle avukatlar dolaylı reklama yönelmektedir. Reklam yasağını aşmak isteyen avukatlar reklam amacıyla sivil toplum kuruluşlarına girerek aktif görevler üstlenmektedir. Bu dürüst bir tutum olmadığı için meslek anlayışını da zarara uğratmaktadır. İzin verilen hukuka uygun reklamları denetlemek, reklam yasağını aşmak amacıyla yapılan dolaylı reklamları denetlemekten daha kolaydır. Bu nedenle reklam yasağını yumuşatmak, dolaylı reklamı önleyecektir. Avukat açık ve dürüst bir şekilde müvekkil çevresini oluşturabilecektir. Avukatın dürüst bir şekilde reklam yapmasına olanak tanınmalıdır⁶⁹⁰.

Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesine göre, avukatlık kamu hizmeti yanında aynı zamanda bir serbest meslektir. Serbest meslek olması nedeniyle reklam yasağının getirilmemesi gerektiği de savunulmaktadır⁶⁹¹.

Türk avukatlar hem alan adı açısından hem de içerik adı açısından İnternette çok varlık gösterememektedir. Avukatlar açmış oldukları sitelerde yayınlamak istediği şeyler açısından reklam yasağı nedeniyle sıkıntı çekmektedir. Web sitesi sahibi olan avukatların çoğunun davranışları reklam yasağına aykırı görülmüştür⁶⁹².

Avukatlık piyasasındaki aşırı rekabet nedeniyle reklam yasağının varlığına rağmen bazı avukatlar yasağı çiğneyerek disiplin cezası almayı göze almaktadır. Bu avukatlar sitesine reklam almakta, haber sitesi veya ajansların haber akışını

⁶⁸⁷ Demir, Reklam Yasağı, s. 127.

⁶⁸⁸ Demir, Avukatlık Kariyeri, s. 64.

⁶⁸⁹ Demir, Reklam Yasağı, s. 127.

⁶⁹⁰ Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 108; Akcan ve Ercan, s. 96; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, ss. 575-576. Farklı görüşte Ersoy, s. 209.

⁶⁹¹ Akcan ve Ercan, s. 96.

⁶⁹² Demir, Reklam Yasağı, s. 127.

yayınlamakta, kaynak göstermeden ve atıf usullerine uymadan başkalarına ait yazı ve makalelerine yer vermekte, müvekkil listelerini açıklamakta, basında yer almış olduğu haberleri yayınlamaktadır. Ünlü reklam sitelerinde reklam yapan büyük hukuk büroları reklam yasağına aykırı davranışlardan ötürü yaptırıma tâbi tutulmamakta, diğer avukatlara da reklam yasağı uygulanmamaktadır. Reklam yasağı düzenlemesi yürürlükte olan ama uygulanmayan bir düzenleme haline gelmiştir⁶⁹³.

B. Reklam Yasağını Düzenleyen Mevzuata İlişkin Eleştiriler

Avukatlık Kanunu'nda düzenlenen reklam yasağı, Kanun'un kabul edildiği 19 Mart 1969 tarihinde sahip olunan anlayışa uygun düşse de artık günümüz anlayışına uygun düşmemektedir⁶⁹⁴. Avukatlık Kanunu'ndaki düzenleme, amacı aşmaktadır. Bu düzenlemenin, yeni ekonomik ve sosyal gelişmeler karşısında bir kez daha gözden geçirilmesi yerinde olacaktır⁶⁹⁵.

Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinde, avukatların iş elde etmek için, reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmalarının yasaklanması eleştirilmektedir. Gerçeğe uygun olması kaydıyla iş elde etmek için başvuru girişimler yasaklanmamalıdır. Tabelaların, matbu evrakın, kartvizitlerin, avukatın iş hacmini, uğraş alanını, uzmanlığını belli edecek biçimde düzenlenmesi reklam sayılmamalıdır⁶⁹⁶.

Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesi, ülkede avukatların uzmanlaşmasını engellediği gerekçesiyle eleştirilmektedir. Avukatların, kendilerini ifade etmelerinde, haksız rekabetin oluşmasını, doğrudan müşteri cebini engelleyen reklam yasağı, mesleğin korunması açısından önemlidir. Ancak, asıl, yasağın çok katı uygulanması haksız rekabete sebep olacaktır. Bu uygulama, kendi çabasıyla bazı niteliklere sahip olan avukatın öne çıkmasını engellemektedir. Meslek etiği bakımından uygun bir düzenleme olan reklam yasağı düzenlemesini, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu ve ilgili il disiplin kurulları çok katı ve dar yorumlamamalıdır. Kurullar,

⁶⁹³ Demir, Reklam Yasağı, ss. 127-128.

⁶⁹⁴ Duman, s. 359.

⁶⁹⁵ Aday, Genel Esaslar, s. 62.

⁶⁹⁶ Duman, s. 360-361.

günümüzdeki gelişmelere uygunluk sağlayan, hoşgörölü ve mesleğin gelişmesine olanak tanıyan bir anlayışa sahip olmalıdır⁶⁹⁷.

Avukatlık Kanunu ile Avukatlık Kanunu'na dayanarak çıkarılan Türkiye Barolar Birliğı Reklam Yasağı Yönetmeliğı arasında anlayış farklılığı olduğı ileri sürölmektedir. Yönetmelik'te Kanun'un öngörmediğı ve yasak kapsamına sokmadığı tanıtım kavramıyla reklam kavramının karıştırıldığı, tanıtıma ilişkin hususların yasak kapsamına sokulduğı belirtilmektedir⁶⁹⁸.

Günümüzde çoğı hukukî düzenlemede "amaç", "kapsam" ve "tanımlar" başlıkları bulunmaktadır. Ülkemizdeki Reklam Yasağı Yönetmeliğı'nde "amaç" ve "kapsam" başlıkları bulunmasına rağmen "tanımlar" başlığı bulunmaması eleştirilmiştir. Reklamın tanımının yapılmaması reklam konusunda yorum zorluklarına neden olmakta, reklam bazen geniş bazen dar olarak yorumlanabilmektedir. Reklamın tanımının yapılması ve "reklam" ile "tanıtım" arasındaki sınırın kesin bir şekilde çizilmesi gerekmektedir. Böylece "reklam sayılabilecek her türlü girişim ve eylemin" tespiti kolaylaşacaktır⁶⁹⁹.

Türkiye Barolar Birliğı disiplin kurulu kararında⁷⁰⁰ avukatın kamuya bilgi verme hakkının bulunduğunu, doğru ve gerçek bilgi vermek, sadece gerekli olan bilgileri vermek, diğör meslek ilkeleriyle çatışmamak kaydıyla avukatın bilgi verebileceğini kabul etmesine rağmen, bu nitelikleri taşıyan bir tanıtım metni sadece yabancı dilde yazıldığı için meslek mensupları arasında farklılık oluşturduğu gerekçesiyle yasak kapsamında görmek bilgi verme hakkını fazlasıyla sınırladığı için eleştirilmiştir. Böyle objektif ve doğru bilgileri içeren, reklam niteliğı taşımayan tanıtımı yabancı dil bilmeyen meslektaşlar da yaptırabileceğı için bir farklılık söz konusu değildir. Türkiye Barolar Birliğı'nin sitesinde bilgilerin İngilizce olarak verildiğı bir bölüm mevcut iken avukatların avukat olduklarını yabancılara verecekleri kartvizitlerinde belirtememelerini, tabelalarında yer verememelerini küreselleşen dünyanın ve Türkiye'nin dışa açıldığı bir zamanda uygun görmek mümkün değildir. Farklılığın önlenmesinde aşırıya gidilmesi halinde, yazışmalar ve hatta görüşmelerde de Türkçe dışında bir dil kullanmak mümkün olmayabilecektir⁷⁰¹.

⁶⁹⁷ Gökalp, s. 88.

⁶⁹⁸ Pekin, s. 233.

⁶⁹⁹ Demir, Reklam Yasağı, s. 129, 132.

⁷⁰⁰ TBBDK, 13.12.2002, E. 2002/224, K. 2002/356 (Ersoy, s. 216).

⁷⁰¹ Ersoy, s. 216.

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin "Telefon Rehberi" başlıklı, 6. maddesinin paradoksal bir şekilde avukatlar arasında haksız rekabet yarattığı ileri sürülmektedir. Şöyle ki, avukatların telefon rehberinde "Meslekler" kısmında alfabetik sıraya göre yazılması zorunluluğu, soyadları alfabe de en baştaki harflerle başlayan avukatların lehine bir düzenleme olacaktır. Bunun yerine sicil numarasını esas alacak bir düzenlemenin de avukatlar arasında haksız rekabet yaratacağı, çünkü bu durumda da meslekte kıdemli olan avukatların avantajlı konuma geçeceği belirtilmiştir⁷⁰². Yönetmelikteki düzenlemenin, soyadları alfabe de en baştaki harflerle başlayan avukatların lehine bir düzenleme olduğu görüşüne katılmıyoruz. Kanımızca, avukatlar telefon rehberinde "Meslekler" kısmında alfabetik sıraya göre yazılmalıdır. Alfabetik sıraya göre yazılması, sicil numaralarına göre yazılmasına tercih edilmelidir. Çünkü alfabetik sıraya göre avukatların yazılması durumunda avukatlar arasındaki eşitlik bozulmayacak, meslektaşlar arasında haksız rekabet yaratılmayacaktır.

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 6. maddesi 7. fıkrasında avukatlık hizmetinin hiçbir unvan altında marka tesciline konu olamayacağı; bu yola başvuruda bulunulamayacağı düzenlenmiştir. Ancak 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesinin (a) bendinde "marka" kavramının hizmet markalarını da kapsadığı ifade edilmektedir. Hukukî danışmanlık ve davada temsil de bir hizmet olduğu için ve bu hizmeti verme konusunda avukatlık tekeli söz konusu olduğu için (AvK m. 35) bu hizmetin marka tesciline konu olmaması açık bir şekilde 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesinin (a) bendiyle çelişmektedir⁷⁰³. Kanımızca, avukatlık hizmetinin kalitesinin artması açısından hizmet marka tesciline konu olabilmelidir.

Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin amacının avukatların "iş elde etmek için reklam sayılabilecek her türlü girişim ve eylemde bulunmalarının önlenmesi" olarak açıklanmasına rağmen Yönetmeliğin bu amacını aşan kapsam ve ayrıntıda düzenlemeler getirdiği ileri sürülmüştür. Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 9. maddesinde avukatların, İnternet dahil, teknolojinin ve bilimin olanak tanıdığı her tür

⁷⁰² Gökhan Ahi, , "Hukuk Siteleri, Hukuk Yazılımları", **Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı 2008**, Cilt: 3, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2008, s. 363.

⁷⁰³ Pekin, s. 229.

ortamda avukatlık mesleğinin onur ve kurallarına, avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene, Türkiye Barolar Birliği tarafından belirlenen Avukatlık Meslek Kuralları'na aykırı olmayacak şekilde kendisini ifade etmek hakkına sahip olduğu belirtilse de bu ifade hürriyetinin getirilen kısıtlamalarla oldukça sınırlandırıldığı iddia edilmiştir⁷⁰⁴.

Yönetmeliğin 9. maddesinin 1. fıkrasının d bendinde İnternet de televizyon, gazete, radyo gibi iletişim aracı olarak görülmüştür. İnternet aracılığıyla bir kitle iletişim aracı olarak radyo ve televizyon yayını yapılabilir. İnternet gazete gibi her gün okuyucuya sunulabilmektedir. İnternet kitle iletişim araçlarından da farklı yönleri sahiptir. Çünkü İnternette kullanıcının da katılımı mümkündür. Avukatın web sayfasında bilgi vermesi ile reklamını yapması birbirinden farklıdır. Bu nedenle Yönetmelikte toptan bir yasaklama yerine sadece reklamın yasaklanması yolunun seçilmesi daha uygun olurdu⁷⁰⁵.

Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 9. maddesinin 3. fıkrasının 2. bendinde yer alan arama motorlarına kayıta kullanılabilecek keywordlere ilişkin düzenleme de geçerliliğini yitirdiği, çünkü artık hiçbir arama motorunun keywordleri dikkate almadığı gerekçesiyle eleştirilmektedir⁷⁰⁶.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği'nin 13. maddesinin 6. fıkrasına göre “Tabela, bina cephelerine, büro balkonu ve pencerelerine, büronun bulunduğu binanın giriş kapısının yanına, giriş holü veya koridoruna, büro giriş kapılarının yanına asılabilir. Ancak; birden fazla tabela asılamaz. Tabela yerine ışıklı pano kullanılamaz, tabela ışık verici donanım ile süslenemez. Tabelada en çok iki renk kullanılabilir.” Oysa Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 5. maddesinin 3. fıkrasına göre tabela fiziki imkansızlık halleri dışında, büronun bulunduğu binanın giriş kapısının yanına, giriş holü veya koridoruna, büro giriş kapılarının yanına asılabilecekken, ancak fiziki imkansızlık hallerinde bina cephelerine, büro balkonu ve pencerelerine asılabilecektir. Görüldüğü üzere, tabelaların asılacağı yerler açısından arabulucular için daha lehe bir düzenleme mevcuttur. Arabulucular tabelalarını bina cephelerine, büro balkonu ve pencerelerine asabilirken, avukatlar tabelalarını sadece fiziki

⁷⁰⁴ Demir, Reklam Yasağı, s. 128.

⁷⁰⁵ Memiş, Reklam Yasağı, ss. 733-734.

⁷⁰⁶ Demir, Reklam Yasağı, s. 132.

imkansızlık hallerinde bina cephelerine, büro balkonu ve pencerelerine asabilecektir. Rekabetin henüz oluşmadığı, oluştuğu zamanda da avukatlık piyasasındaki rekabet kadar yoğun olmayacağı aşikar olan arabuluculuk için kullanılacak tabelanın asılacağı yerlerin avukatların kullandığı tabelanın asılacağı yerlerden daha fazla olması anlaşılır değildir. Bu nedenle avukatların fiziki imkansızlık halleri dışında da bina cephelerine, büro balkonu ve pencerelerine tabela asmalarına imkan tanımak gerekir. Böyle bir imkan tanınması kanımızca mesleğin itibarını sarsmayacak ve görüntü kirliliğine de neden olmayacaktır. Çünkü Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 5. maddesinin 4. fıkrasına göre bina cephelerine, büro balkonu ve pencerelerine birden fazla tabela asılamamakta, benzeri yazılar yazılamamaktadır.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği'nin 13. maddesinin 7. fıkrasına göre “Dış cephe tabelasının boyutu 100 cm X 150 cm’yi geçemez.” Ancak Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 5. maddesinin 5. fıkrasına göre “Tabela (70 cm X 100 cm) boyutunu geçemez. Ancak birden fazla avukata ya da avukatlık ortaklığına ait tabelalar ile yüksek katlarda kullanılacak tabelalarda bu boyut (100 cm X 150 cm) ye kadar arttırılabilir.” Tabelanın avukata iş getirmeyeceği bellidir. Rekabetin çok fazla olduğu avukatlık piyasasında Yönetmelik tek başına mesleğini icra eden avukatın kullandığı tabelanın (70 cm X 100 cm) boyutunu geçemeyeceğini öngörmüşken, rekabetin henüz daha oluşmadığı ve avukatlık piyasasındaki mevcut olan rekabetten daha yoğun bir rekabetin olmayacağı arabuluculuk için kullanılacak tabelaların boyut olarak avukatın kullandığı tabeladan büyük olması bir çelişkidir. Arabulucunun kullandığı tabelanın boyutunun, birden fazla avukatın birlikte çalışması halinde kullandığı veya avukatlık ortaklığının kullandığı tabelanın boyutu ile eş değerde olması bir çelişkidir. Bu nedenle kanımızca, en azından mesleğini tek başına icra eden avukatın kullanacağı tabelanın (100 cm X 150 cm) boyutuna çekilmesi gerekir.

Arabulucu, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 2. maddesi 1. fıkrası a bendi ve Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği'nin 4. maddesi 1. fıkrası a bendi uyarınca sadece gerçek kişi olabileceğinden avukatlık ortaklığı arabulucu olamayacaktır. Ancak Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği ile Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği düzenlemelerinin birbiriyle paralel olmaması, arabuluculuk ve

avukatlık sıfatının aynı gerçek kişide toplanması durumunda bazı sorunların ortaya çıkmasına neden olacaktır. Bu sorular tabelanın boyutu ve tabelanın asılabileceği yerler açısından söz konusu olacaktır. Bu durumda iki çözüm düşünülebilir. Bunlardan birincisi arabulucu avukatın arabuluculuk için ayrı, avukatlık için ayrı tabela kullanmasıdır. Ancak bu çözüm estetik açıdan kabul görmeyebilir. Diğer çözüm ise arabuluculuk unvanı ile avukatlık unvanının tek bir tabelada birleşmesidir. Peki bu durumda daha lehe olan Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği mi yoksa Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği mi esas alınmalıdır? Kanımızca bu durumda Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliği esas alınmalıdır. Avukatın kendisini ifade etmesini bir hak olarak görüp aslolanın serbestlik olduğu yönündeki hukukun genel prensibi nazara alınarak yorum yapılmalıdır.

İnternette mevcut olan hukuk sitelerinin kurucusu ve/veya yöneticisi olan hukukçular, hukuk sitelerinin Türkiye Barolar Birliği'nin ve birçok baronun sitesinden daha çok işlevsel olduğunu, bu sitelerin bir bilgi bankası haline geldiğini ileri sürmektedirler. Bu nedenle Reklam Yasağı Yönetmeliği, gönüllülük esasına göre işletilen bu siteler için bir engel teşkil etmemelidir. Bu sitelerin Adalet Bakanlığı çatısı altına alınması bile önerilmektedir⁷⁰⁷.

Günümüzde İnternet sitelerinde bir avukat hukuk sitesi açtığında, reklam yasağı nedeniyle kurucusu veya yöneticisi olarak ismini belirtmekten çekinmektedir. Hukuk sitelerinin kurucuları veya yöneticileri sitelerinin ciddiyetini ifade etmek açısından, sitenin kurucuları ve/veya yöneticilerinin avukat sıfatının ve isimlerinin belirtilmesinin gerekli olduğu gerekçesiyle Reklam Yasağı Yönetmeliği'ni eleştirmektedirler. Ancak hukukçu olmayan biri bir hukuk sitesi açtığında, hatta bu sitede bazı avukatları tavsiye ettiğinde bunun yaptırımını Reklam Yasağı Yönetmeliği'nde belirtilmemiştir⁷⁰⁸. Reklam Yasağı Yönetmeliği sadece avukatlara uygulanmaktadır. Bu nedenle bu husustaki kanun boşluğu giderilmelidir⁷⁰⁹.

⁷⁰⁷ Şehper Ferda Demirel, "Hukuk Siteleri, Hukuk Yazılımları", **Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı 2008**, Ankara Barosu Yayınları, Cilt: 3, Ankara, 2008, s. 368.

⁷⁰⁸ Ahi, s. 360.

⁷⁰⁹ Sinan Öztürk, "Hukuk Siteleri, Hukuk Yazılımları", **Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı 2008**, Ankara Barosu Yayınları, Cilt: 3, Ankara, 2008, s. 362.

II. TÜRK HUKUKUNDA OLMASI GEREKEN HUKUK AÇISINDAN AVUKATIN REKLAM YASAĞI

A. Reklam Yasağına İlişkin Genel Öneriler

Savunmanın temel unsuru olan avukatın reklam yasağı düzenlemesi hem avukatların gönüllü bir şekilde uymaya razı olacakları, yoruma ve tereddüde açık olmayan, daha az ayrıntı içeren ve günümüz gerekliliklerine uygun bir düzenleme olmalıdır⁷¹⁰.

Reklam yasağı düzenlenirken ülkenin sosyolojik yapısı incelenmeli, hukukî risk analizleri yapılmalı ve gerçekleşme denemeleri ve toplumun, toplum içinde de özellikle avukatların ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır. Avukatlık mesleğinde yapılacak değişiklikler sadece avukatlık mesleğinin değil, yargı faaliyetinin bütününde etki gösterecektir. Avukatlık hukuku alanında Kara Avrupası hukuk sistemlerinde değişiklikler göz önüne alınmalıdır⁷¹¹.

Anayasa'nın 135. maddesinde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının amacı “Belli bir mesleğe sahip olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak” olarak tanımlanmıştır. Bir kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan Türkiye Barolar Birliği'nin Anayasa'nın tanımladığı amaca uygun olarak müşterek ihtiyaçları karşılayan, meslekî faaliyetleri zorlaştırmayan, mesleğin genel menfaatlerine uygun olan, mesleği fikri ve ekonomik açıdan daha çok geliştiren, meslektaşlar arasında uygulama birliğini sağlayıp adam kayırmacılığı önleyen, meslekte disiplini sağlayan ve kuruluşa güveni sağlayan bir reklam yasağı yönetmeliğini oluşturması gerekmektedir⁷¹².

Ülkemizde ideal bir Reklam Yasağı Yönetmeliği oluşturulması isteniyorsa özellikle Kara Avrupa'sı sistemine tâbi Almanya, Fransa ve İsviçre gibi ülkelerdeki düzenlemelerin dikkate alınması gerekmektedir. Bunun yanında Türk avukatların

⁷¹⁰ Demir, Reklam Yasağı, s. 128.

⁷¹¹ Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 108.

⁷¹² Demir, Reklam Yasağı, s. 133.

ihtiyaçları, çalışma şartları, meslek kurallarından ne anladıkları tespit edilerek bunlar göz önünde bulundurulmalıdır. Türk avukatların reklam ve tanıtım denilince neyi anladıkları belirlenmelidir. Hangi fiilleri meslek kurallarına uygun bulup hangi fiilleri uygun bulmadıkları tespit edilmelidir. İnternet sitesine sahip olan avukatların ve bu avukatların açmış oldukları sitelerden reklam yasağını ihlal eden sitelerin yüzdesi hesaplanmalıdır. Bu konuda her baroda görevli avukatlar İnternet sitesi nedeniyle reklam yasağına aykırı davranmış avukatlar hakkında verilen disiplin kurulu kararlarına bakabilir. Site açmış olan avukatların genellikle sitelerinde hangi bilgilere yer verdikleri ve avukatların tabela tercihlerindeki eğilimler belirlenmelidir. Her baro kendisine kayıtlı olan avukatlardan kimlerin İnternet sitesi açtığını tespit ederek bu değerlendirmeyi yapabilir. “Avukatlık bürosu”, “hukuk bürosu”, “avukatlık ortaklığı” gibi ibarelerin avukatların tabelaları ve basılı kağıtlarındaki kullanım oranı ve bu ibarelerin gerçek durumla ne kadar bağdaştığı araştırılmalıdır. Bu hususta her baroda görevli avukatlar kendi barolarına kayıtlı avukatların tabelalarını ve basılı kağıtlarını inceleyerek bir istatistik çıkarabilir. Yönetmelik hazırlanırken avukatlara “avukatlık bürosu” ve “hukuk bürosu” ibarelerinden hangisinin yönetmelikte olmasını istedikleri sorusu sorulmalıdır. Ülkedeki avukatlardan kaçının şimdiye kadar bir televizyon programına katıldığı veya röportaj verdiği, kaç avukatın kendi sitesi dışında başka bir sitede yazmış olduğu makalesini yayınlattığı araştırılmalıdır. Bu hususta baroda görevli avukatlar kendilerine kayıtlı avukatlardan bilgi toplayabilir. Avukatların İnternet sitelerinde, basılı kağıtlarında ve tabelalarında yer vermek istedikleri ama reklam yasağı nedeniyle yer vermeye çekindikleri bilgiler tespit edilmelidir. Böylece hem ideal ve ihtiyaçları karşılayan bir yönetmelik hazırlanmış olacak hem de böyle bir yönetmeliğe avukatlar uyma konusunda daha istekli olacak ve yönetmeliğe uyulmaması durumunda uygulanan yaptırımlara gösterilen tepkiler azalacaktır⁷¹³.

Türkiye Barolar Birliğı Reklam Yasağı Yönetmeliğı’nin yer yönünden uygulanmasının kapsamı iyi belirlenmelidir. Reklam faaliyetlerinin sadece yurt içinde değıl, yurt dışında da yapılabileceğı göz önüne alınarak yurtdışında herhangi bir ülkede bir gazeteye ve İnternet sitesine reklam veren meslektaşların eylemlerini de reklam yasağı kapsamında sayacak ve yaptırıma tâbi tutacak bir reklam

⁷¹³ Demir, Reklam Yasağı, ss. 128-129.

düzenlemesi hazırlanmalıdır⁷¹⁴. Reklam verilen gazetenin veya İnternet sitesinin kaynağının ulusal veya uluslararası olması arasında bir fark olmamalıdır. Çünkü uygulamada Türk avukatların Türkiye’de yayımlanan ulusal gazetelerin yurtdışına gönderilen eklerine reklam vermeleri söz konusu olabilmektedir.

Reklam yasağı konusunda kurallar esnetilecekse çok dikkatli davranmak gerekir. Bu konuda Kara Avrupası hukuk sistemlerinde son derece dikkatli ve yavaş davranılmaktadır. Çünkü avukat serbest meslek icra eden, yargının bir unsuru olan kişidir. Hukukumuzda avukatlığı ticarî bir anlayış olarak gören Amerikan hukuk sisteminden farklı bir sistem vardır⁷¹⁵.

Avukatlık Meslek Kuralları değişen şartlara uygun hale getirilmeli, mesleğin ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmelidir. Aksi takdirde, avukatlar ya Meslek Kuralları’na uyararak mesleğini icra etmekte zorlanacaklar ya da isteyerek veya istemeden Meslek Kuralları’nı ihlal edeceklerdir. Her iki halde de mesleğin gelişimi olumsuz etkilenecek, güven mesleği olan avukatlık zarar görecektir.

Meslek kurallarının geçmişinin eskiye dayandığı ve günümüz gerçeklerini yansıtmadığı, çoğu maddesinin anlamını yitirdiği ileri sürülmektedir⁷¹⁶. Meslek kurallarının içerisinde yer alan reklam yasağına ilişkin düzenlemelerin çıkarılıp bu konudaki dağınıklığın giderilmesi önerilmektedir. Aynı şekilde Meslek kurallarının içinde olması gereken ama Reklam Yasağı Yönetmeliği’nde yer alan meslek kuralları niteliğinde olan düzenlemeler meslek kurallarına taşınmalıdır. Böyle bir düzenlemeye örnek olarak Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin amacını belirten Yönetmeliğin 1. maddesindeki “... avukatlık sıfatının gerektirdiği, saygı ve güvene yakışır şekilde hareket etmelerini, yargılama faaliyetindeki yerlerini ve işlevlerini

⁷¹⁴ Demir, Reklam Yasağı, s. 129.

⁷¹⁵ Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, ss. 107-108.

⁷¹⁶ Demir, Reklam Yasağı, s. 129. Bu görüşe Atila Sav katılmamaktadır. 1971 yılı Ocak ayında Adana’da toplanan 4. Genel Kurul’da “Meslek Kuralları” kabul edilmiştir. Bu Kurallar dönemine göre oldukça yenilikçi ve ileridir. Bu kurallar hazırlanırken üç batılı kaynaktan yararlanılmıştır. O tarihlerde meslek kuralları olarak Uluslararası Barolar Birliği’nce düzenlenen Oslo kuralları ile İsviçre’nin Bern ve Vaud Kantonları’nın meslek kurallarından yararlanılmıştır. Zaten o yıllarda çok sayıda meslek kuralı bulunmamaktaydı. Daha sonra uygulamanın yaygınlaşmasıyla birçok uluslararası nitelikteki meslek kuralları metinleri (1990 tarihli Havana Kuralları, Avrupa Barolar Konseyi’nce alınan 1988, 1998 ve 2002 tarihli kararlar, Avrupa Konseyi Barolar Komitesi’nce alınan 2000 tarihli Tavsiye kararı gibi) yayınlanmıştır. Bu metinlerle Türk Avukatlık Meslek Kuralları karşılaştırıldığında, geçen kırk yılı aşkın süre içinde çağın gerisine düşme durumu söz konusu olmamıştır. Sav, Meslek Kuralları, s. 188; Sav, Savunma Mesleği, ss. 138-139. Hüseyin Erkenci de Türkiye’deki avukatlık meslek kurallarının Avrupa’daki meslek kurallarından daha da ileri noktada olduğunu söylenebileceğini belirtmiştir. Hüseyin Erkenci, Avukatlık Meslek Etiği, **Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı 2008**, Cilt: 3, Ankara, 2008, s. 253.

olumsuzlaştıracak ve yargının görünümünü bozacak davranışlardan kaçınılmasını sağlamaktır.” ibaresi gösterilmektedir⁷¹⁷.

İstanbul Barosu Disiplin Kurulu’nun 1995-2005 yılları arasında vermiş olduğu kararlar incelendiğinde Türkiye Barolar Birliği tarafından belirlenen Meslek Kuralları’nı avukatların algılamadığı ve/veya benimsemedikleri görülmektedir. İstanbul Barosu Yönetim Kurulu’na belirtilen yıllar arasında 8922 kez şikayet için başvurulmuştur. Bu rakam ortalama olarak o yıllar itibariyle İstanbul Barosu’na kayıtlı her iki avukattan biri için şikayet başvurusunda bulunulduğunu göstermektedir. Her ne kadar 5235 başvuru hakkında kovuşturma açılmasına yer olmamasına karar verilmişse de 2551 başvuru hakkında disiplin kovuşturması açılmasına karar verilmiştir. Bu azımsanmayacak bir rakamdır ve Meslek Kuralları’nın avukatlar arasında ne ölçüde benimsendiğini gösterir. Bu nedenle kuralların ne oranda ihlal edildiği, mevcut Avukatlık Kanunu sisteminin kural ihlallerinin yaptırımında ne derecede etkili olduğu, hangi kuralların ihlalinde yoğunlaşma olduğu, bu konudaki problemin kaynağının ne olduğu, yargılamada meslek kuralı ihlallerinin nasıl bir sonuç yarattığının tespit edilmesi ve buna göre önlem alınması gerekir⁷¹⁸. Hukukun uygulanmasında görev alan, adaletin gerçekleşmesine yardımcı olan avukatların kendilerinin tâbi olduğu hukuk kurallarına uymamasının büyük çelişki olduğunu da belirtmek gerekir. İl barolarının disiplin kurulu kararları ve Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararlarının sayısının çokluğu bilinen bir gerçektir. Bu nedenle avukatların tâbi oldukları meslek kurallarına neden uymadıkları sorgulanmalıdır.

Avukatlar ve barolar toplumun gelişmesini önleyen yasaklarla mücadele ettiği gibi kendilerinin gelişmesini engelleyen mevcut reklam yasağının değiştirilmesinin değiştirilmesi için de çaba göstermelidir⁷¹⁹.

Almanya, Avusturya gibi ülkelerde avukatlık meslek örgütleri metro, açık alan ve otobüs gibi kamuoyuna çabuk ve rahatça ulaşılabilir yerlerde avukatlık hizmetlerinin faydalarını tanıtmaktadır⁷²⁰. İsviçre’de Avukatlar Birliği, avukattan hukukî yardım alınması konusunda halkta oluşabilecek tereddütleri gidermek

⁷¹⁷ Demir, Reklam Yasağı, s. 129.

⁷¹⁸ Yaltı, ss. 125-127.

⁷¹⁹ Duman, s. 361.

⁷²⁰ Doğan ve Doğan, s. 311.

amacıyla “Avukatlardan Korkmayın” başlıklı büyük reklamlar yapmaktadır⁷²¹. Ülkemizdeki meslek örgütleri de bu tip reklamları örnek almalıdır. Ülkemizde adli yardım ya da Ceza Muhakemesi Kanunu çerçevesinde yapılan avukatlık hizmetlerinden vatandaşların yararlanabileceğine dair afişleri adliyelerde görmek mümkündür. Başta Türkiye Barolar Birliği olmak üzere barolar kamuoyuna avukatlık hizmetlerini tanıtmak amacıyla reklam çalışmalarında bulunmalıdır⁷²².

Dünyanın neresinde olursa olsun ve hangi ortamda yapılırsa yapılsın avukatın reklam faaliyetlerinin cezalandırılacağına dair net bir irade sergilenmeli ve avukatlar nazarında böyle bir izlenim uyandırılmalıdır. Avukatlara uygulanan disiplin işlemlerinde birlik sağlanmalı, bu konuda baroların uygulamalarında olabilecek farklılıklarının ve adam kayırmacılığın önüne geçilmelidir⁷²³.

Uygulamada birçok avukatı rahatsız eden, avukatlar arasında adam kayırmacılık olduğu düşüncesini uyandıran sponsorluk, bağış ve benzeri uygulamaların duyurulmasının önüne geçecek bir hukukî düzenleme yapılmalıdır⁷²⁴.

Almanya’da olduğu gibi 900’lü hatların kurulması avukatlar tarafından önerilmektedir. Böylece avukatın sermayesi olan bilgisi ve vakti değerini kaybetmemiş olur. Avukat kendisini arayan kişiye rafine bilgi vererek, bunun karşılığında ücret almış olur. Bunun için Almanya’da olduğu gibi belirli standartlar konulmalıdır⁷²⁵. Örneğin, avukatın vermiş olduğu bilgi karşılığında alacağı ücretin hesaplanmasında Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi’nde belirlenen danışmanlık ücreti esas alınabilir.

Büyük şehirlerde avukatların kimlikleri konusunda bazı sorunlar yaşanması nedeniyle avukatların, bürolarına avukatlık ruhsatlarını asmaları zorunluluğunun getirilmesi önerilmiştir⁷²⁶.

⁷²¹ Memiş, Reklam Yasağı, s. 719.

⁷²² Doğan ve Doğan, s. 311.

⁷²³ Demir, Reklam Yasağı, s. 132.

⁷²⁴ Demir, Reklam Yasağı, s. 131.

⁷²⁵ Ahi, s. 363.

⁷²⁶ A. G. Çelik, Panel, s. 111.

B. Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'na İlişkin Öneriler

Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinde düzenlenen reklam yasağı kaldırılmamalıdır. Ancak bu düzenleme yeniden gözden geçirilip, açıklığa kavuşturulmalıdır. Avukatlık Meslek Kuralları'nın 8. maddesindeki kuralın da açıklığa kavuşturulmasında fayda vardır. Kural, özünde avukatlık mesleğine uygundur ve gereklidir. Ancak istisnasız “her davranış”ı reklam yasağı kapsamında görmek, bugün için geçerliliğini yitirmiştir. Çünkü, bir avukat bürosunu açıp levhasını astıktan sonra, bir kişi tarafından isminin duyulması üzerine iş almamaktadır. Bu düzenlemeler yapılırken, avukatlığın meslek onuru gözetilmeli ve avukatlığın ticarî niteliğe bürünmesi önlenmelidir⁷²⁷.

Avukatların gazeteye ilan vermelerini Meslek Kuralları'nın 7/a maddesinde belirtildiği gibi sadece adres değişikliği halleriyle sınırlamamak gerekir. İsviçre hukukunda olduğu gibi, uzunca bir sürenin ardından büronun tekrar açılması halinde, büronun başka bir yere nakli veya büronun ilk kez açılması hallerinde de gazete ile ilan yapılabilmelidir. Avukatın adı, soyadı, adresi, varsa akademik unvanı bu ilanda yer alabilmelidir. İlan, verilme amacını taşıyan bir bilgiyi içermelidir. Bu şartları taşıyan ilanların verilmesi haklı bir nedene dayanıyorsa, reklam yasağını ihlal eden bir davranış olarak değerlendirilmemelidir. İlan bilgilendirme amacı dışına taşmış, iş sağlama ve ün kazanma amacı taşımış ise bu durumda reklam yasağının ihlal edildiğinin kabul edilmesi gerekir⁷²⁸.

Meslek Kuralları'nın 8. maddesinin 1. fıkrasına şu hükmün eklenmesi önerilmiştir: “Avukatın vekalet ücretini, ölen bir meslektaşının mirasçıları dışında, avukat olmayan bir kişi ile paylaşması yasaktır.” Bu öneriyle hatır için, tanıdık, bildik vasıtasıyla iş elde etmekten daha farklı bir şekilde avukata iş temin edebilecek kişilerle avukatların vekalet ücretlerini paylaşması önlenmek istenmektedir. 8. maddeye, avukatların birbirine komisyonculuk yapmasını önlemek için 2. fıkra olarak şöyle bir hüküm eklenmesi önerilmiştir: “Avukat bir meslektaşını veya bir üçüncü kişi vasıtasıyla temasa geçtiği bir müvekkilini, tavsiyeleriyle yönlendirmesi

⁷²⁷ Özekes, s. 101.

⁷²⁸ Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği, s. 455; Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 106; Akcan ve Ercan, s. 113.

karşılığı olarak bir ücret, komisyon ya da benzeri bir maddi karşılık talep ve kabul edemez⁷²⁹.”

Türkiye’de geçmişte toplumu ilgilendiren çete davalarında, bu davaların bazı avukatlarının adeta müvekkiliyle özdeşleştiği ve müvekkilinin ağzından basına açıklamalarda bulunduğu görülmüştür. Bu avukatlar hakkında herhangi bir disiplin işlemi de yapılmamıştır. Geçmişte yaşanan bu tecrübelerden yola çıkılarak Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 40. maddesindeki “zorunlu” ifadesinin kaldırılarak avukatların basına açıklamada bulunmalarının önlenmesi ve bu konuda baroların daha duyarlı olması önerilmiştir⁷³⁰. Kanımızca bu öneri oldukça katıdır. Avukata zorunlu hallerde basına açıklama yapma hakkı tanınmaya devam edilmelidir. Meslek kuralına uyup uymamak avukatın tercihidir. Uymaması durumunda disiplin müeyyidesine tâbi tutulmalıdır.

Türkiye, Avrupa Birliği’ne tam üye olma çabası içindedir. Bu nedenle hukukî açıdan da Avrupa Birliği’ne entegre olma çalışmaları sürmektedir. Bu nedenle Türkiye Barolar Birliği bu çalışmalar çerçevesinde işlevsel ve anlaşılır hale getirilmelidir. Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın önündeki en büyük model Avrupa Birliği Avukatlık Meslek Kuralları’dır⁷³¹.

C. Avukatın Kendini Tanıtmasına İlişkin Öneriler

Avukatın kendini tanıtmadan iş yapabilmesi mümkün değildir. Avukatın cüppeli gezmesi de mümkün değildir. Avukatların, basılı evraklarına “eski milletvekili”, “eski hakim”, “eski başbakan danışmanı” yazmaları gibi diğer avukatlarla aralarında haksız rekabet yaratacak davranışlarına elbette engel olmalıdır. Bu açıdan reklam yasağı gereklidir, ama katı olmamalıdır. Avukatların kendilerini belli standartlarda tanıtmalarına imkan tanınmalıdır. Reklam yasağı yumuşatılmalı, standartları belirlenmeli, herkes için ulaşılabilir ve her avukatın fırsat eşitliğinden yararlanabileceği şekilde düzenlenmelidir⁷³².

⁷²⁹ Teoman Ergül, Savunma Hakkı Avukatlık Mesleği ve Kuralları Paneli, **Manisa Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 2001, s. 105.

⁷³⁰ A. G. Çelik, Panel, ss. 111-112.

⁷³¹ Karaman, s. 99.

⁷³² Ahi, s. 363.

Avukatların İnternet sitelerinde yazabilecekleri hususları tespit etmeden önce “reklam” ve “tanıtım” kavramlarının farkları belirlenmelidir. Avukata ihtiyaç duyan kişilerin, doğru avukat seçimi için yararlanabilecekleri “tanıtıcı” bilgileri barındıran bir avukatlık sitesi açan bir avukatın eyleminin reklam yasağını ihlal ettiği yönünde amacını aşan bir yorum yapılmamalıdır. Avukatların özellikle aldıkları eğitimler ve sahip oldukları sertifikalarla örtüşen çalışma alanlarını belirtmelerine izin verilmeli ama uygulamada olduğu gibi avukatların İnternet sitelerinde hukukun bütün alanlarını listelemelerine izin verilmemelidir. Bu kuralın uygulamasında aşırı ve ayrıntılı düzenleme yapmak yerine “iyi niyet kuralları” esas alınmalıdır. Avukatlar bürolarının fiziki şartlarını, çalışan sayılarını ve bunların niteliklerini duyurabilmelidir⁷³³. Reklam yasağı uygulanırken neyin reklam olduğunun iyi tespit edilmesi gerekir. Avukatın meslekî ve bilimsel özelliklerini duyurması reklam değil, kamuyu aydınlatma, ilgililere bilgi verme, kamu hizmetinin daha iyi ifa edilebilmesi için ilgilileri seçim yapmaya sevk eden bir araç olarak görülmelidir⁷³⁴.

Avukatların tanıtım yapmasının mümkün kılınmasını ama reklamın yasaklanmasını savunan bir görüşe göre, kendisine bu kadar görev ve sorumluluk atfedilen avukatlık mesleğine reklam olumlu bir değer katmayacaktır. Avukatlık sadece ticarî bir faaliyet, para kazanmaya yönelik bir iş olarak görülürse, ticarî faaliyetin kaçınılmaz bir sonucu olan reklamın tamamen serbest bırakılması gerekir. Hiçbir avukat mesleğin bu konuma getirilmesini kabul etmeyecektir. İşte bu nedenle tanıtıma ağırlık verilmesi gerekir. Bu görüşü savunanlara göre tanıtımın da bir sınırı olacaktır. Avukatın verdiği bilginin mutlaka doğru olması gerekir. Avukat bilgi verirken abartılı, yanıltıcı bilgi vermekten kaçınmalıdır. Bilgi verme amacını güdecek, bilgi verme hakkı kapsamında nitelendirilebilecek ölçülü tanıtımlarda bulunmalıdır. Bu tanıtımlar reklam olarak görülmemelidir. Meslekle bağdaşmayan, mesleğe zarar verecek bilgilerden kaçınmalıdır. Avukatın tanıtım faaliyeti, meslekî faaliyetler hakkında bilgi vermeyi aşp, iş elde etmeye yönelirse reklam olarak görülmelidir⁷³⁵. Bu görüşe göre, avukatlık mesleği reklam yoluyla pazarlanacak bir meslek değildir. Ancak avukatlık mesleği de mevcut kurallar nedeniyle kamuoyunun yanlış bilgiye sahip olacağı kadar da dışa kapalı bir meslek olmamalıdır. Bu nedenle

⁷³³ Demir, Reklam Yasağı, s. 129, 132.

⁷³⁴ Kayar ve Dursun, s. 7.

⁷³⁵ Karapehlivan, s. 47-48; Akcan ve Ercan, s. 119; Özdemir ve diğerleri, s. 185.

kurallar reklama değil, tanıtıma imkan verebilecek şekilde düzenlenebilir. Amerikan sistemi bu görüŖe göre, Türkiye’deki avukatlık mesleğinin sonunu getirecektir. Çünkü sınır tanımayan reklam anlayışının, avukatlık mesleğinin saygınlığını ve onurunu korumada büyük sorunlar yaratması kaçınılmaz olacaktır⁷³⁶.

Sadece iş elde etmek için değil, işleri geliŖtirmek için de yapılan tanıtım faaliyetleri mümkün kılınmalıdır. Hukuka uygun olacak ve ahlaka aykırı olmayacak şekilde düşünce, görüş ve duyguları kamuoyuna duyurmak, tanıtım faaliyetinde bulunmak yasak olmamalıdır. Aksi halde günümüzdeki uygulamadaki gibi avukatların yılbaşı, bayram gibi özel günlerde basın kanalıyla kutlama mesajı göndermesi reklam olarak kabul görür. Avukatın tanıtımı yapamaması durumunda iş alabilmesi ve işlerini geliŖtirmesi mümkün değildir. Avukatın tanıtımına yönelik sert ve katı uygulama ve anlayışlar yüzünden avukatlar kendilerini tanıtmak için başka türlü girişimlerde bulunmaktadır⁷³⁷.

Bazı hukukçular meslek ahlak ve gerekleriyle bağdaşması, gerçeklere aykırı olmaması, yasayla ve ahlakla çelişmemesi kaydıyla bütün tanıtım faaliyetlerinin serbest olması gerektiği savunulmuştur. Onlara göre tabela, kartvizit, telefon rehberine verilen bilgiler ve başlıklı kağıtlarla uğraşılması ve şartlar sağlanıyorsa bu konularda tam bir serbesti olması gerekir. Reklam yasağının mesleğin onur ve saygınlığını korumaya bir katkısı yoktur. Reklam yasağı anlamsız, gereksiz ve katı bir yasak çemberidir. Reklam yasağı muhakkak kaldırılacaktır. Onun için bunu öngörerek gerekli girişimlerde bulunulmalıdır⁷³⁸.

Doktrinde *Akcan ve Ercan*, reklamı avukatın meslekî faaliyetleri hakkında bilgilendirme yaptığı reklam ve iş elde etmeye yönelik olarak yaptığı faaliyetler olarak ikiye ayırmıştır. Avukatın reklam faaliyeti konusunu düzenleyen Yönetmelikte, avukatın kendi meslekî faaliyetleri hakkında bilgi vermesi ile iş elde etmeye yönelik faaliyetleri arasında fark olduğunu, Yönetmeliğin kendi meslekî faaliyetleri hakkında bilgi vermesinin caiz olduğunu belirtmiştir.

⁷³⁶ Karapehlivan, s. 50.

⁷³⁷ Duman, s. 361.

⁷³⁸ Duman, s. 361.

Ç. Avukatın Tabelasına İlişkin Öneriler

Büronun taşıdığı özellikler başlığı altında, uygulamada avukatların tabelalarında “hukuk bürosu” ibaresini Reklam Yasağı Yönetmeliği’ne aykırı bir şekilde çok yaygın şekilde kullandıkları ve bu durumun olağan hale geldiği belirtilmişti. Bu nedenle Yönetmelik hükmünün belirlediği “avukatlık bürosu” ifadesinin avukatlar arasında yerleşmemesi nedeniyle “avukatlık bürosu” ibaresi gibi “hukuk bürosu” ibaresinin kullanılmasına da izin verilmesi gerekmektedir. Böylece büro isimlendirilmesinde kendisine pek itibar edilmeyen yönetmeliğin saygınlığı artırılmış olacaktır⁷³⁹.

Günümüzde büyük şehirlerde kural olarak neredeyse hiçbir kişi bir avukatın tabelasını görerek o avukatın bürosuna gitmemektedir. Tabelanın, adresi bilinen bir avukatın o binadaki yerini anlamayı sağlamaktan fazla bir işlevi yoktur. Ancak istisnai olarak küçük yerlerde ve turizm bölgelerinde tabelaların önemi vardır. Bu tür yerlerde mesleklerini icra eden avukatlar, bunun öneminin farkında oldukları için piyasadaki rekabet nedeniyle reklam yasağını ihlal etmektedir. Reklam yasağı düzenlemesine uyumu sağlayacak ve bu tür yerlerde mesleklerini icra eden avukatların ihtiyaçlarını giderecek bir düzenleme yapılması gerekir. Bu düzenlemenin avukatların tabelalarında İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinde “avukat”, ya da “avukatlık bürosu”na karşılık gelen ifadeleri yazabilmesine izin vermesi gerekir. Böyle bir düzenleme özellikle tatil bölgelerindeki yabancıların hukukî konularda danışma ve/veya hukukî sorunlarının çözülmesi konusunda ortaya çıkan avukat ihtiyaçlarının karşılanması açısından faydalı olacaktır. Bu düzenleme, tabelanın görülebilme kolaylığı açısından gerekli ise tabelanın tabanının ışıkla aydınlatılmasına izin vermeli, tabelanın tasarımında renklerine kadar varan ayrıntılı bir düzenlemenin yerini daha özgürlükçü bir düzenleme almalıdır⁷⁴⁰. Kanımızca turizm bölgelerinde avukatların tabelalarında yabancı dilde ifade kullanmalarına izin verilebilir. Ancak turizm bölgesi olsa da avukatlık mesleğinin saygınlığı açısından tabelanın ışıkla aydınlatılmasına izin verilmemeli, tabelada en çok iki renk kullanılabileceğine ilişkin düzenleme korunmalıdır.

⁷³⁹ Demir, Reklam Yasağı, s. 130.

⁷⁴⁰ Demir, Reklam Yasağı, s. 130.

Bir avukatın tek başına çalışması halinde adı ve soyadı nedeniyle veya aynı büroda birlikte çalışma halinde, avukatlardan birinin veya birkaçının adı ve soyadı nedeniyle yahut sadece bir avukatın soyadı nedeniyle büronun tabelasında kullanılacak ibarelerden dolayı reklam açısından bazı sıkıntılar doğabilir. Örneğin bir avukatın adı “İnan Güven” ise veya bir avukatlık ortaklığında yer alan bir avukatın sadece soyadı kullanılarak tabelada “Başarı Avukatlık Bürosu”na yer verilmek istenebilir. Tek başına çalışan bir avukatın ismi nedeniyle veya aynı büroda birlikte çalışma halinde, avukatlardan birinin veya birkaçının adı ve soyadı nedeniyle yahut sadece bir avukatın soyadı nedeniyle büronun tabelasında kullanılacak ibarelerden dolayı bazı sıkıntılar doğabilir. Böyle durumlarda avukatların tabelalarında bu ibarelere yer verilmesinin önlenmesi gerektiği savunulmuştur⁷⁴¹. Kanımızca bu hususta bir ayırma gidilmelidir. Eğer bir avukat tek başına çalışıyorsa bu durumda isminin tabelada yer alması her ne kadar reklam açısından sıkıntı doğuruyor olsa da yapılabilecek bir şey yoktur. Avukattan ismini değiştirmesi beklenemeyeceğine göre, avukata Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 5. maddesi uyarınca tanınan bu hakkın kullanılmasına engel olunmamalıdır. Ancak birden fazla avukatın birlikte çalışması durumunda reklam yapma amacıyla başka avukatların adı ve soyadı yahut sadece soyadı kullanılabilecekken bir avukatın adı ve soyadı veya sadece soyadının tabelada yer alması reklam yapmaya müsaitse bu durumda bu avukatın ismine tabelada yer verilmesine izin verilmemelidir.

D. Avukatın Basılı Kağıtlarına İlişkin Öneriler

Reklam Yasağı Yönetmeliği’nde reklamın tanımının yapılması ile Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 6. maddesinin 1. fıkrasındaki “Başlıklı kağıtlar, kartvizitler ve diğer basılı evrak, reklam niteliği taşıyacak aşırılıkta olamaz” düzenlemesindeki “aşırılığı” belirlemek ve bu konuda bir standart geliştirme konusundaki sıkıntı aşılmış olacaktır. Avukatların kullanmış oldukları başlıklı kağıtlarında, kartvizitlerinde ve diğer basılı evrakında kendilerine özgü tasarımlarının bulunabilmesine izin verilmelidir. Avukatlar basılı evrakında, yasa dışı unsur

⁷⁴¹ A. G. Çelik, Panel, s. 111.

içermeyen amblem ve şekil kullanabilmelidir, kendine özgü tarzlar geliştirebilmelidir⁷⁴².

Avukatın bildiği yabancı dilleri kullanabilmesi ve bunları belirtebilmesi müvekkilinin haklarının korunması için önemlidir. Avukatın bildiği yabancı dilleri kartvizit, İnternetteki web sayfası gibi yerlerde kullanabilip kullanamayacağı bu açıdan üzerinde durulması gereken bir konudur⁷⁴³. Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 9. maddesi 3. fıkrasının (a) bendinde avukat yabancı dil bilgisine açacakları İnternet sitesinde yer verebilirken, 6. maddede basılı evraklarında yer verebileceği bilgiler arasında yabancı dil bilgisi yoktur. Bu nedenle avukatın basılı evraklarında yabancı dil bilgisine yer vermelerine imkan tanınmalıdır.

E. Avukatın Medya İle İlişkilerine Dair Öneriler

Avukatların medya ile olan ilişkilerinde sergilediği davranışlar reklam yasağı konusunda ihlallerin en fazla olduğu alanlardan biridir. Uygulamada görüldüğü üzere, basın tarafından takip edilen davalarda görev alan avukatlar, medyada yer almaktan hiç çekinmemektedir. Aksine böyle bir davada avukatlık yapmayı bir fırsat olarak bilmektedir. Barolar ise uygulamada ancak şikayet halinde yapılan ihlalleri değerlendirebilmektedir. Üyelerini takip etmeleri fiilen mümkün olmamaktadır. Baroların, Türkiye Barolar Birliği'nin yapmış olduğu gibi medya takip ajanslarıyla anlaşmaları, bölgelerindeki yayınları, medyaya verilen demeçleri değerlendirebilmeleri, denetim ve uygulamadaki birliği sağlamak için faydalı olacaktır⁷⁴⁴.

Avukatların meslekî gelişimlerinin sağlanması ve vatandaşların avukata gitmeye özendirilmesi için medya imkanları kullanılmalıdır. Avukatların kişisel tanıtımlarını amaçlayan programlardan ziyade kamu yararı ve meslekî çıkar gözeten yayın ve programlara katılmaları, düzenlemeleri ve yönetmeleri özendirilmelidir⁷⁴⁵.

Avukatların içeriği, kitlelere ücretsiz danışmanlık yapmak olan, soru-cevap şeklinde geçen televizyon programlarına katılmaları gibi avukatlık mesleğine sekte

⁷⁴² Demir, Reklam Yasağı, s. 130.

⁷⁴³ Akcan ve Ercan, ss. 98-99.

⁷⁴⁴ Demir, Reklam Yasağı, ss. 130-131.

⁷⁴⁵ Demir, Reklam Yasağı, s. 131.

vuran eylemler yasaklanmalıdır. Bu öneri kanımızca avukatlığın kamu hizmeti niteliğinde olması ile çelişemez. Avukatlığın kamu hizmeti niteliğinde olması, avukatın ücretsiz hizmet vereceği anlamına gelmez. Avukat ücret karşılığında bir vekalet sözleşmesi yapması durumunda veya mecburi müdafilik gibi (CMK m. 150) kanunda belirtilen haller gerçekleştiği andan itibaren kamu hizmetini icra eder. Avukatların planlı şekilde sunulan televizyon programlarına katılımlarından önce baroya bildirimde bulunma yükümlülüğü getirilmelidir.

F. Avukatın Uzmanlaşmasına veya Faaliyet Alanını Belirtmesine İlişkin Öneriler

Avukatın reklam yapması ile ilgili mevzuatta avukatın faaliyet alanını belirtmesinin mümkün olmaması nedeniyle geçmişte, baroların “Avukatlar Levhası” hazırlarken, avukatların genelde girmiş oldukları davaların göz önünde bulundurularak, levhanın sonuna faaliyet alanına göre bir avukatlar listesinin konulması önerilmiştir. Bunun için de avukatlara bir duyuru yapılacaktır ve avukatların yazılı başvurusu alınacaktır. Baro içinde oluşturulacak bir komisyonun başvuran avukatın beyanlarının doğruluğunu tespit etmesi durumunda, bu husus baro levhasının sonundaki listeye eklenecektir. Ancak levhaya kaydolan avukat bu hususu basılı evraklarında kullanamayacak veya başka yollarla duyuramayacaktır. Barolar kendilerine gelen problemlerini hangi avukatın daha iyi çözebileceğini soran vatandaşa, belirli bir avukat tavsiye etmeyecek, “Avukatlar Levhası”nı sunacak ve vatandaşın seçim yapması gerektiğini söyleyecektir⁷⁴⁶.

Hukuk bürolarının web sayfalarında vermiş olduğu bilgilerden kaynaklanan problemlerden birisi de uzmanlaşma ibareleri ile ilgilidir. Türkiye’de mevcut hukuk düzeninde uzman avukatlık kurumu yer almamaktadır. Ancak avukatlar uygulamada belirli hukuk branşlarında ağırlıklı olarak faaliyet göstermektedir. Uzman avukatlık kurumunun yer almaması durumunda, faaliyet gösterilen hukuk dallarının

⁷⁴⁶ Gökalp, s. 113. Hüseyin Erseven, bu görüşü eleştirmiştir. Avukatlığa yeni başlayan bir kişiyle, uzun süreden beri avukatlık yapan bir kişinin almış olduğu davaları levhaya yazmanın meslekte yeni avukatlar için büyük bir haksızlık oluşturduğunu savunmuştur. İnsanların hangi avukatın hangi davada iyi olduklarını bilebildiklerini ve bunu araştırırken zaman kaybetmediklerini belirtmiştir. Hüseyin Erseven, Savunma Hakkı Avukatlık Mesleği ve Kuralları Paneli, **Manisa Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 2001, s. 114.

belirtilmesi gerektiği savunulmuştur. Bu dalların belirtilmesi hem avukatın bilgisinin yoğun olduğu alanda çalışmasına imkan sağlayacak hem de müvekkilin kendisini savunacak en uygun avukatı seçmesi için gerekli olacaktır. Hukuk alanında da hizmet alanların, alanında uzman kişilerden yararlanma hakkı vardır⁷⁴⁷. Bazen bazı kişiler veya kuruluşlar belirli hukuk alanlarında çalışan avukatların kimler olduğunu öğrenmeye çalışmakta hatta Türkiye Barolar Birliği veya yerel barolara bu hususlarla ilgili sorular yöneltmektedir. Büyük şehirlerde her türlü uyuşmazlıkla ilgilenen avukatın yerini “belli alanlarda çalışan avukat” almıştır. Faaliyet alanlarının baro rehberinde belirtilmesiyle, o alanda uzmanlık iddiasında bulunduğu şeklinde bir algının oluşacağı endişesi mevcuttur. Böyle bir tehlike söz konusudur. Ancak Türkiye Barolar Birliği’nin yapacağı belli sınırlar içeren net düzenlemeler çerçevesinde avukatların faaliyet alanını belirtmesi ve avukatların bu sınırlar içinde kalmasıyla bu endişelerin giderileceği savunulmaktadır. Avukatın yapacağı açıklamanın dikkat ve müşteri çekme çabasına dönüşmemesi için yapılacak düzenlemede sınırlama getirilmelidir. Bir kimsenin belli bir alanı faaliyet alanı olarak bildirmesi, o kişinin o konuda uzmanlık iddiası olduğunu mutlaka içermez. Böyle bir bildirim, avukatın başka konularla meşgul olmadığı, belirtilen konular dışında kendisine başvurulmaması yönünde bir uyarı anlamına da gelecektir. Avukat faaliyet alanını bildirmekle yetinmeyip, ayrıca o alanda uzman olduğunu da belirtirse reklam yapması söz konusu olacaktır⁷⁴⁸. Bu konuda izlenecek en uygun yolun, Türkiye Barolar Birliği’nin belirleyeceği çerçevede, bizzat Türkiye Barolar Birliği’nin ve baroların çıkaracakları rehberlerde kendi mensuplarının başlıca faaliyet alanlarına ilişkin bilgi vermelerini sağlamak olduğu belirtilmiştir. Genelde potansiyel müvekkiller baro rehberine bakarak vekâletini vereceği avukatı seçmemekte, tanıdıkları kişilerden veya avukatlardan bilgi alarak seçim yapmaktadırlar. Ancak bazen müvekkiller bu yola başvurarak da seçim yapabilmektedir. Ayrıca meslektaş avukatların birbirlerinin faaliyet alanını bilmemeleri de söz konusu olabilmektedir⁷⁴⁹.

Çağımızda meydana gelen ekonomik ve teknolojik gelişmeler her alanda uzmanlaşmayı gerektirmektedir. Hukukî uyuşmazlıklar gün geçtikçe karmaşık hale

⁷⁴⁷Tarhan, ss. 687-688; Ersoy, ss. 212-213; Deliduman, Reklam Yasağı, s. 177; Deliduman, İnternette Reklam, s. 128.

⁷⁴⁸ Ersoy, ss. 212-213; Tarhan, ss. 687-688.

⁷⁴⁹ Ersoy, s. 213.

gelmektedir. Bir avukatın tüm hukuk dallarında uzman olması artık imkansızdır. Bu avukatların belirli alanlarda uzmanlaşmasını zorunlu kılmaktadır. Uzman avukatlık davaların usûl ekonomisine uygun bir şekilde kısa sürede sonuçlandırılması için de gereklidir. Uygulamada avukatlar belirli alanlarda uzmanlaşmıştır. Fiili olan bu durumun hukukî düzenleme altına alınması yerinde olacaktır. Avukatlara meslekte uzmanlaşma ve bu uzmanlık durumuna tabelalarda ve basılı kağıtlarda yer verebilme imkanı tanınmalıdır⁷⁵⁰. Avukatın hangi alanda faaliyette bulunduğu tabelasında ve basılı kağıtta yer vermesi basın özgürlüğü ve vatandaşın bilgi edinme hakkı açısından gereklidir. Bu durum uzmanlaşmayı da teşvik edecektir. Yargının ortağı olan avukatın uzmanlaşması hem yargının kalitesini ve hızını arttıracak hem de yargının diğer unsurlarını da uzmanlaşmaya zorlayacaktır. Avukatın uzmanlığı konusunda hukukî düzenleme getirilene kadar, avukatların ilgilendikleri hukuk dallarına veya ilgilenmek istedikleri hukuk dallarına tabelalarında ve basılı kağıtlarında yer vermelerine imkan tanınmalıdır. Avukatın yabancı dil bilgisine de tabelasında ve basılı kağıtlarında yer verebilmesi gerekir. Hatta avukatın üye olduğu meslek birlikleri, hukukî çalışmaları nedeniyle aldıkları ödüller hakkında da bilgilendirme yapmasına imkan tanımak gerekir⁷⁵¹. Ancak avukata uzman sıfatı verilmesi hususunda sıkı bir denetim olmalıdır. Bu hususta doktrinde Alman hukukundaki uygulamanın esas alınabileceği savunmuştur. Buna göre, uzmanlık belgesini verme konusunda avukatın bağlı bulunduğu baro yetkili kılınabilir. Bu baroları da Türkiye Barolar Birliği denetleyebilir⁷⁵².

Avukatların uzmanlaşmasına gerek vardır ve uzmanlaşma teşvik edilmelidir. Ancak bu şekilde konuların derinliğine inilebilir. Artık tek bir yargılama alanında dahi tam bilgi sahibi olabilmek mümkün değildir. Uzmanlaşma yolunun açılması ve iş sahiplerine, davalarını uzman kişilerce takip ettirebilme imkanının tanınması gerekir⁷⁵³. Uzmanlaşma sonucu elde edilecek unvanın nasıl kullanılması gerektiği ve uzmanlaşmanın reklam yasağı ve haksız rekabetle nasıl bağdaşacağı konusunu dikkatli olarak ele almak gerekir. Bu konuda ihtisaslaşmanın hangi alanlarda olacağı, bu alanları kimlerin belirleyeceği, bu konuda yapılacak düzenlemeden önce elde

⁷⁵⁰ Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 105; Akcan ve Ercan, s. 98.

⁷⁵¹ Sungurtekin Özkan, Şirketleşme ve Reklam, s. 106.

⁷⁵² Akcan ve Ercan, s. 98.

⁷⁵³ Seyithan Deliduman, “Medeni Yargıda Avukatlık”, **Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: VII, Sayı: 1-2, Haziran 2003, (Avukatlık), ss. 384-385.

edilmiş hangi unvanların uzmanlık için yeterli olabileceği, uzman olmak isteyenlerin nasıl hazırlanacağı, uzmanlık sınavının kimler tarafından yapılacağı, baroda bir uzmanlaşma sicili tutulup, baro levhasına uzmanlık sıfatının yazılma imkanına ilişkin sorular akla gelebilir⁷⁵⁴. Bunun yanında sınavsız uzmanlığın kazanılma imkanının olup olmadığı, varsa bunun şartlarının ne olacağı, basılı evrakında uzmanlık unvanı yer almış avukatın davada müvekkilini temsil etmesi durumunda, hakimin etkilenip etkilenmeyeceği; uzman olan avukatın, uzman olmayan avukata bir üstünlük sağlayıp sağlamadığı, aralarında bir haksız rekabetin söz konusu olup olmadığına ilişkin sorulara da cevap bulunması gerekecektir⁷⁵⁵.

G. Avukatın İnterneti Kullanımı ve Hukuk Sitelerine İlişkin Öneriler

Avukatların açmış oldukları sitelerde web tasarımcısından kaynaklanan veya avukatların siteyi açmadan önce Reklam Yasağı Yönetmeliği'ni okumaması gibi sebeplerle reklam yasağının ihlal edildiği görülmektedir. Hukuk dergilerinin ulaştığı alanın sınırlı olması, çok okunmaması gibi sebeplerle İnternet kaynakları hukukçular için gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Reklam yasağı korkusuyla avukatların makale yayınlamadan çekinmelerini önleyecek düzenlemeler yapılmalı, avukatların her ortamda olduğu gibi, İnternet siteleri yoluyla da çalışmalarını duyurabilmeleri sağlanmalıdır. Böylece bu çalışmalarla hukuk hayatımız daha da zenginleşecek ve üretilen yeni fikirlerle hukukun gelişimi sağlanacaktır⁷⁵⁶.

Doktor, doçent, profesör gibi akademik unvanlara sahip olmak zor ve zahmetlidir. Avukatlar arasında bu unvanlara sahip olanların sayısı oldukça azdır. Avukatların hukuk alanında yaptıkları yüksek lisans sonucu haiz oldukları “bilim uzmanı” unvanını kullanabilmelerinin, katıldıkları eğitim ve hukuk alanındaki sertifika programlarına katılımları sonucu aldıkları sertifikaları duyurabilmelerinin önü açılmalıdır. Avukatların hakkında bilgi verebilecekleri sertifikaların da asgari koşulları belirlenmelidir. Aksi takdirde göstermelik sertifika programlarına katılıp bu programlar hakkında yanıltıcı bilgi verme ihtimali söz konusu olabilir. Katılmış olunan sertifika programlarını duyurmak avukatlıkta uzmanlaşmanın hukukî

⁷⁵⁴ Kip, s. 687-688; Sungurtekin Özkan, Hak ve Yükümlülükler, s. 575.

⁷⁵⁵ Kip, s. 687-688.

⁷⁵⁶ Demir, Reklam Yasağı, s. 131.

düzenlemeye kavuşturulmasıyla anlam kazanacaktır. Böylece avukatlar vekalet ücretleri ile değil, bilgi ve eğitimleriyle rekabet edebilecektir. Avukatlar ifade edebilecekleri eğitim ve yeteneklerinin sayısını arttırma yarışına girecek ve avukatlıkta istenen kalite artışı sağlanabilecektir. Avukatların siteleri kartvizitlerinin tekrarı şeklinde olmamalı, kişilerin avukat tercihlerinde ihtiyaçlarına uygun olan avukatı bulmalarına yardımcı olacak bilgileri içermelidir. Avukatlar varsa meslekî sorumluluk sigortalarını ve teminat limitlerini duyurabilmelidirler⁷⁵⁷.

Günlük hayatta internete girildiğinde ünlü arama motorlarına reklam veren birçok avukatın olduğu görülecektir. Arama motorlarına girip avukat arayan, İnternette ücretsiz hukukî mütalaa alma peşinde olan insanları günlük hayatta görmek mümkündür. İş almak umuduyla bu reklamları görüp reklam veren birden çok avukata aynı problemi için hukukî mütalaa almak amacıyla e-mail gönderen veya bu avukatları arayan kişilere cevap vermek mesleğin kalitesini düşürmektedir. Avukatlık mesleğinin geleceği açısından, avukatların bu arama motorları aracılığıyla reklam verip vermedikleri sıkı takip altına alınmalı, verilen bu reklamların avukata bir fayda getirmeyeceği anlatılmalı, reklam veren avukatlar hakkında disiplin işlemleri uygulanmalıdır⁷⁵⁸.

Günümüzde avukatların ancak ücret karşılığında kendilerine danışılması halinde verebilecekleri bilgileri alenen paylaşarak avukatların iş imkanlarını sınırlayan çeşitli İnternet siteleri ile “hukukî danışmanlık” anlamına gelebilecek videoları sitelerinde paylaştan video paylaşım siteleri ile mücadele edilerek bu tür sitelerin faaliyetleri önlenmelidir. Avukatların bu tür sitelerde gerek bilgi paylaşımları, gerek bu videoların çekimine katılmaları önlenmelidir⁷⁵⁹.

Hukukçu olmayanların yönettiği hukuk siteleriyle hukukî mücadele içine girilmelidir. Bu siteler nedeniyle bilgiye ve tecrübeye ulaşmak ücretsizleşmiş, hukukçular ve vatandaşlar buldukları bu “hap çözümler” ile yetinmeye başlamıştır⁷⁶⁰. Mesleğin gelişimi ve hukukî bilgi zenginliği için makale yayınlayan hukuk sitelerinin varlığı özendirilmelidir. Hukuk sitelerinin sahiplerinin ve sorumlularının tespiti sağlanmalıdır. Bu kişilerin meslekî sorumlulukları belirlenmelidir. Bu tespitler

⁷⁵⁷ Demir, Reklam Yasağı, s. 132.

⁷⁵⁸ Demir, Reklam Yasağı, s. 133.

⁷⁵⁹ Demir, Reklam Yasağı, s. 131.

⁷⁶⁰ Demir, Avukatlık Kariyeri, s. 63.

yapıldıktan sonra etik olmayan, avukatlık meslek kurallarına ve avukatlık mesleğinin çıkarına aykırı yayın yapan hukuk sitelerinin sahipleri ve sorumlularıyla iletişime geçilip onlar uyarılmalıdır. Uyarılara rağmen tutumunu değiştirmeyen site sahipleri ve sorumluları hakkında yaptırımlar uygulanmalıdır. Bunun için Türkiye Barolar Birliği nezdinde hukuk siteleri sicili oluşturmak düşünülebilir⁷⁶¹.

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 9. maddesinin, 3. fıkrasının, c bendinde Yönetmelik hükümleri kapsamında olanların açtıkları İnternet sitelerinde reklam veremeyecekleri veya reklam alamayacakları belirtilirken günümüzde açılan hukuk sitelerinde açıkça Yönetmeliğin bu hükmü ihlal edilmektedir. Site yöneticileri, rica üzerine veya yazılım edinmek karşılığında sitelerine reklam almaktadırlar. İnternet reklam şirketleri, hukuk sitelerine ücret karşılığında reklam almaları için teklifte bulunmaktadırlar. Ünlü arama motorlarının hukuk sitelerinde reklamları bulunmaktadır. Bu reklamlar Yönetmeliği açık bir şekilde ihlal etse de açılan hukuk sitelerinin yazılım giderleri gibi önemli giderlerini karşılamak için reklamlara ihtiyacı bulunmaktadır. Özellikle abonelik için ücret talep etmeyen hukuk sitelerinin İnternette varlıklarını devam ettirebilmesi için gelir elde etmeye ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu nedenle bu husus ile ilgili bir düzenleme yapılarak günümüzdeki hukuk sitelerinin mevcut koşullarına uygun bir şekilde düzenleme yapılmalıdır⁷⁶².

Ğ. Reklam Yasağına İlişkin Çifte Standartlı Uygulamaları Önlemeye Yönelik Öneriler

Avukatlık Kanunu'nun 35. maddesi uyarınca “Kanun işlerinde ve hukukî meselelerde mütalaa vermek, mahkeme, hakem veya yargı yetkisini haiz bulunan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hakları dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek, yalnız baroda yazılı avukatlara aittir.” Görüldüğü üzere, Avukatlık Kanunu'na göre sadece avukatlar hukuk danışmanlığı yapabilmektedir. Türkiye'de danışmanlık bürolarının bir kısmı hukukçuların tekelinde olan hukukî mütalaa verme işini ve diğer işleri yapmaktadır. Bu hizmeti sunanların bazen avukat olmadığına hatta hukukçu da

⁷⁶¹ Demir, Reklam Yasağı, s. 133.

⁷⁶² Ahi, ss. 359-360; Demirel, s. 360.

olmadığına rastlanmaktadır. Bu kurumlar reklamlarını serbestçe yapabilmekte, herhangi bir kısıtlama olmadan ticaret şirketleri kurabilmekte ve uzmanlık alanları ile ilgili ilan verebilmektedir⁷⁶³. Herhangi bir kısıtlamaya tâbi tutulmayan ama avukatların tekel hakkına el uzatan bu hukuk danışmanlık büroları ile mücadele edilmelidir.

Türk Patent Enstitüsü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 30. maddesinin 6. fıkrası uyarınca marka ve patent vekilleri, Kanun ve diğer sınai haklarla ilgili konularda, ilgili kişileri Enstitü nezdinde temsil eder, danışmanlık yapar, sınai hakların korunması için Enstitü nezdinde gerekli girişimlerde bulunur ve işlemleri yürütür. Enstitü nezdinde ilgili işlemleri, görüldüğü üzere takip edebilme yetkisi sadece marka ve patent vekillerine aittir. Kanun ile Avukatlık Kanunu'nun 35. maddesinde yer alan avukatlık tekeline sadece bir istisna getirilmemiş, aynı zamanda bu tür işlemlerin Enstitü bünyesinde yapılabilmesinde sadece marka ve patent vekilleri yetkili kılınmıştır⁷⁶⁴. Marka ve patent vekilliği için avukat olma şartı aranmamıştır. Kanun'un 30. maddesinin 2. fıkrasının (e) bendine göre en az dört yıllık yüksek öğrenim yapmış olmak marka ve patent vekili olmak için yeterlidir. Avukatlar patent ve marka vekili olabilirler. Ancak bunun için Kanun'un 30. maddesinin 2. fıkrasındaki koşulların avukat tarafından sağlanması gerekmektedir. Bu koşullardan biri de Kanun'un 30. maddesi 2. fıkrası (f) bendinde yer alan "Enstitü tarafından, yönetmelikte belirtilen esaslar çerçevesinde yapılan Vekillik Yeterlik Sınavı'nda başarılı olmak" şartıdır.

Marka ve patent vekilleri, bir araya gelerek tüzel kişiliğe sahip şirketler kurabilmektedir. Bu şirketlerin reklamları her yerde yer alabilmektedir. Avukatlar bu şirketlerin bünyesinde çalışabilmekte veya yakınlarında büro açabilmektedir. Avukatlık tekelinin bünyesinde işlemleri yapmaya yetkili marka ve patent vekilleri bu imkanlara sahipken, avukatlar tüzel kişiliği haiz avukatlık ortaklığı açabilse de bu ortaklık Avukatlık Kanunu'nun 44. maddesi 2. fıkrası (B) bendi uyarınca bir ticaret şirketi niteliğinde olamamaktadır. Ayrıca avukatlar için katı görülen bir reklam yasağı uygulaması söz konusudur⁷⁶⁵. Bu nedenle avukatların tekeli altında olan

⁷⁶³ Memiş, Reklam Yasağı, ss. 716-717.

⁷⁶⁴ Memiş, Reklam Yasağı, ss. 717-718.

⁷⁶⁵ Memiş, Reklam Yasağı, s. 718.

birçok işlemi yapan marka ve patent vekillerinin reklam yapma durumu ile avukatların reklam yapma durumu arasında paralellik sağlanmalıdır.

Küreselleşme ile birlikte sermayenin gücü artmıştır. Sermaye kendi çıkarlarını uluslararası alanda koruyacak vekillere ihtiyaç duymaktadır. Dünyada uluslararası avukatlık ve uluslararası danışmanlık büroları hızla artmaktadır. Bu gelişmelere ülkemizde de kayıtsız kalınmamış 2001 yılında Avukatlık Kanunu'nun 44. maddesinde yapılan değişiklikle maddenin 2. fıkrası (B) bendi uyarınca yabancı sermayeyi teşvik mevzuatı çerçevesinde Türkiye'de faaliyet göstermek isteyen yabancı avukatlık ortaklıklarının, bu Kanuna ve avukatlık ortaklığı düzenlemesine uygun olarak kurulmak koşuluyla yalnızca yabancı hukuklar ve milletlerarası hukuk konularında danışmanlık hizmeti verebileceği düzenlenmiştir. Bu sınırlama yabancı avukatlık ortaklığında çalışan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ya da yabancı avukatları da kapsayacaktır. Görüldüğü üzere yabancı hukuk bürolarına sadece danışmanlık hizmeti yapma izni verilerek hukuk hizmeti çeşitleri açısından sınırlama yapılmıştır. Danışmanlık hizmeti verilebilecek konular ise yabancı hukuk ve milletlerarası hukuk konularıyla sınırlanmıştır. Günümüzde bu yabancı danışmanlık bürolarının, uluslar arası büroların uzantısı ve şubesi olarak ülkemizde çalışmakta ve kolayca reklamlar yapmakta olduğu bilinmektedir. Yapılan reklamlarda uluslararası büronun itibarı kullanılmakta, birçok müşterinin referansı yer almaktadır. Reklamla hedef alınan şirketlere doğrudan bu bürolar tanıtılmaktadır⁷⁶⁶. Yabancı hukuk danışmanlık bürolarının avukatın reklamı ile ilgili mevzuata aykırı yaptıkları reklamlar görmezden gelinmemelidir. Bu konuda bu bürolar lehine bir çifte standart uygulanmamalıdır.

Günümüzde barolar, reklam yasağı ile ilgili kuralları büyük hukuk bürolarına ve sıradan avukatlara aynı şekilde uygulamadığı için şiddetle eleştirilmektedir. Reklam Yasağı Yönetmeliği isimli bu “çağdışı” yönetmeliğin ya herkese aynı şekilde uygulanması ya da kaldırılması gerektiği belirtilmektedir. Aksi takdirde yargının kurucu unsuru olarak görülen avukatlık mesleğini icra eden avukatlar arasında adalet sağlanamamış olur⁷⁶⁷.

⁷⁶⁶ Memiş, Reklam Yasağı, ss. 718-719.

⁷⁶⁷ Ekrem Engin, “Avukatların Çilesi... Reklam Yasağı Yönetmeliği...”, <http://www.ekremengin.av.tr/Default.asp?P=0&L=1&K=0&K1=256>, (11.07.2013).

H. Avukatın Reklam Faaliyetini Düzenleyen Mevzuata İlişkin Önerilerimiz

Avukata sınırlı da olsa reklam yapma hakkı tanınmalı, “reklam yasağı” ibaresi kaldırılmalıdır. Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin ismi “Türkiye Barolar Birliği Reklam Yönetmeliği” olarak değiştirilmelidir. Avukata reklam yapma hakkının tanınmasıyla birlikte reklam ve tanıtım arasındaki ayrımın bir önemi kalmayacak, avukatın tanıtımı da evleviyetle mümkün olacaktır. Reklamın tanımını vermek hukukî düzenleme yapma tekniği açısından sakıncalıdır. Reklam kavramının içi Danıştay, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararlarıyla doldurulmalıdır.

Avukatlık mesleğinin kamu hizmeti niteliği ve ticarî faaliyet niteliğinde olmayan serbest meslek olma özelliği göz önünde bulundurularak avukatın ücret ve iş hacmi konusunda reklam faaliyetinde bulunmasına izin verilmemelidir. Avukatlık hizmetinin kalitesini arttırmak için avukatlık hizmeti marka tesciline konu olabilmelidir.

Yukarıda anlatılan ve bizim de katıldığımız öneriler çerçevesinde avukatın reklam faaliyetinin Avukatlık Kanunu’nda, Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları’nda ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yönetmeliği’nde nasıl düzenlenmesi gerektiği konusunda bazı önerilerimiz vardır.

Avukatın reklam faaliyeti hakkında Avukatlık Kanunu’nda yer alacak hükme ilişkin önerimiz şu şekildedir:

Avukat meslekî faaliyeti hakkında şekil ve içerik olarak objektif, yanıltıcı olmayan bilgi vermek, belirli bir iş elde etmeyi amaçlamamak ve mesleğin temel ilkelerine aykırı olmamak kaydıyla reklam yapılabilir.

Bu hüküm, aynı büroda, birlikte çalışan avukatlar ve avukatlık ortaklığı hakkında da uygulanır.

Avukatın reklam faaliyetine ilişkin esaslar Türkiye Barolar Birliği’nce düzenlenecek Reklam Yönetmeliği’nde belirlenir.

Avukatın reklam faaliyeti hakkında Avukatlık Meslek Kuralları’nda yer alacak hükme ilişkin önerimiz şu şekildedir:

Avukat vermiş olduğu hizmet hakkında objektif olmak ve meslekî faaliyetiyle sınırlı kalmak kaydıyla bilgi verebilir.

Avukat vermiş olduğu hizmetin kalitesi hakkında reklam yapabilir.

Reklam gerçeğe uygun, objektif olmalı; mesleğin onur ve itibarı ile bağdaşmalı, avukatın diğerk meslekî yükümlölükleri ile de uyumlu olmalıdır.

Avukat vermiş olduğu hizmetin ücretlendirilme yöntemi hakkında reklam faaliyetinde bulunamaz.

Avukat, başarı sayısı ve almış olduğu vekâlet sayısı hakkında bilgi veremez.

Avukat reklam faaliyetinde müvekkilleri hakkında bilgi veremez. Müvekkillerin önceden vermiş oldukları açık rıza hali saklıdır.

Avukat, üçüncü kişilerin kendisi lehine mevzuatın yasaklamış olduğu reklam faaliyetlerinde bulunmasına katkıda bulunamaz. Üçüncü kişilerin böyle reklam faaliyetlerinde bulunmasını önlemek için kendisinden beklenen tedbirleri almak durumundadır.

Avukat kendi hizmetini başka avukatlarla karşılaştırır şekilde reklam yapamaz.

Avukat reklam faaliyetinde reklamın muhatabını rahatsız edecek derecede saldırgan pazarlama tekniklerini kullanarak mesleğin saygınlığına zarar veremez.

Avukat müvekkillerinin zor durumundan faydalanarak iş elde etmeye çalışamaz.

Yapılan reklamla meslek sırrı ifşa edilemez.

Türkiye Barolar Birliğı Reklam Yönetmeliğı önerimiz şu şekildedir:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Dayanak

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğın amacı; bu Yönetmelik kapsamında olanların, meslekî faaliyeti hakkında şekil ve içerik olarak objektif, yanıltıcı olmayan bilgi vermek, belirli bir iş elde etmeyi amaçlamamak ve mesleğın temel ilkelerine aykırı olmamak kaydıyla reklam yapabilmelerini hukukî düzenleme altına almaktır.

Avukatların mesleklerini özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmelerini, avukatlık sıfatının gerektirdiği saygı ve güvene yakışır şekilde hareket etmelerini, yargılama faaliyetindeki yerlerini ve işlevlerini olumsuzlaştıracak ve yargının görünümünü bozacak davranışlardan kaçınılmasını sağlamaktır.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik; avukatları, avukatlık ortaklıklarını, avukatlık bürolarını, avukat stajyerlerini ve dava vekillerini kapsar.

Bu Yönetmelik, Yönetmelik kapsamında olan kişilerin ülke sınırları içinde ve dışında yapmış olduğu bütün reklam faaliyetlerine uygulanır.

Hukukî Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 55 inci maddesi gereğince hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Büro

MADDE 4 – Avukat, müvekkillerini bürosunda kabul eder. Bunun mümkün olmaması halinde müvekkille görüşme yapılacak yerin, bu amaca elverişli ve mesleğin saygınlığına yaraşır nitelikte olması gerekir.

Avukat büroları; avukatlık hizmetinin bağımsızlığına aykırı olacak şekilde, meslek hizmetleri dışındaki iş ve amaçlara tahsis edilemez.

Büroda mesleğini icra eden avukatların büroda avukatlık ruhsatnamelerini bulundurmaları zorunludur.

Tabela

Madde 5 — Bu Yönetmelik kapsamında olanlar kullanacakları tabelada; avukatlık unvanı ile ad ve soyadı, varsa akademik unvanı, bilim uzmanlığı unvanı, faaliyet konusu, hukuk düzeninin olanak tanınması halinde hangi alanda uzman avukat

olunduğu bilgisi, büronun bulunduğu kat ve büro/daire numarası, telefon numarası, İnternet adresi ile e-posta adresi yer alabilir. Tabelada Türkçe dışında yabancı dillerde ifadeye yer verilemez. Turistik bölgelerde mesleğini icra eden avukatların tabelalarında yabancı dillerde ifade kullanmaları hakkı saklıdır.

Aynı büroda birlikte çalışma halinde, avukatlardan birinin veya bir kaçının adı ve soyadı veya sadece soyadı yanında "avukatlık bürosu" veya "hukuk" bürosu ibaresinden büronun tercih edeceği ibare ve avukatlık ortaklığı halinde de; ortaklık sözleşmesinde belirtilen ortaklığın adı ve unvanı yanında "avukatlık ortaklığı" ibaresinin de yer alması zorunludur.

Tabela, bina cepheleri, büro balkonu ve pencerelerine asılabilir. Bu yerler dışında, büronun bulunduğu binanın giriş kapısının yanına, giriş holü veya koridoruna, büro giriş kapılarının yanına asılabilir.

Bina cephelerine, büro balkonu ve pencerelerine birden fazla tabela asılamaz, benzeri yazılar yazılamaz. Tabela yerine ışıklı pano kullanılamaz, tabela ışık verici donanımla süslenemez. Tabelada en çok iki renk kullanılabilir.

Tabela (100 cm x 150 cm) boyutunu geçemez.

Basılı Evrak

Madde 6 — Başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı evrakta; avukatlık unvanı, varsa akademik unvan, bilim uzmanlığı unvanı, adı ve soyadı, yabancı dil bilgisi, alınan ödüller, faaliyet konusu, hukuk düzeninin olanak tanınması halinde hangi alanda uzman avukat olunduğu bilgisi, meslekî sorumluluk sigortası, bu sigortanın teminat limiti, adres, telefon-faks numaraları, İnternet ve e-posta adresleri ile bağılı bulunulan; Baro ve Türkiye Barolar Birliği sicil numaraları, vergi dairesi ile vergi sicil numarası ve Türkiye Barolar Birliği ve/veya kayıtlı bulunduğu baronun amblemi, üye olunan avukatlık meslek birliği bilgisi yer alabilir. Basılı evrakta büronun fiziki şartları, çalışan sayısı ve bunların nitelikleri belirtilebilir.

Birlikte çalışma halinde; "avukatlık bürosu" veya "hukuk bürosu" ibaresinden büronun tercih edeceği ibare, avukatlık ortaklığı halinde "avukatlık ortaklığı" ibaresi ve ortaklıkta yer alan avukatların ad ve soyadlarının yer alması da zorunludur.

Ortaklığa mensup avukatların, başlıklı kağıtlarında, kartvizitlerinde ve diğer basılı kağıtlarında; büro ya da ortaklığın adı yanında, kendi ad ve soyadlarını da kullanmaları zorunludur.

Başlıklı kağıtlarda, kartvizitlerde ve diğer basılı kağıtta avukat unvanı ve akademik unvan dışında; emekli yargıç, emekli savcı, emekli noter, hukuk uzmanı, marka- patent vekili, sigorta uzmanı, bilirkişi, Bakan, Milletvekili ve benzeri sıfatlar kullanılamayacağı gibi kamu kurum ve kuruluşu ile özel kurum ve kuruluşlardaki, siyasi partilerdeki geçmiş ve mevcut görevler belirtilemez. Barolar ve Türkiye Barolar Birliği organlarında geçmişte görev alan avukatlar bu unvanlarını kullanamazlar. Halen görevli olanlar bu unvanlarını; ancak bu görevin ifasında ve bu görevleri ile sınırlı olmak kaydıyla kullanabilirler.

Avukat başlıklı kağıtları, kartvizitleri ve diğer basılı evrakı avukatlık mesleğinin saygınlığına aykırı olmamak kaydıyla dilediği şekilde tasarlayabilir.

Avukatlık hizmeti marka tesciline konu olabilir.

Avukatlar mühür biçiminde damga kullanabilir.

Telefon Rehberi

Madde 7 — Bu Yönetmelik kapsamında olanlar, telefon rehberinin "meslekler" kısmına alfabetik sırada dizilmiş olmak koşulu ile; adı, soyadı, büro adresi, telefon ve faks numaraları, İnternet adresi ve e-posta adresini yayınlatâbilirler.

Medya İlişkileri

Madde 8 — Bu Yönetmelik kapsamında olanlar;

a) Adres değişikliğini, büro açılışını ve altı ayı aşan ara vermeden sonra yeniden mesleğe dönüşünü; avukatlık ortaklığına girişini ve çıkışını, gazete ve sair yazılı basın yolu duyurabilirler. Avukatlık ortaklığının tescil ya da sona ermesi ya da ortaklardan birinin ayrılması ilan yolu ile duyurulabilir,

b) Yaşamları, kazançları hakkında "reklam niteliğinde" yayınlarda bulunamaz, halen ya da eskiden takip ettiği, devam eden veya sonuçlanmış bir dava hakkında; dava ile özdeşleşip tarafların sözcüsü gibi hareket edemez, davanın hukukî boyutları içinde kalmak kaydıyla ve zorunlu haller dışında yazılı, işitsel ve görsel iletişim araçlarına ve İnternete görüntü, bilgi, demeç veremez, açıklama yapamazlar,

c) Yazılı, işitsel ve görsel iletişim araçlarında ve İnternette meslekî faaliyetiyle ilgili olmayan röportaj, sohbet, konuşma, tartışma ve benzeri programlara katıldıklarında; reklam sayılabilecek her türlü davranıştan, avukatlık mesleğini zedeleyici her türlü açıklamadan kaçınmak zorundadırlar,

d) Avukat unvanı kullanarak yazılı, işitsel, görsel iletişim araçlarında ve İnternette yönetmen, düzenleyici, danışman ve sair sıfatlar ile dizi, sürekli yayın, süreli ya da süresiz programlar hazırlayamaz, sunamaz, yönetemez, hazırlanmasına, sunulmasına ve yönetilmesine katılamazlar,

e) Gerek mahkemede temsil görevini yerine getirirken, gerek yazılı, işitsel ve görsel iletişim araçları ve İnternet ile ilişkisinde meslekî faaliyeti dışındaki hususları reklam olabilecek nitelikte ön plana çıkaramazlar.

f) Bu Yönetmelik kapsamında olanlar iş sağlama amacına yönelik olmamak ve meslektaşlarıyla haksız rekabete yol açmamak kaydıyla, baro veya Türkiye Barolar Birliği organ ve başkanlık seçimleri ile genel veya yerel seçimlerdeki adaylıklarına ilişkin bilgileri seçim tarihinden azami 2 ay önce başlayıp seçimi izleyen 10 gün içinde sona erdirmek kaydı ile yazılı, işitsel ve görsel iletişim araçları veya İnternet yoluyla duyurabilirler. Bu duyurular amaca elverişli ve mesleğin saygınlığına yaraşır nitelikte olur.

Barolar ve Türkiye Barolar Birliği, avukatın medya ile ilişkilerini takip etmek amacıyla medya takip ajanslarıyla birlikte çalışmakla yükümlüdür.

İnternet

Madde 9— Bu Yönetmelik kapsamında olanlar, İnternet dahil, teknolojinin ve bilimin olanak tanıdığı her tür ortamda avukatlık mesleğinin onur ve kurallarına, avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene, Türkiye Barolar Birliği tarafından belirlenen "Avukatlık Meslek Kuralları"na aykırı olmayacak şekilde kendisini ifade etme hakkına sahiptir.

Bu Yönetmelik kapsamında olanlar, meslekî faaliyetlerini İnternet üzerinden sürdürmek, müvekkillerini bilgilendirmek, meslekî makalelerini ve bilimsel çalışmalarını yayımlamak amacıyla İnternet sitesi açabilir. Tabelada, basılı evraklarında ve İnternet sitesinde tercih ettiği e-posta adreslerini kullanabilir. İnternet sitesi üzerinden meslekî faaliyetini yürütürken avukatlık mesleğinin onur ve

kurallarına, avukat unvanının gerektirdiği saygı ve güvene aykırı olmamak şartı ve gerekli güvenlik tedbirlerini alarak, sır saklama yükümlülüğüne uygun davranmak kaydı ile İnternetin kendine özgü araçlarını ve sadece ilgili kişinin ulaşabileceği, şifre-algoritma ile korunan İnternet sitesinin geri planında kişiselleştirilmiş “sanal ofis” benzeri uygulamaları kullanabilir. Bu uygulamalar ilgisinin dışındakilerin kullanımına açılmaz.

Bu Yönetmelik kapsamında olanlar açacakları İnternet sitelerinde;

a) Site sahibi ya da sahiplerinin adı soyadı varsa akademik unvanı, bilim uzmanlığı unvanı avukatlık ortaklığı ise tescil unvanı, avukatlık bürosu ise büro unvanı, fotoğrafı, Türkiye Barolar Birliği ve baro sicil numaraları, mesleğe başlama tarihi, mezun oldukları üniversite, bildikleri yabancı dil, alınan ödüller, faaliyet konuları, hukuk düzeninin olanak tanınması halinde uzman avukatlık unvanı, meslekî sorumluluk sigortası ve bu sigortanın temin ettiği limit hakkındaki bilgiler, meslekî faaliyetin yürütüldüğü büro adresi, telefon ve faks numaraları, e-posta adresi, büro fiziki şartları, çalışan sayısı ve bunların nitelikleri hakkında bilgiler, üye olunan avukatlık meslek birlikleri, baro ve Türkiye Barolar Birliği seçimlerine yönelik oy verecek üye ve delegeleri kendileri ve diğer adaylar hakkında bilgilendirme gibi bilgilerin bulunmasını sağlar,

b) Meslekî faaliyetiyle ilgili olmak ve meslektaşlarıyla haksız rekabete yol açmamak kaydıyla İnternet sitelerini arama motorlarına kayıt ederken anahtar kelime (keyword) olarak; "adı ve soyadı", "avukatlık ortaklığı unvanı", "avukatlık bürosu unvanı", "bulunduğu şehir ve kayıtlı oldukları baro" kelimelerini kullanmak kaydıyla başka kelimeler de kullanabilir,

c) Meslektaşlarıyla haksız rekabete yol açacak şekilde, reklam veremez ve alamaz.

Hukuk Siteleri

Madde 10— Bu Yönetmelik kapsamında olanlar, mesleğin gelişimi ve meslektaşlar arasındaki dayanışmayı arttırmak amacıyla hukuk siteleri açabilir. Hukuk sitelerinin sadece giderlerini karşılamak ve kâr elde etmemek kaydıyla Yönetmelik kapsamında olmayanların reklam vermesine izin verilebilir. Yönetmelik kapsamında olanlar da mevzuatın çizdiği sınırlar içinde reklam verebilir. Açılan

hukuk sitelerinin kurucuları sitelerini Türkiye Barolar Birliği'nde oluşturulacak hukuk siteleri siciline kaydettirmekle yükümlüdür.

Yönetmelik kapsamında olmayanlar hukuk siteleri açamaz. Türkiye Barolar Birliği ve barolar, bu tür hukuk siteleriyle ve Yönetmelik kapsamında olanların açtığı Yönetmeliğe aykırı hukuk siteleriyle mücadele etmekle yükümlüdür.

İşbirliği

Madde 11 — Bu Yönetmelik kapsamında olanlar, ülke içinde ve dışında işbirliği yaptıkları ve başka kentlerdeki avukatları, ortak avukat bürolarını ve avukatlık ortaklıklarını; "İrtibat Bürosu" ve benzeri tanımlarla, işbirliğini genelleştirecek ve süreklilik kazandıracak biçimde açıklayamazlar, duyuramazlar.

Yükümlülükler

Madde 12 — Bu Yönetmelik kapsamında olanlar; avukatın reklam faaliyetini düzenleyen mevzuata aykırı reklam yapmamak ve üçüncü kişilerin de kendileri lehine böyle reklamları yapmasını önlemekle hususunda kendisinden beklenebilecek tedbirleri almakla yükümlüdürler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yönetmelik Hükümlerine Aykırılık

MADDE 13 – Bu Yönetmelik hükümlerine aykırılığın tespiti halinde barolar tarafından ilgiliye bir uyarı yazısı gönderilir ve söz konusu aykırılığın 15 gün içerisinde giderilmesi gerektiği aksi takdirde baro tarafından resen soruşturma açılacağı bildirilir. Uyarı yazısının ilgisine tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde aykırılığın giderilmediği tespit edilirse, baro tarafından resen soruşturma başlatılır. Bu Yönetmeliğe aykırı fiil veya fiilleri birden fazla işleyenler hakkında uyarı yazısı gönderilmez, derhal ve re'sen disiplin soruşturması açılır.

Türkiye Barolar Birliğine yapılan şikayet başvuruları içerik incelemesine tâbi tutulmaksızın avukatın kayıtlı olduğu baroya gönderilir.

Yönetmelikte kendisine atfedilen yükümlölükleri yerine getirmeyen Türkiye Barolar Birliği ve baro organlarında görev alan kişilerin cezai ve hukukî sorumlulukları saklıdır.

Yürürlük

Madde 14 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 15 — Bu Yönetmelik hükümlerini Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu yürütür.

SONUÇ

Üretilen veya pazarlanan mal veya hizmetin imajının güçlendirilmesi, kalıcı olması, satışını arttırmak amaçlı yapılan reklam faaliyetinin tanımı ülkemizde çeşitli hukukî düzenlemelerde yapılmıştır. Ülkemizde ise avukatın reklamı konusunu düzenleyen mevzuatta tanım yapılmamıştır.

Avukatlık günümüzde klasik anlamda bir mesleğin sahip olması gereken unsurları bünyesinde barındırmaktadır. Toplumun sahip olduğu ahlak anlayışı yanında meslek mensuplarının da bir ahlak anlayışına sahip olması, mesleğin düzen ve geleneklerini korumak için önemlidir. Meslek kuralları hem meslek mensupları hem de toplum açısından faydalıdır. Avukatlık meslek kuralları da tarihteki en eski meslek kurallarından biridir. Doktrinde bir kamu hizmeti olarak görülen, ticarî bir faaliyet olarak görülmeyen avukatlık mesleğini icra edenlerin topluma karşı bazı sorumlulukları vardır. Avukatlar bazı haklara sahip olmanın yanında bazı yükümlülüklerle de sahiptirler. Bu yükümlülüklerden birisi de bir meslek kuralı olan reklam yasağına uymaktır.

Günümüzde dünyada küreselleşme akımı ile meydana gelen değişim nedeniyle avukatlık mesleğinde ciddi ve köklü değişiklikler yaşanmaktadır. Avukatlık mesleğinin değişmeyeceği düşünülen temel kavramları bile tartışılmaya açılmıştır. Modern avukatlık kurumundan hukuk teknisyenliği kurumuna bir geçiş mevcuttur. Bu kavramlardan biri de reklam yasağı kavramıdır. Küreselleşen dünyada sadece ülke içindeki avukatlar arasında değil, uluslar arası alanda avukatlar birbiriyle rekabet içine girmiştir. Teknolojinin gelişmesi ve iletişim araçlarının çeşitliliğinin artması nedeniyle rekabet içindeki avukatlar verdikleri hizmet hakkında potansiyel müvekkillerini bilgilendirmek istemektedir. Reklam yasağı uygulaması birçok ülkede yumuşatılmıştır. Ülkemizde de birçok ülkede reklam yasağının kaldırılması gerekip gerekmediği veya yasak muhafaza edilecekse sınırlarının ne olması gerektiği konusunda tartışmalar yaşanmaktadır.

Tarihin ilk çağlarında avukatlık bir yetenek gerektirdiği ve sınırlı sayıdaki kişi bu mesleği icra ettiği için reklama ihtiyaç duyulmamaktaydı. Bu nedenle reklamlarla ilgili doğrudan bir düzenlemeye rastlanmamıştır. İlkçağ uygarlıklarında Yunan ve Roma uygarlığı dışında günümüz avukatlığının prototipini oluşturan

savunma mesleğini üstlenen kişilere rastlanmadığı için reklamla ilgili bir düzenleme de söz konusu değildi. Antik Yunan ve Roma uygarlığında ise doğrudan reklamla ilgili düzenlemelere rastlanamamıştır. Ancak reklamla dolaylı olarak ilgili bazı kuralların oluşturulduğu söylenebilir. Ortaçağ'da avukatlık mesleği Engizisyon sistemi nedeniyle yok olmaya yüz tutmuştur. Yeniçağ'da belli dönemlerde avukatlık mesleği canlanırken belli dönemlerde ise önemli derecede sekteye uğramıştır. 18. yüzyılda en itibarsız dönemini yaşayan avukatlık mesleği hakkında mesleği icra edenlerin reklam yapmasını önleyen düzenlemeye rastlanılması mümkündür. İslam hukukunda ve Osmanlı Devleti'nde yargılama sisteminin niteliği nedeniyle profesyonel anlamda avukatlık mesleği icra edilememiştir. Tanzimat döneminde zaman zaman meslek kalitesi düşse de yapılan reformlarla meslek hukukî düzenlemeye kavuşturulmuştur. Bu nedenle profesyonel olarak icra edilemeyen avukatlık mesleğinde reklam kurumuna da rastlanılmamıştır.

Cumhuriyet döneminde 1924 tarihli Mahamat Kanunu'nda reklama ilişkin doğrudan bir düzenlemeye rastlanılmasa da baroların iç tüzüklerinde reklam yasağına ilişkin hükümlere rastlamak mümkündür. Reklam yasağı Mahamat Kanunu'nu ilga eden 1939 tarihli Avukatlık Kanunu'nun 43. maddesinde yer almıştır. Bu Kanun'u ilga eden şu anda yürürlükte olan 1969 tarihli Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinde ve 1971 tarihli Avukatlık Meslek Kuralları'nın 7. maddesi, 8. maddesi ve 40. maddesinde reklam yasağı hususu düzenlenmiştir. Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine dayanarak 2001 yılında Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik şu anda yürürlükte olan Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği ile ilga edilmiştir. 1969 yılından bugüne İstanbul ve Ankara Barolarının İç Yönetmeliği'nde reklam yasağı ile ilgili düzenlemelere rastlanılmıştır. Ankara Barosu'nun Meslek Kuralları Taslağı önerisinde, Türkiye Barolar Birliği'nin 2007 yılında hazırladığı Avukatlık Meslek Kuralları Taslağı ve 2012 yılında hazırladığı Avukatlık Kanunu Değişiklik Önerisi Çalışma Metni'nde avukatın reklamına ilişkin hükümler yer almıştır.

Reklam yasağını savunanlar reklam yasağıyla mesleğin ticarîleşmesinin önlendiğini, meslektaşlar arasında haksız rekabetin önlendiğini gerekçe olarak göstermişlerdir. Avukatların birbirinin rakibi değil meslektaşları olduğunu belirtmişlerdir. Bu görüş Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararlarına da

yansımıştır. Reklam yasağını savunanlar, reklamın mesleğin itibarsızlaşmasını önlediğini belirtmişlerdir. Bu görüş birçok Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu kararlarına da yansımıştır. Reklam yasağı taraftarları, reklam yasağıyla yeteneğin yerini reklamın almasının önlendiğini savunmaktadırlar. Avukat başarısıyla zaten kendisi adliye çevresinde ün kazanacaktır. Reklam yasağıyla avukat sadece kazanç sağlama amacı gütmeyi göstermektedir. Bu nedenle avukata ve adalet hizmetlerine olan güven korunmaktadır. Reklam yasağı ile avukatlar vekâlet ücretlerine reklam masraflarını katmamaktadır. Bu nedenle avukatlık hizmetlerinin pahalılaşması önlenmektedir. Reklam yasağı sayesinde müşteri aramayan avukat bağımsızlığını koruyacaktır.

Avukatlık mesleğinin niteliği konusunda çeşitli tartışmalar yaşanmaktadır. Avukatlığın bir kamu hizmeti olduğunu ileri sürenlerin yanında, bir serbest meslek olduğunu ileri sürenler bulunmakta, hatta bir kamu görevi olduğunu ileri sürenler de mevcuttur. Avukatlık mesleği kanımızca hem bir kamu hizmetidir hem de serbest meslektir. Mesleğin bu iki özelliği birbiriyle çelişmez aksine birbirini tamamlar. Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesinde meslek bir kamu hizmeti olarak tanımlanmıştır. Adalet dağıtımına, yargılama faaliyetine katılan, hukukî barışa katkıda bulunan avukatlık mesleği elbette bir kamu hizmetidir. Bu faaliyetin tam anlamıyla yerine getirilmesi için de ancak serbest meslek icra etmek gerekir. Avukat, müvekkilinin çıkarlarıyla devletin ve toplumun çıkarları çatışsa bile müvekkilini savunma görevini eksiksiz yerine getirmesi için serbest meslek sahibi olması şarttır. Nitekim görüşümüz doğrultusunda Anayasa Mahkemesi'nin de kararları mevcuttur.

Yargının kurucu unsuru olan avukatların reklama ihtiyacı yoktur. Kamu hizmeti icra eden avukatların kendilerini tanııtma yöntem ve şekilleri ticarî faaliyet yürüten kişilerin kendilerini tanııtma yöntem ve şeklinden farklı olmalıdır.

Avukatlık mesleğinin serbest meslek olması nedeniyle avukatlığın bir ticarî faaliyet olmadığı, kâr elde etme amacını gütmeyi göstermek açısından reklam yasağı gereklidir. Ayrıca serbest meslek olan avukatlık faaliyetinde avukat ve müvekkil arasındaki güven ilişkisi son derece önemli olduğu için reklam yasağı, müvekkilin reklamlardan etkilenererek avukat seçiminde yanıılmasını önler. Avukatlığın serbest meslek olduğu gerekçesiyle avukatın kendisini tanııtmasının bir

hak olduğu düşünölmekte ve olaya farklı bir açıdan bakılması da söz konusu olmaktadır.

Reklam yasağıyla avukatlığın bağımsız olması niteliğı de korunmaktadır. Avukatlığın bağımsızlığının korunması, avukatın kurucu unsuru olduğu yargının da bağımsızlığının korunması anlamına gelmektedir.

İki avukat arasındaki haksız rekabete ilişkin uyuşmazlıklarda, ticarî nitelikte bir haksız rekabet uyuşmazlığı söz konusu olmadığı için Türk Ticaret Kanunu'ndaki haksız rekabet hükümleri değil de Türk Borçlar Kanunu'ndaki haksız rekabet hükümlerinin uygulanması söz konusu olacaktır.

Reklam yasağı 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre “Avukatların iş elde etmek için, reklam sayılabilecek her türlü teşebbüs ve harekette bulunmaları ve özellikle tabelalarında ve basılı kağıtlarında avukat unvanı ile akademik unvanlarından başka sıfat kullanmaları yasaktır.” Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine 02.05.2001 tarihli 4667 sayılı Kanun'un 35. maddesi ile eklenen hükme göre “Bu yasak, ortak avukatlık bürosu ve avukatlık ortaklığı hakkında da uygulanır.”

Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesine 4667 sayılı Kanunu'nun 35. maddesi ile eklenen hükme göre “ yukarıdaki yasaklara ilişkin esaslar Türkiye Barolar Birliği'nce düzenlenen yönetmelikle belirlenir.”

Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinde göröldüğü üzere reklam yasağı getirilmekle beraber, nelerin reklam sayılacağı açıklanmamış, reklamın kapsamı belirtilmemiştir. Yasak “her türlü teşebbüs ve hareket” ibaresi ile geniş tutulmuştur.

Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesinde yer alan “özellikle” ibaresinin sadece, tabela ve basılı kağıtlarla sınırlandırılmaması gerekir. Kanun'un 55. maddesinin hükmünü söze bağılı şekilde değil de, amaca uygun bir şekilde yorumlamak gerekir. Avukatın tabela ve basılı kağıtların dışında da, avukat ve akademik unvanlarını kullanabilmesi sonucuna varmak gerekir.

Avukatlık Kanunu'nun 55. maddesindeki hükmün 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'ndaki maddelerle birlikte değerlendirilmesi gerekir. Yüksek Öğretim Kanunu'nun 29. maddesinin 2. fıkrasına göre, “Başka bir işe geçmek, emekli olmak veya çekilmek ya da işten çekilmiş sayılmak yoluyla öğretim görevinden ayrılanlar, akademik unvanlarını taşıyabilirler. Ancak, profesörlük,

doçentlik ve yardımcı doçentlik unvanlarını kazananlar her unvan dönemi içinde yüksek öğretim kurumlarında fiilen iki yıl görev yapmadıkları takdirde yüksek öğretim dışındaki çalışmalarında bu unvanı kullanamazlar.”

Avukatlık Kanunu’nun 44/B maddesinin 1. fıkrasına göre “ Avukatlık ortaklığının adı, bir ya da birkaç ortağın ad ve/veya soyadlarına (Avukatlık Ortaklığı) ibaresi eklenerek belirlenir. Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 5. maddesi 2. fıkrasında ise daha farklı bir düzenleme yer almaktadır. Bu düzenlemeye göre “... avukatlık ortaklığı halinde de; ortaklık sözleşmesinde belirtilen ortaklığın adı ve unvanı yanında “avukatlık ortaklığı” ibaresinin yer alması zorunludur.” Avukatlık Kanunu’nun 44/B maddesi ile Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 5. maddesi 2. fıkrası birbiriyle uyumlu hale getirilmeli, iki hüküm arasında uygulamada tereddüte yol açabilecek farklılıklara meydan verilmemelidir.

Avukatlık Kanunu’nun 55. maddesinin 3. fıkrasında yer alan hükme dayanarak düzenlenen 21.11.2003 tarihli ve 25296 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği şu anda yürürlükte dir. Yönetmelik, reklam yasağının yorumunda ve saptanmasında asıl kaynaklardan biridir. Bu Yönetmelik, avukatları, avukatlık ortaklıklarını, avukatlık bürolarını, avukat stajyerlerini ve dava vekillerini kapsamaktadır.

Yürürlükte olan Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 4. maddesine göre, “avukat, müvekkillerini bürosunda kabul eder. Bunun mümkün olmaması halinde müvekkille görüşme yapılacak yerin, bu amaca elverişli ve mesleğin saygınlığına yaraşır nitelikte olması gerekir.

Avukat büroları; avukatlık hizmetinin bağımsızlığına aykırı olacak şekilde, meslek hizmetleri dışındaki iş ve amaçlara tesis edilemez.”

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 4. maddesini, Avukatlık Kanunu’nun 43. maddesi ve 51. maddesiyle birlikte değerlendirmek gerekir.

Kanun’un 51. maddesine göre, avukatlar baroda yazılı olan bürolarından başka yerlerde, mahkeme salonunda veya adalet binasının başka bir yerinde iş sahipleri ile hukukî danışmada bulunmaktan ve iş kabul etmekten yasaklıdır. Buna karşılık, avukat bir yere özel olarak çağrılırsa, bu hüküm uygulanmaz.

Avukatlık Kanunu’nun 51. maddesi, 43. maddesi ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 4. maddesi, kamu hizmeti veren avukatın onurunu korumak için son derece önemli ve gereklidir. Ancak Yönetmelik hükmüyle Kanun hükmünün birbiriyle çeliştiği şekilde yorumlar yapılabilir. Eğer Yönetmelikteki avukatın müvekkilini büroda kabul etmesi, bu mümkün olmazsa görüşme yapılacak yerin, bu amaca elverişli ve mesleğin saygınlığına yaraşır nitelikte olması düzenlenmiş bir vekalet sözleşmesi sonrasında yapılan görüşmeleri kastediyorsa Kanun’un 51. maddesiyle çelişmemektedir. Ancak aksi durum söz konusuysa, Kanun’un 51. maddesi, işin kabul edileceği yani müvekkille vekalet sözleşmesinin düzenleneceği yer olarak sadece avukatın bürosunu öngördüğünden ve istisna olarak avukatın özel olarak çağrılmasını belirttiğinden Kanun’un 51. maddesi ve Yönetmeliğin 4. maddesinin çeliştiği söylenebilir. Bu nedenle Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 4. maddesi daha açık bir şekilde kaleme alınmalıdır.

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nin 5. maddesinde tabelanın taşınması gereken özellikler yer almıştır. Uygulamada tabelaların görüntü kirliliği oluşturduğu yönünde eleştiri mevcuttur. Tabelalarda avukatın isminin üstte yazılması, avukatın isminin meslekten daha önde olduğu intibasını uyandırdığı gerekçesiyle eleştirilmekte ve baroların bu konularda bir çaba göstermemesinden şikayet edilmektedir.

Uygulamada avukatların tabelalarında “hukuk bürosu” ibaresini kullanmaları yanlış ve yanıltıcı olduğu, diğer meslektaşlar aleyhine haksız rekabet oluşturduğu gerekçesiyle eleştirilmektedir. Ancak Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nde öngörülen aynı büroda birlikte çalışma halinde “avukatlık bürosu” ve avukatlık ortaklığının söz konusu olması durumunda “avukatlık ortaklığı” ibaresinin kullanılmasına Türkiye Barolar Birliği’nin bile uymadığı, uygulamada da zaten yerleşmediği belirtilmektedir. Disiplin kurulu kararlarında çoğunlukla tabelalarında “hukuk bürosu” ibaresini kullanan avukatlara disiplin cezası verilmiştir. Ancak tabelalarında “hukuk bürosu” ibaresini kullanan avukatların eylemlerinin mevzuata aykırılık oluşturmadığı yönünde kararlar da mevcuttur. Uygulamada tabelasında avukatlık unvanı ve akademik unvanından başka unvan kullanan (inşaat mühendisi vb.) avukatlara disiplin cezası verildiği görülmektedir.

Yönetmeliğin 5. maddesinin 2. fıkrasında yer alan “aynı büroda birlikte çalışma” ibaresini büro ortaklığı olarak değil adi ortaklık olarak nitelendirilmesi gerekir. Bu görüşümüzü Yönetmeliğin 5. maddesinin 2. fıkrasındaki hüküm de desteklemektedir. Bir büroda birlikte yer alan sadece büronun ortak giderlerinin paylaşılması konusunda anlaşılan ve onun haricinde mesleklerini bağımsız olarak icra eden avukatların büro tabelalarında bu avukatlardan sadece avukatlardan birinin veya birkaçının adı ve soyadı veya sadece soyadı yanında “avukatlık bürosu” ibaresinin kullanılmasını beklemek kabul edilemez. Bu duruma ortak büroda mesleğini bağımsız icra eden hiçbir avukat razı olamaz. Bu nedenle biz Yönetmeliğin 5. maddesi 2. fıkrasındaki hükmün gider ortaklığı hakkında getirilmediğini, en az iki avukatın oluşturduğu adi ortaklık hakkında getirildiğini düşünüyoruz.

Avukat hakkında üçüncü kişinin düzenlemiş olduğu evrakta kamuyu bilgilendirme amacını aşan ibarelerle avukatın reklamını yapması, avukatın basılı evrakında logo kullanması, hazırlanan dava dilekçesinde abartılı boyutlarda akademik unvanın kullanılması yürürlükteki reklam yasağına ilişkin mevzuata aykırıdır. Avukatın hazırladığı sözleşmelerde “Dr.” unvanını kullanması, avukatlık ve akademik unvan dışında bir unvanını kullanıp takvim bastırarak dağıtması, yazışmalarında bilim uzmanı unvanını kullanması, büro açılışı için bastırıp dağıttığı davetiyelerde mevzuatta kullanması caiz olan unvan haricinde unvan kullanması yürürlükteki mevzuata göre reklam yasağını ihlal etmektedir. Avukatın hazırlamış olduğu kitapçıkta kamuyu bilgilendirme amacını aşan ifadeler kullanması da reklam yasağını ihlal edici niteliktedir. “Avukatın kartvizitinde avukatlık unvanı ve akademik unvanı haricinde “emekli hakim, “cumhuriyet savcısı”, “marka ve patent vekili” gibi unvanlar kullanması, hazırladığı bilirkişi raporunda bürosunu ve iletişim numarasını içeren antetli kağıtlar kullanması da yürürlükteki mevzuata aykırılık teşkil etmektedir. Avukatın kartvizitinde fotoğraf kullanması, kendisi dışında bir yakınının unvanına yer vermesi de yürürlükteki reklam yasağına ilişkin mevzuata aykırılık teşkil eder.

Avukatın televizyon ekranlarında kamuyu bilgilendirme amacıyla yer alması, avukatın görüntüsüne, ismine ve avukatlık unvanına yer verilmesi durumunda bu eylem reklam olmayabilir. Ancak görülmekte olan dava hakkında, avukat sıkça televizyonlarda boy göstererek konuşmalar yapıyorsa, bu durumda bu avukatın ün

sağlayarak iş elde etmeye çalıştığı söylenebilir. Avukatın başından geçen evlenme, çocuğunun doğumu haberinde avukatın fotoğrafının yayınlanması halinde avukatın bu konuda bilgisi olsa bile reklam yasağına aykırılık yoktur. Çünkü evlenme, doğum gibi olaylarla avukatın kendisine iş sağlaması düşünülemez. Ayrıca bu fotoğraflar bir kez yayınlanmaktadır. Ancak avukat, bu olayları suistimal ederek, fotoğrafının birden çok kez yayınlanmasına sebep olursa, burada avukatın reklama yöneldiğini ve kendisinin tanıtımını amaçladığını kabul edilir.

Uygulamada avukatın medya yolu ile reklam yasağını ihlal edip etmediği tespit edilirken bazı kriterler kullanılmaktadır. Bu kriterler şunlardır:

1. Şikayet konusu fiilin reklam yasağı ihlalini içerip içermediği
2. “Bilgi verme” amacı sınırının aşıp aşılmadığı
3. Avukatın ihlale konu fiilinde kastının söz konusu olup olmadığı

4. Şikayet edilen avukatın, reklam yasağının ihlal edilmesinin kendi bilgisi dahilinde olmadığı yönünde savunma yapması durumunda, avukatın bu eylemleri engelleme veya tekzip etme yönünde bir çabasının olup olmadığı.

Avukat hayatı, kazancı, meslekî çalışmaları hakkında reklam niteliğinde yayın yapamaz. Süregelen veya eskiden ilgilenmiş olduğu bir dava hakkında gazetelere demeç veremez. Müvekkili hakkında henüz mahkeme tarafından bir karar verilmeden, müvekkilinin kamuoyunda mahkum edilmesi üzerine, avukatın bu hususları eleştirmesi, toplumu bilgilendirmesi, avukatın görülmekte olan bir davada görüş belirtmek suretiyle yargıya müdahale etmesi olarak yorumlanmamalıdır.

Avukatın iletişim araçlarında yer alıp halen görülmekte olan veya sona ermiş davalar hakkında zorunlu bir neden olmadan açıklama yapması ve iş araması, medyayı açıklama yapmak için bizzat davet etmesi yürürlükteki mevzuata göre reklam yasağına aykırılık teşkil eder. Avukatın iletişim araçlarında yer alıp meslekî faaliyetleri hakkında bilgi vermesi de reklam yasağına aykırılık teşkil eder. Bu bilginin bizzat avukat tarafından veya üçüncü kişi tarafından verilmesi önem taşımaz. Bu eylemin ülke sınırları içinde veya dışında gerçekleşmesinin de reklam yasağına aykırılığın yaptırıma tâbi tutulması açısından bir önemi yoktur. Avukatın büro açılışını veya değişikliğini ilan etmesi halinde bu hususları içeren bir duyuruda bulunmaması da yürürlükteki mevzuata göre reklam yasağına aykırıdır. Avukatın avukatlık unvanı ve akademik unvan haricinde başka bir unvanla iletişim araçlarında

yer alması da yürürlükteki mevzuata aykırıdır. Avukat ancak zorunlu hallerde ve gerekliyse hukukî konularda bilgi vermek amacıyla televizyon programlarına katılabilir.

Teknolojinin gelişmesiyle avukat İnternette birçok açıdan faydalanmaya başlamıştır. Avukatın İnternette açtığı web sayfasında, kullandığı alan isminde, arama motorlarına verdiği kelimelerde iş sağlama amacını gütmemesi, meslekî faaliyetiyle ilgili doğru bilgiler vermesi gerekir. Avukat web sayfasında sponsor aracılığıyla reklam yapamaz. Avukat, başka kişilere ait olan web sayfalarında kendisinin tavsiye edilmesini sağlayamaz.

Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği'nin 9. maddesinin 2. fıkrasında yapılan değişiklikle birçok alan adına göre kısıtlı imkanlar tanıyan, tescili zor olan, pek bilinmeyen ve de benimsenmeyen, siteye her yeni bilgi eklenildiğinde teknik desteğe ihtiyaç duyan, pahalı olan, avukatın kendisini ifade etmesi imkanını kısıtlayan [av. tr] uzantılı İnternet sitesinde ve e-mail adresi kullanımı konusunda ısrar etmemek, avukatlara seçme serbestisi tanımak son derece isabetli olmuştur.

Avukatın açtığı web sayfasında bürosunun niteliği hakkında bilgi vermesi, çalışma konularını belirtmesi, bilgi verirken tanıtımı aşan ölçülülük ilkesini ihlal etmesi, objektif sınırlar içinde kalmaması yürürlükteki mevzuata göre reklam yasağına aykırılık teşkil eder.

Avukatın davayı kazanacağını taahhüt etmesi ve davayı kaybetmesi ihtimalinde masraf ve ücret istemeyeceği biçiminde ücret sözleşmeleri yaptığına günlük hayatta rastlanılmaktadır. Avukatın yapmış olduğu bu sözleşmeler reklam yasağını ihlal edici niteliktedir.

Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın 7., 8. ve 40. maddesi reklam yasağı konusu ile ilgili meslek kurallarıdır.

Avukatın bürosunun açılışını, naklini ilan etmesi halinde ilan içeriğinde iş sağlama amacı taşıması, adres değişikliği dışında bilgilere yer vermesi, basılı evrakında, büro levhasında reklam yapma amacı taşıması, telefon rehberinde kendisi ile ilgili bilgilerin içerik ve görünüş olarak diğer avukatlara nazaran farklılık taşıması, ortak avukatlık bürosunun açılışında tanınmış bir kişinin isminin kullanılması Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Meslek Kuralları'nın 7. maddesine aykırıdır.

Reklam yasağı günümüzde farklı gerekçelerle eleştirilmektedir. Reklam yapma imkanı bulamayan avukatın iş bulmada zorlanacağı ve asıl böylece avukatın bağımsızlığının tehlikeye düşeceği belirtilmiştir. Reklam yasağı sonucu, yeterince iş alamayan avukatın, vekaletini aldığı sınırlı sayıdaki müvekkillerinin zararına olacak şekilde, az sayıdaki vekalet işinden en fazla kazanç sağlama yoluna gidip yüksek ücretler talep edebileceği belirtilmektedir. Kanımızca bu görüşe katılmak mümkün değildir. Günümüzde avukatlık piyasasında yaşanan tecrübeler avukat sayısı arttıkça ve avukatların almış oldukları iş sayısı azaldıkça avukatların daha fazla vekalet alabilmek için avukatlık hizmeti ücretlerini düşürdüğünü göstermektedir.

Reklam yasağı, avukatın uzmanlık alanı ve meziyetleri konusunda toplumun bilgi alma hakkını engellediği, uzun yıllardan beri mesleğini yürüten avukatları, mesleğini yeni yürütmeye başlamış avukatlara karşı koruyup kolladığı ve genç avukatlara zarar verdiği gerekçesiyle eleştirilmektedir. Reklam yasağının avukatların iş alanını ifade etmesini engellemesi sonucu avukatların istemediği işlerle ilgilendiği, ekonomik kaygılarla birbirinden çok farklı hukuk dallarındaki işleri aldığı ve her hukuk dalında az çok bilgi sahibi olan ama uzman olamayan avukat kitlesinin oluştuğu belirtilmektedir.

Reklam yasağı nedeniyle avukatlar dolaylı reklama yönelmektedir. Reklam yasağını aşmak isteyen avukatlar reklam amacıyla sivil toplum kuruluşlarına girerek aktif görevler üstlenmektedir. Dolaylı reklamı kontrol etmek zordur. Reklam yasağını yumuşatmak, dolaylı reklamı önleyecektir.

KAYNAKÇA

Aday, Nejat. **Avukatlık Hukukunun Genel Esasları**, 2. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 1997.

Ahi, Gökhan. “Hukuk Siteleri, Hukuk Yazılımları”, **Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı 2008**, Cilt: 3, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2008, ss. 359-369.

Akcan, Recep ve İbrahim Ercan. “Avukatlıkta Reklam Yasağı”, **Prof. Dr. Ergun Önen’e Armağan**, İstanbul 2003, ss. 83-122.

Akkan, Mine. **Medenî Usûl Hukukunda Avukatla Temsil Zorunluluğu**, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2010.

Ankara Barosu Dergisi. Sayı: 1, 1987, ss. 68-69 (TBBDK, 19.12.1987, E. 1987/62, K. 1987/67).

Ankara Barosu Dergisi. Sayı: 2, 1990, ss. 320-322 (TBBDK, 27.1.1990, E. 1989/101, K. 1990/2).

Ankara Barosu Dergisi. Sayı: 2, 1995, s. 116 (TBBDK, 5.4.1995, E. 1995/20, K. 1995/22).

Ankara Barosu Dergisi. Sayı: 1, 1997, s. 100 (TBBDK, 14.9.1996, E. 1996/85, K. 1996/111).

Ankara Barosu Dergisi. Sayı: 1, 1998, ss. 70-71 (TBBDK, 20.2.1998, E. 1998/1, K. 1998/1).

Ankara Barosu Dergisi. Sayı: 3, 1998, ss. 121-122 (TBBDK, 18.07.1998, E. 1998/60, K. 1998/94).

Ankara Barosu Dergisi. Sayı: 4, 1998, ss. 116-119 (TBBDK, 10.10.1998, E. 1998/98, K. 1998/130).

Ankara Barosu Dergisi. Sayı: 1, 2006, ss. 169-171 (TBBDK, 02.12.2005, E. 2005/320, K. 2005/401).

Ankara Barosu Dergisi. Sayı: 3, 2007, ss. 229-235 (Ankara Barosu Etik Kurulu'nun 2007/1 sayılı görüşü).

Ankara Barosu Dergisi. Sayı: 4, Güz 2009, ss. 164-166 (TBBDK, 03.04.2009, E. 2009/57, K. 2009/200).

Ankara Barosu Dergisi. Sayı: 1, 2010, ss. 325-326 (TBBDK, 28.11.2008, E. 2008/337, K. 2008/473).

Antalya, O. Gökhan. **6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Cilt: 1, Beta Yayıncılık, İstanbul, Ocak 2012.

Arkan, Sabih. **Ticari İşletme Hukuku**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 16. Bası, Ankara, 2012

Aslan, Mahmut. "Avukatlıkta Meslek Kuralları ve Etik", **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, ss. 598-600.

Avukatlık Kanunu. İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, 2010.

Bahtiyar, Mehmet. **Ticari İşletme Hukuku**, Beta Yayınları, 12. Bası, İstanbul, 2012.

Başar Centel, Nur. **Ceza Muhakemesi Hukukunda Müdafî**, İstanbul, 1984.

Bilici, Nurettin ve İbrahim Bayar. "'Reklam Yasağı' Mı, 'Reklam Serbestisi' Mi?" (İspanya ve İngiltere Örneği Işığında Türkiye Uygulamasının Değerlendirilmesi), **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, ss. 187-202.

BVerfGE, 14.7.1987, U. 76-171, <http://www.servat.unibe.ch/dfr/bv076171.html>, (12.6.2013).

Ceylan, Seldağ Güneş. "Roma Hukukundan Günümüze Avukatlık Mesleği ve Etik Kuralları", **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, ss. 601-611.

Council of Bars and Law Societies of Europe, Charter Of Core Principles Of The European Legal Profession And Code Of Conduct For European Lawyers”
http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/EN_Code_of_conductp1_1306748215.pdf, (11.05.2013).

Council of Bars and Law Societies of Europe, “UK/England&Wales-Code of Conduct of the Bar Council”,
http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/code_england_wales_b1_1188552401.pdf, (8.6.2013).

Council of Bars and Law Societies Of Europe, “UK/England&Wales- Code of Conduct of the Solicitors Regulation Authority”,
<http://www.sra.org.uk/solicitors/handbook/code/content.page>, (9.6.2013).

Council of Bars and Law Societies Of Europe, “Charter of Core Principles Of The European Legal Profession And Code Of Conduct For European Lawyers”,
http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/EN_Code_of_conductp1_1306748215.pdf,(8.6.2013).

Council of Bars and Law Societies of Europe, “Richtlinien für die Ausübung des Rechtsanwaltsberufes und für die Überwachung der Pflichten des Rechtsanwaltes (RL-BA 1977)”,
http://www.ccbe.eu/fileadmin/user_upload/NTCdocument/rl_ba11052009pdf1_1247040386.pdf, (8.6.2013).

Çelik, Adil Giray. Savunma Hakkı ve Avukatlık Mesleği ve Kuralları Paneli , **Manisa Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 2001, ss. 75-84.

Çelik, M. Lamih. **TBB Disiplin Kurulu Kararları Işığında Avukatlık Meslek Kuralları**, 2. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2011.

Çelik, M. Lamih. “Meslek Kuralları’nda Avukatın Reklam Yasağı”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Eylül-Ekim 2008, ss. 337-351.

Danıştay Dergisi. Sayı: 5, 1972, s. 242 (Danıştay 8. Dairesi, 17.5.1971, E. 1970/436, K. 1971/1315).

Danıştay Dergisi. Sayı: 12-13, 1973, ss. 367-368 (Danıştay 8. Dairesi, 2.4.1973, E. 1972/1135, K. 1973/1429).

Danıştay Dergisi. Sayı: 24-25, 1977, ss. 332-333 (Danıştay 8. Dairesi, 7.1.1976, E. 1974/4395, K. 1976/26).

Danıştay Dergisi. Sayı: 24-25, 1977, ss. 350-351 (Danıştay 8. Dairesi, 5.5.1976, E. 1976/141, K. 1976/1513).

Danıştay Dergisi. Sayı: 110, 2005, ss. 234-235 (Danıştay 8. Dairesi, 19.4.2005, E. 2004/2155, K. 2005/1841).

Das BundesVerfassungsgericht, “BVerfG, 04.08.2003, 1 BvR 2108/2”, http://www.bverfg.de/entscheidungen/rk20030804_1bvr210802.html, (8.6.2013).

Das BundesVerfassungsgericht, “BVerfG, 28.02.2003, 1 BvR 189/03”, http://www.bundesverfassungsgericht.de/entscheidungen/rk20030228_1bvr018903.html, (8.6.2013).

Deliduman, Seyithan. “İnternet Üzerinden Avukatlık ve Reklam Yasağı”, **Prof. Dr. Ergun Önen’e Armağan**, İstanbul, 2003, ss. 169-180.

Deliduman, Seyithan. “Medeni Yargıda Avukatlık”, **Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: VII, Sayı: 1-2, Haziran 2003, ss. 377-385.

Demir, Şamil. “Avukatların Reklam Yasağı Nasıl Olmalı”, **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 4, Güz 2009, ss. 127-133.

Demir, Şamil. “Avukatlık Kariyeri Üzerine Düşünceler”, **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 2009, ss. 61-70.

Demirel, Şehper Ferda. “Hukuk Siteleri, Hukuk Yazılımları”, **Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı 2008**, Ankara Barosu Yayınları, Cilt: 3, Ankara, 2008, ss. 368-370.

Demirkol, Remzi. “Avukatlıkta Meslek Kuralları ve Etik”, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, ss. 613-616.

Der Bundesgerichtshof,

<http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&nr=32537&pos=0&anz=1>, (8.6.2013).

Dereli, Ferruh. “Yeni Avukatlık Kanunu’nun Kabulü Üzerine Başkan Av. Ferruh Dereli’nin Konuşması”, **İBD Avukatlık Kanunu Özel Sayısı**, İstanbul, Cilt: XLII, Mayıs-Haziran 1969, ss. 7-26.

Doğan, Oğuz Kaan ve Mete Han Doğan. “Koruyucu Meleğiniz Hukuk Mezunu”, **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 1, 2010, ss. 307-311.

Duran, Lütfi. **İdare Hukuku Ders Notları**, İstanbul, 1982.

Durhan, İbrahim. “Ülkemizde Avukatlık Kurumunun Tarihsel Gelişimi”, **Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 8, Sayı: 3-4, Aralık 2004, ss. 23-46.

Duman, İlker Hasan. “Reklam Yasağı”, **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 1992, ss. 359-361.

Engin Ekrem. “Avukatların Çilesi... Reklam Yasağı Yönetmeliği...”, <http://www.ekremengin.av.tr/Default.asp?P=0&L=1&K=0&K1=256>, (11.07.2013).

Eralp, Özgür. “Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliği’nde Yapılan 10 Önemli Değişiklik”, <http://www.ozgureralp.av.tr/makaleler/tbbreklamyasagi.html>, (11.07.2013).

Ercan, İbrahim. “HMK Tasarısı Bağlamında Medeni Yargıda Avukat İle Temsil Zorunluluğu”, **Legal Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukukçuları Dergisi**, Sayı: 3, 2006, ss. 1275-1296.

Erem, Faruk. “Eski Yunanda ve Roma’da Avukatlık”, **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 5, 1976, ss. 849-854.

Erem, Faruk. “Reklam Yasağı”, **İzmir Barosu Dergisi**, Sayı: 4-5-6, 1977, ss. 4-10.

Erem, Faruk. “Savunma Hakkının Tarihsel Gelişimi”, **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 2, 1990, ss. 206-214.

Erem, Faruk. “Reklam Yasağı”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı: 1, 1996, ss. 16-26.

Erem, Faruk. **Meslek Kuralları (Şerh)**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2007.

Ergül, Teoman. Savunma Hakkı Avukatlık Mesleği ve Kuralları Paneli, **Manisa Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 2001, ss. 103-107.

Erkenci, Hüseyin. Avukatlık Meslek Etiği, **Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı 2008**, Cilt: 3, Ankara, 2008, ss. 252-253.

Erseven, Hüseyin. Savunma Hakkı Avukatlık Mesleği ve Kuralları Paneli, **Manisa Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 2001, s. 114.

Ersoy, Yüksel. “Avukatlıkta Reklam Yasağı”, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, ss. 203-229.

Eur-Lex-Access to European Union Law, Council Directive 84/450/EEC of 10 September 1984 relating to the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning misleading advertising”, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31984L0450:EN:HTML>, (11.7.2013).

EWIR Online. De, “BGH, 1.3.2001, U 14/669”, <http://ewir-online.de/3d557e6f5dfd69a5ac606d2d4baaa555>, (8. 6. 2013).

FindLaw For Legal Professionals, “Columbus Bar Association vs. Zauderer, 31.12.1997, No. 97-867”, <http://caselaw.findlaw.com/oh-supreme-court/1259336.html>, (9.6.2013)

Gökalp, Şerafettin. “Mesleklerde Uzmanlaşma”, Savunma Hakkı Avukatlık Mesleği ve Kuralları, **Manisa Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 2001, ss. 84-90.

Gözübüyük, A. Şeref ve Turgut Tan. **İdare Hukuku**, Cilt: 1, Güncelleştirilmiş 4. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2006.

Günday, Metin. **İdare Hukuku**, Güncelleştirilmiş 8. Baskı, İmaj Yayıncılık, Ankara, 2003.

Güner, Semih. “Avukatın Özen Yükümlülüğü”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı: 2, 2000, ss. 557-586.

Güner, Semih. “Savunma Hakkı ve Avukatlık”, **İzmir Barosu Dergisi**, Sayı: 2, Nisan 2008, ss. 40-77.

Güner, Semih. **Avukatlık Hukuku**, 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011.

Hakkıoğlu, Uğur İbrahim. Avukatlıkta Meslek Kuralları ve Etik, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, ss. 631-635.

Hartung, Wolfgang ve Volker Römermann. **Berufs- und Fachanwaltsordnung : Europäische Berufsregeln - CCBE, Bundesrechtsanwaltsordnung (§§ 43-59m BRAO) ; Kommentar**, 4. Auflage, Beck, München, 2008.

Henssler, Martin ve Hanns Prütting. **Bundesrechtsanwaltsordnung mit EuRAG, Eignungsprüfungsverordnung, Berufs- und Fachanwaltsordnung, Rechtsdienstleistungsgesetz, Partnerschaftsgesellschaftsgesetz und CCBE-Berufsregeln Kommentar**, 3. völlig neu bearbeitete Auflage, C.H. Beck, München, 2010.

Heper, Altan. “Avukatlık Meslek Etiği”, **Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı 2008**, Cilt: 3, 2008, ss. 249-251.

Hindistan, Özgen. “Avukatlıkta Meslek Kuralları ve Etik”, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, ss. 621-631.

IWW Institut Praxiswissen auf den Punkt Gebracht “OLG Hamburg, 06.10.2004, 3 U 82/02”, <http://www.iww.de/quellenmaterial/042530>, (8.6.2013).

İnanıcı, Haluk. Avukatlıkta Şirketleşme ve Reklam Yasağı Paneli, **İzmir Barosu Dergisi**, Sayı: 2, Nisan 1996, ss. 93-98.

İnanıcı, Haluk. “2000’li Yıllara Girerken Avukatlık Mesleği ve Geleceği”, **Hukuk Kurultayı 2000**, Cilt: 4, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2000, s. 269-288.

İnanıcı, Haluk. “Avukatlık Meslek Etiği”, Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı 2008, Cilt: 3, **Ankara Barosu Yayınları**, Ankara, 2008, 2009, ss. 235-237.

İnanıcı, Halûk. **21. Yüzyılda Avukatlık ve Baro Eleştirel Bir Değerlendirme**, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2008.

İnisiyatif.net, “Ankara Barosu İç Yönetmeliği”, http://www.inisiyatif.net/avtarih/tarihte_mevzuat/yic_ankbar_1974.htm, (04.01.2013).

İnisiyatif.net, 28 Nisan 2007 Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları Mevcut Meslek Kuralları İle Komisyonca Kabul Edilen Metnin Karşılaştırılması”, http://www.inisiyatif.net/avtarih/tarihte_mevzuat/meslekKurallari20070428.htm, (04.01.2013).

Jusline Österreich, “Rechtsanwaltsordnung”, <http://www.jusline.at/index.php?cpid=ba688068a8c8a95352ed951ddb88783e&lawid=7&paid=10> (8.6.2013).

Jusline Österreich, EIRAG (EuropaeischesRechtsanwaltsgesetz), Verbot der Wervendung der Bezeichnung “europaischer Rechtsanwalt “ als Berufsbezeichnung und in der Werbung” <http://www.jusline.at/index.php?cpid=ba688068a8c8a95352ed951ddb88783e&lawid=164&paid=38>, (8.6.2013).

Justia.com US Supreme Court Center, “Shapero vs. Kentucky Bar Association, 13.6.1988, No. 87-16”, <http://supreme.justia.com/cases/federal/us/486/466/case.html>, (9.6.2013).

Kanton Bern Staatskanzlei, “Kantonales Anwaltsgesetz”, http://www.sta.be.ch/belex/d/BAG-pdf/BAG_06-94.pdf, (8.6.2013).

Karadeniz Çelebican, Özcan. **Roma Hukuku**, 13. Basım, Yetkin Yayınları, Ankara, 2008.

Karapehlivan, Mehmet. “Avukatlıkta Reklam ve Reklam Yasağı”, **Manisa Barosu Dergisi**, Sayı: 64, 1998, ss. 46-50.

Kayıhan, Şaban ve Mustafa Yasan. **Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticari İşletme Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2012.

Kayserilioğlu, G. İrem. “Uluslararası Meslek Ahlak Kuralları”, **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı:1, Mart 1995, ss. 69-71.

Kazancı-İçtihat Bilgi Bankası, Danıştay 8. Dairesi, 22.1.2003, E. 2002/180, K. 2003/829, “ <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>” (14.03.2013).

Kip, Levent. “Avukatlık Şirketleri-Başka Şehirde Büro Açma- Meslekte Uzmanlık- ve Reklam Yasağı”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt: 66, Sayı: 7-8-9, Temmuz-Ağustos-Eylül 1992, ss. 675-693.

Kozak, İbrahim Erol. **Kadım Dönemler Genel Hukuk Tarihi**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011.

Kunter Nurullah ve Feridun Yenisey. **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 12. Bası, İstanbul, 2002.

Kuru, Baki. **Hukuk Muhakemeleri Usûlü**, Cilt: 1, 6. Baskı, Demir Yayıncılık, İstanbul, 2001.

Memiş, Tekin. “Avukatlıkta Uzmanlaşma ve Reklam Yasağı”, **Prof. Dr. Fikret Eren’e Armağan**, Ankara 2006, ss. 715-739.

Menebröcker, Carsten. “Anwaltswerbung-Was ist Erlaubt?”, **Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Praxis im Immaterialgüter- und Wettbewerbsrecht**, Sayı: 9, 2010, ss. 189-192.

Mısır, M. Haşim. **Avukatlık Disiplin Hukuku**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2008.

Mullerat, Ramon. “Avukatlıkta Meslek Kuralları ve Etik”, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, ss. 596-597.

Oğuzhan, Teoman. “Türk ve Alman Hukukunda Avukatın Hukukî Konumu”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt: 76, Sayı: 2, 2002, s. 398.

Olg Nürnberg, Urt. v. 22.6.2004-3 U 334/04, (**Bundesrechtsanwaltskammer Mitteilungen**, Sayı: 4, 2004, ss. 184-186).

OLG Nürnberg, 22.6.2004, 3 U 334/04, http://web.archive.org/web/20041108042759/www.justiz.bayern.de/olgn/rspr/pdf/u_3u334_04.pdf, (12.6.2013).

OpenJur Die Freie Juristische Datenbank, “OLG Hamburg, 2.6.2005, U.126-04”, <http://openjur.de/u/85567.html>, (12.6.2013).

Özbek, Serhan. Savunma Hakkı ve Avukatlık Mesleği ve Kuralları Paneli, **Manisa Barosu Dergisi**, Sayı: 78, 2001, ss. 70-73.

Özdemir, Nadire, Funda Algın ve Deniz Şahin. “Avukatlık Mesleği ve Reklam”, **Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi 24. Kitap**, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 181-186.

Özekes, Muhammet. “Avukatlık Meslek Kurallarına Günümüz Şartlarında Yeniden Bakış”, Savunma Hakkı Avukatlık Mesleği ve Kuralları Paneli, **Manisa Barosu Dergisi**, Sayı: 78, 2001, ss. 96-101.

Özkaya Ferendeci, Hamide Özden. “Avukatlık Mesleğinin Tarihsel Gelişimine Genel Bir Bakış”, **Legal Medeni Usûl ve İcra-İflâs Hukukçuları Dergisi**, Cilt: 6, Sayı: 2, 2010, ss. 285-305.

Özkent, Ali Haydar. **Avukatın Kitabı**, Arkadaş Basımevi, İstanbul, 1940.

Öztürk, Sinan. “Hukuk Siteleri, Hukuk Yazılımları”, **Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı 2008**, Ankara Barosu Yayınları, Cilt: 3, Ankara, 2008, ss. 361-362.

Pekcanitez, Hakan. Avukatlıkta Meslek Kuralları ve Etik, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, s. 672-674.

Pekcanitez, Hakan, Oğuz Atalay ve Muhammet Özekes. **Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümlerine Göre Medenî Usûl Hukuku**, 13. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2012.

Pekin, Ahmet. “Avukatlıkta Reklam Yasağı”, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, ss. 229-240.

Rapp, Stefan ve Uta Kuchkelkorn. “Berlin İstinaf Mahkemesi’nin “Avukatın Reklam Yapma Hakkına İlişkin Kararının Değerlendirilmesi”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Sayı: 69, Mart-Nisan 2007, ss. 377-380.

Rumpf, Christian. “Türk Hukuku İle Mukayese Edildiğinde Almanya’da ve Avrupa’da Avukatların Reklam Hakkı”, **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 1, 2010, ss. 145-166.

Saraç, Filiz. “Avukatlık Mesleğinde Reklam Yasağı”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt: 80, Sayı: 1, 2006, ss. 41-58.

Sav, Atila. Avukatlıkta Meslek Kuralları ve Etik, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, ss. 686-690.

Sav, Atila. “Meslek Kuralları”, **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 2005, ss. 185-192.

Sav, Atila. “Savunma Mesleği Bir Kamu Hizmetidir”, **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı: 1, 2010, ss. 133-143).

Sungurtekin Özkan, Meral. “Avukatlıkta Şirketleşme ve Reklam Yasağı”, **İzmir Barosu Dergisi**, Sayı: 2, Nisan 1996, s. 99-108.

Sungurtekin Özkan, Meral. “Yazılı ve Görsel Basın Yoluyla Yapılan Avukatlık Reklamı”, **İzmir Barosu Dergisi**, Sayı: 1, Ocak 1998, ss. 18-26.

Sungurtekin Özkan, Meral. **Avukatlık Mesleği Avukatın Hak ve Yükümlülükleri**, Genişletilmiş 2. Baskı, Barış Yayınları, İzmir, 1999.

Sungurtekin Özkan, Meral ve Gökçe Türkoğlu Özdemir. **Roma Hukukundan Günümüze Medeni Yargılamanın Esasları**, Seçkin Yayınları, Ankara, 2008.

Sungurtekin Özkan, Meral. **Avukatlık Mesleği Avukatın Hak ve Yükümlülükleri**, 3. Baskı, Barış Yayınları, İzmir, 2012.

Tahiroğlu, Bülent ve Belgin Erdoğan. **Roma Hukuku Dersleri**, 4. Basım, Der Yayınları, İstanbul, 2005.

Tarhan, Mehmet Can. “İnternetle Gelen Değişim ve 2. Bine Yaklaşırken Avukatlık”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Sayı: 3, 1998, s. 684.

Tureng-İngilizce Türkçe Sözlük, <http://tureng.com/search/large>, (14.07.2013).

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.519f8e0cc74805.19581441, (24.05.2013).

Türk Tabipleri Birliği, “Tıbbi Deontoloji Tüzüğü”, http://www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&task=view&id=52&Itemid=31, (13.5.2013).

Türkiye Barolar Birliği Dergisi. Sayı: 1, 1999, ss. 215-217 (TBBDK, 10.10.1998, E. 1998/97, K. 1998/129).

Türkiye Barolar Birliği Dergisi. Sayı: 2, 1999, ss. 572-573 (TBBDK, 25.1.1999, E. 1998/149, K. 1999/15).

Türkiye Barolar Birliği Dergisi. Sayı: 3, 2000, s. 925 (TBBDK, 20.07.2000, E. 2000/75, K. 2000/108).

Türkiye Barolar Birliği Dergisi. Sayı: 87, 2010, ss. 504-506 (TBBDK, 20.02.2009, E. 2008/504, K. 2009/113).

Türkiye Barolar Birliği Dergisi. Sayı: 90, 2010, ss. 452-453 (TBBDK, 24.04.2009, E. 2009/83, K. 2009/221).

Türkiye Barolar Birliği Dergisi. Sayı: 94, 2011, ss. 456-458 (TBBDK, 28.01.2011, E. 2010/529, K. 2011/49).

Türkiye Barolar Birliği Dergisi. Sayı: 97, 2011, ss. 400-402 (TBBDK, 03.04.2011, E. 2010/698, K. 2011/198).

Türkiye Barolar Birliği Dergisi. Sayı: 103, 2012, ss. 433-435 (TBBDK, 27.05.2011, E. 2011/152, K. 2011/341).

Türkiye Barolar Birliği Web Sitesi, “1136 sayılı Avukatlık Kanunu Değişiklik Önerisi Çalışma Metni”, http://www.barobirlik.org.tr/dosyalar/duyurular/20120321_avukatlikkanuntasarisi/files/assets/downloads/Kitap.pdf, s. 96.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi, http://www.anayasa.gov.tr/index.php?l=manage_karar&ref=show&action=karar&id=870&content=, (14.06.2013).

Türkiye Cumhuriyeti Danıştay Başkanlığı, Danıştay 8. Dairesi, 11.3.2008, E. 2007/9224, K. 2008/1793, (<http://www.danistay.gov.tr/>), (02.01.2013).

Umur, Ziya. **Roma Hukuku Ders Notları**, 3. bası, Beta Yayınları, İstanbul, Kasım 1999.

Utrecht School of Law Netherlands Institute of Human Rights, “Casado Coca v. Spain”,

<http://sim.law.uu.nl/SIM/CaseLaw/hof.nsf/e4ca7ef017f8c045c1256849004787f5/8656375463bf7d5cc1256640004c2887?OpenDocument>, (10.07.2013).

Uysal, Levent. “Avukatın Hak ve Yükümlülükleri”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt: 82, Sayı: 6, 2008, ss. 2955-2973.

Wagner, Christian ve Frank Hansen. **Der Rechtsanwalt Grundlagen des Anwaltsberufs**, 1. Auflage, Alpmann Schmidt Juristische Lehrgaenge Verlagsges, Münster, 2005.

Wikipedia The Free Encyclopedia, “Bates et al v. State Bar Of Arizona, 27.06.1977, No. 76-316”, http://en.wikipedia.org/wiki/Bates_v._State_Bar_of_Arizona, (16.05.2013).

Yaltı, Başar. “Avukatlık Mesleğinde Etik”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt: 81, Sayı: 1, 2007, ss. 121-126.

Yasa Hukuk Dergisi. Cilt: 1, Sayı: 1, Ocak 1978, ss. 150-151 (Danıştay 8. Dairesi, 7.1.1976, E. 1974/4395, K. 1976/26).

Yılmaz, Ejder. “Bir Meslek Olarak Dünden Yarına Doğru Avukatlık”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 44, Sayı: 1-4, 1995, ss. 193-208.

Yılmaz, Ejder. **Öğrenciler İçin Hukuk Sözlüğü**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2006.

Yurtcan, Erdener. “Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Avukatlık Mesleğine İlişkin Bazı Düşünceler, **İÜHFM Doğumunun 100. Yılında Atatürk’e Armağan**, İstanbul, Cilt: 45-47, Sayı: 1-4, 1982, ss. 899-914.

Yücel, Erkan. “Avukatlık Meslek Kuralları ve Etik”, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, ss. 646-650.

Yücel, Özgü. “Uluslararası Avukatlık Örgütleri ve Hukuk Devleti”, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2004, ss. 218-223.